

Sinteza obiectivelor și propunerilor
la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative
(modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional)

Autoritatea emițătoare	Obiectivul și propunerile prezentate	Opinia Ministerului Justiției
Procuratura Anticorupție	1. Propunerea de completare a art.6 cu pct. 5¹ din CPP, în cuprinsul prezentat în proiect, o considerăm neoportună. Dispozițiile Codului de procedură penală trebuie să conțină reglementări fundamentale ale situațiilor de procedură prin care se inițiază un proces, activitatea realizată de subiecții împuterniciți, interacțiunea dintre participanți, sau autorități, până la ultima fază a procesului penal. Chestiunile propuse a fi reglementate în pct.5¹ cu privire la forma actelor de procedură, stocarea acestora, precum și circulația lor, are reglementare atât în dispozițiile generale ale Codului de procedură penală cât și alte legi organice. Potrivit pct.1 art.6 din Codul de procedură penală, prin <i>act procedural</i> se înțelege <i>document prin care se consențează orice acțiune procesuală prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc.</i> Reesind din construcția normei citate supra, legiuitorul nu operează distinctiv în raport cu forma actelor de procedură (scrise sau electronice). Respectiv, termenul de document înglobează atât forma scrisă cât și electronică a actului. Cât privește stocarea actelor într-un dosar atât fizic cât și electronic, ce reflectă activitățile realizate într-o cauză penală concretă, ținem a menționa că chestiunile respective aferent dosarului fizic până în prezent au fost reglementate prin actele interne de dispoziție ale autorităților și urmează a fi completate corespunzător, cu reglementări pentru forma și conținutul dosarului electronic. Accesul persoanelor interesate la materialele unei cauze penale este în prezent reglementat de legea procesuală pentru toate etapele unui proces penal. Modalitatea de circulație a documentelor electronice, interacțiunile dintre autorități, ansamblul de resurse și tehnologii informaționale	1. Se acceptă Modificările la art. 6 punctul 5¹) au fost excluse din proiect.

	interdepartamentale de stat, mijloace tehnice de program și metodologii, aflate în interconexiune, destinat elaborării, înregistrării, păstrării și prelucrării documentelor este în parte reglementat de <i>Legea nr.124 din 19.05.2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, Legea nr.142 din 19.07.2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate</i> și urmează aceste instrumente să fie dezvoltate reeșind din obiectivele propuse a fi realizate prin Strategia de transformare digitală.
	2. La pct. 43¹⁾ al art. 6 din CPP, textul <i>„privind acțiunile procesuale efectuate”</i> urmează a fi înlocuit cu textul <i>„obținute în procesul penal”</i>. Prin structura actuală a prezentei dispoziții, se impune o condiție primară pentru suportul informațional în raport cu informațiile care urmează a fi păstrate și pasibile de a fi prelucrate, adică, aceste informații ar trebui să rezulte doar dintr-o activitate procesuală efectuată. De menționat, că procesul penal în unele situații este pornit urmare a unei sesizări la care sunt anexate o multitudine de informații, inclusiv electronice care urmează a fi păstrate, prelucrate și eventual prezentate în calitate de mijloace materiale de probă iar concursul organului de urmărire penală la acumularea lor prin acțiuni de urmărire penală nu se impune sau nu este posibil. Exemplificând situațiile practice când informația ajunge în posesia organului de urmărire penală fără concursul lui, prezintă și situația când partea în proces sau persoana interesată prezintă informația în cadrul controlului ierarhic sau judiciar în ordinea art.299¹ sau art.313 din Codul de procedură penală (contestări a soluțiilor dispuse pe marginea cauzei) ș.a. inclusiv și cele prezentate în instanța de judecată, etapă a procesului când organul de urmărire penală nu realizează anumite activități procesuale, informații care pot să răstoarne soluția dispusă aferent cauzei și ulterior, acestea urmează a fi prelucrate și prezentate cu putere de probă în susținerea unei anumite hotărâri. 2. Se acceptă Art. 6 punctul 43¹⁾ va avea următorul cuprins: <i>„43¹⁾ suport informațional – suport material ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind acțiunile procesuale efectuate obținute în procesul penal.”</i>

	3. La art. 52 alin. (1) pct. 16) din CPP, Se propune excluderea textului „...finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului”, or, prevederile propuse a fi înlocuite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinuitul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza. Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual în textul dispoziției discutate. 4. La pct.24¹) al art.52 alin. (1) din CPP, în sensul păstrării folosirii logice a anumitor termeni procesuali, se propune înlocuirea: sintagmei „dosarul penal” cu „cauza penală”; textului „ordonanța de înaintare a calității de bănuît, învinuit, de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă” cu textul „ordonanțele privind calitățile procesuale ale părților”; sintagma „victimei” cu „părții, reprezentantului ei sau succesoriului”. Părțile în procesul penal sunt a acuzării și respectiv a apărării, din care fac parte bănuitul, învinuitul, inculpatul și de partea opusă victima, partea vătămată, partea civilă. Raționamentul înlocuirii sintagmei „victimei” cu varianta propusă, ar urma să prevadă acoperirea juridică pentru realizarea drepturilor asigurate prin prezenta dispoziție, atât pentru victimă, partea vătămată, partea civilă ca părți ale procesului, cât și pentru instituția reprezentării și a succesoriului, în situația reprezentanților legali care participă la toate procedurile juridice în interesul persoanelor lipsite de o anumită capacitate și respectiv pentru succesorii legali ai victimei decedate urmare a săvârșirii infracțiunii, a părții vătămate sau părții civile decedate cărora a survenit după obținerea calității procesuale. Se propune excluderea sintagmei „specialist”, or rapoartele de constatare pot fi executate atât de specialiști cât și de experți judiciari în calitate de specialiști.	3. Se respinge <i>Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului este o acțiune procesuală ce trebuie realizată de organul de urmărire penală în contextul exercitării urmăririi penale în lipsa învinuitului așa cum prescrie art. 291¹ din Codul de procedură penală.</i> 4. Precizare Este necesară enumerarea actelor procedurale ce urmează a fi prezentate mediatorului întrucât calitățile procesuale ale părților sunt diferite, iar pentru a evita interpretările eronate și dificilă aplicarea în practică, este necesar de menținut aceste formulări.

	5. La art. 57 alin. (2) pct. 16¹) din CPP, propunem reținerea raționamentelor invocate mai sus, pentru punctul 24¹) din alin.(1) art.52 din Codul de procedură penală. 6. La pct.14¹) se propune excluderea cuvântului „inculpatul, ” . 7. La art. 60 pct. 7) din CPP, în vederea executării constatărilor Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr.31 din 29.11.2018, se propune următoarea reglementare: „7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul finalizării urmăririi penale și să noteze orice informații din dosar. În cazul investigării unei presupuse infracțiuni de tortură, victimele torturii și reprezentanții acestora, sânt în drept să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; restricția se referă doar la anumite acte procedurale; și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.” Propunerea de asigurare a accesului la materialele cauzei pentru toate părțile vătămate și la orice etapă, o considerăm nejustificată. Or, soluționarea de către procuror a chestiunilor care se propun a fi instituite, ca părții vătămate (cu excepția cazurilor de tortură) să-i fie asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei la orice etapă a procesului, presupune o activitate suplimentară unde este implicat procurorul, iar în cazul respingerii solicitării de acordare a posibilității de a lua cunoștință cu materialele cauzei, urmează a fi inițiat controlul judiciar unde urmează a fi implicat procurorul și judecătorul de instrucție ceea ce generează lucrări procesuale suplimentare inutile scopului procesului penal. Mai mult, în practica judiciară se întâlnesc situații când partea vătămată nu este tocmai de bună credință și în eventualitatea cazului luării cunoștinței cu materialele cauzei la faza de urmărire penală, ar putea comunica bănuilui, învinutului datele care i-au devenit cunoscute, ceea ce ar compromite activitatea angajaților statului la examinarea unui caz și confidențialitatea urmăririi penale.	5. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 4 6. Se acceptă 7. Se acceptă parțial Articolul 60 alineatul (1) punctul 7) va avea următorul cuprins: „7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, cu excepția cazului când se impun restricții de către procuror printr-o ordonanță motivată,; se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins: „(6) Părții vătămate îi poate fi restricționată accesul la materialele cauzei penale de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă, restricția se referă doar la anumite acte procedurale și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale. Ordonanța procurorului poate fi atacată la judecătorul de instrucție în condițiile art. 313.”. Articolul 80 alineatul (1) punctul 8) va avea următorul cuprins: „8) să ia cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, cu excepția cazului când se impun restricții de către procuror printr-o ordonanță motivată,;”; se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Reprezentantul părții vătămate îi poate fi restricționată accesul la materialele cauzei penale de către

		procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă, restricția se referă doar la anumite acte procedurale și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmării penale. Ordonanța procurorului poate fi atacată la judecatorul de instrucție în condițiile art. 313.”;	procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă, restricția se referă doar la anumite acte procedurale și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmării penale. Ordonanța procurorului poate fi atacată la judecatorul de instrucție în condițiile art. 313.”;
	8. La art. 68 alin. (1) pct. 21) din CPP, se propune substituirea textului „pe orice suport, referințe, copii și originale” cu cuvântul „, copii”.	8. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări.	8. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări.
	9. La art. 69, 104 din CPP, menționăm că, nu este clară modalitatea de aplicarea a art.69 prin raportare la art.282 alin.(2) din Codul de procedură penală, în situația comiterii unei infracțiuni ușoare și mai puțin grave, prin prisma participării obligatorii a apărătorului la acțiunea de înaintare a acuzării, și respectiv, audierea învinuitului.	9. Precizare Art. 69 alin. (1) pct. 11) din proiect, acoperă situațiile în care participarea apărătorului este obligatorie în care CPP expres prevede această ipoteză.	9. Precizare Art. 69 alin. (1) pct. 11) din proiect, acoperă situațiile în care participarea apărătorului este obligatorie în care CPP expres prevede această ipoteză.
	10. La art. 70 alin. (4) din CPP, se propune înlocuirea textului „de cel puțin 5 zile” cu sintagma „rezonabil”. Termenul de 5 zile propus în dispoziția aliniatului (4) pentru situația înlocuirii apărătorului inculpatului, în vederea exercitării dreptului de a lua cunoștință de materialele procesului penal, considerăm a fi unul nejustificat și ar servi drept un instrument de natură juridică de care ar abuza partea apărării pentru afectarea bunei desfășurări a procesului. Termenul acordat apărătorului care intervine în proces, în vederea realizării unei apărări eficiente, trebuie să fie corespunzător lucrărilor procesuale care se propun a fi realizate în cadrul examinării judiciare cu participarea lui și urmează să fie lăsat la discreția instanței de judecată, pentru aprecierea acestui termen reeșind din situațiile de drept și de fapt în fiecare caz în mod particular. Considerăm imperios a expune următorul exemplu de situație practică când prin acordarea termenului de 5 zile s-ar afecta interesele justiției, și anume examinarea demersului acuzatorului de stat privind solicitarea de prelungire a măsurii preventive, în interiorul termenului de 5 zile până la expirarea perioadei pentru care a fost autorizată deținerea sub măsura preventivă.	10. Precizare Termenul indicat în art. 70 alin. (4) conform proiectului, se aplică în cazul judecării cauzei în prima instanță, în instanța de apel și cea de recurs. Ipoteza descrisă de autorul propunerilor ține doar de examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinuitului procedură reglementată la 308 alin. (3) din Codul de procedură penală. Mai mult, dispozițiile art. 322 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală se aplică condițiilor generale ale judecării cauzei, care nu se aplică dispozițiilor controlului judiciar al procedurii prejudiciare (art. 300-313).	10. Precizare Termenul indicat în art. 70 alin. (4) conform proiectului, se aplică în cazul judecării cauzei în prima instanță, în instanța de apel și cea de recurs. Ipoteza descrisă de autorul propunerilor ține doar de examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinuitului procedură reglementată la 308 alin. (3) din Codul de procedură penală. Mai mult, dispozițiile art. 322 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală se aplică condițiilor generale ale judecării cauzei, care nu se aplică dispozițiilor controlului judiciar al procedurii prejudiciare (art. 300-313).

	Astfel, apărătorul ales sau care acordă asistență juridică, ar urma să prezinte anumite motive care face imposibilitatea participării lui la examinarea cauzei (situație care se atestă și în prezent) și în procesul înlocuirii lui cu un alt apărător atât ales cât și din oficiu, instanța de judecată, reeșind din prezenta prevedere normativă, ar urma să acorde un termen minim de 5 zile pentru pregătirea apărării, ce ar depăși perioada deținerii sub măsura preventivă a inculpatului iar în rezultat, ar duce la imposibilitatea examinării în termen a demersului de prelungire a măsurii preventive și eliberarea inculpatului, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care este acuzat, cu eschivarea ulterioară a inculpatului de prezentare în instanță, ș.a. A se vedea și raționamentele legiuitorului din art.322 alin.(5) și (6).	
	11. La art. 80 alin. (1) pct.18) din CPP, a se vedea propunerile din punctul 18 al proiectului.	11. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări.
	12. La art. 81 se propune completarea titlului cât și a dispozițiilor articolului 81 din toate aliniatele, după textele „Succesorul” sau „succesor al” cu sintagma „victimei”. Necesitatea completării acestor dispoziții vine să completeze omisiunile legiuitorului la introducerea acestei instituții procesuale, care de altfel nu au fost soluționate nici prin HCC12 din 06.04.21, MO100-103/16.04.21 art.58; în vigoare 06.04.21 cu ocazia examinării sesizării nr.151g/2020. Atribuirea calității procesuale de parte vătămată sau de parte civilă se dispune prin actul de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, la cerere și cu exprimarea acordului. Există situații când victima decedează urmare a săvârșirii infracțiunii sau ca parte a procesului penal, victima nu și-a exprimat acordul și nu a formulat o cerere în acest sens. În astfel de condiții, succesorul legal poate fi doar a victimei și respectiv succesor legal al părții vătămate sau părții civile când au fost recunoscute corespunzător în această calitate.	12. Nu se acceptă Articolul 58 reglementează statutul victimei, statut care nu necesită a fi recunoscut printr-un act procedural al organului de urmărire penală. Pe când partea vătămată obține această calitate doar după recunoașterea prin ordonanța organului de urmărire penală și doar cu acordul victimei, or art. 59 alin. (1) coroborat cu alin. (2) prevede expres că, recunoașterea ca parte vătămată se efectuează prin ordonanța organului de urmărire penală, imediat după stabilirea temeiurilor de atribuire a unei asemenea calități procesuale. Prin urmare, însăși „[...] Curtea conchide că articolul 81 din Codul de procedură penală contravine, în partea referitoare la omisiunea includerii soțului/soției în calitate de potențial succesor în procesul penal al părții vătămate sau al părții civile, articolului 20 coroborat cu articolul 54 din Constituție [...]” (§ 83 din HCC nr. 12/2021)

13. Se acceptă parțial Articolul 85 alin. (1) și alin. (1¹) va avea următorul cuprins: „(1) Interpret, traducător este persoana fizică autorizată inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați care asigură traducerea orală dintr-o limbă în alta și/sau traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți sau în traducerea textelor scrise dintr-o limbă în alta, cunoaște terminologia juridică, nu este interesată în cauza penală și acceptă să participe în această calitate. În cauza penală interpretul sau traducătorul este desemnat în această calitate, de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată în cazurile prevăzute de prezentul cod. Interpretul poate fi numit din rândul persoanelor propuse de către participanții la procesul penal. „(1¹) Prin excepție de la alin. (1), pot fi desemnați în calitate de interpret sau traducător persoanele neincluse în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați dacă cunosc limbile din/în care se face interpretarea și/sau traducerea sau dacă nu există interpreți sau traducători autorizați din/în limbile pentru care se solicită interpretarea și/sau traducerea ori interpreții și/sau traducătorii autorizați nu pot fi contractați pentru efectuarea interpretării și/sau traducerii.”	13. La art. 85 alin. (1) din CPP, se menționează că obligativitatea antrenării în procesul penal doar a interpreților și traducătorilor, persoane fizice autorizate și incluse în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați, ar crea dificultăți pentru organul de urmărire penală, procuratură și instanța de judecată la realizarea atribuțiilor în procesul penal. Se consideră oportun ca în conținutul art.85 să fie făcută trimitere la faptul că statutul și organizarea activității interpreților și traducătorilor implicați în activitatea organelor procuraturii, organelor de urmărire penală, și instanțelor judecătorești, se efectuează potrivit Legii nr.264 din 11.12.2008 cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției. Astfel, potrivit art.1 alin.(2) din Legea menționată, se indică că „Prin excepție de la alin. (2), în cazurile în care nu există interpreți și/sau traducători autorizați din/în limbile pentru care se solicită interpretarea și/sau traducerea ori interpreții și/sau traducătorii autorizați nu pot fi contractați pentru efectuarea interpretării și/sau traducerii, organele indicate la alin.(1) pot folosi persoane care cunosc limbile din/în care se face interpretarea și/sau traducerea, dar care nu sânt autorizate”.
14. Precizare Pentru a exclude interpretările eronate se impune necesitatea specificării și acestui aspect.	14. La alin. (4) al art.85 din CPP, propunerea formulată pentru prezentul aliniat, punctul 8) de completare după textul „<i>prin semnătură</i>,” cu „<i>inclusiv semnătura electronică</i>,” o considerăm inoportună, or, prin sintagma semnătură sunt reglementate atât semnătura olografă cât și cea electronică.

	15. La alin. (5) al aceluiași articol, posibil s-a omis o eroare de redactare, iar punctul 4) cu textul „<i>să primească plata pentru serviciile prestate.</i>” se referă la aliniatul (6) al aceluiași articol.	15. Se acceptă Eroarea a fost înlăturată
	16. În contextul modificării de la art.93 alin.(2) pct.1) și implicit atribuirea declarațiilor victimei la categoria mijloacelor de probă, se impune completarea art.312 din Codul penal, astfel încât unul din subiecții infracțiunii pe lângă martor, partea vătămată, specialist, expert, traducător și interpret, să existe și victima. Respectiv, în procesul audierii acesteia să fie preîntâmpinată de răspundere penală în cazul depunerii cu bună știință a declarațiilor mincinoase. 17. La art. 115 din CPP menționăm că, în vederea neadmiterii tergiversării acțiunii procesuale se impune ca textul „<i>După terminarea audierii, înregistrarea audio sau video se reproduce în întregime în fața persoanei audiate</i>” din art.115 alin.(3) din Codul de procedură penală și respectiv textul din proiect „<i>poate fi reprodusă în întregime la solicitarea consimnată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu</i>” să fie exclus, or, prevederile art.115 alin.(3) din Codul de procedură penală, conduce la inaplicabilitatea înregistrării audio-video a acțiunii procesuale, din motivul chestiunii în partea ce se referă la acțiunea de a reproduce cele înregistrate în întregime în fața persoanei audiate. Spre exemplu, în situația în care audierea persoanei durează 4 ore, organul de urmărire penală sau procurorul, va urma să reproducă alte 4 ore înregistrarea efectuată. Înlocuirea obligației de reproducere a înregistrării audio-video cu posibilitatea reproducerii acesteia, nu soluționează problema existentă la capitolul dat.	16. Precizare Conform proiectului de modificare a Codului penal, înregistrat în Cancellaria de Stat cu nr. unic 533/MJ/2022, sunt inserate modificările corespunzătoare la art. 312 din Codul penal.
	18. Considerăm că abrogarea art.169 din proiectul de modificare a CPP, este inclusă în proiect ca urmare a completării Codului de procedură penală cu instituția procesuală „Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinutului”. Se indică că respectivă procedură se aplică <i>inter alia</i>, atunci când sunt întrunite cumulativ următoarele condiții „a) în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit	17. Precizare Reproducerea înregistrării audierii persoanei este o garanție a acestia că declarațiile au fost fixate și sunt veridice, iar în cazul în care apar anumite neclarități, persoana audiată să le poată „remedia”. Mai mult ca atât, intervențiile la alin. (3) acordă posibilitatea organului de urmărire penală să reproducă înregistrarea doar dacă persoana audiată solicită, în caz contrar nu este necesară reproducerea înregistrării.
		18. Se acceptă Modificările la art. 169 au fost excluse din proiect.

Codului penal; b) învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit și nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia în fața organului de urmărire penală; c) în privința învinuitului au fost dispuse investigații de căutare; d) persoana pusă sub învinuire nu este minoră.”.

Astfel, pentru cazurile comiterii unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, și în situația când persoana respectivă nu se află în localitatea dată sau locul ei de aflare nu este cunoscut, sau dacă ea nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, se impune păstrarea art.169, cu modificarea corespunzătoare: „Articolul 169. Reținerea persoanei în baza ordonanței procurorului pentru înaintarea acuzării

(1) Procurorul adoptă o ordonanță de reținere a persoanei în cazul în care probele administrate în cauza penală sunt suficiente și concludente că ea a comis infracțiunea și că persoana respectivă nu se află în localitatea dată sau locul ei de aflare nu este cunoscut, sau dacă ea nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale.”, alineatul (2) și (3) se va păstra în redacția în vigoare.

A se reține că, temeiurile prevăzute pentru art.165-166 sunt aplicabile doar pentru bănuít, însă instituția prevăzută la art.169 este diferită și aplicabilă doar învinuitului în vederea înaintării acuzării, adică, există o ordonanță de punere sub învinuire însă persoana se eschivează a se prezenta pentru a fi adusă la cunoștință și ai fi înaintată acuzarea și nu întrunește condițiile legale pentru solicitarea aplicării măsurii preventive sub formă de arest.

	19. La art. 199 alin. (3¹) din proiectul de modificare a CPP, opinăm pentru excluderea propunerii de completare a art.199 cu alin.(3¹) cu textul normativ înaintat. Necătând la neclaritățile de consemnare a textului cu privire la „<i>în cursul urmăririi penale aducerea silită poate fi dispusă, la cererea motivată a procurorului, prin încheierea judecătorului de instrucție sau, după caz, a instanței de judecată</i>”, raționamentul juridic urmărit a fi prevăzut, contravine obiectului de reglementare instituit în Titlul V măsuri procesuale de constrângere și ar afecta aplicabilitatea practică a acestei instituții cu consecințe juridice directe asupra bunei desfășurări a procesului penal în situația eschivării și ascunderii persoanei care este căutată. Se impune necesitatea delimitării anumitor acțiuni procesuale în sensul acumulării probatoriului (percheziția, cercetarea la fața locului, cercetarea domiciliului, etc) în condiții ce afectează inviolabilitatea domiciliului persoanei, unde se impune concursul judecătorului pentru autorizare și situația aplicării unei măsuri procesuale de constrângere, când este vizat strict subiectul căutat, care se ascunde de a se prezenta în fața organului de drept care la citat. Urmărind raționamentul propus a fi instituit în alin.(3¹), ar rezulta că și pentru aplicarea altor măsuri de constrângere (executarea unui act de dispoziție privind reținerea, a unui mandat de arest) când persoana căutată nu permite intrarea în domiciliu, s-ar impune autorizarea judecătorească pentru a pune în executare astfel de acte procedurale. În concluzie, optăm pentru excluderea prezentului aliniat din proiectul de modificare, ca fiind o dispoziție contradictorie scopului urmărit prin instituirea măsurilor de constrângere și imposibilitatea aplicării în practică judiciară.	19. Se acceptă Modificările de la art. 199 alin. (3¹) au fost excluse din proiect.
	20. La alin. (8) al art. 199 din CPP, după textul „<i>În vederea a completa cu cuvântul „ordonanței, ”, reeșind din raționamentele invocate supra.</i>	20. Se acceptă La alin. (8) al art. 199 din CPP, după textul „<i>În vederea executării</i>” se completează cu cuvântul „<i>ordonanței, ”</i> ,
	21. La art. 201 alin. (4) pct. 3) din proiectul de modificare a CPP, se propune modificarea cuprinsului prezentului punct, în următoarea redacție:	21. Se acceptă parțial

	„3) neprezentarea nejustificată a părților, sau după caz, reprezentanților sau succesoriilor acestora, sau a altor persoane participante la procesul penal, citați la organul de urmărire penală sau instanță, precum și a procurorului la instanță și neinformarea acestora despre imposibilitatea prezentării, când prezența lor este necesară”; Modificarea propusă este imperioasă și necesară, pentru a disciplina, preveni și combate abaterile admise de persoanele citate în instanța de judecată dar din rea intenție nu se prezintă și sunt afectate interesele justiției. Propunerea urmărește soluționarea problemei care există la zi, în raport cu neprezentarea inculpatului în ședință, acuzat de săvârșirea unei infracțiuni ușoare pentru care aplicarea măsurilor preventive privative de libertate nu este posibilă iar celelalte măsuri procesuale de constrângere nu sunt eficiente. În varianta propusă se încadrează toți participanții procesului penal, reprezentanții, succesorii și alți participanți. La pct. 7¹) al aceluiași articol, propunerea de instituire a răspunderii juridice pentru neprezentanții organului de urmărire penală sau a procurorului, pentru situația nerespectării termenului de examinare a sesizărilor în ordinea art.274, sau a termenului de efectuare a urmăririi penale, le considerăm abuzive, contravin principiului calității legii, sunt lipsite de previzibilitate și claritate, iar sub sancțiunea criticilor indicate se impune excluderea prezentei dispoziții din proiectul de modificare. - pentru situația efectuării urmăririi penale, termenul este unul rezonabil reeșind din specificul activităților procesuale efectuate în mod particular pentru fiecare caz în parte. Mai mult potrivit art.20 alin.(3), chiar legiuitorul obligă a efectua urmărirea penală cu prioritate și în mod preferențial, doar în cauzele cu persoane arestate, unde sunt persoane minore, de corupție și conexe, adică în mod indirect se obligă organul de urmărire penală ca pentru cazurile din altă categorie, se lucrează după posibilitate. - în cazul examinării sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea infracțiunilor, observăm două situații distincte: 1) Art.274 alin.(1)- termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o
Modificările de la art. 201 alin. (4) pct. 7¹) au fost excluse din proiect. În partea ce ține de modificările la art. 201 alin. (4) pct. 3) nu pot fi acceptate, dat fiind faptul că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 3/2023 a fost declarat neconstituțional textul „<i>examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare</i>” din art. 321 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, fapt ce acordă posibilitatea de a examina cauza penală în lipsa inculpatului, chiar și pentru infracțiunile ușoare.	

	bănuială rezonabilă, și alin.(4) când rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, adoptarea hotărârii de refuz în începerea urmăririi penale, nu este condiționată de un termen, ci se apreciază în mod particular reeșind din volumul activităților procesuale necesare a fi efectuate. Altfel spus, în lipsa termenelor exacte pentru realizarea activităților enunțate, rezonabilitatea timpului de acțiune fiind apreciat de fiecare subiect în mod individual reeșind din specificul cazului, aprecierea încălcării termenului rezonabil sub sancțiunea răspunderii pecuniare, constituie un exercițiu de apreciere subiectivă, ce afectează independența organului de urmărire penală și a procurorului. Mai mult, invocarea de către părți sau persoanele interesate, a încălcărilor discutate supra, se impune inițial a fi verificate în ordinea art.298-299¹, cu adoptarea soluțiilor de sancționare juridică, prevăzute la art.531 alin.(3) lit. c).
	22. La art.207 alin. (1) din proiectul de modificare a CPP, se propune aliniatul (1) cu următorul cuprins: „(1) Reprezentantul organului de urmărire penală informează proprietarul sau posesorul bunurilor cu expedierea copiei de pe ordonanța sau hotărârea cu privire la punerea bunurilor sub sechestru și cere predarea lor. În caz de refuz de a executa benevol această cerință, punerea bunurilor sub sechestru se efectuează în mod forțat. Dacă există temeiuri de a presupune că bunurile sânt tănuite de către proprietar sau posesor, organul de urmărire penală, având împuterniciri legale, este în drept să efectueze percheziție.” Se propune excluderea aliniatelor (5) și (6).
	23. La art. 259¹ alin. (3) lit.a) din proiectul de modificare a CPP, se propune înlocuirea textului din prezenta dispoziție, cu următorul cuprins: a) solicită de la procuror, prezentarea în termen de cel mult 3 zile, a punctului de vedere și materialele pe care le consideră necesare în susținerea poziției sale procesuale, cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea urmăririi penale; Formula de text propusă ar soluționa interpretarea care planează asupra formulării din prezenta dispoziție normativă, aferent procurorului care doar
	22. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate.
	23. Se acceptă Art. 259¹ alin. (3) și (4) va avea următorul cuprins: „(3) Judecătorul de instrucție, în vederea soluționării cererii privind accelerarea urmăririi penale, dispune de următoarele măsuri: 1) solicită de la procuror, ca în termen de cel mult 3 zile:

	conduce urmărirea penală iar prin obligația instituită la lit. a) pentru procuror, (textul propus) se referă atât pentru cel care conduce cu urmărirea penală cât și pentru procurorul care nemijlocit o exercită. O problemă la zi este încălcarea confidențialității efectuării urmăririi penale și divulgarea datelor, iar prin prezentarea cauzei penale judecătorului de instrucție această obligație nu este asigurată, fiind cont de modul de circulație a actelor și oferirea posibilității părților să ia cunoștință cu toate actele din dosar, pe care instanța de judecată le-a cercetat și le-a pus la baza soluției (principiu fundamental). Propunerea din textul proiectului, de prezentare a cauzei penale la examinarea acestei chestiuni în fața judecătorului de instrucție, vine în contradicție cu dispozițiile art.212 Confidențialitatea urmăririi penale. Mai mult, mecanismul propus a fi instituit la art.259¹, urmărește asigurarea efectuării cu celeritate a urmăririi penale într-un proces anume și nu ar trebui să o afecteze astfel. Or, activitatea procesuală a organului de urmărire penală sau după caz a procurorului, care efectuează urmărirea penală, ar urma să fie întreruptă, pe perioada prezentării cauzei (3 zile), examinarea chestiunii la judecătorul de instrucție (10 zile), expedierea hotărârii cu materialele cauzei (5 zile orientativ), circumstanțe care ar afecta considerabil scopul procesului penal, în situația efectuării acțiunilor procesuale urgente (măsuri speciale de investigații, măsuri preventive, alte acțiuni procesuale urgente și care nu suferă amânare). O practică aferent acestei situații și care se impune a fi preluată, există în prezent la examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.305, 308 și 313.
	24. Art.260 și art.261 din proiectul de modificare a CPP, urmează a fi revăzute, astfel încât textul „<i>Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală</i>” să fie modificat pe tot cuprinsul articolelor. Or, după cum este cunoscut faptul că din momentul pornirii procesului penal și până la etapa începerii urmăririi penale pot fi efectuate anumite acțiuni care nu implică autorizarea judecătorului de instrucție. Astfel, respectivele acțiuni, pot fi denumite ca „<i>acțiuni procesuale</i>” și nicidecum acțiuni de urmărire penală, or, la caz încă nu este emisă o
a) să prezinte informația referitoare la acțiunile de urmărire penală efectuate în cauza penală, însoțite de copiii certificate ale actelor care le confirmă; b) prezentarea punctului de vedere cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea urmăririi penale; 2) informează celelalte părți din proces cu privire la cererea privind accelerare urmăririi penale depuse și dreptul de a formula un punct de vedere cu privire la cele invocate în cerere în termen de cel mult 3 zile. (4) Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție. Netransmiterea informației referitoare la acțiunile de urmărire penală efectuate în cauza penală și punctului de vedere prevăzut la alin. (3) pct. 1) lit.b) și pct. 2) nu împiedică soluționarea cererii privind accelerarea urmăririi penale.”	24. Precizare Reieșind din raționamentele <i>Recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 38 cu privire la acțiunile procesuale care pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent până la declanșarea urmăririi penale</i>, deducem că acțiunile de urmărire penală pot fi efectuate și până la emiterea ordonanței privind începerea urmăririi penale, or până la dispunerea începerii urmăririi penale,

	ordonanță privind începerea urmăririi penale. În vederea evitării anumitor invocări de către partea apărării privind legalitatea respectivelor procese-verbale, consider oportun modificarea propusă.	organul de urmărire penală are la dispoziție 30 de zile din momentul sesizării în modul prevăzut în art.262 și 273 să efectueze acțiuni de urmărire penală pasibile a fi efectuate până la declanșarea urmăririi penale.
	25. La art. 269 alin. (1) din proiectul de modificare a CPP, se propune excluderea articolului „256”, înlocuirea textului „335” cu textul „335¹”, excluderea ca repetitiv, a textului „, 330–330², 332–332²” în situația operării în textul dispoziției cu formula normativă „324–335¹” și înlocuirea textului „352¹” cu articolul „352¹(2)”. Substituirea textului „<i>săvârșite în conexiune cu acestea</i>” cu cuvântul „<i>conexe</i>”. Cu referire la excluderea articolului 256 din Codul penal, se propune totodată de criminalizarea faptelor în modalitățile normative ale prezentei dispoziții din legea penală, nu se ridică la gradul pericolului social ce se impune a fi protejat de legea penală, cu instituirea răspunderii contravenționale pentru astfel de acțiuni. Un alt aspect, din conținutul art.269 alin.(1) din proiect, se pot distinge două categorii de cazuri pentru care Centrul Național Anticorupție efectuează urmărirea penală: 1) în cazul infracțiunilor prevăzute la art.181¹–182, 239–240, 256, 324–335 și art.352¹ din Codul penal; 2) în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu, prevăzute la art.190 și 191 din Codul penal. În vederea excluderii dubiilor de interpretare se propune revederea textului „<i>cu excepțiile prevăzute de prezentul cod</i>” cu referire la art.269 alin.(1) din Codul de procedură penală, astfel, încât să fie clar dacă textul respectiv se referă pentru a doua categorie de cazuri sau pentru ambele categorii de cazuri. Suplimentar, în vederea înțelegerii intenției legiuitorului ar urma a fi revizuită inclusiv nota informativă la proiectul de lege cu referire la modificarea indicată. La art.270 alin. (1) din CPP, prepoziția „<i>sbp.</i>” se înlocuiește cu „<i>pct.</i>” 26. La art.275 pct.3) din proiectul de modificare a CPP, se propune completarea cu textul „<i>sau nu a fost probată existența elementelor</i>”	25. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din <i>Codul de procedură penală</i> au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.
		26. Nu se acceptă Organul de urmărire penală are sarcina de a efectua acțiuni de urmărire penală în vederea descoperirii ei și fixării

	<i>infracțiunii și au fost epuizate toate posibilitățile de a acumula probe suplimentare”.</i> Prezentul temei se impune a fi instituit în prevederile art.275, din motivul existenței situațiilor procesuale concrete în practică, când nu avem suficiente probe care să confirme cu certitudine existența sau lipsei elementelor de infracțiune, însă persoana care adoptă decizia, un alt temei adecvat decât cel existent la zi în pct.3), nu poate aplica soluționării speței. Or, este necesar a specifica următoarele situații distincte: 1) când există suficiente probe care nu confirmă existența elementelor de infracțiune, și 2) când nu există probe pentru a putea confirma existența elementelor infracțiunii, deși organul de urmărire penală a întreprins toate măsurile posibile și a folosit toate procedeele probatorii aplicabile situației. În modelul enunțat în cel deal doilea exemplu, la adoptarea deciziei procesuale pe un caz concret, decidentul este pus în situația să-și argumenteze hotărârea cu trimitere la temeiul de drept „<i>fapta nu întrunește elementele infracțiunii</i>” când de fapt nu au existat date pentru a proba acest fapt. Autorului sesizării urmează să i se comunice concret prin hotărâre temeiul real existent pus la baza hotărârii, iar în situația lipsei de probe inclusiv și prin concursul lui în sensul prezentării sau acumulării probelor suplimentare, soluția pe caz ar urma să fie revăzută.	probelor care confirmă sau infirmă săvârșirea infracțiunii. Prin urmare, în cazul în care nu mai este posibil de a acumula probe, suntem în situația când nu se poate demonstra unul dintre elementele infracțiunii – deci, fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Argumentarea hotărârii cu trimitere la temeiul de drept „fapta nu întrunește elementele infracțiunii” când de fapt nu au existat date pentru a proba acest fapt, asta în esență și este lipsa unui element al componentei de infracțiune.
	27. La art. 291¹ alin. (2) lit.a) din CPP, propunem excluderea textului „pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal”. Nu este rațional ca pentru infracțiunile cu un pericol social mai sporit (grave, deosebit de grave sau excepțional de grave), învinuitul să dispună de mai puține garanții procesuale, decât în cazul infracțiunilor cu un pericol social mai scăzut și de o gravitate mai redusă (ușoare sau mai puțin grave). Totodată a se vedea raționamentele indicate în punctul 89 din prezentul aviz.	27. Nu se acceptă Art. 291¹ din Codul de procedură penală a fost introdus cu ocazia promovării Legii nr. 189/2022 pentru modificarea unor acte normative ce a fost instituit un mecanism funcțional care să permită examinarea cauzei în lipsa persoanei.
	28. La art.293 alin. (2) propunem excluderea textului „La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale”. Aliniatul (1) din prezentul articol, garantează dreptul părților de a lua cunoștință de materialele cauzei penale în modalitatea aleasă (citire cu efectuarea notelor, foto, scanare, etc.) Reglementarea propusă în proiect ar	28. Precizare Prezentarea materialelor urmăririi penale în formă electronică părților, va fi posibilă doar dacă procurorul va deține în formă electronică acele materiale, ba mai mult că există tendințe de digitizare a proceselor. Odată ce procurorul ar avea în format electronic dosarul penal, nu-i

	crea posibilități de a abuza de drept, în lipsa unei cereri motivate prin prisma imposibilităților părții de a se deplasa la sediul procuraturii, legate de starea de sănătate (locomotorii). Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat. Mai mult, sunt procese penale ale căror dosare sunt foarte voluminoase iar antrenarea procurorului la scanarea tuturor materialelor din dosar, presupune implicarea unui timp destul de îndelungat, prin care nu este angajat la efectuarea urmăririi penale propriu zise în alte cauze penale și generează premise de tergiversări.	rămâne decât „un clic” pentru expedierea părților a materialelor urmăririi penale.
	29. La art.294 alin. (3) din CPP, se propune excluderea textului „Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat.”	29. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se întâlnească intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate.
	30. La art. 300 alin. (4) se propune modificarea textului din conținutul art.300 alin.(4) din proiect, în următoarea variantă „Demersurile, plângerile și cererile înaintate conform prevederilor alin. (1)-(3²) se examinează de către judecătorul de instrucție la locul efectuării urmăririi penale sau a măsurii speciale de investigații, în sediul instanței de judecată cu participarea fizică a părților, prin teleconferință sau în format mixt. Dispunerea asupra modalității examinării cauzelor, se efectuează prin încheiere motivată, care poate fi atacată o dată cu încheierea emisă asupra fondului demersurilor, plângerilor sau cererilor înaintate.” La alin. (5) al aceluiași articol, se propune înlocuirea textului „prin intermediul teleconferinței” cu textul „prin modalitățile prevăzute la alin.(4)”. În cazul redacției propuse, se urmărește ca examinarea chestiunilor indicate supra, să fie efectuată în funcție de posibilitățile instanței sau ale participanților, prin participare fizică, prin intermediul teleconferinței sau cu participare mixtă a părților. Această reglementare oferă o marjă mai largă pentru instanța de judecată de a aprecia modalitatea și condițiile necesare de	30. Se acceptă parțial Din proiect la art. 300 lin. (4) a fost exclus textul „În aceste cazuri procurorul participă aflându-se în sala de ședință, sau în sediul procuraturii în încăperi, adaptate cu condiții tehnice corespunzătoare.”. Modificările de la alin. (5) conform proiectului, se referă strict la modalitatea de examinarea a demersurilor prin intermediul videoconferinței, pe când alin. (4) prevede mai multe posibilități de examinare a acestora. De aceea, trimitere la alin. (4) nu se consideră oportună.

	examinare a procesului pentru fiecare caz în mod particular. Instanța de judecată se află fizic în sediul judecătoriei, posibilitatea părților de a participa la examinare în cadrul ședinței, trebuie să fie asigurată juridic pentru formatul fizic, prin teleconferință sau mixt, când un participant nu are posibilitățile tehnice de a se conecta în mod online. Cu referire la excluderea textului „<i>În aceste cazuri procurorul participă aflându-se în sala de ședință, sau în sediul procuraturii în încăperi, adaptate cu condiții tehnice corespunzătoare.</i>”, este evident că în cazul în care desfășurarea ședinței va fi dispusă în format fizic sau mixt, procurorul urmează să se prezinte fizic în sala de ședințe sau prin teleconferință. În partea ce se referă la încăperile adaptate cu condiții tehnice corespunzătoare în sediile procuraturii se consideră că prevederea respectivă va deveni una inaplicabilă o perioadă nedeterminată de timp, or, aceasta presupune alocarea unor resurse financiare impunătoare, având în vedere că în sediul procuraturii nu urmează a fi instalat doar un singur computer sau altă tehnică corespunzătoare pentru participarea la ședință, ținând cont de faptul că în marea majoritate a cazurilor procurorii din cadrul aceleiași procuraturi au fixate la aceeași dată și ora ședințe de examinare a demersurilor, plângerilor și cererilor. Pentru participarea la examinarea chestiunilor respective, prin intermediul teleconferinței ar fi posibil crearea unei aplicații care va putea fi instalată și utilizată de la orice dispozitiv (telefon, computer, etc.), chestiuni care urmează a fi reglementate prin alte acte departamentale de dispoziție inferioare legii.
	31. Precizare Instituirea acestei modificări rezidă din practica în care procurorii prezentau învinuitului demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta, pe când avocaților nici nu cunoșteau despre acest fapt. Uneori erau admise și erori procesuale de care învinuitul nu cunoștea, însă în prezența avocatului, toate aceste abuzuri urmează a fi aplanate. 31. Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „învinuitului asistat de avocat sau avocatului său” urmează a fi substituit cu textul „învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală).

32. La art. 313 alin. (4) cuvântul „Neprezentarea”, urmează a fi înlocuit cu textul „Neparticiparea în şedinţă”. Raţionamentul modificării, costă în ajustarea formulării care ar îngloba toate modalităţile prin care se examinează procesul, or, în condiţiile desfăşurării şedinţei prin intermediul teleconferinţei sau cu participare mixtă, prezentarea părţii în instanţă nu este necesară, poate fi înregistrată doar situaţia neparticipării în şedinţă, indiferent de modalitatea în care se petrece. Textul din ultima parte „<i>depun declaraţii</i>” se propune a fi înlocuit cu textul „<i>prezintă poziţia procesuală</i>”. Cu referire la declaraţii în sensul art.93 alin.(3) pct.1), se referă la fondul cauzei, obţinute prin procedeele probatorii prevăzute de Cod. Nu există o modalitate prevăzută de legea procesual penală de audiere a procurorului sau apărătorului, pentru a opera cu sintagma de declaraţii. Pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părţile doar prezintă poziţia procesuală. La alin. (6) al aceluiaşi articol, se propune abrogarea alin.(6) şi respectiv excluderea din proiect a modificării cu referire la norma indicată. Potrivit art.2 alin.(1) din Protocolul nr.7 la Convenţia pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale (în continuare - CEDO) „<i>Orice persoană declarată vinovată de o infracţiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declaraţiei de vinovăţie sau a condamnării de către o jurisdicţie superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege</i>”. Dreptul la două grade de jurisdicţie în materie penală, după cum este indicat în textul normei, se referă la judecarea cauzei penale în fond, atunci când se examinează chestiunea vinovăţiei persoanei de comiterea anumitei infracţiuni. Cu referire la etapa prejudiciară, se indică că ordonanţa privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale şi reluarea urmăririi penale, este emisă de către procuror iar în situaţia exprimării dezacordului, aceasta urmează a fi contestată la procurorul ierarhic superior, respectiv plângerea acestuia va urma a fi examinată de către judecătorul de instrucţie, astfel, persoanei îi este asigurat dreptul la un remediu efectiv reglementat de art.13 din CEDO.	32. Se acceptă parţial La art. 313: La alin. (4) cuvântul „Neprezentarea” a fost substituit cu textul „Neparticiparea în şedinţă a”; Cuvintele „depun declaraţii” au fost substituite cu cuvintele „dau explicaţii”. Astfel, articolul 313 alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucţie în termen de 30 de zile, cu citirea procurorului, persoanei care a depus plângerea, precum şi a persoanelor ale căror drepturi şi libertăţi pot fi afectate prin admiterea plîngerii. Neparticiparea în şedinţă a procurorului, persoanei care a depus plângerea şi/sau a persoanelor ale căror drepturi şi libertăţi pot fi afectate prin admiterea plîngerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanţă materialele corespunzătoare în termen de 5 zile de la citare. În cadrul examinării plîngerii dau explicaţii procurorul, persoana care a depus plângerea şi persoanele ale căror drepturi şi libertăţi pot fi afectate prin admiterea plîngerii.” Suplimentar menţionăm că, diferenţa dintre redacţia actuală a art. 313 alin. (6) din Codul de procedură penală şi redacţia din proiect, constă în faptul că a fost specificată modalitatea de contestare şi examinare a recursurilor depuse împotriva încheierilor judecătorului de instrucţie emise în baza acestui articol - art. 447 şi 448.

	33. La art. 321 alin. (2) pct.3) din CPP, se propune excluderea textului „examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare” . Prezenta modificare este necesară în sensul executării Hotărârii Curții Constituționale din 24.01.2023, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 321 alin.(2) pct.3) și alin.(4) din Codul de procedură penală, prin care instanța constituțională a constatat neconstituționalitatea pct.3) iar prezentarea inculpatului la examinarea cauzei lui, este un drept, indiferent de gravitatea infracțiunii. La alin. (5) al aceluiași articol, se propune după textul „este în drept să” completarea cu textul „aplice o amendă judiciară. ”. Se rețin raționamentele expuse în pct.56 aferent discuțiilor pentru operarea modificărilor art.201.	33. Se acceptă parțial La articolul 321 alineatul (2) punctul 3) va avea următorul cuprins: „3) când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa, dacă instanța constată existența circumstanțelor excepționale și motivelor obiective care justifică absența inculpatului la ședință, declararea solemnă într-o ședință precedentă sau prezintă un înscris contrasemnat de apărătorul său în care își manifestă această dorință și bazată pe o alegere în cunoștință de cauză în care renunță în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, renunțarea nu contravine unui interes public mai important;”
	34. La art. 336 alin. (3) lit. d) din proiectul de modificări a CPP, după textul „...înregistrarea video” se propune completarea cu textul „și/sau video”.	34. Se acceptă Art. 336 alin. (3) lit. d) va avea următorul cuprins: „d) date despre înregistrarea audio și/sau video a ședinței de judecată și echipamentul folosit;”
	35. La art. 378 nu-i clar intenția de excludere a căror anume propoziții, în situația în care art.378 are trei aliniate distincte.	35. Se acceptă La articolul 378 alineatul (1) propoziția a doua și a treia se exclud.
	36. La art. 536 alin. (2) din CPP, După textul „ministru justiției”, sintagma „sau” se înlocuiește cu „, ” iar după textul „Procurorul General” se completează cu textul „sau procurorul-șef al procuraturii specializate, privind infracțiunile date în competența lor”. La alin. (3) al aceluiași articol, după textul „Procurorul General” se completează cu textul „sau procurorul-șef al procuraturii specializate, privind infracțiunile date în competența lor”.	36. Nu se acceptă Subliniem că modificarea reglementărilor juridice a asistenței juridice internaționale în materie penală nu au fost obiectul de discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căreia s-au examinat propunerile inserate în proiect. Discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu

	excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la procedurile privind asistența juridică internațională în materie penală. Prin urmare, intervențiile ce privesc unele tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, vor face obiectul unui proiect de lege separat, astfel încât să fie transpuse corespunzător dispozițiile actelor internaționale.	
	37. La alin. (1) din Legea nr. 371 din 01.12.2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, după textul „Ministerul Justiției” se exclude sintagma „și”, după textul „Procuratura Generală” se completează cu textul „și procuraturile specializate”, după textul „Procuraturii Generale” se completează cu textul „și procuraturilor specializate”.	37. Nu se acceptă Suplimentar opiniei autorului de la pct. 36 din sinteză, menționăm că propunerile înaintate excedează obiectul de reglementare a proiectului.
Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008		
	38. La art. 435 alin. (2) din proiect, se propune completarea după textul „cu ulterioara autorizare” cu textul „la judecătorește de instrucție”.	38. Precizare Intervențiile la art. 435 alin. (2) din Codul contravențional au fost excluse din proiect.
	39. La art.440 alin. (4)³ din proiect, considerăm inoportun completarea articolului 400 cu reglementările menționate în textul aliniatului (43), ca fiind lipsite de necesitate juridică. Or, astfel de prevederi există în norma de blanchetă de la pct.141 din Regulamentul Circulației Rutiere și reglementează astfel de relații sociale ce țin de comportamentul agenților constatați raportați la drepturile participantului la trafic. Mai mult, articolul 443 prevede care date, informații precum și temeiurile de drept și de fapt trebuie să fie indicate în procesul-verbal, „alin.(1) lit. d) fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție; e) încadrarea juridică a faptei, norma materială contravențională și indicile calitative ale elementelor constitutive ale contravenției;” iar reglementarea din prezentul aliniat, aferent	39. Se acceptă Modificările de la art. 440 alin. (4)³ din Codul contravențional au fost excluse din proiect.

	circumstanțelor care vor fi consemnate în procesul-verbal cu privire la contravenție, le considerăm drept repetitive. 40. Suplimentar celor indicate în aviz cu referire la proiectul de lege, în vederea simplificării procedurilor și neadmiterii tergiversărilor la examinarea unor chestiuni procesuale, propunem atenției Dvs. următoarele aspecte: Articolele 298, 299, 299¹, 313, 313¹ se propun a fi modificate, în următoarea redacție: Articolul 298. Contestația împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații (1) Împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații pot înainta contestație bănuitul, învinuitul, reprezentantul lui legal, apărătorul, partea vătămată, victima, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost lezate de aceste organe. (2) Contestația se adresează procurorului care conduce urmărirea penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de urmărire penală în termen de cel mult 7 zile din momentul comunicării despre efectuarea acțiunii pretinse ilegale, constatării inacțiunii sau din momentul comunicării actului contestat. Atunci când contestația a fost depusă la organul de urmărire penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 24 de ore de la primirea ei, procurorului împreună cu explicațiile sale sau ale organului care exercită activitate specială de investigații, atunci când acestea sunt necesare. (3) Contestația depusă în condițiile prezentului articol nu suspendă executarea acțiunii sau actelor atacate dacă procurorul care conduce urmărirea penală nu consideră aceasta necesar. (4) Ordonanțele privind scoaterea de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale și de clasare a cauzei penale se contestă conform art.299¹. Articolul 299. Examinarea contestațiilor de către procuror (1) Procurorul, în termen de cel mult 7 zile de la primirea contestației înaintate în condițiile art.298, este obligat să emită o ordonanță motivată	40. Nu se acceptă Subliniem că aspectele ce țin de controlul de către procuror al legalității acțiunilor, inacțiunilor și actelor (art. 298-299²) și controlul judiciar al procedurii prejudiciare (art. 300-313) au fost obiectul de discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022. În cadrul discuțiilor s-au examinat mai multe aspecte, iar într-un final propunerile au fost inserate în proiect în versiunea transmisă spre avizare. Toate aceste propuneri au fost agreate de grupul de lucru, iar devierea de la aceste aspecte ar fi în dezacord cu viziunea și obiectul proiectului. Mai mult, discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive. Cu toate acestea, la lucrările grupului de lucru au participat și reprezentanții Procuraturii Anticorupție însă care nu au obiectat referitor la capitolul controlul de către procuror al legalității acțiunilor, inacțiunilor și actelor (art. 298-299²) și controlul judiciar al procedurii prejudiciare (art. 300-313).

privind soluționarea acesteia, care este comunicată în cel mult 3 zile din momentul emiterii, persoanei care a depus contestația și eventual persoanelor ce le-ar fi lezate interesele legale prin decizia respectivă.

(2) În cazurile în care contestația este admisă, procurorul este în drept:

- 1) să schimbe temeiul de drept al actului procesual contestat;
- 2) să anuleze sau să modifice actul procesual contestat ori unele motive reținute în conținutul acestuia.

(3) Ordonanța procurorului privind examinarea contestației nu poate fi contestată la judecătorul de instrucție, cu excepția cazurilor prevăzute de art.313 alin.(2).

Articolul 299¹. Contestația împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului care exercită urmărirea penală

(1) Persoanele indicate la art.298 alin.(1) sunt în drept să depună contestație împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului care exercită urmărirea penală.

(2) Contestația se adresează, în termen de 7 zile din momentul efectuării acțiunii, constatării inacțiunii sau din momentul luării de cunoștință de actul contestat, procurorului ierarhic superior și se depune fie direct la acesta, fie la procurorul care exercită urmărirea penală. În cazul în care contestația a fost depusă la procurorul acțiunilor, inacțiunilor sau actele cărui sunt contestate, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 24 de ore de la primire, procurorului ierarhic superior împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

(3) Contestația depusă în condițiile prezentului articol nu suspendă executarea acțiunii sau actelor atacate dacă procurorul ierarhic superior nu consideră aceasta necesar.

Articolul 299². Examinarea contestației de către procurorul ierarhic superior

(1) Contestația se examinează de către procurorul ierarhic superior în condițiile prevăzute la art.299, care se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazurile prevăzute de art.313, procurorul ierarhic superior căruia i-a fost adresată greșit contestația, în termen de 3 zile, trimite contestația împreună cu materialele respective la judecătorul de instrucție.	Articolul 313. Examinarea contestației de către judecătorul de instrucție (1) Contestațiile împotriva actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, sau ale procurorului pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuیت, învinuit, apărător, victimă, partea vătămată, reprezentant și succesor sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe. (2) Sunt pasibile de a fi atacate la judecătorului de instrucție: 1) refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind pregătirea sau săvârșirea infracțiunii, de a acorda calitatea procesuală, precum și refuzul de a oferi acces la materialele cauzei emis în condițiile art.212; 2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, reluarea urmăririi penale și privind refuzul de a începe urmărirea penală; 3) în alte cazuri expres prevăzute de prezentul cod. (3) Contestația împotriva ordonanței emise de către procuror sau procurorul ierarhic superior în ordinea prevăzută de art.299, 299² se depune la procuratura din care face parte procurorul care a adoptat ordonanța contestată, în termen de 7 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării contestației sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plângere. În cel mult 3 zile lucrătoare de la data primirii contestației, procurorul trimite contestația și actele anexate în instanța de judecată competentă. (4) Judecătorul de instrucție declară, prin încheiere, inadmisibilă contestația, fără convocarea ședinței și citarea părților, dacă din cuprinsul contestației și a actelor anexate rezultă fără echivoc că : 1) cerințele formulate în contestație nu sunt de competența judecătorului de instrucție prevăzută în alin.(2);

- 2) persoana care a depus contestația nu a respectat procedura prealabilă prevăzută de art.299 și 2992;
- 3) contestația depusă anterior de aceeași persoană cu același obiect a fost respinsă sau declarată inadmisibilă de judecătorul de instrucție.
- (5) Contestația se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 zile de la data parvenirii acesteia, fără citarea părților sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației. Judecătorul de instrucție expediază copia de pe contestație părților la proces sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației, solicitându-le să depună, în termen de până la 10 de zile, o referință privind opinia lor asupra contestației depuse. Nedepunerea referinței nu împiedică examinarea contestației.
- (6) Judecătorul de instrucție decide asupra oportunității invitării părților la proces și persoanelor ale căror drepturi și interese pot fi afectate prin admiterea contestației. În acest caz, contestația se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 zile de la data parvenirii contestației și materialelor cauzei, care, în caz de necesitate, poate fi prelungit cu câte 15 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus contestația, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației. Neprezentarea persoanei care a depus contestația și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației nu împiedică examinarea acesteia. În cadrul examinării contestației, procurorul și persoana care a depus contestația, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației, dau explicații.
- (7) Judecătorul de instrucție, considerând contestația întemeiată, adoptă o încheiere privind anularea actului procedural contestat sau ilegalitatea acțiunilor și/sau a inacțiunilor ofițerului de urmărire penală sau a procurorului numai atunci când constată o violare a drepturilor fundamentale.
- (8) Încheierea se expediază persoanei care a depus contestația și procurorului, precum și persoanelor ale căror drepturi pot fi afectate prin admiterea contestației. Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă.

	Articolul 313¹. Controlul judiciar al legalității încheierilor judecătorești de instrucție (1) În cazurile expres prevăzute de prezentul Cod, încheierile judecătorești de instrucție pot fi atacate cu recurs la Curtea de Apel, în termen de 3 zile de la data comunicării acestora. (2) Cererea de recurs se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă și se expediază de către recurent celorlalte părți. (3) După înregistrarea recursului, judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza, prin încheiere dispune pregătirea cauzei spre examinare. (4) Părțile interesate sunt în drept a depune referință în cel mult 3 zile de la data primirii recursului. Referința se comunică recurentului de către persoana care o depune. (5) În condițiile prezentului articol recursul se examinează, de regulă, fără participarea părților. (6) În cazul în care consideră necesar, instanța de recurs judecă recursul conform art.447 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător. (7) Instanța de recurs va examina recursul în cel mult 30 de zile de la data primirii cauzei. (8) Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul; 2) admite recursul, casează parțial sau integral hotărârea și rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri.
	Alte deficiențe: 41. Analiza oportunității excluderii „bănuțului” ca subiect în procesul penal sau eventual excluderea termenului de menținere a persoanei în respectivul statut procesual, similar instituției „învinutului”, astfel ca la etapa de terminare a urmăririi penale, procurorul, urmare a verificării probelor administrate să decidă asupra punerii persoanei sub învinuire și expedierii a cauzei penale în instanța de judecată pentru examinare sau să dispună scoaterea persoanei bănuț de sub urmărire penală.
	41. Precizare În lipsa unor studii referitoare la menținerea sau excluderea calității procesuale de „bănuț” din Codul de procedură penală ar fi un risc, întrucât sunt alte instituții care interferează doar cu calitatea de bănuț, nu și cu cea de învinuit, inclupat. 42. Precizare În lipsa propunerilor exprese a textului de lege ce urmează a fi inserat și identificarea articolelor din Codul de

Procuratura pentru Combaterea Criminalității	anumiți martori, fie că vorbim despre efectuarea altui procedeu probatoriu, percheziția, ridicarea, etc. Însă reieșind din prevederile Codului de procedură penală, astfel de acțiuni nu sunt permise, oferind acest drept doar ofițerului de urmărire penală. În acest sens, întru respectarea termenului rezonabil de urmărire penală și simplificarea procedurilor de obținere a probelor, este oportună intervenția pe această dimensiune.	procedură penală unde se impune modificare, precum și a argumentarea acestora, face dificilă de a înțelege înțepia operării acestor modificări.
	43. Instituirea expresă a atribuției ofițerului de urmărire penală de a efectua acțiuni procedurale cu participarea învinutului (cum ar fi: confruntarea, verificarea declarațiilor la locul infracțiunii, prezentarea spre recunoaștere, reconstituirea faptei și experimentul în procedura de urmărire penală, etc.).	43. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 42 din sinteză.
	44. În conformitate cu art.63 alin.(1¹) din Codul de procedură penală, <i>„În cazul în care există necesitatea dispunerii unor măsuri speciale de investigații în privința bănuțului, aducerea la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și a drepturilor sale se amână în baza ordonanței motivate a procurorului, cu autorizarea judecătoreșului de instrucție pe o perioadă de 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii motivate a perioadei până la 3 luni.”</i> Reeșind din prevederea indicată supra se constată că amânarea informării poate fi dispusă doar într-un singur caz și anume când există necesitatea efectuării măsurilor speciale de investigație. Respectiv, ordonanța și demersul procurorului se rezuma la motivarea că, pe caz s-a luat hotărârea efectuării anumitor măsuri speciale de investigație și respectiv este necesar de a recunoaște persoana în calitate de bănuț. De aici apare întrebarea, nu ar fi oportun ca respectiva acțiune și anume de amânare a informării bănuțului să fie dispusă de către procuror?	44. Precizare Calitatea de bănuț este etapa de la care persoanei i se poate îngrădi unele drepturi și libertăți. Amânarea informării despre recunoașterea persoanei în calitate de bănuț echivalează cu „neinformarea, ... în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa”, garanție impusă de art. 6 §3 lit. a. CEDO. Pentru a fi compatibilă cu Convenția, „amânarea” informării urmează a fi asigurată de către un „tribunal independent și imparțial, instituit de lege”, ceea ce în legislația națională este compatibil cu funcția de judecător.
	45. Îmbunătățirea mecanismului de recuperare a cheltuielilor judiciare.	45. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 42 din sinteză.
Procuratura pentru Combaterea Criminalității	46. La art.56 alin. (2) din proiectul de modificare a CPP, se propune de completat de completat cu sintagma „ <i>asigura respectarea respectării termenului</i>”. Dispoziția art. 259 alin. (2) din proiect stabilește că, „Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală...”. Prin norma	46. Precizare Dispozițiile art. 56 alin. (2) în formula propusă din proiect, reglementează această atribuție a conducătorului de urmărire penală, or textul „<i>asigură respectarea termenului</i>

Organizate și Cauze Speciale	dată se instituie o nouă atribuție a conducătorului organului de urmărire penală care nu este prevăzută în partea generală a codului.		de examinare a acestora” presupune asigurarea respectării termenelor.
	47. La art. 110 alin. (3) din CPP, după sintagma „judecătorul de instrucție” de completat cu „după caz a instanței”. Conform proiectului, aliniatul 4 a articolului 110 în redacția actuală – „La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv”, se abrogă. Potrivit aliniatelor (1) și (2) a aceluiași articol se reglementează audierea în condiții speciale de către „judecătorul de instrucție sau după caz, instanța”. Pe cale de consecință, se impune amendarea și aliniatului (3) cu consemnarea “și de către instanță” a informației despre identitatea reală a martorului”.		47. Se acceptă Art. 110 alin. (3), după cuvintele „judecătorul de instrucție” se completează cu textul „sau, după caz, instanță”.
	48. A exclude completare art. 201 aliniatul (4) pct. 7¹) din proiect de modificare a CPP, “nerespectarea de către organul de urmărire penală sau de către procuror a termenului de examinare a sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni sau a termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale.”. Instituirea răspunderii juridice pentru reprezentanții organului de urmărire penală sau a procurorului, pentru situația nerespectării termenului de examinare a sesizărilor în ordinea art.274, sau a termenului de efectuare a urmăririi penale, sunt critice în condițiile în care agentul statului acționează în numele statului și nu în nume propriu, iar pentru nerespectarea sau neglijența obligațiilor de serviciu poartă răspundere disciplinară, administrativă sau, după caz penală.		48. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 21 din sinteză.
	49. La art. 270² alin.(1) lit. d) se propune următoarea redacție: „infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art. 46 din Codul penal, cu excepția celor menționate la art. 269 și 270¹ alin.(1) din prezentul cod”. Adoptarea normei date în varianta propusă de autorii proiectului și care presupune exercitarea urmăririi penale a tuturor infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat, se va solda cu încălcarea esențială a sarcinii procuraturii specializate iar pe cale de consecință, va avea un impact negativ asupra activității instituției și celerității efectuării urmăririi penale.		49. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt), înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.

	La acest aspect este de menționat că, un grup criminal organizat poate săvârși oricare infracțiune ușoară, mai puțin gravă și gravă, iar partea specială a Codului penal prevede calificativul „<i>de un grup criminal organizat</i>” în 61 de articole care cuprind toate sferile protejate de legea penală. La acest aspect este de menționat și impactul care va urma și ca rezultat a completării și art.271 alin.(2)¹), normă care reglementează transmiterea sesizărilor către organul competent. Se prezumă că toate sesizările privind comiterea unei infracțiuni de un grup criminal organizat urmează să fie examinate de Procuratura specializată.	
	50. La art. 270² alin.(2) insistăm asupra păstrării textului actual al reglementării și anume: „<i>Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competența pe întreg teritoriul Republicii Moldova, menționate la art. 266, 268 și 269² din prezentul cod</i>”. Redacția expusă în proiect a alineatului (2) a articolului 270² va afecta negativ activitatea organelor de urmărire penală constituite în cadrul Inspectoratului General de Poliție (<i>Direcția Generală Urmărire Penală, Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane, Serviciul Protecție Internă și Anticorupție și Direcția investigații Infracțiuni Informatică a Inspectoratului Național de Investigații, la fel organul de urmărire penală al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră</i>). Aceste organe de urmărire penală au competențe pe întreg teritoriul Republicii Moldova și lipsa unei Procuraturi cu aceleași competențe teritoriale de a conduce urmărirea penală ar crea impedimente serioase în continuarea activității. Conform unui studiu¹ elaborat de Procuratura Generală în anul 2022, privind analiza eficienței amplasării și a randamentului oficiilor teritoriale ale PCCOCS și PA în raport cu situația criminogenă din țară, în partea ce ține de conducerea urmăririi penale cu organele din categoria dată, s-a	50. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 49 din sinteză

¹ https://www.csp.md/sites/default/files/2023-01/Scan%202_2%201.pdf

concluzionat că „... Procuraturile teritoriale au jurisdicție în teritoriul unității administrativ teritoriale, pe când PCCOCS deține competența teritorială pe întreg teritoriul a Republicii Moldova, ceea ce facilitează acumularea probelor și efectuarea urmăririi penale în condiții și termene rezonabile...”. Mai mult, crearea unor organe de urmărire penală a fost rezultatul implementării unor angajamente² asumate de Republica Moldova în vederea combaterii infracțiunilor pe domenii specifice.

Remarcăm că nici nota informativă a proiectului nu conține raționamentele și motivele care au stat la baza formulării acestui amendament de modificare a competențelor pe segmentul conducerii de urmărire penală.

Or, autorul proiectului în nota informativă la introducerea competenței PCCOCS de a conduce urmărirea penală efectuată de către organele de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne pentru infracțiunile prevăzute la art.259-261¹ a motivat că, „... s-a propus a fi atribuită competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne, având în vedere că în cadrul MAI este creată o subdiviziune specializată pentru combaterea și investigarea infracțiunilor informaționale, care dispune de investigatori instruiți în domeniu, ...”

La acest aspect, nu s-a ținut cont că această abordare este valabilă și la restul organelor specializate cum ar fi Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane sau Direcția Generală de Urmărire Penală.

Un alt argument pentru păstrarea textului actual al articolului 272² din CPP în sensul păstrării competențelor PCCOCS de a investiga infracțiunile de trafic de persoane, îl constituie caracterul transfrontalier al acestei componente de infracțiuni și complexitatea investigațiilor efectuate în cadrul urmăririi penale pe această categorie de dosare. În marea majoritate a cauzelor, în cadrul urmăririi penale este stabilit ca traficul de ființe umane nu este singura infracțiune comisă de grupurile organizate, acestea săvârșind concomitent și alte infracțiuni de trafic de droguri, spălare de bani, evaziuni fiscale etc., în multe cazuri sunt constituite echipe comune de investigații cu

² Amendamentul III la scrisoarea de acord din 28 august 2001 între Guvernul Statelor Unite ale Americii și Guvernul Republicii Moldova

	organele de drept din mai multe state anume pentru a investiga și stabili tot traseul infracțional și autorii infracțiunilor, sunt formulate cereri de asistență juridică internațională în materie penală, se efectuează multiple măsuri de investigație și acțiuni de urmărire penală, care sunt realizate de procurorii PCCOCS, inclusiv oficiile Nord și Sud. Respectiv, în cadrul PCCOCS a fost constituit birou specializat în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane, format din mai mulți procurori specializați în investigarea acestui fenomen infracțional, procurori care sunt anual instruiți prin cursuri de formare naționale și internaționale. În cursul anului 2022, s-a înregistrat o majorare a numărului de infracțiuni privind traficul de ființe umane urmare a "evenimentelor" din proximitatea frontierei de stat. Redistribuirea acestor dosare organului de urmărire teritorială se va solda cu tergiversarea urmăririi penale. Pentru a crea premise, de a evita că pe anumite domenii la conducerea urmăririi penale să fie investigate infracțiuni care nu țin de competența PCCOCS, este nevoie o reglementare mai exactă a competențelor organelor de urmărire penală speciale la anumite categorii de infracțiuni, cu un grad de pericol sporit sau de fenomen.
	51. La art. 371 alin.(1) pct.2) din CPP, după cuvântul bănuیت de completat cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”. Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit. d dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării. În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezența sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior³. Pentru a respecta aceste standarde, în
	51. Precizare Raționamentele avute în vedere de autorul propunerii sunt acoperite de dispozițiile art. 371 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, or în cazul când cauza se distribuie unui alt judecător sau a fost transmisă spre rejudecare, cercetarea judecătorească se reia de la început, or art. 31 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală prevede că, după începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești. În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la

³ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

situația prevăzută la art.371 alin.(2), pentru citirea declarațiilor martorului sunt prevăzute două condiții și anume dacă a fost efectuată confruntarea sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110. În practica judiciară există foarte multe situații când efectiv inculpatul a avut posibilitatea de a pune întrebări martorului acuzării însă declarațiile acestuia nu pot fi citite în ședința de judecată. Ca exemplu când martorul a fost audiat de o instanță de judecată și cauza a fost redistribuită altui complet, când cauza este transmisă la rejudecare în alt complet de judecată, când cauza se examinează în ordine de apel. Efectiv în cazurile descrise inculpatul a avut acces la martorul acuzării și sunt respectate standardele Curții la acest subiect. Or, norma vizată prevede că în cazul existenței unei confruntări în cadrul urmăririi penale este posibilă citirea declarațiilor martorului însă în cazul audierii martorului de o instanță de judecată în prezența inculpatului nu este posibil.	52. La art.337 aliniat (1) din CPP, se propune în următoarea redacție <i>„Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se redactează și se aduc la cunoștință în condițiile art.336 alin.(4)-(9)”</i>. Este cert faptul că la examinarea unei cauze penale în instanța de judecată cel mai mult timp este acordat procesului de audiere a părților, declarații care urmează a fi dactilografiate de grefier ca documente separate. Ca rezultat, audierea unei persoane poate dura mai mult ca timp și pe de o altă parte persoana nu are posibilitatea de explica în mod cursiv toată informația pe care o cunoaște, în multe cazuri acest proces se transformă într-o dictare. La acest aspect Curtea Constituțională într-o decizie⁴ de inadmisibilitate a reținut că „... declarațiile inculpatului, ale părții vătămate, ale părții civile, ale părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată ar putea fi dactilografiate ulterior în baza înregistrării audio. Dispozițiile contestate nu impun consemnarea în scris a declarațiilor participanților la proces exact în ziua în care acestea au fost făcute.
judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsă lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.	52. Se acceptă parțial Articolul 337 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se consemnează în scris de grefier ca documente separate care se anexează la procesul-verbal, în termen de 5 zile de la audiere în baza înregistrării audio. Persoana care a depus declarația o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit. Dacă persoana care a depus declarația nu poate semna sau refuză să o semneze, despre aceasta se face mențiune în declarația consemnată, indicându-se motivele refuzului. Suport informațional al înregistrării declarațiilor se anexează la materialele dosarului, fapt care se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată.”.

	În fine, legislatorului îi revine sarcina de a aprecia dacă ar trebui sau nu consenmate în scris declarațiile părților și ale martorilor în ședința de judecată, de vreme ce ședințele de judecată se înregistrează audio, și, în consecință, să facă modificările legislative corespunzătoare. Revenind la constatările Curții, considerăm necesară intervenția legislatorului, deoarece art.337 alin.(1) din redacția actuală stipulează că declarația scrisă se citește de grefier și se semnează de persoana care a depus-o, ceea ce determină să fie dactilografiate la momentul depunerii.	Subliniem că declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată constituie un document separat, însă face parte integrantă a procesului-verbal al ședinței de judecată.
Uniunea Avocaților din RM	53. La art. 32 alin. (2) din proiectul de modificare a CPP, menționăm că, examinarea plângerilor împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate nu poate fi considerată drept judecare a cauzei penale. Prin urmare, pentru a nu exclude din câmpul de aplicare a art. 32 alin. (2) examinarea chestiunilor prevăzute la art. 473¹ Cod de procedură penală, propunem completarea după cuvintele „Judecarea cauzelor penale” cu cuvintele „și chestiunilor”. 54. Cu referire la modificarea alin. (2) art. 71 din proiect, remarcăm că renunțarea la apărător (ales sau numit) nu poate avea loc decât în prezența apărătorului dat și după consultarea clientului cu apărătorului în privința consecințelor acestei decizii și drepturilor de care beneficiază clientul. În caz contrar, renunțarea la apărător poate fi însoțită de un abuz, intimidare sau inducere în eroare a clientului. 55. La art. 72 alin. (4) din proiect, propunem reformularea textului cu care se completează norma juridică, astfel încât să rezulte în mod cert faptul că, apărătorul înălțurat la fel este în drept să conteste hotărârea de înălțurare în mod independent. Astfel, se va asigura dreptul la un recurs efectiv împotriva abuzurilor în aplicarea temeiurilor de înălțurare a apărătorului. 56. La art. 79 din proiectul de modificare a CPP, completarea cu cuvintele „și al succesorului” se va aplica nu doar în privința titlului, ci și în privința textului alin. (1) – (4) al articolului dat.	53. Precizare Judecarea cauzelor penale înglobează și etapa de executare a hotărârilor judecătorești, or dreptul la executarea deciziilor judiciare definitive și cu caracter obligatoriu, indiferent de tipul jurisdicției, face parte integrantă din „dreptul la o instanță” în sensul art. 6 CEDO. 54. Se acceptă Teza I-a din art. 71 alin. (2) va avea următorul cuprins: „Renunțarea la apărător poate fi acceptată de către procuror sau instanță numai în cazul în care este înaintată de către bănuț, învinuit, inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă și în prezența apărătorului” 55. Precizare Conform modificărilor propuse persoanei apărare (nu apărătorului său) i se asigură dreptul la un recurs efectiv în cazul examinării cererii de înălțurare din procesul penal a apărătorului. 56. Se acceptă Articolul 79: în titlul articolului după cuvintele „părții civilmente responsabile” se completează cu textul „și al succesorului”;

	alineatul (1) după cuvintele „părți civilemente responsabile” se completează cu textul „și al succesoriului”; alineatul (2) cuvintele „și părți civilemente responsabile” se substituie cu textul „, părți civilemente responsabile și al succesoriului”, iar după cuvântul „avocați” se completează cu cuvintele „, avocați-stagiari” alineatul (3) după cuvintele „părți civilemente responsabile” se completează cu textul „și al succesoriului”; alineatul (4) după cuvântul „partea civilmente responsabilă” se completează cu textul „și al succesoriului”.	
	57. Se acceptă	57. Cu referire la modificarea alin. (5) art. 85, atragem atenția că amendamentul se referă de fapt la alin. (6) pct. 4), sens în care dispoziția de modificare se va ajusta în mod corespunzător.
	58. Se acceptă pentru claritate, teza a II-a din art. 104 alin. (1) din proiect va avea următorul cuprins: „Audierea bănuțului, învinutului, inculpatului poate avea loc și în lipsa apărătorului ales sau desemnat, cu acordul scris al acestuia <u>exprimat în prezența apărătorului</u>.” Această prevedere este incidentă doar în cazul în care bănuțului, învinutului, inculpatul consimt voluntar, în mod confirmat în scris, pentru efectuarea audierii în lipsa apărătorului.	58. La art. 104 alin. (1) considerăm periculoasă completarea noiei juridice cu textul „Audierea bănuțului, învinutului, inculpatului poate avea loc și în lipsa apărătorului ales sau desemnat, cu acordul scris al acestuia. ”, or există riscul renunțării la apărător pentru această acțiune prin inducere în eroare în privința consecințelor declarațiilor și în privința drepturilor de care dispune bănuțului, învinutului, inculpatul. Pentru a nu admite nici încălcarea a drepturilor persoanei, renunțarea la apărător în privința acestei acțiuni procesuale trebuie să se efectueze doar după consultarea apărătorului cu privire la acest aspect. Totodată, această normă vine în contradicție cu dispozițiile referitoare la renunțarea la apărător, stipulate la art. 71 alin. (2).
	59. Nu se acceptă Patronimicul persoanei este un indiciu suplimentar de identificare a persoanei, fiind mai ușor de identificare în ipoteza în care nu se cunoaște alte elemente de identificare.	59. La art. 104 alin. (2) lit. b), identificarea prin intermediul patronimicului este superfluă, în condițiile în care sunt indicate numele, prenumele, data, luna, anul și locul nașterii, domiciliul, ocupația, precum și altă informația precum ar fi IDNP sau alt număr de identificare de stat. Propunem să se renunțe la identificarea prin patronimic și indicarea acestuia în actele procesuale, or acesta nu este esențial pentru identificare și poate

	induce în eroare în cazul prenumelor duble, asociate cu numelor de familie duble, și cazurilor în care numele tatălui nu este cunoscut, nu există un tată, alte situații în care patronimic nu există din alte motive. 60. Cu referire la art. 187 alin. (2)¹ din proiect, propunem substituirea cuvintelor „<i>ori avocatul ales</i>” cu cuvintele „<i>și avocatul</i>”, deoarece obligația de informare a avocatului despre depistarea bolilor grave la clientul său nu trebuie să fie alternativă în raport cu obligația de informare a procurorului sau a instanței de judecată, avocatul având un rol esențial în apărarea clientului său, inclusiv în vederea aplicării efective a măsurilor privind eliberarea înainte de termen în legătură cu depistarea unei boli grave care nu permit executarea în continuare a pedepsei sau măsurii preventive privative de libertate.	60. Se acceptă Cuvintele „avocatul ales” a fost substituit cu cuvântul „apărătorul”.
	61. Cu referire la art. 259¹ alin. (3), procedura de examinare a cererii de accelerare a urmăririi penale riscă să întârzie și mai mult urmărirea penală, or transmiterea judecătorului de instrucție a materialelor cauzei va împiedica desfășurarea în continuare a procedurii de urmărire penală pe perioada examinării cererii de accelerare a urmăririi penale. Reglementarea obligației de a prezenta nota informativă și a dovezilor ce susțin circumstanțele menționate în aceasta, considerăm a fi o soluție mai eficientă și care afectează într-o măsură mai mică derularea acțiunilor de urmărire penală.	61. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 23 din sinteză.
	62. Modificarea art. 260 alin. (5), în modul în care este expusă, nu se încorporează semantic în norma juridică a alin. (5) art. 260. Suplimentar, efectuarea acțiunii procesuale prin intermediul teleconferinței nu poate presupune că a dispărut necesitatea semnării proceselor-verbale întocmite în cadrul urmăririi penale de către persoana care a întocmit procesul-verbal. Efectuarea acțiunii de urmărire penală prin intermediul teleconferinței nu poate substitui procesul-verbal și necesitatea semnării acestuia în mod corespunzător. În privința cuvintelor „<i>sau alte cazuri prevăzute de prezentul cod</i>”, de asemenea ridică semne de incertitudine, or nu sunt prevăzute cazuri în care persoana care a întocmit procesul-verbal ar fi absolvit de obligația semnării acestuia. Totodată, excluderea textului „<i>persoanele menționate la alin. (2) pct. 3)</i>, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod” creează o inadverență în textul normei, or ultimul enunț al alin. (5) art. 260 prevede că „<i>Dacă vreuna din aceste persoane nu poate semna sau refuză să semneze</i>	62. Precizare Modificările de la art. 260 alin. (5) au fost excluse din proiect.

<i>procesul-verbal, despre aceasta se face mențiune”, ceea ce indică că, în principiu, semnarea proceselor-verbale de către alte persoane care au participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală este obligatorie.</i> 63. La art. 269, stabilirea în competența organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție de a efectua urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 324-335, face inutilă stipularea în mod distinct a infracțiunilor prevăzute la art. 330-3302, 332-3322, or acestea din urmă sunt cuprinse deja în șirul celor prevăzute la art. 324-335.	63. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt), înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.
64. La art. 269² din Codul de procedură penală propunem completarea textului acestuia cu textul „și Centrului Național Anticorupție”, or în cazul infracțiunilor „săvârșite în conexiune” cu cele prevăzute expres în competența CNA, competența efectuării urmăririi penale va aparține Centrului Național Anticorupție.	64. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 63 din sinteză.
65. În privința art. 269³, subliniem că acesta nu are un conținut clar, deoarece nu este realizată o conexiune dintre „infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală” și infracțiunile prevăzute de art. 243 și 279 din Codul penal. Dacă este vorba despre infracțiunile predicat/principale, atunci sugerăm utilizarea noțiunilor specifice care să permită înțelegerea corectă și fără echivoc a normei juridice. Totodată, remarcăm că, urmărirea penală în condițiile legislației actuale, în privința infracțiunii prevăzute la art. 243 CP poate fi efectuată și finalizată, precum și judecarea cauzei în această privință poate avea loc, independent de constatarea infracțiunii principale/predicat. A se vedea în acest sens §36 - 45 ale Deciziei Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 182/2022, mai cu seamă „37. Curtea observă că articolele 6 alin. (2) lit. b) din Convenția de la Strasbourg și 9 alin. (2) lit. b) din Convenția de la Varșovia prevăd că „în scopul punerii în practică sau al aplicării [alineatului] 1 se poate prevedea că infracțiunile enunțate în acest alineat să nu se aplice persoanelor care au comis infracțiunea-predicat”. Prevederi similare există și în articolul 6 alin. (2) lit. e) din Convenția Națiunilor Unite.”. Prin urmare, nu este clar în ce	65. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 63 din sinteză.

	situații rămâne aplicabil acest articol și în ce măsură acesta este util dacă infracțiunile de spălare a banilor sunt de competența CNA și PCCOCS, conform alin. (2) art. 269 coroborat cu alin. (1) art. 269 CP și art. 2702 alin. (1) lit. c).	
	66. Referitor la completarea art. 270 cu alin. (4)¹, exercitarea urmăririi penale în privința unui procuror de către un procuror din altă procuratură nu ține cont de faptul că competența în acest caz, conform proiectului, aparține Procuraturii Anticorupție. A se vedea în acest sens dispozițiile alin. (1) art. 270 în proiect.	66. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 63 din sinteză.
	67. La art. 298 alin. (2) considerăm că un acces efectiv la justiție presupune că termenul de 15 zile de contestare a acțiunilor și inacțiunilor organului de urmărire penală și a organului care exercită activitate specială de investigații trebuie să curgă doar din momentul în care bănuitul, învinuitul, reprezentantul lor legal, apărătorul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora au aflat sau puteau și trebuiau să afle despre aceste acțiuni/inacțiuni și nu din momentul în care „efectuării” acțiunii/inacțiunii. Suplimentar, atragem atenția că în privința inacțiunii nu poate fi utilizată noțiunea „efectuare”. În același sens propunem revizuirea alin. (3) art. 299¹.	67. Se acceptă parțial Articolul 298 alineatul (2), după cuvintele „se adresează” se completează cu textul „în termen de 15 zile din momentul efectuării acțiunii sau din momentul de când a luat cunoștință de act.”.
	68. La art. 300 examinarea de către judecătorul de instrucție, a demersurilor procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, a plângerilor împotriva actelor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, a plângerilor împotriva acțiunilor ilegale ale procurorului, care nemijlocit exercită acțiuni de urmărire penală, a cererilor privind accelerarea urmăririi penale, precum și a recursurilor depuse în ordinea art. 437 alin. (1) pct. 3¹ și 4), la sediul penitenciarului riscă să afecteze independența judecătorului.	68. Precizare În lipsa propunerilor înaintate nu pot fi reținute criticile aduse, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>.
	69. La art. 321 alin. (1)¹ și art. 323 alin. (2)¹, în privința examinării în situații excepționale a cauzelor penale cu participarea persoanelor aflate în detenție prin utilizarea aplicației de teleconferință, proiectul nu ține cont de dreptul avocatului și a clientului său de a avea convorbiri confidențiale pe durata întregii ședințe de judecare a cauzei, ceea ce nu este posibil în situația	69. Precizare Modificările de la art. 321 alin. (1)¹ și art. 323 alin. (2)¹ au fost excluse din proiect.

în care clientul se află în penitenciar și participă la ședința de judecare a cauzei prin intermediul teleconferinței, iar avocatul său se află la sediul instanței de judecată. Nici referința din nota informativă la „situații excepționale” care ar justifica o asemenea soluție, nu este recomandată, or conținutul acesteia nu este cert și este una declarativă. Considerăm că judecarea cauzei poate avea loc prin intermediul teleconferinței doar dacă acest fapt este acceptat de toate părțile. Pentru toate celelalte situații sunt aplicabile dispozițiile alin. (2) art. 321 CPP.	70. Audierea martorului prin teleconferință nu soluționează și necesitatea verificării și semnării procesului-verbal de audiere și a altor documentele procedurale.	70. Precizare La articolul 370 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) În cazul în care este dificilă asigurarea prezenței martorului în ședința de judecată din cauza aflării peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau a dizabilităților locomotorii, instanța de judecată prin încheiere motivată care poate fi atacată odată cu sentința, poate decide audierea acestuia prin intermediul videoconferinței, la cerere sau din oficiu. În acest caz, audierea martorului prin intermediul videoconferinței are loc, după caz, la sediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova, la sediul instituției penitenciare, al instituției medicale, de asistență socială, al autorității tutelare sau al organului de probațiune, care dispun de mijloace tehnice corespunzătoare și verifică identitatea martorului. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.”
		71. Precizare Conform modificărilor propuse se urmărește ca persoanei apărute, nu apărătorului său, dar în prezența acestuia, să i se înmâneze demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la

	momentul admiterii sale în această calitate în procedură, exercită atribuțiile de apărător și răspunde pentru exercitarea diligentă a acestora, inclusiv își asumă să urmărească și să verifice continutului corespondența profesională. Lăsarea la discreția procurorului de a alege să transmită demersul de aplicare sau prelungire a măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu doar învinutului asistat de avocat sau doar avocatului, creează riscul unor situații în care avocatul să nu afle sau să afle prea târziu despre demersul procurorului. 72. La art. 336 alin. (3) lit. f) propunem, suplimentar rezumatului declarațiilor date de către participanți în ședință de judecată, în procesul-verbal al ședinței de judecare a cauzei să fie incluse și întrebările formulate, or interpretarea și înțelegerea corectă a esenței declarațiilor este determinată de cunoașterea întrebărilor adresate. 73. În privința excluderii propoziției a doua și a treia din articolul 378, se va indica și alineatul corespunzător din care acestea fac parte. 74. La art. 444 alin. (1) pct. 3¹), pentru a imprima claritate textului și pentru a expune norma juridică astfel încât să se integreze semantic în conținutul alineatului din care face parte, propunem expunerea punctul 3¹) după cum urmează: „^{3¹) anumite părți ale sentinței au fost secretizate neîntemeiat;”} 75. Prin amendamentul propus la alin. (3) art. 477, se propune exceptarea de la obligația de informare a procurorului, părinților sau altor reprezentanți legali ai minorului despre reținere sau arestarea minorului, în cazurile prevăzute la art. 173 alin. (4). Totuși, acest amendament nu ține cont de faptul că însuși art. 173 alin. (4) dispune că situațiile care permit neinformarea până la 12 ore nu sunt aplicabile în cazul minorilor. În rezultat, se creează o contradicție dintre cele două norme juridice. 76. Cuvintele „în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu indică în mod exact momentul intrării în vigoare a actului normativ. Propunem utilizarea cuvintelor „la expirarea unui termen de 3 luni”.	domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta. Această intervenție a fost operată reîșein din practica în care demersul era comunicat învinutului, fără participarea apărătorului. Astfel, intervenția respectivă disciplinează procurorul de a prezenta demersul învinutului doar în prezența apărătorului acestuia. 72. Nu se acceptă Procesul-verbal nu reprezintă o stenografiere a discuțiilor purtat în ședința de judecată, ci reprezintă un act în care se consemnează acțiunile în ordinea cronologică care s-au desfășurat cu ocazia ședinței de judecată. 73. Se acceptă Operarea modificărilor se referă la art. 378 alin. (1) 74. Se acceptă La art. 444 alin. (1) pct. 3¹) se expune în următoare redacție: „^{3¹) anumite părți ale sentinței au fost secretizate neîntemeiat;”} 75. Se acceptă Modificările de la art. 477 alin. (3) au fost excluse din proiect. 76. Se acceptă 77. Se acceptă La art. 162 alin. (1) pct.4) din proiect, cuvintele „în venitul statului”, se substituie cu cuvintele „la bugetul de stat”.
Curtea de Conturi	77. La art. 162 alin. (1) pct.4) din proiect, se propune de completat cu următoarea propoziție: „Bani sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în	

	<i>scop de identificare a intențiilor și verificare a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se trec în venitul statului”.</i> În opinia noastră cuvintele „<i>în venitul statului</i>”, urmează a fi înlocuite cu cuvintele „<i>la bugetul de stat</i>”.	78. Se acceptă Modificările de la art. 378 din proiect se referă la alineatul (1)
Ministerul Sănătății	79. Lipsă de obiecții și propuneri	
Judecătoria Cahul	80. Lipsă de obiecții și propuneri	
Agencia de Guvernare Electronica	81. Referitor la art.6 pct.5¹) din proiect de modificare a CPP, prin care se definește noțiunea „<i>dosar electronic</i>”, atragem atenția asupra faptului că atât în varianta actuală a codului, cât și în proiectul transmis spre avizare, nu au fost identificate norme juridice care ar utiliza noțiunea respectivă. Prin urmare, urmează ca autorul să introducă în textul proiectului de lege astfel de norme, care ar conține reglementări aferente acestei noțiuni respective, fie să o excludă din pct.1 al proiectului. Totodată, corelând definiția noțiunii „<i>dosar electronic</i>” cu cea a noțiunii „<i>sistem informațional</i>” de la art.3 din <i>Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat</i>, conchidem că formularea propusă pare să impună instituirea unui sistem informațional care ar trebui să asigure ținerea dosarelor electronice, dar nu determină însușirile proprii ale acestei noțiuni noi. În context, recomandăm autorului proiectului ca noțiunea respectivă să fie substituită prin cea de „<i>Program informațional de gestionare a dosarelor</i>”, despre care se menționează la art.344 din Codul de procedură penală, dar care nu este reglementat, în opinia noastră, corespunzător, cu păstrarea definiției propuse pentru termenul de „<i>dosar electronic</i>”. Pe de altă parte, subliniem faptul că și Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225/2003 (<i>CPC</i>) utilizează noțiunea de „<i>Program integrat de gestionare a dosarelor</i>”, care similar situației CPP, deocamdată, nu a fost definită. Prin urmare, considerăm oportun ca definiția noțiunii	81. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 1 din sinteză Noțiunea de suport informațional din Codul de procedură penală este diferită de cea utilizată în <i>Legea nr. 467/2003</i> cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

	respective să fie ajustată pentru a face referire nu doar la gestionarea dosarelor penale, dar și a celor civile. În sensul propunerilor în cauză, recomandăm autorului consultarea prevederilor pct.1 și 3 din <i>Regulamentul privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional judiciar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.794/2018</i>, care reglementează sistemul menționat, inclusiv în partea ce ține de Programul integrat de gestionare a dosarelor. La pct.43¹ al aceluiași articol, după cuvântul „<i>permit</i>” propunem de completat cu cuvântul „<i>împinșarea</i>”, pentru corelarea cu definiția noțiunii similare de la art.3 din <i>Legea nr.467/2003</i>.	
	82. În corelare cu terminologia utilizată în art.171 din CPC, <i>Hotărârea Guvernului nr.794/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional judiciar și art.35 alin. (2)</i> (prevăzut în Art. I pct.9) din proiectul de lege, propunem autorului să perfecționeze redacțional denumirea programului prin intermediul căreia se gestionează dosarele, ca să se asigure utilizarea unei formulări unificate, și anume: - în pct.92, în redacția art.331¹ alin. (3) cu care se propune de completat CPP, cuvintele „<i>programului informațional automatizat de gestionare a dosarelor</i>” se vor substitui cu cuvintele „<i>Programului integrat de gestionare a dosarelor</i>”;	83. Se acceptă Art. 331¹ alin. (3) din proiect, cuvintele „<i>programului informațional automatizat de gestionare a dosarelor</i>” se substituie cu cuvintele „<i>Programului integrat de gestionare a dosarelor</i>”;
	83. Art. I se va completa, după pct.93 cu un nou punct cu următorul conținut: „94. La articolul 344: la alineatul (1) cuvintele „<i>programului informațional automatizat</i>” se substituie cu cuvintele „<i>Programului integrat</i>”; la alineatul (2) cuvintele „<i>programul informațional automatizat</i>” se substituie cu cuvintele „<i>Programul integrat</i>” .”.	83. Se acceptă La art. 344 la alineatul (1) cuvintele „<i>programului informațional automatizat</i>” se substituie cu cuvintele „<i>Programului integrat</i>”; la alineatul (2) cuvintele „<i>programul informațional automatizat</i>” se substituie cu cuvintele „<i>Programul integrat</i>” .”.
	84. Conform art. 21 alin. (1) și (2) din <i>Legea nr.124/2021 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i>, semnătura electronică calificată are aceeași valoare ca și semnătura olografă, precum și produce efecte juridice și este acceptată ca probă, inclusiv în cadrul procedurilor judiciare. Totodată, art.40 alin.(1) și (4) din aceeași lege prevăd că	84. Precizare Instituirea obligativității de a înainta cereri și demersuri tuturor persoanelor prin aplicarea semnăturii electronice calificate, este prematură, or nu fiecare persoană are posibilitatea de a obține o semnătură electronică calificată.

de ex. persoanele în etate sau cele a căror au un venit sub minimul de existență.

documentul electronic semnat cu semnătură electronică calificată este asimilat, după efectele acestuia, cu documentul similar pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă, iar în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul să fie perfectat sau prezentat pe suport de hârtie și semnat cu semnătură olografă, documentul electronic se consideră corespunzător cerințelor respective.

În această ordine de idei, în corelare cu modificările propuse la **Art. I pct.86** în redacția **art.300**, care permite înaintarea de către părți a cererilor, inclusiv de recuzare, prin intermediul poștei electronice sau a oricăror sisteme de mesagerie electronică, considerăm necesar de completat proiectul cu următoarele amendamente suplimentare la CPP:

- **articolul 263** se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) *Plângerea sau denunțul depuse în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalente cu documentele depuse pe suport de hârtie semnate cu semnătura olografă.*”;

-**articolul 405** se completează cu alineatul (21) cu următorul cuprins:

„(2¹) *Cererea de apel depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.*”;

-**articolul 430:**

primul alineat devine alineatul (1);

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) *Cererea de recurs depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.*”;

-**articolul 445** se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) *Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.*”;

-**articolul 455** se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) *Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.*”.

Cancelaria de Stat	85. La art.34 alin. (5) din proiect de modificare a CPP, după cuvântul „repetat” se propune de completat cu textul „pentru aceleași motive”.	85. Se acceptă Articolul 34 alin. (5) va avea următorul cuprins: „(5) Dacă instanța care soluționează cauza constată că cererea de recuzare se înaintează în mod repetat pentru aceleași motive cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, aplică față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod și anexează cererea la cauza penală cu consemnarea în procesul-verbal, fără a o transmite spre examinare.”
	86. La Art. II. după punctul 1 se propune completarea cu următorul punct: „2. La art. 406 alin. (1), după textul „art. 91”, „se completează cu textul „art.266¹ alin. (2¹), art. 266²”. După punctul 4 se propune completarea cu următorul punct: „La art. 415¹ alin. (1), textul „art. 266¹ alin. (2¹), art. 266² și” se exclude”. Or, această competență excedă domeniul de activitate al oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat. Potrivit anexei la Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Agenția Națională pentru Sănătate Publică este autoritatea administrativă responsabilă de domeniul: „Supravegherea sănătății publice, circulația medicamentelor, produselor parafarmaceutice, controlul dispozitivelor medicale, inclusiv al siguranței radiologice și nucleare a acestora, și al serviciilor prestate de instituțiile medicale, activitatea farmaceutică, activitatea în domeniul transplantului. Protecția consumatorilor în domeniul produselor medicamentoase, farmaceutice și parafarmaceutice, al serviciilor prestate de instituțiile farmaceutice și medicale, precum și în domeniul altor produse și servicii puse la dispoziția consumatorului de întreprinderile și instituțiile farmaceutice și medicale. Circulația substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor. Supravegherea pieței privind produsele nealimentare din domeniile reglementate, inclusiv materialele care vin în contact cu produsele alimentare introduse pe piață, cu excepția celor aflate în uz pe întreg lanțul alimentar”.	86. Se acceptă La Codul contravențional: articolul 406 alineatul (1) din, după textul „art. 91” se completează cu textul „art. 266¹ alin. (2¹), art. 266²”. La art. 415¹ alin. (1), textul „art. 266¹ alin. (2¹), art. 266² și” se exclude

Respectiv, competența privind examinarea contravențiilor de „Nepublicarea în termenul stabilit de legislație a contractelor de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale), inclusiv a anexelor și acordurilor adiționale, a contractelor privind eliberarea medicamentelor compensate, a deciziilor organului suprem de deliberare și decizie (în partea ce ține de utilizarea mijloacelor financiare aferente contractelor de acordare a asistenței medicale și contractelor privind eliberarea medicamentelor compensate), a rapoartelor anuale privind executarea fondurilor asigurate obligatorii de asistență medicală și nepublicare, în termenul stabilit de legislație, a contractelor de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale), a anexelor și a acordurilor adiționale, a contractelor privind eliberarea medicamentelor compensate din fondurile asigurate obligatorii de asistență medicală și a informației, pe fiecare contract, privind achitarea sumelor compensate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină pentru anul precedent, a contractelor încheiate din mijloacele financiare, altele decât cele ale fondului pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice, a raportului anual privind executarea fondurilor asigurate obligatorii de asistență medicală, a deciziilor Consiliului de administrație al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină pe pagina sa web oficială” urmează a fi exercitată de Agenția Națională pentru Sănătate Publică, fiind proprie domeniului său de activitate.

Oficiile teritoriale ale Cămarilor de Stat sunt în imposibilitate de a exercita această competență. Acestea nu au instrumente și acces la informațiile necesare pentru a constata, încălcarea regulilor de gestionare și asigurare a transparenței mijloacelor financiare provenite din fondurile asigurate obligatorii de asistență medicală de către prestatorii de servicii medicale și farmaceutice și încălcarea de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a regulilor privind publicarea pe pagina web oficială a informațiilor oficiale.

Totodată, operarea modificărilor propuse se impune pentru evitarea pagubelor urmare a înacțiunii oficiilor teritoriale ale Cămarilor de Stat privind cazurile de încălcare a regulilor de gestionare și asigurare a transparenței mijloacelor financiare provenite din fondurile asigurate obligatorii de asistență medicală de către prestatorii de servicii medicale și

Centrul Național Expertize Judiciare	farmaceutice, care pot genera, procese interminabile / litigii de durată în instanțele judecătorești și sancțiuni aplicate persoanelor responsabile.
de	87. Propunerea de modificare a art. 149, alineatul (1) CPP prin substituirea textului „<i>despre aceasta comunică organului care a dispus expertiza judiciară</i>” cu textul: „<i>comunică organului care a dispus expertiza judiciară și părților numele și prenumele expertului desemnat</i>”, menționăm că aceasta este în contradicție cu principiile de activitate în domeniul expertizei judiciare (inclusiv, la nivel internațional). În acest context, ținem să atragem atenția asupra prevederilor art.7 din <i>Legea nr.68/2016</i>, și anume ”(1)<i>Expertul judiciar este independent față de ordonatorul expertizei judiciare, față de părțile din procesul judiciar, precum și față de alte persoane interesate de rezultatul expertizei judiciare.</i>(2)<i>Activitatea de expertiză judiciară se desfășurează fără nicio imixtiune.</i>(3) <i>Exercitarea de presiuni asupra expertului judiciar în timpul desfășurării activității de expertiză judiciară cu scopul de a influența emiterea raportului de expertiză judiciară și concluziile acesteia este inadmisibilă și atrage răspundere juridică conform legii</i>”. Prin urmare, legătura între părți și expertul judiciar este limitată, fiind stabilită în fiecare caz de către ordonatorul expertizei, căruia îi revine rolul dirigitor în gestionarea cauzei. Totodată, ținem să subliniem că modificarea vizată, va implica inevitabil tergiversări suplimentare a termenilor de efectuare a expertizelor judiciare, având în vedere că expertul de cele mai multe ori nu are acces la materialele dosarului, deținând doar actul ordonator (care, de regulă, nu conține datele de contact ale părților). Astfel, nu este logic să delegăm expertului activitatea respectivă, acesta fiind nevoit să piardă timp dublu pentru identificarea părților, datelor de contact, (prin demersuri, apeluri telefonice, etc.), într-un final fiind implicat inevitabil ordonatorul expertizei, care, potrivit prevederilor actuale, și informează părțile despre expertul desemnat. Mai mult, după anunțarea expertului desemnat, ordonatorul efectuează un șir de alte acțiuni ce rezultă din ultima, respectiv, nu este clar care a fost logica modificărilor propuse, dacă într-un final avem pierderi duble de timp atât din partea expertului cât și din partea ordonatorului.
	87. Se acceptă Modificările operate la art. 149 au fost excluse din proiect.

Oficiul Teritorial Cahul CNAJGS Avocat Moldovanu Maria	În rest, Centrul Național de Expertize Judiciare nu are careva obiecții sau propuneri pe marginea proiectului vizat.	
	88. Referitor la art. 17 alin. (5), propun ca textul „<i>ei sînt asistați gratuit</i>” să fie substituit cu textul: „<i>organul de urmărire penală sau instanța de judecată, după caz să asigure asistența juridică gratuită a unui avocat din cadrul CNAJGS</i>”.	88. Nu se acceptă Art. 17 alin. (5) din CPP nu se referă la participarea obligatorie a aparatorului în cadrul procesului penal, ci strict la ipoteza cînd bănuitul, învinuitul sau inculpatul nu au mijloace de a plăti apărătorul. În acest caz, acordarea asistenței juridice calificate se realizează doar la solicitarea persoanei și după efectuarea „testului venitului” conform <i>Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat</i>.
	89. Cu referire la propunerea privind excluderea alin.(5) și (6) din art. 20, care cu formularea de astăzi prevede: „<i>În situația în care, la efectuarea urmăririi penale sau la judecarea unei cauze concrete, există pericolul încălcării termenului rezonabil, participanții la proces pot adresa judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă în fond cauza o cerere privind accelerarea urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei. Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decît cel care examinează cauza...</i>”, nu sunt de acord, însă cu modificarea conținutului sau textului alin. (3) consider că este necesar și pe înțeles, însă nu trebuie să trecem cu vederea că de multe ori, există situații în care și în alte categorii de cauze nu se respectă termenul rezonabil de examinare a cauzei, deaceia, consider că alin.(5) și (6) nu urmează a fi excluse, ci menținute cu modificările propuse și la alin.(3).	89. Precizare Prevederile respective sunt excluse, deoarece aspectele materiale și procedurale privind modalitatea accelerării urmăririi penale vor fi reglementate detaliat la art. 259¹ din CPP.
	90. La art.35 alin.(2), îmi exprim dezacordul cu textului propus în proiect, unde este indicat că „<i>examinarea cererii de recuzare nu afectează continuitatea ședinței de judecată, însă pînă la soluționarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere, se amână ultimul cuvînt al inculpatului</i>”. În cazul dat nu vîd care ar mai fi necesitatea să recuzi un judecător, dacă oricum am fi puși în situația în care tot acest judecător examinează cauza, pînă se va expune un alt judecător cu privire la cererea de recuzare sau declarația de abținere. De aceea consider, că, pînă la	90. Nu se acceptă Această prevedere este necesară pentru asigurarea examinării cauzei în termen rezonabil și are drept scop prevenirea cererilor abuzive și nejustificate de recuzare, care urmăresc doar tergiversarea examinării cauzelor judiciare. Precizăm că drepturile procedurale ale inculpatului nu sunt afectate, or, ultimul cuvînt al inculpatului va fi amînat. Iar,

	soluționarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere, cauza urmează a fi suspendată, pentru a nu fi încălcate astfel drepturile și interesele persoanei care de fapt recuză judecătorul sau a judecătorului care depune declarație de abținere.	în cazul în care cererea de recuzare va fi admisă, atunci judecătorul nu va putea emite hotărârea judecătorească pe acest caz. Mai mult, art. 31 alin. (2) CPP prevede expres că, după începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești.
	91. Cu referire la art. 47 din C.P.P alineatul (3) în care se propune următorul cuprins: „<i>Depunerea cererii de strămăturare nu suspendă judecarea cauzei</i>”, consider oportun a fi substituit cu textul următor:”<i>Cererea de strămăturare suspendă examinarea cauzei până la soluționarea cererii privind strămăturarea cauzei, cu excepția cauzelor în care sunt persoane arestate.</i>”	91. Nu se acceptă Această prevedere este necesară pentru asigurarea examinării cauzei în termen rezonabil și are drept scop prevenirea cererilor abuzive și nejustificate de strămăturare, care urmăresc doar tergiversarea examinării cauzelor judiciare.
	92. Referitor la art.104 alin. (1) din proiect, și anume textul „<i>Audierea bănuțului, învinuțului, inculpatului poate avea loc și în lipsa apărătorului ales sau desemnat, cu acordul scris al acestuia</i>”, este inoportună, or, audierea bănuțului în lipsa avocatului exprimată prin cerere va aduce grave încălcări al principiului obligării instituțiilor statului de a acorda dreptul la un proces echitabil, mai mult ca atât, nu va fi clar locul și rolul avocatului în procesul penal, așa cum, avocatul în procesul penal nu este doar un participant, ci este un ghid și o siguranță a persoanei că pe parcursul procesului îi vor fi respectate toate drepturile, și aici, ar exista riscul ca mulți dintre bănuți, învinuiți să fie cumva determinați să dorească să fie audiați în lipsa apărătorului și dea anume acele declarații, care le sunt necesare organului de urmărire penală.	92. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 58 din sinteză.
	93. Îmi exprim dezacordul cu privire la modificarea art.105 alin. (1) și anume textul: „<i>În cazul în care este dificilă asigurarea prezenței martorului, organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată sau instanța de judecată prin încheiere motivată, poate decide audierea acestuia prin teleconferință.</i>” Nu sunt de acord cu această modificare sau cel puțin necesită a fi completat cu situații concrete care urmează a fi tratate ca fiind situație dificilă de a asigura prezența martorului. Prin urmare, termenul „<i>dificilă</i>”, va fi interpretat diferit și doar în folosul organului de urmărire penală, așa cum, aceste drept nu este acordat și părții apărării.	93. Precizare Modificările de la art. 105 alin. (1) au fost excluse din proiect.

	94. Cu privire la completarea art.200 alin.(1¹) cu textul: „(1¹) <i>Învinuitul sau inculpatul pot fi suspendați provizoriu din funcție, doar în cazul în care infracțiunea de care este învinuit a fost săvârșită în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu</i>”, consider că este necesar a fi completat cu următoarele: „<i>doar în cazul unei infracțiuni grave, deosebit de grave și exceptional de grave.</i>”	94. Precizare Posibilitatea suspendării provizorii urmează a fi asigurată și în cazul altor categorii de infracțiuni, în vederea prevenirii comiterii unor noi infracțiuni de către persoana vizată. Suspendarea provizorie din funcție este o măsură procesuală de constrângere ce nu poate fi legată de categoria de infracțiune, ci de subiectul săvârșirii infracțiunii.
Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	95. Cu referire la completarea art. 6 cu pct. 15¹) a Codului de procedură penală, prin introducerea în legislația procesual penală a noțiunii de „<i>informație secretizată</i>”, definită ca fiind, <i>orice document sau material, indiferent de forma fizică a acesteia, căreia i s-a atribuit un anumit grad de secretizare, în conformitate cu legislația</i>, se atestă că, norma condiționează corespunderea categoriei date de conferirea unui anumit grad de secretizare conform prevederilor altor acte normative. Reieșind din faptul că, modul de expunere a normei juridice, nu corespunde criteriilor de previzibilitate și accesibilitate a legii, conform rigorilor instituite de art. 23, alin. (2) din Constituție, este necesară completarea normei juridice de trimitere, cu indicarea exactă a actului normativ care definește în mod cert procedura de atribuire a gradului de secretizare a informației, implicit prevederile <i>Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat</i>. Or, anume la art. 11 din <i>Legea nr. 245/2008</i>, legiuitorul definește categoria juridică a gradelor de secretizare a informațiilor atribuite la secret de stat.	95. Se acceptă Art. 6 pct. 15¹) va avea următorul cuprins: „15¹) <i>informație secretizată</i> – orice informație, document sau material, indiferent de forma fizică a acesteia, căreia i s-a atribuit un anumit grad de secretizare, în conformitate cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.”;
	96. În ceea ce ține de modificările propuse de autorul Proiectului la art. 7, alin. (3²) a Codului de procedură penală, privind efectele juridice ale ridicării excepției de neconstituționalitate asupra continuității procesului penal, în <i>Nota informativă</i>, nu se regăsește o argumentară suficientă referitor la oportunitatea sau eficiența, efectele substanțiale asupra celerității procesului, pe care le-ar implica parcurgerea inclusivă a etapei dezbaterilor judiciare în lipsa unei soluții din partea instanței de jurisdicție constituțională. Or, în eventualitatea în care Curtea Constituțională adoptă o hotărâre prin care declară ca fiind neconstituționale normele supuse criticii de constituționalitate, faptul dat, afectează în esență procesul penal, implicit	96. Se acceptă parțial Art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală se va expune în următoarea redacție: „(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, deliberarea și adoptarea hotărârii judecătorești se suspendă. În cauzele penale în care sînt persoane aflate în arest

judecarea cauzei nu se suspendă. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.”.	judecarea cauzei penale în instanță, sub aspect material, adică al încadrării juridice a faptelor incriminate inculpatului, aspect care impune necesitatea ca partea acuzării să facă uz de prevederile art. 326 Cod de procedură penală, în vederea actualizării învinuirii aduse, sau sub aspect procedural, instanța urmând să aprecieze dacă se atestă temeiuri de aplicare a nulității absolute sau relative, în cea de-a doua ipoteză, urmând să creeze premise pentru înlăturarea (acoperirea) acesteia, în ambele situații de repercusuni materiale sau procedurale, instanța urmând să dispună reluarea cercetării judecătorești, din oficiu, conform art. 383 Cod de procedură penală. Astfel, raportând durata medie de examinare a cauzei penale în primă instanță, reieșind din numărul participanților la proces, învinuirea adusă sub aspectul numărului infracțiunilor incriminate, volumul și complexitatea suportului probator administrat de partea acuzării, tipul procedurii de judecare a cauzei penale, nu au fost oferite careva argumente suficiente care ar impune modificarea dată, sau ar spori gradul de coerență a procesului penal. Considerăm că, propunerea de modificare a art. 7, alin. (3²), implicit a reperului final de derulare a procesului penal în primă instanță, până la expunerea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, afectează în sens negativ interpretarea și aplicarea prevederilor art. 338 Cod de procedură penală, fiind astfel afectată modalitatea clară de calculare a termenului de redactare a hotărârii integrale. Prin urmare, în lipsa argumentelor obiective și suficiente din partea autorului, care ar demonstra îmbunătățirea calității legii prin operarea modificărilor propuse la art. 7, alin. (3²), parcurgerea etapei procesuale de dezbateri judiciare în lipsa unei soluții din partea Curții Constituționale, lipsește de conținut pledoariile părților. În schimb, în vederea excluderii, eventual al minimizării abuzului de drept procedural, al responsabilizării participanților la proces (<i>a părții apărării cu precădere</i>), se impune determinarea strictă a etapei procesuale la care pot fi înaintate asemenea categorii de cereri, or atât norma de drept material, de încadrare juridică a faptelor incriminate, cât și normele de drept procedural aplicabile, comportă un caracter notoriu, cunoscut părților, inclusiv până la expedierea cauzei penale în instanța de judecată însoțită de

	rechizitoriū, sub sancțiunea eventuală a decăderii din dreptul de a înainta asemenea cereri ulterior depășirii etapei strict determinate (<i>etapa preliminară, până la începerea cercetării judecătorești, la etapa punerii în discuție a finalizării cercetării judecătorești, în cazul modificării învinuirii pe parcursul judecării cauzei în instanța de judecată</i>), sau sub sancțiunea aplicării amenzii judiciare în condițiile art. 201 Cod de procedură penală. Urmare celor redactate, considerăm că substituirea sintagmei „<i>dezbaterile judiciare</i>” cu sintagma „<i>deliberarea și adoptarea sentinței</i>” este una inoportună. La art. 7, alin. (3²), propunem substituirea sintagmei „<i>se suspendă</i>”, cu sintagma „<i>se amână</i>”, or având în vedere conținutul gramatical și sintactic al Codului de procedură penală, se constată că legiuitorul operează cu instituția amânării etapei procesuale ulterioare finale, de pronunțare a actului de dispoziție final – al sentinței, în cazul intervenirii incidentelor procedurale, care împiedică derularea în continuare și finalizarea procesului. 97. Cu referire la propunerea de modificare a art.17, alin. (5), prin înlocuirea sintagmei „<i>sunt asistați gratuit</i>” cu sintagma „<i>au dreptul să solicite acordarea asistenței juridice garantate de stat în condițiile legii</i>”, se atestă lipsa unei justificări sub acest aspect, care ar motiva temeinicia construcției sintactice, cât și coerența acesteia cu normele speciale din Partea generală și Partea specială a Codului de procedură penală. Or, conform modificărilor propuse în Proiect la art.69 și art.70 Cod de procedură penală, inclusiv în varianta prevederilor actuale, solicitarea privind desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică calificată, este o prerogativă a organului de urmărire penală, a procurorului sau a instanței de judecată, fiind determinată de temeiurile exprese prevăzute de lege, care determină ca fiind obligatorie prezența apărătorului, cât și reprezintă o obligație de executare conformă a legii, iar pe cale de consecință, o condiție <i>sine qua non</i>, de asigurare a principiului legalității procesului penal. Astfel, în vederea existenței unei legături indisolubile între principiile procesului penal, art. 17 Cod de procedură penală, reglementând principiul dreptului la apărare, cât și normele juridice cu caracter special sau derogatoriu din partea generală și partea specială a Codului de procedură penală, propunem la art.17, alin. (5), operarea modificării prin completarea	97. Nu se acceptă Condițiile de a beneficia de asistență juridică garantată de stat sunt stabilite la art. 19 alin. (1) din Legea nr. 198/2007. Astfel, reglementarea dublă a dreptului de a beneficia de asistență garantată de stat nu este o soluție coerentă. În plus se modifică și art. 69 și 70 din Codul de procedură penală.

după cuvintele „a plăti apărătorul”, cu sintagma „iar participarea apărătorului este obligatorie conform legii”. Astfel, se obține construcția sintactică și juridică: „În cazul în care bănuitul, învinuitul, inculpatul nu au mijloace de a plăti apărătorul, iar participarea apărătorului este obligatorie conform legii, ei sunt asistați gratuit de câte un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat”.	98. Cu referire la completarea art. 18, cu alin. (5), care presupune adoptarea unui nou tip de act procedural de către instanță – a unei încheieri motivate, prin care instanța ar urma să efectueze un exercițiu de apreciere și diferențiere a categoriilor de informațiilor conținute în sentință, exceptate de la regula generală privind caracterul public al pronunțării sentinței, se atestă lipsa unei motivări fundamentate în sensul dat. Se atestă că, nu sunt operate modificări la prevederile care reglementează etapa deliberării și adoptării sentinței, nu este cert și previzibil mecanismul de adoptare a acestei încheieri, ca act procedural separat, sau ca act procedural inclus în conținutul procesului-verbal al ședinței de pronunțare a sentinței (încheiere protocolară). Mai mult ca atât, reieșind din prevederile art. 393, art. 395-396, art. 397 Cod de procedură penală, care reglementează elementele obligatorii care trebuie să le conțină partea introductivă și partea dispozitivă a sentinței, cât și având în vedere realizarea faptică, practică a pronunțării publice a sentinței, prin citirea părții introductive și a părții dispozitive, se deduce în mod previzibil că elementele date, <i>a priori</i>, sunt de interes public, urmează a fi pronunțate în mod public prin citire, nefind indicat care element obligatoriu al părții introductive și a părții dispozitive ar putea să reprezinte informații secretizate, sau dezvăluirea cărora ar putea afecta ordinea publică, securitatea națională, protecția vieții private sau interesele justiției. Însă, reieșind din modificările propuse de autorul Proiectului la art. 340 Cod de procedură penală, denumit generic „<i>Pronunțarea hotărârii</i>”, modul de formulare a alineatului (1), constatăm că această propunere conține prevederi discordante cu prevederile de la art. 18, alin. (5) supuse modificărilor. Or, potrivit modificărilor din Proiect, art. 18, alin. (5) prevede că, pronunțarea părții introductive este obligatorie și publică în toate cazurile,
	98. Precizare Procedura deliberării și pronunțării hotărârii este reglementată de art. 338 și 339 din Codul de procedură penală, fiind insuit un mecanism care nu a ridicat probleme în practică. Dispozițiile art. 342 din Codul de procedură penală reglementează încheierile instanței judecătorești, unde la alin. (1) stabilește că toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată. Respectiv, interpretînd sistemic dispozițiile art. 342 alin. (1) în coroborare cu alin. (3) deducem că, în cazul în care este necesară o încheiere motivată, atunci se emite încheiere sub formă de document separat în care să se conțină motivele care au determinat concluziile instanței, problema asupra căreia se emite. Mai mult ca atât, art. 338-340 din Codul de procedură penală utilizează noțiunea de „hotărâre”, ceea ce în coroborare cu art. 6 pct. 13) se învederează și dispozițiile instanței sub formă de încheiere ca act de dispoziție judecătorească.

	iar art. 340, alin. (1), omite etapa de pronunțare a părții introductive a sentinței. Analizând modificările propuse la art. 18, alin. (5) și art. 340 alin. (1) Cod de procedură penală, se deduce faptul că, autorul Proiectului admite indirect confuziunea instituțiilor juridice distincte și neechivalente de: pronunțare a sentinței și publicare a sentinței pe pagina web a instanței de judecată, raportat la tipul ședinței de judecare a cauzei penale, implicit, în ședință publică sau în ședință închisă, după caz, prin urmare modificările propuse propunem a fi reanalizate.	
	99. Ce ține de modificările propuse de autor la art. 32, alin. (2), cu referire la transmiterea și aducerea la cunoștință a cererilor, demersurilor, materialelor cauzei, prin intermediul conexiunilor electronice, se atestă că, autorul Proiectului a condiționat dreptul instanței sau opțiunea procesuală disponibilă de utilizare a conexiunilor electronice pentru comunicarea actelor procesuale, de existența unei cereri exprese din partea uneia dintre părți, în cazul desfășurării ședinței de judecată prin intermediul teleconferinței, or această opțiune procesuală de comunicare a termenelor și actelor procesuale ar trebui să fie un drept al instanței pe care să îl poată exercita în cazul dispunerii efectuării ședinței de judecată prin intermediul teleconferinței, fiind reduse și termenele, cât și cheltuielile de imprimare pe suport hârtie, cât și de utilizare a serviciilor poștale terestre.	99. Precizare Din dispozițiile art. 32 alin. (2) din proiect, teza a II-a a fost exclusă și inclusă în art. 243. Articolul 243 alineatul unic devine alineatul (1) și se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: „(2) La solicitarea părților, cererile, demersurile și materialelor cauzei pot fi comunicate acestora prin mijloace de comunicare electronice ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte.”. Au fost operate modificări în art. 243, pentru ca acestea să se integreze organic la capitolul Citarea și comunicarea altor acte procedurale. În ipoteza de la alin. (2) suntem în prezența aducerii la cunoștință a cererilor, demersurilor sau materialelor cauzei nu prin metode tradiționale, ci prin intermediul <i>mijloacelor de comunicare electronică</i>. Această transmitere a actelor poate fi efectuată doar dacă parte la proces solicită.
	100. La art. 34, se impune modificarea alineatului (2), prin excluderea sintagmei „oral sau”, deoarece este necesară impunerea participanților la proces de a formula cererea de recuzare, cu exclusivitate în formă scrisă, propunem această modificare în vederea îmbunătățirii mecanismului recuzării judecătorilor, cât și al realizării depline a scopului legii – de asigurare a judecării cauzei penale de către o instanță imparțială, cât și în	100. Se acceptă La art. 34 alin. (2) din proiect, cuvintele „fac oral sau în scris” se substituie cu cuvântul „depun”

vederea minimizării posibilităților de abuz de drept procedural și de amânare sau întrerupere nemotivată și intenționată a ședinței de judecată. Suplimentar, cererea de recuzare în mod imperativ ar trebui să conțină, atât temeiurile de fapt, cât și temeiurile de drept indicate în art. 33 Cod de procedură penală, pe care participantul își întemeiază, sub rezerva neînregistrării și neexaminării cererii de către un alt judecător, în cazul în care nu îndeplinește condițiile de formă și conținut, cu soluționarea acestui incident procedural prin încheiere inclusă în procesul-verbal al ședinței de judecată. 101. La art. 35 alin.(2), sub aspectul instituirii termenelor de soluționare a cererii de recuzare, este oportună instituirea termenelor în zile lucrătoare, reieșind din tehnica legislativă utilizată de legiuitor în conținutul Codului de procedură civilă, cât și tendințele privind instituirea și calcularea termenelor de realizare a atribuțiilor și sarcinilor se serviciu, în virtutea funcției deținute, raportat la programul de activitate al instanțelor de judecată, al zilelor de lucru și a celor de odihnă. Or, în ipoteza înaintării unei cereri de recuzare într-o zi de vineri, completul de judecată urmează să înregistreze cererea de recuzare prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, să pregătească dosarul, să îl transmită prin fișa de evidență, prin intermediul Secției de evidență și Documentare Procesuală, către completul desemnat aleatoriu în vederea examinării cererii, acesta din urmă fiind impus să soluționeze cererea în unica zi rămasă, în ziua de luni. Considerăm că, pentru ca termenul de 3 zile oferit completului de judecată, să soluționeze cererea de recuzare, să fie unul efectiv și nu unul formal, calcularea acestuia trebuie să se efectueze în zile lucrătoare, pentru ca completul de judecată desemnat, să poată alocă timp suficient, în cadrul programului prestabilit al agendei ședințelor de judecată, inclusiv pentru convenirea ședinței cu participanții la proces, care insistă să participe în ședința de judecată, în vederea petrecerii eficiente a ședinței și a adoptării unui act procedural legal și întemeiat. La fel, având în vedere tehnica legislativă a Codului de procedură penală, se impune înlocuirea la art. 34, alin. (5), în varianta expusă în Proiect a sintagmei „<i>instanța care soluționează cauza</i>”, cu sintagma de „<i>instanța care judecă cauza</i>”, or termenul de „<i>a judecă</i>” este definitiv pentru	101. Se acceptă La art. 35 alin. (2) din proiect, cuvintele „3 zile” se substituie cu cuvintele „3 zile lucrătoare”. Ce ține de propunerile de la art. 34 alin. (5) din proiect, menționăm că Codul de procedură penală operează cu noțiunea de „soluționează cauza” (a se vedea art. 159, 327, 332, 341, 470 etc.)

	activitatea de înfăptuire a justiției în cauzele penale, urmând a se efectua o distincție între înfăptuirea justiției în cauzele civile, unde legiuitorul operează cu termenul de „<i>a soluționa</i>”.
	102. La art. 52, alin. (1), pct. 16), se impune expunerea completă și coerentă contextual a normei respective, cât și completarea cu sintagma „<i>de instrucție</i>”, iar cât privește gradul de comprehensibilitate și accesibilitate a normei, propunem a fi expus și definit deplin noțiunile de „<i>acțiuni</i>” și „<i>măsuri</i>”, implicând acțiuni de urmărire penală și măsuri procesuale de constrângere, reieșind inclusiv din prevederile art. 29, art. 33, art. 41 din Codul de procedură penală în varianta actuală, care reglementează competențele judecătorului în cadrul etapei prejudiciare și în etapa judiciară, se constată că, legiuitorul operează cu categoria juridică de „<i>judecător de instrucție</i>”, în cazul derulării procesului penal până la întocmirea rechizitoriului și expedierea cauzei spre judecare în fond în instanța competentă, cât și cu instituția de „<i>instanță</i>”, noțiunea de judecător fiind utilizată doar în cazul incidentelor procedurale care vizează în mod concret persoana acestuia, în restul situațiilor fiind utilizată noțiunea de „<i>instanță</i>”. La fel, reieșind din considerente de ordin gramatical, cât și din rațiuni de interpretare sistemică a actului legislativ ca un tot întreg, cu referire la modificarea propusă de autor la art. 52, alin. (1) pct. 24¹⁾, ținând cont de faptul că, prevederile art. 63 și art. 281 Cod de procedură penală, nu sunt supuse modificărilor prin prezentul Proiect, reglementând instituția juridică a dobândirii calității procesuale de bănuț sau învinuit, se impune expunerea coerentă a denumirii actului procesual, astfel se propune, înlocuirea sintagmei „<i>ordonanța de înaintare a calității de bănuț, învinuit</i>”, cu sintagma „<i>ordonanța de recunoaștere a calității de bănuț, învinuit</i>”. Or, în succesiune logico-juridică, înaintarea învinuirii reprezintă un procedeu procesual de informare cu referire la statutul procesual, care se efectuează prin adoptarea unui act procedural și comunicarea acestuia către persoana vizată, urmată de alte acțiuni obligatorii, urmând a păstra coerența și distincția clară între recunoașterea calității procesuale de bănuț/învinuit, actul procedural ce se adoptă și procedeu juridic complex de înaintare a unei învinuiri.
	102. Se acceptă parțial La art. 52, alin. (1), pct. 16), a fost completat cu textul „<i>de instrucție</i>” La art. 52, alin. (1), pct. 24¹⁾, a fost substituite <i>ordonanța de înaintare a calității de bănuț, învinuit</i>” cu „<i>ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, ordonanța de punere sub învinuire</i>” Suplimentar menționăm că, completarea proiectului cu anumite noțiuni conținute într-un act normativ existent nu este stringentă, având în vedere că nu se soluționează o problemă existentă în practică, care necesită o intervenție a legiuitorului. Totodată, considerăm că recurgerea excesivă la definirea unor noțiuni în actele normative creează riscul apariției unei blocaj în aplicarea normei prin neincluderea în definiții a unor situații ce pot apărea ulterior, ceea ce va implica necesitatea unor noi intervenții legislative, creând o insecuritate a cadrului normativ.

103. Cu referire la modificarea prevederilor art. 59, alin. (2) și (3), în sensul reglementării mecanismului novator de recunoaștere a calității procesuale de parte vătămată, prin încheierea instanței de judecată, care presupune depășirea etapei de urmărire penală, existența unei învinuiri consolidate înaintate, cât și depunerea cauzei penale însoțite de rechizitoriul în instanța de judecată, se atestă că, lipsesc careva argumente privind necesitatea operării modificărilor date, cât și evaluarea eventualelor beneficii, efecte de ordin juridic care impun aceste modificări. Or, rațiunea recunoașterii calității de parte vătămată la etapa de urmărire penală, prin ordonanța emisă de organul de urmărire penală, este impusă de obligațiile organului de urmărire penală, în cadrul urmăririi penale în sensul art. 28, alin. (1) și art. 252 din Cod de procedură penală, care presupune efectuarea tuturor acțiunilor necesare în vederea constatării depline și complete a faptei penale, cât și colectarea tuturor probelor care dovedesc existența infracțiunii, implicat întrunirea de către faptă a tuturor elementelor constitutive a componenței de infracțiune. Astfel, nu este clară ipoteza autorului Proiectului, care admite existența unei victime a infracțiunii, în legătură cu care a fost efectuată urmărirea penală, a fost înaintată învinuirea, a fost întocmit rechizitoriul, care include la rândul său toate probele pe care se bazează partea acuzării și care fundamentează învinuirea adusă, în legătură cu care nu a fost adoptată o ordonanță de recunoaștere în calitate de parte vătămată, care sunt motivele obiective care ar putea să existe și să justifice inacțiunea, omisiunea, la fel, care este rațiunea dobândirii calității de parte vătămată, la etapa de judecare a cauzei penale, beneficiile dobândite de victimă în cazul recunoașterii calității de parte vătămată, cât și repercusiunile de ordin procedural, asupra procesului de judecare în fond a cauzei penale. Considerăm că, în lipsa unor argumente fundamentate, cât și în vederea asigurării coerenței etapei judiciare a procesului penal, se impune excluderea modificărilor propuse de completare a Articolului 59, alin. (2).	103. Nu se acceptă Art. 59 alin. (1) prevede că, parte vătămată este considerată persoana fizică sau juridică căreia i s-a cauzat prin infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscută în această calitate, conform legii, cu acordul victimei. Astfel, art. 59 condiționează recunoașterea calității de parte vătămată de voința persoanei și cauzarea unui prejudiciu, dar nu de etapa procesuală a cauzei penale. Prin urmare, în ipoteza în care victimă în ședința de judecată solicită instanței recunoaștere ei în calitate de parte vătămată, soluția instanței, evident va fi emiterea încheierii de recunoaștere a victimei în calitate de parte vătămată, cu explicarea drepturilor și obligațiilor pe care le are. În caz contrar, s-ar aduce atingere art. 2 CEDO sub aspect procedural.
104. La art. 60, alin. (1), pct. 7), se atestă lipsa argumentelor autorului Proiectului privind introducerea posibilității efective a părții vătămate de a lua cunoștință de materialele cauzei penale la orice etapă, sub rezerva	104. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 7 din sinteză.

	interdicției din partea procurorului, precum nu a fost explicată necesitatea operării modificărilor date, beneficiile de ordin procesual care le dobândește partea vătămată, lipsa sau ineficiența altor mecanisme existente de ordin procedural care responsabilizează organul de urmărire penală și procurorul, cât lipsesc și evaluările unor eventuale efecte pe care le implică modificările date, în ce măsură afectează caracterul confidențial al urmăririi penale, al datelor dobândite și în ce măsură sunt acoperite riscurile de divulgare a datelor urmăririi penale, cât și sabotarea implicită a urmăririi penale, la fel și actualitatea acțiunii procesuale de la art. 293 Cod de procedură penală, de prezentare a materialelor urmăririi penale. Prin urmare, propunem reanalizarea propunerii respective.	
	105. Cu referire la modificările propuse la art. 68, alin. (1), de completare a acestuia cu pct. 3¹), prin care se instituie dreptul apărătorului de a adresa întrebări prin intermediul organului de urmărire penală persoanelor audiate conform art. 104-114, se impune excluderea prevederilor art. 110¹ Cod de procedură penală, din enumerarea articolelor care expune audierea participanților în cadrul procesului penal și acțiunile de urmărire penală desfășurate, or procedura de audiere în condiții speciale, implică participarea apărătorului în cadrul ședinței de judecată, ultimul având posibilitatea de a pune întrebări prin intermediul judecătorului de instrucție, nu prin intermediul organului de urmărire penală, care nu participă în cadrul ședinței de audiere în condiții speciale.	105. Nu se acceptă Art. 110¹ din Codul de procedură penală este o excepție de la regulile generale de audiere a persoanelor. Respectiv, acestea <i>a priori</i> nu pot fi aplicate în concordanță cu art. 68 alin. (1) pct. 3¹) din proiect.
	106. Privind modul de expunere a prevederilor art. 69, alin. (1), pct. 3), se constată că, varianta normei juridice propusă de autorul Proiectului, presupune o formulare sintactică nepotrivită, or în sensul art. 152 Cod de procedură penală, care nu constituie obiectul modificărilor prin prezentul Proiect, fiind denumit generic „<i>Internarea în instituția medicală pentru efectuarea expertizei judiciare</i>”, nu operează cu sintagma de „<i>trimis la expertiză</i>”, or acesta este internat efectiv în instituția medicală de profil, în condiții de staționar, fiind obligat să respecte regimul dat, să nu părăsească incinta instituției, cât și să se afle sub supravegherea expertului judiciar. La fel, expunerea prevederilor art. 69, alin. (1), pct. 3), în varianta propusă de autorul Proiectului comportă un caracter ambiguu, or nu este determinat exact momentul procesual care determină obligativitatea	106. Se acceptă parțial Articolul 69 alin. (1) pct. 3) va avea următorul cuprins: „3) bănuitul, învinuitul, inculpatul este reținut, ținut în stare de arest ca măsură preventivă sau urmează a fi supus expertizei judiciare psihiatrice în condiții de staționar.”

	participării apărătorului în proces penal, la examinarea demersului de către judecătorul de instrucție în condițiile art. 152 Cod de procedură penală, sau din momentul dispunerii efectuării expertizei judiciare în condiții de staționar, indiferent, de concluziile raportului de expertiză judiciară, privind responsabilitatea persoanei, cât și a categoriei de infracțiune incriminate, inclusiv o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă. Aceleași critici sunt valabile și pentru modul de formulare a prevederilor art. 69, alin. (3), pct. 1), lit. b), în varianta propusă de autorul Proiectului, or prezența apărătorului se impune din momentul înaintării demersului de către procuror, spre examinare de către judecătorul de instrucție, ultimul urmând să ia parte la ședința de judecată de examinare a acestui demers, iar noțiunea de „<i>trimitere</i>”, presupune consumarea etapei de examinare a acestui demers, cât și existența unei încheieri din partea judecătorului de instrucție, prin care demersul dat a fost satisfăcut.
	107. La art. 71, alin. (5), în vederea respectării coerenței întregului act normativ, cât și al compatibilității modificărilor propuse cu celelalte instituții juridice reglementate, se impune excluderea celei de-a doua propoziții din alin. (5), or admiterea apărătorului în proces penal, implică și alte acțiuni decât evitarea formală de către bănuít, învinuit, inculpat, presupunând alte formalități de întocmire și prezentare a actului care confirmă împuternicirile, implicit a mandatului, act care permite organului de urmărire penală, procurorului și instanței, inclusiv să verifice dreptul de a exercita profesia de avocat.
	108. În ceea ce privește modificările propuse la art. 72, alin. (4), prin care autorul Proiectului instituie mecanismul de contestare a hotărârii de înlăturare a apărătorului din proces, la etapa judecării cauzei, se impune concretizarea mecanismului prin indicarea, modalității de contestare, în mod separat cu recurs, fie odată cu sentința, ținând cont inclusiv de modificările propuse la art. 415, alin. (1) cu privire la temeiurile de trimitere a cauzei la rejudecare în cazul încălcării dreptului la apărare.
	107. Se acceptă Teza a II-a din art. 71 alin. (5) va avea următorul cuprins: „Apărătorul este admis din momentul prezentării documentelor ce confirmă calitatea și împuternicirile sale.”
	108. Precizare Potrivit regulii de la art. 437 alin. (2) CPP, încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs. Prin urmare aceasta încheiere se ataca odata cu sentinta. Art. 299¹ CPP la fel prevede modalitatea de contestare a actelor emise de procuror.
	109. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 56 din sinteză.

	propunem a fi operate modificări, în vederea excluderii participării reprezentanților în baza procurii a persoanelor fizice, cât și a asigurării corelației cu instituția juridică a reprezentării în proces civil, conform art. 75 Cod de procedură civilă, care admite reprezentarea în baza procurii, doar a persoanelor juridice, care împuternicesc proprii angajați. 110. Cu referire la modificările propuse la art. 81, alin. (2), prin care se instituie mecanismul juridic de recunoaștere a tuturor rudelor care solicită, calitatea procesuală de succesor, se constată că, în Partea specială a Codului de procedură penală, nu au fost modificate reglementările existente, pentru a prevedea eventualele repercusuni de ordin procedural în cazul neprezentării nemotivate a succesorilor la judecarea cauzei penale, prin prisma art. 331, inclusiv în situația în care este asigurată prezența unui succesor, însă unul din ceilalți care au dobândit această calitate, nu s-a prezentat nemotivat sau invocă anumite motive formale și solicită amânarea sau întreruperea ședinței de judecată. La fel, se constată că, modificările propuse nu oferă un răspuns la toate provocările de ordin procedural, care apar pe parcursul procesului penal, în cazul în care partea vătămată/parte civilă este lipsită de capacitatea de folosință sau de capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale, iar nici una din rudele acestea nu solicită desemnarea în calitate de succesor, sau eventual, chiar refuză asumarea acesteia calității și a tuturor drepturilor și obligațiilor pe care le presupune.
110. Nu se acceptă Consecințele neprezentării succesorului părții vătămate la ședința de judecată sunt similare celor neprezentării părții vătămate, or succesorului îi sunt opozabile aceleași drepturi și obligații ca și a persoanei a cărei succesor este. Prin urmare nu sunt necesare intervenții suplimentare, or neprezentarea nemotivată a unui participant la proces atrage consecințe de ordin juridic – aducere silită sau amendă. Suplimentar, instanța de judecată poate degrava partea vătămată (inclusiv și succesorul său) de obligația de a participa la ședință.	111. Precizare Dispozițiile art. 104 alin. (1¹) din proiect sunt transpuse pentru situațiile de examinare a chestiunilor care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei în ordinea art. 469 din CPP. Având în vedere că dispozițiile art. 469 nu sunt aplicabile de către procuror, nu se găsește oportun de a acorda ultimului posibilitatea de audiere a persoanelor deținute prin interemediul videoconferinței. 111. La art. 104, privind completarea acestuia cu alin. (1¹), se constată că, prevederea privind audierea bănuțului, învinuțului, inculpatului, în lipsa apărătorului, cu acordul scris al ultimului, este <i>divergentă</i> prevederilor art. 69, inclusiv în varianta indicată în prezentul Proiect, reglementând imperativ situațiile în care prezența apărătorului este obligatorie, cât și constituie o normă pasibilă de interpretare și aplicare abuzivă, cu rea-credință, atât din partea părții acuzării, cât și din partea părții apărării. În continuare, cu referire la introducerea alin. (1¹) în conținutul art. 104, se constată că, prevederea propusă nu are un conținut clar și previzibil, or, deși prevede posibilitatea audierii bănuțului, învinuțului, inculpatului aflat în detenție, prin intermediul teleconferinței, nu reglementează în mod cert mecanismul de adoptare a încheierii motivate, în cazul bănuțului și învinuțului, implicat la etapa prejudiciară, cât și nu a fost argumentată în nici un mod excluderea

	audierii în temeiul ordonanței emise de procuror, drept temei de efectuare a acțiunii procesuale în cauză. La fel, nu este indicat cert modul de asistare a bănuțului, învinutului, inculpatului de către apărător, locul unde se va afla acesta, în locul de detenție sau în sala de ședință, de alt fel cum nu a fost reglementată procedura de semnare efectivă a procesului-verbal de consemnare a declarațiilor depuse, înaintarea obiecțiilor asupra conținutului, cât și soluționarea acestora, urmată de completarea sau rectificarea actului procedural. 112. Prin propunerea de modificare a art. 210, alin. (2), se constată că, în textul propus de autorul Proiectului, se instituie posibilitatea de menținere a sechestrului asupra bunurilor, timp de o lună de la încetarea procesului penal, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, sau achitarea persoanei, norma dată fiind una excesivă și disproportionată, cât și discordantă cu prevederile art. 466 Cod de procedură penală, unde legiuitorul operează cu categoria juridică de „rămânere definitivă” și nu cu sintagma de „<i>intrare în vigoare</i>”. La fel, modul de expunere a normei comportă un caracter ambiguu, or instituie un drept al organului de urmărire penală și al instanței de a menține sechestrul asupra bunurilor, fără a fi reglementate în mod exact temeiurile de fapt care justifică un tratament diferențiat a situației, care sunt criteriile care determină necesitatea menținerii sechestrului, la fel cum lipsește vreun argument privind termenul de o lună, în favoarea sau detrimentul unui termen mai restrâns, sau eventual mai îndelungat, scopul acestui termen. Prin urmare, considerăm că autorul Proiectului trebuie să reanalizeze modificarea propusă, cu aducerea acesteia în concordanță cu cadrul legal reglementat.
	112. Se acceptă parțial articolul 210 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată este în drept să mențină bunurile sub sechestru și după încetarea procesului penal, scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau achitarea persoanei, în termen de o lună de la rămânerea definitive a hotărârii respective.”
	113. Se respinge Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 23 din sinteză, menționăm că, condițiile de formă a cererii sunt reglementate în art. 259¹ alin. (2) conform proiectului. În cazul în care aceasta nu corespunde, alin. (5) constituie temei de respingere a acesteia. În general, condițiile de formă ale unei cereri prevăzute de lege urmărește scopul asigurării bunei-administrații a justiției. Justițiabilii ar trebui să se aștepte la aplicarea unor astfel de reguli (a se

	vedea Miessen v. Belgia, 18 octombrie 2016, § 65; Gheorghiu v. Republica Moldova, 2 iulie 2019, § 27)
114. Modificarea art. 260, alin. (7), privind modul de consemnare și păstrare a datelor cu caracter personal referitoare la persoanele indicate la alin. (2), pct. 3), deși urmărește asigurarea caracterului legal, previzibil, întemeiat al prelucrării datelor cu caracter personal, se atestă că, autorul Proiectului admite o abordare duală a regimului juridic al datelor cu caracter personal, or modificările propuse la art. 336, care reglementează procesul-verbal al ședinței de judecată, actul procedural întocmit de grefier, urmează să conțină datele despre participanții la proces, inclusiv data, luna și anul nașterii, domiciliul, locul de muncă și alte date relevante, iar participanții la proces, pot solicita și obține o copie a acestuia, fără a fi reglementat mecanismul de anonimizare a procesului-verbal, sau de consemnare a datelor cu caracter personal, în modul prevăzut pentru etapa prejudicială.	114. Precizare Datele cu caracter persoanel sunt obținute în fața judecătorului în ședințe de judecată publice. Toate aceste date au fost furnizate în mod public de către subiectul datelor cu caracter persoanel. Procesul-verbal al ședinței de judecată enumeră acțiunile efectuate de către instanța de judecată și participanții la proces în ordinea cronologică a acestora. Pe cînd la faza de urmărire penală, conform art. 212 din Codul de procedură penală, materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decît cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil. Deci, aici suntem în prezența secretului urmăririi penale, care nu se face public. De aceea nu suntem în prezența unei abordări duale a regimului juridic al datelor cu caracter personal.
115. La art. 271, prin completarea cu alin. (2¹), urmare a analizei textului și a modului de formulare sintactică, se impune excluderea acestei norme cu conținut ambiguu și incoerent. Or, deși se indică faptul că, organului de urmărire penală îi lipsește competența materială sau teritorială de examinare a sesizării, ultimul transmite sesizarea însoțită de materiale acumulate, fapt care creează confuzii privind temeiurile acumulării materialelor date, inclusiv incoerența normei propuse de a fi introduse, raportată la conținutul normei existente de la alineatul (2) a art. 271, unde legiuitorul operează cu categoria juridică de competență la efectuarea urmăririi penale, cât și prevede care sunt acțiunile întreprinse de organul de urmărire penală incompetent. Astfel, reieșind din faptul că, efectuarea urmăririi penale este un concept juridic larg și cuprinzător, care include și etapa de examinare a sesizării în vederea adoptării unei soluții în condițiile art. 274 Cod de procedură penală, apreciem ca fiind inoportună introducerea acesteia modificări, în varianta	115. Precizare Dispozițiile art. 271 alin. (2¹) din proiect acordă posibilitatea organului de urmărire penală să-și verifice competența încă de la momentul sesizării. Respectiv, dacă din sesizare se constată <i>a priori</i> că organul de urmărire penală sesizat inițial nu este competent de a examina sesizarea înaintată, nu are altceva decît să-și deroge competențele în favoarea celui competent. Or actualmente nu există norme legale care acordă această posibilitate, fapt pentru care și dispozițiile respective vine să acopere acest vid.

	expusă în Proiect, or legiuitorul nu reglementează și nu admite existența de competențe distincte în sens material și teritorial, pentru examinarea sesizării privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, fiind o competență proprie organului care urmează să efectueze urmărirea penală în mod implicit. 116. Propunerea de modificare a art. 274, alin. (1), prin care se substituie termenul de 30 zile, cu 45 de zile, instituit de legiuitor pentru adoptarea actului procesual de soluționare a sesizării, cât și de începere sau neîncepere a urmăririi penale, se atestă că, motivarea privind modificarea termenului comportă un caracter contradictoriu, care de fapt nu justifică extinderea termenului actual valabil, dar de fapt contribuie la sabotarea procesului penal de la fază incipientă. Astfel, dificultatea dobândirii probelor, nu este un impediment pentru adoptarea unei soluții în sensul art. 274 Cod de procedură penală, dar din contra, până la pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală este limitat în pârghii procesuale și în tipul acțiunilor de urmărire penală pe care le poate efectua, unele din acestea putând fi efectuate exclusiv în cadrul urmăririi penale (<i>măsuri speciale de investigație, acțiuni de urmărire penală care necesită autorizarea judecătorului de instrucție</i>), astfel că, adoptarea unei soluții în termene cât mai reduce, este vitală pentru dobândirea probelor. În aceeași ordine de idei, prin completarea art. 274 cu alin. (4)¹, se instituie un mecanism de interpretare și aplicare abuzivă a prevederii, prin prelungirea indirectă și efectivă a termenului propus de a fi extins la 45 zile, astfel că, în lipsa instituirii unui mecanism transparent și a unui termen explicit de adoptare a propunerii organului de urmărire penală privind emiterea unui refuz în pornirea urmăririi penale și de înaintare a materialelor către procuror, apar neclarități referitor la modul de calculare a termenului de 15 zile propus de a fi introdus prin alin. (4)¹, cât și posibilitatea interpretării abuzive și extensive a prevederilor supuse modificărilor, fiind valabilă ipoteza obținerii unui termen total de soluționare a sesizării, ce depășește 60 zile. Se propune excluderea propunerilor de modificare a art. 274, alin. (1) și de completare cu alin. (4)¹ Cod de procedură penală.	116. Nu se acceptă În cadrul Grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 202, s-a convenit asupra termenului de 45 zile în formula în care se regăsește acesta în proiect. Or, 45 de zile calendaristice considerăm a fi unul optim pentru a fi examinate circumstanțele cauzei sub toate aspectele și de a se emite o decizie obiectivă. Considerăm că norma introduce la art. 274 alin. (4)¹ oferă suficientă claritate. Or rațiunea introducerii acesteia în proiect poate fi consultată în Nota informativă, iar potrivit art. 71 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative la interpretarea actului normativ se va ține cont de nota informativă care însoțește proiectul.
	Se propune excluderea propunerilor de modificare a art. 274, alin. (1) și de completare cu alin. (4)¹ Cod de procedură penală. 117. Se propune, excluderea modificării de la art. 275 prin completarea cu „<i>pct. 4¹ fapta constituie contravenție</i>”, prin care autorul Proiectului	117. Nu se acceptă

completează temeiurile care exclud urmărirea penală, se constată că, modificarea propusă este incoerentă, având loc o dublare cu prevederile pct. 3), care prevede temeiul că, fapta nu întrunește elementele infracțiunii, accesibilă și comprehensivă, atât în sensul interpretării, cât și în sensul aplicării efective, lipsind careva rațiuni de îngreunare a construcției juridice de la art. 275 Cod de procedură penală.	Completarea art. 275 cu temeiul de încetare „4¹) fapta constituie contravenție”, are la bază rațiunea art. 284 alin. (2) pct. 2) CPP „există vreuna din circumstanțele prevăzute la art. 275 pct. 1)–3), inclusiv dacă fapta constituie o contravenție.”. Scoaterea persoanei de sub urmărire penală constituie temei de reabilitare a persoanei și finalizarea în privința ei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.
118. Propunerea de modificare a prevederilor art. 285, prin completarea cu un nou alineat, și anume, alin. (4¹), prin care autorul Proiectului, instituie obligația procurorului de a dispune încetarea urmăririi penale față de bănuít sau învinuit, în cazul întocmirii unei tranzații de împăcare sau a unei tranzații de mediere, în privința categoriilor de infracțiuni prevăzute de art. 109 Cod penal, se atestă că, norma respectivă este una discordantă cu prevederile art. 109 Cod penal, iar în Nota informativă nu este expusă vreo motivare privind oportunitate introducerii noimei date, la fel cum nu este evaluată în nici un mod impactul juridic al acesteia. Astfel, în corespundere cu prevederile actuale ale art. 285, alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, „<i>încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, dacă se constată că: a fost încheiată o tranzație în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat – în cazurile în care legea penală permite împăcarea</i>”. În corespundere cu legea penală care permite împăcarea, după cum indică legiuitorul la art. 285, alin. (2), pct. 1) din Codul de procedură penală, și anume, în concordanță cu art. 109 Cod penal, pe lângă împăcarea efectivă, ca și act cu caracter personal de înlăturare a răspunderii penale, cât și a categoriilor de infracțiuni pentru care se aplică instituția dată de înlăturare a răspunderii penale pe temei de reabilitare, legiuitorul a instituit și alte criterii care permit aplicarea instituției date față de bănuít, învinuit sau inculpat. Or, instituția juridică a împăcării în sensul art. 109 Cod penal, care condiționează posibilitatea aplicării temeiurilor de încetare a urmăririi penale, mai prevede și alte condiționalități, implicit, <i>poate fi aplicată dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau dacă</i>	118. Se acceptă Art. 285 alin. (4¹) a fost completat cu textul „<i>dacă sunt întrunite condițiile pentru împăcare</i>”

	<i>în privința ei nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca urmare a împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani.</i> Astfel, prin modificările propuse de autorul Proiectului, de completare a art. 285 cu alin. (41), se extind limitele și efectele juridice ale împăcării părților în proces penal, ce îmbracă forma unei tranzacții de împăcare sau a unei tranzacții de mediere, fără careva argumente plauzibile în sensul dat, fiind posibilă aplicarea normei date și față de persoanele care au antecedente penale nestinse pentru săvârșirea altor infracțiuni similare, cât și în privința persoanelor care au beneficiat de instituția împăcării părților și au fost liberate de răspundere penală, cât și dispusă încetarea procesului penal în privința acestora, în ultimii cinci ani. Considerăm că, prin norma dată, se propune a fi introdusă în conținutul art. 285 Cod de procedură penală, în lipsa modificării Legii penale, care reprezintă transpunerea politicii penale a Statului, se creează premise pentru uzul abuziv al instituției împăcării părților de către persoane care au fost condamnate anterior, pedeapsa penală stabilită anterior s-a dovedit a fi inefficientă în sensul corectării și reeducării acestora, iar în prezența antecedentelor penale, ultimii comit alte infracțiuni cu cauzarea de prejudicii părții vătămate, iar faptul reparării prejudiciului cauzat, nu ar trebui să împiedice realizarea deplină și conformă a scopului Legii penale conform art. 2 Cod penal. Astfel, se impune excluderea propunerii de modificare a art. 285 Cod de procedură penală, prin completarea cu alin. (41), iar eventuala exercitare a dreptului procesual al părților de încheiere a unei tranzacții de împăcare sau de mediere, ar trebui să constituie eventual o circumstanță atenuantă în sensul art. 76, alin. (1), lit. e) Cod penal, cât și temei procesual de încetare a procesului în privința eventualei acțiuni civile, conform art. 220, alin. (2) Cod de procedură penală și art. 265, lit. c¹) sau d) Cod de procedură civilă.	
	119. Nu se acceptă Legea prevede posibilitatea („pot fi”) de a înainta demersurile procurorului prin intermediul mijloacelor de comunicare electronice ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora, inclusive prin intermediul	

echilibrate sau eventual acoperite, de alte beneficii procesuale. Opinăm că, în lipsa unui sistem informațional sigur, a unui canal securizat și separat de depunerea celorlalte categorii de corespondență în adresa instanței, cât și în lipsa unui mecanism clar de recepționare, înregistrare și transmitere a materialelor depuse de procuror privind efectuarea măsurilor speciale de investigație, prin intermediul conexiunilor electronice, este afectat, în mod inadmisibil, caracterul confidențial al procedurii, se creează premise de divulgare a datelor și de sabotare a procesului de dobândire a probelor în proces penal, iar pe cale de consecință, posibilitatea stabilirii complete a faptelor și atragerea la răspundere a persoanelor vinovate. Urmare a celor expuse, propunem reanalizarea modificării art. 300, prin completarea cu alin. (3²) și (3³), prin excludere.	poștei electronice. Prin urmare rămâne la discreția procurorului de a expedia aceste demersuri în format electronic. În cazul în care procurorul consideră oportun de a transmite demersurile în procedura scrisă pentru a respecta confidențialitatea datelor, nu există impedimente.
120. De altfel, remarcăm că prin modificările propuse la art. 313, se atestă un tratament diferențiat din partea autorului Proiectului față de organul de urmărire penală și procuror pe de o parte, cât și față de instanță (<i>judecător, în calitate sa de membru al completului de judecată, sau judecător de instrucție</i>), pe de altă parte. Or, deși autorul Proiectului propune modificarea prevederilor art. 274 Cod de procedură penală, în sensul extinderii, în lipsa unor argumente suficiente, a termenului de examinare a sesizării și de adoptare a ordonanței de pornire sau de refuz în pornirea urmăririi penale, de la 30 zile, la 45 zile, termenul de examinare a plângerii împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații, nu face obiectul propunerilor de modificare, acest termen fiind unul caduc, care nu este respectat de instanță din considerente obiective legate de sarcina judecătorilor, termenul de prezentare a materialelor de către procuror, volumul materialelor procesului penal, comportamentul participanților la proces și agenda procurorului, a apărătorului, incidentele procesuale care apar pe parcursul examinării plângerii, cât și termenul necesar pentru procesarea activității de înfăptuire a justiției la etapa prejudicială și adoptarea unui act de dispoziție motivat și temeinic. Astfel constatăm că, la art.313, alin. (4), se impune modificarea termenului de 10 zile, prin extindere la cel puțin 30 zile lucrătoare.	120. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 32 din sinteză.

Mai mult decât atât, mecanismul descris de autorul Proiectului, privind consecutivitatea acțiunilor procedurale nu sunt congruente, astfel că mențiunea expresă în conținutul alineatului (4) a art. 313, a obligației procurorului de a prezenta materialele cu cel puțin o zi înainte de data ședinței, împiedică judecătorul de instrucție să stabilească în mod cert cercul participanților la proces, cât și să îi citeze pentru ședința de judecată, or nu sunt instituite rigori foarte stricte față de conținutul plângerii depuse în ordinea art. 313 Cod de procedură penală și nici sancțiuni de ordin procedural pentru nerespectarea acestora, fiind admisibile cazurile în care ceilalți participanți la proces, cu excepția petentului care depune plângerea, nu sunt indicați în conținut, nu este indicată complet sau corect adresa de corespondență, unica sursă de stabilire corectă și completă a datelor fiind materialele procesului penal, iar citația în sensul art. 236, alin. (2) Cod de procedură penală, urmează a fi înmănată cu cel puțin cinci zile înainte de data ședinței. În continuarea celor expuse, se impune creșterea nivelului de accesibilitate, coerență, eficacitate și previzibilitate a normei de la art. 313 Cod de procedură penală, prin îmbunătățirea mecanismului de control judiciar al procedurii prejudiciare, excluderea controlului formal și abrogarea normelor care contribuie la desfășurarea formală a acesteia etape procesuale, pentru prevenirea și contracararea eficiență a abuzurilor din partea organului de urmărire penală, a procurorului și a organului care exercită activitate specială de investigație, prin majorarea termenului de examinare a plângerii, instituirea unor rigori clare față de forma și conținutul plângerii înaintate, instituirea sancțiunilor pentru ne prezentarea în termen a materialelor procesului penal, corespunzător art. 201 Cod de procedură penală.	121. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 33 și 69 din sinteză.
	121. În ceea ce privește modificarea prevederilor art. 321, de completare cu alin. (1¹), prin care autorul Proiectului propune instituirea posibilității de judecare a cauzei penale prin intermediul teleconferinței, și în privința inculpaților care nu se află în detenție, la cererea ultimilor, se impune excluderea sintagmei „<i>La cererea inculpatului</i>”, or norma nu este însoțită de alte reglementări care să îi atribuie caracter complet și previzibil, lipsește în conținutul Proiectului de modificare, reglementarea detaliată a mecanismului de desfășurare a ședinței judiciare prin teleconferință, modul de stabilire și

	verificare a identității inculpatului care nu se află în detenție și participă prin teleconferință, participarea apărătorului în ședința judiciară sau însofînd inculpatul, modul de asigurare a caracterului închis al ședinței, în lipsa unui control din partea instanței asupra mediului unde se află inculpatului care nu este privat de libertate, modul de asigurare a solemnității ședinței cu participarea ultimului, mecanismul de audiere a acestuia și de semnare a declarațiilor, cât și înaintarea cererilor în ședința de judecată. Considerăm că, până la elaborarea unui concept clar și concret, cât și sigur din punct de vedere al comunicațiilor electronice, de realizare a teleconferinței, este prematură instituirea dreptului inculpatului, care nu se află în detenție, în instituțiile penitenciare sau izolatoarele de detenție preventivă din Republica Moldova sau din alte țări, de a solicita desfășurarea ședinței de judecată prin teleconferință, or prezența inculpatului în ședința de judecată, în persoană, este imperativă și derivă din caracterul solemn al procesului judiciar, cât și din rațiuni de eficiență procesuală și materială în cazul adoptării unei sentințe de condamnare, sub aspectul punerii în executare a acesteia și de executare efectivă a pedepsei penale. Astfel, propunem reanalizarea propunerii de modificare a art. 321, prin excludere.
	122. La art. 336, se impune excluderea literei f) de la alin. (3), care se referă la forma și conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată, prin care autorul Proiectului propune instituirea unei noi categorii juridice de „<i>rezumat al declarațiilor participanților</i>”, deoarece se atestă că, această propunere de modificare, după modul de expunere sintactică a normei și după efectele juridice pe care le implică realizarea acesteia, este incompatibilă cu prevederile art. 337 Cod de procedură penală, care nu fac obiectul modificărilor prin prezentul Proiect și care prevăd redactarea declarațiilor părților și altor participanți, ca documente separate, ce se anexează la procesul-verbal al ședinței de judecată. În același sens, nu se regăsesc careva motive plauzibile, argumentate din punct de vedere faptic sau juridic, care justifică excluderea din procesul-verbal al ședinței de judecată, a elementului/a acțiunii de cercetare a probelor, iar cât privește alin. (4) din art. 336 în redacția propusă de autor, se impune condiționarea includerii rezumatului pledoariilor părților în cadrul dezbaterilor judiciare, de prezentarea acestora în formă scrisă de către părți.

122. Precizare

A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 52 din sinteză.

Complementar, subliniem că declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată constituie un document separat, însă face parte integrantă a procesului-verbal al ședinței de judecată. Mai mult, art. 336 alin. (3) lit. e) conform proiectului, care prevede „enumerarea acțiunilor efectuate în condițiile prezentului cod, cu indicarea orei și a datei efectuării,” înglobează și acțiunea de cercetare a probelor, or cercetarea judecătorească presupune mai multe acțiuni care sunt reglementate de Codul de procedură penală.

	Or, având în vedere conținutul și scopul etapei dezbaterilor judiciare, unde părțile fac o analiză a probelor cercetate, a faptelor stabilite în temeiul probelor respective, cât și a concluziilor privind pedeapsa penală și acțiunea civilă, este incoerență nereflectarea acesteia în procesul-verbal al ședinței în cazul în care părțile expun poziția exclusiv în formă verbală, ulterior, atât instanța, cât și instanța ierarhic superioară, fiind pusă în situația de a audia înregistrările ședințelor de judecată, procedeu care implică mai multe resurse.
	123. În ceea ce ține de modul de expunere în redacție nouă a alin. (7) din art. 339, implicit cu privire la sintagma „<i>el scrie opinie separată</i>”, se constată că, aceasta nu respectă standardele minime privind limbajul juridic utilizat în conținutul actelor normative, în sensul art. 54, alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, fiind oportună formularea noimei, după cum urmează: „<i>judecătorul care nu este de acord cu sentința adoptată sau cu motivele expuse, întocmește o opinie separată</i>”. La fel, de către autorul Proiectului a fost omis aspectul privind semnarea sentinței de către judecătorul, membru al completului de judecată, care întocmește opinia separată.
	124. La art.340, alin. (1), propunem excluderea sintagmei „<i>explică esența motivării acesteia</i>”, din motive de incoerență și având în vedere faptul că, în cadrul procesului penal, după încheierea etapei dezbaterilor judiciare, instanța pronunță sentința integrală, care cuprinde toate argumentele de fapt și de drept, astfel, părțile având posibilitatea efectivă, la momentul pronunțării, de a lua cunoștință de motivele care au stat la baza soluției adoptate. Or, prin instituirea obligației instanței de a oferi verbal explicații pe marginea motivării sentinței, este lipsită de rațiuni logico-juridice. Așadar, se atestă că instanța a avut nevoie de până la 45 zile lucrătoare se redacteze sentința integrală, iar legiuitorul impune președintele de ședință, de a oferi explicații verbale în lipsa părților care citate legal, nu s-au prezentat, de pronunțare a sentinței în sensul dat, fără a fi luată în considerație ipoteza sau a cazului în care părțile nu solicită oferirea de explicații. Totodată, este imperios a menționa că oferirea explicațiilor după pronunțarea sentinței, afectează principiul solemnității, creează premise pentru apariția diferitelor dispute verbale, a replicilor neconforme, a situațiilor de încălcare a ordinii în

123. Se acceptă parțial

Articolul 339 alin. (7) va avea următorul cuprins:
 „(7) În cazul în care unul dintre judecătorii completului de judecată nu este de acord cu hotărârea adoptată sau motivarea acesteia semnează hotărârea, dar este în drept să expună în scris opinie separate.”

124. Nu se acceptă

Art. 338 alin. (1) conform proiectului, prevede că „După încheierea dezbaterilor judiciare, completul de judecată stabilește, locul, data și ora pronunțării hotărârii integrale, care nu poate depăși termenul de 45 de zile lucrătoare.”

Având în vedere că hotărârea va fi pronunțată integral, nu se vor întâmpla dificultăți la explicarea motivării hotărârii.

	ședință, or autorul proiectului urmează să își adreseze întrebarea, de cât timp ar fi nevoie să explice judecătorul esența motivării, modul în care discuțiile date sunt compatibile cu principiul solemnității, apariția premiselor de expunere a obiecțiilor, de încălcare a ordinii în ședință. La fel, în redacția propusă de autor a art.340, norma ce vizează adoptarea opiniei separate nu este previzibilă în mod deplin, astfel, autorul nu a prevăzut dacă aceasta se înmânează sau expediază părților, împreună cu sentința integrală.	
	125. Cu referire la modul de formulare a prevederilor alin. (4¹), care urmează să completeze art. 344¹, se impune redactarea textului normei cu noțiuni și categorii juridice constante și proprii Codului de procedură penală, pentru asigurarea caracterului accesibil și previzibil al legii, cât și asigurarea coerenței și a integrării depline a normei date în conținutul actului legislativ, or legiuitorul în conținutul Codului de procedură penală nu operează cu noțiuni ca „<i>părți aflate în conflict</i>”, sau cu noțiuni de „<i>act judecătoresc definitiv asupra fondului</i>”, noțiuni proprii domeniului civil și procesual-civil, or părțile în procesul penal sunt pe poziții de contradictorialitate și nu în conflict, iar unica categorie de act judecătoresc care poate fi adoptată de către instanța judecătorească ca urmare a judecării cauzei penale în fond, este doar sentința. Se propune, analizarea alin. (4¹) a articolului 344¹, cu expunerea acestuia prin neadmiterea înțelesurilor diferite.	125. Se acceptă Articolul 344¹ alin. (4¹) va avea următorul cuprins „(4¹) Părțile procesului penal pot beneficia repetat de dreptul la mediere, pînă la deliberarea și pronunțarea sentinței.”.
	126. La art. 367 privind completarea cu alin. (1¹), autorul Proiectului propune instituirea posibilității audierii inculpatului, la cerere sau din oficiu, prin teleconferință, subliniem că sunt valabile expunerile în privința modificărilor la propuse la art. 104 din prezentul aviz, astfel că, nu este reglementat în nici un mod mecanismul de realizare procedurii respectiv, nu este indicată modalitatea stabilirii și verificării identității inculpatului care nu este prezent fizic în sala de ședință, nu este indicat cert, locul aflării apărătorului (<i>în sala de ședință sau la locul aflării inculpatului, respectiv modul de verificare a împuternicirilor în acest caz</i>), nu este prevăzută modalitatea semnării declarațiilor depuse de inculpat, în condițiile în care prevederile art. 337 nu se supune modificărilor, iar acestea se consensuează ca document separat, anexat la procesul-verbal al ședinței. Astfel, considerăm că mecanismul respectiv, este recomandat a fi reglementat și	126. Se acceptă parțial Articolul 367 alin. (1¹) va avea următorul cuprins: „(1¹) La cererea inculpatului aflat în detenție sau din oficiu, instanța poate dispune printr-o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu sentința, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței. În acest caz, audierea inculpatului aflat în detenție prin intermediul videoconferinței are loc la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și verifică identitatea inculpatului. Participarea apărătorului este obligatorie. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.”.

	implementat exclusiv în raport cu persoanele deținute, inculpații preveniți sau condamnați, care sunt deținuți în instituții penitenciare, aflate sub controlul autorităților statului, care asigură certitudinea privind identitatea persoanei prezente, cât și condițiile de solemnități, ordine și siguranță în sala de aflare a inculpatului.	
	127. La art.368, propunerea de modificare prin instituirea unui nou temei de cercetare, prin citire, a declarațiilor inculpatului depuse la etapa de urmărire penală, în cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului, cât și al exercitării dreptului de a refuza darea declarațiilor, la etapa judecării cauzei în fond, se impune instituirea obligației procurorului, de a cerceta proba dată, în vederea excluderii situației de omisiune din partea ambelor părți de a efectua cereri, demersuri în sensul dat, or instanța trebuie să expună și să reflecte în sentință, cât și să poată da apreciere poziției inculpatului, expusă la o anumită etapă procesuală.	127. Precizare Refuzul inculpatului să dea declarații în instanța de judecată se echivalează cu dreptul său la tăcere. Ca efect procesual al acestui corespunde ipotezei în care cauza se examinează în lipsa inculpatului (art. 368 alin. (1) pct. 2) CPP). Având în vedere că la grupul de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căruia s-au examinat propunerile inserate în proiect, au participat și judecători, care nu au semnalat deficiențe la aplicare dispozițiilor art. 368 alin. (1) pct. 2) CPP, considerăm că nu vor crea dificultăți la aplicare nici propunerile din proiect vizavi de art. 368 alin. (1) pct. 3). Ba mai mult, în virtutea atribuțiilor pe care le are procurorul la faza de urmărire penală, declarațiile inculpatului, în calitate de probă, urmează a fi analizate în coroborare cu alte probe, or art. 296 alin. (2) din Codul de procedură penală, obligă procurorul ca în rechizitoriu să analizeze probele care confirmă fapta și vinovăția învinuitului, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente, circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea învinuitului.
	128. Considerăm necesară excluderea propunerii prevăzute la art. 375¹, denumit de către autorul Proiectului „<i>Administrarea probelor noi</i>”, deoarece această propunere nu este însoțită de careva argumente în conținutul Notei informative. Totodată, se atestă că prevederile actuale ale art. 326, art. 327, art. 347 și art. 376, alin. (1) Cod de procedură penală, reglementează în mod clar și univoc mecanismul de administrare a probelor în cadrul cercetării	128. Se acceptă parțial Se completează cu articolul 377¹ cu următorul cuprins: „Articolul 377¹. Administrarea probelor noi după terminarea cercetării judecătorești (1) Participanții la dezbaterile judiciare pot solicita reluarea cercetării judecătorești, dacă din cercetarea

	judecătorești de către ambele părți. Prin urmare, reieșind din modul de formulare, expunere a normei ce se propune a fi introdusă, având în vedere lipsa unui termen clar acordat părților, părgăuile instanței în cazul dat, lipsa unor criterii clare de exercitare a dreptului de către părți, motivele care au împiedicat prezentarea probei la etapa ședinței preliminare, neindicarea acesteia în lista probelor, în condițiile în care materialele cauzei penale au fost aduse la cunoștință la terminarea urmăririi penale, iar conținutul rechizitoriului, care include limitele învinuirii sub aspect faptic și juridic, cât și probele pe care acuzarea își întemeiază învinuirea adusă, la fel au fost comunicate apărării. Astfel, reieșind din caracterul ambiguu și generic al normei, se atestă că acesta creează premise de interpretare eronată și de aplicare abuzivă, cu rea-credință, care are intenția de a contribui la extinderea artificială a duratei procesului penal, cât și să afecteze gradul de responsabilitate al părților pe care trebuie să dea dovadă la realizarea drepturilor procesuale, cât și părgăuile disponibile ale instanței de a asigura celeritatea, coerența, consecutivitatea strictă a etapelor procesului penal.	judecătorească rezultă existența altor mijloace de probă care ar permite stabilirea sau verificarea circumstanțelor ce au importanță în cauza penală. După ascultarea opiniilor celorlalte părți, instanța dispune prin încheiere motivată fie judecarea cauzei în continuare, fie amânarea ei pentru administrarea probelor noi. (2) Cererea sau demersul privind administrarea probelor noi, trebuie să conțină circumstanțele care confirmă întrunirea condițiilor menționate la alin. (1) și la art. 364 alin. (2) care se aplică în mod corespunzător. (3) Instanța poate respinge cererea sau demersul privind administrarea probelor noi atunci când: a) proba nu este pertinentă; b) se constată că pentru faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite au fost administrate suficiente mijloace de probă; c) proba nu este necesară, întrucât faptul este notoriu; d) proba este imposibil de obținut; e) administrarea probei este contrară legii.”
	129. Modificarea propusă la art. 385 privind substituirea sintagmei existente de „<i>două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv</i>” cu sintagma „<i>de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare cumulativ</i>”, prin care autorul propune înlocuirea mecanismului existent de compensare a detenției în condiții precare, prin reducerea pedepsei cu închisoare aplicată, considerăm că această normă în varianta expusă nu este previzibilă și accesibilă, fiind pasibilă de interpretare și aplicare discreționară, și defavorabilă, nefiind stabilite clar ipotezele/situațiile/cazurile în care se atribuie 2 zile pentru 10 zile detenție, cât și cazul când se stabilește 1 zi pentru 10 zile de detenție.	129. Nu se acceptă Relevante explicații cu privire la dispozițiile din proiect sunt raționamentele Curții Constituționale din Decizia nr. 8 din 17.01.2019, în care: „20. Curtea constată că prevederile contestate au intrat în vigoare recent, <i>i.e.</i> pe 14 decembrie 2018, și nu s-a consolidat încă o practică judiciară cu privire la aplicarea lor. Astfel, având în vedere faptul că instanțele de judecată sunt suverane în materie de interpretare a legii, țin de competența acestora să interpreteze, să clarifice și să înlăture dubiile referitoare la aplicarea articolului 182 din Codul de procedură penală, inclusiv cu privire la termenul aplicării măsurii preventive în discuție. De altfel, în acest context, și Curtea Europeană a menționat că va exista întotdeauna un element de incertitudine cu privire la sensul

	unei noi dispoziții legale până când va fi interpretat și aplicat de instanțele naționale (a se vedea, <i>mutatis mutandis</i>, <i>Perinçek v. Elveția</i>, 15 octombrie 2015 [MC], §§ 135, 138; <i>Jobe v. Regatul Unit</i> (dec.), 14 iunie 2011; <i>Dmitriyevskiy v. Rusia</i>, 3 octombrie 2017, § 82). Faptul că acest caz este printre primele nu conduce, ca atare, la concluzia potrivit căreia interpretarea dreptului este imprevizibilă, de vreme ce trebuie să vină o zi în care o anumită normă juridică este aplicată pentru prima dată (a se vedea, <i>mutatis mutandis</i>, <i>Sekmadienis Ltd. v. Lituania</i>, 30 ianuarie 2018, § 67). Cu o interpretare rezonabilă, dispozițiile contestate ar putea fi clarificate.”
130. Cu referire la modificarea prevederilor art. 437, prin care autorul Proiectului propune completarea normei cu noi categorii de sentință care se contestă cu recurs și pentru care nu este disponibilă calea de atac apelul, implicit de completare cu pct. 1¹), unde autorul menționează sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei, se atestă că formularea dată este una ambiguă, iar aplicarea acesteia prezintă dificultăți obiective. Astfel, în corespundere cu art. 397, pct. 6), în partea dispozitivă a sentinței, instanța este obligată să indice în mod obligatoriu, procedura și termenul de declarare a căii de atac, apel sau recurs, după caz, iar la momentul pronunțării sentinței, instanța nu poate anticipa, dacă sentința va fi contestată de către părți, și dacă da, sub ce aspect, referitor la fondul cauzei (<i>categorie juridică cu care legiuitorul nu operează în conținutul Codului de procedură penală</i>) sau referitor la aplicarea instituției secretizării părților din sentință.	130. Nu se acceptă A se vedea nota informativă. Totuși, pentru claritate reținem că, pentru a nu crea confuzii referitor la <i>recursurile depuse în ordinea art. 437 alin. (1) pct. 4)</i>, este imperios necesar de a completa art. 437 alin. (1) cu pct. 1²) – 1³). Acest fapt este pentru a claraficia care sunt acele sentințe care pot fi atacate cu recurs. Având în vedere că relațiile sociale sunt în evoluție permanentă, este imperios de a păstra și dispozițiile art. 437 alin. (1) pct. 4), întrucât pot fi reglementate alte tipuri de sentințe care la fel pot fi contestate cu recurs, însă în lipsa acestui temei ar putea crea dificultăți la aplicare.
Privind completarea alin. (1) a art. 437, cu pct. 1³) care se referă la sentințele adoptate în ședință preliminară, nu a fost argumentată în nici un mod instituirea categoriei date, cât și nu au fost identificate rațiunile care au stat la baza delimitării în modul dat a tipului de sentință ce se contestă cu recurs, or în sensul art. 350 Cod de procedură penală, în cadrul ședinței preliminare, este admisibilă doar adoptarea unei sentințe de încetare, în cazul	

	în care instanța constată temeiurile prevăzute la art. 332 Cod de procedură penală. Se atestă că, autorul proiectului nu oferă careva argumente, din care considerente, sentința ar urma să fie contestată cu recurs, dacă se adoptă în ședință preliminară, iar pentru aceleași temeuri de la art. 332 cod de procedură penală, ar urma să fie contestată cu apel, dacă a fost depășită etapa ședinței preliminare, necăutând la faptul că, în cadrul cercetării judecătorești, s-a constatat incidența aceluiași temeiuri, care justifică încetarea procesului penal.	
	131. În ceea ce ține de modificarea alin. (5) al art. 471 și expunerea acestuia în redacție nouă, prin care se instituie dispunerea efectuării expertizei judiciare (<i>psihiatrică legală sau medico-legală</i>), în mod unipersonal, de către judecător, în afara ședinței de judecată și fără participarea părților, se constată că, mecanismul instituit nu este unul definitivat, or autorul Proiectului nu menționează dacă chestiunea privind necesitatea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical, trebuie să facă obiectul încheierii de dispunere a efectuării expertizei judiciare. La fel, nu a fost abordată și nici soluționată prin modificarea cadrului legal conex, chestiunea privind asumarea cheltuielilor de efectuare a expertizei judiciare în contextul <i>Legii nr. 68/2016 privind expertiza judiciară și statutul expertului judiciar</i>, care prevede la art. 75, alin. (3) că, <i>în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat</i>, în acest caz fiind necesară și modificarea prevederilor art. 75 din <i>Legea nr. 68/2016</i>, cu instituirea unei excepții sub acest aspect, în mod similar cazurilor de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. Un alt aspect care creează dificultăți nejustificate la aplicarea normei date, este indicarea participării obligatorii a expertului judiciar, inclusiv din punctul de vedere al termenului stabilit pentru adoptarea încheierii judecătorești, or în spiritul art. 153 și art. 374 Cod de procedură penală, audierea expertului în ședință de judecată, ar trebui să constituie un drept al părților sau al instanței, exercitarea căruia să fie condiționat de situația când raportul expertului nu este clar sau are unele deficiențe, pentru înlăturarea	131. Nu se acceptă A se vedea nota informativă Totuși, reiterăm că, actualmente, demersurile sistemului administrației penitenciare privind liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave, se examinează în termene îndelungate. Lipsa termenelor-limită în legislația procesual-penală în acest sens, permite instanței de judecată de a stabili date îndepărtate la examinarea demersului și amânarea examinării lui pe diferite motive (neprezentarea părților în proces, neprezentarea raportului de expertiză judiciară medico-legală etc.). În vederea reducerii riscului deceselor în instituțiile penitenciare a persoanelor grav bolnave, se propun modificări la Codul de procedură penală în partea ce ține de modul de soluționare a demersurilor privind liberarea din detenție a persoanelor grav bolnave și stabilirea anumitor condiții și termene-limită de examinare a acestor cauze. Modificarea propusă la art. 471 alin. (5) urgentează procesul privind eventuala liberare a prevenitului din stare de arest preventiv în legătură cu îmbolnăvire lui de o boală gravă, manifestat prin obligarea expresă a instituției penitenciare de a veni cu o reacție rapidă în acest sens către procuror sau, după caz, instanța de judecată, care la rândul

	căroră nu sunt necesare investigații suplimentare, sau eventual pentru precizarea metodelor aplicate de către expert sau unele noțiuni. Suplimentar, pentru asigurarea uniformității limbajului juridic și al categoriilor juridice utilizare în cadrul actului legislativ, se recomandă substituirea termenului de „o lună”, propus de a fi instituit, cu termenul de „30 de zile lucrătoare”. Cât privește completarea art.471, cu alin. (9), prin care autorul Proiectului propune instituirea caracterului executoriu al încheierilor adoptate urmare a soluționării chestiunilor prevăzute de art. 469 alin. (1), pct. 1)-6) și pct. 10)-18), din momentul pronunțării acestora, se constată că, norma dată comportă un caracter disproporționat, or legiuitorul operează cu caracterul de executare imediată a încheierilor doar în cazul măsurilor procesuale de constrângere și al autorizării acțiunilor de urmărire penală, astfel că, lipsesc argumente privind necesitatea instituirii executării imediate a încheierii privind anunțarea în căutare, sau a încheierii privind stabilirea modului de executare a sentinței, în cazul în care chestiunea dată nu a fost soluționată la adoptarea ultimei sentințe, sau de liberare de pedeapsă în temeiul acului de amnistie.
	132. La art. 473², privind propunerea de completare a acestuia cu alin. (2)¹, prin care se instituie stabilirea unui termen de înlăturare a neajunsurilor, sub se constată că, mecanismul propus de a fi introdus este unul defectuos, sub aspectul comunicării actelor de procedură către condamnați, astfel că, este pasibilă de aplicare mai facilă și mai eficientă, cerințelor de formă și conținut cărora trebuie să corespundă plângerea condamnatului, iar nerespectarea acestor exigențe, ar trebui să reprezinte temei de declarare a inadmisibilității plângerii, cu posibilitatea depunerii repetate a acesteia în cazul respectării prevederilor alineatului (2). Astfel, dacă autorul Proiectului instituie temeiurile de inadmisibilitate a plângerii, care determină adoptarea unei încheieri, în mod unipersonal, fără desfășurarea ședinței de judecată și participarea părților, care nu exclud posibilitatea depunerii repetate a plângerii conform art. 473², alin. (2)⁵), se constată lipsa unor raționamente suficiente de instituire a mecanismului de „a nu da curs” plângerii.
lor vor avea obligația să examineze soluția în termene restrânse, strict stabilite de lege. Astfel, comparativ cu legislația în vigoare care nu stabilește o perioadă expresă de examinare a demersurilor privind liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave, prin modificări se propun limite stricte, în așa măsură încât examinarea cauzei de la data recepționării demersului până la data emiterii hotărârii se va desfășura în termene maximal de restrânse.	132. Nu se acceptă A se vedea nota informativă. Supliemntar subliniem că în Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 3 noiembrie 2022, se menționează că: „46. În general, condițiile de formă ale unei cereri prevăzute de lege pentru exercitarea unei căi de atac urmărește scopul asigurării bunei-administrații a justiției. Justițiabilii ar trebui să se aștepte la aplicarea unor astfel de reguli (a se vedea <i>Miessen v. Belgia</i>, 18 octombrie 2016, § 65; <i>Gheorghijă v. Republica Moldova</i>, 2 iulie 2019, § 27).”

Procuror-șef al Secției combatere trafic de ființe umane a Procuraturii Generale, Sergiu Russu	133. La art. 6 din CPP, urmează a fi inclus punctul cu următorul text: <i>„10') - „document electronic – act procedural în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată și/sau transmisă prin intermediul computerului sau al altor dispozitive electronice, semnată cu semnătură electronică în conformitate cu prezenta lege”;</i> Acestă definiție va armoniza modificările proiectului, în special, cele înserate la art.300, unde este stipulat că „<i>Demersurile și materialele anexate pot fi înaintate de către procuror și prin intermediul conexiunilor electronice.</i>”. La zi, în Codul de procedură penală lipsește o definiție a noțiunii de <i>document electronic</i> și, respectiv, a fost propusă în proiect definiția <i>dosarului electronic</i>, fapt care evident lasă un vid normativ la acest subiect în situația când documentele sunt expediate prin conexiuni electronice, dar volumul informațiilor transmise nu include tot dosarul electronic. Este de remarcat că redacția actuală a proiectului dezvoltă metoda transmiterii documentelor și informației, însă nu face referire la obiectul acestei proceduri, argument ce implică necesitatea dezvoltării proiectului și în latitudinea respectivă. În argumentarea introducerii noțiunilor respective reamintim art.2 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, potrivit cărora: <i>„(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod....</i> <i>(4) Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.”.</i> In concreto, lipsa în legea procesual penală a unor referințe privind noțiunea respectivă generează carențe la transmiterea actelor procedurale prin intermediul conexiunilor electronice. Mai mult, sunt de reținut prevederile art.94 alin.(2) din Codul de procedură penală - „Datele neadmise ca probe”, potrivit cărora „<i>Constituie încălcare esențială a dispozițiilor prezentului cod, la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale penale prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, fapt</i>
133. Se acceptă parțial Referitor la art. 85 din Codul de procedură penală conform proiectului, a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 13 din sinteză. Suplimentar menționăm că noțiunea de document electronic este reglementată de Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, noțiune ce este valabil aplicabilă și <i>Codului de procedură penală</i>.	

care a influențat sau a putut influența autenticitatea informației obținute, a documentului sau a obiectului.”

În argumentarea introducerii completărilor expuse poate fi menționată și practica judecătorească, inclusiv sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 17.07.2020, pronunțată integral la 14.08.2020, prin care procesul penal în învinuirea lui Strugari (Îrdea) Valeriu de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.206 alin.(3) lit.d) și e), art.165 alin.(3) lit.a) din Codul penal a fost încetat, din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pomirea urmării penale și tragerii la răspundere penală.

Pentru a motiva soluția instanța de judecată a reținut prevederile Instrucțiunii privind ținerea lucrărilor de secretariat și arhivă în procuraturile teritoriale și specializate, aprobată prin Ordinul Procurorului General nr.321 din 24.12.2004, care impune obligativitatea certificării tuturor copiilor din dosar.

La subiect, aceleași obiecții pot fi formulate de către participanți la diverse etape a procesului penal în cadrul examinării demersurilor și plângerilor indicate la art.32 alin.(2) din Codul de procedură penală.

Cu referire la pct. „19) al art.16 din proiect, *interpret – persoană fizică autorizată, inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați, care asigură traducerea orală dintr-o limbă în alta și/sau în traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți, mijlocind astfel înțelegerea dintre două sau mai multe persoane, desemnată în procesul penal de organele competente*” și pct. „48) *traducător – persoană fizică autorizată, inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați, care asigură traducerea textelor scrise dintr-o limbă în alta, desemnată în procesul penal de organele competente*”;

În condițiile actuale, **propunerea în redacția dată este una INADMISIBILĂ**, deoarece Ministerul Justiției nu are inclus în Registrul de stat al interpreților/traducătorilor autorizați, persoane autorizate potrivit procedurilor stabilite de Minister care să ofere servicii de traducere pentru tot spectrul de limbi străine, care în prezent se întâlnesc în practică.

În special, din practica pentru anul 2021 și 2022 în activitatea procurorilor specializați pe domeniul combaterii traficului de ființe umane și a crimelor conexe a fost necesară intervenirea pentru asistarea victimelor acestor infracțiuni traducători și interpreți ai limbilor utilizate de cetățeni ai Siriei, Bangladeshului, Nepalului (limba indo-europeă) Pakistanului, Uzbekistanului, Tadjikistanului, Afganistanului, etc.

Mai mult, nici situația cu interpretarea și traducerea din limbile țărilor europene nu este mai bună, deoarece pe parcursul perioadei menționate organele de urmărire penală au avut dificultăți cu traducerea din limbile Neerlandeză, Albaneză, Cehă, fiind solicitat concursul birourilor de traduceri, care au subcontractat traducători din România etc.

În concluzie, impunerea rigorii propuse în proiect, și anume ca interpretul/traducătorul sunt persoanele *incluse în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați* (în continuare *Registru*), nu poate fi acceptată atât timp cât în Registru nu vor și incluși traducători din majoritatea limbilor care se întâlnesc în practica organelor de urmărire penală și cea judecătorească.

Acceptarea acestor prevederi în redacția actuală va face dificilă/imposibilă activitatea organelor de drept la asigurarea respectării convențiilor internaționale privind combaterea infracțiunilor de trafic de persoane sau a migrației ilegale, ceea ce poate genera riscuri de încălcare a Convențiilor internaționale, cum sunt:

- Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (cu protocoalele adiționale la aceasta);
- Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor;
- Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare;
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane;

Ca alternativă propunem completarea prevederilor proiectului discutat: la pct.19 și 48 , după sintagma *...desemnată în procesul penal de organele competente...*, de completat cu,

	” ... iar, în cazul imposibilității de a desemna un traducător/interpret autorizat, traducerea/interpretarea va fi asigurată de o persoană cu cunoștințele suficiente pentru această acțiune, care va fi preîntâmpinat de răspundere, conform art.312 din Codul penal.” 134. La art.60 alin. (2) din CPP, se propun anumite completări. Astfel, în contextul dezvoltării institutului Consemnului, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021), propun: -de completat art.60 alineatul (2) cu punctul 1¹) cu următorul cuprins: „1¹) să facă declarația⁵ necesară pentru punerea în aplicare a consemnului, în legătură cu executarea actului de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată în privința sa;”.	134. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză.
	135. La art. 69 alin. (1) din proiect, ținând cont de scopul modificărilor legii și necesitatea armonizării tuturor prevederilor Codului de procedură penală, consider judicios de completat prevederea, în speță după textul „... defecte fizice sau mintale ...” Utilizarea noțiunii de defect poate asocia că persoanele care au nevoi speciale listate în prevederea discutată sunt „defecte”, situație inadmisibilă inclusiv în contextul Legii nr.121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, În atare împrejurări propunem ca la art.69 alin.(1) pct.5) a proiectului să fie utilizată noțiunea de fiind „...o persoană cu nevoi speciale...”	135. Se acceptă La art. 69 alin. (1) pct. 5) din proiect, textul „... defecte fizice sau mintale ...” se substituie cu textul „este o persoană cu necesități speciale”
	136. La art. 85 alin. (1) din proiect de modificare a CPP, din aceleași raționamente prezentate la art.6 pct.48) propun completarea prevederilor proiectului discutat, și anume după sintagma: „... în cazurile prevăzute de prezentul cod ...”, de completat cu „... iar, în cazul imposibilității de a desemna un traducător/interpret autorizat, traducerea/interpretarea va fi	136. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 13 din sinteză.

⁵ A se vedea definiția infracțiunii – Falsul în declarații - prevăzute la art.352¹ din Codul penal;

asigurată de o persoană cu cunoștințele suficiente pentru această acțiune care va fi preîntâmpinat de răspundere conform art.312 din Codul penal.”. 137. La art.90 alin. (7) din CPP, propun anumite completări. Astfel, în contextul dezvoltării institutului Consemnului, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021), propun, de completat art.90 alineatul (7) cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) să facă declarația necesară pentru punerea în aplicare a consemnului, în legătură cu executarea actului de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată în privința sa;” 138. La art. 104 alin. (1¹) din proiect, pentru a asigura posibilitatea audierii prin teleconferință a bănuțului și învinutului de către reprezentantul organului de urmărire penală sau a procurorului, fără concursul instanței de judecată, este necesar de completat după sintagma „... care acordă asistență juridică garantată de stat, ce se dispune...” cu următoarea unitate semantică: “... prin ordonanță sau ...”.	137. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză.
	138. Precizare Dispozițiile art. 104 alin. (1¹) din proiect sunt transpuse pentru situațiile de examinare a chestiunilor care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei în ordinea art. 469 din CPP. Având în vedere că dispozițiile art. 469 nu sunt aplicabile de către procuror, nu se găsește oportunitate de a acorda ultimului posibilitatea de audiere a persoanelor deținute prin intermediul videoconferinței.
139. Referitor la art. 105 alin. (1) din proiect, menționez că, posibilitatea audierii martorilor prin mijloacele audio și video este un instrument mult așteptat de justițieri, care va accelera examinarea cauzelor penale, care se examinează un termen îndelungat pe motivul imposibilității prezentării martorilor. Însă o simplă analiză a riscurilor de audiere a martorilor în afara birourilor persoanelor responsabile de audiere (ofițer de urmărire penală/procuror) sau sălilor de judecată, determină concluzia că lipsa unui control asupra împrejurărilor în care este audiată persoana poate genera pericole de influențare a acestuia prin acțiuni de intimidare sau constrângere de a face declarații părtinitoare/incriminatorii, ce va genera obținerea unei	139. Precizare Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 93 din sinteză, menționăm că, prezentul proiect își propune utilizarea videoconferinței în cauzele penale exclusiv pentru instanțele judecătorești, reieșind din faptul că actualmente Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică poate asigura limitativ accesul la platforma de videoconferință, adică nu mai mult de 150 de utilizatori concomitenți fapt pentru care face dificilă extinderea aplicării videoconferinței și pentru organele procuraturii.

probe viciate, iar, în consecință, emiterea unei soluții incorecte de către instanța de judecată. La subiect, pentru a asigura audierea martorilor prin teleconferință fără riscuri de influențare/constrângere propun ca la audierea acestora să asiste persoane responsabile din cadrul instituțiilor de stat. <u>Mai mult, asistarea martorului de către un reprezentant al autorităților publice va asigura oficialitatea procesului penal - principiu învederat la art.28 din Codul de procedură penală.</u> Totodată, în dependență de locul aflării martorilor se propune ca pe teritoriul Republicii Moldova aceștia să fie secundați de un angajat al Ministerului Afacerilor Interne, iar în cazul aflării martorului pe teritoriul altor state de către un reprezentant al serviciului consular al Republicii Moldova de pe teritoriul statului străin de unde este audiat martorul. Astfel, se propune a completa alin.(1) din textul proiectului cu următoarea propoziție: <i>„În cadrul audierii prin teleconferință, martorul este asistat de persoanele stabilite prin lege, iar, la locul audierii acestuia, urmează să fie secundat de un angajat al Ministerului Afacerilor Interne, în cazul audierii persoanei care se află pe teritoriul Republicii Moldova, iar, în cazul aflării martorului pe teritoriul altui stat, de către un angajat al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene reprezentant împuternicit al serviciului consular al Republicii Moldova pe teritoriul statului unde se desfășoară audierea.”</i> Alin.(2¹) a art.105 al proiectului propus de completat cu următoarea propoziție: <i>„Reprezentantul instituției, care secundează martorul, va fi identificat (numele, prenumele, vârsta, domiciliul și ocupația), fiind stabilit locul unde se află martorul, actele pe care acesta le posedă asupra sa, dispozitivele electronice utilizate la realizarea teleconferinței, precum și alte persoane care asistă martorul în cadrul audierii.”</i>	În acest sens, ar fi oportun ca sistemul procuraturii să-și dezvolte un sistem de videoconferință în care să testeze posibilitățile și să analizeze riscurile, or în situația în care peste 700 de procurori și 400 de judecători vor avea cel puțin câte un caz de audiere a persoanei prin videoconferință, iar STISC-ul poate asigura concomitent conectarea a 150 de utilizatori la sistemul de videoconferință, va face dificilă aplicarea în practică a acestora. Prin urmare, este prematur de a acorda posibilitatea organului de urmărire penală utilizarea videoconferinței la etapa de urmărire penală.
140. Art. 110¹ alin. (3), ținând cont de practica actuală și faptul că deseori la copii în privința căroră a fost aplicată violență sau abuz din partea rudelor apropiate, nu pot fi identificate rude care să asigure imparțialitatea	140. Se acceptă parțial

procesului penal, determină necesitatea ca aceștia să fie asistați de către persoane responsabile ale instituțiilor publice care asigură protecția minorilor. În aceste condiții, pentru a asigura o alternativă regulii generale și a evita situații de imposibilitate de audiere a copiilor din cauza lipsei unei rude imparțiale consider oportună completarea art.110¹ alin.(3) din proiectul prezentat spre avizare cu propoziția: <i>„În cazul imposibilității, din motive obiective, de a fi desemnați reprezentanți legali din rândul rudelor minorului audiat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va desemna o persoană responsabilă din cadrul autorităților competente de protecție a copilului.”</i>	La art. 110¹ alin. (3), teza a II-a din proiect, se completează cu „sau se desemnează o altă persoană în ordinea prevăzută la art. 77”
141. Referitor la art. 197 din CPP, intervin cu anumite completări, în contextul dezvoltării institutului Consensului, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea <i>Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023</i>, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021) propun: - de completat art.197 alineatul (1) cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) <i>consentmul prevăzut la art.199¹ alin.(2) punctele 1), 2) și 3) din prezentul cod;</i>”; - de completat art.197 alineatul (2) cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „ 2¹) <i>consentmul prevăzut la art.199¹ alin.(2) punctul 3) din prezentul cod.</i>”	141. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză.
142. Se propune includerea art. 199¹ în CPP din următoarele considerente. Proiectul de Lege a fost elaborat la 30.06.2022 și remis către Ministerul Justiției în scopul asigurării executării Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr.319 din 10.11.2021). În context, potrivit pct.13.2.3. din Planul	142. Se acceptă parțial Se completează cu articolul 241¹ cu următorul cuprins: „Articolul 241¹. Consentmul de informare (1) Persoanei în privința căreia nu a fost posibilă înmânarea citației în condițiile art. 239 și 240 îi poate fi aplicat consentmul de informare prin introducerea

menționat <i>supra</i> prim-executor al acțiunii „Analiza oportunității instituirii în legislație a unui mecanism privind consenmul la frontieră ca o posibilitate de citare a persoanelor” a fost desemnată Procuratura Generală. În calitate de indicatori de performanță ai acestei acțiuni au fost stabiliți: analiză realizată și proiectul elaborat. Astfel, conform analizei efectuate, s-a constatat că una din cauzele de tergiversare a urmăririi penale și examinării judecătorești a cauzelor penale o constituie lipsa unui mecanism eficient de citare a persoanelor care au ieșit de pe teritoriul Republicii Moldova și asigurarea prezenței acestora în fața organelor judiciare. În acest sens, pentru a asigura un termen rezonabil al urmăririi penale și de examinare a cauzelor în instanța de judecată, precum și pentru buna desfășurare a procesului penal, este judicios ca persoanele a căror prezență este necesară în fața organelor de drept, la intrarea în țară să cunoască despre faptul că sunt citate și care organ le-a citat. Totodată, este necesar ca organul judiciar, care a solicitat prezența persoanei, să cunoască despre faptul că persoana a intrat în țară și domiciliul unde va locui. Pentru reglementarea juridică a celor menționate, de către Procuratura Generală se propune instituirea în legislație a unui mecanism privind consenmul la frontieră ca o posibilitate de asigurare a prezenței participanților la procesul penal. „Art. 199¹. Consenmul (1) Consenmul constă în introducerea în Sistemul informațional Integrat al autorităților competente de executare a actului de dispoziție, a datelor cu privire la persoanele care se află în una din situațiile prevăzute la alin.(4) și (7) ale prezentului articol și care urmează să fie verificate în timpul efectuării controlului la trecerea frontierei de stat sau accesării serviciilor publice în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun, în temeiul ordonanței organului de urmărire penală, procurorului sau încheierii judecătorului de instrucție, după caz, a instanței de judecată. (2) După caracterul măsurilor dispuse, consenmul la frontieră poate fi:	informației despre citarea sa în sistemele informaționale integrate al autorităților competente de prestare a serviciilor publice și în sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră. (2) Consenmul de informare se aplică printr-o ordonanță a organului de urmărire penală, sau o încheiere a judecătorului de instrucție ori a instanței de judecată și conține temeiul emiterii și elementele de la art. 237 alin. (1). (3) Persoana supusă consemnului de informare odată cu accesarea serviciilor publice sau cu trecerea controlului de frontieră, este informată sub semnătură despre citarea sa în condițiile art. 239. (4) În termen de 3 zile, ordonatorul consemnului de informare va fi informat de către autoritatea competentă despre accesarea serviciilor publice sau trecerea controlului de frontieră cu expedierea în adresa acestuia, a dovezii de primire a citației. Consemmul la frontieră nu reprezintă o noutate pentru legislația Republicii Moldova, acesta fiind deja reglementat de anexa 7 a HG nr. 297/2014 pentru implementarea Legii nr. 215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. Prin urmare se propune pentru darea Consemmului la frontieră intervențiile la: Articolul 199 alineatul (3) se completează cu cuvintele „cu darea în consemn la frontieră”. Articolul 178 alineatul (4) după cuvintele „organelor de frontieră” se completează cu cuvintele „cu darea în consemn la frontieră”

1) restrictiv – persoanelor nu li se permite ieșirea din Republica Moldova. 2) de reținere – persoanele se rețin pe durata ce nu poate depăși termenele legale de reținere; 3) de informare – organul care a dispus măsura este informat despre faptul traversării de către persoana supusă consenmului a frontierei de stat sau accesării de către acesta a serviciilor publice, iar persoana este informată despre emiterea actului de dispoziție privind aplicarea în privința sa a consenmului și termenul până la care aceasta urmează să se prezinte în fața organului. (3) Ordonanța organului de urmărire penală, procurorului sau încheierea judecătorului de instrucție, după caz a instanței de judecată va conține: 1) temeiul emiterii; 2) date suficiente pentru identificarea persoanei, necesare realizării măsurilor ce se impun; 3) măsurile ce urmează a fi luate în privința persoanelor; 4) autoritatea care ține controlul consenmului, cu indicarea numărului de telefon activ în regim 24/7, pentru a putea fi contactată la realizarea măsurilor; 5) termenul când încetează consenmul la frontieră. (4) Poate fi supusă consenmului de informare persoana, care fiind citată sau supusă aducerii silită, nu se află la locul permanent de trai sau la locul unde își are reședința temporară, nu are loc permanent de trai sau reședință temporară pe teritoriul Republicii Moldova, a cărei prezență este necesară organului de urmărire penală sau instanței de judecată. (5) În cazul trecerii controlului de frontieră sau accesării serviciilor publice, de către persoana supusă consenmului de informare, aceasta va fi informată de către autoritatea competentă despre emiterea actului de dispoziție privind aplicarea în privința sa a consenmului cu explicarea conținutului acestuia, în special a datelor de contact ale organului sau instanței unde este citată persoana și termenul până la care aceasta urmează să se prezinte în fața organului. De la persoana supusă consenmului se va lua o declarație în care se va indica perioada aflării	Articolul 191 alineatul (1) se completează cu cuvintele „cu darea, după caz, în consenm la frontieră” Articolul 288 alineatul (2) după cuvintele „prin ordonanță motivată, căutarea învinutului” se completează cu cuvintele „cu darea în consenm la frontieră”. Articolul 308 alineatul (7) se completează cu cuvintele „cu darea, după caz, în consenm la frontieră”. Articolul 321 alineatul (5) după cuvintele „aducerea silită a inculpatului” se completează cu cuvintele „cu darea în consenm la frontieră”.

	acesteia pe teritoriul Republicii Moldova, domiciliul unde va locui și datele sale de contact. (6) În termen de 24 ore, ordonatorul consenmului va fi informat de către autoritatea responsabilă de executare despre intrarea persoanei în țară sau accesarea serviciilor publice, cu expedierea ulterioară în adresa acestuia, în termen de cel mult 3 zile, a declarației semnate de persoana supusă consenmului de informare. (7) În privința bănuțului, învinutului, inculpatului poate fi aplicat, în scopul asigurării executării măsurilor procesuale de constrângere, consenmul la frontieră prevăzut la alin.(2) pct.1), 2) și 3) din prezentul articol. (8) Încetarea consenmului la frontieră are loc prin executare, revocare de către ordonator, anulare a actului de dispoziție, precum și în caz de expirare a termenului pentru care a fost instituit.”
	143. Cu referire la art. 257 alin. (5) din CPP, menținez că, substituirea sintagmei „... și adjuncții lui pot...” cu cuvântul „...poate...” înlătură posibilitatea Adjuncților Procurorului General de a dispune motivat transmiterea unei cauze de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală. De notat că, lecturând nota informativă, nu sunt prezentate argumente plauzibile privind necesitatea de pune în sarcina exclusivă a Procurorului General competența de transmitere de la un organ de urmărire penală către altul, nefiind analizată statistica unor astfel de soluții și dacă o persoană responsabilă poate să asigure de sine stătător această activitate. În concluzie, ținând cont de realități, această modificare va pune în dificultate Procurorul General să exercite celelalte competențe stabilite de Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală alte legi organice și ordinare, din care raționamente opinăm asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus. 143. Nu se acceptă Instituția transmiterii cauzei penale de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală trebuie aplicată ca <i>ultima ratio</i>, dat fiind faptul că Codul de procedură penală stabilește competențele organului de urmărire penală. Conform art. 9 alin. (3) din <i>Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură</i>, procuratura specializată este condusă de către un procuror - șef, asimilat adjuncțului Procurorului General, ajutat de un adjuncț ori, după caz, de adjuncți, asimilați procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale. Dat fiind faptul că procuraturile specializate au atribuții ale organului de urmărire penală, în sensul art. 52 alin. (1) pct. 2) coroborat cu art. 270¹ și 270² din <i>Codul de procedură penală</i>, prin menținerea împuternicirilor adjuncților Procurorului General de a transmite cauzele penale de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală, nu se asigură respectarea funcției ierarhice superioare. Mai mult ca atât, art. 2 alin. (1) din

	<i>Legea cu privire la procuraturile specializate, stabilește că, procuratura specializată este o entitate independentă în cadrul Procuraturii, care își desfășoară activitatea în baza principiilor de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului, prevăzute de Legea cu privire la Procuratură.</i> <i>În această ordine de idei, menționăm că intervențiile la articolul respectiv este de a asigura o unicitate și practică uniformă cu privire la retragerea sau transmiterea materialelor și cauzelor penale repartizate organului de urmărire penală, iar criteriile de preluare a materialelor și cauzei penale de a fi transmise de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală sunt reglementate în art. 531 alin. (3) din Codul de procedură penală.</i> <i>Prin această intervenție se urmărește unificarea de retragere a materialelor și cauzei penale care trebuie efectuată în condițiile art. 53¹ alin. (3) din Codul de procedură penală, care prevede următoarele criterii:</i> <i>a) transferului, delegării, detașării, suspendării sau eliberării din funcție a procurorului, potrivit legii;</i> <i>b) absenței procurorului, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică prezentarea acestuia;</i> <i>c) neîntreprinderii acțiunilor necesare pe cauza penală în mod nejustificat mai mult de 30 de zile;</i> <i>d) constatării, din oficiu sau la plîngere, a unei încălcări grave a drepturilor persoanelor participante la procesul penal sau în cazul admiterii unor omisiuni ireparabile în procesul de administrare a probelor.</i>
144. La art.259¹ alineatul (3) lit.a) al proiectului avizat se propune ca judecătorul de instrucție să poată solicita de la procurorul care conduce urmărirea penală transmiterea cauzei penale în termen de cel mult 3 zile și prezentarea punctului de vedere cu privire la cele invocate.	144. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 23 din sinteză.

În context, transmiterea întregii cauze penale, atunci când în cererea de accelerare se solicită doar audierea unui martor sau dispunerea unei expertize, pe lângă faptul că aparent este un lucru netrebuincios, implică utilizarea unor resurse pentru transportare⁶ și păstrarea acestor dosare.

Mai mult, transmiterea întregii cauze penale, care se află la faza de urmărire penală, va pune în dificultate ofiterul de urmărire penală și procurorul de caz de a continua urmărirea penală în lipsa dosarului și aflarea lui poate împiedica realizarea unor măsuri speciale de investigații sau acțiuni de urmărire penală aflate în desfășurare.

Subsecvent, fără a face anumite aluzii, dar cu titlul de evaluare a riscurilor consider că accesul unui număr larg de persoane la materialele cauzei, printre care angajați ai cancelariei, persoane care asistă judecătorul și posibil părțile în proces pot aduce atingeri confidențialității urmăririi penale, măsură prevăzută la art.212 din Codul de procedură penală. De notat că problema divulgării informațiilor și actelor din dosarele penale este una actuală pentru sistemul de drept din Republica Moldova iar lărgirea accesului mai multor persoane la materialele dosarului poate agrava situația deja existentă.

Ca alternativă, propun ca procurorul de caz, la prezentarea punctului de vedere, referitor la cererea de accelerare, să anexeze acele înscrisuri pe care le consideră relevante în susținerea opiniei pe care o formulează cu posibilitatea judecătorului de a solicita suplimentar copii ale actelor care le consideră oportune pentru justa soluționare a speței.

De remarcat că în situații similare când se contestă acțiunile organului de urmărire penală sau a procurorului, conform prevederilor art.313 din Codul de procedură penală (în situația când dosarul este în procedură la organul de urmărire penală sau la procuror), când se solicită aplicarea măsurilor procesuale de constrângere sau se solicită autorizarea acțiunilor de urmărire penală sau măsurilor speciale de investigații, procurorul în susținerea solicitării sau a hotărârii dispuse anexează acele materiale pe care le consideră relevante pentru instanță la dispunerea soluției.

⁶ De ex.: cauza numită generic *Metal Feros* are peste 600 volume, cauza numită generic *Frauda Bancară* are peste 1000 volume, cauza numită *CFM* peste 200 volume, alte cauze penale pot varia de la câteva zeci de volume la câteva sute;

Astfel, dacă va fi admis accesul instanței la întreg dosarul penal aceasta poate genera și o ingerință nejustificată care să depășească limitele cererii de accelerare în activitatea organelor de urmărire penală și celei de procuror. În concluzie, se propune norma discutată în următoarea redacție: „ a) <i>solicită de la procurorul care conduce/exercită urmărirea penală prezentarea în termen de cel mult 3 zile a punctului de vedere cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea urmăririi penale și a copiilor actelor de referință la poziția prezentată.</i>”	145. La art. 270 alin. (5) din proiect, substituirea sintagmei „... și adjuncții lui pot...” cu cuvântul „...poate...” ” înlătură posibilitatea adjuncților Procurorului General de a dispune motivat transmiterea unei cauze de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală. Opinăm repetat asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus din raționamentele prezentate la comentariu pentru art.257 alin.(5) din Codul de procedură penală.	145. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023. 146. La fel, în cadrul proiectului, s-a propus o redacție nouă a art.270². Prin aceste intervenții s-a propus excluderea din competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (în continuare PCCOCS) a infracțiunilor prevăzute la art.244, art.248, art.248¹, art.248², art.249 și art.259-261 din Codul penal. Raționamentele autorilor proiectului au fost următoarele „...Or, atribuirea competenței de exercitare a urmăririi penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 244, 248, 248¹, 248², 249 din Codul penal (dacă valoarea în vamă a mărfurilor, a drepturilor de import depășește valoarea de 50000 de unități convenționale) procurorilor din cadrul PCCOCS nu este impusă de anumite criterii obiective, atâta timp, cât exact pentru aceleași infracțiuni, doar că până la cuantumul valorii în vamă a mărfurilor sau prejudiciului cauzat prin infracțiune ce nu depășește valoarea de 50000 unități convenționale, efectuarea urmăririi penale este asigurată, potrivit prevederilor art. 268 și 269² din Codul de procedură penală, de către
	146. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 145 din sinteză.	

organul de urmărire penală al Serviciului Vamal sau, după caz, al Serviciului Fiscal de Stat, ar conducerea urmăririi penale, în ambele situații, este pusă în seama PCCOCS, fapt care derivă din prevederile art. 270² alin. (2) din Codul de procedură penală...”

De menționat că raționamentele de atribuire a competențelor pentru infracțiunile discutate în competența PCCOCS au fost că crimele, în care proporțiile drepturilor de import depășesc 50.000 unități convenționale, sunt de regulă unele complexe, care deseori sunt realizate prin implicarea persoanelor responsabile din cadrul autorităților competente de efectuarea controalelor, colaboratori ai SV sau brokeri vamali, împrejurări ce au fost luate în considerație la redacția actuală a prevederilor discutate.

În concluzie, ținând cont că fenomenul implicării colaboratorilor vamali în scheme de contrabandă nu a fost anihilat, transmiterea competențelor asupra întregului spectru de infracțiuni de această categorie în favoarea Serviciului Vamal la moment se prezintă ca o soluție inoportună.

Totodată, nu rezonăm nici cu ideea formulată în nota informativă potrivit căreia „La fel, art. 270² alin. (1) lit.d) din Codul de procedură penală impune examinarea cauzelor de către PCCOCS a infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art. 46 din Codul penal, doar pentru infracțiunile deosebit de grave și excepțional de grave.

Însă reținând din chintesența atribuțiilor PCCOCS, în combaterea criminalității organizate, este necesară atribuirea în competența PCCOCS investigarea tuturor infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat din motivul că aceasta este o subdiviziune specializată în combaterea criminalității organizate, iar sarcinile de bază sunt axate anume spre destrucerea oricăror tipuri de grupări criminale indiferent de amploarea acestora, sfera de influență, etc...”

La subiect, există un număr substanțial de componente de infracțiuni săvârșite de grupuri criminale organizate din categoria celor grave, care nu sunt atribuite în competența exclusivă a PCCOCS, inclusiv la art.186 alin.(3), art.187 alin.(3), art.188 alin.(3), art.art.189 alin.(3), art.190 alin.(3), art.191 alin.(3), art.196 alin.(3), art.362¹ alin.(3) din Codul penal și altele competența cărora sunt ale inspectoratelor teritoriale de poliție.

Aceste cauze deseori nu sunt de o complexitate sporită și nu necesită implicarea procuraturii specializate cum este PCCOCS.

Mai mult, transmiterea în competența procuraturii a acestor categorii de cauze ar crea o sarcină suplimentară, care nu este acoperită de resurse umane și financiare suficiente.

Totodată, există mecanisme necesare cât în cadrul Procuraturii Generale, atât și în cadrul Direcției generale urmărire penală a IGP al MAI de a monitoriza aceste cauze și la necesitate de asigurat retragerea lor din inspectoratele/procuraturile teritoriale și transmiterea în PCCOCS.

În concluzie, opinăm asupra formulei actuale a legii în condițiile în care nu este pregătit terenul pentru a prelua sarcinile propuse în proiectul analizat.

În continuare, este necesar de atras o atenție sporită proiectului la alin.(2) al art.270² din Codul de procedură penală, care potrivit redacției actuale se propune a fi:

„(2) *Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală al*

a) Ministerului Afacerilor Interne pentru infracțiunile prevăzute la art. 259-2611 din Codul penal;

b) Serviciului Vamal;

c) Serviciului Fiscal de Stat.”.

La zi, procurorii din cadrul PCCOCS conduc urmărirea penală în cauzele aflate în exercitarea ofițerilor de urmărire penală din 7 organe de urmărire penală, inclusiv:

1. Organul de urmărire penală al Centrului pentru combaterea traficului de persoane al INI al IGP al MAI (în continuare *CCTP*);

2. Organul de urmărire penală al Inspectoratului general al poliției de frontieră al MAI (în continuare *IGPF*);

3. Organul de urmărire penală al Direcției investigații infracțiuni informatice al INI al IGP al MAI (în continuare *DIII*);

4. Organul de urmărire penală al Direcției generale urmărire penală al IGP al MAI (în continuare *DGUP*);

	5. Organul de urmărire penală al Serviciului protecție internă și anticorupție al MAI (în continuare SPIA); 6. Organul de urmărire penală al Serviciului Vamal (în continuare SV); 7. Organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat (în continuare SFS). Potrivit proiectului <u>propus organele de urmărire penală ale CCTP, al IGPF și SPIA vor fi excluse din competența de conducere a urmăririi penale a PCCOCS!!!</u> Pe lângă faptul că autorii proiectului nu au dat o alternativă altei procuraturi să conducă urmărirea penală în cazurile investigate de aceste organe centrale ale MAI, aceste propuneri creează riscuri la evaluările în rapoartele de evaluare internațională. La subiect, în cadrul PCCOCS este creat și funcționează Biroul antitrafic și crima cibernetică, precum este stipulat în art.11 alin.(5) din Legea nr.241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane . Potrivit aceluiași act normativ la art.11 alin.(2) este învederat că „Ministerul Afacerilor Interne, prin organele sale specializate în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, desfășoară activități operative de investigație, de urmărire penală, de cooperare internațională, de identificare și protecție a victimelor traficului de ființe umane, de analiză și informare, stimulează crearea unor centre zonale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.” În speță, acest organ specializat a MAI este CCTP, care potrivit aceleiași norme urmează să interacționeze cu structurile specializate create în cadrul altor instituții de drept. În concluzie, interacțiunea dintre CCTP și PCCOCS este una determinantă în respectarea actului normativ indicat <i>supra</i>, dar și întru realizarea efectivă a actelor normative internaționale, implicit: - Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (cu protocoalele adiționale la aceasta); - Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor;

	- Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare; - Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane. În situația aprobării propunerilor în formula prezentată în proiect sunt riscuri de a primi observații în rapoartele de evaluare internațională pe domeniu, în special Raportul Departamentului de Stat al SUA (cunoscut și ca TIP Report) și raportul GRETA, fapt ce va genera discuții asupra respectării calitative a tratatelor internaționale menționate <i>supra</i>.	
	147. Potrivit proiectului prezentat la „Articolul 271 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Dacă organul de urmărire penală constată, că nu este competent de a examina sesizarea despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a o transmite organului competent”. Consider inoportună introducerea acestui alineat, or, la etapa primirii sesizării este, de regulă, prea matur de a decide asupra competenței materiale or teritoriale, situație dictată de imposibilitatea stabilirii pe moment a locului comiterii infracțiunii, or a statutului persoanelor implicate în acțiunile pretinse a fi infracționale.	147. Precizare Dispozițiile art. 271 alin. (2¹) din proiect acordă posibilitatea organului de urmărire penală să-și verifice competența încă de la momentul sesizării. Respectiv, dacă din sesizare se constată <i>a priori</i> că organul de urmărire penală sesizat inițial nu este competent de a examina sesizarea înaintată, nu are altceva decît să-și deroge competențele în favoarea celui competent. Or actualmente nu există norme legale care acordă această posibilitate, fapt pentru care și dispozițiile respective vine să acopere acest vid.
	148. Potrivit proiectului art. 285 se completează cu alin. (4¹), în cazul în care bănuitul sau învinuitul și partea vătămată, partea civilă, au încheiat o tranzacție de împăcare sau de mediere, prezentată organului de urmărire penală, pe categoria infracțiunilor prevăzute în art. 109 din Codul penal, procurorul este obligat să înceteze urmărirea penală față de bănuitul sau învinuit. ” – propun de adăugat sintagma „dacă sunt întrunite condițiile cumulative pentru împăcare.”.	148. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 118 din sinteză.
	149. Potrivit proiectului „art. 293 alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinuitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduce la cunoștința acestuia întocmindu-se o recipisă.” – pormind de la faptul că unele cauze penale ar pute conține până la 100 volume și mai mult, propun de modificat alineatul vizat, după cum urmează: „(2) La cererea	149. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 28 din sinteză. Suplimentar menționăm că aducerea la cunoștință a materialelor urmăririi penale este o obligație pozitivă a statului prin prisma art. 6 §3 lit. a. și b. CEDO, drept de care orice acuzat nu poate fi limitat sau îngrădit.

<i>părților, procurorul poate expedia prin intermediul poștei... ” – soluție ce rămâne la discreția procurorului de caz;</i> <i>La fel, având în vedere că au fost identificate cazuri de rea-credință a participanților la procesul penal la etapa prezentării materialelor cauzei penale, propun a fi adăugată o propoziție la alineatul 4 art.293, și anume „Nerespectarea fără just temei a graficului stabilit servește drept temei pentru a expedia cauza în instanța de judecată, pentru examinare în fond.”</i>	150. Potrivit proiectului art.299 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Ordonanța prin care procurorul a soluționat plângerea nu mai poate fi contestată la procurorul ierarhic superior, însă poate fi atacată prin plângere, în instanța judecătorească, în condițiile art. 313. ” – consider oportun de adăugat sintagma – „cu excepția cazurilor în care se constată că: <i>1) decizia este afectată de un viciu fundamental, ;</i> <i>2) apar fapte noi sau recent descoperite, care existau la data adoptării ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei, dar despre care nu avea cunoștință organul de urmărire penală și care sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată. ”</i>	150. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încît să se înțeleagă intenția operării acestor modificări în pofida faptului că art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune prezentarea propunerilor argumentate. Suplimentar menționăm că excepțiile propuse constituie alte circumstanțe care nu pot intra în sfera căii de atac a recursului, ci doar a căilor extraordinare de atac, consacrat în art. 453 din Codul de procedură penală.	151. Precizare Teza a III-a din art. 300 alin. (5) din proiect prevede modalitatea de transmitere a materialelor. Respectiv, nu afectează în esență conținutul acestora. În același timp, în demersurile înaintate, de cele mai dese ori sunt însoțite de anexe, iar transmiterea acestora este imperioasă. Faptul că persoana care recepționează aceste demersuri cu anexe, în virtutea Legii nr. 133/2011 impune fiecărui subiect de prelucrare a datelor cu caracter persoanal să sigure protecția acestora date, fapt care nu necesită o specificare expresă în Codul de procedură penală.
<i>Spațiul cibernetic ajunge să reprezinte o platformă confortabilă pentru pregătirea și efectuarea crimelor informatice, a actelor de terorism cibernetice și a altor acțiuni. Astfel, pornind de la faptul că schimbul de acte vizează conținutul actelor de urmărire penală, este judicios de adăugat la alin.(5) la sfârșitul propoziției „...Transmiterea și aducerea la cunoștință a materialelor pot fi realizate și prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică. ” – sintagma – „cu obligarea receptorului de a asigura protecția datelor obținute”.</i>	151. Potrivit proiectului art. 300 se completează cu alineatele (3²) și (3³) cu următorul cuprins: „(3²) Demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrîngere... ” – ar fi judicios de inclus după cuvântul „Demersurile” – „precum și anexele”;	151. Precizare Teza a III-a din art. 300 alin. (5) din proiect prevede modalitatea de transmitere a materialelor. Respectiv, nu afectează în esență conținutul acestora. În același timp, în demersurile înaintate, de cele mai dese ori sunt însoțite de anexe, iar transmiterea acestora este imperioasă. Faptul că persoana care recepționează aceste demersuri cu anexe, în virtutea Legii nr. 133/2011 impune fiecărui subiect de prelucrare a datelor cu caracter persoanal să sigure protecția acestora date, fapt care nu necesită o specificare expresă în Codul de procedură penală.	

	152. La art.313 alin. (4) după cuvântul „neprezentarea”, consider judicios de a completa cu cuvântul „nemotivată”. 153. Potrivit proiectului art.340 ... se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) Hotărârea judecătorească și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.” - modul incorect de depersonalizare a hotărârilor judecătorești afectează viața privată a părților vătămate în procesul penal. Respectiv, propun de adăugat următoarea propoziție „Publicarea hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată poate fi limitată în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când o impun interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces, secretul de stat și alte informații cu caracter limitat.”.	152. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 32 din sinteză.
	154. La art.510 alin. (2) pct. 2) se exclude; ” - procedura specială d suspendare condiționată a urmăririi penale a avut la originile sale intenția de a contribui la o administrare mai eficientă a justiției și reprezintă încrederea pe care statul o acordă persoanei, care, deși a încălcat legea penală, poate fi corectată fără a suporta efectele „necive” ale executării pedepselor. În atare circumstanțe, consider că urmează a fi păstrate fără modificări prevederile care prevăd excepțiile de la aplicarea art.510 din Codul de procedură penală.	154. Precizare Modificările de la art. 510 a fost argumentate suficient în nota informativă și a avut un raționament clar de a fi operate.
Ofițer superior de urmărire penală în cadrul Centrului Național Anticorupție,	155. Se propune completarea articolului 102 cu alin. (3), prin formularea unui text general care ar exclude prevederi de la art.105 alin.(8) și art.109 alin.(2) (fraza nr.2). Astfel, se propune completarea art. 102 cu alin. (3) cu următorul cuprins: „(3) Nu se admite punerea întrebărilor care nu se referă la premisa probelor și care în mod evident urmăresc scopul insultării și umilirii persoanei audiate”.	155. Precizare Reieșind din titlul articolului 102, considerăm completarea acestuia cu alin. (3) inoportună, or potrivit dispozițiilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative articolul poate fi divizat în alineate, constituite, de regulă, dintr-o singură propoziție sau frază, prin care se reglementează o dispoziție specifică ansamblului normelor articolului. În acest context, art. 102 se referă la declarații, pe când art.

Alexandru Godoroja	156. Existența prevederii generale de la art.102 alin.(2) exclude necesitatea prezenței prevederilor de la art.103 alin.(4) (fraza nr.1), care urmează a fi exclusă. Astfel art.103 alin. (4) va avea următorul conținut: „(4) <i>Dacă declarațiile bănuțului, învinuțului, inculpatului se bazează pe spusele altor persoane, este necesar ca și aceste persoane să fie audiate.</i>” 157. Cu referire la art.104. alin. (1) menționez că, conform prevederilor existente, audierea persoanei va fi posibilă doar după reținerea acesteia, însă calitatea procesuală de bănuț se atribuie și prin alte modalități (prevăzute la art.63), fără a fi necesară reținerea persoanei, motiv pentru care se impune modificarea sintagmei „<i>reținerea bănuțului</i>” cu „<i>atribuirea calității de bănuț</i>”. La același aliniat, conform modificărilor propuse, este prevăzut că procesul de audiere a bănuțului, învinuțului și inculpatului se înregistrează prin mijloace audio și video. Audierea cu aplicarea mijloacelor tehnice de înregistrare va face practic imposibilă realizarea acțiunii vizate în general sau în termeni proximi, mai ales în cazul subdiviziunilor teritoriale ale organului de urmărire penală constituit în cadrul MAI, având în vedere dotarea tehnică precară și fluxul mare de dosare. De altfel, este valabil pentru orice organ de urmărire penală (inclusiv organele Procuraturii), mai ales în cazul efectuării audierilor în afara orelor de lucru, la alt loc decât cel în care este dislocat sediul organului de urmărire penală (la fața locului, la momentul reținerii persoanei), în lipsa specialiștilor, și numărul mare de audieri pe cauze penale efectuate de ofițeri/procurori. Totodată, devine foarte dificilă realizarea acestei acțiuni în cazul audierii bănuțului/învinuțului la locul aflării lui, în condițiile prevăzute la alin.(7). La alin. (1¹) al aceluiași articol, în cazul audierii persoanei aflate în detenție, nu este clară modalitatea de semnare a procesului-verbal al acțiunii, și nici nu este indicată necesitatea înregistrării sesiunii de audiere prin	105 și 109 reglementează condițiile și modul de audiere, de altfel ca și modificarea propusă, dar nu procedeele de obținere a acestora. 156. Precizare Art. 102 se aplică cu titlu general și sistemic cu celelalte dispoziții referitoare la obținerea mijlocului de probă a declarațiilor. Cu alte cuvinte, art. 102 urmează a fi aplicate în complementare cu art. 103, or pentru a înțelege intenția legiuitorului cu privire la informațiile a căror sursă nu este cunoscută, acestea trebuie coroborate și nicidecum excluse. 157. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 111 din sinteză. Cu referire la modificările de la art. 104 alin. (1), reținem că prevederile vizate derivă din urgența audierii în cazul reținerii persoanei. Pentru celelalte modalități de atribuire a calității de bănuț prevăzute la art. 63 urgența nu se impune, prin urmare propunerea nu poate fi acceptată. În partea ce ține de obiecțiile invocate cu privire la semnarea procesului verbal, anexarea înregistrărilor la procesul-verbal, menționăm ca art. 260 din redacția actuală a Codului de procedură penală cu completările din proiect vin să soluționeze aceste aspecte.

	teleconferință și transcrierea acesteia pe suport informațional care se va anexa la procesul-verbal. La alin.(2) în formularea propusă în proiect, se insistă pe eliminarea obligației de înregistrare a audierii, astfel că lit.a) urmează a fi exclusă. La alin.(6) al aceluiași articol, conform prevederilor existente menționez că, dacă totuși se va merge pe poziția că trebuie efectuată înregistrarea audierii, la sfârșit, după sintagma „în condițiile” urmează a fi introdusă formularea „alin.(1) și”. La alin.(7) (conform prevederilor existente) - având în vedere faptul că se promovează introducerea audierii prin teleconferință a deținutului, în prezența apărătorului, la sfârșit aliniatul urmează a fi completat cu formularea „ <i>inclusiv prin teleconferință</i>”, urmând a fi prevăzută și modalitatea de semnare a procesului-verbal, înregistrarea sesiunii de audiere și transcrierea pe suport informațional, or o astfel de modalitate este prevăzută și la art.106, în formularea propusă în proiectul de modificare.	
	158. Referitor la art. 105 alin. (1) din proiect, menționez că, textul propus pentru completarea alin.(1) ar fi mai aproape, după context, de cele indicate la alin.(2), astfel că ar fi mai oportună includerea acesteia la alin.(2) sau includerea unui alin.(1¹). Cu referire la alin.(2¹) al aceluiași articol, atrag atenție ca și în cazul audierii bănuitului/invinuitului/inculpatului, audierea cu aplicarea mijloacelor tehnice de înregistrare va face practic imposibilă realizarea acțiunii vizate în general sau în termeni proximi, mai ales în cazul subdiviziunilor teritoriale ale organului de urmărire penală constituit în cadrul MAI, având în vedere dotarea tehnică precară și fluxul mare de dosare. De altfel, este valabil pentru orice organ de urmărire penală (inclusiv organele Procuraturii), mai ales în cazul efectuării audierilor în afara orelor de lucru, în lipsa specialiștilor, și numărul mare de audieri pe acte de sesizare și cauze penale efectuate de ofițeri/procurori. Totodată, devine foarte dificilă realizarea acestei acțiuni în cazul audierii martorului la locul aflării lui, în condițiile prevăzute la art.106 (în formularea existentă).	158. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 93 din sinteză. Cu referire la audierea prin intermediul mijloacelor tehnice de înregistrare este valabilă opinia autorului proiectului de la pct. 157 din sinteză. Redacția propusă la art. 105 reprezintă o altă abordare stilistică care ar putea crea dificultăți practicienilor la interpretarea sistemică a Codului de procedură penală.
	Articolele 106 și 107 urmează a fi abrogate. Având în vedere faptul că locul, timpul și durata audierii, în cazul bănuitului, sunt prevăzute în	

același articol (art.104), urmează a se proceda în același fel și pentru audierea martorului, astfel încât art.106 și art.107 (în formularea existentă) să fie înglobate în art.105 ca alin.(8) - alin.(10) (urmând a fi luată în considerare propunerea de excludere a alin.(8) existent potrivit propunerii de modificare a art.102).

Articolul 109 se impune a fi abrogat, or procedura de audiere este prevăzută la art.105, nefiind oportună divizarea acesteia în două articole distincte. Mai mult decât atât, alin.(4¹) și alin.(5) urmează se regăsi / se regăsesc deja în art.110¹.

Astfel, se propune următoarea redacție a **art.105**:

„**Articolul 105.** Declarațiile martorului și condițiile audierii lui

(1) Declarațiile martorului sînt date orale sau scrise, depuse de acesta în cadrul audierii în condițiile prezentului cod, asupra oricăror circumstanțe care urmează să fie constatate în cauză, inclusiv asupra persoanei bănuțului, învinutului, inculpatului, părții vătămăte și relațiilor sale cu aceștia.

(2) Martorii chemați în aceeași cauză sînt audiați fiecare separat, fără prezența altor martori. Persoana care efectuează urmărirea penală trebuie să ia măsuri ca martorii chemați în aceeași cauză să nu poată comunica între ei.

(3) Martorul se audiază la locul desfășurării urmăririi penale sau cercetării judecătorești. În caz de necesitate sau în cazul în care este dificilă asigurarea prezenței martorului, acesta poate fi audiat la locul aflării lui sau, în temeiul ordonanței motivate a organului de urmărire penală sau încheierii motivate a instanței de judecată, prin teleconferință.

(4) În cazul în care prezența martorului la judecarea cauzei va fi imposibilă din motivul plecării lui peste hotarele țării sau din alte motive întemeiate, precum și pentru a reduce revictimizarea martorului, procurorul unui vădit pericol sau pentru a reduce revictimizarea martorului, procurorul poate solicita audierea acestuia de către judecătorul de instrucție, cu asigurarea posibilității bănuțului, învinutului, apărătorului acestuia, părții vătămăte, avocatului acesteia și procurorului de a pune întrebări martorului audiat.

- (5) Bănuitul, învinutul sau partea vătămată poate solicita procurorului audierea martorului în condițiile alin. (4). Refuzul procurorului de a audia martorul se contestă la judecătorul de instrucție, care, în cazul constatării temeiniciei plingerii, va audia martorul în condițiile alin. (4).
- (6) Audierea martorului se face, de regulă, în timpul zilei. În cazuri excepționale, precum și la cererea martorului, audierea poate fi efectuată în timpul nopții, cu indicarea motivelor în procesul-verbal respectiv.
- (7) Durata audierii neîntrerupte a martorului nu poate depăși 4 ore, iar durata generală, în aceeași zi, nu poate depăși 8 ore. Martorul poate solicita o pauză de maximum 20 de minute pe durata audierii de 4 ore.
- (8) Înainte de a începe audierea martorului, persoana care efectuează această acțiune procesuală constată identitatea lui (numele, prenumele, vârsta, domiciliul, ocupația). Dacă există dubii în privința identității martorului, aceasta se constată prin alt mijloc de probă.
- (9) Martorul surdomut este audiat cu participarea interpretului care cunoaște semnele acestuia și poate să comunice prin ele. Participarea interpretului este consensată în procesul-verbal.
- (10) În cazul în care martorul suferă de o boală psihică sau de o altă boală gravă, audierea lui se face cu consimțământul medicului și în prezența acestuia.
- (11) Persoana care efectuează acțiunea procesuală explică martorului drepturile și obligațiile prevăzute în art. 90 și îl previne asupra răspunderii ce o poartă în caz de refuz de a depune declarații, precum și pentru declarații mincinoase, făcute cu bună știință și despre aceasta se face mențiune în procesul-verbal al audierii.
- (12) În mod obligatoriu, fiecare martor este întrebat dacă este soț sau rudă apropiată cu vreuna din părți și în ce relații se află cu părțile. În cazul în care se dovedește a fi soț sau rudă apropiată a bănuțului, învinutului, inculpatului, martorului i se explică dreptul de a tăcea și este întrebat dacă acceptă să facă declarații.
- (13) Martorului i se aduce la cunoștință obiectul cauzei și i se propune să declare despre faptele și circumstanțele pe care le cunoaște și care se referă la cauză. După ce martorul a făcut declarații, lui i se pot pune

	<i>întrebări cu privire la faptele și circumstanțele care trebuie constatate în cauză, precum și în ce mod a luat cunoștință de cele declarate.</i> <i>(14) Consemnarea declarațiilor martorului se efectuează în condițiile art.260 și 261 sau, după caz, în condițiile art.336 și 337.”</i>	
	159. În caz în care se va recurge la abrogarea art.106, 107, 109 și reformularea art.105, art.108 va deveni art.106.	159. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct 158 din prezentul tabel.
160. La art. 110¹ alin. (1) la început, urmează a fi introdusă formularea „ Martorul minor în vârstă de până la 14 ani, ” și excluse cuvintele „în condițiile art.109 alin.(5)” (având în vedere că s-a propus reformularea art.105 și abrogarea art.109)	160. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct 158 din prezentul tabel.	
161. La art. 114 se propune la alin. (1) urmează a fi inclus cuvântul „ victimei, ” înainte de cuvintele „părți vătămate” . La alin.(5) cuvintele „casetele audio și video”, de substituit cu cuvintele „suporturile informaționale” .	161. Se acceptă La articolul 114: alineatul (1) după textul „declarațiile martorului,” se completează cu cuvântul „victimei.”, alineatul (5) cuvintele „casetele audio și video” se substituie cu textul „suporturile informaționale care conțin înregistrările audio și video” .	
162. La art. 115 alin. (3) din proiect, îmi exprim dezacordul cu introducerea audierii obligatorii a martorilor, bănușilor/invinuiților/inculpaților cu mijloace tehnice, propun ca în loc de sintagma propusă în proiectul de lege „poate fi reprodusă în întregime la solicitarea consemnată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu” să fie exclusă total prima propoziție a aliniatului și introducerea alin.(1¹) în care să fie introdusă ultima frază a alin.(1) și fraza propusă în proiect pentru art.109 alin.(6). Astfel, propun ca art.115 să fie completat cu alin. (1¹) cu următorul cuprins: „ (1¹) Despre aplicarea înregistrărilor audio sau video se comunică persoanei care urmează să fie audiată înainte de începerea audierii, iar persoana care a fost audiată este informată că are dreptul să ia cunoștință cu înregistrarea audio și video în întregime, fapt consensnat în procesul-verbal de audiere.” .	162. Nu se acceptă În contextul în care nici celelalte propuneri de rearanjare a aticlelelor privind procedura de audiere nu au fost acceptate, reținem că modificarea prezentată nu poate fi reținută.	

163. În Codul de procedură penală este utilizată des noțiunea de „organ de urmărire penală”, însă aplicarea acesteia nu este univocă, având în vedere faptul că în unele cazuri ea se întrebunează pentru a înlocui noțiunea de ofițer de urmărire penală, iar în altele pentru a desemna atât OUP cât și procurorul. Însă în art.6 CPP nu se regăsește definiția acestuia. Neincluderea noțiunii de „organ de urmărire penală” (<i>prin definirea acestuia ca organ sau persoană imputernicită, conform legii, cu efectuarea urmăririi penale, eventual, procurorul și ofițerul de urmărire penală</i>) lasă loc de interpretări. Organul de urmărire penală este definit doar de art.55 CPP și este identificat cu ofițerii de urmărire penală care activează în cadrul acestuia și conducătorul organului de urmărire penală. Mai mult, art.6 definește noțiunea de „procuror”, însă nu și pe cea de „ofițer de urmărire penală”, deși statutul ambelor actori ai procesului penal este identificat în legi speciale (Legea cu privire la procuratură și Legea privind statutul ofițerului de urmărire penală). Alături art.6 pct.37) CPP, definiția noțiunii de „procuror” este dată și de art.52 CPP. În continuare, art.6 pct.28) CPP indică că ordonanța este hotărâre adoptată de organul de urmărire penală, excluzându-se astfel procurorul ca subiect activ al procesului penal căruia i-ar reveni dreptul de emitere a acesteia. În același sens, discrepanțe se regăsesc și în prevederile alin.(7) și (8) ale art.7 CPP, în primul caz menționându-se organele de urmărire penală și instanțele judecătorești, iar în cel de-al doilea – organele de urmărire penală, procurorul și instanțele de judecată. (7) Hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în chestiunile privind aplicarea prevederilor legale în practica judiciară au caracter de recomandare pentru organele de urmărire penală și instanțele judecătorești. (8) Hotărârile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată. Astfel, în unele cazuri prin noțiunea de „organ de urmărire penală” se face trimitere doar la ofițerul de urmărire penală, iar în altele – la ofițerul de	163. Precizare Codul de procedură penală utilizează noțiunile de organ de urmărire penală și procuror separat atunci cînd aceste sunt doi participanți distincți, în virtutea prevederilor reglementate de art. 55-57 și respectiv, art. 51-53 din Codul de procedură penală. În cazul în care procurorul exercită nemijlocit urmărirea penală, el are atribuții ale organului de urmărire penală, grație dispozițiile art. 52 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală. Prin urmare, acolo unde se impune de delimitat organul de urmărire penală de procuror, Codul de procedură penală îi enumera pe ambii. Suplimentar menționăm că, completarea proiectului cu anumite noțiuni conținute într-un act normativ existent nu este stringentă, avînd în vedere că nu se soluționează o problemă existentă în practică, care necesită o intervenție a legiuitorului. Totodată, considerăm că recurgerea excesivă la definirea unor noțiuni în actele normative creează riscul apariției unei blocaj în aplicarea normei prin neincluderea în definiții a unor situații ce pot apărea ulterior, ceea ce va implica necesitatea unor noi intervenții legislative, creînd o insecuritate a cadrului normativ.

urmărire penală și procuror. Drept exemplu pot servi art.11, art.58, art.125, art.271 CPP etc.

Articolul 11. Inviolabilitatea persoanei

(6) Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța judecătorească este obligată să elibereze imediat orice persoană deținută ilegal sau dacă temeiurile reținerii ori arestării au decăzut.

Articolul 58. Victima

(2) *Victima are dreptul ca cererea sa să fie înregistrată imediat în modul stabilit, să fie soluționată de organul de urmărire penală, iar după aceasta să fie informată despre rezultatele soluționării.*

(3) *Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi:*

- 1) *să primească de la organul de urmărire penală certificat despre faptul că ea s-a adresat cu cerere sau o copie de pe procesul-verbal despre cererea orală;*
- 2) *să prezinte documente, obiecte și alte mijloace de probă pentru confirmarea cererii sale;*
- 3) *să se adreseze cu o cerere suplimentară;*
- 4) *să fie informată, la cerere, de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanța de judecată*

Articolul 125. Temeiurile pentru efectuarea percheziției

(3) Percheziția se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală și numai cu autorizația judecătorului de instrucție.

Articolul 271. Verificarea competenței

(1) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut de art.262 este obligat să-și verifice competența.

În sensul celor indicate, urmează a fi identificate în CPP toate normele în dispozițiile cărora se indică doar „organul de urmărire penală”, „reprezentantul organului de urmărire penală”, iar în art.6 CPP să fie inclusă noțiunea de „ofiter de urmărire penală” sau, în cazul în care se va recurge la

	definiția dată de art.55 CPP, în fiecare caz de descriere a unei acțiuni sau proces care pot fi realizate atât de procuror cât și de către ofițerul de urmărire penală, să se opereze cu noțiunea generală de „<u>persoana care efectuează urmărirea penală</u>”, așa cum noțiunea dată este utilizată și la art.128 alin.(2), alin.(7) și alin.(10), fiind substituite astfel noțiunile de „organ de urmărire penală” și „reprezentant al organului de urmărire penală”.	
	164. Referitor la art. 53 alin. (1) pct.23) CPP „procurorul pune sub învinuire și ascultă învinuitul.”, menționez că, având în vedere că procurorul poate exercita personal urmărirea penală, acesta poate atribui persoanei și statut de bănuț și a-l audia în calitate procesuală vizată, urmează a fi completat articolul prin includerea acestei atribuții. Cuvântul „<i>ascultă</i>” urmează a fi modificat cu „<i>audiază</i>”, reieșind că aceeași propunere a fost formulată în proiectul de lege și pentru art.112 alin.(2).	164. Se acceptă parțial La art. 52 alin. (1) pct.23) cuvântul „ascultă” urmează a fi substituit cu „audiază”. În condițiile art. 52 alin. (5) nu considerăm necesar completarea alineatului cu această atribuție a procurorului.
	165. Referitor la art. 56 din CPP, se propune abrogarea lit.h) de la alin. (2¹), or, conducerea urmăririi penale într-o cauză penală este efectuată de către procurorul desemnat, care și apreciază oportunitatea și legalitatea fiecărei acțiuni realizate de către OUP, supraveghind continuu urmărirea penală, iar conducătorul organului de urmărire penală nu poate interveni în orice mod în efectuarea urmăririi penale, ultimului revenindu-i doar atribuții organizatorice.	166. Nu se acceptă În ipoteza dispozițiilor art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală care impune conducătorului organului de urmărire penală să exercite controlul asupra efectuării la timp a acțiunilor de descoperire și prevenire a infracțiunilor și asigură înregistrarea, în modul stabilit, a sesizărilor despre săvârșirea infracțiunilor, abrogarea lit. h) din alin. (2¹) art. 56 ar duce la ineficiența obligației impuse conducătorului organului de urmărire penală de a exercita controlul prevăzut la art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală.
	166. La art.57 alin.(2) pct.5) din CPP, urmează a fi introdus și cuvântul „învinuit”, or în dispoziția se referă la citare și audiere, nu și la recunoașterea persoanei în calitate de învinuit - atribuție exclusivă a procurorului. În acest caz, se impune precizarea că în majoritatea cazurilor învinuirea nu se înaintează în mod clasic, după acumularea întregului probatoriu, ci la faza de urmărire penală, timp în care cauza penală se află încă în gestiunea ofițerului de urmărire penală. Astfel, la apariția necesității audierii suplimentare a persoanei (cu statut de învinuit deja) sau realizarea altei acțiuni cu participarea învinuitului, se creează confuzii cu privire la	166. Nu se acceptă În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora au fost analizate aceste propuneri nu au fost ridicate obiecții. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală, inclusiv și reprezentanți ai Centrului Național Anticorupție, care la fel nu au obiectat la aceste intervenții.

persoana împuternicită (în drept) să realizeze astfel de acțiuni (ofiterul de urmărire penală sau procurorul).	167. La art. 63 alin. (3) fraza a doua „<i>În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni, ofiterul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul despre aceasta</i>”, or potrivit propun a fi revizuită, (cuvintele „ofiterul de urmărire penală”), or potrivit reglementărilor în vigoare, obligația informării persoanei despre faptul prelungirii termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni revine exclusiv ofiterului de urmărire penală, fiind omisă în acest caz situația în care procurorul exercită personal urmărirea penală și atribuie personal calitatea de bănuț. Astfel, se propune ca cuvintele „<i>ofiterul de urmărire penală</i>” să fie înlocuită cu formulare generală „<i>persoana care efectuează urmărirea penală</i>”, după cum este și la art.128 alin.(2), alin.(7) și alin.(10).
	168. La art.85 alin.(1) propun ca, cuvintele „<i>desemnă</i>” și „<i>numit</i>” să fie substituit cu cuvintele „<i>invitat</i>” sau „<i>atras</i>”, or primele impun într-o manieră neoficială obligația de a emite o ordonanță pentru admiterea participării la proces/acțiune a interpretului/traducătorului.
	169. Conform proiectului de lege, se propune ca la art.93 alin.(2) pct.1) să fie completate cu cuvintele „specialistului, expertului”. În acest sens, se impune precizarea că deși se prevede includerea declarațiilor acestor participanți în calitate de probe, articolele ce reglementează statutul acestora în cadrul procesului penal (art. 87. Specialistul și art. 88. Expertul) nu prevăd acțiuni de audiere a lor asupra circumstanțelor constatate și expuse în rapoartele de constatare tehnico-științifică / rapoartele de expertiză și nu prevăd condițiile audierii acestora (spre exemplu, ca în cazul art.111 și art.112), ci doar consemnarea declarațiilor lor în conținutul proceselor-verbale ale acțiunilor la care sunt invitați să participe, însă declarațiile consemnate astfel nu pot fi catalogate drept probe distincte de datele obținute în cadrul acțiunii la care a participat. De altfel, în prezent, în ședințele de judecată unii avocați reclamă nulitatea proceselor-verbale de audiere a persoanelor în calitate de specialist întocmite de către organul de urmărire penală anume pe motiv de nereglementare a unei astfel de acțiuni.
167. Nu se acceptă Supliemntar opiniei autorului proiectului de la pct. 166 din sinteză, menționăm că practica conturată la aceste aspecte nu ridică dificultăți în aplicabilitate, iar faptul schimbării din „ofiter de urmărire penală”, cu textul „persoana care efectuează urmărirea penală” care de fapt este acel ofiter de urmărire penală.	
	168. Precizare Din conținutul observației nu poate fi desprins raționamentul înlocuirii cuvintelor „desemnă” cu „invitat”.
	169. Precizare Atît specialistul cît și expertul depun concluzii asupra întrebărilor ce i se pun, precum și pot face obiecții care trebuie incluse în procesul-verbal la acțiunea la care participă. Declarațiile acestora se referă strict la clarificarea unor aspecte ce nu sunt acoperite de concluziile acestora, iar faptul că în unele cazuri particulare se regăsesc „acrobații juridice” ale avocaților de a declara nule acele procese-verbale de consemnare a clarificărilor aspectelor neclare, nu poate fi luate drept reper pentru a interveni în Codul de procedură penală.

	170. La art.125 propun ca la alin. (4) cuvântul „<i>procurorului</i>” să fie înlocuit cu „<i>persoana care efectuează urmărirea penală</i>”, conferind astfel și ofiterului de urmărire penală dreptul de a efectua percheziție în cazuri ce nu suferă amânare / delict flagrant, legalitatea acestora urmând a fi ulterior confirmată la judecătorul de instrucție, reieșind și din faptul că la alin.(3) ală aceluiși articol se prevede că „Percheziția se efectuează în baza ordonanței motivate a organului de urmărire penală...”. Totodată, propun ca în conținutul articolului cuvintele „<i>organului de urmărire penală</i>” să fie înlocuite cu „<i>persoana care efectuează urmărirea penală</i>”, la fel cum este indicat și la art.128 alin.(2), alin.(7) și alin.(10).	170. Nu se acceptă Considerăm judicios că în cazurile ce nu suferă amânare, cu autorizarea ulterioară a judecătorului de instrucție, percheziția se va efectua strict în baza ordonanței motivate a procurorului.
	171. Reieșind din faptul că la alin.(2) pct.3) al art.130 din CPP, este prevăzută și „persoana prezentă în încăperea unde se efectuează percheziția sau ridicarea”, aceiași formulare urmează a fi inclusă și la finalul textului de la alin.(1), or nu mereu persoana prezentă în încăpere este și persoana vizată în actul emis de reprezentantul organului de urmărire penală la care urma să se efectueze percheziția (exemplu: participarea la percheziție a membrului major al familiei sau a reprezentantului autorității executive a administrației publice locale).	171. Nu se acceptă Supliemntar opiniei autorului proiectului de la pct. 166 din sinteză, menționăm că temeiul de la art. 130 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt diferite de cele de la alin. (2), or în alin. (1) suntem în prezența când este emisă ordonanța de percheziție și autorizția
	172. Reieșind din faptul că în proiectul de lege se propune abrogarea art.169, la art.165 urmează a fi introdus un alineat care să cuprindă prevederea din art.169 despre obligativitatea executării ordonanței de reținere pentru orice organ de urmărire penală (cazurile prevăzute la art.165 alin.(2) pct.6 și 7).	172. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 18 din sinteză
	173. Articolul 167 conține prevederi contradictorii. Astfel, alin.(1) prevede că despre fiecare caz de reținere a unei <u><i>persoane bănuite</i></u> de săvârșirea unei infracțiuni organul de urmărire penală, în termen de până la 3 ore de la momentul privării ei de libertate, întocmește un proces-verbal de reținere, în care se indică <u><i>temeiurile, motivele</i></u>, locul, anul, luna, ziua și ora reținerii, starea fizică a persoanei reținute, plîngerile referitoare la starea sănătății sale, în ce este îmbrăcată (descrierea ținutei vestimentare), explicații, obiecții, cereri ale persoanei reținute, cererea de a avea acces la un examen medical, inclusiv pe cont propriu, fapta săvârșită de persoana respectivă, rezultatele percheziției corporale a persoanei reținute, precum și data și ora întocmirii procesului-verbal. <i>Procesul-verbal se aduce la</i>	173. Precizare Instituirea termenelor în procesul penal ocrotesc drepturile și interesele procesuale ale participanților la procesul penal și contribuie la disciplinarea și sistematizarea activității procesuale în vederea asigurării realizării la timp și în mod just a scopului procesului penal. Termenele procedurale au un dublu scop, de a promova principiul operativității în procesul penal și de a asigura o anumită durată minimă necesară pentru ca activitatea procesuală să se poată desfășura în bune condiții.

	<u>cunoștință persoanei reținute</u>, totodată ei i se înmânează în scris informația despre drepturile prevăzute la art.64, inclusiv dreptul de a tăcea, de a nu mărturisi împotriva sa, de a da explicații care se includ în procesul-verbal, de a beneficia de asistența unui apărător și de a face declarații în prezența acestuia, fapt care se menționează în procesul-verbal. Procesul-verbal de reținere se semnează de persoana care l-a întocmit și de persoana reținută, căreia i se înmânează imediat o copie de pe acesta. În același sens, alin.(1¹) și alin.(2) al aceluiași articol indică asupra faptului că organul de urmărire penală, în timp de o oră după reținerea persoanei, solicită oficiului teritorial al CNAJGS sau unor alte persoane împuternicite de acesta desemnarea unui avocat de serviciu pentru acordarea asistenței juridice de urgență. Solicitarea de a desemna un avocat de serviciu este prezentată în scris, inclusiv prin fax, sau la telefon. Motivele reținerii imediat se aduc la cunoștință persoanei reținute numai în prezența unui apărător ales sau a unui avocat de serviciu care acordă asistență juridică de urgență. Astfel, la lecturarea inițială a prevederilor prenotate, se constată că procesul-verbal de reținere se întocmește de OUP și se aduce la cunoștință persoanei reținute (or asta presupune inclusiv comunicarea temeiurilor și motivelor reținerii, reieșind din faptul că acestea se menționează în procesul-verbal), care îl semnează și primește o copie a acestuia, și doar după întocmirea procesului-verbal de reținere persoanei i se aduce la cunoștință dreptul (i se înmânează informația) de a beneficia de asistența unui avocat, ceea ce nu impune OUP obligația de a-i asigura persoanei reținute prezența avocatului la momentul întocmirii procesului-verbal și aducerii lui la cunoștință persoanei. În același sens, reieșind din faptul că la momentul reținerii persoanei i se atribuie calitate de procesuală de bănuț sau, eventual, aceasta deja o posedă în temeiul ordonanței emise anterior de OUP, prezența apărătorului se impune cu desăvârșire, reieșind inclusiv din faptul că după reținerea persoanei și atribuirea statutului procesual persoanei urmează a-i fi oferită posibilitatea să facă declarații cu referire la faptele ce i se impută. Mai mult, în practică, procesul-verbal de reținere se semnează nu doar de OUP și persoana reținută, ci și de către avocat / apărător.	Mai mult, acest termen asigură obligația pozitivă a statului ce derivă din art. 5 §1 lit. c. coroborat cu §2 CEDO, și anume: orice <u>persoană arestată trebuie</u> să fie informată, <u>în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații</u> aduse împotriva sa.

În partea ce ține de solicitarea adresată CNAJGS în timp de o oră după reținerea persoanei privind desemnarea unui avocat de serviciu pentru acordarea asistenței juridice de urgență, urmează a fi menționat că termenul în cauză poate fi omis din considerent că de cele mai multe ori, persoana ce urmează a fi supusă reținerii recurge la invitarea apărătorului ales de acesta, or nu rare ori se întâmplă ca apărătorul ales să invoce ulterior imposibilitatea de a se prezenta, ceea ce impune OUP să recurgă la remiterea solicitării CNAJGS deja după scurgerea termenului prevăzut de CPP (1 oră). În acest sens, se impune eliminarea sintagmei „în timp de o oră” de la alin.(1¹) art.167 CPP și /sau înlocuirea acesteia cu o altă formulare („în cel mai scurt timp”).

Reieșind din cele expuse, poate ar fi oportună redactarea dispozițiilor articolului într-o manieră care să le facă inteligibile și univoc interpretabile, cu expunerea succesivă a acțiunilor ce se impun a fi realizate de la momentul reținerii de facto a persoanei, or în redacția actuală se creează multe confuzii cu privire la participanții la reținere, obligația asistării apărătorului, intervalul în care acesta urmează să intervină în proces etc..

La fel, la alin.(1) art.167 CPP, se indică „despre fiecare caz de reținere a unei persoane bătute de săvârșirea unei infracțiuni”, dar din lecturarea dispoziției art.165 alin.(3) din CPP se desprinde constatarea că procesul-verbal de reținere este întocmit și în cazul reținerii învinutului, inculpatului care încalcă condițiile măsurilor preventive neprivative de libertate, luate în privința lui, precum și ordonanța de protecție în cazul violenței în familie, dacă infracțiunea se pedepsește cu închisoare.

La fel, se impune a fi menționat că acțiunea de reținere nu se efectuează mereu în raza de activitate a organului de urmărire penală sau aceasta este urmată de efectuarea altor acțiuni de urmărire penală (percheziție, cercetarea la fața locului, audiere) motiv pentru care, de cele mai multe ori, în termenul acordat de CPP (3 ore) nu se reușește întocmirea comunicării în scris adresate procurorului pentru înștiințarea ultimului despre reținerea persoanei. Mai mult, nu se indică căruia procuror aceasta i se remite – procurorului care asigură conducerea urmăririi penale în cauza concretă sau procurorului-șef. Astfel, mai confuză devine situația în care însuși procurorul efectuează reținerea persoanei. Reieșind din cele expuse, se impune modificarea dispoziției art.167 alin.(1) CPP și prin excluderea termenului de 3 ore sau

	redactarea acesteia într-o formulă ce ar crea posibilitate de realizare (ex. informare telefonică sau indicarea altui termen).	
	174. Deși alin.(1) și (2) al art.178 prevăd că măsurile preventive indicate se aplică și bănuitalui, la alin.(4) se menționează că „<i>copia de pe hotărârea definitivă a procurorului sau a instanței, adoptată în condițiile prezentului articol, se trimite organului de poliție în a cărei rază teritorială locuiește învinuitul, inculpatul sau, după caz, organelor de frontieră pentru executare și ridicarea provizorie a pașaportului în cazul prevăzut în alin.(2)</i>”, fiind omisă includerea bănuitalui.	174. Se acceptă La articolul 178 alineatul (4) după cuvântul „bănuitalui,” se completează cu cuvântul „bănuitalui.”.
	175. Art.257, art.258, art.271 și art.272 CPP, reglementează aceeași instituție - competența la efectuarea urmăririi penale, atât teritorială cât și materială, precum și obligația OUP sau procurorului de a întreprinde toate acțiunile ce nu suferă amânare în cazul constatării conflictului de competență, motiv pentru care se impune comasarea acestora și excluderea art.257. În art.257 în formularea actuală se conțin noțiuni ca „<i>sector</i>”, însă acestea sunt pasibile înlocuirii cu noțiunile „<i>rază de activitate</i>”, „<i>rază teritorială</i>” sau „<i>circumscripție în care activează</i>”, or noțiunea de „<i>sector</i>” se atribuie mai degrabă organizării administrative a orașelor și municipiilor, nefiind proprii și localităților rurale. La fel, se impune modificarea sintagmelor „<i>unde se află bănuitalui, învinuitul</i>” și „<i>se află domiciliul bănuitalui, învinuitului</i>”, or, reieșind din faptul că organele de urmărire penală sesizate în ordinea art.262 CPP au obligația să-și verifice competența și sunt impuse în termen de 3 zile să efectueze acțiunile ce nu suferă amânare și să expedieze cauza organului competent, în termenul cuprins între data pornirii urmăririi penale și data expedierii cauzei organului competent poate să nu fie identificată persoana culpabilă de săvârșirea faptei prejudiciabile și, respectiv, să-i fie atribuit statut de bănuitalui sau învinuit. În acest sens, se propune înlocuirea noțiunilor de „bănuitalui” și „învinuit” cu „<i>persoana căreia îi poate fi imputată comiterea infracțiunii</i>”, „<i>persoana despre care sunt indici că ar fi comis infracțiunea</i>”, „<i>suspect</i>”. La art.271 alin.(6) se conține prevedere inclusă și la art.270 alin.(10), motiv pentru care prima urmează a fi exclusă. La art.272 se conține prevedere inclusă și la art.271 alin.(2), puțin în altă formulare, motiv pentru	175. Nu se acceptă În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, au fost puse în discuție aspectele ce țin de competența organelor de urmărire penală, în special dispozițiile art. 271 și 274, fapt pentru care în urma analizelor deficiențelor de aplicare a acestora s-a agreat formula propusă în proiect. Alte propuneri referitoare la abrogarea art. 257 și 258 nu au fost obiectul de discuție în lucrările grupului de lucru. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează ofiteri de urmărire penală, inclusiv și reprezentanți ai Centrului Național Anticorupție, care la fel nu au obiectat la aceste intervenții.

care textul ce se cuprinde în acesta la moment urmează a fi **înlocuit** cu cuprinsul art.258, cu reformularea denumirii articolului. **Art.258 va fi exclus.**

La **art.270 alin.(1) pct.1) lit.f) CPP** este menționat art.37 CPP, dar ultimul este abrogat prin Legea nr.76 din 21.04.2016, în vigoare din 01.04.2017

La fel, în conținutul normelor, alăturat organului de urmărire penală urmează a fi menționat și procurorul ca persoană împuternicită cu efectuarea urmăririi penale și dispunerea acțiunilor.

Cu referire la cele invocate, se impune abrogarea art.257 și art.258 și modificarea textelor art.271 și art.272 CPP cu expunerea acestora, eventual, în următoarea redacție (inclusiv cu introducerea modificării propuse în proiectul de lege la art.271 – transmiterea actului de sesizare):

” Articolul 271. Verificarea competenței

(1) Urmărirea penală se efectuează de organul de urmărire penală sau procurorul în *raza de activitate* a căruia a fost săvârșită infracțiunea sau, dacă locul săvârșirii infracțiunii nu este cunoscut, de organul de urmărire penală sau procurorul în a cărui *rază de activitate* a fost descoperită infracțiunea ori unde se află domiciliul *persoanei despre care sunt indici că ar fi comis infracțiunea* sau majoritatea martorilor.

(2) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut de art.262 este obligat să-și verifice competența.

(3) Conflictul de competență între organele de urmărire penală este inadmisibil. Chestiunile legate de conflictul de competență se soluționează de procurorul care exercită controlul asupra urmăririi penale sau, după caz, de procurorul ierarhic superior.

(4) Dacă organul de urmărire penală constată, că nu este competent de a examina sesizarea despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a o transmite organului competent

(5) Dacă organul de urmărire penală sau procurorul constată că cauza nu este de competența sa sau că urmărirea penală poate fi desfășurată mai operativ și mai complet de către un alt organ de urmărire penală sau *procuratură*, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, termen în care el este obligat să efectueze toate acțiunile de urmărire penală ce nu pot fi amânate, trimite

	cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru ca acesta să decidă transmiterea ei organului competent. (6) Dacă procurorul ierarhic superior, în limita competenței sale materiale și teritoriale, din oficiu sau la solicitare, constată în mod rezonabil că organul de urmărire penală sau procurorul căruia, conform legii, le revine efectuarea sau conducerea urmăririi penale nu asigură în termen rezonabil cercetarea completă, obiectivă și sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei în vederea stabilirii adevărului, acesta dispune, printr-o ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către un alt organ similar. (7) În cazul în care urmărirea penală ține de competența mai multor organe de urmărire penală, chestiunile legate de competență se soluționează de procurorul ierarhic superior. (8) Procurorul General poate dispune, printr-o ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală sau procuratură în conformitate cu prevederile prezentului cod. (9) Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită și conduc urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența lor, indiferent de locul săvârșirii acestora. (10) Dacă o persoană a săvârșit două sau mai multe infracțiuni dintre care cel puțin una este de competența procuraturii specializate, urmărirea penală este exercitată de către procuratura specializată. (11) Conflictul de competență între procuraturile specializate se soluționează de către Procurorul General în conformitate cu prevederile prezentului cod. Articolul 272. Extinderea competenței teritoriale și delegațiile organului de urmărire penală (1) În cazul în care anumite acțiuni de urmărire penală trebuie să fie efectuate în afara teritoriului în care se face urmărirea penală, organul de urmărire penală sau procurorul poate să le efectueze însuși sau să dispună, prin delegație, efectuarea acestor acțiuni altui organ respectiv, care este obligat să execute această delegație în termen de cel mult 10 zile.

	(2) În cazul în care organul de urmărire penală sau procurorul însuși procedează la efectuarea acțiunilor procesuale în condițiile alin.(1), el anunță despre aceasta organul respectiv din raza teritorială în care se vor efectua aceste acțiuni. (3) Organul de urmărire penală sau procurorul dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infracționale, acumulării probelor cu privire la acestea și indisponibilizării lor în cazurile prevăzute la art.229² alin.(2). Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale informează, prin procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele, organul de urmărire penală sau procurorul despre măsurile întreprinse în baza delegației. Termenul de executare a delegației dispuse Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale nu poate depăși termenul rezonabil al urmăririi penale, înștiințându-se, la fiecare 60 de zile, organul de urmărire penală sau procurorul despre rezultatele investigațiilor financiare paralele desfășurate în vederea recuperării bunurilor infracționale.”	
	176. Articolul 264 CPP. Autodenunțarea (1) Autodenunțarea este înștiințarea benevolă făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea de către ea a unei infracțiuni în cazul în care organele de urmărire penală nu sînt la curent cu această faptă. (4) Autodenunțarea, în cazul în care organele de urmărire penală sînt la curent cu această faptă, are importanță pentru stabilirea și identificarea făptuitorului infracțiunii și se ia în considerare, în condițiile legii, ca prezentare benevolă a făptuitorului. (ceea ce contribuie la individualizarea răspunderii) În acest sens, se impune precizarea că în cazul în care organul de urmărire penală este sesizat prin declarație de autodenunțare în cazul infracțiunilor prevăzute la art.325 și art.326 Cod penal, organul de urmărire penală acționează în acord cu prevederile art.262, art.264 CPP, fiind impusă condiția ca organul de urmărire penală să nu fie la curent cu fapta săvârșită.	176. Precizare Codul penal protejează valorile sociale prevăzute la art. 2. Instituția liberării persoanei de răspundere penală survine doar în anumite condiții exprese prevăzute în Partea generală, Capitolul VI din Codul penal. Prin urmare, autodenunțarea este o metodă de sesizare a organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni, iar simplu fapt că persoana care a săvârșit o infracțiune s-a autodenunțat nu poate constitui temei de liberare de răspundere penală, or valorile sociale sunt protejate, indiferent de faptul că persoana cunoaște despre faptul că organul de urmărire penală cunoaște despre infracțiunea săvârșită sau nu.

Totodată, se impune constatarea că în acord cu prevederile alin.(4) ale art.325 și alin.(4) art.326 CPP, persoana este liberată de răspundere penală (...) dacă persoana s-a autodenunțat nestiind că organul de urmărire penală este la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o. În acest caz, organul de urmărire penală nu poate avea certitudinea că la momentul autodenunțării persoana nu știa că OUP este la curent cu fapta denunțată sau că persoana acționa astfel știind despre investigațiile inițiate de OUP și doar pentru a beneficia de liberare de răspundere penală.

Astfel, apar divergențe de aplicare la momentul liberării persoanei de răspundere penală.

Poate de modificat prin excluderea factorului intuitiv.

Mai mult decât atât, art.57 Cod penal, care prevede liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă, impune doar condiția ca persoana să se autodenunțe de bună-voie după săvârșirea infracțiunii, fără a condiționa acest fapt de cunoașterea / necunoașterea de către ea a faptului că organul de urmărire penală este la curent cu fapta săvârșită sau de faptul că OUP cunoștea sau nu despre săvârșirea faptei.

Astfel, se impune modificarea textelor art.264 alin.(1), (4) și art.325 alin.(4), art.326 alin.(4) într-o manieră care să confere claritate și certitudine, fără condiționări, sau ajustarea conținutului unor din aceste norme la altele.

Totodată, la capitolul „autodenunțare”, urmează a fi modificată dispoziția normei prin eliminarea elementului imperativ de utilizare a înregistrării audio sau video a declarației de autodenunțare (alin.(2)), având în vedere faptul că activitatea descrisă nu este una practică, mai ales în situațiile de sesizare a organului de urmărire penală în intervale temporale ce nu permit asigurarea tehnică a acțiunii, precum și din considerentul că în cazul autodenunțării, ca și în cazul altor modalități de sesizare a organului de urmărire penală, persoana este preîntâmpinată despre răspundere penală pentru declarații false și pentru depunerea denunțului calomnios (în cazul în care autodenunțul conține și denunț)

Totodată, din practică se constată că aceasta nu se respectă în 99% din cazurile din procedura organelor de urmărire penală, mai cu seamă la momentul înregistrării unui autodenunț care urmează a fi urmat în termeni proximi de realizarea reținerii în flagrant, transmiterea sub control a

	bunurilor pretinse sau realizarea altor măsuri speciale de investigații realizate cu participarea denunțatorului	
	177. Cu referire la art.269 nu este oportună menținerea în competența CNA a infracțiunii prevăzute la art.352¹, or nemijlocit la organul de urmărire penală al CNA are atribuție doar alin.(2) al acestui articol. Mai mult decât atât, aceasta este investigată în paralel sau împreună cu investigarea infracțiunii prevăzute la art.330² din Codul penal, moment în care competența la efectuarea investigațiilor poate fi atribuită prin ordonanța Procurorului General.	177. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din <i>Codul de procedură penală</i> au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.
	178. La art.274 alin.(1) propun să fie specificat „45 zile lucrătoare”, or în practică termenul impus se reduce cu zilele de odihnă/sărbătoare și 5 zile acordate procurorului pentru studierea materialelor în vederea adoptării ordonanței.	178. Nu se acceptă În cadrul Grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 202, s-a convenit asupra termenului de 45 zile în formula în care se regăsește acesta în proiect. Or, 45 de zile calendaristice considerăm a fi unul optim pentru a fi examinate circumstanțele cauzei sub toate aspectele și de a se emite o decizie obiectivă.
	179. La art.275 pct.8) prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazul în care în privința unei persoane este o hotărâre neanulată [...]. În acest sens, se impune modificarea normei prin excluderea sintagmei „<i>în privința unei persoane</i>” sau includerea unei prevederi care să se refere și la fapte, or în multe cazuri sesizate organului de urmărire penală nu se indică sau nu este identificată persoana căreia îi poate fi imputată săvârșirea infracțiunii sau, în cazul pornirii urmăririi penale și identificării persoanei, acestea nu-i sunt înaintate acuzații și, respectiv, nu-i este atribuită calitate procesuală, motiv pentru care se dispune clasarea procesului penal cu invocarea unui temei de reabilitare. Spre ex., în cazul în care organul de urmărire penală, urmare a examinării actului de sesizare, propune procurorului clasarea procesului penal în baza unui temei prevăzut de art.275 pct.1)-3) și acesta adoptă ordonanță respectivă, iar ulterior organului de urmărire penală îi va fi adresat	179. Nu se acceptă Un asemenea temei de încetare a urmăririi penale precum se propune nu poate fi reținut, or în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, unde au fost analizate mai multe propunerile, probleme cu privir la circumstanțele care exclud urmărirea penală (art. 275) nu au fost ridicate obiecții. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală, inclusiv și reprezentanți ai Centrului Național Anticorupție, care la fel nu au obiectat la aceste intervenții.

	un alt act de sesizare cu conținut similar, organul de urmărire penală va propune clasarea procesului penal cu invocarea art.275 pct.8), deși în primul caz ordonanța nu a fost una personalizată, ci s-a referit la fapt.
Agentia de Administrare a Instanțelor Judecătorești	180. La art. 32 din Codul de Procedură Penală (CPP) sintagma „prin intermediul conexiunilor electronice” este susceptibilă de mai multe interpretări, motiv din care propunem a fi revizuită. Mai mult, informăm că extinderea soluției informatice e-Dosar judiciar pentru întreg sistemul judecătoresc, inclusiv pentru dosarele penale ar permite participanților la proces de a avea acces la materialele din dosar prin intermediul aplicației vizate.
	180. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 99 din sinteză Suplimentar informăm că implementarea „e-Dosar judiciar” va face obiectul unui alt proiect de lege în care se vor opera modificări în mai multe acte normative codificate.
	181. Precizare Principiul consacrat la art. 20 din Codul de procedură penală presupune desfășurarea procesului penal în termen rezonabil. Unul dintre criteriile de apreciere a rezonabilității termenului constă în <i>conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată</i>. Astfel, chiar dacă pentru infracțiunile de corupție, persoanelor în arest și minorilor este indicat că examinarea cauzelor trebuie să se facă de urgență și în mod prioritar, asta ar presupune că oragnul de urmărire penală sau instanța de judecată urmează să-și adapteze astfel acțiunile, încât aceste dosare să se examineze prioritar. Prin urmare, cerere de accelerare a procedurii în cauzele specificate la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală vor fi înaintate în aceleași condiții ca și în celelalte cauze.
182. Totodată, considerăm necesar de revizuit și prevederile art. 336 alin. (1) CPP „desfășurarea ședinței de judecată se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau video și se consemnează în procesul-verbal întocmit de greșier”. În acest sens, remarcăm că în prezent instanțele judecătorești naționale realizează în mod obligatoriu doar înregistrarea audio a ședințelor de judecată în corespundere cu prevederile Regulamentului privind	182. Precizare În actuala redacție a art. 336 alin. (2) din Codul de procedură penală este utilizat textul „înregistrare audio și/sau video”, fapt care nu au ridicat probleme la aplicabilitate. Prin urmare, prin versiunea propusă la art. 336 conform proiectului, s-a păstrat aceleași rațiuni și concepte avute în vedere la etapa inițială a Codului de procedură penală din 2003.

	înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 338/13 din 12 aprilie 2013. Subsecvent, posibilitățile tehnice ale Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor nu permit înregistrarea și stocarea video a ședințelor de judecată, dat fiind volumul electronic foarte mare a unui asemenea fișier.
Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	183. Aliniatele 1-3 ale art. 69 din Codul de procedură penală se propun a fi expuse în redacție nouă. În legătură cu aceasta, avem următoarele comentarii: În alin. 1) art. 69 CPP sunt enumerate cazurile în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, avându-se în vedere participarea pe întreaga durată a procesului, cel puțin acest lucru rezultă din textul legii: "(1) Participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie în cazul în care:" Totodată, se propune pct. 11 cu următorul conținut: "11) participarea obligatorie a apărătorului la o acțiune procesuală este prevăzută expres de prezentul cod." De aici rezultă că, dacă la o anumită acțiune procesuală va fi expres prevăzută participarea obligatorie a apărătorului, drept rezultat, participarea obligatorie a apărătorului devine obligatorie pe întreaga durată a procesului penal. Probabil, intenția autorului a fost de a specifica că, pe lângă cazurile de participare obligatorie a apărătorului pentru întreaga durată a procesului, pot exista și cazuri când participarea obligatorie este necesară doar pentru o anumită acțiune procesuală. Însă, formularea propusă nu poate fi considerată ca fiind una reușită, pentru că provoacă o cu totul altă interpretare și poate avea drept impact desemnarea nejustificată a avocaților în vederea acordării AJGS pentru întreaga durată a procesului. Atât pentru coordonator, cât și pentru avocatul desemnat, este esențial să cunoască durata pentru care este desemnat în vederea acordării AJGS. În legătură cu aceasta propunem reformularea pct. 11 sau expunerea acestuia într-un alt context, altul decât alin. 1) art. 69 CPP.
	184. Totodată, autorii modificărilor propun ca pct. 10 alin. 1)) art. 69 CPP să fie expus în următoarea redacție: 10) instanța de judecată apreciază
183. Se acceptă La articolul 69 alineatul (1) din proiect, textul „la procesul penal” a fost substituit cu „în cadrul procesului penal” alineatul (1) pct. 11) textul „la o acțiune procesuală” a fost exclus.	184. Precizare

că, în cazul inculpatului, interesele justiției cer participarea apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs, ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac; De aici rezultă că, invocarea acestui motiv de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal o va putea face doar judecătorul, la faza judecării cauzei, în interesul inculpatului, atunci când nu se vor regăsi alte temeuri specificate expres în alin. 1). Însă, același lucru nu îl va putea face procurorul, la faza de urmărire penală, chiar dacă circumstanțele în care se află învinutul sunt aceleași, care vor fi și atunci când va avea calitatea de inculpat. Cu atât mai mult că, celelalte temeuri de participare obligatorie procurorul le poate invoca la faza de urmărire penală. Solicităm revizuirea acestei poziții din perspectiva asigurării dreptului la apărare a cetățeanului la faza de urmărire penală.	185. Totodată, în noua redacție a alin. (2) art. 69, va prevedea că: „În cazul prevăzut la alin. (1) pct. 10), la determinarea faptului că interesele justiției cer participarea apărătorului, instanța de judecată va ține cont, în mod obligatoriu, de următoarele circumstanțe cumulative: 1) complexitatea cauzei; 2) capacitatea inculpatului de a se apăra singur; 3) gravitatea faptei, de săvârșirea căreia persoana este învinuită, și de sancțiunea prevăzută de lege pentru săvârșirea ei. De fapt, interesele justiției cer participarea obligatorie a apărătorului în procesul penal la toate celelalte cazuri specificate în alin. 1) art. 69 CPP, pct. 10 fiind rezervat pentru alte cazuri în care interesele justiției impun participarea apărătorului în procesul penal, care nu se regăsesc expres în celelalte puncte din alin. 1) art. 69, dar care ar putea necesita participare apărătorului, judecătorul urmând să justifice această "excepție". În legătură cu aceasta, se impune emiterea obligatorie a unei încheieri, în care să fie reflectate și motivate cele 3 circumstanțe cumulative. Încheierea urmează a fi anexată la solicitarea cu privire la desemnarea avocatului în vederea acordării AJGS. Acest lucru este necesar pentru a exista o claritate pentru Coordonatorul Oficiului teritorial al CNAJGS și alte persoane interesate despre necesitatea desemnării apărătorului și pentru a combate practica vicioasă de abuzare de această normă de către judecători.
Atragem atenția că și în prezent, conform art. 69 alin. (1) pct. 10) din CPP, acest temei legal se referă strict la participarea obligatorie a apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel și în recurs, precum și la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac. Totuși, ipoteza descrisă de autorul propunerii este acoperită de dispozițiile art. 69 alin. (1) pct. 11) din proiect - participarea obligatorie a apărătorului este prevăzută expres de prezentul cod.	185. Se acceptă Articolul 69 alin. (2) se expune în următoarea redacție: „(2) Instanța de judecată constată faptul că interesele justiției cer participarea apărătorului printr-o încheiere motivată, ținând cont, în mod obligatoriu, de următoarele circumstanțe cumulative:”

	Același lucru este valabil și pentru procurori, în cazul în care se va decide că și ei vor putea invoca acest temei la faza de urmărire penală. 186. De asemenea, autorii modificărilor propun un nou conținut al alineatului (4) art. 70 CPP, și anume: "În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, organul de urmărire penală sau instanța de judecată solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, pentru înlocuirea apărătorului, și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen de cel puțin 5 zile pentru pregătirea apărării." Rezultă că norma data se va aplica inclusiv și în cazul avocaților aleși, care vor lipsi nejustificat sau vor refuza să exercite apărarea și că avocatul desemnat de coordonatorul Oficiului teritorial va înlocui definitiv apărătorul ales. Apare întrebarea, de ce s-ar impune înlocuirea definitivă a apărătorului, ci nu doar pentru perioada absenței apărătorului ales? O asemenea practică poate stimula avocații aleși să nu își onoreze obligațiunile contractuale asumate față de client și să abandoneze procesele, fără a fi luate careva măsuri disciplinare față de ei. 187. Totodată, autorii propun abrogarea alineatului 5, care prevede că organul de urmărire penală sau instanța poate să propună bănuitalui, învinuitului, inculpatului să invite un alt apărător. Astfel, urmare a activității defectuoase a unui avocat ales, persoana este decăzută în general de dreptul de ași alege un alt avocat, fiindu-i impus unul desemnat. De regulă, în asemenea situații ulterior avocații aleși/beneficiarul contestă decizia coordonatorului de desemnarea a avocatului. De asemenea, considerăm că o asemenea chestiune de ordin procesual urmează a fi decisă de către instanța de judecată sau procuror, ci nu de organul de urmărire penală, fapt care impune înlocuirea sintagmelor în noul text propus. Totodată, în legătură cu aceasta, se impune și emiterea obligatorie a unei ordonanțe sau încheieri, în care să fie reflectate și
186. Se acceptă Articolul 70 din proiect se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) În cazul prevăzut la alin. (4), avocatul desemnat înlocuiește apărătorul care lipsește nejustificat sau care refuză să exercite apărarea, numai pentru perioada absenței nejustificate a acestuia.” la alineatul (5) textul „alin. (3) pct. 2) și alin. (4) pct. 2) și 3)” se substituie cu textul „alin. (3) și (4)”;	
187. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 186 din sinteză.	

	motivate circumstanțele de fapt și de drept cu privire la înlocuirea avocatului. Încheierea urmează a fi anexată la solicitarea cu privire la desemnarea avocatului în vederea acordării AJGS. Acest lucru este necesar pentru a exista o claritate pentru Coordonatorul Oficiului teritorial al CNAJGS și alte persoane interesate despre necesitatea desemnării/substituirii apărătorului care a participat anterior și pentru a combate practica vicioasă de abuzare de această normă de către judecători/procurori. Este foarte important de a avea prevederi clare în art. 70 CPP care se referă la substituire avocatului, în condițiile în care, potrivit art. 24 alin.1 lit. e) persoanei nu i se acordă AJGS dacă: solicitantul deja beneficiază în aceeași cauză de asistență juridică calificată garantată de stat sau de asistență juridică acordată de un avocat în bază de contract, cu excepția cazului de înlocuire a apărătorului conform art. 70 din Codul de procedură penală nr.122/2003. În acest sens se propune de a specifica expres perioadă pentru care este substituit avocatul, care a activat anterior pe cauză, cu un alt avocat desemnat de coordonator, și anume: doar pentru perioada absenței sale sau înlocuirea este una definitivă. Totodată, este foarte important ca din textul Codului de procedură penală să rezulte că, aplicarea prevederilor din art. 70 să fie precedată în mod obligatoriu de emiterea unei ordonanțe sau încheieri motivate, care urmează a fi expediată în adresa Oficiului Teritorial al CNAJGS. Aceste încheieri sunt necesare pentru motivarea deciziei coordonatorului de desemnarea a avocatului în vederea acordării AJGS, în contextul în care ulterior anume decizia coordonatorului este contestată de beneficiar și avocatul care a participat anterior, iar coordonatorul nu are acces la dosar și nu cunoaște toate circumstanțele cauzei.	
	188. O problemă nesoluționată rămâne a fi cea legată de situația în care: nu este caz de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal, persoana nu întrunește condițiile de eligibilitate pentru AJGS, dar nu dorește să își angajeze un avocat din cont propriu, refuzând să întreprindă careva măsuri în acest sens. Excluderea pct. 1 alin. 1) din redacția actuală a art. 69 CPP, de fapt, nu rezolvă problema în esență, în condițiile în care, la marea majoritate a	188. Nu se acceptă Participarea avocatului în cadrul procesului penal este obligatorie, în exclusivitate, în cazurile prevăzute la art. 69 din CPP. Prin urmare, odată ce este întrunit unul din temeiurile prevăzute expres de art. 69, atunci desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat

	acțiunilor procesuale, chiar și pentru infracțiunile ușoare, participarea avocatului este obligatorie. Refuzul de angajare a unui avocat, pe de o parte, și imposibilitatea de a desemna legal un avocat de către coordonatorul Oficiului teritorial, duce la blocarea procesului penal, determinând organul de urmărire penală/judecătorul să invoce eronat careva motive de participare obligatorie a apărătorului sau să emită încheieri prin care obligă coordonatorul la desemnarea avocatului. O soluție în acest sens ar fi, solicitarea desemnării unui avocat în vederea acordării AJGS, dar cu obligațiunea de a restitui cheltuielile suportate în legătură cu acordarea acestor asistențe, în caz de condamnare a persoanei. Această soluție pare a fi mai democratică, în raport cu alta, care ar decădea persoana din dreptul la apărător ales, în caz de neexercitare a acestuia într-un anumit termen. Indiferent de soluția aleasă, cert este că ea trebuie oglindită în Codul de procedură penală. O problemă care urmează a fi soluționată la nivel legislativ ține de dreptul condamnaților la AJGS, or cazurile de participare obligatorie a apărătorului specificate în art. 69 CPP se referă la bănuși, învinuiți, inculpați, nu și la condamnați. În practică, la examinarea plângerilor și cererilor condamnaților, judecătorii solicită desemnarea avocaților în vederea acordării AJGS, invocând că "interesele justiției cer".	este posibilă și nu există deficiențe de ordin procesual în acest sens. În cazul în care nu este întrunită o situație prevăzută la art. 69 din CPP, atunci participarea apărătorului la procesul penal nu este obligatorie și, prin urmare, nu există impedimente de ordin procesual pentru desfășurarea procesului penal. Mai mult, art. 471 alin. (4) CPP prevede participarea obligatorie a apărătorului. Cu toate acestea, art. 69 alin. (2) conform proiectului va acorda posibilitate persoanelor condamnate să beneficieze de asistență juridică garantată de stat în cazurile în care interesele justiției o cer.
	189. O altă remarcă ține de actuala prevedere a alin. 2) art. 72 CPP, care stabilește: (2) Avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat va fi înlăturat din procesul penal dacă persoana pe care o apără are temeuri reale de a pune la îndoială competența sau buna-credință a avocatului și va depune o cerere pentru înlăturarea acestui apărător din proces. Considerăm că, prezența sintagmei "care acordă asistență juridică garantată de stat" impune stereotipul precum că doar avocații care acordă AJGS ar putea eventual să presteze servicii de proastă calitate, punând la îndoială competența sau buna sa credință, iar avocații aleși nu ar putea-o face. Din acest considerent, propunem excluderea acestei sintagme.	189. Nu se acceptă Bănușul, învinuitul, inculpatul nu are posibilitatea de a alege avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat. Prin urmare, menținerea acestei norme este necesară
	190. O altă remarcă ține de acordarea AJGS persoanelor juridice. Potrivit art. 20 lit. alin. 1) din Legea 198/2007 sunt eligibili pentru a	190. Se acceptă La art. 521, alin. (2²) cuvântul „procuror” se substituie cu sintagma „organul de urmărire penală”.

	beneficia de asistența juridică garantată de stat persoanele juridice prevăzute la art. 521 alin. (2/2) din Codul de procedură penală. La rândul ei, norma din art. 521, alin. (2/2) din CPP prevede că „în lipsa persoanelor care gestionează persoana juridică, procurorul sau instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat care să acorde asistență juridică garantată de stat”. În practică se atestă cazuri când în calitate de solicitanți sunt reprezentanți ai organelor de investigație (inspectori fiscali și ofițeri de urmărire penală din cadrul PCCOCS și Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă a SFS). Conform textului actual al normei menționate supra, cei din urmă nu ar fi în drept să solicite acordarea AJGS persoanelor juridice, pentru că nu au statut de procuror sau instanță de judecată. Deși conform prevederilor art. 56, 253, 269/2 CPP al RM Serviciului Fiscal de Stat i s-au atribuit statut de organ de urmărire penală și anume Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă. Astfel, se pune în discuție necesitatea completării normei sus menționate cu subiecții autorizați să solicite Oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat în vederea acordării AJGS persoanelor juridice conform art. 521 alin. (2/2) CPP al RM sau substituirea sintagmei "procuror" cu "organul de urmărire penală".	
Ministerul Afacerilor Interne	191. În partea ce ține de aspectele conceptuale pe marginea art. I din proiect, care vizează amendarea Codului de procedură penală nr. 122/2003 (în continuare - CPP), se înaintează obiecții și recomandări în ordinea argumentelor ce succed. În reflecția amendamentului propus la pct. 1, în partea ce ține de completarea art. 6 subpct. 41) din CPP, se sugerează revizuirea tuturor articolelor din codul menționat care utilizează noțiunile de „rudă apropiată sau sot/soție” (a se vedea art. 105 alin. (7), art. 309 alin. (1), art. 460 alin. (2) subpct. 2) din CPP etc.). 192. Nu se susține amendamentul propus la pct. 2, or nu este relevant ca să se desfășoare etapa dezbaterilor judiciare dacă este pusă la îndoială constituționalitatea unor prevederi normative. În acest sens, este relevantă Decizia Curții Constituționale nr. 178 din 03 noiembrie 2022 privind sesizarea nr. 176g din 3 noiembrie 2022 privind excepția de	191. Precizare Modificările la art. 6 pct. 41) din proiect au fost excluse. 192. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 96 din sinteză.

	neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (32) din CPP, prin care Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă sesizarea privind declararea neconstituțională a textului „însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă”. Curtea constată că soluția legislatorului, care a prevăzut că în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate la etapa de pregătire a ședinței de judecată, instanța poate continua judecarea cauzei până la etapa dezbaterilor judiciare, când trebuie să dispună suspendarea procesului, urmărește să excludă aplicarea normelor contrare Constituției de la soluționarea cauze, dat fiind faptul că dezbaterile judiciare și pronunțarea sentinței au loc după soluționarea excepției de neconstituționalitate. Pe de altă parte, se asigură judecarea cauzei într-un termen rezonabil, având în vedere faptul că părțile procesului pot continua examinarea cauzei după ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin posibilitatea de a formula cereri și demersuri, de a examina probele prezentate, de a audia inculpatul și martorii etc. Curtea reține că dispozițiile contestate asigură un echilibru între interesele concurente, precum legalitatea procesului și judecarea cauzei într-un termen rezonabil.
	193. Nu poate fi admisibil amendamentul propus la pct. 5, deoarece prin modificarea art. 20 alin. (3) din CPP poate fi tergiversată examinarea altor cauze deosebit de grave sau excepțional de grave. Reieșind din gravitatea infracțiunii, urmările prejudiciabile ce pot surveni și principiul proporționalității, se recomandă soluționarea în termeni restrânși și în mod preferențial a infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei sau infracțiunilor contra sănătății publice și conviețuirii sociale. Astfel, ținând cont de pericolul social sporit al infracțiunilor privind violența în familie, violența sexuală, omor, trafic de copii și traficul de ființe umane, se propune ca norma prenotată, după cuvântul „privind” să fie completat cu textul „infracțiunea de violență în familie, violență sexuală, omor, trafic de copii și trafic de ființe umane”. La fel, excluderea alin. (5) și (6) din art. 20 nu corespunde criteriului de legalitate, or alineatele vizate constituie un remediu procesual pentru apărarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil. Prin urmare, partea în proces dispune de un instrument procesual de apărare a dreptului la
	193. Nu se acceptă Principiul consacrat la art. 20 din Codul de procedură penală presupune desfășurarea procesului penal în termen rezonabil. Unul dintre criteriile de apreciere a rezonabilității termenului constă în <i>conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată</i>. Astfel, chiar dacă pentru infracțiunile de corupție, persoanelor în arest și minorilor este indicat că examinarea cauzelor trebuie să se facă de urgență și în mod prioritar, asta ar presupune că oragnul de urmărire penală sau instanța de judecată urmează să-și adapteze astfel acțiunile, încât aceste dosare să se examineze prioritar. Prin urmare, cerere de accelerare a procedurii în cauzele specificate la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală vor fi înaintate în aceleași condiții ca și în celelalte cauze.

	respectarea celerității procesului prin utilizarea recursului acceleratoriu. La fel, raționamentul acestor prevederi se regăsește și în prevederile Legii nr. 87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Plauzibilă situației date, este Cauza Holomiov c. Moldovei (7 noiembrie 2006, nr. 30649/05, Par. 136-147), unde, la momentul pronunțării hotărârii Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (în continuare - CtEDO) a notat că durata procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de criteriile stabilite în jurisprudența sa, în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant. În legătură cu cele expuse, nu se susține pct. 62 și 92 din proiect, ce vizează completarea CPP cu art. 2591 și art. 3311, deoarece impunerea anumitor termene concrete, când participantul la proces poate depune cererea privind accelerarea urmăririi penale sau judecării cauzei încalcă dreptul subiectului procesual privind desfășurarea procesului într-un termen rezonabil. În acest sens, practica CtEDO a conchis că pentru fiecare persoană termenul rezonabil începe să curgă din momentul în care un proces penal îi afectează sau îi poate afecta în vreun fel drepturile și interesele și până când a fost pronunțată o hotărâre definitivă. Astfel, se menționează că nu este rațională instituirea termenului de cel puțin 6 luni de la începerea urmăririi penale pentru ca persoana să poată înainta cererea privind accelerarea urmăririi penale sau termenul de după un an de la trimiterea cauzei în judecată, pentru cauzele aflate la etapa judecării în prima instanță sau după cel puțin 6 luni de la examinarea cauzei în instanța de apel sau recurs pentru ca partea în proces să poată înainta cererea privind accelerarea judecării cauzei.	194. Nu se acceptă A se vedea argumentele din Nota informativă. Așa cum se menționează și în decizia Curții Constituționale invocată de autorul avizului dat, stabilirea modului de judecare a anumitor cauze ține de marja de apreciere a statului. Legiuitorul decide dacă se justifică

	tribunalelor naționale să-și gestioneze procedurile în vederea asigurării unei bune administrări a justiției. Atribuirea unui caz pentru examinarea unui anumit judecător sau unui tribunal se încadrează în marja discreționară de care se bucură autoritățile naționale în astfel de chestiuni. Cu titlu de recomandare, se propune consultarea Deciziei Curții Constituționale nr. 40/2022 privind examinarea sesizării nr. 265g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 30 alin. (3) și (4) din CPP și a art. 161 alin. (1) lit. g) din Legea privind organizarea judecătorească, prin care sesizarea a fost declarată inadmisibilă. 195. Nu este oportună modificarea propusă la pct. 7, deoarece expunerea într-o nouă redacție a art. 32 alin. (2) din CPP nu corespunde rigorilor procesual penale. Textul „poate fi efectuată la sediul instanței sau, după caz, la sediul instituției penitenciare ori prin intermediul teleconferinței” este ambiguu și lasă loc de interpretare. Nu este clar în care situații judecarea se va desfășura în alt loc și mod, decât sediul instanței de judecată, potrivit regulilor generale. Astfel, se recomandă menținerea prevederii actuale a articolului vizat, deoarece varianta actuală a acestuia reglementează expres situațiile concrete în care cauza se examinează la sediul instanței sau la sediul instituției penitenciare ori prin intermediul teleconferinței. Este de menționat că ideea prenotată, se suprapune inclusiv cu prevederile art. 471 alin. (31) din CPP.	examinarea unor cauze în complet de judecată format din unul sau mai mulți judecători. În esență, decizia Curții Constituționale invocate nu ține de examinarea proporționalității unei astfel de soluții.
	195. nu se acceptă Nota informativă a prezentului proiect de lege explică în mod clar circumstanțele care au determinat această opțiune. Într-adevăr la momentul CPP stabilește doar cazuri singulare în care poate fi dispusă judecarea cauzei penale în afara sediului instanței de judecată. În ultimul timp conjunctura realităților sociale și a evenimentelor din ultimii ani a demonstrat caracterul restrâns al posibilității de aplicare spre exemplu a teleconferinței. Regula generală rămâne a fi că toate dosarele se examinează la sediul instanței de judecată, iar în celelalte cazuri instanța urmează să decidă în funcție de circumstanțele specifice ale cauzei utilizare teleconferinței spre exemplu (distanța mare de la penitenciar până la instanța de judecată, COVID etc.).	
196. Cu referire la pct. 13, se comunică că amendamentul propus la art. 56 alin. (2) din CPP este alogic și imposibil de realizat în condițiile în care conducătorul organului de urmărire penală nu are pârghii legislative pentru control. Respectiv, apare necesitatea revizuirii propunerii date, astfel încât conducătorul organului de urmărire penală să dispună de posibilități legale și reale pentru a putea asigura respectarea termenului rezonabil de examinare a cauzelor penale.	196. Nu se acceptă O astfel de prevedere există și la momentul în CPP și nu diferă substanțial de amendamentul propus la art. 56 alin. (2). Modalitatea de ținare la control a respectării termenelor legale ține de regulamentele interne ale instituției din care face parte conducătorul organului de urmărire penală, eventual printr-un ordin comun al tuturor organelor de urmărire penală. Or, aceste prevederi sunt mai mult reglementări de ordin tehnic care nu își regăsesc locul în legislația primară.	

		în ipoteza dispozițiilor art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală care impune conducătorului organului de urmărire penală să exercite controlul asupra efectuării la timp a acțiunilor de descoperire și prevenire a infracțiunilor și asigură înregistrarea, în modul stabilit, a sesizărilor despre săvârșirea infracțiunilor, abrogarea lit. h) din alin. (2)¹ art. 56 ar duce la ineficiența obligației impuse conducătorului organului de urmărire penală de a exercita controlul prevăzut la art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală.
	197. Se consideră confuz amendamentul propus la pct. 15, or completarea art.58 alin. (3) cu subpct. 21) din CPP cu prevederi ce țin de dreptul victimei de a face explicații este irelevant, întrucât nici procedura actuală și nici noile modificări nu reglementează mecanismul de documentare a declarațiilor și explicațiilor, iar în Nota informativă, autorul proiectului nu argumentează explicit necesitatea amendamentului. 198. Propunerea vizată la pct. 17 poate crea mai multe incertitudini privind modul de implementare în practică a acestei norme, dat fiind faptul că nu este clar în baza căru document partea vătămată va avea dreptul să ia cunoștință de materialele cauzei penale (demers, cerere, solicitare verbală etc.) și cui este adresată solicitarea acesteia. Totodată, nu sunt clare circumstanțele în care ordonanța procurorului devine aplicabilă (fie din momentul manifestării intenției părții vătămate de a face cunoștință cu materialele cauzei penale, fie din momentul informării procurorului de către ofițerul de urmărire penală, sau procedura ar presupune că partea vătămată solicită direct de la procuror realizarea dreptului dat). Prin urmare, luând în considerație practica CtEDO și a Curții Constituționale în materie procesual penală, pentru a exclude orice echivoc, se propune revizuirea textului astfel încât să se asigure previzibilitatea și claritatea textului legislativ. Suplimentar, se comunică că amendamentul propus afectează direct principiul confidențialității urmăririi penale. La fel, în Nota informativă la proiect, autorul face referire la Hotărârea Curții Constituționale nr. 31/2018,	197. Nu se acceptă Modificarea propusă la art. 58 este făcută în mod simultan cu cea de la art. 111 care va stabili procedura de dare a declarațiilor și explicațiilor de către victimă.
		198. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 7 din sinteză.

	prin care a fost recunoscut constituțional textul „din momentul încheierii urmăririi penale” din art. 60 alin. (1) subpct. 7) din CPP, fapt ce este contradictoriu amendamentului propus. Relevantă la caz este și Decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 135a/2020 privind controlul constituționalității unor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală (confidențialitatea urmăririi penale), în care Curtea nu a constatat existența unei restricții cvasiabsolute de acces la materialele urmăririi penale conform art. 60 alin. (1) subpct. 7) din CPP.	
	199. Cu referire la pct. 19, se comunică despre nesusținerea modificării art. 69 alin. (1) din CPP, deoarece aceasta limitează cazurile când participarea apărătorului este obligatorie și anume situația când o cere bănuitul, învinuitul, inculpatul sau când bănuitul, învinuitul, inculpatul nu posedă sau posedă într-o măsură insuficientă limba în care se desfășoară procesul penal etc. În această ordine de idei, se constată că amendamentele propuse vizează mai mult renumerotarea subpunctelor din articolul menționat fără a fi efectuate îmbunătățiri esențiale asupra conceptului, iar problema asigurării cu apărător a persoanelor care dispun de mijloace financiare, dar nu doresc să achite pentru serviciile juridice rămâne a fi nesoluționată.	199. Nu se acceptă Modificările propuse la art. 69 din CPP constau în principal în excluderea practicii de a abuza de prevederile ce permit bănuितului, învinuitului sau inculpatului de a solicita de fiecare dată prezența unui apărător garantat de stat chiar dacă aceștia dispun de mijloace suficiente de a se apăra. În acest sens, prezența apărătorului este obligatorie doar în situațiile strict descrise de proiectul de lege. Dacă persoana solicită prezența unui apărător acest lucru se poate efectua doar prin contractarea serviciilor unui avocat sau de un avocat garantat de stat, dacă sunt întrunite condițiile din Legea nr. 198/2007. În ceea ce privește asigurarea cu un apărător în cazul în care bănuitul, învinuitul, inculpatul nu posedă într-o măsură suficientă limba în care se desfășoară procesul reiterăm dispozițiile art. 85 alin. (2) potrivit cărora judecătorul, procurorul, persoana care efectuează urmărirea penală, apărătorul, reprezentantul legal, grefierul, expertul, martorul nu sînt în drept să-și asume <u>obligatii de interpret, traducător chiar dacă posedă limbile și semnele necesare pentru traducere.</u> Acesta a fost și raționamentul excluderii prezentului temei.
	200. Nu este oportun amendamentul propus la pct. 20, or redacția actuală a art. 70 din CPP este aplicabilă, fără echivoc și asigură garanțiile	200. Nu se acceptă Obiecția vizează un moment de oportunitate nu și probleme din punct de vedere legal.

	procesuale de care beneficiază bănuitul, învinuitul, inculpatul pentru apărarea efectivă a drepturilor sale. 201. Nu se susține modificarea propusă la pct. 22, deoarece din interpretarea art. 72 alin. (4) din CPP, se reține că imposibilitatea de a ataca soluțiile de înlăturare a avocatului din proces, se referă doar la cazurile în care soluțiile în discuție au fost adoptate de către procuror sau de către instanță în baza cererii persoanei apărute. Este firesc ca în acest caz soluția de înlăturare a apărătorului din proces să nu poată fi atacată deoarece, pe de o parte, soluția în discuție confirmă voința persoanei apărute, iar pe de altă parte, apărătorul înlăturat nu are dreptul să se opună acestei voințe. Totodată, se constată că articolul menționat nu reglementează, în mod expres, situația în care procurorul poate înlătura din proprie inițiativă (proprio motu) apărătorul din proces. Acest caz este diferit de situația reglementată la art. 72 alin. (4) din CPP, prin faptul că cererea persoanei apărute de a-și înlătura apărătorul lipsește. Prin urmare, nu se poate susține că norma în discuție, care reglementează imposibilitatea de a contesta soluțiile de înlăturare a apărătorului din proces, poate fi aplicată (mutatis mutandis) pentru toate soluțiile de înlăturare a apărătorului, fie că acestea au fost adoptate în baza cererii persoanei apărute, fie în lipsa unei astfel de cereri. De altfel, în cazul în care procurorul înlătură, din proprie inițiativă, apărătorul din proces (adică lipsește cererea persoanei apărute), soluția procurorului este adoptată contrar voinței persoanei apărute, fapt care presupune că ultima posedă un interes legitim de a se opune soluției procurorului prin posibilitatea contestării. Astfel, având în vedere faptul că articolul 72 alin. (4) din CPP este aplicabil doar în cazul înlăturării apărătorului la cererea persoanei, se remarcă că, în cazul în care procurorul înlătură, din propria inițiativă, apărătorul din proces, soluția acestuia poate fi contestată în fața procurorului ierarhic superior (art. 299 din CPP) și în fața judecătorului de instrucție (art. 313 din CPP). 202. Se recomandă revizuirea pct. 25, or textul propus spre amendare a fost declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 06 aprilie 2021.	201. Nu se acceptă Modificarea de la art. 72 alin. (4) din CPP tocmai vizează situația în care cererea de înlăturare a apărătorului depusă de persoana care este apărută nu a fost satisfăcută în mod nejustificat de către procuror sau de către instanță, să poată fi contestată de către aceasta. Or, partea care contestă trebuie să aibă un interes în a contesta cererea pe care o consideră că nu a fost soluționată în modul în care se aștepta. 202. Precizare Prin Hotărârea nr. 12/2021 Curtea Constituțională a declarat neconstituțional textul „În cazul în care mai multe rude apropiate solicită această calitate, decizia de a alege succesorul îi revine procurorului sau instanței de

		judecată”, menționând că nu se „constată niciun scop legitim pentru prevederile normative care impun atribuirea calității de succesor al părții vătămate sau al părții civile doar unei singure persoane (a se vedea supra § 49). Prin urmare, dispozițiile articolului 81 alin. (2) teza a II-a din Codul de procedură penală nu contribuie la realizarea unui scop legitim permis de articolul 54 din Constituție.” Propunerea de la art. 81 alin. (2) din contra nu restricționează cercul de subiecți care pot fi numiți în calitate de succesor al părții vătămate.
	203. La pct. 30, se remarcă că modificarea art. 104 din CPP, pe alocuri, este confuză și poate crea interpretări și dificultăți în activitate. Astfel, este necesară clarificarea aspectelor privind audierea bănuțului/invinuitului în lipsa apărătorului ales sau desemnat. Respectiv, ar fi binevenit ca această instituție să fie prevăzută într-un alineat separat, cu elucidarea tuturor circumstanțelor, și anume: acordul scris al persoanei (bănuțului/invinuitului) sau a avocatului, categoriile de infracțiuni pentru care ar fi posibil de realizat, motivele în care aceasta ar putea avea loc și dacă acestea sunt condiționate de bănuț sau de către avocat. La fel, este important să se facă o delimitare explicită între acțiunea de audiere în lipsa avocatului și renunțarea la avocat. Toate acestea vor asigura respectarea garanțiilor procesuale pentru bănuț, în contextul în care beneficierea de asistență juridică în tot procesul de urmărire penală este unul din drepturile sale esențiale. În același context se reliefează că subdiviziunile de urmărire penală din subordinea Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne nu sunt dotate cu echipament special, în vederea efectuării audierilor cu înregistrarea audio și video, iar implementarea prevederilor date va fi imposibilă, fapt ce poate genera invocarea nulității procesului-verbal de audiere, precum și inadmisibilitatea probei. Deși, în Nota informativă autorul proiectului face referire la faptul că proiectul acoperă atât dimensiunea aplicării înregistrărilor când acest fapt este posibil, cât și ipoteza imposibilității folosirii mijloacelor tehnice din motive obiective, în textul proiectului lipsesc prevederi care ar scuti organul	203. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 58 din sinteză.

de urmărire penală de obligativitatea înregistrării audierii prin mijloace audio și video.

Cu titlu de recomandare se menționează că, în virtutea în care amendamentul propus va fi aprobat, apare necesitatea completării stringente a art. III din proiect cu un alineat nou, cu următorul cuprins:

„(4) Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, va întreprinde măsuri pentru a asigura dotarea organelor de urmărire penală cu mijloacele tehnice-materiale necesare în activitatea de serviciu.”

Completarea expusă se impune datorită faptului că actualmente, organele de urmărire penală nu sunt asigurate cu tehnica necesară pentru a efectua acțiunile de urmărire penală cu înregistrarea audio și video, respectiv nu este clar mecanismul efectuării acestor acțiuni de urmărire penală în afara sediului organului de urmărire penală, precum și în practică există și alte deficiențe legate de asigurarea tehnico-materială și instruirea ofițerilor de urmărire penală referitor la aplicarea mijloacelor tehnice.

Suplimentar, se comunică că prevederea menționată poate genera neefectuarea acțiunilor de audiere și, în consecință, neexaminarea sesizării privind comiterea sau pregătirea săvârșirii unei infracțiuni, din mai multe considerente:

1) ofițerul de urmărire penală din cadrul grupei operative de urmărire penală, la fața locului nu va putea asigura audierea părții vătămate, victimei și martorilor cu mijloace audio și video;

2) deplasarea la sediul unde se află ofițerul de urmărire penală determină scurgerea timpului care este foarte prețios, în contextul examinării pe urme fierbinți a infracțiunii la locul comiterii acesteia;

3) audierea victimei, părții vătămate și martorului la fața locului este una din acțiunile procesuale de bază care oferă informații pentru a planifica alte acțiuni de urmărire penală, stabilirea și ridicarea urmelor infracțiunii, inițierea măsurilor speciale de investigații, precum și posibilitatea de a lua decizii (de exemplu, reținerea bănuțului).

Prin urmare, este necesară fie excluderea intenției de a obliga efectuarea audierilor prin mijloace audio și video pentru victime, părți vătămate și martori, în vederea studierii mai detaliate a circumstanțelor și identificării unei soluții optime pentru practicieni în sfera respectivă, fie impunerea

	obligativității de a dota organele de urmărire penală cu mijloacele tehnice-materiale necesare în activitatea de serviciu, inclusiv organizarea instruirilor în domeniul dat. 204. În legătură cu amendamentul propus la pct. 35 și anume propunerea audierii martorului minor, care nu a împlinit vârsta de 14 ani, în termen de până la 1 oră fără întrerupere și până la 2 ore pe zi, se menționează că această normă contravine prevederilor art. 479 din CPP, care prevede expres că audierea minorului nu poate dura mai mult de 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi. De asemenea, se consideră că norma propusă în proiect nu va putea fi pusă în aplicare și va crea mai multe probleme, deoarece la audierea minorilor cu vârsta până la 14 ani o bună parte din timp se scurge până când intervievatorul stabilește contactul psihologic cu minorul, mai cu seamă când este vorba de infracțiunile cu caracter sexual, trafic de copii sau violență în familie. În aceste cazuri, termenul de 1 oră neîntrerupt sau 2 ore pe zi stabilește conform proiectului, nu este suficient pentru audiere, situație care va impune audierea repetată a minorului. Respectiv, audierile repetate, pe lângă faptul că influențează negativ asupra stării psihice a copilului, creează și probleme în activitatea de serviciu, întrucât acest proces implică participarea mai multor persoane precum: judecătorul de instrucție, procurorul, psihologul, reprezentantul legal, apărătorul etc. La fel, este de menționat că audierea minorului se efectuează în timpul programului de muncă al persoanelor implicate în proces, aspect care riscă să afecteze procesul de studiu al copilului, întrucât acesta va fi preluat de la școală de mai multe ori. Totodată, se propune excluderea psihologului din lista participanților prezenți în camera de vizualizare, deoarece nu este clar rolul acestuia în contextul în care minorul este audiat de către interviuator în camera de audiere. O altă confuzie se regăsește la propunerea de amendare a art. 1101 alin. (3) din CPP și anume la propoziția a doua, deoarece procedura de selectare și desemnare a reprezentantului legal este deja prevăzută la art. 77 din CPP, iar formularea propusă de către autorul proiectului este contrară art. 77 alin. (4) subpct. 1) din CPP și prevede expres că în cauza penală, persoana care se	204. Se acceptă parțial În partea ce ține de alin. (3) din art. 110¹ din proiect se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 140 din sinteză. Drept precizare: din art. 21 din Codul penal, desprindem că sînt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvîrșirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani, iar pentru anumite categorii de infracțiuni, subiect al infracțiunii poate fi persoana fizică care, în momentul săvîrșirii infracțiunii, a împlinit vârsta de 14 ani. Reieșind din aceste raționamente, art. 479 alin. (1) din Codul de procedură penală nu contravine dispozițiile din art. 110¹ alin. (1¹) în redacția proiectului. Ba mai mult ca atît, art. 110¹ alin. (1¹) în redacția proiectului se referă la minorii în calitate de martor, care sînt alții decît bănuitul, învinuitul, inculpatul minor în sensul art. 479 din Codul de procedură penală.

	bănuiește/invinuiește de comiterea infracțiunii în privința minorului nu este recunoscută în calitate de reprezentant legal și participarea acesteia la oricare din acțiunile procesuale este interzisă. În aceeași ordine de idei, se exprimă dezacordul cu privire la amendarea alin. (8) din același articol, în contextul în care nu se cunoaște și nici nu se poate presupune momentul audierii suplimentare, or în perioada dată nu se exclude intervenția unor situații neprevăzute, cum ar fi: transferul într-o altă funcție sau altă autoritate, concedierea, suspendarea din funcție, concediu (ordinar, de maternitate, de îngrijire a copilului) angajatului din subdiviziunea de profil.
	205. Cu referire la pct. 42, se relevă că intenția de modificare a art. 149 alin. (1) din CPP nu se susține în partea ce ține de informarea părților despre numele și prenumele expertului desemnat. Dacă se insistă asupra modificării normei respective, atunci urmează a fi completate inclusiv atribuțiile organului de urmărire penală cu prevederi referitoare la procedura de dispunere a expertizei și reglementarea în art. 144 alin. (1) din CPP a faptului că în ordonanță se vor indica datele tuturor părților din procesul penal. Luând în considerare specificul privind confidențialitatea procesului penal, acest aspect urmează a fi consultat cu toți actorii implicați, astfel încât să nu se admită reglementarea acțiunilor care pot duce la încălcarea principiilor procesului penal și drepturilor participanților în procesul penal.
	206. La pct. 45, în contextul amendării art. 167 din CPP, se propune stabilirea termenului de până la 6 ore pentru întocmirea procesului – verbal de reținere a persoanelor reținute doar la punctele de trecere a frontierei de stat. La fel, se consideră oportun ca acest termen să fie prevăzut, ca excepție, și pentru alte situații în care persoana este reținută într-o regiune îndepărtată de sediul organului de urmărire penală care gestionează cazul, iar pentru escortarea persoanei reținute este necesar un termen mai mare de 3 ore (de exemplu, cazul este examinat de către Inspectoratul de poliție Cahul, iar persoana a fost reținută pe teritoriul raionului Briceni, respectiv este imposibilă întocmirea procesului – verbal de reținere în termen de până la 3 ore, iar persoana nu a fost reținută la punctul de trecere a frontierei de stat). Astfel, se propune ca la art.167 alin. (12) după textul „frontierei de stat” să fie completat cu textul „sau în altă regiune îndepărtată, dacă pentru
	205. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 87 din sinteză.
	206. Nu se acceptă A se vedea nota informativă la proiect referitor la intervențiile de la art. 167 din Codul de procedură penală și în care ipoteze se alpică.

	escortarea persoanei reținute către organul de urmărire penală care examinează cazul este necesar mai mult de 3 ore.”. 207. Nu se susține amendamentul propus la pct. 46, or excluderea normei reglementate la art. 169 din CPP va crea impedimente și dificultăți în procesul de efectuare a unor acțiuni de urmărire penală care implică în sine inclusiv reținerea persoanei (de exemplu în cazul în care persoana este reținută în timpul desfășurării percheziției), or această reglementare este una necesară în practică și este aplicată imperativ de către organul de urmărire penală.	207. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 18 din sinteză.
	208. Cu referire la pct. 48, se menționează despre nesusținerea amendamentului propus la art. 178 alin. (31) din CPP, deoarece modificarea dată a fost inclusă prin Legea nr. 272/2018 pentru modificarea unor acte legislative, urmare declarării neconstituționale a art. 178 în partea ce ține de omisiunea de a reglementa durata maximă pentru care poate fi dispusă obligația de a nu părăsi țara, conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 19 din 03 iulie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 178 alin. (3) din CPP (obligația de a nu părăsi țara) (sesizarea nr. 63g/2018). Astfel, la pct. 49 din hotărârea precitată, Curtea constată că art. 178 din CPP instituie anumite restricții pentru drepturile și libertățile persoanei fără a stabili durata maximă pentru care poate fi dispusă măsura preventivă a obligației de a nu părăsi țara. Acest fapt generează o situație de incertitudine pentru persoanele obligate de a nu părăsi țara, ele neavând posibilitatea de a-și adapta conduita și de a prevedea eventualele evoluții. La fel, la pct. 55 din aceeași hotărâre, prin comparație, Curtea observă că, potrivit art. 191 din CPP, măsura liberării provizorii sub control judiciar poate fi dispusă pe un termen de cel mult 12 luni cumulative în cazul învinutului sau al inculpatului acuzat de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen de cel mult 12 ani sau pe un termen de cel mult 24 închisoare pe un termen de cel mult 12 ani sau pe un termen de cel mult 24 de luni cumulative învinutului sau al inculpatului acuzat de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 12 ani.	208. Nu se acceptă Abrogarea art. 178 alin. (31) CPP intervine în contextul în care se propune un termen general de aplicare a măsurilor preventive de cel mult 24 de luni. A se vedea modificările de la art. 176 alin. (5) din CPP. Hotărârea Curții Constituționale nr. 19/2018 se referă doar la omisiunea de a reglementa termenul maxim pentru care se aplică măsura preventivă obligația de a nu părăsi țara.
	209. În vederea asigurării complete și obiective a drepturilor persoanei deținute în procesul penal, se sugerează reformularea amendamentului	209. Se acceptă Art. 187 pct. 2¹) va avea următorul cuprins:

	propus la pct. 49 și anume expunerea într-o nouă redacție a subpct. 21) din art. 187 din CPP, după cum urmează: „21) să informeze imediat atât procurorul sau, după caz, instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală ori judecată pe rolul căreia se află cauza penală, cât și avocatul ales sau desemnat din oficiu despre faptul depistării bolilor grave la persoanele deținute;”	„21) să informeze imediat procurorul sau, după caz, instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală ori apărătorul despre faptul depistării bolilor grave la persoanele deținute;”
	210. În vederea respectării procedurii, excluderii neclarităților și reieșind din atribuțiile procesuale ale ofițerului de urmărire penală, procurorului și judecătorului de instrucție, se recomandă reformularea amendamentului propus la pct. 53 și anume expunerea într-o nouă redacție a alin. (31) din art. 199 din CPP, după cum urmează: „Aducerea silită în cazurile în care pentru executare este necesară pătrunderea într-un domiciliu sau sediu fără consimțământul proprietarului, se efectuează în baza ordonanței motivate de aducere silită cu autorizarea judecătorului de instrucție, după caz, încheierea instanței de judecată.” În această ordine de idei, apare necesitatea completării art. 52 alin. (1) din CPP, cu o atribuție nouă și anume înaintarea unui demers către judecătorul de instrucție în sensul menționat supra. La fel, luând în considerare prevederile alin. (31) din art. 199 din CPP, care explică temeiurile autorizării aducerii silită, precum și faptul că autorizarea aducerii silită se efectuează pentru a avea posibilitatea de a pătrunde în locuința sau sediul unei persoane, este imperativă excluderea alin. (8) din articolul vizat.	210. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 19 din sinteză.
	211. Este necesară excluderea pct. 55 din proiect, or prin modificarea art. 201 din CPP, autorul intenționează să includă amenda judiciară pentru nerespectarea de către organul de urmărire penală sau procuror a termenului de examinare a sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni sau a termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale. Această normă este interpretabilă și poate genera abuzuri față de activitatea organului de urmărire penală, deoarece termenul rezonabil, potrivit art. 20 din CPP, este apreciat după complexitatea cazului, comportamentul participanților la proces, conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată, importanța procesului pentru cel interesat, vârsta de până la 18 ani a victimei.	211. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 21 din sinteză.

	La stabilirea amenzii, instanța de judecată va examina aceste criterii într-un caz concret, dar nu va putea evalua volumul de lucru al ofiterului de urmărire penală efectuat în alte cauze penale care le are în gestiune și care în mod direct generează tergiversarea termenului într-un caz concret. Or, dacă ofiterul de urmărire penală lucrează pe un singur caz și asigură termenul rezonabil al urmăririi penale, nu reușește să efectueze acțiuni de urmărire penală pe alte cauze penale din gestiune, pe care tot se solicită asigurarea termenului rezonabil (de exemplu, în perioada lunii ianuarie 2023, organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție Criuleni a avut în gestiune 281 de cauze penale, iar în Secția urmărire penală a acestuia, din totalul de 12 funcții de ofițeri de urmărire penală, prevăzut conform statelor de personal, 8 funcții sunt vacante, la moment activând doar 4 persoane, dintre care 2 – în funcții de conducere. Practic, situații similare se întâlnesc și în Inspectoratul de poliție Cantemir, Cimișlia, Hîncești, Șoldănești etc.). Alt argument care demonstrează că norma vizată este abuzivă, rezultă din următoarea situație: potrivit proiectului, conducătorul organului de urmărire penală va avea sarcina de a asigura respectarea termenului rezonabil de examinare a cauzelor penale, iar potrivit art. 201 din CPP, acesta va putea fi sancționat cu amendă pentru nerespectarea termenului, fapt ce generează apariția unor absurdități și iregularități în procesul de aplicare a normei.	212. Nu se acceptă În versiunea proiectului se propune renunțarea la stabilirea unor termene concrete de efectuare a urmăririi penale, or reieșind din complexitatea și diversitatea cazurilor aceste termene nu pot fi anticipate. Termenele anticipate inevitabil duc la solicitarea de extindere a acestora. Iar o altă soluție de evitare a solicitării de extindere a termenului de efectuare a urmăririi penale este îndeplinirea măsurilor procesuale într-un termen restrâns, însă acest aspect creează riscuri de adoptare a unor decizii pripite și neprofesioniste. Faptul că nu se stabilește un termen concret nu înseamnă că acesta se extinde sau se micșorează. Aceste măsuri sunt

		luate pentru a examina cauza penală amănunțit fără a fi constrânși de anumite termene limită. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 46, 166 și 196 din sinteză.
	213. Amendamentul propus la pct. 64 și anume, modificarea art. 262 alin. (1) subpct. 31) din CPP denaturează instituția sesizării organului de urmărire penală, în special prin excluderea forme de sesizare a organului de urmărire penală despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni, prin întocmirea unui proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii de către organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1) din CPP. Autorul proiectului confundă faptul că întocmirea procesului – verbal cu privire la constatarea infracțiunii este o formă de denunț or, denunțul este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni, pe când procesul – verbal cu privire la constatarea infracțiunii se referă la cazurile când se constată infracțiunea nemijlocit de către organele de constatare prevăzute de CPP, care conform legii sunt investite cu atribuții suplimentare, în vederea soluționării cauzei, inclusiv în partea ce ține stabilirea existenței sau inexistenței infracțiunii. Astfel, organele de constatare prevăzute de art. 273 alin. (1) din CPP au dreptul, să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictive, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să dispună efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amânare, cu întocmirea proceselor-verbale, în condițiile art. 260–261 din CPP, în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. Se evidențiază faptul că persoana fizică sau juridică care face un denunț nu dispune de aceste drepturi, comparativ cu organele de constatare. Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă. Întocmirea procesului-verbal reprezintă doar momentul declanșator al unei investigații penale. Astfel, cuprinsul art. 273 alin. (3) din CPP prevede expres că actele de constatare întocmite împreună cu mijloacele materiale de probă, se predau, în termen de 24 de ore, de către organele de constatare din	213. Se acceptă parțial Articolul 273 alineatul (6) textul „constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală” se substituie cu textul „este asimilat unui denunț”. Suplimentar menționăm că, potrivit reglementărilor actuale, sesizarea organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal poate avea prin mai multe modalități. Toate aceste acte de sesizare se diferențiază între ele după calitatea de subiectul care le-a înaintat. Unul dintre modalitățile de sesizare a organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni constituie depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni [art. 262 alin. (1) sbpct. 4)]. În acest fel, art. 273 alin. (6) impune ca procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii să constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală conform art. 262. De aceea, acest act procesual [procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii] constituie un denunț în sensul art. 262 fapt pentru care nu este necesar de a se specifica separat această chestiune și impune abrogarea art. 262 alin. (1) sbpct. 3¹), or în esență procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii redă un denunț despre săvârșirea unei infracțiuni.

	cadrul Poliției, Poliției de Frontieră, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal – organelor de urmărire penală corespunzătoare constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal, iar de către celelalte organe de constatare – procurorului, pentru începerea urmăririi penale. Obligația acestor organe reprezintă, în fapt, o reglementare particulară a imperativității de a aduce la cunoștință organelor competente atunci când se constată săvârșirea unor infracțiuni și incumbă expres efectuarea anumitor acțiuni pentru protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a raporturilor între membrii societății. În această ordine de idei, existența acestei forme de sesizare, respectiv a procesului – verbal în care se materializează această manifestare de voință, reprezintă condiția <i>sine qua non</i> pentru ulterioara începere a urmăririi penale, astfel cum rezultă din prevederile art. 274 alin. (1) din CPP, și anume că organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute în art. 262 și 273 din CPP dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.
	214. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023. 214. Analizând propunerile de la pct. 67, 70, 71 și 72, se remarcă faptul că se intenționează extinderea competenței organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne în ceea ce privește investigarea infracțiunilor comise de minori, infracțiunilor ce țin de protecția muncii, infracțiunilor ecologice, care până acum reveneau spre examinare Procuraturii. Odată cu trecerea acestor genuri de infracțiuni în competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne, va crește brusc volumul de lucru al ofițerilor de urmărire penală, iar situația va deveni și mai alarmantă. Este de precizat că la moment, organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne îi revine spre examinare aproximativ 80% din infracțiuni, însă dispune de 183 funcții vacante din numărul total de 751 funcții prevăzute conform statelor de personal.

Se atrage atenția că, pe lângă exercitarea urmăririi penale, ofiterii de urmărire penală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne sunt implicați și în alte activități de serviciu, ceea ce nu este caracteristic funcționarilor din domeniul urmăririi penale din instituțiile menționate supra (serviciul diurn, implicarea la paza lăcașelor sfinte – la sărbătorile Pascale, secțiilor de votare, implicarea în grupe de documentare a întrunirilor desfășurate în condițiile Legii privind întrunirile nr. 26/2008 etc.).

Spre exemplu, în perioada scrutinului electoral, angajații Ministerului Afacerilor Interne sunt implicați la maxim pentru asigurarea ordinii și securității publice, pentru asigurarea pazei materialelor electorale or, conform art. 54 alin. (4) din Codul electoral nr. 1381/1997, localul în care se păstrează buletinele de vot este păzit de poliție. La fel, art. 63 alin. (6) din Codul electoral prevede faptul că Președintele biroului electoral al secției de votare predă consiliului electoral de circumscripție, cât de curând posibil, dar nu mai târziu de 18 ore după anunțarea închiderii secțiilor de votare, buletinele cu voturile valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral aparte, procesul-verbal, raportul, buletinele nevalabile, anulate sau contestate, cererile și contestațiile, toate fiind sigilate într-o cutie (pachet). Transportarea cutiei (pachetului) sigilate va fi însoțită de paza poliției, de președinte și de cel puțin doi membri ai biroului electoral al secției de votare. Respectiv, în aceste circumstanțe, organul de urmărire penală va fi în imposibilitate de a examina actele de corupere a alegătorilor, or acestea la fel sunt implicați în asigurarea pazei secțiilor de votare.

Așadar, se comunică că investigarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe actelor de corupție necesită o pregătire profesională specială și suficientă. Astfel, se precizează că în cadrul inspectoratelor de poliție teritoriale sunt angajați inclusiv și subofiterii de investigații – persoane care nu au studii superioare, alții având doar studii gimnaziale, fapt ce va duce la investigarea incompletă și cu posibile încălcări evidente de procedură, ceea ce va avea ca efect imposibilitatea atragerii la răspundere a persoanei și restabilirea valorii sociale lezate. În plus, mecanismele de corupție devin din ce în ce mai sofisticate și deseori implică comiterea de fapte penale cu încadrări juridice multiple.

	La fel, exercitarea urmăririi penale în cazul infracțiunilor de corupție de către organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne va genera riscuri de corupție în rândul angajaților menționați, în eventualitatea stabilirii unor asemenea competențe, deoarece remunerarea organului de urmărire penală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne este modestă în comparație cu alți funcționari cu atribuții și competențe similare, cum sunt: organele de urmărire penală din cadrul Centrului Național Anticorupție și Procuraturii. Adițional, se comunică că organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne nu deține suficiente resurse și instrumente pentru examinarea unor astfel de infracțiuni, acest fapt reieșind chiar din identitatea și statutul persoanelor care comit acte de corupție, acestea din urmă având alte pârghii și posibilități de influență, comparativ cu un subofiter de investigații sau un ofiter de urmărire penală din cadrul unui inspectorat de poliție. În același context, se comunică că nu este clar cine va conduce urmărirea penală în cauzele din gestiunea organelor de urmărire penală care au competență pe tot teritoriul țării. Or, conform art. 270² alin. (2) din CPP, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competență pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Potrivit proiectului, această normă se exclude, nefiind clar cine preia această atribuție. Respectiv, se consideră necesar și important de a se păstra competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de a conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competență pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Totodată, se propune revizuirea propunerilor privind competența organelor de urmărire penală pentru examinarea faptelor coruptibile fără a face diferența între mica corupție și marea corupție or, reieșind din semnificația noțiunii de corupție, chiar și în actele normative internaționale, acestea nu fac diferența între nivelurile fenomenului de corupție, acest nivel fiind instituit de teoreticieni. De exemplu, Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (New York, 31 octombrie 2003) definește corupția agenților publici

naționali ca acțiune de a solicita sau de a accepta, direct sau indirect, un folos necuvenit pentru sine sau pentru o altă persoană, cu scopul de a îndeplini ori de a se abține de la îndeplinirea unui act în exercițiul funcțiilor sale oficiale. La fel, Convenția civilă privind corupție (Strasbourg, 4 noiembrie 1999) definește corupția ca fiind faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct sau indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit sau promisiunea unui asemenea avantaj necuvenit, care afectează exercitarea normală a unei funcții sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau al avantajului necuvenit, sau al promisiunii unui asemenea avantaj necuvenit.

În același context, se comunică că în cadrul Ministerului Afacerilor Interne există Serviciul protecție internă și anticorupție, care este investit cu atribuții de investigare a actelor de corupție și celor conexe acestora, respectiv se propune ca actele de corupție comise de către personalul Ministerului Afacerilor Interne să fie investigate exclusiv de către serviciul menționat. Astfel, se recomandă amendarea art. 266 din CPP, în sensul completării acestuia cu un alineat nou, după cum urmează:

„Organul de urmărire penală al Serviciului protecție internă și anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 324-329, 3302, 3521 din Codul penal, a celor săvârșite în conexiune cu acestea, precum și în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu, prevăzute la art. 190 și 191 din Codul penal și a celor atribuite în competență prin ordonanța procurorului, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, dacă au fost săvârșite de către personalul Ministerului Afacerilor Interne, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.”

În legătură cu cele expuse, se propune completarea în final a art. 2701 alin. (2) din CPP cu textul „și organul de urmărire penală al Serviciului protecție internă și anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne.”.

Per ansamblu, modificările normative la capitolul atribuirii Procuraturii Anticorupție a competențelor suplimentare de conducere a urmăririi penale pe cauzele penale gestionate de către organul de urmărire penală al Serviciului protecție internă și anticorupție al Ministerului Afacerilor Interne în coraport cu numărul infracțiunilor investigate (Centrul Național

Anticorupție versus Serviciul protecție internă și anticorupție) nu vor avea impact negativ asupra activității Procuraturii și nu va spori semnificativ volumul de lucru al procurorilor. În schimb, acest fapt va permite organului de urmărire penală să implice activ subdiviziunile de profil (de investigații, acoperire operativă, suportul tehnic și componența analitică) ale Serviciului protecție internă și anticorupție la acordarea sprijinului necesar, consolidând astfel, capacitățile instituționale de investigare a corupției la nivel înalt și sistemic. Drept exemplu poate servi analiza comparativă a datelor statistice, potrivit căreia pe parcursul anului 2022, în privința angajaților Ministerului Afacerilor Interne au fost pormite 89 cauze penale, dintre care, nemijlocit de către Serviciul protecție internă și anticorupție au fost pormite 55 cauze penale.	215. Se acceptă Prevederea ce abrogă art. 274 alin. (3¹) din Codul de procedură penală a fost exclusă din proiect.
216. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 193 din sinteză.	217. Se acceptă Modificarea de la art. 378 din CPP a fost revăzută.
218. Nu se acceptă Dispunerea suspendării condiționate a urmăririi penale este într-adevăr o atribuție exclusivă a procurorului. Însă acest lucru nu înseamnă că organul de urmărire penală nu ar putea acorda suportul necesar la monitorizarea modului de îndeplinire de către învinuit a obligațiilor impuse de procuror. De asemenea, nu este clar scopul completării art. vizat cu alin.(11) care se referă la expedierea ordonanței de suspendare condiționată a urmăririi	

	penale în adresa organului de urmărire penală. Se precizează că ofiterii de urmărire penală au atribuții exprese prevăzute de art. 57 din CPP, care nu conține nici o obligație aferentă procedurii de suspendare condiționată a urmăririi penale. Prin urmare, se insistă asupra excluderii din alin. (11) a art. 511 din CPP a textului „organului de urmărire penală, după caz.” 219. În contextul argumentelor expuse supra, se propune excluderea din tot textul pct. 128 a reglementării privind organul de urmărire penală. Se specifică, că în CPP se utilizează termenii „organul de urmărire penală”, „ofiterul de urmărire penală” și „procuror”. În unele norme legale, termenul „organul de urmărire penală” se interpretează echivalent termenului „procuror”, adică se prezumă că prevederile descrise se atribuie inclusiv pentru procuror. Această situație creează mai multe incertitudini în practică și determină luarea unor decizii arbitrare. Norma de drept procesual penal, ca și orice alt text legislativ, trebuie să fie formulată cu suficientă precizie pentru a corespunde exigențelor de calitate, claritate și previzibilitate. Așadar, se sugerează ajustarea proiectului la cerințele clarității și previzibilității prin analiza normelor propuse în coraport cu normele legale actuale și totodată, revizuirea CPP prin prisma noțiunilor de „organ de urmărire penală”, „ofiter de urmărire penală” și „procuror”, delimitând clar atribuțiile fiecărui participant separat.	Scopul expedierii ordonanței de suspendare a urmăririi penale în adresa organului de urmărire penală este de a-l informa despre decizia luată și de a-l pune în cunoștință de cauză despre faptul că persoanei i-a fost instituită obligația de a informa orice modificare de domiciliu. Aceste proceduri sunt descrise în art. 512 CPP.
	219. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 218 din sinteză.	220. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 39 din sinteză.
	220. În partea ce ține de aspectele conceptuale pe marginea art. II din proiect, care vizează amendarea Codului contravențional nr. 218/2008, se înaintează obiecții și recomandări, după cum urmează. Este de menționat că nu se susține pct. 6 din art. II, care vizează modificarea art. 440 alin. (43) din Codul contravențional, deoarece propunerea dată prezumă constatarea contravenției de către agentul de circulație deja după săvârșirea/consumarea acesteia, ceea ce contravine direct atribuțiilor și sarcinilor Poliției stabilite de actele normative or, Poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor. Siguranța rutieră este un aspect	

de interes pentru toți cetățenii, iar crearea condițiilor de securitate în traficul rutier pentru toate categoriile de participanți, reducerea numărului accidentelor în trafic și consecințelor grave ale acestora sunt precondiții care contribuie la crearea unui climat de siguranță.

Totodată, conform prevederilor art. 19 lit. b) și e), art. 21 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, în domeniul prevenirii infracțiunilor și contravențiilor, Poliția are atribuția de elaborare și întreprindere a măsurilor de prevenire a infracțiunilor și contravențiilor, constatare a cauzelor și condițiilor ce pot genera sau contribui la săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor care sunt în competența Poliției, cu sesizarea, potrivit legii, a organului competent sau a persoanei cu funcții de răspundere cu privire la necesitatea de întreprindere a măsurilor de înlăturare a acestor cauze și condiții.

În scopul fortificării argumentelor invocate supra, se menționează faptul că, în perioada anului 2022, una din cauzele principale a accidentelor rutiere „Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan” a înregistrat 74 (a.p.68, +8,82%) accidente, soldate cu 13 (a.p.9, +44,44%) persoane decedate și 75 (a.p.71, +5,63%) traumatizate.

La fel, la nivel național, s-a intervenit în 3121 situații (a.p.3022, +3,3%) în care conducătorii de vehicule au fost depistați sub influența băuturilor alcoolice, dintre care: 2284 (a.p.2354, -3%) de cazuri au fost calificate ca infracțiuni și 837 (a.p.668, +25,3%) - documentate ca contravenții.

În cadrul măsurilor întreprinse de către subdiviziunile regionale desconcentrate ale Inspectoratului național de securitate publică al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne au fost identificate 2182 rețineri caracteristice (persoane anunțate în căutare sau urmărire penală, transportare ilegală de pasageri sau mărfuri și alte bunuri sau valori, inclusiv prin contrabandă etc.).

Concomitent, angajații Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne au documentat 5260 contravenții în privința conducătorilor auto antrenati la transportarea de călători, 3869 – pentru exploatarea mijloacelor de transport cu defecțiuni tehnice, reutilitate în mod neautorizat sau care nu au trecut inspecția tehnică periodică, 1696 – pentru conducerea vehiculului de către o persoană care nu are asupra sa permis de

	conducere eliberat de autoritățile altor state sau actul de înmatriculare de stat a vehiculului, sau polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă. Subsecvent, la articolul 400 alineatul (1) din Codul contravențional sunt prevăzute contravențiile care se constată și se examinează de către Poliție, majoritatea dintre care sunt din domeniul circulației rutiere, constatarea căreia este posibilă, de regulă, doar prin verificarea de către agentul constator în urma stopării mijlocului de transport (art.228, 2281, 230, 2311, 2312, 232, 2321, 2322, 233, 235, 2351 din Codul contravențional). Potrivit datelor statistice pentru anul 2022, de către angajații Inspectoratului General al Poliției au fost constatate și documentate mai multe contravenții din domeniul circulației rutiere, anume în urma stopării mijlocului de transport, după cum urmează: - pentru încălcarea regulilor de exploatare a vehiculelor au fost întocmite 22852 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru fraudarea datelor odometruului – 4 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru conducerea unui vehicul cu încălcarea regulilor de amplasare a numărului de înmatriculare sau conducerea unui vehicul fără un astfel de număr – 5460 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru conducerea vehiculului cu număr de înmatriculare eliberat în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului sau municipiul Bender ori cu număr de înmatriculare neutru – 134 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru încălcarea regulilor de efectuare a instruirii practice a candidaților la conducători de autovehicule pe drumurile publice – 18 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru conducerea vehiculului de către o persoană care nu are asupra sa permis de conducere eliberat de autoritățile altor state – 1764 procese-verbale cu privire la contravenție; - pentru conducerea vehiculului de către o persoană care nu are asupra sa certificatul confirmativ privind abilitarea cu atribuții de însoțire/îngrijire a persoanei cu dizabilități locomotorii – 12 procese-verbale cu privire la contravenție.

Prin urmare, datorită verificărilor fizice de către agenții de patrulare aflați în serviciu prin intermediul modului e-Data „Evidența contravențiilor din domeniul circulației rutiere, a persoanelor care le-au săvârșit și a punctelor de penalizare aplicate” al Sistemului informațional automatizat „Registrul informației criminalistice și criminologice”, randamentul de sancționare a crescut până la 21,48% sau din 421911 încălcări validate fiind întocmite 90626 procese-verbale cu privire la contravenție și decizii asupra cauzelor contravenționale. Toate aceste constatări au fost posibile ca rezultat al stopării și verificării autovehiculelor și a conducătorilor auto. La fel, un rol important în reducerea cazurilor de stopare a conducătorilor de autovehicule revine sistemelor informaționale dezvoltate, precum și dotări cu mijloace tehnice necesare ce ar permite verificarea doar anumitor categorii de încălcări fără stoparea vehiculului.	221. În legătură cu faptul că, în cadrul proiectului au fost comise greșeli de tehnică legislativă, în strictă corespundere cu exigențele statuate de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se înaintează obiecții și recomandări, după cum urmează. 1. Pe tot parcursul proiectului, se recomandă ca punctele să fie divizate în subpuncte, or prezenta expunere a proiectului creează dificultăți în înțelegerea inițiativei autorului de a modifica anumite elemente structurale ale actelor normative supuse amendării. Totodată, este de menționat că în conținutul proiectului se fac trimiteri la puncte din acte normative, însă în unele cazuri acestea sunt confundate cu subpuncte, fapt ce generează ambiguități în conținutul proiectului, or art. 52 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 prevede expres că punctele pot fi divizate în subpuncte sau aliniate. Subpunctele sunt însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. 2. În tot conținutul proiectului, este necesară indicarea concretă a locului includerii amendamentelor propuse, întrucât nu este clar unde anume în text vor fi operate modificări (de exemplu art. I pct. 1, 3 etc.). 3. La art. I pct. 25, se recomandă ca amendamentul să fie expus prin substituirea normei legale cu textul propus, deoarece se denotă un vid legislativ în legătură cu sintagma „teza a II-a”.
	221. Precizare Proiectul de lege a fost ajustat potrivit normelor de tehnică legislativă. Cu referire la nota informativă, menționăm că nu este clară obiecția formulată or, aceasta a fost completată la toate compartimentele la care era necesar. Cu referire la faptul că nu s-a menționat unde anume se completează cu un text un alineat, potrivit Legii nr. 100/2017 aceasta presupune că modificarea se face la finalul alineatului.

	La fel, la pct. 106 nu este reglementat clar alineatul concret din art. 378 din Codul de procedură penală nr. 122/2003, la care urmează să fie operată modificarea propusă. 4. La întocmirea Notei informative este necesară respectarea modelului prevăzut în anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 și completarea tuturor compartimentelor indicate în legea prenotată. Consecvent, se comunică asupra necesității argumentării fiecărei modificări din actele normative supuse amendării, or compartimentul nr. 2 din Nota informativă la proiect nu conține suficiente justificări în acest sens. 5. În final, se atrage atenția asupra respectării imperative de către autorul proiectului a exigențelor de ordin gramatical și ortografic, inclusiv asigurarea utilizării terminologiei juridice în tot conținutul proiectului.
222. Reieșind din faptul că prin proiectul de lege supus consultării se intervine cu modificări la CPP, se propune completarea acestuia cu amendamente suplimentare care au tangență directă cu activitatea organelor de urmărire penală și ar asigura în mod evident desfășurarea echitabilă a procesului de urmărire penală. În scopul transpunerii art. 19 din Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, ratificată prin Legea nr. 9/2009, se recomandă completarea art. 118 din CPP cu alin. (8) și (9) cu următorul cuprins: „(8) În cazul în care, în cadrul efectuării examinării, expertizei judiciare ori a constatării tehnico-științifice asupra obiectelor care conțin date informatice, se constată că datele informatice căutate sunt cuprinse parțial sau integral într-un alt sistem informatic ori suport de stocare a datelor informatice și sunt în mod legal accesibile de la sistemul sau suportul inițial examinat ori sunt disponibile pentru sistemul sau suportul inițial examinat, se poate efectua examinarea, sau respectiv expertiza judiciară ori constatarea tehnico-științifică asupra celuilalt sistem informatic ori suport de stocare a datelor informatice. Rezultatul examinării, expertizei judiciare ori a constatării tehnico-științifice asupra celuilalt sistem informatic ori suport de stocare a datelor informatice urmează a fi prezentat judecătorului de instrucție în termen de 24 de ore de la terminarea acțiunii, pentru controlul legalității acestor acțiuni.	222. Precizare Subliniem că aspecte juridice cu privire la transpunerea unor acte internaționale nu au fost obiectul de discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căreia s-au examinat propunerile inserate în proiect. Discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerințe ce urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la transpunerea unor acte internaționale. Prin urmare, intervențiile ce privesc unele tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, vor face obiectul unui proiect de lege separat, astfel încât să fie transpuse corespunzător dispozițiile actelor internaționale, care de altfel pot viza modificări la mai multe acte normative naționale.

(9) În cazul constatării faptului că examinarea sau respectiv expertiza judiciară ori constatarea tehnico-științifică efectuată asupra celuilalt sistem informatic ori suport de stocare a datelor informatice efectuată în condițiile alin.(8) al prezentului articol a fost efectuată legal, judecătorul de instrucție confirmă rezultatele acesteia printr-o încheiere motivată. În caz contrar, prin încheiere motivată, recunoaște examinarea sau respectiv expertiza judiciară ori constatarea tehnico-științifică efectuată asupra celuilalt sistem informatic ori suport de stocare a datelor informatice ca fiind ilegală.”	223. Este de menționat că art. 128 alin. (5²) – (5⁴) se referă doar la agenții economici, iar sintagma „în toate cazurile” utilizată la alin. (54) din articolul menționat presupune că aceste prevederi se referă inclusiv la persoanele fizice, fapt ce este incorect din punct de vedere al reglementărilor referitoare de subiectul infracțiunii. La fel, se consideră oportună extinderea celor două termene stipulate în alineatele vizate, dat fiind faptul că efectuarea acțiunilor de rigoare nu este realizabilă în practică, fapt ce generează necesitatea impunerii unor termene rezonabile. Respectiv, la art. 128 alin. (54) din CPP, după textul „în toate cazurile” este necesară completarea cu textul „prevăzute de prezentul articol”. La fel, se propune substituirea textului „3 zile” cu textul „30 de zile”, iar textul „20 de zile” cu textul „60 de zile”.
	223. Nu se acceptă În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căreia au fost analizate propuneri de modificare a prezentului proiect nu au fost ridicate obiecții la art. 128. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală, inclusiv și reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne și ai Inspectoratului General al Poliției, care la fel nu au obiectat la aceste intervenții. Totuși, suplimentar menționăm că, instituirea termenelor în procesul penal ocrotesc drepturile și interesele procesuale ale participanților la procesul penal și contribuie la disciplinarea și sistematizarea activității procesuale în vederea asigurării realizării la timp și în mod just a scopului procesului penal. Termenele procedurale au un dublu scop, de a promova principiul operativității în procesul penal și de a asigura o anumită durată minimă necesară pentru ca activitatea procesuală să se poată desfășura în bune condiții. Mai mult, alin. (5⁴) din art. 128 din Codul de procedură penală se referă nu numai la agenții economici, ci și la persoanele fizice de la care au fost ridicate obiecte, documente sau dispozitive de stocare a datelor. Ba mai mult, autoritățile statului urmează să asigure respectarea

	224. La art. 132² alin. (1) subpct. 1) lit. d) din CPP, se propune după sintagma „trimiterilor poștale” completarea cu textul „și a comunicărilor electronice”. Această prevedere va oferi oportunitatea aplicării măsurilor speciale de investigații nu doar în cazul trimerilor poștale, dar și în cazul când infracțiunile se comit prin intermediul comunicațiilor electronice care la momentul actual iau o amploare semnificativă (se referă la utilizarea poștei electronice sau mesagerie prin internet). 225. La art. 132⁸ alin. (2) din CPP, se sugerează după textul „art.172 alin.(2) și (3)” completarea cu textul „art.174”. Această reglementare va face posibilă interceptarea și înregistrarea comunicărilor și/sau imaginilor în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 174 din Cod penal, fapt ce va asigura investigarea multiaspectuală a raportului sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani. 226. La art. 134² alin. (2) din CPP, se propune după textul „165¹” completarea cu textul „175¹”, iar după textul „256” completarea cu textul „259-261¹”. La fel, este necesară substituirea textului „208” cu textul „208-208²”. Includerea acestor modificări va extinde posibilitatea monitorizării sau controlului tranzacțiilor financiare și accesul la informațiile financiare în cazul infracțiunilor prevăzute de articolele vizate din Codul penal, fapt ce va înlesni procedura urmăririi penale în cazul acestor infracțiuni.	dreptului la proprietate asupra acestora, dacă nu-și justifică „reținerea” acestora mai îndelungată. 224. Precizare Aceste propuneri vor fi analizate în cadrul definitivării proiectului de lege înregistrat în Parlament cu nr. 451 din 2022. 225. Precizare Aceste propuneri vor fi analizate în cadrul definitivării proiectului de lege înregistrat în Parlament cu nr. 451 din 2022. 226. Precizare Aceste propuneri vor fi analizate în cadrul definitivării proiectului de lege înregistrat în Parlament cu nr. 451 din 2022.
Centrul Național Anticorupție	227. La art.1 Punctul 1 din proiect privind modificarea art.6 din Codul de procedură penală Propunem completarea pct.3 cu un nou alineat prin care să fie modificat art.6 pct.20¹ din Cod de procedură, după cum urmează: „punctul 201), textul „și a măsurilor speciale de investigații”, se substituie cu textul „, măsurilor speciale de investigații și/sau a acțiunilor prevăzute de Legea nr.48/2017”. Argumentarea necesității modificării în cauză este descrisă împreună cu argumentarea propunerii de completare a art.229² cu alin.(3). 228. Punctul 3 alineatul 3 din proiect privind modificarea art.17 alin.(5) din Codul de procedură penală	227. Se acceptă parțial La articolul 6 la punctul 20¹) după „și a măsurilor speciale de investigații” se substituie cu textul „, măsurilor speciale de investigații și/sau a acțiunilor prevăzute în Legea nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale”; 228. Nu se acceptă Articolul 6 § 3 lit. c. CEDO acordă dreptul oricărui acuzat să fie asistat de un apărător ales, dar dacă nu dispune de

	Modificarea propusă, de fapt, constituie o privire a bănuitalui, învinuitului, inculpatului de dreptul de a fi asistați gratuit de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, în cazul în care nu dispun de suficiente mijloace financiare pentru achitarea serviciilor apărătorului. În practică, reprezentanții organului de urmărire penală al Centrului, pe parcursul anilor întâmpină dificultăți în desfășurarea acțiunilor de urmărire penală (înaintarea bănuiei, audierea bănuitalui), datorită faptului că Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat refuză să delege avocați pe motiv că persoanele, în privința cărora sunt efectuate acțiunile de urmărire penală, dispun de suficiente mijloace pentru achitarea serviciilor unui apărător. În același timp, deși interesele justiției cer prezența apărătorului la efectuarea acțiunilor de urmărire, deseori persoanele în privința cărora sunt efectuate aceste acțiuni: -) nu dispun de resurse suficiente pentru achitarea serviciilor unui apărător; -) refuză să achite serviciile unui apărător sau -) nu solicită serviciile unui apărător. Asfel, reprezentanții organului de urmărire penală al Centrului, sunt prinși între obligația legală de asigurare a unui apărător (art.64 alin.(2) subpct.5), art.104 alin.(1) din Codul de procedură penală,) și refuzul Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat de a asigura participarea obligatorie a apărătorului la procesul penal. <i>Recomandare: excluderea din proiect a prevederii examinate.</i>	mijloace necesare remunerării unui apărător, are dreptul să fie asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer. Asfel, CEDO impune statului de a asigura persoanei acuzate un apărător doar când interesele justiției o cer. Respectiv, prin art. 69 din Codul de procedură penală în versiunea propusă, a fost reformulată lista cazurilor în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie și enumerate criteriile care urmează a fi reținute pentru determinarea faptului că „interesele justiției” cer participarea obligatorie a apărătorului. În acest sens a se vedea art. 69 din Codul de procedură penală în versiunea propusă în proiect.
	229. Punctul 26 alineatul 2 din proiect privind completarea art.85 din Codul de procedură penală cu alin.(1¹) Considerăm că posibilitatea participării interpretului la acțiunea procesuală prin intermediul teleconferinței nu trebuie limitată doar la aflarea domiciliului/locului de muncă al acestuia în altă localitate. Situații pot fi diferite, inclusiv aflarea acestuia peste hotarele țării. <i>Recomandare: Expunerea prevederii după cum urmează: „(1¹) În cazul imposibilității prezentării interpretului la locul și timpul efectuării acțiunii procesuale, interpretarea traducerii poate fi efectuată și prin intermediul</i>	229. Se acceptă parțial Propunerea respectivă se regăsește la art. 85 alin. (1²) din proiect.

	teleconferinței, care se asigură de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată”.
230. Punctul 30 alineatul 2 din proiect privind completarea art.104 din Codul de procedură penală cu alin.(1¹) Din conținutul prevederii nu este clar la ce fel de încheiere motivată se referă autorul, prin care urmează să se dispună audierea bănuțului, învinuțului, inculpatului aflat în detenție prin intermediul teleconferinței. În cazul în care norma se referă la audierea bănuțului, învinuțului, inculpatului în cadrul procesului penal, fapt care rezultă și din alin.(2) al art.104 din Codul de procedură penală, nu poate fi dedusă modalitatea obținerii unei încheieri judecătorești în acest sens. <i>Recomandare: Substituirea textului „încheierea” cu textul „ordonanță”.</i>	230. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 138 din sinteză.
231. Punctul 43 din proiect privind modificarea art.161 din Codul de procedură penală Propunem completarea punctului după cum urmează: „Articolul 161 se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins: „(1¹) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul ori ofițerul de urmărire penală care are încuviințarea urmărire penală care are încuviințarea procurorului sau, după caz, instanța de judecată la etapa judecării cauzei, transmite mijloacele bănești spre administrare Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale, care îi va administra în condițiile legii și ale regulamentului aprobat de către Guvern. (1²) Nu se transmit Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale spre administrare, în condițiile alin.(1¹), mijloacele bănești care au păstrat asupra lor urmele acțiunilor criminale, pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii, nu pot fi utilizate ca instrument de plată sau nu este posibilă asigurarea condițiilor de administrare a acestora prevăzute în regulamentul aprobat de către Guvern”. Completarea este necesară pentru asigurarea celei mai eficiente proceduri de administrare a mijloacelor bănești – corpuri delictive, care urmează a fi transmise Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale pentru administrare în condițiile Regulamentului cu privire la evaluarea, administrarea și valorificarea bunurilor infractionale (sechestrare), aprobat	231. Se acceptă parțial Articolul 161 se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins: „(1¹) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul ori ofițerul de urmărire penală care are încuviințarea urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată la etapa judecării cauzei, transmite mijloacele bănești spre administrare Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale. (1²) Mijloacele bănești, care păstrează asupra lor urme ale infracțiunii, care pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii, care nu pot fi utilizate ca instrument de plată și care nu este posibilă asigurarea condițiilor de administrare a acestora, nu se transmit Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale spre administrare.”

	prin Hotărârea Guvernului nr.684/2018, urmând a fi plasate pe conturile trezoreriale. Acest mecanism va fi aplicat în privința mijloacelor bănești care: nu au asupra lor urmele acțiunilor criminale, nu pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii, nu pot fi utilizate ca instrument de plată sau nu este posibilă asigurarea condițiilor de administrare prevăzute de regulamentul aprobat de către Guvern. Necesitatea modificărilor se impune deoarece actualmente, pe anumite tipuri de infracțiuni cum sunt: contrabanda, evaziunea fiscală, spălarea de bani, din activitatea criminală organizată sunt ridicate mijloace bănești considerabile, care fiind declarate corpuri delictive, nu pot fi introduse în circuitul legal. În același timp, administrarea mijloacelor prenotate presupune suportarea unor cheltuieli importante, în timp ce pentru cauza penală importanța acestora rezidă din valoarea lor pecuniară și nu din forma fizică a banilor.
	232. Completarea proiectului cu un punct suplimentar care să prevadă completarea Codului de procedură penală cu un nou articol - 208¹, cu următorul conținut: <i>„Articolul 208¹. Înlucuirea bunurilor puse sub sechestrul</i> <i>(1) Persoanele indicate la art.204 alin.(1) din prezentul cod pot cere procurorului înlucuirea bunurilor puse sub sechestrul cu alte bunuri libere de orice vicii, deținute în proprietate, cu o valoare egală cel puțin cu cea a bunului indisponibilizat, stabilită în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.</i> <i>(2) În cazul în care admite cererea, procurorul emite ordonanța pe care o transmite pentru executare entităților responsabile.</i> <i>(3) Prevederile art.206-210 se aplică în mod corespunzător.”</i> Completarea prevederilor Codului de procedură penală cu un nou articol, care reglementează procedura înlucuirii bunurilor puse sub sechestrul, rezidă din necesitatea asigurării organului de urmărire penală cu instrumente viabile care să asigure cel mai bine scopul recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune, precum și să maximizeze valoarea bunurilor efectiv recuperate ca rezultat al aplicării confiscării speciale și extinse.
	232. Se acceptă parțial Proiectul se completează cu articol 210¹, cu următorul cuprins: „Articolul 210¹. Înlucuirea bunurilor puse sub sechestrul (1) La solicitarea persoanelor indicate în art. 204 alin. (1), procurorul poate dispune prin ordonanță motivată înlucuirea bunurilor puse sub sechestrul cu alte bunuri, dacă acestea sunt libere de orice vicii și sunt deținute în proprietate de aceste persoane. Valoarea bunurilor a căror înlucuire se solicită trebuie să fie cel puțin egală cu valoarea bunurilor sechestrate stabilită în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern. (2) Ordonanța procurorului se transmite spre executare entităților responsabile. (3) Prevederile art. 206-210 se aplică în modul corespunzător”.

	De asemenea, noile reglementări vin să asigure dreptul la proprietate al subiecților investigați, care va permite acestora solicitarea înlocuirii bunurilor puse sub sechestru dacă: acestea reprezintă o valoare sentimentală, este indisponibilizată doar o cotă din bun sau dacă bunurile urmează a fi substituite cu o contravaloare bănească plasată pe un cont trezorerial, fapt care va asigura cea mai bună administrare a bunurilor sechestrate și, implicit, a conservării valorii acestora. Articolul propus conține trei alineate. Primul alineat prevede dreptul persoanelor indicate la art.204 alin.(1) din Codul de procedură penală de a cere procurorului înlocuirea bunurilor puse sub sechestru. În același timp, se stabilește că bunurile care urmează a fi transmise pentru înlocuire sunt libere de orice vicii și litigii, deținute în proprietate, cu o valoare egală cel puțin cu cea stabilită de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în conformitate cu Regulamentul cu privire la evaluarea, administrarea și valorificarea bunurilor infracționale (sechestrate) aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.684/2018. Alineatele 2 și 3 ale noului articol stabilesc condițiile de executare și gestionarea a bunurilor înlocuite, care corespund prevederilor generale.
	233. Completarea proiectului cu un punct suplimentar care să prevadă completarea art.229² din Codul de procedură penală cu alin.(3), după cum urmează: „Articolul 229² se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins: „(3) <i>La faza judecării în fond a cauzei penale, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în vederea urmăririi bunurilor infracționale și informării procurorului care susține acuzarea în instanța de judecată, efectuează acțiunile prevăzute de Legea nr.48/2017</i>”. Completarea art.229² din Codul de procedură penală cu un alineat nou se impune din necesitatea asigurării urmăririi bunurilor infracționale la faza judecării în fond a cauzei penale. Or, la această fază, aspectul de recuperare a bunurilor infracționale nu este acoperit de organele de drept, fapt care generează riscuri majore de deghizare a activelor. Investigațiile financiare paralele, desorii se desfășoară în intervale foarte limitate de timp, fapt ce nu permite Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale să utilizeze tot spectrul de instrumente puse la dispoziție de către legiuitor. Mai mult ca atât, 233. Se acceptă parțial Articolul 229² se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins: „(3) Prin derogare de la art. 258 alin. (3), în cazul în care delegația nu a putut fi executată la faza urmăririi penale, procurorul, prin ordonanță motivată, poate dispune continuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infracționale la judecarea cauzei penale în instanța de judecată. Rezultatele executării delegației se consemnează în procesul-verbal.”.

	în cazul expedierii în alt stat a unei cereri de comisie rogatorie în privința unor active, organul de urmărire penală/procurorul, este nevoit să aștepte răspunsul la aceasta, urmărirea penală fiind tergiversată în timp, care uneori depășește un an de zile. Articolul 6, pct.20¹ din Codul de procedură penală descrie investigațiile financiare paralele ca fiind: <i>„totalitatea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații desfășurate cu scopul acumulării probelor referitoare la bănuț, învinuț, partea civilmente responsabilă, inculpat sau condamnat, [...]”</i>. Însă, acestea nu pot fi desfășurate în privința inculpatului, deoarece art.258 alin.(3) din Codul de procedură penală prevede că: <i>„Termenul de executare a delegației dispuse Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale nu poate depăși termenul rezonabil al urmăririi penale [...]”</i>. Astfel, în cazul în care, datorită circumstanțelor expuse supra, investigațiile financiare paralele nu și-au atins scopul (n-au fost indisponibilizate bunurile infractionale, valoarea căroră ar acoperi acțiunea civilă, cuantumul amenzii sau n-au fost asigurată confiscarea specială sau cea extinsă), persistă un risc sporit ca inculpatul să aibă posibilitatea de a dispune, gestiona, camufla sau înstrăina nestingherit activele criminale. În acest context, lipsa unui mecanism de urmărire a bunurilor infractionale la faza judecării în fond a cauzei penale, aduce atingere: a) accesului liber la justiție – drept fundamental consfințit în art.20 al Constituției, potrivit căruia: <i>„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime”</i>; b) scopului procesului penal, prevăzut la art.1 alin.(2) din Codul de procedură penală: <i>„[...] protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”</i>.

234. Completarea proiectului cu un punct suplimentar care să prevadă completarea art.255 din Codul de procedură penală cu alin.(41), după cum urmează: „Articolul 255 se completează cu alineatul (41) cu următorul cuprins: <i>„(41) Pentru punerea în executare a ordonanței privind dispunerea sau autorizarea efectuării unor acțiuni procesuale, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul, este în drept să emită un extras din ordonanță care va conține partea introductivă (data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă), temeiul acesteia și partea dispozitivă (acțiunea sau măsura procesuală dispusă, după caz, locul și persoana în sarcina căreia se pune executarea)”.</i> Completarea art.255 din Codul de procedură penală cu un nou alineat este necesară în condițiile asigurării confidențialității urmăririi penale. Astfel, modificările propuse au ca scop acordarea posibilității organului de urmărire penală să emită un extras din ordonanță în vedere punerii în executare a ordonanței privind dispunerea sau autorizarea efectuării unor acțiuni procesuale. De asemenea, noul alineat prevede că elementele extrasului din ordonanță va conține, inclusiv, partea introductivă (data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă), temeiul acesteia și partea dispozitivă (acțiunea sau măsura procesuală dispusă, după caz, locul și persoana în sarcina căreia se pune executarea).	234. Se acceptă parțial Articolul 255 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Pentru punerea în executare a ordonanței privind dispunerea sau autorizarea efectuării unor acțiuni procesuale, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul, este în drept să emită un extras din ordonanță care va conține: 1) partea introductivă care conține date referitoare la: a) data și locul întocmirii; b) numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește; c) cauza la care se referă; d) temeiul legal al emiterii; 2) partea dispozitivă care constă din: a) acțiunea sau măsura procesuală dispusă; b) persoana în sarcina căreia i se pune executarea, după caz; c) semnătura celui care a întocmit-o.”.
235. Completarea proiectului cu un punct suplimentar care să prevadă completarea art.258 din Codul de procedură penală cu alin.(4), după cum urmează: „Articolul 258 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: <i>„(4) În cazul în care delegația menționată la alin.(3) nu a putut fi executată la faza urmăririi penale, procurorul, prin ordonanță motivată, poate dispune continuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infracționale la etapa judecării în fond a cauzei penale. Executarea delegației va continua în condițiile art. 229² alin.(3) din prezentul cod, rezultatele investigațiilor financiare paralele consemnându-se într-un proces-verbal”.</i>	235. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 233 din sinteză

	Argumentarea necesității completării în cauză este similară cu argumentarea adusă la propunerea de completare a art.229 din Codul de procedură penală cu alin.(3). 236. Punctul 67 din proiect privind expunerea în redacție nouă a art.269 din Codul de procedură penală La alin.(1): a) după textul „239 – 240”, completarea normei cu textul „243”. În cazul infracțiunilor de spălare a banilor, de cele mai multe ori infracțiunea primară nu se cunoaște, iar Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor va fi pus în dificultate în ceea ce privește identificarea entității responsabile de examinarea infracțiunii, pentru diseminarea informațiilor privind suspiciunile rezonabile cu privire la comiterea spălării banilor. Totodată, art.269³ din proiect, cu care se completează Codul de procedură penală, acordă posibilitatea organului de urmărire penală care examinează infracțiunea primară să examineze și infracțiunile prevăzute la art.243 și 279 din Codul penal; b) luând în considerare subiecții infracțiunii și pericolul social, considerăm necesară excluderea din competența Centrului a infracțiunii prevăzute la art.256 din Codul penal; c) având în vedere textul „324 – 335”, care presupune examinarea de către Centru a tuturor infracțiunilor cuprinse între cele specificate (art.324, 325, 326 ... 335), nu este clară necesitate menționării suplimentare a articolelor 330¹ – 330² și 332 – 332²; d) la subpct.1) – considerăm necesară completarea propoziției cu textul „sau în privința urmărilor subiective”. Exigența completării este dictată de imposibilitatea examinării de către Centru a infracțiunilor de corupție prevăzute la art.325 și 326, în cazul aprobării normei în varianta actuală; e) la subpct.1) lit.a) – considerăm necesară excluderea textului „cu excepția primarilor și viceprimarilor satelor și comunelor, consilierilor locali ai satelor și comunelor”. Comiterea infracțiunilor de către un ales local va fi examinată de către organul de urmărire penală din raza teritorială
	236. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.

unde activează alesul local respectiv, fapt care, în opinia noastră, reprezintă un risc de compromitere a investigării obiective a infracțiunii;

f) la subpct.1) lit.b) – prevederea urmează a fi completată cu textul „*funcționari publici de conducere*”, așa cum prevede art.7 alin.(1) lit.b) din Legea nr.158/2008;

g) la subpct.1) lit.c) – după textul „*ofiteri de urmărire penală*” propunem completarea cu textul „*, polițiști și*”. Modificarea este necesară întru evitarea examinării, de către polițiști, a infracțiunilor de corupție comise de către alți polițiști, situație în care există riscuri sporite de apariție a conflictelor de interese sau altor impedimente, care pot avea drept rezultat mărirea investigării sau investigarea părintoare a infracțiunilor pnotate;

h) completarea alin.(1) cu lit.k), care să menționeze încă o categorie de subiecți, și anume – persoanele cu funcție de răspundere din cadrul entităților publice, așa cum sunt reglementate în art.123 alin.(1) din Codul penal (persoanele cu funcție de răspundere) și art.3 din Legea nr.82/2017 (definiția – „*entitate publică*”);

i) subpct.2) – pragul valoric al banilor, bunurilor, serviciilor etc. pretinse/promise/acceptate/oferte/date/primate, precum și valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune urmează a fi micșorate de la 5000 la 1000 și, respectiv, de la 50000 la 10000 de unități convenționale. Modificarea este necesară deoarece la momentul instituirii Procuraturii Anticorupție și adoptării art.270¹ din Codul de procedură penală, erau anumite circumstanțe și anume existența și activitatea Centrului Național Anticorupție, care asigura examinarea corupției „sistemice”.

Actualmente situația socială și economică este diferită, ceea ce determină necesitatea revizuirii și recalibrării pragurilor valorice menționate mai sus.

Totodată, prevederea urmează a fi completată cu textul „*, cu excepția infracțiunilor prevăzute la art.181¹-182 și art.243*”, deoarece în cazul infracțiunilor contra drepturilor politice prejudiciul cauzat nu poate fi cuantificat;

	i) subpct.3) – urmează a fi exclus din proiect, deoarece există riscul compromiterii investigării echidistante a infracțiunii de către organul de urmărire penală din teritoriu; j) alin.(2) – urmează a fi exclus din proiect, în contextul argumentării de la lit.a) și pentru asigurarea continuității modificării propuse. <i>Recomandare: Expunerea art.269 alin.(1) din Codul de procedură penală în redacția următoare: „Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.181¹-182, 239-240, 243, 324-335 și art.352¹ din Codul penal, a celor săvârșite în conexiune cu acestea, precum și în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu, prevăzute la art.190 și 191 din Codul penal, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod:</i> 1) dacă au fost săvârșite în privința sau de către: a) persoane cu funcții de demnitate publică în sensul art.123 alin.(3) din Codul penal; b) funcționari publici de conducere de nivel superior, funcționari publici de conducere; c) ofițeri de urmărire penală, polițiști și ofițeri de investigații; d) avocați; e) executori judecătorești; f) administratori autorizați; g) persoane ce reprezintă conducerea, membrii consiliului, membrii organului executiv și ai comisiei de cenzori întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu capital majoritar de stat; h) persoane ce reprezintă conducerea partidelor politice; i) persoane publice străine și funcționari internaționali în sensul art.123¹ din Codul penal; j) secretarul Consiliului Suprem de Securitate, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, alte persoane cu funcții de răspundere din cadrul Statului Major General al Forțelor Armate, precum și de persoane care dețin gradul militar de general sau un grad special corespunzător acestuia; k) persoane cu funcție de răspundere din cadrul entității publice;

	2) indiferent de calitatea persoanei, dacă suma de bani, valoarea bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă și altor foloase, preținse, promise, acceptate, oferite, date sau primite, depășesc 1000 de unități convenționale sau dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește 10000 de unități convenționale, cu excepția infracțiunilor prevăzute la art.181¹-182 și art.243 din Codul penal.” <u>237. Punctul 70 din proiect privind modificarea art.270 din Codul de procedură penală</u> Deși prevederea nu este reglementată în proiect, la art.270 alin.(1) lit.g) din Codul de procedură penală propunem substituirea textului „colaboratori de poliție și colaboratori ai organelor care desfășoară activitate specială de investigații” cu textul „<i>polițiști și ofițeri de investigații</i>”, iar la final completarea cu textul „, , <i>cu excepțiile prevăzute de prezentul capitol</i>”. Necesitatea modificărilor propuse este argumentată prin faptul că Legea nr.320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul poliștilor nu operează cu noțiunea de „colaborator”, iar în cel de-al doilea caz considerăm că legiuitorul s-a referit la ofițerii de investigații și nicidecum la colaboratorii confidențiali, așa cum sunt definiți în Legea nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații. Totodată, specificarea de la finalul prevederii are menirea să facă o delimitare a competențelor și evitarea unui potențial conflict de competență între procurori și organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție. De asemenea, alin.(9) din același articol are sens ambiguu și oferă posibilitate procurorului de a prelua cauza penală, de la ofițerul de urmărire penală, în lipsa unor criterii clare. Prin urmare, textul „<i>în caz de necesitate</i>” creează posibilitatea interpretării și aplicării abuzive a normei de către procuror. Mai mult ca atât, textul „<i>poate exercita personal urmărirea penală în orice cauză penală</i>” este confuz și poate crea conflict de competență între procurori.
	237. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.

Recomandare: Stipularea expresă în art.270 alin.(9) din Codul de procedură penală a condițiilor care justifică dreptul procurorului de a exercita personal urmărirea penală, precum și a cauzelor penale în care acesta este îndreptățit să exercite personal urmărirea penală.	238. Suplimentar, menționăm că potrivit art.25 alin.(1) al Legii integrității nr.82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass mediei. În acest sens, în conformitate cu prevederile art.25 alin.(3) lit.a), art.28 alin.(4) ale Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control al integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitivat în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări. Urmare celor expuse, solicităm respectuos expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat, pentru efectuarea expertizei anticorupție.
	238. Nu se acceptă Nu pot fi reținute argumentele invocate, întrucât dispozițiile Legii nr. 100/2017 în partea ce ține de elaborarea actelor normative este una specială în raport cu dispozițiile Legii nr. 82/2017, iar art. 1 din Legea nr. 100/2017, prevede, printre altele că <i>prezenta lege stabilește principiile, etapele legiferării și regulile elaborării proiectelor actelor normative</i>, pe când art. 1 din Legea nr. 82/2017 prevede că „prezenta lege reglementează domeniul integrității în sectorul public la nivel politic, instituțional și profesional, responsabilitățile entităților publice, ale autorităților anticorupție și ale altor autorități competente pentru cultivarea, consolidarea și controlul integrității în sectorul public, domeniile importante pentru cultivarea integrității în sectorul privat în procesul de interacțiune cu sectorul public și pentru sancționarea lipsei de integritate în sectoarele public și privat”. Astfel, Legea nr. 82/2017 nu reglementează etapa de legiferare – expertiza anticorupție – așa cum este prevăzută la art. 35 din Legea nr. 100/2017, fapt care duce la concluzia că Legea nr. 82/2017 nu este incidentă procedurilor de elaborare a actelor normative, or art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 prevede că, normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

	Prin urmare, Centrul Național Anticorupție urma să prezinte raportul de expertiză anticorupție în termenul stabilit de Cancelaria de Stat, fapt omis de acesta.
Procuratura Generală	239. Pe marginea Art.I. al proiectului de <u>Lege supus avizării – Codul de procedură penală</u> expunem obiectele și propunerile indicate <u>infra</u>: La pct.1 – Articolul 6 din Codul de procedură penală: Completarea textului cu definiția - "<u>document electronic</u>". Această definiție va armoniza modificările proiectului, în special, cele înserate la art.300, unde este stipulat că „<u>Demersurile și materialele anexate pot fi înaintate de către procuror și prin intermediul conexiunilor electronice.</u>” . De remarcat că, în Codul de procedură penală lipsește definiția noțiunii de document electronic, fapt care lasă un vid normativ la acest subiect în situația când documentele sunt expediate prin conexiuni electronice, dar volumul informațiilor transmise nu include tot dosarul electronic. În redacția actuală a proiectului de <i>Lege</i> dezvoltă metoda transmiterii documentelor și informației electronic, însă nu face referire la obiectul acestei proceduri, argument ce implică necesitatea completării proiectului și în latitudinea respectivă. În argumentarea necesității introducerii noțiunilor respective reamintim art.2 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, potrivit cărora:(1) <u>Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod....</u> (4) <u>Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.</u>” . <i>In concreto</i>, lipsa în legea procesual penală a unor referințe privind noțiunea de document electronic generează carențe la transmiterea actelor procedurale prin intermediul conexiunilor electronice. Subsecvent, sunt de reținut prevederile art.94 alin.(2) din Codul de procedură penală - „<i>Datele neadmise ca probe</i>”, potrivit cărora „<i>Constituie încălcare esențială a dispozițiilor prezentului cod, la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii procesuale pendente prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngăduirea drepturilor garantate, fapt</i>
	239. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 133 din sinteză.

care a influențat sau a putut influența autenticitatea informației obținute, a documentului sau a obiectului.”

240. Studiul proiectului supus avizării denotă lipsa definiției de **”teleconferință”**, utilizată în calitate de un instrument, care are drept scop accelerarea examinării cauzelor penale și excluderea tergiversării a procesului penal. Astfel, considerăm judicios, în vederea excluderii unor ambiguități referitor la utilizarea aplicației de teleconferință, completarea textului Articolului 6 cu definiția procedurii respective. Tot aici, considerăm necesar de remarcat că, pentru respectarea prevederilor art.60 alin.(3) din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative*, *”Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative: a)precizia, b)claritatea, c)logica”*, este necesar de completat proiectul *de Lege* cu mecanismul de administrare și utilizare a aplicației de teleconferință, desfășurarea ședințelor de judecată cu utilizarea teleconferinței, organizarea tehnică și funcționarea aplicației de teleconferință.

240. Nu se acceptă

Curtea Europeană a subliniat că desfășurarea ședințelor de judecată prin intermediul videoconferinței, nu este, ca atare, incompatibilă cu noțiunea de proces public și echitabil, dar trebuie să se asigure faptul că persoana poate urmări procesul și este ascultată fără impedimente tehnice (Marcello Viola v. Italia, 5 octombrie 2006, § 67-77; Sakhnovskiy v. Rusia [MC], 2 noiembrie 2010, § 98).

Suplimentar menționăm că, completarea proiectului cu anumite noțiuni conținute într-un act normativ existent nu este stringentă, având în vedere că nu se soluționează o problemă existentă în practică, care necesită o intervenție a legiuitorului. Totodată, considerăm că recurgerea excesivă la definirea unor noțiuni în actele normative creează riscul apariției unei blocaj în aplicarea normei prin neincluderea în definiții a unor situații ce pot apărea ulterior, ceea ce va implica necesitatea unor noi intervenții legislative, creînd o insecuritate a cadrului normativ.

Cu toate acestea menționăm că, pezentul proiect își propune utilizarea videoconferinței în cauzele penale exclusiv pentru instanțele judecătorești, reieșind din faptul că actualmente Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică poate asigura limitativ accesul la platforma de videoconferință, adică nu mai mult de 150 de utilizatori concomitent fapt pentru care face dificilă extinderea aplicării videoconferinței și pentru organele procuraturii.

În acest sens, ar fi oportun ca sistemul procuraturii să-și dezvolte un sistem de videoconferință în care să testeze posibilitățile și să analizeze riscurile, or în situația în care peste 700 de procurori și 400 de judecători vor avea cel puțin câte un caz de audiere a persoanei prin

	241. La pct.19) și pct.48) noțiunea de <i>"interpret"</i> și <i>"traducător"</i> în redacția inclusă în proiectul de <i>Lege</i> supus avizării, considerăm că este inadmisibilă, deoarece Registrul de stat al interpreților/traducătorilor autorizați nu include persoane autorizate, potrivit procedurilor stabilite de Ministerul Justiției, care să ofere servicii de traducere pentru tot spectrul de limbi străine, care în prezent se întâlnesc în practică. În special, e de menționat că din practica pentru anii 2021 – 2022, în activitatea procurorilor, care investighează infracțiuni cu caracter transfrontalier, a fost necesară intervenirea pentru asistare a traducătorilor și interpreților ai limbilor utilizate de cetățeni ai Siriei, Bangladeshului, Nepalului (limba indo-europeană) Pakistanului, Uzbekistanului, Tadjikistanului, Afganistanului, etc. Mai mult, nici situația cu interpretarea și traducerea din limbile țărilor europene nu este mai bună, deoarece pe parcursul perioadei menționate organele de urmărire penală au avut dificultăți cu traducerea din limbile Neerlandeză, Albaneză, Cehă, fiind solicitat concursul birourilor de traduceri, care au subcontractat traducători din România, etc. În concluzie, impunerea rigorii propuse în proiect, și anume ca interpretul/traducătorul sunt persoanele incluse în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați (în continuare <i>Registru</i>), nu poate fi acceptată atât timp cât în Registru nu vor intra și traducători din majoritatea limbilor care se întâlnesc în practica organelor de urmărire penală și cea judecătorească. Pe cale de consecință, propunem completarea prevederilor proiectului discutat: la pct.19 și 48, după sintagma <i>"desemnată în procesul penal de organele competente"</i>, cu sintagma, ... iar, în cazul imposibilității de a desemna un traducător/interpret autorizat, traducerea/interpretarea va fi asigurată de o persoană cu cunoștințele suficiente pentru această acțiune,	videoconferință, iar STISC-ul poate asigura concomitent conectarea a 150 de utilizatori la sistemul de videoconferință, va face dificilă aplicarea în practică a acestora. Prin urmare, este prematur de a acorda posibilitatea organului de urmărire penală utilizarea videoconferinței la etapa de urmărire peanlă. 241. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 13 din sinteză

	care va fi preîntâmpinată de răspundere, conform art.312 din Codul penal.” 242. la fel, cu referire la pct.19 al proiectului supus avizării, în vederea expunerii corecte, propunem ca textul „<i>în traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți</i>” să fie substituit cu textul „<i>oferirea interpretării în limbajul mimico -gestual pentru persoanele cu deficiențe de auz și formate accesibile pentru comunicare pentru persoanele surdo-mute</i>”. 243. în vederea coroborării prevederilor pct.41) din proiectul de Lege supus avizării cu art.134 alin.(4) Cod penal, care stipulează că, ” <i>1) Prin rudenie se înțelege legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. [...]4) Rude apropiate sînt părinții, copiii, înfrictorii, copiii înfricți, frații și surorile, bunicii și nepoții lor [...]</i>”, propunem excluderea sintagmei ”<i>soțul/soția</i>”. În aceeași ordine de idei menționăm că potrivit prevederilor art. 45 alin. (1) și (2) din Codul familiei: „<i>Rudenția este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. Gradul de rudenie se stabilește prin numărul de nașteri.</i>”, astfel la acest capitol conchidem că propunerea de completare a pct. 41) din art. 6 din Codul de procedură penală cu cuvintele „<i>soțul/soția</i>” contravine prevederilor art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea 100/2017 care stipulează: „<i>Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli: terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative.</i>” iar completarea pct. 41) în varianta propusă va crea confuzie în aplicare și, respectiv, inevitabil o practică de urmărire penală și judiciară, neuniformă 244. la pct.43¹⁾ textul „<i>privind acțiunile procesuale efectuate</i>” urmează a fi substituit cu sintagma „<i>obținute în procesul penal</i>”. Prin structura actuală a prezentei dispoziții, se impune o condiție primară pentru suportul informațional în raport cu informațiile care urmează
	242. Precizare Textul de „muți” și „surdomuți” este utilizat în textul art. 69 și 105 din Codul de procedură penală care nu au creat dificultăți în aplicare. Mai mult, Legea nr. 264/2008 cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției utilizează aceste noțiuni, fapt pentru care optăm în continuare pentru păstrarea textului în proiectul de lege. 243. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 191 din sinteză. 244. Se acceptă Articolul 6 punctul 43¹⁾ va avea următorul cuprins: „43¹⁾ <i>suport informațional</i> – suport material ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației

	a fi păstrate și pasibile de a fi prelucrate, adică, aceste informații ar trebui să rezulte doar dintr-o activitate procesuală efectuată. De menționat, că procesul penal în unele situații este pornit urmare a unei sesizări la care sunt anexate o multitudine de informații, inclusiv electronice, care urmează a fi păstrate, prelucrate și eventual prezentate în calitate de mijloace materiale de probă, iar concursul organului de urmărire penală la acumularea lor prin acțiuni de urmărire penală nu se impune sau nu este posibil. Exemplificând situațiile practice, când informația ajunge în posesia organului de urmărire penală fără concursul lui, prezintă și situația când partea în proces sau persoana interesată prezintă informația în cadrul controlului ierarhic sau judiciar în ordinea art.299¹ sau art.313 din Cod de procedură penală (contestări a soluțiilor dispuse pe marginea cauzei) ș.a., inclusiv și cele prezentate în instanța de judecată, etapă a procesului, când organul de urmărire penală nu realizează anumite activități procesuale, informații care pot să schimbe soluția dispusă aferent cauzei și ulterior, acestea urmează a fi prelucrate și prezentate cu putere de probă în susținerea unei anumite hotărâri.	privind acțiunile procesuale efectuate obținute în procesul penal;”
245. La pct.2 din proiect – Articolul art.7 alineatul (3²) din Codul de procedură penală. Modificările operate prin substituirea sintagmei “<i>dezbateri judiciare</i>” cu textul “<i>deliberarea și adoptarea sentinței</i>”, considerăm a fi inoportune și atrag imposibilitate părților de a se expună în cadrul ședinței de judecată pe marginea deciziei pronunțate de către Curtea Constituțională. Tot aici, considerăm judicios de menționat că, modificarea operată limitează dreptul procurorului, la necesitate, a modifica acuzarea în ședința de judecată, ca consecință deciziei pronunțate de către Curtea Constituțională	245. La pct.2 din proiect – Articolul art.7 alineatul (3²) din Codul de procedură penală. Modificările operate prin substituirea sintagmei “<i>dezbateri judiciare</i>” cu textul “<i>deliberarea și adoptarea sentinței</i>”, considerăm a fi inoportune și atrag imposibilitate părților de a se expună în cadrul ședinței de judecată pe marginea deciziei pronunțate de către Curtea Constituțională. Tot aici, considerăm judicios de menționat că, modificarea operată limitează dreptul procurorului, la necesitate, a modifica acuzarea în ședința de judecată, ca consecință deciziei pronunțate de către Curtea Constituțională	245. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 96 din sinteză.
246. La pct.5 din proiect – Articolul 20 alineatul (3) din Codul de procedură penală, pentru claritatea și precizia legii, se propune sintagma “<i>cele în care sânt persoane...</i>” de expus în redacția “<i>cauzelor penale în care sânt persoane...</i>”.	246. La pct.5 din proiect – Articolul 20 alineatul (3) din Codul de procedură penală, pentru claritatea și precizia legii, se propune sintagma “<i>cele în care sânt persoane...</i>” de expus în redacția “<i>cauzelor penale în care sânt persoane...</i>”.	246. Precizare Norma de la art. 20 din Codul de procedură penală este expusă într-o normăclară, or cuvântul „cele” este un articol demonstrativ nominativ care substituie cuvântul „cauzelor penale”.
247. La pct.6 din proiect - Articolul 30 alineatul (3) din Codul de procedură penală, susținem abrogarea alineatului (3) art.30. Totodată, propunem abrogarea și a alineatului (4) art.30, de care se abuzează la	247. La pct.6 din proiect - Articolul 30 alineatul (3) din Codul de procedură penală, susținem abrogarea alineatului (3) art.30. Totodată, propunem abrogarea și a alineatului (4) art.30, de care se abuzează la	247. Nu se acceptă Art. 30 alin. (4) din Codul de procedură penală nu impune obligativitatea constituiri completului de judecată cînd

	moment, creându-se complete potrivit principiului personalității inculpatului (<i>Platon V. învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal</i>). Luând în considerație că, s-a decis asupra excluderii completelor de judecată pentru cele mai grave infracțiuni (<i>exceptional de grave</i>), nu este justificat de a păstra aceste complete pentru alte categorii de dosare penale. 248. La pct.8 din proiect – Articolul 34 din Codul de procedură penală, considerăm că, propunerea de modificare a art.34 din Cod de procedură penală comportă riscul încălcării art.6 CEDO. Autorii proiectului de lege, în vederea excluderii tergiversării procesului penal, prin înaintarea de către părți a cererilor de recuzare în mod repetat cu rea credință și în mod abuziv, cât și diminuării acestora, propun, odată cu înaintarea unei cereri de recuzare, obligarea părții să indice absolut toate motivele de incompatibilitate enumerate la art. 33 din Codul de procedură penală, care sunt cunoscute și aplicabile speței. Exemplul de drept comparat adus în nota informativă la proiectul de lege, este unul irrelevant. E de menționat că, dreptul de a formula recuzări este un instrument, pus la dispoziția părților pentru a le asigura dreptul la o instanță imparțială iar lista incompatibilităților judecătorului inclusă în art. 33 Cod de procedură penală nu este una exhaustivă. Practica condamnării Republicii Moldova la CtEDO demonstrează că, partea poate invoca încălcarea principiului imparțialității, chiar și după pronunțarea hotărârii. Astfel, Înalta Curte, în paragrafele 28 - 31 din Hotărârea din 26 iunie 2007 pe cauza Tocono și profesorii prometeiști contra Moldovei (Cererea nr. 32263/03), a reținut că: ”...28. În ceea ce privește argumentul Guvernului precum că reclamații nu l-au recuzat pe judecătorul V.B., Curtea consideră că nu i-au fost prezentate argumente suficiente care ar combate declarația reclamațiilor precum că directorul liceului nu l-a recunoscut pe judecătorul V.B. în timpul ședinței de judecată. 29. În hotărârea Kyprianou v. Cyprus [GC], nr. 73797/01, § 121, ECHR 2005-..., Curtea a rezumat principiile care reies din jurisprudența sa cu privire la imparțialitatea instanței judecătorești după cum urmează: ”Curtea reiterează, în primul rând, că într-o societate democratică este de o importanță fundamentală ca instanțele judecătorești să inspire	survine circumstanțele de la art. 30 alin. (3), or complexitatea cauzei derivă din mai mulți factori. 248. Nu se acceptă În cauza Tocono și profesorii prometeiști contra Moldovei, Curtea Europeană a constatat că ținea de obligația judecătorului de a se abține de la examinarea cauzei, dar nu de faptul că părțile au abuzat de dreptul lor de a înainta recuzări. Respectiv, art. 34 alin. (1) din proiect impune obligația judecătorului de a se abține de la judecarea cauzei. Mai mult, Curtea a punctat că imparțialitatea trebuie să vină de la buna-credință a judecătorului cît și a părților. Or, Curtea a făcut o distincție între o abordare subiectivă și obiectivă a circumstanțelor care denotă obligativitatea judecătorului care urma să se abțină de la judecarea cauzei, iar dacă cineva pretinde o importanță a circumstanțelor că un judecător nu este imparțial, aceasta nu este decisivă, dacă această bănuială poate fi obiectiv justificată. Prin urmare, articolul 34 respectă standardele impuse de art. 6 CEDO, fără a aduce îngrădire drepturilor persoanelor de a fi judecate de către un tribunal imparțial.

încredere populației și, în primul rând, acuzatului, în cazul procedurilor pendle (a se vedea *Padovani v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1993, *Seria A* nr. 257-B, p. 20, § 27). În acest sens, articolul 6 cere instanței, care cade sub incidența sa, să fie imparțială. Imparțialitatea, în mod normal, denotă absența prejudecății sau părtinirii, existența sau absența acesteia putând fi probată în diferite moduri. Astfel, Curtea face distincție între o abordare subiectivă, adică încercarea de a constata convingerea personală sau interesul unui judecător într-o anumită cauză, și o abordare obiectivă, adică determinarea dacă el a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în acest sens (a se vedea *Piersack v. Belgium*, hotărâre din 1 octombrie 1982, *Seria A* nr. 53, § 30 și *Grievies v. the United Kingdom* [GC], nr. 57067/00, § 69, ECHR 2003-XII). În ceea ce privește al doilea test, atunci când testul se aplică unui complet de judecători, aceasta înseamnă că este necesar de a stabili dacă, pe lângă comportamentul personal al oricăruia dintre membrii celui complet, există fapte care pot fi stabilite și care pot trezi dubii în ceea ce privește imparțialitatea. În această privință, chiar aparențele pot avea o anumită importanță (a se vedea *Castillo Algar v. Spain*, hotărâre din 28 octombrie 1998, Reports 1998-VIII, p. 3116, § 45 și *Morel v. France*, nr. 34130/96, § 42, ECHR 2000-VI). Atunci când se hotărăște dacă într-o anumită cauză există motive legitime de a bănuși că un complet nu este imparțial, punctul de vedere al celor care pretind că acesta nu este imparțial este important, dar nu decisiv. Ceea ce este decisiv este dacă această bănuială poate fi obiectiv justificată (a se vedea *Ferrantelli and Santangelo v. Italy*, hotărâre din 7 august 1996, Reports 1996-III, pp. 951-52, § 58, și *Wettstein v. Switzerland*, nr. 33958/96, § 44, ECHR 2000-XII).

30. Curtea este gata să prezume că, din punct de vedere subiectiv, judecătorul V.B. nu a fost părtinitor. Totuși, ea va examina cauza prin prisma testului obiectiv.

31. Părțile nu au contestat faptul că, cu trei ani înainte de ședința Curții Supreme de Justiție, fiul judecătorului V.B. a fost exmatriculat din liceu decătre director și profesorii care fac parte din organizațiile reclamante și că judecătorul V.B. a amenințat administrația liceului cu răzbunarea. Curtea consideră că, în mod rezonabil, se poate presupune că judecătorul V.B. știa de relațiile sale trecute cu liceul. În temeiul articolului 23 al Codului de

	procedură civilă, el era obligat să informeze părțile despre o posibilă incompatibilitate. Curtea reamintește că articolul 6 § 1 al Convenției impune o obligație fiecărei instanțe naționale să verifice dacă, așa cum este formată, ea reprezintă o „instanță imparțială” în sensul acestei prevederi (a se vedea Remli v. France, hotărâre din 23 aprilie 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-II, § 48). 32. Prin urmare, Curtea este de părere că, în circumstanțele acestei cauze, imparțialitatea judecătorului în cauză poate trezi aparențe pentru a fi pusă la îndoială și că bănuiala reclamanților în acest sens poate fi considerată obiectiv justificată. 33. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în această parte. Din acest motiv, nu este necesar de a pătrunde în alte aspecte ale acestei prevederi invocate de reclamant.” Pe cale de consecință, propunem excluderea modificărilor propuse deoarece concluzia că, aceste modificări ar corespunde scopului asigurării celerității procesului penal vine în contradicție cu principiile de bază ale procedurii penale, în special al dreptului la o instanță imparțială. 249. La pct.9 din proiect – Articolul 35 alineatul (2) din Codul de procedură penală, propunem substituirea sintagmei <i>”ultimul cuvânt al inculpatului”</i> cu sintagma <i>”încheierea cercetării judecătorești”</i>. Raționamentele acestei propuneri se deduc din posibilitatea reluării cercetării judecătorești, conform prevederilor art.31 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul admiterii recuzării judecătorului. 249. Nu se acceptă Rațiunea art. 31 alin. (2) din Codul de procedură penală constă în faptul că schimbarea completului de judecată impune reluarea cercetării judecătorești a avut loc, or art. 6 terminarea cercetării judecătorești a avut loc, or art. 6 CEDO impune ca judecarea cauzei să fie examinată de o „instanță imparțială”. Faptul admiterii cererii de recuzare sau de abținere, echivalează cu situația în care instanța de judecată nu corespunde criteriilor de „instanță imparțială” în sensul art. 6 din Convenție și prin urmare, cercetarea judecătorească urmează să fie reluată de completul de judecată căruia i se va repartiza cauza ulterior. 250. Nu se acceptă Solicitarea autorizării efectuării acțiunilor sau aplicării măsurilor sunt acțiuni de urmărire penală consacrate în Codul de procedură penală, or în actuala redacție de la art. 52 alin. (1) pct. 16) din Codul de procedură penală prevede 250. La pct.12 din proiect – Articolul 52 alineatul 1 din Codul de procedură penală este necesar de menționat că, după cum reiese din cuprinsul pct.16) alin.(1) articolul 52 Cod de procedură penală, propus pentru a fi introdus în cel din urmă act normativ codificat, procurorul „întindează în instanța de judecată demersuri prin care solicită autorizarea

	efectuării acțiunilor sau aplicării măsurilor, finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului și a altor acțiuni în cazul în care este necesară autorizarea judecătorului; Din lectura acestui text, rezidă lipsa unor trăsături calitative specificate în art.60 alin.(3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, pe care trebuie să le întrunească Codul, și anume - precizia, claritatea și logica. Or, neconcretizarea în text a caracterului acțiunilor sau măsurilor ale căror autorizare poate solicita procurorul, duce la inaplicabilitatea normei menționate. Tot aici, se propune excluderea textului „, finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului”, din prevederile punctului 16), or, prevederile propuse a fi înlocuite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinuitul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza. Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual în textul dispoziției discutate. Cu referire la punctului 24), în sensul utilizării corecte a anumitor termeni procesuali, se propune înlocuirea sintagmei „<i>dosarul penal</i>” cu sintagma „<i>cauza penală</i>”, substituirea textului „<i>ordonanța de înaintare a calității de bănuț, învinuit, de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă</i>” cu textul „<i>ordonanțele privind calitățile procesuale ale părților</i>”; sintagma „<i>victimei</i>” cu „<i>părți, reprezentantului ei sau succesorului</i>”. Raționamentul înlocuirii sintagmei „<i>victimei</i>” cu varianta propusă, ar urma să prevadă acoperirea juridică pentru realizarea drepturilor asigurate prin prezenta dispoziție, atât pentru victimă, partea vătămată, partea civilă ca părți ale procesului, cât și pentru instituția reprezentării și a succesorului, în situația reprezentanților legali care participă la toate procedurile juridice în interesul persoanelor lipsite de o anumită capacitate și respectiv pentru succesorii legali ai victimei decedate urmare a săvârșirii infracțiunii, a părții	o enumerare a acțiunilor ce le întreprinde procurorul în cadrul urmăririi penale. Totodată, <i>finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului</i> este o acțiune procesuală ce trebuie realizată de organul de urmărire penală în contextul exercitării urmăririi penale în lipsa învinuitului așa cum prescrie art. 291¹ din <i>Codul de procedură penală</i>. La fel, este necesară enumerarea actelor procedurale ce urmează a fi prezentate mediatorului întrucât calitățile procesuale ale părților sunt diferite, iar pentru a evita interpretările eronate și dificilă aplicarea în practică, este necesar de menținut aceste formulări.

	vătămate sau părți civile decedat cărora a survenit după obținerea calității procesuale. Se propune excluderea sintagmei „<i>specialist</i>”, or rapoartele de constatare pot fi executate atât de specialiști cât și de experți judiciari în calitate de specialiști. Privitor la pct. 28), considerăm inoportună instituirea obligației procurorului de a informa în scris inculpatul despre posibilitatea recurgerii la mediere, or, înșăși denumirea art. 52 Cod de procedură penală-„Atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale”, denotă faptul că, atribuțiile sunt aplicabile pentru etapa urmăririi penale iar potrivit prevederilor art. 65 alin. (2) Cod de procedură penală, inculpat este învinuitul în privința căruia cauza penală a fost expediată în instanța de judecată iar de la momentul expedierii cauzei penale în instanța de judecată, obligativitatea explicării drepturilor și obligațiilor inculpatului îi revine instanței de judecată. Raționamentul expus <i>supra</i> este aplicabil și pentru pct. 14 din Proiectul de lege prin care se propune modificarea art. 57 alin. (2) pct. 14¹) din Codul de procedură penală, or, ofiterului de urmărire penală nu-i poate fi reținută obligația de a informa învinuitul sau inculpatul, această obligație revenindu-i procurorului sau instanței de judecată.	Se acceptă
	251. La pct.13 din proiect – Articolul 56 alineatul (2) din Codul de procedură penală, considerăm că, sintagma „<i>la timp</i>” poartă un caracter ambiguu, astfel, propunem substituirea sintagmei „<i>la timp a</i>” cu cuvântul „<i>tuturor</i>”. Tot aici, propunem completarea prevederilor alineatului (2) art.56 din proiectul supus avizării cu sintagma „<i>asigură respectarea termenului de urmărire penală</i>”. Dispoziția art. 259 alin. (2) din proiect stabilește că, „<i>Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală...</i>”, respectiv, prin norma dată se instituie o nouă atribuție a conducătorului organului de urmărire penală care nu este prevăzută în partea generală a codului.	251. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 46, 166 și 196 din sinteză.
	252. La pct.14 din proiect – Articolul 57 alineatul (2), pct. 16¹ din Codul de procedură penală Propunem de substituit sintagma „<i>ordonanța de înaintare a calității de bănuț, învinuit</i>” cu sintagma „<i>ordonanța de punere sub învinuire</i>”, iar	252. Precizare Suplimentar opiniei autorului de la pct. 250 din sinteză, menționăm că obiectul proiectului are drept scop înlăturarea

	sintagma "raportul" cu - "concluziile raportului". Or prezentarea mediatorului a ordonanței de recunoaștere a calității de bănuț este lipsit de relevanță la gestionarea cazului în vederea consilierii psihologice. Tot aici, considerăm judicios că, mediatorului să i se atribuie în procesul penal calitate procesuală prin ordonanță, cu conferire drepturilor și obligațiilor procesuale. De asemenea, considerăm oportun ca informația solicitată de mediator să se prezinte doar în baza unei ordonanțe a ofițerului de urmărire penală cu încuviințarea procurorului sau prin ordonanța procurorului. 253. La pct.15 din proiect – Articolul 58 din Codul de procedură penală considerăm că, textul propus spre completare - "2¹ să facă declarații și explicații", poate ridica deficiențe în practica aplicării, având în vedere că, legiuitorul a exclus operarea cu o astfel de noțiune în legea procesual penală, folosind doar syntagma, la orice formă gramaticală, declarații. 254. La pct.17 din proiect- Articolul 60 din Codul de procedură penală. Propunem următoarea reglementare: „Articolul 60 alineatul (1) punctul 7) se completează cu textul „ , cu excepțiile prevăzute de prezentul cod”. se completează cu alineatul (1³) cu următorul cuprins: „(1³) Prin derogare de la prevederile alin.(1) pct.7), partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau degradante, cu grave contra persoanei, tortură, tratamente inumane sau degradante, cu caracter sexual sau a violenței în familie, traficului de ființe umane pot să ia cunoștință de materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: o restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă, restricția se referă doar la anumite acte procedurale și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale. Ordonanța poate fi atacată la judecătoria de instrucție în condițiile art. 313.” Argumentare:
proceselor birocratice astfel încât să îngreuneze instrumentarea cauzelor penale. Calitățile procesuale în procesul penal sunt atribuite doar pentru a clarifica statutul acestora, prin identificare drepturilor și obligațiilor lor. Mediatorul este persoana atestată în condițiile Legii nr. 137/2007 cu privire la mediere, care asigură desfășurarea procesului de mediere în vederea soluționării litigiului dintre părți. Respectiv, în vîntea Legii nr. 137/2007 coroborat cu alte acte normative mediatorul are drepturi și obligații.	253. Precizare Dispozițiile art. 58 alin. (3) pct. 2¹) din proiect este o „ogîndire” a drepturilor și obligațiilor părții vătămate prevăzute la art. 60 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală.
	254. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 7 și 142 din sinteză.

Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr.31 din 29 noiembrie 2018 a constatat că: „ 48. Curtea reține că, prin contestarea textului „din momentul încheierii urmăririi penale” de la articolul 60 alin. (1) pct. 7) și a textului „din momentul terminării urmăririi penale” de la articolul 80 alin. (1) pct. 8) din Codul de procedură penală, autorul excepției pune problema asigurării participării efective a părții vătămate și a reprezentantului acesteia la urmărirea penală. Curtea observă că textul articolului 24 alin. (2) din Constituție, care prevede că „nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante”, nu prevede în mod expres obligația statului de a-i asigura părții vătămate o participare efectivă la etapa urmăririi penale. În același timp, Curtea menționează că interzicerea torturii ca deziderat constituțional trebuie examinat prin prisma obligațiilor care îi revin statului. Astfel, în cauza Bouyid v. Belgia, 28 septembrie 2015, § 122, Curtea Europeană a reținut că în toate cazurile, în privința obligațiilor care decurg din articolul 3 din Convenția Europeană, victima trebuie să fie în măsură să participe în mod efectiv la anchetă. De altfel, o investigație nu poate fi considerată „efectivă”, atât timp cât victima sau rudele sale apropiate nu sunt implicate în desfășurarea urmăririi penale în măsura necesară protejării intereselor sale legitime (a se vedea și Slimani v. Franța, 27 iulie 2004, § 47). Prin urmare, Curtea constată că asigurarea participării efective a părții vătămate la urmărirea penală reprezintă un element al aspectului procedural al dreptului de a nu fi supus relexor-tratamente, o obligație care le revine autorităților Republicii Moldova din perspectiva articolului 24 alin. (2) din Constituție.

Curtea admite faptul că restricționarea accesului la materialele cauzei penale până la terminarea urmăririi penale poate urmări realizarea scopului legitim al păstrării confidențialității urmăririi penale. De altfel, în contextul special al dreptului părții vătămate de a avea acces la materialele urmăririi penale până la terminarea acesteia, Curtea Europeană a menționat că restricțiile privind accesul la materialele cauzei penale la etapa începerii urmăririi penale și pe durata acesteia pot fi justificate, între altele, de necesitatea păstrării confidențialității datelor defnute de către autorități și a protejării drepturilor altor persoane. Cu toate acestea, ar trebui să se realizeze un echilibru corect între interesele

menționate mai sus, pe de o parte, și dreptul victimei de a participa efectiv la procedură, pe de altă parte (Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin v. Ucraina, 24 iunie 2010, § 72)”.

Totodată, Curtea Constituțională a recunoscut constituționale textul „din momentul încheierii urmăririi penale” de la articolul 60 alin. (1) pct. 7) și textul „din momentul terminării urmăririi penale” de la articolul 80 alin. (1) pct. 8) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, în măsura în care acestea nu se aplică victimelor torturii și reprezentanților acestora, care trebuie să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: (i) restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; (ii) restricția se referă doar la anumite acte procedurale și (iii) există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.

Astfel, Curtea Constituțională a indicat necesitatea asigurării dreptului de a lua cunoștință cu materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale doar victimelor torturii și reprezentanților acestora. Or, în aceste cazuri s-ar realiza un echilibru corect între necesitatea păstrării confidențialității datelor deținute de către autorități și protejării drepturilor altor persoane și dreptul victimei de a participa efectiv la procedură.

Prin urmare, nu considerăm judicios reglementarea dreptului părții vătămate de a lua cunoștință cu materialele cauzei penale la toate etapele pentru toate categoriile de infracțiuni, fapt ce ar putea afecta confidențialitatea urmăririi penale precum și ar putea duce și la tergiversarea urmăririi penale.

Totodată, propunem a reglementa acest drept și pentru părțile vătămate în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, cu caracter sexual sau a violenței în familie și traficului de ființe umane având în vedere natura acestor categorii de infracțiuni.

În contextul dezvoltării institutului **Consemnului**, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura

	executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021), propunem: Articolul 60 alineatul (2) de completat cu punctul 1¹) cu următorul cuprins: „1¹) să facă declarația⁷ necesară pentru punerea în aplicare a consemnului, în legătură cu executarea actului de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată în privința sa;”. 255. La pct. 18. din proiect - Articolul 68 din Codul de procedură penală Nu susținem completarea propusă la pct.3¹), care dă dreptul apărătorului să adrese întrebări prin intermediul organului de urmărire penală persoanelor audiate în condițiile art.104-114 Cod de procedură penală, or, normele indicate reglementează audierea martorilor, părților vătămate, părții civile, civilmente responsabile, la audierea cărora apărătorul nu are acces (<i>cu mici excepții</i>) astfel apărătorul ar avea acces la materialele cauzei penale încă la faza urmăririi penale. Norma propusă la pct.21) alin. (1) art.68 Codul de procedură penală „21) să solicite informații pe orice suport, referințe, copii și originale ale actelor necesare pentru acordarea asistenței juridice, de la instanțele judecătorești, organele de drept, autoritățile publice, alte persoane și organizații”, poartă caracter incert și va condiționa interpretări, ceea ce contravine principiului certitudinii și predictibilității normelor juridice, consacrat de art. 3 al Legii nr. 100/2017 privind actele normative. Astfel, nu există claritate cu referire tipul și caracterul informației care poate fi solicitată de către apărător, avându-se în vedere dreptul la respectarea datelor cu caracter personal, confidențialitatea vieții private și a urmăririi penale. Mai mult, nu este clar de asemenea la care etapă a procesului penal are dreptul apărătorul de a solicita informații pe orice suport, referințe, copii și
255. Se acceptă parțial Art. 68 alin. (1) se completează cu punctul 21) cu următorul cuprins: „21) să solicite informații pe orice suport, referințe, copii certificate corespunzător ale actelor necesare pentru acordarea asistenței juridice, de la instanțele judecătorești, organele de drept, autoritățile publice, alte persoane și organizații.”. Art. 80 alin. (1) se completează cu punctul 18) cu următorul cuprins: „18) să solicite informații pe orice suport, referințe, copii certificate corespunzător ale actelor necesare pentru acordarea asistenței juridice, de la instanțele judecătorești, organele de drept, autoritățile publice, alte persoane și organizații.”.	

⁷ A se vedea definiția infracțiunii – Falsul în declarații - prevăzute la art.352¹ din Codul penal;

originale ale actelor necesare pentru acordarea asistenței juridice, de la instanțele judecătorești, organele de drept etc. Or, pct.10) al aceleași norme prevede că are dreptul să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul terminării urmăririi penale, având loc o dublare a drepturilor ce se referă la informația obținută de la organul de urmărire penală. În aceeași ordine de idei, obiectăm împotriva posibilității apărătorului de obține de la autoritățile publice, instanțele judecătorești, organul de urmărire penală, alte persoane și organizații a originalilor actelor necesare pentru acordarea asistenței judiciare, <u>obținerea copiilor autentificate este suficientă pentru asigurarea plenitudinii asistenței judiciare</u>, în caz contrar apărătorul intervine ca organ care efectuează personal o anchetă, mai mult ca atât, aceste aspecte ar putea periclita activitatea de urmărire penală în condițiile în care apărătorul ar obține un act în original necesar pentru anumite acțiuni procesuale, ne fiind obligat să-l prezinte organului de urmărire penală/instanței de judecată decât în condițiile de finisare a procesului penal pe caz. Mai mult ca atât, Codul de procedură penală nu reglementează care va fi procedura de ridicare, păstrare, restituire a actului în original, din care considerente pledăm pentru excluderea din textul completat a textului „și originale”.	256. La pct.19 din proiect- Articolul 69 din Codul de procedură penală Propunem a menține varianta actuală a art.69 alin. (1) pct.1) din Codul de procedură penală „<i>aceasta o cere bănuitul, învinuitul, inculpatul</i>” având în vedere că poate să existe cazuri când bănuitul/ învinuitul/inculpatul învinuit de săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave să solicite să fie apărât de un avocat însă să nu dispună de mijloace financiare suficiente pentru a plăti un apărător, caz în care, având în vedere modificările operate, organul de urmărire penală sau procurorul va fi în imposibilitate să solicite desemnarea unui avocat din oficiu. Mai mult, pot exista situații când într-o cauză penală să fie mai mulți bănuți/învinuiți/inculpați interesele cărora sunt contradictorii și cel puțin unul din ei este asistat de apărător iar ceilalți să nu dispună de mijloace financiare pentru a achita apărătorul fapt ce ar putea leza dreptul lor la apărare prevăzut în legea fundamentală (art.26 alin.3) și Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art.6). 256. Nu se acceptă Articolul 69 din proiect consacra participarea obligatorie a apărătorului, în sensul asigurării dreptului la apărare. Asigurarea apărătorului este un drept care se acordă în condițiile expuse la art. 69. În situațiile în care persoana nu dispune de mijloace financiare suficiente, Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat prevede mecanismul de acordare a asistenței juridice, iar art. 69 conform proiectului nu îngădește dreptul persoanei de a i se acorda un apărător pentru infracțiunile ușoare sau mai puțin grave dacă interesele justiției o cer, obligația a statului impusă de art. 6 §3 lit.c. CEDO

	<i>În context, CtEDO în hotărârea Pham Hoang c. Franței, hotărârea din 1992, par. 40-41. a reținut că gravitatea pedepsei la care este expus acuzatul conduce la seriozitatea infracțiunii pentru care este cercetat și că nu doar expunerea la o condamnare privată de libertate justifică desemnarea unui avocat din oficiu, ci și riscul aplicării unei amenzi substanțiale.</i> Astfel, stricta respectare a drepturilor bănuțului, învinuțului și inculpatului, inclusiv a altor participanți la procesul penal, exclude o acuzare nejustificată și stabilirea unei pedepse nelegale. Asigurarea apărării este o garanție a cercetării obiective, complete și multilaterale a probelor, condiție necesară pentru stabilirea adevărului, a apărării drepturilor și intereselor legale ale persoanei și adoptării unei sentințe legale și întemeiate. Având în vedere cele expuse propunem a reglementa că în cazurile în care bănuțului/invinuțului/inculpatul solicită apărător dar nu are mijloace financiare să-l achite, inclusiv și în cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, urmează a fi desemnat un apărător din oficiu. 257. La pct.20 din proiect – Articolul 70 din Codul de procedură penală La alin.(1) pct.2) nu este necesar de indicat concret legea care reglementează o anumită procedură, or acesta poate fi abrogată, modificată, fapt care va condiționa blocarea activității legate de segmentul în cauză, sau va impune modificarea legislației procesual-penale or de câte ori se vor opera modificări la Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat. În general, în cod nu ar trebuie să se regăsească trimitere la o lege concretă. Alin.(4) deși este asemănător cu textul în vigoare al art.70 Cod de procedură penală, totuși prin termenul lipsește nejustificat, permite apărătorului pe caz prin oricare categorie de justificare (<i>concedii de odihnă care nu sunt limitate în timp, sau fixate din timp, alegerea dosarelor la discreția sa</i>), să gestioneze după bunul plac cauzele penale care urmează a fi examinate în instanță. Totodată, în fraza <i>"procesul penal se desfășoară în lipsa învinuțului, inculpatului care se sustrage de la urmărirea penală sau judecată"</i>, textul <i>"de cel puțin 5 zile"</i> este necesar de substituit cu <i>"cel mult 5 zile"</i>. Propunerea dată rezultă din practica înregistrată la pregătirea apărătorilor pe cauze penale și urmează inclusiv neadmiterii tergiversării investigării/judecării cauzelor penale.
	257. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 186 din sinteză. Suplimentar subliniem că, modificarea alin. (6) exclude „acrobațiile juridice” ale bănuțului, învinuțului, inculpatului de a avea mai mulți apărători desemnați de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în vederea excluderii cheltuielilor de la bugetul de stat. Complementar a se vedea și opinia autorului proiectului din pct. 258 din sinteză.

	Abrogarea alin.(5) al art.70, ar exclude situația substituirii apărătorului ales în condițiile în care acesta nu se prezintă la ședințe. Amendamentele propuse la alin.(6) al articolului nominalizat exclude numirea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat în cazul în care învinutul, inculpatul are un avocat ales (<i>pe contract</i>), fapt care ar condiționa termenul rezonabil al examinării procesului penal și celeritatea acestuia de către apărătorul pe caz.	
258. La pct.21 din proiect - Articolul 71 din Codul de procedură penală Considerăm inoportun indicarea concretă a Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, or acesta poate fi abrogată, modificată, fapt care va condiționa blocarea activității legate de segmentul în cauză, sau va impune modificarea legislației procesual-penale or de câte ori se vor opera modificări la Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat. Prin urmare, considerăm judicios textul „<i>Legea nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat</i>” a-l substitui cu textul „<i>în conformitate cu legislația care reglementează asistența juridică garantată de stat</i>”.	258. Nu se acceptă Conform art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat.	
259. La pct.22 din proiect -Articolul 72 din Codul de procedură penală Propunem textul „<i>poate fi contestată numai de către persoana apărată sau prin intermediul apărătorului său</i>”, a-l substitui cu textul „<i>poate fi contestată numai de către persoana apărată, personal sau prin intermediul apărătorului său</i>” (utilizarea corectă a conjuncției „sau”).	259. Precizare Norma este expusă clar și nu suscită interpretări.	
260. La pct. 23 din proiect – Articolul 79 din Codul de procedură penală Propunem prima frază a o reda cu următorul cuprins: „în titlul și în alineatul (1) după textul „părții civilmente responsabile” se completează cu textul „și al succesoriului””. Modificarea este necesară în scopul corelării prevederii alineatului (1) cu titlul articolului din proiect;	260. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 56 din sinteză.	
261. La pct.24 din proiect – Articolul 80 din Codul de procedură penală În prima frază cuvintele „cuvântul” și „sintagma” urmează a fi substituite cu cuvântul „textul”.	261. Precizare Eroarea a fost înlăturată. A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 255 din sinteză.	

	Punctul 3¹) propunem a fi exclus iar punctul 18) urmează a fi revizuit având în vedere argumentele expuse la pct.18 din proiect.	În partea ce ține de excluderea pct. 3¹) din art. 80 nu susținem, dat fiind faptului că acest drept al reprezentantului victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmenteresponsabile va fi realizat similar ședinței de judecată. Mai mult, acest drept este oferit în vederea semnificației standardului „participării efective la anchetă”, așa cum dă de înțeles Curtea Europeană în jurisprudența sa referitoare la articolele 2 și 3 din Convenție, privity sub aspect procedural.
	262. La pct.25 din proiect – Articolul 81 din Codul de procedură penală Considerăm judicios completarea în textul titlului cât și în alineatele articolului după cuvintele „<i>Succesorul</i>” sau „<i>succesor al</i>” cu cuvântul „<i>victimei</i>.” Atribuirea calității procesuale de parte vătămată sau de parte civilă se dispune prin actul de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, la cerere și cu exprimarea acordului. Există situații când victima decedează urmare a săvârșirii infracțiunii sau ca parte a procesului penal, victima nu și-a exprimat acordul și nu a formulat o cerere în acest sens. În astfel de condiții, succesorul legal poate fi doar a victimei și respectiv succesor legal al părții vătămate sau părții civile când au fost recunoscute corespunzător în această calitate. Totodată, modificarea propusă la art.81 ar crea doar confuzii și posibil încălcarea drepturilor părților în proces. Nu este clar cum se va proceda spre exemplu când învinuitul/inculpatul cu un succesor al victimei se împacă iar cu altul nu, mai mult ca atât, atât procurorul de caz cât și instanța trebuie să cunoască care este poziția (unică) a părții pe caz și acționeze în dependență de această poziție.	262. Nu se acceptă Articolul 58 reglementează statutul victimei, statut care nu necesită a fi recunoscut printr-un act procedural al organului de urmărire penală. Pe când partea vătămată obține această calitate doar după recunoașterea prin ordonanța organului de urmărire penală și doar cu acordul victimei, or art. 59 alin. (1) coroborat cu alin. (2) prevede expres că, recunoașterea ca parte vătămată se efectuează prin ordonanța organului de urmărire penală, imediat după stabilirea temeiurilor de atribuire a unei asemenea calități procesuale. Prin urmare, însăși „[...] Curtea conchide că articolul 81 din Codul de procedură penală contravine, în partea referitoare la omisiunea includerii soțului/soției în calitate de potențial succesor în procesul penal al părții vătămate sau al părții civile, articolului 20 coroborat cu articolul 54 din Constituție [...]” (§ 83 din HCC nr. 12/2021)
	263. La pct.26 din proiect- Articolul 85 A se corecta eroarea și textul „la alineatul (5), punctul 4)” a se substitui cu textul „la alineatul (6), punctul 4)” or, alineatul (5) al articolului 85 din Codul de procedură penală, stabilește „<i>Neexecutarea de către interpret, traducător a obligațiilor sale atrage răspundere, potrivit legii. Pentru</i>	263. Se acceptă Eroarea a fost înlăturată

<i>traducere intenționat incorectă, interpretul, traducătorul poartă răspundere în conformitate cu art.312 din Codul penal.”</i>	264. La pct.27 din proiect- Articolul 90 <i>În contextul dezvoltării institutului Consensemului, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021), propunem:</i> Articolul 90 alineatul (7) a-1 completa cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: <i>„2¹) să facă declarația necesară pentru punerea în aplicare a consensemului, în legătură cu executarea actului de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată în privința sa;”</i> A se corecta eroarea și cuvântul „subpunctul,, a se substitui cu cuvântul „punctul”.	264. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză. 265. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 138 din sinteză. Modalitatea de obținere a declarațiilor nu îngrădește dreptul bănuțului sau învinutului de a le oferi, dar nici nu îngreunează lucru organului de urmărire penală.
	265. La pct. 30 din proiect- Articolul 104 din Codul de procedură penală În alineatul (1) propunem textul „<i>imediat după reținerea bănuțului său</i>” a-1 substitui cu textul „<i>imediat după reținere</i>”, având în vedere că în practică infractorul poate fi reținut nu doar atunci când are statut de bănuț, dar și cel de învinuit, inculpat; Pentru a asigura posibilitatea audierii prin teleconferință a bănuțului și învinutului de către reprezentantul organului de urmărire penală sau a procurorului, fără concursul instanței de judecată, este necesar de completat după sintagma „... care acordă asistență juridică garantată de stat, ce se dispune...” cu următoarea unitate semantică: <i>„.... prin ordonanță sau ...”</i> La alineatul (2¹) în contextul dezvoltării tehnologiilor informaționale, se atestă prezența unor neclarități în cuprinsul alineatului (2¹) propus pentru fi introdus în articolul 104, exprimat în admiterea unor declarații <i>în scris</i>. O atare abordare va aduce la apariția problemei de utilizare în procesul penal a declarațiilor dactilografiate și, respectiv, se impune precizarea prin	

completarea cu sintagma „ <i>scris olograf sau dactilografat</i> ” în vederea alegerii formei declarațiilor făcute în scris.	266. La pct.31 din proiect – Articolul 105 din Cod de procedură penală Posibilitatea audierii martorilor prin teleconferință este un instrument mult așteptat de justițieri, care va accelera examinarea cauzelor penale, care se examinează un termen îndelungat pe motivul imposibilității prezentării martorilor. <u>Însă o simplă analiză a riscurilor de audiere a martorilor în afara birourilor persoanelor responsabile de audiere (ofiter de urmărire penală/procuror) sau sălilor de judecată, determină concluzia că lipsa unui control asupra împrejurărilor în care este audiată persoana poate genera pericole de influențare a acestuia prin acțiuni de intimidare sau constrângere de a face declarații părtinitoare/incriminatorii, ce va genera obținerea unei probe viciate, iar, în consecință, emiterea unei soluții incorecte de către instanța de judecată.</u> Sub acest aspect ridică semne de întrebare referitor la locul aflării martorului în momentul audierii, modul cum va fi verificată identitatea martorului de către subiectul procesual, cum vor fi protocolate aspectele prin care organul de urmărire penală sau judecătorul va preveni martorul asupra răspunderii ce o poartă în caz de refuz de a depune declarații, precum și pentru declarații mincinoase. Lipsa unui control asupra împrejurărilor în care este audiată persoana poate genera pericole de influențare a martorului prin acțiuni de intimidare sau constrângere de a face declarații părtinitoare/incriminatorii, fapt ce va genera obținerea unei probe viciate, cu riscul de a fi declarată nulitatea acestora Prin urmare, proiectul urmează a se completa cu reglementări cu referire procedura de audiere a martorului prin teleconferință, inclusiv: - unde urmează să se afle martorul în momentul audierii; - cine asigură cu mijloace tehnice martorul; -cine stabilește și certifică identitatea martorului; -în ce mod persoana va fi preîntâmpinată de răspunderea ce o poartă pentru declarațiile ce urmează să le facă; - cum va fi semnat procesul verbal de audiere; - procedura în cazul audierii martorilor care se află peste hotarele țării...ș.a.).	266. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 139 din sinteză.

În acest sens, ar putea fi luate în vedere și prevederile Codului de procedură civilă care deja reglementează procedura audierii martorilor prin intermediul videoconferinței în cauzele civile.	267. La pct.34 din proiect- Articolul 110 din Codul de procedură penală Abrogarea alin.(4) al art.110 Cod de procedură penală, ar face imposibilă procedura de audiere a martorului, or, identitatea martorului urmează a fi constatată de către un judecător în condițiile în care audierea lui este efectuată de către un judecător. Într-o altă ordine de idei, nu este clară modalitatea de consemnare a datelor de identitate veridice și a celor legendate în procesul-verbal, cine va verifica identitatea martorului (<i>atât timp cât acesta este audiat prin intermediul teleconferinței cu circuit închis cu imaginea și vocea distorsionată</i>), cine va transmite și unde se va păstra plicul cu procesul-verbal privind consemnarea datelor de identitate originale și declarația martorului referitor la faptul că a fost preîntâmpinat de răspundere penală pentru depunerea declarațiilor false. Actualmente există o practică uniformă referitor la modalitatea de audiere a martorilor potrivit prevederilor art. 110 din Codul de procedură penală, procedura fiind expusă detaliat în pct. 3 a HPCSJ nr. 7/2005 cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale.	267. Se acceptă Modificările ce privesc abrogarea alin. (4) de la art. 110 au fost excluse din proiect.
268. La pct.35 din proiect- Articolul 110¹ din Codul de procedură penală Propunerea de completare cu alineatul (1¹) nu o susținem, deoarece completările formulate sunt inoportune, nu sunt necesare din următoarele considerente, termenul audierii martorului minor este reglementat de art.479, art.481 Cod de procedură penală, potrivit cărora audierea nu poate dura mai mult de 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi. Completarea alin.(3) cu textul ”<i>în cazul în care reprezentantul legal al minorului supus audierii are calitate de bănuț, învinuit sau parte civilmente responsabilă în cadrul aceluiași proces penal, acesta de asemenea nu participă la audiere, iar în locul reprezentantului legal la audierea</i>	268. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 140 din sinteză. Suplimentare menționăm că intervențiile de la art. 110¹ alin. (1¹), propune trasarea unei linii de demarcare între minorii de până la 14 ani și cei care au împlinit deja această vârstă, în partea ce ține de durata audierii. La moment, potrivit prevederilor art. 481 alin. (1) martorul minor nu poate fi audiat mai mult de 2 ore fără întrerupere, iar în total audierea nu poate depăși 4 ore pe zi. Considerăm judicios reducerea termenului maxim admisibil de audiere	

	<i>minorului participă o rudă a acestuia cu capacitate deplină de exercițiu, desemnată de judecătorul de instrucție”, considerăm că urmează a fi exclusă, deoarece o atare situație este inadmisibilă în cadrul procesului penal.</i> <i>Astfel, potrivit art. 77 alin. (4) Cod de procedură penală nu se admite în procesul penal în calitate de reprezentant legal al victimei, părții vătămate și părții civile – persoana căreia i se incumbă cauzarea, prin infracțiune, a prejudiciului moral, fizic sau material părții vătămate sau a prejudiciului material părții civile.</i> <i>Totodată, articolul 77 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală reglementează expres și exhaustiv persoanele care pot fi recunoscute în calitate de reprezentanți legali după cum urmează: „(1) Reprezentanți legali ai victimei, părții vătămate, părții civile, bănuțului, învinutului, inculpatului sînt părinții, tutorii sau curatorii lor, care reprezintă în procesul penal interesele participanților la proces minori sau iresponsabili. (2) În cazul în care victima, partea vătămată, bănuțul, învinutul, inculpatul este minor sau este persoană iresponsabilă și nu are reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin. (1) ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin. (1) și minor sau persoana iresponsabilă, organul de urmărire penală ori instanța de judecată desemnează din oficiu, prin ordonanță sau încheiere motivată, în calitate de reprezentant legal autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței de judecată.”.</i> <i>Alineatul (7)¹ se va completa cu textul „În acest caz nu este organizată o audiere repetată.”.</i> <i>Alineatul (8) propunem a-l reda cu următorul cuprins:</i> <i>„(8) Audiarea suplimentară a martorului minor este organizată în condițiile prezentului articol doar dacă apar întrebări care nu au fost adresate la audierea inițială. Audiarea repetată este exclusă.”.</i> <i>Astfel, Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale) Lanzarote, 25 octombrie 2007 orientează Statele-părți, în Articolul 35, că va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că audierile copilului au loc în spații concepute sau amenajate în acest scop și numărul</i>
<i>și stabilirea acestuia în dependență de vârsta copilului interog.</i> <i>Prin urmare, proiectul prevede că audierea martorului minor nu poate dura mai mult de 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani, iar în cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani audierea nu poate dura mai mult de 2 ore fără întrerupere și 4 ore în total pe zi. Or, starea psihică a unui copil de 9 ani diferă enorm de cea a unui copil de 16 ani, iar prin modificările enunțate se urmărește reducerea la maxim a revictimizării copilului. Totodată, dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se va stabili ținând cont de indicațiile medicului.</i>	

audierilor este cât mai limitat posibil, menținându-se în limitele minime necesare pentru scopurile procesului penal. Deși legislația procesual penală națională prevede evitarea victimizării secundare a minorului victimă sau martor al infracțiunii prin limitarea audierilor, practica penală demonstrează că copiii, totuși, sunt audiați multiplu, mai des decât este recomandat. În context, au fost atestate cazuri de audiere repetată a copilului în ședința de judecată, în cadrul examinării cauzei penale în fond, cu toate că aceștia au fost audiați de judecătorul de instrucție în condițiile art.110¹ Codul de procedură penală, în cadrul urmăririi penale. Astfel, copilul a fost să relateze repetat despre abuzurile la care a fost supus. Acest lucru are impact negativ asupra copilului, fiind traumatizat în continuare. Totuși, în cazul când au apărut circumstanțe noi (în rezultatul administrării unor probe noi), în vederea completării audierii inițiale, ar putea fi organizată audierea suplimentară, doar în condiția în care să fie adresate întrebări, altele decât cele adresate la audierea inițială. Prin urmare, audierea suplimentară înseamnă completarea audierii inițiale și nu audierea repetată asupra faptelor, despre care copilul deja a relatat.	269. La pct. 43 din proiect- Articolul 161 din Codul de procedură penală Nu este clară modificarea propusă la art.161 și anume completarea cu alineatul (5) cu cuprinsul „<i>Banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în scop de identificare a intențiilor și verificarea a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se restituie autorităților care le-au eliberat, în baza ordonanței motivate a procurorului, după consemnarea măsurii speciale de investigații.</i>”, în contextul în care există o cauză penală, iar banii urmează a fi recunoscuți în calitate de corp delict. Totodată, propunem completarea articolului 161 cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:„(1¹) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul sau instanța la etapa judecării cauzei penale, poate transmite mijloacele bănești spre administrare Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, 269. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 231 din sinteză. Suplimentar reiterăm argumentele din nota informativă asupra intervențiilor de la art. 161 alin. (5) din proiect: noțiunea de „<i>banii marcați</i>” este învechită și nu corespunde metodelor actuale de efectuare a măsurilor speciale de investigații. De cel puțin 5 ani subdiviziunile specializate nu practică marcarea banilor în cadrul efectuării măsurilor speciale de investigații. Reieșind din cele expuse, se propune completarea prevederilor art. 161 cu alin. (5), din CPP în următoarea redacție; „Banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în scop de identificare a intențiilor și

care îi va administra în condițiile legii și ale regulamentului aprobat de către Guvern. (1²) Nu pot fi transmise în condițiile alin.(1¹) mijloacele bănești spre administrare Agenției de Recuperare a Bunurilor infracționale, în cazurile în care acestea au păstrat asupra lor urmele acțiunilor criminale, sau dacă pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii, dacă nu pot fi utilizate ca instrument de plată, sau dacă nu este posibilă asigurarea condițiilor de administrare prevăzute de Regulamentul aprobat de către Guvern.”	verificare a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se restituie autorităților care le-au eliberat, în baza ordonanței procurorului, după consemnarea măsurii speciale de investigații.” Prin operarea acestor modificări, mijloacele bănești vor fi restituite în termeni restrânși autorităților care le-au eliberat, în același timp fiind exclusă participarea în instanța de judecată și a organelor fiscale.
270. La pct.44 din proiect- Articolul 162 din Codul de procedură penală Modificarea propusă la art. 162 alin.(1) pct. 4), este neclară, motivarea fiind similară din pct.43 al Proiectului.	270. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului din pct. 265 din sinteză.
271. La pct.46 din proiect- Articolul 169 Cod de procedură penală Considerăm că abrogarea art.169, este inclusă în proiect ca urmare a completării Codului de procedură penală cu instituția procesuală „Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului”. Se indică că respectivă procedură se aplică <i>inter alia</i>, atunci când sunt întrunite cumulativ următoarele condiții „a) în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal; b) punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal; c) învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit și nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia în fața organului de urmărire penală; d) în privința învinuitului au fost dispuse investigații de căutare; e) persoana pusă sub învinuire nu este minoră.”. Astfel, pentru cazurile comiterii unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, și în situația când persoana respectivă nu se află în localitatea dată sau locul ei de aflare nu este cunoscut, sau dacă ea nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale, se impune păstrarea art.169, cu modificarea corespunzătoare: „Articolul 169. Reținerea persoanei în baza ordonanței procurorului pentru înaintarea acuzării (1) Procurorul adoptă o ordonanță de reținere a persoanei în cazul în care probele administrate în cauza penală sunt suficiente și concludente că	271. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 18 din sinteză.

	ea a comis infracțiunea și că persoana respectivă nu se află în localitatea dată sau locul ei de aflare nu este cunoscut, sau dacă ea nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale.”, alineatul (2) și (3) se va păstra în redacția în vigoare. A se reține că, temeiurile prevăzute pentru art.165-166 sunt aplicabile doar pentru bănuít, însă instituția prevăzută la art.169 este diferită și aplicabilă doar învinutului în vederea înaintării acuzării, adică, există o ordonanță de punere sub învinuire însă persoana se eschivează a se prezenta pentru a fi adusă la cunoștință și ai fi înaintată acuzarea și nu întrunește condițiile legale pentru solicitarea aplicării măsurii preventive sub formă de arest. 272. După pct. 46 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins: ”La articolul 171¹: alineatul (1) după cuvintele ”Reținerea persoanei” se completează cu sintagma ” <u>amunstate în urmărire interstatală sau internațională</u>” . alineatul (2) va avea o nouă redacție: ” (2) Despre reținerea persoanei în vederea extrădării este imediat informată în toate cazurile Procuratura Generală. Ministerul Justiției va fi informat despre reținerea persoanei atunci când competența de soluționare a cererii de extrădare îi aparține ” . <u>Argumentarea:</u> E de remarcat că, demersul de aplicare a măsurii preventive în vederea extrădării se depune de către procuror din cadrul Procuraturii Generale, indiferent de faptul dacă procedura de extrădare în sine este de competența Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției. Astfel, considerăm judicios de modificat prevederile alineatului (2) articolul 171¹ astfel ca Procuratura Generală să fie informată în toate cazurile de reținere a unei persoane în vederea extrădării.
272. Nu se acceptă Subliniem că modificarea reglementărilor juridice a asistenței juridice internaționale în materie penală nu au fost obiectul de discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căroa s-au examinat propunerile inserate în proiect. Discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la procedurile privind asistența juridică internațională în materie penală. Prin urmare, intervențiile ce privesc unele tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, vor face obiectul unui proiect de lege separat, astfel încât să fie transpuse corespunzător dispozițiile actelor internaționale.	

273. La pct.52 din proiect- Articolul 195 din Codul de procedură penală Luând în considerare faptul că, procurorii participă la aplicarea măsurilor preventive sub formă de arestare preventivă și arestare la domiciliu nu doar la etapa de urmărire penală, dar și în cadrul procedurii de extrădare a persoanelor străine către alte state, în acest sens se propune în alineatul (3¹) textul „se revocă de procurorul care conduce sau care efectuează urmărirea penală ori, după caz, de instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală” a-l substitui cu textul „se revocă de procurorul care conduce, efectuează urmărirea penală, sau, după caz, procurorul din cadrul Procuraturii Generale, care participă la procedura de extrădare a persoanei către un stat străin ori, după caz, de instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală, sau demersului de extrădare a persoanei către un stat străin”.	273. Nu se acceptă Scopul urmărit asupra necesității modificării art. 195 din Codul de procedură penală, se reduce la aceea că se urgentează procesul privind eventuala liberare a prevenitului din stare de arest preventiv în legătură cu îmbolnăvire lui de o boală gravă, manifestat prin obligarea expresă a instituției penitenciare de a veni cu o reacție rapidă în acest sens către procuror sau, după caz, instanța de judecată, care la rândul lor vor avea obligația să examineze soluția în termene restrânse, strict stabilite de lege.
274. După pct.52 de adăugat un punct cu renumerotarea ulterioară cu următorul cuprins: „Articolul 197 alineatul (1) se completează cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) <i>consentul prevăzut la art.199¹ alin. (2) punctele 1), 2) și 3) din prezentul cod;</i> alineatul (2) se completează cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) <i>consentul prevăzut la art. 199¹ alin. (2) punctul 3) din prezentul cod;</i>” „ - de completat art.197 alineatul (1) cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) <i>consentul prevăzut la art.199¹ alin.(2) punctele 1), 2) și 3) din prezentul cod;</i>”; - de completat art.197 alineatul (2) cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) <i>consentul prevăzut la art.199¹ alin.(2) punctul 3) din prezentul cod;</i>”. Propunerea vine în contextul dezvoltării institutului <u>Consentului</u>, care va fi prezentat ulterior la art.199¹ din Codul de procedură penală și care va asigura executarea efectivă a pct.13.2.3. din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea <i>Strategiei naționale de prevenire și</i>	274. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză.

<i>combateră a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023</i>, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021).	275. La pct.53 din proiect- Articolul 199 din Codul de procedură penală Modificarea art.199 prin excluderea la alin.(5) a cuvintelor „de stat”, poate condiționa abuzuri din partea participanților la proces, în special în condițiile în care vor fi prezentate acte confirmative eliberate de instituții medicale din alte state, sau în general instituții care nu se află sub controlul unui stat (ex. transnistria). Suplimentar la art. 199 alin. (3¹) Cod de procedură penală <i>”În cazul în care pentru executarea aducerii silită este necesară pătrunderea într-un domiciliu sau sediu fără consimțământul persoanei sau proprietarului, în cursul urmăririi penale aducerea silită poate fi dispusă, la cererea motivată a procurorului, prin încheierea judecătorului de instrucție sau, după caz, a instanței de judecată.”</i>, sintagma „cererea motivată” propunem să fie înlocuită cu <i>”demersul”</i>, în vederea uniformizării denumirii actelor înaintate judecătorului de instrucție sau instanței de judecată. La art.199 alin. (7) <i>”Organului de poliție căruia i se încredințează executarea aducerii silită transmite ordonanța, sau după caz, încheierea instanței de judecată persoanei a cărei aducere silită a fost dispusă și îi solicită să îl însoțească. În cazul în care persoana a cărei aducere silită a fost dispusă refuză să însoțească organul de poliție sau încearcă să fugă, aceasta este adusă prin constrângere”</i>, textul <i>”Organului de poliție căruia i se încredințează executarea aducerii silită”</i> urmează a fi reformulat cu <i>”Organul de poliție desemnat să execute aducerea silită”</i> în scopul îmbunătățirii reglementărilor și sensului. La art.199 alin. (11) dispozițiile normei cu referire la audierea persoanelor supuse aducerii silită, nu sunt clare, concrete și urmează a fi dezvoltate. Modificările propuse la alin.(12) ar fi imposibil de aplicat în practică, deoarece nu este clar ce calitate urmează să dețină persoana căruia i-au fost deteriorate bunurile având în vedere că art. 228 alin. (1) din Codul de
	275. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 19 și 20 din sinteză. la art. 199 alin. (7) a fost substituit textul <i>”Organului de poliție căruia i se încredințează executarea aducerii silită”</i> cu textul <i>” Organul de poliție desemnat să execute aducerea silită”</i> Alin. (12) reglementează modalitatea de restituire a contravalorii bunurilor deteriorate în urma aducerii silită care aparțin altor persoane (altele decât cele menționate la art. 228), dar nu se referă la calitatea persoanei a căror bunuri au fost deteriorate. Respectiv, valoarea bunurilor deteriorate nu sunt legate de calitatea persoanei, ci de faptul că acestea au fost dereiorate în urma acțiunilor de aducere silită, cheltuieli ce se atribuie la categoria celor prevăzute la art. 228 alin. (1) pct. 4) CPP – cheltuielilor de reparare, restabilire a obiectelor care au fost deteriorate în urma utilizării lor în cadrul acțiunilor procesuale la cererea organului de urmărire penală sau a instanței.

procedură penală la care se face referire prevede expres că „În modul prevăzut de legea procesuală penală, din sumele alocate de stat vor fi compensate următoarele cheltuieli judiciare suportate de către martori, partea vătămată, partea civilă, asistenții procedurali, interpreți, traducători, experți, specialiști, reprezentanții legali ai părții vătămate, ai părții civile:”	276. După pct. 53 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins: „După art. 199 se introduce un articol nou 199¹ cu următorul conținut: „Art. 199¹. Consenzul <i>(1) Consenzul constă în introducerea în Sistemul informațional Integrat al autorităților competente de executare a actului de dispoziție, a datelor cu privire la persoanele care se află în una din situațiile prevăzute la alin. (4) și (7) ale prezentului articol și care urmează să fie verificate în timpul efectuării controlului la trecerea frontierei de stat sau accesării serviciilor publice în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun, în temeiul ordonanței organului de urmărire penală, procurorului sau încheierii judecătorului de instrucție, după caz, a instanței de judecată.</i> <i>(2) După caracterul măsurilor dispuse, consenzul la frontieră poate fi:</i> <i>1) restrictiv – persoanelor nu li se permite ieșirea din Republica Moldova.</i> <i>2) de reținere – persoanele se rețin pe durata ce nu poate depăși termenele legale de reținere;</i> <i>3) de informare – organul care a dispus măsura este informat despre faptul traversării de către persoana supusă consenzului a frontierei de stat sau accesării de către acesta a serviciilor publice, iar persoana este informată despre emiterea actului de dispoziție privind aplicarea în privința sa a consenzului și termenul până la care aceasta urmează să se prezinte în fața organului.</i> <i>(3) Ordonanța organului de urmărire penală, procurorului, sau încheierea judecătorului de instrucție după caz, a instanței de judecată va conține:</i> <i>1) temeiul emiterii;</i>

276. Se acceptă parțial

A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 142 din sinteză.

	2) date suficiente pentru identificarea persoanei, necesare realizării măsurilor ce se impun; 3) măsurile ce urmează a fi luate în privința persoanelor; 4) autoritatea care ține controlul consemnului, cu indicarea numărului de telefon activ în regim de 24 din 7, pentru a putea fi contactată la realizarea măsurilor; 5) termenul când încetează consemnul la frontieră. (4) Poate fi supusă consemnului de informare persoana, care fiind citată sau supusă aducerii silit, nu se află la locul permanent de trai sau la locul unde își are reședința temporară, nu are loc permanent de trai sau reședință temporară pe teritoriul Republicii Moldova, a cărei prezență este necesară organului de urmărire penală sau instanței de judecată. (5) În cazul trecerii controlului de frontieră sau accesării serviciilor publice, de către persoana supusă consemnului de informare, aceasta va fi informată de către autoritatea competentă despre emiterea actului de dispoziție privind aplicarea în privința sa a consemnului cu explicarea conținutului acestuia, în special a datelor de contact a organului sau instanței unde este citată persoana și termenul până la care aceasta urmează să se prezinte în fața organului. De la persoana supusă consemnului se va lua o declarație în care se va indica perioada aflării acesteia pe teritoriul Republicii Moldova, domiciliul în care va locui și datele sale de contact. (6) În termen de 24 ore, ordonatorul consemnului va fi informat de către autoritatea despre intrarea persoanei în țară sau accesarea serviciilor publice, cu expedierea ulterioară în adresa acestuia, în termen de cel mult 3 zile, a declarației semnate de persoana supusă consemnului de informare. (7) În privința bănuțului, învinutului, inculpatului poate fi aplicat, în scopul asigurării executării măsurilor procesuale de constrângere, consemnul la frontieră prevăzut la alin.(2) pct.1), 2) și 3) din prezentul articol. (8) Încetarea consemnului la frontieră are loc prin executare, revocare de către ordonator, anulare a actului de dispoziție precum și în caz de expirare a termenului pentru care a fost instituit.”

	Argumentare: Procuratura Generală a elaborat un proiect de lege de modificare a Codului de procedură penală care la 30.06.2022 a fost remis către Ministerul Justiției⁸, pentru promovare și expertizare, prin care se propune instituirea în legislație a unui mecanism privind consenul ca o posibilitate de asigurare a prezenței participanților la procesul penal. Proiectul de Lege a fost elaborat în scopul asigurării executării Planului de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.461 din 22.05.2018 (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021). 277. La pct. 54 din proiect-Articolul 200 din Codul de procedură penală La alineatul (1¹) propunem ca textul <i>"infraacțiunea de care este învinuit a fost săvârșită"</i> să fie substituită cu textul <i>a fost săvârșită o infraacțiune</i> în scopul excluderii repetării cuvântului <i>"învinuit"</i> și adaptării noimei la cerințele gramaticale. Propunem completarea art. 200 cu alineatul (4) cu următorul cuprins: <i>"(4) Durata suspendării provizorie din funcție se stabilește pentru un termen de până la 6 luni, și după caz, poate fi prelungită doar motivat și fiecare prelungire nu poate depăși 6 luni."</i> În acest sens, considerăm judicios ca în dependență de evoluția procesului penal, procurorii să analizeze necesitatea menținerii, după caz, sistării/încetării până la finisarea procesului penal a măsurii procesuale de constrângere – suspendarea provizorie din funcție, or, chiar din noțiunea acesteia, legiuitorul i-a acordat un caracter provizoriu. În aceeași ordine de idei, cu referire la art.6 par.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în partea ce ține de durata procedurilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a accentuat în repetate rânduri, că prevederile la acest articol impune statelor contractante obligația de a-și organiza propriile sisteme de drept, astfel încât acestea să răspundă tuturor
277. Se acceptă parțial Articolul 200 alin. (3) se expune în următoarea redacție: „(3) Suspendarea provizorie din funcție se aplică prin încheierea judecătorescilor de instrucție sau a instanței de judecată la demersul motivat al procurorului pe un termen de până la 6 luni. Fiecare prelungire a termenului de suspendare provizorie din funcție se dispune motivat și nu poate depăși 6 luni. Suspendarea provizorie din funcție poate fi aplicată pe un termen de cel mult 24 de luni cumulativ. Încheierea poate fi contestată în termen de 3 zile de la data emiterii.”. Prin completarea art. 200 cu alin. (1¹) se va reglementa posibilitatea aplicării suspendării provizorie din funcție a învinuitului sau inculpatului doar în cazul în care infracțiunea de care este învinuită a fost săvârșită în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, indiferent de faptul dacă este un angajat la o companie privată, un	

⁸ Scrisoarea nr. 4-2d/22-195 din 30.06.2022

exigențelor Convenției, inclusiv obligația de a soluționa orice litigiu în termen rezonabil. O întârziere într-o anumită etapă procedurală poate fi tolerată, cu condiția că durata totală a procedurii să nu fie excesivă. În practica Curții nu sunt acceptate perioadele lungi de pauză, fără nici o explicație plauzibilă. Cu titlul de exemplu se aduce D.M.T și D.K.I. c. Bulgariei, examinată de CtEDO, în care a fost constatată încălcarea Convenției. Reclamantul a denunțat durata excesivă a procedurilor penale îndreptate împotriva sa (mai mult de 6 ani), precum și interdicția impusă de a exercita orice altă activitate remunerată în sectorul privat și în cel public. Curtea a considerat că durata procedurii penale declanșate în cauza respectivă a depășit limitele unui termen rezonabil și au fost încălcate art.6 și art.8 din Convenție.	funcționar public, sau un reprezentant al unei profesii juridice. Cu alte cuvinte, suspendarea din funcție trebuie să fie dispusă doar dacă există o legătură directă cu infracțiunea de care este învinuită persoana, nu de faptul că a săvârșit o oarecare infracțiune. <u>Drept exemplu:</u> <i>un contabil nu ar trebui să fie suspendat din funcția pe care o deține dacă a săvârșit infracțiunea de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat:</i> și viceversa: <i>un contabil ar trebui să fie suspendat din funcție dacă va înuști bunurile din întreținerea în care lucrează, cu condiția că există o legătură causală între fapta de însușire și funcția deținută.</i> 278. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 21 din sinteză.
278. La pct.55 din proiect- Articolul 201 din Codul de procedură penală Propunerea de instituire a răspunderii juridice pentru reprezentanții organului de urmărire penală sau a procurorului, pentru situația nerespectării termenului de examinare a sesizărilor sau a termenului de efectuare a urmăririi penale, le considerăm abuzive și contravin principiului calității legii, sunt lipsite de previzibilitate și claritate, iar sub sancțiunea criticilor indicate <i>infra</i> se impune excluderea prezentei dispoziții din proiect: Astfel, în cazul examinării sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea infracțiunilor, observăm două situații distincte: 1) Art.274 alin.(1)- termen de 45 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă, și alin.(4) când rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, adoptarea hotărârii de refuz în începerea urmăririi penale, nu este condiționată de un termen, ci se apreciază în mod particular reieșind din volumul activităților procesuale necesare a fi efectuate. Totodată, pentru situația efectuării urmăririi penale, termenul este unul rezonabil reieșind din specificul activităților procesuale efectuate în mod	

	particular pentru fiecare caz în parte, iar aprecierea termenului rezonabil se prezintă a fi una subiectivă în raport cu eficiența și finalitatea investigației. În altă ordine de idei, textul conținut la alineatul (4) punctul 7¹) este incongruent (<i>lipsă de sens</i>) în raport cu prevederile alin.(5) din articolul 201 CPP: <i>Pentru abaterile comise în cursul urmăririi penale, amenda judiciară se aplică de către judecătorul de instrucție la demersul persoanei care efectuează urmărirea penală</i> – adică sancționarea persoanei care efectuează urmărirea penală se aplică de către judecătorul de instrucție la demersul însăși a persoanei care efectuează urmărirea penală. Totodată, urmează a se lua în considerare că procurorul sau ofițerul de urmărire penală acționează în numele statului și nu în nume propriu, iar pentru nerespectarea sau neglijența obligațiilor de serviciu poartă răspundere disciplinară, administrativă sau, după caz penală. În aceeași ordine de idei, articolul 20 alin. (4) din Codul de procedură penală prevede că, <i>respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă.</i> Prin urmare, nu este clar de ce (<i>cel puțin ipotetic</i>) nu ar exista așa o răspundere și pentru judecători care de asemenea asigură respectarea termenului rezonabil la judecarea cauzei în instanța de judecată. Este de menționat că nici în NOTA INFORMATIVĂ la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) nu sunt reflectate condițiile ce au impus elaborarea proiectului privind modificarea operată la articolul 201 din Codul de procedură penală și finalitățile urmărite, contrar prevederilor Legii 100/2017 cu privire la actele normative.	
	279. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză.	279. După pct. 57 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins: ” Articolul 227 alineatul (2) se completează cu punctul 6) cu următorul conținut: ”6) <i>cheltuielile suportate de autoritățile Republicii Moldova ca urmare a preluării persoanei extrădate.</i> ”. Necesitatea modificării legislative este dictată de optimizarea procesului penal atunci când sume mari legate de procesul de predare-

primire (inclusiv tranzitare) a persoanei extrădate sunt trecute în mod automat în contul statului și care ar trebui puse pe seama și cheltuiala învinuitului/înculpatului/condamnatului ca urmare a acțiunilor intenționate de eschivare a acestuia de la răspunderea penală sau a suportării consecințelor condamnării.	280. La pct.58 și 59 din proiect- Articolul 251 din Codul de procedură penală Analiza instituției nulității, în varianta propusă în articolului 251 și articolele 251¹ și 251², relevă existența unor deficiențe de reglementare, impunând, într-o anumită măsură, revizuirea conținutului acestora, prin restrângerea concretă a situațiilor în care actul procedural poate fi anulat. Cum derivă din alineatul (1) articolul 251 (<i>proiect</i>), se poate de concluzionat că orice încălcare, chiar neesențială, ar fi lovit actul procesual de nulitate – fapt ce va afecta grav desfășurarea, finalitatea și, în consecință, scopul procesului penal pentru motive pur formale. Mai mult, prin prisma normei propuse ar urma să fie anulate practic toate actele din cadrul dosarului penal, chiar în condițiile în care eroarea admisă într-un act precedent ar putea fi corectată prin-un act nou adoptat. Având în vedere cele expuse considerăm oportună păstrarea normei actuale a art.251 din Codul de procedură penală. Tot aici, în vederea expunerii corecte din punct de vedere juridic, propunem excluderea cuvântului <i>”propriu”</i> din prevederile Articolului 251² alin.(2). În vederea excluderii unor neclarități legate de invocarea nulității relative, propunem completarea Articolului 251² alin.(3) lit.b) cu sintagma ”, altele decât cele din lista probelor prezentate de acuzatorul de stat.”	280. Se acceptă parțial Art. 251 alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea celui act, fie au fost afectat caracterul echitabil al procesului penal sau drepturile părților.”.
281. La pct. 60 din proiect- Articolul 257 din Codul de procedură penală Nu susținem modificările propuse la art. 257 alin. (5) deoarece excluderea cuvintelor <i>„și adjuncții lui pot”</i> ar afecta buna funcționare a instituției în realizarea scopului procesului penal, aceste atribuții fiind în esență de activitatea nu doar organizatorică, dar și buna desfășurare a activității de urmărire penală, fiind în acord cu prevederile art.53¹ din Codul de procedură penală.	281. Nu se acceptă Instituția transmiterii cauzei penale de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală trebuie aplicată ca <i>ultima ratio</i>, dat fiind faptul că Codul de procedură penală stabilește clar competențele organului de urmărire penală. Conform art. 9 alin. (3) din <i>Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură</i>, procuratura specializată este	Instituția transmiterii cauzei penale de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală trebuie aplicată ca <i>ultima ratio</i>, dat fiind faptul că Codul de procedură penală stabilește clar competențele organului de urmărire penală. Conform art. 9 alin. (3) din <i>Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură</i>, procuratura specializată este

De fapt, modificările propuse reprezintă o *interpretare restrictivă și eronată* a legii procesual penală în sfera competenței privind ierarhia procesuală a adjuncților Procurorului General, în condițiile lipsei, de fapt, a deficiențelor și neclarităților în normele legislative ce țin de competența funcțională a procurorului ierarhic (*în speță, adjuncțul Procurorului General*).

Relevant că actualmente normele legii procesual penale referitor la noțiunea și competențele procurorului ierarhic superior, principiul subordonării ierarhice procesuale în raporturile procurorilor, sunt suficient de clare și previzibile.

Modificările propuse reprezintă o *interpretare defectuoasă, izolată și scoasă din context* a prevederilor art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală.

Analiza dispoziției art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală, în contextul interpretării sistemice și logice a normelor, relevă reglementări clare privind principiul subordonării ierarhice procesuale a procurorilor, precum și privind competențele funcționale ale adjuncților Procurorului General în calitate de *procuror ierarhic superior* față de procurorii din procuraturile teritoriale.

La capitolul dat, se prezintă a fi relevante inclusiv statuările Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din *Decizia nr. 4-1riI-1/2013 din 07.05.2013* și *Decizia nr. 4-1riI-1/2014 din 27.02.2014*, prin care au fost judecate recursurile în interesul legii, înaintate de Procurorul General, cu referire la chestiunile de interpretare a competenței organului de urmărire penală și a procurorului.

Jurisprudența Curții Constituționale la subiect este reflectată în **decizia nr.12 din 09.02.2018** de inadmisibilitate a *sesizării* privind excepția de neconstituționalitate a articolului 53/1 alineatul (2) litera d) din Codul de procedură penală (*atribuțiile procurorului ierarhic superior la exercitarea controlului ierarhic*) și în **decizia nr.30 din 29.03.2018** de inadmisibilitate a *sesizării* privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea cu privire la Procuratură (*independentă procesuală a procurorilor*).

condusă de către un procuror - șef, asimilat adjuncțului Procurorului General, ajutat de un adjuncț ori, după caz, de adjuncți, asimilați procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale.

Dat fiind faptul că procuraturile specializate au atribuții ale organului de urmărire penală, în sensul art. 52 alin. (1) pct. 2) coroborat cu art. 270¹ și 270² din *Codul de procedură penală*, prin menținerea împuternicirilor adjuncților Procurorului General de a transmite cauzele penale de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală, nu se asigură respectarea funcției ierarhice superioare. Mai mult ca atât, art. 2 alin. (1) din *Legea cu privire la procuraturile specializate*, stabilește că, procuratura specializată este o **entitate independentă în cadrul Procuraturii**, care își desfășoară activitatea în baza principiilor de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului, prevăzute de Legea cu privire la Procuratură.

În această ordine de idei, menționăm că intervențiile la articolul respectiv este de a asigura o unicitate și practică uniformă cu privire la retragerea sau transmiterea materialelor și cauzelor penale repartizate organului de urmărire penală, iar criteriile de preluare a materialelor și cauzei penale de a fi transmise de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală sunt reglementate în art. 531 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Prin această intervenție se urmărește unificarea de retragere a materialelor și cauzei penale care trebuie efectuată în condițiile art. 53¹ alin. (3) din Codul de procedură penală, care prevede următoarele criterii:

a) transferului, delegării, detașării, suspendării sau eliberării din funcție a procurorului, potrivit legii;

De notat că, lecturând nota informativă, nu sunt prezentate argumente plauzibile privind necesitatea de pune în sarcina exclusivă a Procurorului General competența de transmitere de la un organ de urmărire penală către altul, nefiind analizată statistica unor astfel de soluții și dacă o persoană responsabilă poate să asigure de sine stătător această activitate. În concluzie, ținând cont de realități, această modificare va pune în dificultate Procurorul General să exercite celelalte competențe stabilite de Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală alte legi organice și ordinare, din care raționamente opinăm asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus.	b) absenței procurorului, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică prezentarea acestuia; c) neîntreprinderii acțiunilor necesare pe cauza penală în mod nejustificat mai mult de 30 de zile; d) constatării, din oficiu sau la plângere, a unei încălcări grave a drepturilor persoanelor participante la procesul penal sau în cazul admiterii unor omisiuni ireparabile în procesul de administrare a probelor.
282. La pct.61 din proiect – Articolul 259 din Codul de procedură penală La alineatul (2) propunem textul „conducătorul organului de urmărire penală” de substituit cu textul „ofițerul de urmărire penală”. Modificarea propusă nu va putea fi aplicată în practică, or, conducătorul organului de urmărire penală nu are atribuții în cadrul unui proces penal, respectiv nu poate să răspundă de termenul rezonabil al urmăririi penale, de acest termen urmează a fi responsabil ofițerul de urmărire penală și procurorul. În context, considerând că, se propune excluderea instituției-<i>prelungirea termenului de urmărire</i>, propunem excluderea și a acțiunii de fixare a termenului de urmărire penală, acest din urmă fiind inaplicabil și lipsit de sens. Evocând cele expuse <i>supra</i> propunem următoarele: – excluderea din art. 274 alin. (3) Cod de procedură penală a sintagmei: „La momentul când a luat cunoștință de ordonanța de începere a urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă.”; – excluderea din art. 285 alin. (8) Cod de procedură penală a sintagmei: „fixînd termenul urmăririi penale.”; – excluderea din art. 516 alin. (2) Cod de procedură penală a sintagmei: „și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare.”;	282. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 46, 166 și 196 din sinteză. În același timp, la lucrările grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora au fost analizate aceste propuneri nu au fost ridicate obiecții. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală, inclusiv și reprezentanți ai Procuraturii Generale, care la fel nu au obiectat la aceste intervenții.

	283. La pct.62 din proiect- Articolul 259¹ din Codul de procedură penală La alineatul (1) textul „<i>participanții la proces</i>” ar fi rațional înlocuită cu sintagma: „<i>părțile la proces</i>”, pentru a fi în concordanță cu art.6 din Codul de procedură penală. La alineatul (3) pct.a) propunem a-l reda cu următorul cuprins: „<i>a) solicită de la procuror, prezentarea în termen de cel mult 3 zile, a punctului de vedere și materialele pe care le consideră necesare în susținerea poziției sale procesuale, cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea urmăririi penale.</i>” Formula de text propusă ar soluționa interpretarea care planează asupra formulării din prezenta dispoziție normativă, aferent procurorului care doar conduce urmărirea penală iar prin obligația instituită la lit. a) pentru procuror, (textul propus) se referă atât pentru cel care conduce cu urmărirea penală cât și pentru procurorul care nemijlocit o exercită. O problemă la zi este încălcarea confidențialității efectuării urmăririi penale și divulgarea datelor, iar prin prezentarea cauzei penale judecătorului de instrucție această obligație nu este asigurată, ținând cont de modul de circulație a actelor și oferirea posibilității părților să ia cunoștință cu toate actele din dosar, pe care instanța de judecată le-a cercetat și le-a pus la baza soluției (principiu fundamental). <i>Subsecvent</i>, cu titlul de evaluare a riscurilor considerăm că accesul unui număr larg de persoane la materialele cauzei, printre care angajați ai cancelariei, persoane care asistă judecătorul și posibil părțile în proces pot aduce atingeri confidențialității urmăririi penale, măsură prevăzută la art.212 din Codul de procedură penală. De notat că problema divulgării informațiilor și actelor din dosarele penale este una actuală pentru sistemul de drept din Republica Moldova iar lărgirea accesului mai multor persoane la materialele dosarului poate agrava situația deja existentă. De remarcat că în situații similare când se contestă acțiunile organului de urmărire penală sau a procurorului, conform prevederilor art.313 din Codul de procedură penală (în situația când dosarul este în procedură la organul de urmărire penală sau la procuror), când se solicită aplicarea
283. Se acceptă parțial La art. 259¹ alin. (1) a fost substituit textul „<i>participanții la</i>” cu textul „<i>părțile în</i>”. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 23 din sinteză.	

măsurilor procesuale de constrângere sau se solicită autorizarea acțiunilor de urmărire penală sau măsurilor speciale de investigații, procurorul în susținerea solicitării sau a hotărârii dispune anexează acele materiale pe care le consideră relevante pentru instanță la dispunerea soluției. Astfel, dacă va fi admis accesul instanței la întreg dosarul penal aceasta poate genera și o ingerință nejustificată care să depășească limitele cererii de accelerare în activitatea organelor de urmărire penală și celei de procuror. Mai mult, mecanismul propus a fi instituit la art.259¹, urmărește asigurarea efectuării cu celeritate a urmăririi penale într-un proces anume și nu ar trebui să o afecteze astfel. Or, activitatea procesuală a organului de urmărire penală sau după caz a procurorului, care efectuează urmărirea penală, ar urma să fie întreruptă, pe perioada prezentării cauzei (3 zile), examinarea chestiunii la judecătorul de instrucție (10 zile), expedierea hotărârii cu materialele cauzei (5 zile orientativ), circumstanțe care ar afecta considerabil scopul procesului penal, în situația efectuării acțiunilor procesuale urgente (măsuri speciale de investigații, măsuri preventive, alte acțiuni procesuale urgente și care nu suferă amânare). Prin urmare, transmiterea întregii cauze penale, care se află la faza de urmărire penală, va pune în dificultate ofițerul de urmărire penală și procurorul de caz de a continua urmărirea penală în lipsa dosarului și aflarea lui poate împiedica realizarea unor măsuri speciale de investigații sau acțiuni de urmărire penală aflate în desfășurare.	284. Precizare Reieșind și din raționamentele <i>Recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 38 cu privire la acțiunile procesuale care pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent până la declanșarea urmăririi penale</i>, deducem că acțiunile de urmărire penală pot fi efectuate și până la emiterea ordonanței privind începerea urmăririi penale, or până la dispunerea începerii urmăririi penale, organul de urmărire penală are la dispoziție 30 de zile din momentul sesizării în modul prevăzut în art.262 și 273 să efectueze acțiuni de urmărire 284. La pct. 63 din proiect- Articolul 260 din Codul de procedură penală Art.260 și art.261 urmează a fi revăzute, astfel încât textul „<i>Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală</i>” să fie modificat pe tot cuprinsul articolelor. Or, după cum este cunoscut faptul că din momentul pomirii procesului penal și până la etapa începerii urmăririi penale pot fi efectuate anumite acțiuni care nu implică autorizarea judecătorului de instrucție. Astfel, respectivele acțiuni, pot fi denumite ca „<i>acțiuni procesuale</i>” și nicidecum acțiuni de urmărire penală, or, la caz încă nu este emisă o ordonanță privind începerea urmăririi penale. În vederea evitării anumitor invocări de către partea apărării privind legalitatea respectivelor procese-verbale, consider oportun modificarea propusă.

	penală pasibile a fi efectuate pînă la declanșarea urmăririi penale.
285. La pct. 64 din proiect- Articolul 262 din Codul de procedură penală Nu se susține abrogarea punctului 3¹) alineatul (1) art.262 din Codul de procedură penală, care considerăm că este una nejustificată și contravine în mod vădit prevederilor legii procesual penale, în special, în raport cu prevederile articolului 273 alin.(6) din Codul de procedură penală (6) <i>Procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală conform art. 262 din prezentul cod și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ.</i> Or, sesizarea organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni nu poate fi realizată prin plângere sau denunț de către organul de constatare, având în vedere atribuțiile procesuale ale acestuia la constatarea infracțiunii potrivit prevederilor art.273 din Cod. Totodată, la articolul 262, în loc de modificare a alineatului (3), ar fi mai reușit, pentru a exclude paralelisme și a respecta principiul deducției, de abrogat alineatul (3) și de intervenit cu modificarea corespunzătoare în pct.4) din alineatul (1).	285. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 213 din sinteză.
286. La pct.67- Articolul 269 din Codul de procedură penală La alineatul (1) al art.269 propunem cifrele „330-330². 332-332²” de exclus având în vedere că acestea sunt deja incluse în categoria infracțiunilor 324-335.	286. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.
287. La pct.70 din proiect – Articolul 270 din Codul de procedură penală La alineatul (5) considerăm că substituirea sintagmei „... și adiuncții lui pot...” cu cuvântul „...poate...” înlătură posibilitatea adiunctorilor	287. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 286 din sinteză

	Procurorul General de a dispune motivat transmiterea unei cauze de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală. Opinăm repetat asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus din raționamentele prezentate la comentariu pentru art.257 alin.(5) din Codul de procedură penală (pct.60 din proiect).	
288. La pct.71 din proiect- Articolul 270¹ din Codul de procedură penală Urmează a fi corectată eroarea materială și din alineatul (1) cuvântul „sbp.” urmează a fi substituit cu cuvântul „punctele”.	288. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 286 din sinteză	
289. La pct. 72 din proiect- Articolul 270² din Codul de procedură penală Prin modificările propuse la acest articol se exclude din competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (în continuare PCCOCS) a infracțiunilor prevăzute la art.244, art.248, art.248¹, art.248², art.249 și art.259-261 din Codul penal. Raționamentele autorilor proiectului au fost următoarele „...Or, atribuirea competenței de exercitare a urmăririi penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 244, 248, 248¹, 248², 249 din Codul penal (dacă valoarea în vamă a mărfurilor, a drepturilor de import depășește valoarea de 50000 de unități convenționale) procurorilor din cadrul PCCOCS nu este impusă de anumite criterii obiective, atâta timp, cât exact pentru aceleași infracțiuni, doar că până la cuantumul valorii în vamă a mărfurilor sau prejudiciului cauzat prin infracțiune ce nu depășește valoarea de 50000 unități convenționale, efectuarea urmăririi penale este asigurată, potrivit prevederilor art. 268 și 269² din Codul de procedură penală, de către organul de urmărire penală al Serviciului Vamal sau, după caz, al Serviciului Fiscal de Stat, ar conducerea urmăririi penale, în ambele situații, este pusă în seama PCCOCS, fapt care derivă din prevederile art. 270² alin. (2) din Codul de procedură penală...” De menționat că raționamentele de atribuire a competențelor pentru infracțiunile discutate în competența PCCOCS au fost că crimele, în care proporțiile drepturilor de import depășesc 50.000 unități convenționale, sunt de regulă unele complexe, care deseori sunt realizate prin implicarea persoanelor responsabile din cadrul autorităților competente de efectuarea	289. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 286 din sinteză	

	controalelor, colaboratori ai SV sau brokeri vamali, împrejurări ce au fost luate în considerare la redacția actuală a prevederilor discutate. În concluzie, ținând cont că fenomenul implicării colaboratorilor vamali în scheme de contrabandă nu a fost anihilat, transmiterea competențelor asupra întregului spectru de infracțiuni de această categorie în favoarea Serviciului Vamal la moment se prezintă ca o soluție inoportună. Totodată, nu rezonăm nici cu ideea formulată în nota informativă potrivit căreia „<i>La fel, art. 270² alin. (1) lit.d) din Codul de procedură penală impune examinarea cauzelor de către PCCOCS a infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art. 46 din Codul penal, doar pentru infracțiunile deosebit de grave și excepțional de grave.</i>” Însă reieșind din chintesența atribuțiilor PCCOCS, în combaterea criminalității organizate, este necesară atribuirea în competența PCCOCS investigarea tuturor infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat din motivul că aceasta este o subdiviziune specializată în combaterea criminalității organizate, iar sarcinile de bază sunt axate anume spre destrutturarea oricăror tipuri de grupări criminale indiferent de amploarea acestora, sfera de influență, etc...”. La subiect, există un număr substanțial de componente de infracțiuni săvârșite de grupuri criminale organizate din categoria celor grave, care nu sunt atribuite în competența exclusivă a PCCOCS, inclusiv la art.186 alin.(3), art.187 alin.(3), art.188 alin.(3), art.art.189 alin.(3), art.190 alin.(3), art.191 alin.(3), art.196 alin.(3), art.362/1 alin.(3) din Codul penal și altele competența cărora sunt ale inspectoratelor teritoriale de poliție. Aceste cauze deseori nu sunt de o complexitate sporită și nu necesită implicarea procuraturii specializate cum este PCCOCS. Mai mult, transmiterea în competența procuraturii a acestor categorii de cauze ar crea o sarcină suplimentară, care nu este acoperită de resurse umane și financiare suficiente. Totodată, există mecanisme necesare cât în cadrul Procuraturii Generale, atât și în cadrul Direcției generale urmărire penală a IGP al MAI de a monitoriza aceste cauze și la necesitate de asigurat retragerea lor din inspectoratele/procuraturile teritoriale și transmiterea în PCCOCS.

În concluzie, opinăm asupra formulei actuale a lit.d) alin. (1) art. 270² Cod de procedură penală.

Cu referire la alineatul (2) Insistăm asupra păstrării textului actual al alineatului (2) al art. 270² și anume: „*Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competența pe întreg teritoriul Republicii Moldova, menționate la art. 266, 268 și 269/2 din prezentul cod*”.

Redacția expusă în proiect a alineatului (2) a articolului 270² va afecta negativ activitatea organelor de urmărire penală constituite în cadrul Inspectoratului General de Poliție (*Direcția Generală Urmărire Penală, Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane, Serviciul Protecție Internă și Anticorupție și Direcția investigații Infractioni Informative a Inspectoratului Național de Investigații, la fel organul de urmărire penală al Inspectoratului General al Poliției de Frontieră*).

Aceste organe de urmărire penală au competențe pe întreg teritoriul Republicii Moldova și lipsa unei Procuraturi cu aceleași competențe teritoriale de a conduce urmărirea penală ar crea impedimente serioase în continuarea activității.

La zi, procurorii din cadrul PCCOCS conduc urmărirea penală în cauzele aflate în exercitarea ofițerilor de urmărire penală din 7 organe de urmărire penală, inclusiv:

1. Organul de urmărire penală al Centrului pentru combaterea traficului de persoane al INI al IGP al MAI (în continuare *CCTP*);
2. Organul de urmărire penală al Inspectoratului general al poliției de frontieră al MAI (în continuare *IGPF*);
3. Organul de urmărire penală al Direcției investigații infractioni informatice al INI al IGP al MAI (în continuare *DIID*);
4. Organul de urmărire penală al Direcției generale urmărire penală al IGP al MAI (în continuare *DGUP*);
5. Organul de urmărire penală al Serviciului protecție internă și anticorupție al MAI (în continuare *SPLA*);
6. Organul de urmărire penală al Serviciului Vamal (în continuare *SV*);

	7. Organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat (în continuare SFS). Potrivit proiectului propus organele de urmărire penală ale CCTP, al IGPF și SPIA vor fi excluse din competența de conducere a urmăririi penale a PCCOCS. Pe lângă faptul că autorii proiectului nu au dat o alternativă altei procuraturi să conducă urmărirea penală în cazurile investigate de aceste organe centrale ale MAI, aceste propuneri creează riscuri la evaluările în rapoartele de evaluare internațională. La subiect, în cadrul PCCOCS este creat și funcționează Biroul antitrafic și crima cibernetică, precum este stipulat în art.11 alin.(5) din Legea⁹ privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Potrivit aceluiași act normativ la art.11 alin.(2) este învederat că „<i>Ministerul Afacerilor Interne, prin organele sale specializate în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, desfășoară activități operative de investigație, de urmărire penală, de cooperare internațională, de identificare și protecție a victimelor traficului de ființe umane, de analiză și informare, stimulează crearea unor centre zonale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.</i>” În speță, acest organ specializat a MAI este CCTP, care potrivit aceleiași norme urmează să interacționeze cu structurile specializate create în cadrul altor instituții de drept. În concluzie, interacțiunea dintre CCTP și PCCOCS este una determinantă în respectarea actului normativ indicat <i>supra</i>, dar și întru realizarea efectivă a actelor normative internaționale, implicit: ➤ Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate¹⁰ (cu protocoalele adiționale la aceasta): ✓ Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor¹¹,

⁹ Legea nr.241 din 20.10.2005;

¹⁰ Ratificată prin Legea Republicii Moldova nr.15-XV din 17.02.2005;

¹¹ Ratificată prin Legea Republicii Moldova nr.17-XV din 17.02.2005;

	✓ Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare¹²; ➤ Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane¹³. În situația aprobării propunerilor în formula prezentată în proiect sunt riscuri de a primi observații în rapoartele de evaluare internațională pe domeniu, în special Raportul Departamentului de Stat al SUA (cunoscut și ca TIP Report) și raportul GRETA, fapt ce va genera discuții asupra respectării calitative a tratatelor internaționale menționate <i>supra</i>. 290. La pct.75 din proiect – Articolul 274 din Codul de procedură penală Considerăm inadmisibilă propunerea de modificare a <i>art.274 din Codul de procedură penală și excluderea pct.3¹</i>, or, această prevedere legală a fost introdusă anterior în Cod anume pentru a responsabiliza procurorul față de demararea investigațiilor și de a întreprinde acțiuni neîntârziate pentru colectarea probelor, care au un caracter perisabil, promptitudinea anchetării și pornirii urmăririi penale fiind esențială. O eventuală modificare a termenului de examinare a alegațiilor de tortură, tratament inuman și degradant va compromite principiul unei investigații efective și va duce la o tergiversare neîntemeiată a examinării a astfel de cazuri. Anterior, Comitetul ONU Împotriva Torturii a venit cu recomandări exprese, care menționau că trebuie stabilit un termen în care să se ia decizie/acțiune privind începerea urmăririi penale în caz de alegații credibile de tortură. La fel, a recomandat și ex-raportorul special contra torturii, Manfred Nowac în Raportul său din 2009. Nu în ultimul rând, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care, nu odată a reiterat în hotărârile sale importanța demarării imediate a investigațiilor pe alegații de rele tratamente și a criticat în cei mai duri termeni autoritățile pentru pornirea tardivă a urmăririi penale. Ca exemplu, în hotărârea <i>Valeriu și Nicolae Roșca c. Moldovei</i>, Curtea Europeana a constatat o violare procedurală a art.3 pe motiv că, în pofida
	290. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 215 din sinteză.

¹² Ratificată prin Legea Republicii Moldova nr.16-XV din 17.02.2005;

¹³ Ratificată prin Legea Republicii Moldova nr.241-XVI din 20.10.2005;

probelor abundente, reclamanții au fost aduși pentru examinare medicală peste patru zile de la incident, iar urmărirea penală a fost pornită peste o lună de la obținerea raportului medical privind constatarea leziunilor. În hotărârea <i>Taraburca c. Moldovei</i>, Curtea Europeană a criticat celeritatea investigației, când plângerea a fost primită de procuror peste o săptămână, timp de 38 de zile a așteptat răspunsul de la MAI, a luat o decizie la plângere peste 14 zile de la primirea răspunsului de la MAI și a informat victima despre decizie peste 34 de zile. În concluzie, modificările propuse reprezintă un pas înapoi, care vor avea un impact de condamnări repetate la Curte în baza art.3 din Convenție sub aspect procedural, iar pentru a evita astfel de situații, insistăm pe menținerea variantei actuale a art.274 alin.(3¹) din Codul de procedură penală.	291. La pct. 80 din proiect- Articolul 285 din Codul de procedură penală Urmează a se corecta eroarea și cuvântul „articulul” urmează a fi substituit cu cuvântul „alineatul”. Propunem în alineatul (4¹)cuvântul „bănuît” de exclus deoarece ar fi corect de emis ordonanța de încetare a urmăririi penale pe motivul împăcării doar în cazul în care persoana a fost pusă sub învinuire, în privința căruia avem administrate suficiente probe care demonstrează vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii incriminate. Totodată, propunem ca textul „<i>pe categoria infracțiunilor prevăzute în art. 109 Cod penal</i>” de substituit cu textul „<i>dacă sunt întrunite condițiile cumulative pentru împăcare</i>”, având în vedere faptul că în afară de categoria de infracțiuni mai sunt condiții pentru împăcare: <i>dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau dacă în privința ei nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca urmare a împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani.</i>	292. La pct. 81 din proiect- Articolul 293 din Codul de procedură penală Modificarea propusă la alin.(2) ar condiționa în foarte multe cazuri tergiversarea procesului penal, în special când dosarul este alcătuit din mai
	291. Se acceptă parțial Cuvântul „articol” a fost substituit cu „alineatul”; Aart. 285 alin. (4¹) a fost competat cu textul „<i>dacă sunt întrunite condițiile pentru împăcare</i>” În partea ce ține de a exclude „bănuitul” din alin. (4¹) nu se justifică atât timp cât calitatea de bănuît este recunoscută după începerea urmăririi penale și că există anumite probe că a săvârșit o infracțiune. Respectiv, încetarea procesului penal duce la repunerea în drepturi a persoanei și are ca efect reabilitarea acesteia.	292. Nu se acceptă Prezentarea materialelor urmăririi penale în formă electronică părților, va fi posibilă doar dacă procurorul va define în formă electronica acele materiale, ba mai mult că

mult de 3 volume și ar condiționa cheltuieli financiare suplimentare enorme legate de angajarea unui personal suplimentar, tehnică performantă. Oportun ar fi ca părțile în proces să facă cunoștință cu materialele cauzei penale în instanța de judecată, iar procurorul doar să înștiințeze părțile că cauza a fost remisă în instanță. Aici sunt relevante constatările Curții Constituționale în decizia nr.22 din 22 martie 2022, în care, la pct.26, s-a constatat că „<i>referitor la accesul acuzărilor la materialele cauzei penale, Curtea Europeană a menționat că toate probele acuzării trebuie, în principiu, să-i fie prezentate persoanei învinuite într-o ședință publică, în vederea unei dezbateri adversariale (Al-Khawaja și Tahery v. Regatul Unit [MC], 15 decembrie 2011, § 118).</i>” Această inițiativă este una care va crea dificultăți procurorilor în cauzele cu multe volume, unde datele informatice ale materialelor scanate vor fi și ele de mari dimensiuni, dificil de transmis prin poșta electronică, unde mai apare și problema securității datelor informaționale în dependență de resursele utilizate de către solicitantul copiei scanate. Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat. Se prezintă a fi contradictorie și modificarea propusă privind prezentarea materialelor urmăririi penale învinutului aflat în arest contra unei recipise, în condițiile în care art.294 prevede întocmirea în acest sens a unui proces-verbal.	există tendințe de digitizare a proceselor. Odată ce procurorul ar avea în format electronic dosarul penal, nu-i rămîne decît „un clic” pentru expedierea părților a materialelor urmăririi penale. Suplimentar menționăm că aducerea la cunoștință a materialelor urmăririi penale este o obligație pozitivă a statului prin prisma art. 6 §3 lit. a. și b. CEDO, drept de care orice acuzat nu poate fi limitat sau îngăduit.
293. După pct. 81 Propunem introducerea unui nou punct în proiect cu renumotarea ulterioară cu următorul cuprins: „La articolul 296 alineatul (2), textul „<i>analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinutului, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente</i>” se exclude.” O asemenea analiză urmează a fi efectuată de către acuzatorul de stat în cadrul dezbaterilor judiciare, iar la momentul sesizării instanței este suficient de indicat lista probelor acumulate cu trimiterea la pagina din dosar unde aceste probe se regăsesc.	293. Nu se acceptă Rechizitoriu este ultimul act de acuzare a persoane în săvârșirea infracțiunii efectuat și întocmit de procuror, în care trebuie să se reflecte anume analiza probelor învinuirii aduse persoanei, precum și argumentele „pro” și „contra” a probelor care susțin sau nu acuzarea adusă. Însăși, art. 6 §3 lit. a. CEDO impune obligația statului de a informa persoana acuzată, în mod amănunțit despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa.
294. La pct.84 din proiect- Articolul 299 din Codul de procedură penală	294. Nu se acceptă

Propunem a completa alin. (1¹) cu următorul text: „cu excepția cazurilor în care se constată că: 1) decizia este afectată de un viciu fundamental; ; 2) apar fapte noi sau recent descoperite, care existau la data adoptării ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei, dar despre care nu avea cunoștință organul de urmărire penală și care sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată.”.	Propunerea nu este argumentată astfel încît să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> stabilește că, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, <u>expediază autorului proiectului avize cu obiectii și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri.</u> Suplimentar menționăm că excepțiile propuse constituie alte circumstanțe care nu pot intra în sfera căii de atac a recursului, ci doar a căilor extraordinare de atac, consacrat în art. 453 din Codul de procedură penală.
295. La pct. 86 din proiect- Articolul 300 din Codul de procedură penală Spațiul cibernetic ajunge să reprezinte o platformă confortabilă pentru pregătirea și efectuarea crimelor informatice, a actelor de terorism cibernetice și a altor acțiuni. Astfel, pornind de la faptul că schimbul de acte vizează conținutul actelor de urmărire penală, este judicios de adăugat la alin.(5) la sfârșitul propoziției „....<u>Transmiterea și aducerea la cunoștință a materialelor pot fi realizate și prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică.</u>” – sintagma – „<u>cu obligarea receptorului de a asigura protecția datelor obținute</u>”.	295. Precizare Teza a III-a din art. 300 alin. (5) din proiect prevede modalitatea de transmitere a materialelor. Respectiv, nu afectează în esență conținutul acestora. În același timp, în demersurile înaintate, de cele mai dese ori sunt însoțite de anexe, iar transmiterea acestora este imperioasă. Faptul că persoana care recepționează aceste demersuri cu anexe, în virtutea Legii nr. 133/2011 impune fiecărui subiect de prelucrare a datelor cu caracter persoanal să sigure protecția acestora date, fapt care nu necesită o specificare expresă în Codul de procedură penală.
296. La pct. 87 din proiect- Articolul 308 din Codul de procedură penală Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „<u>învinuitului asistat de avocat sau avocatului său</u>” urmează a fi substituit cu textul „<u>învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său</u>” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală).	296. Precizare Instituirea acestei modificări rezidă din practica în care procurorii prezentau învinuitului demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta, pe cînd avocaților nici nu cunoșteau despre acest fapt. Uneori erau admise și erori procesuale de care învinuitul nu cunoștea, însă în prezența avocatului, toate aceste abuzuri urmează a fi aplanate.

297. La pct. 88 din proiect- Articolul 313 din Codul de procedură penală La alineatul (4) propunem textul din ultima parte „<i>depun declarații</i>” se propune a fi înlocuit cu textul „<i>prezintă poziția procesuală</i>”. Or, pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părțile doar prezintă poziția procesuală. La alineatul (6) din articolul 313, se propune textul „<i>încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale</i>” a-1 substituit cu textul „<i>încheierilor privind controlul judiciar al actelor procesuale privind refuzul în pornirea urmăririi penale</i>”. În acest sens menționăm că încheierea judecătorului de instrucție nu vizează <i>refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei...</i>, dar legalitatea actului procesual privind <i>refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire</i>”	297. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 32 din sinteză.
298. La pct. 89 din proiect- Articolul 321 din Codul de procedură penală Propunem din alineatul (2) pct.3) a exclude textul „<i>examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare</i>”. Prezentă modificare este necesară în sensul executării Hotărârii Curții Constituționale din 24.01.2023, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 321 alin.(2) pct.3) și alin.(4) din Codul de procedură penală, prin care instanța constituțională a constatat neconstituționalitatea textului „<i>examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare</i>” din articolul 321 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală iar prezentarea inculpatului la examinarea cauzei lui, este un drept, indiferent de gravitatea infracțiunii.	298. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 33 din sinteză.
299. La pct.91 din proiect- Articolul 331 din Codul de procedură penală La alineatul (5) cuvintele „<i>să întreprindă</i>” urmează a fi substituite cu cuvintele „<i>să întocmească</i>”, în scopul îmbunătățirii textului juridic.	299. Precizare Rațiunea art. 331¹ alin. (5) din proiect este identică cu cea de la art. 192 alin. (1²) din Codul de procedură civilă, or modalitatea de determinare a respectării termenului rezonabil este identică.
300. După pct.91 de adăugat un punct cu renumerotarea ulterioară cu următorul cuprins: ” Articolul 337:	300. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 52 din sinteză.

	alineatul (1) va avea următorul cuprins: „<i>Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se redactează și se aduc la cunoștință în condițiile art.336 alin.(4)-(9)</i>”. Este cert faptul că la examinarea unei cauze penale în instanța de judecată cel mai mult timp este acordat procesului de audiere a părților, declarații care urmează a fi dactilografiate de grefier ca documente separate. Ca rezultat, audierea unei persoane poate dura mai mult ca timp și pe de o altă parte persoana nu are posibilitatea de explica în mod cursiv toată informația pe care o cunoaște, în multe cazuri acest proces se transformă într-o dictare. La acest aspect Curtea Constituțională într-o decizie¹⁴ de inadmisibilitate a reținut că „... <i>declarațiile inculpatului, ale părții vătămate, ale părții civile, ale părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată ar putea fi dactilografiate ulterior în baza înregistrării audio. Dispozițiile contestate nu impun consemnarea în scris a declarațiilor participanților la proces exact în ziua în care acestea au fost făcute.</i> <i>În fine, legislatorului îi revine sarcina de a aprecia dacă ar trebui sau nu consemnate în scris declarațiile părților și ale martorilor în ședința de judecată, de vreme ce ședințele de judecată se înregistrează audio, și, în consecință, să facă modificările legislative corespunzătoare.</i>” Revenind la constatările Curții, considerăm necesară intervenția legislatorului, deoarece art.337 alin.(1) din redacția actuală stipulează că declarația scrisă se citește de grefier și se semnează de persoana care a depus-o, ceea ce determină să fie dactilografiate la momentul depunerii.	301. Precizare Conform pct. 15 din <u>REGULAMENTUL privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție</u>, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 „în contextul art. 47 alin. (3) lit. e) din
	301. La pct.97 din proiect - Articolul 340 din Codul de procedură penală, considerăm că, prevederile alineatului (4) cu următorul cuprins: „(4) <i>Hotărârea judecătorească și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.</i>”, constituie o modalitate incorectă de depersonalizare a hotărârilor judecătorești afectează viața privată a părților vătămate în procesul penal. Respectiv, propunem de completat cu următoarea propoziție „Publicarea hotărârilor judecătorești pe portalul	

¹⁴ Decizia DCC73/19 din 14.05.2019

<u>național al instanțelor de judecată poate fi limitată în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când o impun interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces, secretul de stat și alte informații cu caracter limitat.</u>”	Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească și al prezentului Regulament, asistenții judiciari sunt obligați să introducă hotărârea judecătorească în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor și să o înregistreze cu statut final, precum și să anonimizeze numele și să ascundă celelalte date cu caracter personal din cuprinsul hotărârilor judecătorești în toate cazurile prevăzute de prezentul Regulament.”
302. După pct.97 de adăugat un punct cu renumerotarea ulterioară cu următorul cuprins: ”La Articolul 371 alineatul (1) punctul 2) după cuvântul ”bănuit” se completează cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”. Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit. d dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării. În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezența sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior¹⁵. Pentru a respecta aceste standarde, în situația prevăzută la art.371 alin.(2), pentru citirea declarațiilor martorului sunt prevăzute două condiții și anume dacă a fost efectuată confruntarea sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și art.110 Codul de procedură penală. În practica judiciară există foarte multe situații când efectiv inculpatul a avut posibilitatea de a pune întrebări martorului acuzării însă declarațiile acestuia nu pot fi citite în ședința de judecată. Ca exemplu când martorul a fost audiat de o instanță de judecată și cauza a fost redistribuită altui complet, când cauza este transmisă la rejudecare în	302. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 51 din sinteză.

¹⁵ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

	alt complet de judecată, când cauza se examinează în ordine de apel. Efectiv în cazurile descrise inculpatul a avut acces la martorul acuzării și sunt respectate standardele Curții la acest subiect. Or, norma vizată prevede că în cazul existenței unei confruntări în cadrul urmăririi penale este posibilă citirea declarațiilor martorului însă în cazul audierii martorului de o instanță de judecată în prezența inculpatului nu este posibil. 303. La pct.104 din proiect - Articolul 372 din Codul de procedură penală, luând în considerație obiecția făcută la pct.43, completarea art.372 cu alin.(3) este inoportună. Mai mult ca atât, la articolul 372 alin.(3) „<i>Atât la cererea părților cât și la inițiativa instanței, examinarea corpurilor delictate restituite conform art. 161 alin. (5), nu poate fi solicitată.</i>”, pe lângă faptul că, în situații dată procurorul este lipsit de posibilitatea de a prezenta o probă (<i>potrivit prevederilor art. 93 alin. (2) pct. 3) din CPP-corpurile delictate constituie probe iar cercetarea acestora urmează a avea loc în instanța de judecată</i>) autorul proiectului a admis o eroare în text, or prevederile art. 161 Cod de procedură penală sunt structurate în 4 aliniate.	303. Precizare Reiterăm explicațiile oferite în nota informativă la acest compartiment: Noțiunea de „<i>banii marcați</i>” este învechită și nu corespunde metodelor actuale de efectuare a măsurilor speciale de investigații. De cel puțin 5 ani subdiviziunile specializate nu practică marcarea banilor în cadrul efectuării măsurilor speciale de investigații. Reieșind din cele expuse, se propune completarea prevederilor art. 161 cu alin. (5), din CPP în următoarea redacție; „Banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în scop de identificare a intențiilor și verificare a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se restituie autorităților care le-au eliberat, în baza ordonanței procurorului, după consemnarea măsurii speciale de investigații.” Totodată, pentru a aduce în concordanță cu modificările inițiate, se propune completarea art. 372 cu un nou alineat care va prevedea că examinarea corpurilor delictate restituite în ordinea art. 161 alin. (5) nu poate fi solicitată. Astfel, nu se atestă nici o eroare admisă în art. 372 când s-a făcut referire la dispozițiile art. 161 alin. (5).

304. La pct.106 din proiect - Articolul 378 din Codul de procedură penală, este necesar de indicat propoziția a 2-a și a 3-a de la alin.(1) al art.378 CPP.	304. Se acceptă Modificările au fost operate corespunzător
305. La pct.110 din proiect - Articolul 415 din Codul de procedură penală, textul nou, la final urmează a fi completat cu textul „<i>precum și alte cazuri, în care au fost încălcate drepturile părților în proces, în caz dacă eroarea admisă nu poate fi remediată la examinarea cauzei în ordine de apel.</i>”	305. Nu se acceptă Propunerea nu este motivată pentru a înțelege rațiunea includerii astfel de modificări. Totuși, trimiterea la rejudecare a cauzei nu poate fi efectuată decât o singură dată în vederea excluderii tergiversării examinării cauzelor, or în ordinea de apel suntem prezenți la o „continuare a examinării fondului”, fapt pentru care dreptul părților de a prezenta probe suplimentare nu este îngrădit. Mai cu seamă, prin proiect se urmărește de a nu admite interpretări abuzive din partea părților, dar și a judecătorilor pentru a trimite cauza la rejudecare de nenumărate ori și pe motive formale sau de natură în care este posibil de remediat eroarea în instanța de apel.
306. La pct.111 din proiect - Articolul 437 alineatul (1) din Codul de procedură penală, urmează a fi completat și cu pct.1⁴) cu următorul conținut: „1⁴) <i>sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală</i>”.	306. Se acceptă Articolul 437 alineatul (1) se completează cu pct.1⁴) cu următorul conținut: „1⁴) sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală”.
307. La pct.117, completarea articolului 469 alineatul (1) cu punctul 9¹) cu următorul cuprins: „<i>anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și stingerea antecedentelor penale</i>” este lipsită de sens, or, se substituie judecătorul din instanța de drept comun cu judecătorul de instrucție care poate anula pedepsele stabilite fără careva restricții. O astfel de propunere ar face ineficientă aplicarea prevederilor art.90 Cod penal și munca depusă de actorii justiției în vederea identificării persoanei vinovate, stabilirea vinovăției și condamnării ei.	307. Precizare Dispozițiile art. 469 alin. (1) pct. 9¹) din proiect își au originea din dificultatea de aplicare în parcată a situațiilor în care intervin aplicabile prevederile art. 90 alin. (8) din Codul penal. <i>In concreto</i>, Dacă, după expirarea a cel puțin jumătate din perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă, condamnatul cu suspendarea condiționată a executării pedepsei a avut o comportare corectă și exemplară, a reparat integral dauna, instanța de judecată, la demersul organului care exercită controlul asupra comportării celui condamnat cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, poate pronunța o

	308. La pct.123 din proiect - Articolul 477 alineatul (3) din Codul de procedură penală, urmează de exclus propunerea de completare cu textul „<i>, cu excepția cazurilor prevăzute la art.173 alin.(4), , deoarece art.173 alin.(4) prevede că „... înștiințarea despre reținere poate fi amânată pe un termen de până la 12 ore, cu excepția cazului în care persoana reținută este minoră”</i>. Astfel, rezultă că, prevederile art.477 alin.(3) Cod de procedură penală sunt aplicabile fără excepții. 309. La pct.126 din proiect, cu referire la excluderea punctului 2) alineatul (2) art.510, menționăm că, procedura specială de suspendare condiționată a urmăririi penale a avut la originile sale intenția de a contribui la o administrare mai eficientă a justiției și reprezintă încrederea pe care statul o acordă persoanei, care, deși a încălcat legea penală, poate fi corectată fără a suporta efectele „nocive” ale executării pedepselor. În această ordine de idei, considerăm că, urmează a fi păstrate fără modificări prevederile care prevăd excepțiile de la aplicarea art.510 Cod de procedură penală. Pornind de la faptul înaintării propunerilor privind completarea art. 104 - 106 din Codul de procedură penală, care va asigura posibilitatea participării la acțiuni procesuale și prin teleconferință, precum și în vederea integrării prevederilor celui de al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957 în legislația națională, dar și reieșind din fluxul mare de cetățeni ai RM sau/și persoane, care urmează a fi interogate în cadrul procedurilor penale din Republica Moldova care sunt stabiliți cu domiciliul peste hotare, luând în considerație urgența cazului și alte circumstanțe neprevăzute, este necesar ca organele de urmărire naționale să poată beneficia de forma de interogare la distanță.	<u>încheiere cu privire la anularea condamnării și stingerea antecedentelor penale.</u> Dispozițiile de la art. 469 alin. (1) pct. 9¹) din proiect vor fi aplicabile de către judecătorul de instrucție, dat fiind faptului că acestea reprezintă chestiuni care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei, și se vor examina la înaintarea demersului de către Inspectoratul Național de Probatiune. 308. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 75 din sinteză. 309. Precizare Reiterăm argumentele expuse în nota informativă la aceste intervenții. Prin modificările efectuate se urmărește încurajarea organelor de urmărire penală de a face uz de mecanismul de suspendare a urmăririi penale, care va avea și ca efect degrevarea organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată de examinarea unor cauze minore sau cu gravitate redusă. Totodată, modificările propun ca această instituție să fie aplicată inclusiv în privința persoanelor dependente de alcool sau droguri. Restricția existentă în aplicarea suspendării condiționate a urmăririi penale, inclusiv în cazul infracțiunilor asociate consumului de droguri, îl constituie prevederile art. 510 alin. (1) și alin.2) pct. 2 din Codul de procedură penală, care stipulează că prevederile date nu pot fi aplicate persoanelor care sunt dependente de alcool sau droguri, sunt nejustificate și discriminatorii. Or, anume că această categorie de persoane ar avea nevoie de această opțiune, de a fi scoasă din sfera penală, și de a urma

		un program specializat de tratare și reabilitare, sub supraveghere corespunzătoare. E de menționat Strategia Uniunii Europene (2013-2020) aprobată de Consiliul Europei în 2012, în materie de droguri care a stabilit statelor următoarele direcții : „În vederea prevenirii criminalității, a evitării recidivei și a consolidării eficienței și eficacității sistemului judiciar penal, asigurând totodată proporționalitatea, UE încurajează, după caz, utilizarea, monitorizarea și punerea în aplicare eficace a politicilor și programelor în materie de droguri, inclusiv trimiterea către un specialist pe perioada arestului și alternativele adecvate la sancțiunile coercitive (precum educația, tratamentul, reabilitarea, asistența post-tratament și reintegrarea socială) în cazul infractorilor consumatori de droguri”. În acest context reținem că, subiecții suspecți de comiterea infracțiunilor, care consumă droguri, de regulă sunt afectați de o maladie și trebuie abordați cu mare atenție, prin prisma faptului că ei sunt pacienți ce au nevoie de condiții de tratament și reabilitare, și nu întotdeauna de măsuri preventive privative de libertate, de pedepse și izolare de societate. Prin urmare, prin proiect se propune obligarea învinutului de a participa la programe probaționale și interzicerea acestuia de a frecventa anumite locuri.
	310. Astfel, se propune, de completat proiectul supus avizării cu pct. 129: ” 129. Articolul 533: alineatul (1) pct. 2) din de completat cu următorul conținut: „<i>audierea persoanelor în calitate de martor, bănuț, învinut, inculpat, parte civilmente responsabilă, inclusiv prin teleconferință</i>” ”	310. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

	311. Ca consecință a propunerilor privind completarea art. 195 din Codul de procedură penală cu un alineat nou (3¹), se propune, de completat proiectul supus avizării cu pct. 130, cu următorul conținut: „130. La articolul 547: alineatul (1¹) lit. a) va avea următorul cuprins: a) starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în stare de arest, fapt confirmat printr-un certificat medical. Lista bolilor grave care împiedică aflarea persoanelor în stare de arest, procedura examinării medicale ale acestora și modelul concluziei medicale se aprobă de Guvern. Măsura preventivă sub formă de arestare preventivă se înlocuiește sau, după caz, se revocă în condițiile art. 195 alin.(3¹) din Codul de procedură penală”.	311. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză
	312. De completat proiectul cu pct.131 cu următorul cuprins: „131. La articolul 533: alineatul (1) se completează la punctul 2) după cuvintele <i>”parte civilmente responsabilă”</i> cu sintagma” , <i>inclusiv prin teleconferință</i>; alineatul (1) se completează cu: „8³) <i>transmiterea spontană de informații</i>;¹⁶ 8⁴) <i>transferul de proceduri în materie penală</i>;¹⁷ 8⁵) <i>denunțul în scopul urmăririi penale</i> ”¹⁸. <u>Argumentarea:</u> Astfel, în vederea integrării prevederilor celui de al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957 în legislația națională, dar și reieșind din fluxul mare de cetățeni al RM sau/și persoane, care urmează a fi interogate în cadrul procedurilor penale din Republica Moldova care sunt stabiliți cu domiciliul peste hotare, luând în considerație urgența cazului și alte circumstanțe neprevăzute apărute în perioada de pandemie mondială, este necesar ca organele de urmărire naționale să poată beneficia de forma de interogare la distanță.	312. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

¹⁶ Art.11 din al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957

¹⁷ în baza Convenției Europene privind transferul de proceduri în materie penală, din 15.05.1972, Strasbourg

¹⁸ în baza art. 21 din Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, din 20.04.1959, Strasbourg

	Art.533 din Codul de procedură penală, ce prevede volumul asistenței juridice este necesar să fie completat cu tipurile de asistență juridică internațională, prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, dar nu sunt prevăzute de Codul de procedură penală. 313. De completat proiectul cu pct.131 cu următorul cuprins: ” La articolul 534 alineatul (1) se abrogă punctele 7) și 8)”. <u>Argumentarea:</u> Pentru ajustarea prevederilor Codului de procedură penală la condițiile prevăzute în Art.1 al Convenției de asistență juridică în materie penală semnată la Strasbourg în 1959, cu modificările operate prin al 2-lea Protocol adițional , care prevăd, că ”<i>Părțile se angajează să-și acorde reciproc, conform dispozițiilor prezentei convenții și în cele mai scurte termene, asistența judiciară cea mai amplă cu putință în orice procedură privitoare la infracțiuni a căror reprimare este, în momentul solicitării asistenței, de competența autorităților judiciare ale părții solicitante.</i>”, este necesară abrogarea punctelor 7 și 8 prevăzute la alin.(1) art.534. 314. De completat proiectul cu pct.132 cu următorul cuprins: ”132.Articolul 541, alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Dacă persoana a cărei extrădare se cere este învinuită, autoritatea competentă să examineze toate materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare este Procuratura Generală. Dacă persoana a cărei extrădare se cere este inculpată sau condamnată, autoritatea competentă este Ministerul Justiției, dacă tratatele/acordurile internaționale nu prevăd altfel.” se completează cu un nou alin. (3¹) cu următorul conținut: ” (3¹) Cererea de extrădare se transmite direct organului competent al statului solicitat sau pe cale diplomatică, dacă aceasta o prevede tratatul internațional.” <u>Argumentarea:</u> În prezent art.541 nu prevede organul competent să examineze materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare a persoanelor, care sunt la faza judiciară a procesului penal (după finalizarea urmăririi penale, dar până la condamnare). În vederea înlăturării acestei neconcordanțe, este	313. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză 314. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

necesar completarea articolul 541 cu prevederile, care vor atribui această competență Ministerului Justiției. Totodată, ținând cont că cerințele față de procedura de extrădare sunt diferite în funcție de tratatul internațional pe care se bazează , dar și legislațiile naționale ale diferitor state, este necesară inserarea sintagmei „dacă acordurile internaționale nu prevăd altfel”, (exemplu – Republica Belarus, care acceptă cereri de extrădare inițiate doar de Procuratura Generală)	315. De completat proiectul cu pct.133 cu următorul cuprins: ”133. Articolul art.544: în titlul, cuvântul „<i>Executarea</i>” se substituie prin cuvântul „<i>Examinarea</i>”. la alineatul (8) după cuvintele “<i>dispunând totodată</i>” se completează cu sintagma “<i>aplicarea sau</i>”. La alineatul (9) ultima propoziție va avea următorul cuprins: “Încheierea judecătorului de instrucție, devenită definitivă, se expediază Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției pentru informarea statului solicitant și organului de poliție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne pentru executare.” <u>Argumentarea:</u> Titlul art. 544 din Codul de procedură penală, necesită a fi modificat deoarece autoritățile Republicii Moldova nu execută demersurile de extrădare parvenite din alte state, ci le examinează conform procedurii stabilite. Actualele prevederi ale Codului de procedură penală nu permit arestarea persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă și nu are aplicată o măsură preventivă privativă de libertate. Această modificare vine să permită faptul aplicării sau înlocuirii acesteia cu una privativă de liberate în vederea preluării persoanei extrădare de către autoritățile străine. În conformitate cu prevederile art. 66 din Legea cu privire la asistență juridică internațională în materie penală nr. 371/2006, în coroborare cu art.21 lit.k) din Legea nr.320 /2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, Poliția din subordinea Ministerului Afacerilor Interne este
	315. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

autoritatea responsabilă de a asigura predarea-preluarea persoanelor extrădate.	316. De completat proiectul cu pct.134 cu următorul cuprins: ”134. La articolul 546: Alineatul (4) va avea următorul cuprins: ”În cazul în care Republica Moldova refuză extrădarea, la cererea statului solicitant, se examinează posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana a cărei extrădare a fost refuzată.” <u>Argumentarea:</u> Ca urmare a modificărilor efectuate de legiuitor la <i>art.11 alin.(3) din Codul penal prin Legea nr. 316 din 17.11.2022 pentru modificarea unor acte normative</i>, în ceea ce privește aplicarea legii penale în spațiu, fiind extinse categoriile subiecților care pot fi trași la răspundere de organele de urmărire penală din Republica Moldova, se impune modificarea alin.(4) art.546 din Codul de procedură penală, care prevede posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana cetățean al Republicii Moldova sau apatrid, în cazul refuzului extrădării, însă nu prevede posibilitatea preluării urmăririi penale în privința cetățeanului străin, fapt care poate duce la eschivarea persoanei de la răspunderea penală.	316. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză
	317. De completat proiectul cu pct.135 cu următorul cuprins: ” Articolul 547 va avea următorul conținut: (1) După primirea cererii de extrădare, Procuratura Generală sau, după caz, Ministerul Justiției va lua neîntârziat măsuri, în condițiile prezentului cod, pentru arestarea preventivă a persoanei a cărei extrădare se cere. Termenul aflării persoanei sub arest preventiv nu poate depăși <u>12 luni</u> din momentul reținerii. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), în cazul adoptării de către instanța de judecată a unei hotărâri irevocabile de admitere a cererii de extrădare, după expirarea termenului prevăzut la alin.(1), în scopul asigurării predării persoanei extrădabile părții solicitante, aceasta poate fi arestată preventiv pe o durată ce nu va depăși 60 zile. (3) Arestul preventiv al persoanei extrădabile poate fi înlocuit printr-o altă măsură preventivă la demersul procurorului sau de către instanța de	317. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

judecată din oficiu, în conformitate cu legislația procesuală în vigoare, în următoarele cazuri:

a) „starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în stare de arest, fapt confirmat printr-un certificat medical. Lista bolilor grave care împiedică aflarea persoanelor în stare de arest, procedura examinării medicale ale acestora și modelul concluziei medicale se aprobă de Guvern. Măsura preventivă sub formă de arestare preventivă se înlocuiește sau, după caz, se revocă în condițiile art.195 alin.(3¹) din Codul de procedură penală”;

b) persoana și familia sa își au domiciliul stabil în Republica Moldova și nu există temeiuri de a considera că aceasta se va eschiva de la procedura de extrădare.

(4) În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul preventiv, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova încercând să se sustragă de la examinarea cererii de extrădare, instanța de judecată va dispune, printre altele, predarea de către persoana extrădabilă a actelor de identitate organului de poliție sau procurorului de caz.

(5) În privința persoanei în proces de extrădare procurorul poate aplica măsurile preventive prevăzute la art.178 din Codul de procedură penală, în vederea asigurării evitării sustragerii de la procedura de extrădare.

(6) În caz de urgență, persoana a cărei extrădare se cere poate fi arestată înainte de primirea cererii de extrădare, în baza unui mandat de arestare pe un termen de 18 zile, care poate fi prelungit până la 40 de zile, la demersul Procuraturii Generale sau la cererea statului străin ori a instanței internaționale sau, după caz, la solicitarea motivată a Ministerului Justiției, dacă solicitarea conține date despre mandatul de arestare ori despre hotărârea definitivă adoptată în privința acesteia și asigurarea că, cererea de extrădare va fi expediată ulterior. În solicitare se va arăta infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă infracțiunea, precum și, în măsura posibilității, semnele caracteristice ale persoanei căutate. Solicitarea arestării poate fi făcută prin poștă, telegraf, telex, fax sau prin orice alt mijloc care lasă urmă scrisă.

	(7) Punerea în libertate a persoanei arestate în condițiile prezentului articol nu împiedică o nouă arestare și extrădare dacă cererea de extrădare va fi primită ulterior. (8) Aplicarea măsurilor preventive în privința persoanei a cărei extrădare se cere, prelungirea termenului și atacarea hotărârilor corespunzătoare se efectuează în condițiile prezentului cod. <u>Argumentarea:</u> La alin.(1) art.547 din Codul de procedură penală, care prevede arestarea persoanei în vederea extrădării, urmează a fi modificat termenul maximal de ținare a persoanei în arest preventiv în vederea extrădării (actualmente este 180 zile) până la 12 luni. Motivarea principală constă în cazurile tot mai frecvente apărute când persoanele arestate în vederea extrădării solită azil în Republica Moldova, iar procedura examinării azilului și contestării în instanță a deciziei adoptate de către Biroul Migrație și Azil durează mult mai mult. Totodată, ținem cont și de practicile și prevederile legislației statelor europene care nu au prevăzut un astfel de termen, sau este de un an și mai mare. Concomitent, se asigură armonizarea cu prevederile art.25 alin. (4) Constituție, coroborat cu cele ale alin. (6) al art. 186 Codul de procedură penală. În vederea posibilității extrădării persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă, adoptată în conformitate cu prevederile art.544, art.545 sau art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală dar, nu este aplicată o măsură preventivă privativă de libertate, este necesar completarea art.547 cu un nou aliniat, care să permită aplicarea sau înlocuirea acesteia cu una privativă de libertate (alin.(2)). Pornind de la faptul înaintării propunerilor privind completarea art.195 din Codul de procedură penală cu un aliniat nou (3¹), se propune, de completat art. 547 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova cu alin.(3). În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova, eschivând-se de la urmărirea penală, judecarea cauzei sau procedura de extrădare, (atât și prin punctele de frontieră care nu sunt controlate de

autoritățile competente ale Republicii Moldova), articolul 547 se completează cu alin.(4)). Modificările date la art. 547 urmează a fi operate în vederea acoperirii legale a situației în care competența examinării cererii de extrădare este a Ministerului Justiției, când decizia de aplicare a arestului în vederea extrădării urmează să fie la demersul procurorului, dar să se bazeze pe actele și deciziile Ministerului Justiției. Prevederile tratatelor internaționale acordă un termen maxim de 40 de zile ca cererea de extrădare să ajungă la autoritatea competentă din statul solicitat. La rândul său, autoritatea competentă, în cazul Republicii Moldova - Procuratura Generală sau Ministerul Justiției - urmează să examineze setul de acte cu primirea hotărârii de a iniția demers în instanță sau de a refuza extrădarea. Astfel, cererea de extrădare urmează să fie primită în 40 de zile nu de instanța care decide asupra admisibilității arestării persoanei, dar de Procuratura Generală sau Ministerul Justiției, după caz.	318. De completat proiectul cu pct.136 cu următorul cuprins: ” 136.Articolul 548: la alineatul (1) sintagma „<i>poate fi amânată</i>” se substituie cu sintagma „<i>este amânată</i>”. <u>Argumentarea:</u> În vederea excluderii a dublei interpretări a prevederilor art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală, care stabilește cazurile în care persoana poate fi extrădată temporar, este necesară modificarea acestui aliniat și anume înlocuirea sintagmei „<i>poate fi amânată</i>” cu cuvintele „<i>este amânată</i>”. 319. De completat proiectul cu pct.137 cu următorul cuprins: ”137. Articolul 549 : la alineatul (1) sintagma „<i>Procurorul General, sau, după caz, ministrul justiției</i>” se înlocuiește cu sintagma “<i>Procuratura Generală sau Ministerul Justiției</i>”. La alineatul (2) sintagma “<i>ministrului justiției</i>” se înlocuiesc cu cuvintele “<i>Ministerului Justiției</i>”, după sintagma „<i>reprezentantul Ministerului Justiției</i>” de completat cu cuvântul “procurorului” <u>Argumentarea:</u>
	318. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză
	319. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză

	Modificarea respectivă rezultă din necesitatea asigurării prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate. Practica dată este și în prezent, deși CPP nu prevede acesta. 320. De completat proiectul cu pct.138 cu următorul cuprins: "138. Articolul 558: la alineatul (1) se exclude sintagma "Procurorului General" după sintagma „ministrului justiției”. <u>Argumentarea:</u> Este competența exclusivă a Ministerului Justiției de asigurare a procesului de recunoaștere a hotărârilor penale cu valoare represivă. 321. De completat proiectul cu pct.139 cu următorul cuprins: "139. Articolul 559: la alineatul (1) sintagma „sau al Procurorului General” se exclude. la alineatul (2) după sintagma "reprezentantul Ministerului Justiției” se completează cu cuvântul "procurorul”. <u>Argumentarea:</u> Modificarea dată este operată pentru asigurarea prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate	320. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză 321. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză
Serviciul de Informații și Securitate	322. Serviciul apreciază inițiativa de completare a Codului de procedură penală cu prevederi legale care să reglementeze gestionarea informațiilor atribuite la secretul de stat în cadrul procesului penal, în vederea protejării acestora. Cu toate acestea, noțiunea „informație secretizată”, prevăzută la art. 6 pct. 15¹) din proiect nu poate fi acceptată în redacția propusă, or, aceasta interferează conceptului de „informații atribuite la secret de stat” reglementat în Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, creând în acest fel riscul unei interpretări extensive. În această ordine de idei, considerăm oportun excluderea noțiunii „informație secretizată”, sau înlocuirea sintagmei „informație secretizată” cu sintagma „informații atribuite la secretul de stat”, în vederea asigurării unicității de stil și terminologie juridică.	322. Nu se acceptă Nu putem pune în discuție interferența normelor din Codul de procedură penală cu cele din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, în condițiile în care potrivit art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod. Prin urmare, art. 6 din Codul de procedură penală stabilește clar că termenii și expresiile utilizate în prezentul cod au înțelesul așa cum este definit în acest articol, dacă nu este o mențiune deosebită.

323. Precizare Codul de procedură penală este o lege organică, și are o forță juridică superioară Hotărârilor Guvernului. Astfel, conform tehnicii legislative, urmează ca actele normative inferioare să fie adaptate actelor normative cu forță juridică superioare, ci nu invers. Complementar celor inserate în nota informativă, subliniem că, la lucrările grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora au fost analizate propuneri de modificare a prezentului proiect, nu au fost ridicate obiecții referitoare la procesul de secretizare a anumitor părți din documente sau material ale cauzei penale, decît ajustarea cadrului legal în vederea excluderii pronunțării în ședință publică a unor părți din hotărârile emise în cazurile examinate în ședință închisă, divulgarea cărora ar afecta interesul respectării moralității, ordinii publice, securității naționale, când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților în proces o cer, în scopul protejării informației ce constituie secret de stat, taină comercială ori a unei alte informații a cărei divulgare este interzisă prin lege. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală care nu au obiectat la aceste intervenții. Suplimentar menționăm că intervențiile ce privesc transpunerea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, vor face obiectul unui proiect de lege separat, astfel încît să fie transpuse corespunzător dispozițiile actelor internaționale și să cuprindă mai multe acte normative.	323. Considerăm vicios formulate prevederile art. 18 alin. (5) din proiect, or, potrivit pct. 31 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, „<i>Dacă unele părți ale unui document (spre exemplu, pagini, paragrafe, secțiuni, anexe) conțin informații ce se atribuie la diferite grade de secretizare, pe acestea se vor aplica parafetele corespunzătoare gradului de secretizare respectiv. În acest caz, gradul de secretizare atribuit documentului integral va fi cel al părții cu cel mai înalt grad de secretizare.</i>” Astfel, constatăm că în cazul în care hotărârea instanței de judecată va conține informații atribuite la secretul de stat, întreaga hotărâre urmează a fi secretizată corespunzător gradului de secretizare al informațiilor care o conțin. În acest context, în scopul protejării informațiilor atribuite la secretul de stat, precum și asigurării pronunțării hotărârii instanței de judecată în ședință publică, propunem completarea art. 6 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 cu un punct nou, cu următorul cuprins: „<i>sanitizarea actelor procedurale</i> — ansamblul de măsuri întreprinse în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secret de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei: „Secret de stat”. Complementar, propunem ca art. 18 alin. (4) din proiect să fie expus în următoarea redacție: „(4) Hotărârile instanței de judecată se pronunță în ședință publică. Hotărârile instanței care conțin informații atribuite la secretul de stat, se pronunță public doar în urma sanitizării.” În consecință, propunem excluderea alin. (5) al art. 18 din proiect. Completarea proiectului cu propunerile formulate de către Serviciu va asigura protejarea informațiilor atribuite la secretul de stat. Totodată, prin includerea conceptului de sanitizare în procedura penală (acest concept fiind necesar a fi reglementat inclusiv în procedura civilă și contencioasă), se va asigura protejarea informațiilor atribuite la secretul de stat conținute în actele procedurale, evitându-se aducerea la cunoștința publicului larg sau

prezentării participanților la proces care nu dețin dreptul de acces la secretul de stat a informațiilor respective. Considerăm imperios a specifica că, conceptul de sanitizare este reglementat la art. 41 alin. (2) din Decizia Comisiei Europene nr. 2019/1961 din 17 octombrie 2019 privind normele de punere în aplicare pentru gestionarea informațiilor Confidențiale UE/EU Confidențial și Secret UE/Eu Secret, fiind o operațiune de creare a unui extras declasificat, urmare a declasificării parțiale a unui document secretizat. În același context, propunem ca instituția sanitizării să fie reglementată și în cadrul altor norme din Codul de procedură penală, în caz de necesitate, Serviciul fiind disponibil să acorde suportul necesar în acest sens.	324. Se acceptă articolul 122 alineatul (1) cuvântul „făptuitorului” se substituie cu cuvântul „bănuțului, învinutului sau inculpatului”; 325. Precizare Prin operarea modificărilor menționate, mijloacele bănești vor fi restituite în termeni restrânși autorităților care le-au eliberat, în același timp fiind exclusă participarea în instanța de judecată și a organelor fiscale.	326. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative stabilește că, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>, anexând, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri.
prezentării participanților la proces care nu dețin dreptul de acces la secretul de stat a informațiilor respective. Considerăm imperios a specifica că, conceptul de sanitizare este reglementat la art. 41 alin. (2) din Decizia Comisiei Europene nr. 2019/1961 din 17 octombrie 2019 privind normele de punere în aplicare pentru gestionarea informațiilor Confidențiale UE/EU Confidențial și Secret UE/Eu Secret, fiind o operațiune de creare a unui extras declasificat, urmare a declasificării parțiale a unui document secretizat. În același context, propunem ca instituția sanitizării să fie reglementată și în cadrul altor norme din Codul de procedură penală, în caz de necesitate, Serviciul fiind disponibil să acorde suportul necesar în acest sens.	324. La articolul 122 alin. (1) propunem ca cuvântul „făptuitorului” să fie substituit cu sintagma „bănuțului, învinutului sau inculpatului”, în proiect fiind propusă substituirea doar cu cuvintele „bănuțului, învinutului”. 325. Considerăm oportună revizuirea pct. 44 din proiect, prin care se propune completarea articolul 162 alin. (1) punctul 4) din Codul de procedură penală, or, din conținutul acestuia, se atestă că banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații vor fi trecuți în contul statului, nefiind argumentat de ce acești bani nu sunt restituiți autorității care le-a eliberat, ca și în cazul propunerii formulate la pct. 43 din proiect. 326. Solicităm modificarea primei propoziție de la articolul 213 alin. (5), astfel încât să fie redată după cum urmează: „(5) Informațiile atribuite la secretul de stat pot fi prezentate sau comunicate apărătorilor și altor reprezentanți, precum și persoanelor care în conformitate cu normele de procedură penală ar putea cunoaște aceste informații, doar după perfectarea de către persoanele respective a dreptului de acces la secretul de stat, urmată de depunerea unei declarații de nedivulgare a acestor informații.”	

	327. La punctul 63 din proiect: sugerăm reformularea propunerii, astfel încât, la articolul 260 alin. (2) punctul 6) din Codul de procedură penală, cuvântul „filmării” să fie substituit cu sintagma „înregistrării video”; la modificarea alin. (5) în textul care se propune a fi înlocuit urmează a fi inclus înainte de „persoanele menționate la alin. (2) pct. 3)” și sintagma „precum și”.	327. Se acceptă articolul 260: la alineatul (2) punctul 6), după cuvântul „filmării” se completează cu cuvintele „înregistrării video”; la alineatul (5), textul „precum și de persoanele menționate la alin. (2) pct. 3), cu excepțiile prevăzute de prezentul cod” se înlocuiește cu textul „cu excepția efectuării acțiunii procesuale prin intermediul teleconferinței sau altor cazuri prevăzute de prezentul cod.”;
	328. În contextul propunerilor formulate la pct. 64 din proiect, la articolul 262 alineatul (2) considerăm oportună și substituirea cuvântului „acestora”, cu cuvântul „acesteia”.	328. Se acceptă Articolul 262 la alineatul (2) textul „ori cu acordul organului prevăzut de lege” se exclude, iar cuvântul „acestora” se substituie cu cuvântul „acesteia”;
	329. Corespunzător prevederilor pct. 67 din proiect, prin care se propune în redacție nouă articolul 269 din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție este împuternicit să efectueze urmărirea penală în privința infracțiunilor enumerate în normă, dacă acestea au fost săvârșite de: 1) persoanele cu funcții de demnitate publică în sensul art. 123 alin. (3) din Codul penal; 2) funcționarii publici de conducere de nivel superior; 3) ofițerilor de investigații. Respectiv, conchidem că potrivit normei propuse, organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție va efectua urmărirea penală în raport cu directorul și directorul adjunct al Serviciului de Informații și Securitate, precum și în raport cu ofițerii de informații și securitate. La acest aspect, urmează a fi luat în considerare faptul că, potrivit art. 33 alin. (1) din Legea integrității nr. 82/2017, Serviciul de Informații și Securitate realizează evaluarea integrității instituționale în privința Centrului Național Anticorupție, deținând în acest sens și cazierul privind integritatea profesională a agenților publici din cadrul Centrului Național Anticorupție. În același context, corespunzător Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, Serviciul de Informații și Securitate efectuează verificarea titularilor și candidaților enumerați la art. 5 al legii nominalizate, printre care se încadrează și funcțiile de demnitate	329. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea <i>Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)</i>, înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.

publică și/sau funcțiile publice de conducere de nivel superior din cadrul Centrului Național Anticorupție. Respectiv, în vederea realizării corespunzătoare a atribuțiilor funcționale ale ambelor instituții și evitării unor potențiale circumstanțe de conflict interinstituțional, propunem ca urmărirea penală în cazul infracțiunilor date în competența Centrului Național Anticorupție, săvârșite de conducerea Serviciului de Informații și Securitate și/sau de către ofițerii de informații și securitate să fie exercitată de către Procuratura Anticorupție. În acest context, propunem următoarele modificări la Codul de procedură penală: 1) Articolul 270 alin. (1) subpct. 1) să fie completat cu lit. e¹) cu următorul cuprins: „e¹) directorul sau directorul adjunct al Serviciului de Informații și Securitate, precum și de către ofițerii de informații și securitate;”; La pct. 71 din proiect, la art. 270¹ alin. (1) sintagma „lit. a)-e)” să fie substituită cu sintagma „lit. a)-e¹)”.	330. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 318 și 319 din sinteză 331. Se acceptă Articolul 378 alineatul (1) propoziția a doua și a treia se exclud 332. Nu se acceptă Propunerea înaintată nu este argumentată astfel cum impune art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Cu toate acestea, art. 293 alin. (5) din Codul de procedură penală reglementează aspectele propuse, și anume: „În scopul asigurării păstrării secretului de stat, comercial sau altor informații oficiale cu accesibilitate limitată, precum și în scopul asigurării protecției vieții, integrității corporale și libertății maritorului și a altor persoane, judecătorul de instrucție, conform demersului procurorului, poate limita
330. La punctul 97 din proiect, propunem ca articolul 340 alin. (4) să fie redat cu următorul cuprins: „(4) Hotărârea judecătorească, după caz sanitizată, și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.” 331. La punctul 106 din proiect după sintagma „La articolul 378” să fie completat cu sintagma „alineatul (1)”.	332. Propunem completarea articolului 293 cu alineatul (3¹), cu următorul cuprins: „(3¹) Materialele urmăririi penale pe care sunt aplicate parafe de secretizare, vor fi prezentate persoanelor menționate la alineatul (1) care nu au drept de acces la secretul de stat, doar în urma sanitizării acestora de către persoanele care le-au întocmit.”.

		dreptul persoanelor menționate la alin.(1) de a lua cunoștință de materialele sau datele privind identitatea acestora. Demersul se examinează în condiții de confidențialitate, conform art. 305."
	333. Sugerăm completarea articolului 296 alin. (5) cu următoarea propoziție: „În cazul în care rechizitoriul are aplicată parafa de secretizare, se va ține cont de prevederile art. 293 alin. (3 ¹).”	333. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 332 din sinteză
	334. Propunem următorul conținut pentru articolul 385 alin. (7) expus în proiect: „(7) În cazul prezentei în dosar a informațiilor atribuite la secretul de stat, odată cu adoptarea sentinței, instanța stabilește parafa de secretizare a acesteia corespunzător gradului de secretizare al informațiilor respective, în corespundere cu prevederile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Suplimentar, în vederea asigurării respectării prevederilor art. 18 alin. (4), instanța sanitizează sentința.”	334. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 322, 323 și 332 din sinteză
	335. Articolul 397 propunem să fie completat cu pct. 4 ¹) cu următorul cuprins: „4 ¹) hotărârea cu privire la aplicarea parafei de secretizare, în cazul prezentei în conținutul acesteia a informațiilor atribuite la secretul de stat.”	335. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 322, 323 și 332 din sinteză
	336. Articolul 437 alineatul (1) punctul 1 ¹) din proiect îl propunem în următoarea redacție: „1 ¹) sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei, în partea ce vizează temeinicia secretizării și categoriile de informații atribuite la secret de stat.”	336. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 322, 323 și 332 din sinteză
	337. În scopul evitării paralelismului în legislație, completarea articolului 444 alineatul (1) cu punctul 3 ¹) în redacția propusă nu se acceptă, luând în considerare faptul că art. 365 ² din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 sancționează fapta de secretizare neîntemeiată a informațiilor. În acest sens, propunem următoarea formulare la pct. 3 ¹): „3 ¹) hotărârea a fost secretizată neîntemeiat.”	337. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 74 din sinteză
	338. Propunem completarea articolului 449 alineatul (2) cu litera c ¹), cu următorul cuprins:	338. Nu se acceptă

	„c¹) desecretizează parțial sau integral hotărârea.”.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 322, 323 și 332 din sinteză
Curtea de Apel Chișinău	339. Proiectul de modificare a Codului de procedură penală La art. 331¹ alin. (3) și (4) <i>Se propune, excluderea sintagmei "Judecătorul sau completul de judecată, în vederea soluționării cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, dispune de următoarele măsuri: a) solicită instanței pe rolul căreia se află cauza în termen de cel mult 3 zile, prezentarea punctului de vedere cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei; c) informează celelalte părți din proces cu privire la cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei depuse și dreptul de a formula un punct de vedere cu privire la cele invocate în cerere în termen de cel mult 3 zile".</i> <u>Motivarea:</u> în opinia instanței prezentarea de către judecător a punctului său de vedere cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, contravine principiului legalității și contradictorialității procesului penal or, un judecător fiind investit cu dreptul de a judeca o cauză concretă, are un rol diriguitor în soluționarea procesului, este independent și se supune numai legii, judecă materialele și cauzele penale conform legii și propriei sale convingeri bazate pe probele cercetate în procedura judiciară și nu se poate manifesta în favoarea acuzării sau apărării respectiv, acesta nu poate avea calitatea de parte participantă la procesele judiciare, inclusiv cele incidente, în speță examinarea cererilor e accelerarea procedurilor penale. Prin prezentarea punctului de vedere cu privire la cele invocate în cererea de accelerare, se presupune că judecătorul devine subiect al acestei proceduri, respectiv devine parte participantă la proces ceea ce contravine principiilor generale ale procesului penal. Subsidiar, modificarea propusă de autorul proiectului legii, va duce la complicarea procedurii de examinare a acestor chestiuni pe motiv că, grefierul urmează să dubleze actele de procedură privind examinarea cererilor de accelerare a procedurilor judiciare, ceea ce presupune suportarea unor cheltuieli judiciare suplimentare din partea instanței precum și alocarea unor resurse umane suplimentare din partea grefierilor, care și așa cum știm toții, cu greu fac față volumului de lucru exagerat de muncă.	339. Se acceptă parțial Articolul 331¹ alin. (3) și (4) va avea următorul cuprins: „(3) Examinarea cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza ce se repartizează în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Judecătorul sau completul de judecată, în vederea soluționării cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, dispune de următoarele măsuri: a) informează instanța pe rolul căreia se află cauza despre înaintarea cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, cu mențiunea posibilității de a prezenta punctul de vedere cu privire la aceasta; b) solicită instanței pe rolul căreia se află cauza în termen de cel mult 3 zile, transmiterea dosarului; c) informează celelalte părți din proces cu privire la cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei depuse și dreptul de a formula un punct de vedere cu privire la cele invocate în cerere în termen de cel mult 3 zile. (4) Netransmiterea punctului de vedere prevăzut la alin. (3) lit. a) și c) nu împiedică soluționarea cererii privind accelerarea urmăririi penale.”

	340. La articolul 336 alin. (7) Se propune, completarea ultimei propoziții cu sintagma " <i>de la întocmirea procesului verbal</i>". <u>Motivarea:</u> Conform prevederilor proiectului legii, procesul verbal al ședinței de judecată se întocmește și se semnează în cel mult 5 zile de la data încheierii ședinței de judecată. Astfel că, eliberarea copiilor, poate avea loc doar după întocmirea și semnarea lui în modul prevăzut de lege. Copierea proceselor verbale audio a ședinței de judecată presupune, de regulă, parcurgerea mai multor etape, de aceea în multe cazuri acesta nu poate fi eliberat imediat solicitantului, inclusiv din varie motive tehnice, posesorul având nevoie de timp pentru a prelucra/copia informația pe dispozitive tehnico-electronice de informație, de aceea se propune instituirea unor termene limită privind eliberarea unor astfel de copii.	340. Nu se acceptă Termenul de eliberare a copiilor de pe înregistrarea audio și/sau video a ședinței de judecată nu este condiționată de întocmirea procesului-verbal al ședinței de judecată, ci de momentul solicitării. Prin urmare, considerăm că termenul de 5 zile lucrătoare este suficient de a pregăti o copie a înregistrării audio a ședinței de judecată.
	341. La articolul 339 alin. (7) Se propune înlocuirea sintagmei "<i>el scrie</i>" cu sintagma "<i>adoptă opinie separată, fiind obligat să semneze hotărârea adoptată cu majoritatea de voturi</i>". <u>Motivarea:</u> În conformitate cu prevederile art. 341 al.1 Cpp, la înfăptuirea justiției în cauzele penale, instanța de judecată, adoptă sentințe, decizii, hotărâri și încheieri. Având în vedere că, opinia separată este parte integrantă a actului judecătoresc iar conform normelor procesual penale acestea sunt adoptate, urmează că, opinia separată la fel se adoptă. Menționăm că în sensul normelor procesual penale, toate actele judecătorești, sunt adoptate.	341. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 123 din sinteză
	342. La articolul 340 alin. (1) Se propune, excluderea sintagmei " <i>...explicită esența motivării acesteia...</i>". <u>Motivare:</u> În conformitate cu prevederile art. 394 Cpp, motivarea soluției instanței de judecată se cuprinde în partea descriptivă a sentinței. Atât partea dispozitivă și cât și cea motivată a sentinței se pronunță public. Astfel că, explicarea esenței motivării sentinței, ce se cuprinde în partea descriptivă, are loc la pronunțarea publică a sentinței motivate, de aceea la etapa pronunțării dispozitivului, judecătorul nu este obligat de a se expune asupra motivelor de fapt și de drept care au stat la baza emiterii soluției. Mai	342. Nu se acceptă Art. 338 alin. (1) conform proiectului, prevede că „După încheierea dezbaterilor judiciare, completul de judecată stabilește, locul, data și ora pronunțării hotărârii integrale, care nu poate depăși termenul de 45 de zile lucrătoare.” Având în vedere că pronunțarea hotărârii va fi pronunțată integral, nu se vor întâmpina dificultăți la explicarea motivării hotărârii.

	mult, sentința motivată urmează a fi semnată de toți judecătorii care au participat la examinarea cauzei, respectiv esența motivării cuprinsă în partea descriptivă a sentinței urmează a fi făcută publică doar după semnarea actului judecătoresc de către toți judecătorii care au participat la examinarea cauzei. 343. La articolul 415 alin. (1) pct. 3) <u>Se propune</u>, completarea normei cu sintagma "art. 30", astfel că se propune dispunerea rejudecării cauzei, inclusiv pe motivul încălcării prevederilor art. 30 Cpp. La fel, se propune excluderea ultimei propoziții din proiectul normei privind rejudecarea cauzei o singură dată. <u>Motivare:</u> Art. 30 Cpp, abordează exhaustiv aspectul cantitativ al compunerii completului de judecată. Potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea respectivă nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu. Mai mult, încălcările normelor procesuale-penale privind compunerea completelor de judecată, cad sub incidența dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, de aceea, în opinia instanței noastre, încălcarea normelor procesuale privind compunerea instanței de judecată, constituie temei sigur de rejudecare a pricinii deoarece încălcarea acestor prevederi afectează direct legalitatea hotărârii judecătorești contestate și atrage nulitatea ei, indiferent de argumentele invocate de părți în apel. În plus, trimiterea cauzei pentru rejudecare în prima instanță nu limitează nicidecum principiile fundamentale într-un proces penal, dimpotrivă, permite ca procesul să se desfășoare conform principiului contradictorialității creîndu-se, astfel, premise pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil, ceea ce este în deplină consonanță atât cu prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, cât și cu articolele 16, 20, 114, 115 și 119 din Constituția Republicii Moldova. Cu privire la rejudecarea cauzei o singură dată, în opinia instanței noastre, este foarte limitativ iar practica judiciară a arătat că, sentința primei instanței necesită a fi desființată cu trimiterea cauzei spre rejudecare când se reține existența unor vătămări procesuale aduse intereselor uneia
	343. Se acceptă parțial Articolul 415 alineatul (1) punctul 3) va avea următorul cuprins: „3) admite apelul, casează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost anulată, numai atunci când nu a fost citat inculpatul, nu i s-a asigurat dreptul la interpret, i-a fost încălcat dreptul la apărare sau au fost încălcate prevederile art. 30, 33-35. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată.” Suplimentar menționăm că, trimiterea la rejudecare a cauzei nu poate fi efectuată decât o singură dată în vederea excluderii tergiversării examinării cauzelor, or în ordinea de apel suntem prezenți la o „continuare a examinării fondului”, fapt pentru care dreptul părților de a prezenta probe suplimentare nu este îngreunat. Mai cu seamă, prin proiect se urmărește de a nu admite interpretări abuzive din partea părților, dar și a judecătorilor pentru a trimite cauza la rejudecare de nenumărate ori și pe motive formale sau de natură în care este posibil de remediat eroarea în instanța de apel.

dintre părți, în condițiile în care instanța de apel nu poate acoperi sau îndrepta neregularitățile constatate. Or, dreptul la un proces echitabil este un drept complex fiind întemeiat pe o multitudine de principii și garanții procesuale ce se află într-o interdependență și condiționare reciprocă. Încălcarea dreptului la un proces echitabil care reglementează desfășurarea procesului penal, impune trimiterea spre rejudecare a cazului, întrucât s-a produs o vătămare în drepturile procesuale.	344. La articolul 447 alin. (3) <u>Se propune</u> redactarea normei după cum urmează: "<i>Dacă instanța de recurs consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, instanța de judecată poate printr-o încheiere motivată să fixeze data ședinței de judecată și dispune citarea părților la proces.</i>" În opinia instanței, redacția actuală a proiectului normei date obligă instanța, la cererea motivată a părților, să emite o încheiere, să fixeze data ședinței de judecată și să dispună citarea părților la proces, chiar și atunci când nu consideră cererea ca fiind motivată sau cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență de aceea, pentru atingerea scopului legislativ de aplicare în practică, norma dată urmează a fi completată cu sintagma "poate" lăsând la discreția instanței posibilitatea desfășurării ședinței cu participarea părților atunci când consideră cererea părților ca fiind motivată sau cauza este de un interes deosebit pentru jurisprudență.	345. La proiectul modificărilor Codului contravențional <u>Se propune: Articolul 471</u> (1) Recursul se judecă în termen rezonabil fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței. (3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs. <u>Motivare:</u> În acest sens, propunem ca examinarea cauzelor contravenționale în ordine de recurs să fie dispusă fără participarea părților în ședința instanței derekurs, iar, în susținerea acestei poziții Vă comunicăm că, instanța de recurs judecă recursul în limitele temeiurilor invocate în
	344. Se acceptă parțial Art. 447 alin. (3) se va expune în următoarea redacție: „(3) Dacă instanța de recurs consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, poate dispune printr-o încheiere motivată, fixarea ședinței de judecată cu citarea părților la proces.”	345. Se acceptă parțial Articolul 471 din Codul contravențional se expune în următoarea redacție: „Articolul 471. Procedura judecării recursului (1) Recursul se judecă de un complet din 3 judecători, fără prezența părților. (2) Instanța de recurs fixează data examinării recursului și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

	recurs cu privire la legalitatea și temeinicia hotărârii emise de instanța de fond. Or, instanța de recurs examinează cauza în limitele recursului declarat, cu privire la persoana care a declarat recursul și în baza probelor administrate la dosar. Poziția invocată de recurent se verifică de instanța de recurs potrivit recursului declarat de acesta iar poziția intimatului se verifică potrivit referinței depuse, de aceea prezența lor în ședința de judecată nu este necesară. Menționăm că instanța de recurs pe această categorie de cauze, este ultima instanță iar potrivit Legislației altor state, și anume Grecia, Franța, Irlanda, Estonia, SUA, Danemarca permite instanței judecătorești superioare, să organizeze în formă exclusiv scrisă procesul de examinare a cauzei fără utilizarea ședințelor cu participarea directă a părților. În același fel, procesul în fața Curții Europene pentru Drepturile Omului are loc în formă scrisă și doar la necesitate și la decizia judecătorilor se organizează audieri a părților. Considerăm că în urma operării modificărilor propuse se va asigura un mecanism eficient de economisi timp și resurse atât pentru instanță cât și pentru părțile la proces.	(3) Dacă instanța de recurs consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, poate dispune printr-o încheiere motivată fixarea ședinței de judecată cu citarea părților la proces. (4) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”
Curtea de Apel Bălți	346. Curtea de Apel Bălți intervine către Dumneavoastră în calitate de organ central de specialitate care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate, una din funcțiile atribuite fiind perfecționarea legislației, pentru susținerea și implementarea unor propuneri de modificare a cadrului normativ, și anume art. 471 din Codul Contravențional al R.M. care prevede judecarea cauzei contravenționale cu recurs. În cele ce urmează intervenim cu propunerea de a exclude sintagma „cu citarea părților” de la alin. 1 art. 471 din Codul Contravențional, fiind incluse modificările în redacție nouă: „Recursul se judecă de un complet din 3 judecători”. Includerea modificărilor rezidă din următorii factori: - Procedura de examinare a cauzelor contravenționale în ordine de recurs nu necesită prezența participanților la proces, instanța având la bază cauza contravențională, astfel prezența părților în ședință pentru a se expune asupra recursului nu este necesară, poziția acestora poate fi prezentată instanței în scris până la data examinării recursului. în cazul în care instanța	346. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 345 din sinteză.

va considera necesară administrarea de noi probe suplimentare, instanța va putea dispune citarea părților în ședința de judecată. Totodată, va fi exclusă posibilitatea părților de a formula cereri de amânare a examinării cauzei diminuând astfel numărul de cauze încetate în legătură cu expirarea termenului de prescripție ca urmare fiind diminuat scopul pedepsei și știrbit principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale care are drept scop restabilirea echității sociale precum și prevenirea săvârșirii de noi contravenții. -în cazul excluderii prezenței părților în procesul contravențional, atât a contravenientului cât și a agentului constator, va diminua considerabil costurile suportate de instanță în cazul citării cu aviz de recepție și totodată agenții constatori vor putea fi antrenați în alte activități decât în cele de prezentare în ședința instanței de recurs. 347. În contextul includerii modificărilor propuse la alin. 1 Cod Contravențional, urmează de exclus prevederile alin. 2 din art. 471, care prevede: <i>Reprezentarea la ședință a părților legal citate nu împiedică judecarea recursului</i>".	347. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 345 din sinteză.
348. Alin. 3 din art. 471 Cod Contravențional care prevede: „<i>Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs</i>” ca urmare a modificărilor propuse va fi alin. 2 al art. 471 CCo. În contextul aspectelor enunțate supra, accentuăm faptul că modificările legislative operate în Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova încă în anul 2012, precum și în Codul Administrativ ce țin de examinarea recursului împotriva încheierilor, fără participarea dreptului în procedură scrisă a servit drept model pentru înaintarea propunerii de modificare a cadrului normativ. Modificările operate în Codul de Procedură Civilă au avut drept scop micșorarea termenului aflării cauzelor pe rol precum și dminuarea cheltuielilor de judecată, fără a fi atins dreptul la justiție prevăzut de art. 6 CEDO a participanților la proces.	348. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 345 din sinteză.
349. Curtea de Apel Bălți intervine cu propunerea de excludere a modificărilor la art. 85 din Codul de Procedură Penală, care se propune în următoarea redacție:	349. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 13 din sinteză.

26. „Articolul 85:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

(1) Interpret, traducător este persoana fizică autorizată inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați care asigură traducerea orală dintr-o limbă în alta și/sau traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți sau în traducerea textelor scrise dintr-o limbă în alta. În cauza penală interpretul sau traducătorul este desemnat în această calitate, de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată în cazurile prevăzute de prezentul cod. Interpretul poate fi numit din rândul persoanelor propuse de către participații la procesul penal. articolul se completează cu un alineat nou cu următorul text: „(1¹) În cazul în care interpretul își are domiciliul sau locul de muncă într-o altă localitate, fapt care nu-i permite să se prezinte la termenul fixat și locul efectuării acțiunii procesuale, interpretarea traducerii poate fi efectuată și prin intermediul teleconferinței, care se asigură de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată.”;

la alineatul (3) textul „și competența interpretului, traducătorului, domiciliul lui” se substituie cu textul „interpretului, traducătorului, datele privind numărul, seria și data eliberării autorizației, limba sau limbile pentru care este autorizat”;

alineatul (4), punctul 8), după textul „prin semnătură,” se introduce sintagma „inclusiv semnătura electronică.”

la alineatul (5), punctul 4) va avea următorul cuprins:

4) să primească plata pentru serviciile prestate.”

Cu referire la sintagma „persoana fizică autorizată inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați” la alin. 1 art. 85 Cod de

Procedură Penală din proiectul de lege, menționăm că în contextul în care, în Curtea de Apel Bălți conform statului de personal, în conformitate cu art. 28,29,31 a Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158 din 04 iulie 2008 este instituită Secția Interpreți și Traducători constituită din Șeful Secției și 4 specialiști principali care efectuează traducerea actelor de procedură, fiind salariați conform schemei de încadrare, nu este necesară invitarea traducătorilor autorizați.

	Prin ordinul președintelui Curții de Apel Bălți salariații care activau în funcție de translator au fost transferați în funcția publică de Șef Secție interpreți și traducători și 4 unități de specialist principal. Secția Interpreți și Traducători pe parcursul anului 2022 a asigurat traducerea verbală simultană în cadrul ședințelor de judecată, participând potrivit PIGD la 1251 ședințe ce reprezintă 9,26 % din numărul total de ședințe desfășurate (13521 ședințe), totodată au fost traduse în scris toate actele judecătorești pronunțate de Colegiile penale în cazul în care inculpatul nu posedă limba de stat, în cazul hotărârilor pronunțate în cauze civile acestea s-au tradus doar la cererea părților, în total au fost traduse 6940 file (777 decizii). Din acest aspect, în urma modificărilor propuse din contul instanțelor de judecată se impun niște costuri suplimentare ceea ce impune o reflecție suplimentară asupra subiectului dat. Din aceste considerente sunt necesare de pus în aplicare mecanisme care ar asigura o bună funcționare a activității, doar cu costuri minime. Reieșind din numărul mare de decizii traduse și participarea interpreților și în ședințele de judecată cu traducerea simultană în cadrul ședinței, considerăm oportun menținerea prevederilor actuale ale art. 85 din Codul de Procedură Penală, care stipulează că interpretul se află în ședința de judecată atât timp cât este necesar de a asigura interpretarea, confirmând prin semnătură traducerea inclusă în procesul verbal al acțiunilor procesuale, astfel interpretul purtând răspundere în conformitate cu art. 312 din Codul Penal.
Administrația Națională a Penitenciarelor	350. În partea ce vizează propunerile de modificare a Codului de procedură penală: Conform proiectului se propune abrogarea alineatului (3) al articolului 30. În aceste circumstanțe, considerăm oportună operarea modificărilor și în alineatul (2), or, urmare a modificărilor propuse, articolul va conține o singură excepție de la regula reglementată la alineatul (2), cea prevăzută în alineatul (4). Respectiv, textul din alineatul (2), „ <i>cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol</i>”, nu va mai fi actual. Astfel, textul în cauză urmează a fi înlocuit cu textul „ <i>cu excepția prevăzută în alin. (4)</i>”. 351. La articolul 85 alineatul (1) prima propoziție de exclus.
	350. Precizare Textul „<i>cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol</i>” din art. 30 alin. (2) acoperă dispozițiile alin. (4), fapt pentru care nu necesită intervenție. 351. Precizare

<i>Argumentare:</i> Definiția de interpret și traducător este redată în articolul 6 punctul 19) și, respectiv, punctul 48), inclusiv în redacția proiectului, prin urmare, nu este necesară dublarea acesteia în conținutul aceluiași act normativ. 352. La articolul 97 punctul 3¹), sintagma „<i>Consiliului medical consultativ</i>” de substituit cu sintagma „<i>Comisiei medicale speciale</i>”. <i>Argumentare:</i> În cadrul sistemului administrației penitenciare funcționează Comisia medicală specială a Administrației Naționale a Penitenciarelor, care acționează în corespundere cu sarcinile atribuite prin Ordinul ministrului justiției nr. 331/2006 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prezentare a condamnaților grav bolnavi pentru liberarea de la executarea pedepsei.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 13 din sinteză. 352. Nu se acceptă Ministerul Justiției a inițiat elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de examinare medicală a deținuților grav bolnavi pentru aplicarea liberării de la executarea pedepsei sau pentru înlocuirea, revocarea arestului preventiv, precum și a Listei bolilor care împiedică aflarea persoanelor în detenție. Proiectul proiectului inițiat se va institui Consiliul Medical Consultativ, fiind în concordanță cu standardele europene și s-a ținut cont de noul cadru normativ ce reglementează sistemul administrației penitenciare, potrivit căruia sarcina constatării bolii ca fiind una gravă îi revine Consiliului Medical Consultativ la nivelul spitalului penitenciar. Actualmente, conform Ordinului ministrului justiției nr. 331/2006, procedura implică trei comisii de examinare și evaluare: Consiliul Medical Consultativ, Comisia Medicală Psihiatrică și Comisia Medicală Specială, iar durata medie de parcurgere a întregului proces este de aproximativ 6 luni. Astfel, întru prevenirea deceselor în penitenciare a deținuților grav bolnavi ce sunt eligibili pentru eliberare se poate realiza reducând numărul de comisii de examinare și evaluare, adică prezentarea dosarelor unei singure comisii, fără a mai fi necesare deciziile prealabile a altor comisii, eliminarea birocrăției din procesul de sesizare și stabilirea termenelor clare pentru fiecare factor de decizie implicat în această procedură.

	353. La articolul 195 alineatul (3¹) după cuvintele „cauza penală dacă,” de completat cu textul „în baza concluziei Comisiei medicale speciale a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau”. <i>Argumentare:</i> Efectuarea expertizelor judiciare medico-legale cu întocmirea raportului, de regulă, durează o perioadă îndelungată, ceea ce în multe situații poate depăși semnificativ termenul arestului preventiv. De remarcat că, în perioada respectivă poate surveni decesul persoanei grav bolnave supuse expertizării sau starea sănătății acesteia se poate agrava înaintea finalizării expertizei. Astfel, completarea normei cu textul sus-menționat se propune în scopul accelerării procesului de constatare a faptului de îmbolnăvire a prevenitului de o boală gravă, acțiune care poate fi realizată în termen restrâns doar de către Comisia medicală specială a Administrației Naționale a Penitenciarelor. Or, comisia în cauză dispune de instrumente suficiente și poate cu celeritate stabili o concluzie despre starea de boală a persoanei. Respectiv, este rațională și corectă completarea normei conform propunerilor formulate, or, în caz contrar, principiul umanismului nu-și mai produce efectul.	Totodată, menționăm că această inițiativă se încadrează în procesul complex de revizuire a cadrului normativ în domeniul detenției persoanelor, inițiat odată cu reorganizarea sistemului penitenciar în sistemul administrației penitenciare.
	354. În corespundere cu propunerile indicate la pct. 4, în cazul în care acestea nu se acceptă, este necesară intervenția în propunerea indicată la articolul 143 alineatul (4¹), prin excluderea textului „<i>persoanei neprivative de libertate</i>”. Astfel, se va asigura un mecanism de intervenție în cazul stabilirii unor indici de îmbolnăvire de o boală gravă, nu doar în cazul persoanei neprivative de libertate, dar și pentru persoanele aflate în detenție.	353. Se acceptă parțial La articolul 195 alineatul (3¹) teza I-a va avea următorul cuprins: „Măsura preventivă sub formă de arestare preventivă se înlocuiește sau, după caz, se revocă de procurorul care conduce sau care efectuează urmărirea penală ori, după caz, de instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală dacă, în baza concluziei <i>Consiliului medical consultativ a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau</i> din raportul de expertiză judiciară psihiatrică sau medico-legală rezultă că persoana arestată este grav bolnavă.”
Inspectoratul Național de Probatiune	355. La pct. 127 din proiect de completat cu următorul conținut: punctul 5) se exclude; se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:	354. Se acceptă parțial Articolul 143 alin. (4¹) va avea următorul cuprins: „(4¹) stării sănătății bănuțului, învinutului sau inculpatului privat de libertate – în cazurile prezenței unor indici de îmbolnăvire de o boală gravă.”
		355. Se acceptă Articolul 511 alin. (1¹) va avea următorul cuprins: „(1¹) Ordonanța de suspendare condiționată a urmăririi penale, adoptată de procuror, se expediază organului de

279

„(1) Ordonanța de suspendare condiționată a urmăririi penale, adoptată de procuror, se expediază organului de urmărire penală, iar în cazul stabilirii obligației de a participa la program probațional, organului de probațiune în a cărui rază teritorială se află domiciliul învinutului.” <i>Argumentare:</i> Conform art. 29 din Legea nr. 8/2008 cu privire la probațiune: (1) Programe probaționale pot fi programe de corecție a comportamentului social și programe de reintegrare socială. Programele probaționale se desfășoară individual și/sau în grup. (2) Programele de corecție a comportamentului social constau în modificarea comportamentului, viziunilor și capacităților care au condus la săvârșirea infracțiunii sau contravenției. (3) Programele de reintegrare socială constau în redo-bîndirea capacităților de a soluționa problemele vieții sociale cotidiene. (4) Tipul programului probațional se stabilește de către consilierul de probațiune, reieșind din evaluările efectuate. Respectiv, programul special de tratament sau de consiliere în vederea reducerii comportamentului violent, se încadrează în tipurile de programe probaționale desfășurate de către consilierul de probațiune, care se aplică în dependență de infracțiunea sau contravenția săvârșită. De asemenea, propunerea de completare a art. 511 cu alin. (11) reiese din faptul că, organul de probațiune asigură executarea doar a obligației de a participa la programe probaționale, celelalte obligații sunt asigurate de către organul de urmărire penală, argumente ce se regăsesc și la pct. 117-120 din ordinul ministrului justiției nr. 347/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului de planificare a probațiunii (Publicat în Monitorul Oficial: 17-01-2020, Nr. 7-13 art. 27).	urmărire penală, iar în cazul stabilirii obligației de a participa la programe probaționale, organului de probațiune în a cărui rază teritorială se află domiciliul învinutului.” 356. Nu se acceptă În ipoteza descrisă problema din punct de vedere legal nu poate fi soluționată conform propunerii înaintate. În astfel de situații este necesară instituirea altor prohibiții decât arestul contravențional, or arestul contravențional constituie cea mai gravă pedeapsă ce îngreățește persoanei dreptul al liberatate care trebuie aplicat ca o <i>ultima ratio</i>. Respectiv, în lipsa unei analize a dreptului comparat și a 356. Propunem la Codul contravențional următoarele modificări: Articolul 38 se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut: „(7) În cazul eschivării de la munca neremunerată în folosul comunității conform contravenției prevăzute la art. 37 alin. (6), arestul contravențional se aplică inclusiv categoriilor de persoane prevăzute la alin. (6) din prezentul articol, cu condiția că nu există impedimente justificate legate de starea lor de sănătate.” <i>Argumentare:</i>

În caz de eschivare de la munca neremunerată în folosul comunității, această sancțiune se înlocuiește cu arest contravențional, calculându-se o zi de arest pentru 2 ore de muncă neremunerată în folosul comunității conform art. 37 alin. (6). Respectiv, art. 37 alin. (7) prevede că munca neremunerată în folosul comunității nu poate fi aplicată militarilor prin contract și persoanelor care nu au atins vârsta de 16 ani, iar art. 38 alin. (6) prevede că arestul contravențional nu poate fi aplicat, dacă acesta ar amenința sau ar pune în pericol real sănătatea ori integritatea corporală a contravenientului, persoanelor cu dizabilități severe și accentuate, militarilor în termen, militarilor și angajaților cu statut special ai Ministerului Afacerilor Interne, angajați în bază de contract, minorilor, femeilor gravide, femeilor care au copii cu vârsta de până la 8 ani, persoanei care este unicul întreținător al copilului cu vârsta de până la 16 ani și nici persoanelor care au împlinit vârsta generală de pensionare. Pentru săvârșirea contravenției prevăzute la art. 78¹ poate fi aplicat arestul contravențional persoanelor care au împlinit vârsta generală de pensionare, cu condiția că nu există impedimente justificate legate de starea lor de sănătate. Prin urmare, în evidența organelor de probațiune se află contravenienții care se încadrează în categoria prevăzută la art. 38 alin. (6) și care se eschivează de la munca neremunerată în folosul comunității, iar la înaintarea demersului de înlocuire cu arest contravențional, instanța de judecată respinge demersul în baza art. 38 alin. (6), nefiind astfel executată sancțiunea.	357. Nu se acceptă Propunerea vizează un moment de oportunitate nu și probleme din punct de vedere legal. Mai mult, la lucrările grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora au fost analizate propuneri de modificare a prezentului proiect, nu au fost ridicate obiecții referitoare la aspectele de aplicare în practică.

	(3) Procesele-verbale cu privire la contravenții se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente.". <i>Argumentare:</i> Propunerea derivă din numărul în creștere a subiecților de probațiune care nu respectă prevederile hotărârilor judecătorești, precum și modificarea Statului de personal al Inspectoratului Național de Probațiune, în care funcția de șef adjunct al Biroului de probațiune se regăsește doar într-un singur birou de probațiune din numărul total de 38 birouri. Prin urmare, conform datelor statistice deținute de Inspectoratul Național de Probațiune, pentru perioada anului 2020, în evidența sistemului de probațiune, s-au aflat 21460 de persoane, categoriile de evidență fiind următoarele: Art. 65 CP - 2813 subiecți; Art. 65¹ CP - 2388 subiecți; Art. 67 CP - 5348 subiecți; Art. 90 CP - 6814 subiecți; Art. 901 CP - 49 subiecți; Art. 96 CP - 92 subiecți; Art. 91 CP - 905 subiecți; Art. 92 CP - 280 subiecți; Art. 104 CP - 55 subiecți; Art. 108 CP - 3 subiecți; Art. 37 CC - 2663 subiecți; Art. 35, alin. 3 CC - 50 subiecți. Pe parcursul anului 2021, în evidența sistemului de probațiune, s-au aflat 22137 de persoane, categoriile de evidență fiind următoarele: Art. 65 CP - 2235 de subiecți; Art. 65¹ CP - 1641 de subiecți; Art. 67 CP - 6637 de subiecți; Art. 90 CP - 6551 de subiecți; Art. 90¹ CP - 120 de subiecți; Art. 96 CP - 85 de subiecți; Art. 91 CP - 782 de subiecți; Art. 92 CP - 221 de subiecți; Art. 104 CP - 55 de subiecți; Art. 108 CP - 5 de subiecți; Art. 37 CC - 3758 de subiecți; și Art. 35, alin. 3 CC - 47 de subiecți. De asemenea, conform art. 271¹ din Codul de executare: (1) Persoanelor liberate de pedeapsa penală li se poate aplica, în calitate de obligație, monitorizarea electronică ce constă în supravegherea prin sistemele GPS, prin utilaj telefonic fix sau mobil. (2) În caz de aplicare a monitorizării electronice, persoanei i se atașează un dispozitiv special, care constă din brățară specială sau dispozitiv mobil. (4) Persoanei supuse monitorizării electronice i se stabilesc: a) zona de deplasare; b) zona și/sau locul unde este interzis să se deplaseze; c) perioada de timp în care i se interzice de a părăsi domiciliul sau reședința. (5) Asigurarea monitorizării electronice a tuturor categoriilor de persoane monitorizate se efectuează de către organele de probațiune. (6) În caz de încălcare repetată a obligațiilor în cadrul sistemului de monitorizare electronică, consilierul de probațiune înaintează un demers

	în instanța de judecată pentru anularea liberării de pedeapsa penală și pentru trimiterea persoanei în penitenciar. (7) Monitorizarea electronică poate fi aplicată și: a) condamnaților care se deplasează fără escortă sau însoțire și/sau celor care se deplasează pe o durată scurtă în afara penitenciarului, conform art. 216 și 217; b) persoanelor cărora le este aplicată o măsură preventivă cu stabilirea anumitor obligații sau restricții; c) persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea faptelor de violență în familie. Respectiv, se atestă frecvente cazuri când angajații Inspectoratului Național de Probățiune se deplasează la locul aflării persoanelor care urmează a fi monitorizate electronic, însă persoanele refuză atașarea dispozitivului de monitorizare electronică, fapt ce servește temei de a încheia un proces-verbal în temeiul art. 318 din Codul contravențional, însă conform prevederilor legale actuale, doar șeful și șeful adjunct al Biroului de probățiune este în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale, fapt ce tergiversează executarea hotărârilor judecătorești și apare riscul ca persoanele să recidiveze sau să se eschiveze de la măsurile stabilite de organele competente. Astfel, în scopul executării eficiente a hotărârilor judecătorești, necesită stringent de extins categoriile de funcționari publici din cadrul Inspectoratului Național de Probățiune și subdiviziunile sale teritoriale, care vor fi în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale.
Ministerul Finanțelor	358. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 213 din sinteză. 358. Cu privire la art. I al proiectului privind Codul de procedură penală: 1. La pct. 64 din proiect, aferent art. 262 din Codul de procedură penală, intitulat „Sesizarea organului de urmărire penală”, autorul propune abrogarea subpunctului 3¹⁾ din alin.(1) al articolului menționat, fapt care nu poate fi acceptat. Astfel, potrivit art. 262 alin.(1) din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin: 1) plângere; 2) denunț; 3) autodenunț;

3¹) proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare prevăzute la art.273 alin.(1) din prezentul cod.

Conform argumentării din Nota informativă a proiectului, potrivit reglementărilor actuale, sesizarea organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal poate avea loc prin mai multe modalități. **Toate aceste acte de sesizare se diferențiază între ele după calitatea de subiectul care le-a înaintat.** Una dintre modalitățile de sesizare a organului de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni constituie depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni [art.262 alin. (1) subpet. 4)]. **În acest fel, art.273 alin.(6) impune ca procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii să constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală conform art.262.** De aceea, acest act procesual (procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii) **constituie un denunț** în sensul art. 262, fapt pentru care nu este necesar de a se specifica separat această chestiune și impune abrogarea art. 262 alin.(1) subpet. 3¹), or în esență procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii redă un denunț despre săvârșirea unei infracțiuni.

În vederea argumentării poziției privind neacceptarea abrogării subpunctului 3¹) potrivit căruia *organul de urmărire penală este sesizat prin proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare prevăzute la art.273 alin.(1) din Codul de procedură penală*, menționăm despre următoarele:

Potrivit art.273 din Codul de procedură penală, intitulat: „Organele de constatare, competența și acțiunile acestora”, alin.(6) al acestui articol stabilește că, *procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii constituie act de sesizare a organelor de urmărire penală conform art. 262 din prezentul cod și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ*. În înțelegerea noastră este că procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii este actul emis de organul de constatare și nu de organul de urmărire penală. Menționăm că acest alineat (6) din art.273 din Codul de procedură penală nu a fost propus spre abrogare, astfel, deducem că organele de constatare în continuare vor putea sesiza organul de urmărire penală prin proces verbal cu privire la constatarea infracțiunii, dar în același

	timp autorul propune abrogarea normei subpunctului 3¹⁾ al art. 262 din Codul de procedură penală, care stabilește această modalitate. Noțiunea de denunț se regăsește la art.263 alin.(2) din Codul de procedură penală, astfel <i>denunțul este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni</i>. Reieșind din conținutul acestei noțiuni considerăm că organele de constatare, stabilite la art. 273 din Codul de procedură penală, nu vor putea sesiza organul de urmărire penală, prin denunț, potrivit argumentării autorului în Nota informativă.
359. Nu se acceptă Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 213 din sinteză, menționăm că, abrogarea alin. (3) din art. 265 are ca scop înlăturarea paralelismelor juridice, or art. 262 alin. (3) vine să clarifice acest fapt, adică despre întocmirea procesului cu privire la constatarea unei bănuieli rezonabile despre săvârșirea unei infracțiuni sau depistarea acesteia de către organul de urmărire penală. Deși organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1) lit. a)-c) nu se vor regăsi alături de organul de urmărire penală în situațiile de la art. 265 alin. (3), acestea <u>au obligația de a sesiza organele de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni</u>, competențe proprii anume organului de urmărire penală de a înregistra sesizările, nu și <u>organele de constatare</u>. De altfel, legiuitorul le-a și diferențiat. Mai mult, art. 274 alin. (1) impune obligația organului de urmărire penală (nu organelor de constatare) să înceapă urmărirea penală dacă din actul de sesizare (aici ne referim la acel proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare) rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.	359. Nu se acceptă Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 213 din sinteză, menționăm că, abrogarea alin. (3) din art. 265 are ca scop înlăturarea paralelismelor juridice, or art. 262 alin. (3) vine să clarifice acest fapt, adică despre întocmirea procesului cu privire la constatarea unei bănuieli rezonabile despre săvârșirea unei infracțiuni sau depistarea acesteia de către organul de urmărire penală. Deși organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1) lit. a)-c) nu se vor regăsi alături de organul de urmărire penală în situațiile de la art. 265 alin. (3), acestea <u>au obligația de a sesiza organele de urmărire penală despre săvârșirea unei infracțiuni</u>, competențe proprii anume organului de urmărire penală de a înregistra sesizările, nu și <u>organele de constatare</u>. De altfel, legiuitorul le-a și diferențiat. Mai mult, art. 274 alin. (1) impune obligația organului de urmărire penală (nu organelor de constatare) să înceapă urmărirea penală dacă din actul de sesizare (aici ne referim la acel proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii, întocmit de organele de constatare) rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.
360. La pct. 106 din proiect, aferent art. 378 din Codul de procedură penală, propunem precizarea alineatului care se modifică.	360. Se acceptă Modificările se referă la art. 378 alineatul (1).

Universitatea de Stat din Moldova	361. Din analiza modificărilor propuse la Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 441-451, art. 879) determinăm că, modificarea art. 435 alin. (2) prin excluderea textului „cu autorizația judecătorului de instrucție sau, în lipsa acesteia” și textul „dar, în ambele cazuri,” este una salutară în contextul în care reținerea urmează a fi realizată de către autoritățile competente și doar în prezența temeiurilor stabilite, fără implicarea judecătorului de instrucție și fără obligația prezentării faptuitorului în fața instanței. Totodată, nu este clară păstrarea în cadrul normei legale a sintagmei „cu ulterioara autorizare”, or, aceasta își pierde din esență în contextul modificărilor indicate supra.	361. Precizare Modificarea de la art. 435 a fost exclusă din proiect, ca urmare a renunțării transpunerii din Codul penal în Codul contravențional a art. 264¹ și 264².
	362. Referitor la modificările propuse la art. 440 prin completarea cu un nou alineat (4³) cu următorul cuprins: „Oprirea de serviciu a vehiculului, de către agentul de circulație, pentru constatarea contravențiilor din domeniul circulației rutiere se admite doar în cazul încălcării vădite a normelor ce determină circulația vehiculelor pe drumurile publice ale Republicii Moldova, precum și pe teritoriile adiacente acestora, circumstanțe care vor fi consemnate în procesul-verbal cu privire la contravenție” nu suntem de acord din următoarele considerente. Articolul 443 (Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție) în redacția existentă nu prevede cu titlu separat fixarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a circumstanțelor încălcării vădite a normelor ce determină circulația vehiculelor pe drumurile publice. Mai mult ca atât, legislația nu determină cum se exprimă caracterului vădit al încălcării normelor din domeniul circulației rutiere și care ar fi delimitarea dintre încălcările vădite și cele ne vădite. Totodată, considerăm că prin normele date, s-ar diminua considerabil realizarea competențelor Poliției legate de asigurarea siguranței rutiere prin activitățile de prevenire și combatere a contravențiilor și infracțiunilor din domeniul dat, fapt ce contravine atât art. 2 din Codul Contravențional (scopul legii contravenționale), cât și art. 2 al Codului Penal (scopul legii penale), și anume prevenire a săvârșirii de noi contravenții/infracțiuni.	362. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 39 din sinteză.

La rândul său, Legea Nr. 131 din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier în art. 33 stabilește drepturile și obligațiile proprietarului și ale conducătorului de autovehicul, respectiv, una din obligațiile de bază a conducătorului de autovehicul este să cunoască și să respecte Regulamentul circulației rutiere. Astfel, conform Hotărârii de Guvern nr 375 din 13.05.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere, oprirea de serviciu presupune - întreruperea deplasării vehiculului la semnalul de interzicere al agentului de circulație, semaforului, la indicator sau pentru a ceda trecerea vehiculului (pietonului) ce are prioritate. După cum vedem, oprirea de serviciu a vehiculului nu ține doar de documentarea contravențiilor din domeniul circulației rutiere, dar și din alte considerente invocate mai sus. La fel, oprirea poate fi generată ca și rezultat al activităților polițienești legate de verificarea legalității aflării vehiculului în trafic rutier, persoanelor care se deplasează în acesta, cât și mărfurilor/bunurilor transportate, de ex. în cazul persoanelor ce se sustrag de la urmărirea penală, anunțate în căutare, verificarea stării tehnice a mijlocului de transport, prevenirea transportării bunurilor și obiectelor interzise sau celor cu circulație limitată (substanțe narcotice, precursori, arme, munții, etc.), cât și mărfurilor fără dovada provenienței.	363. Precizare În partea ce ține de procedura de revizuire ce poate fi deschisă la cererea procurorului, Curtea Constituțională în hotărârea sa nr. 19/2022 a concluzionat că „80. [...] legislatorul nu a avut în vedere standardele impuse de articolul 4 § 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție atunci când a reglementat, conform normei contestate, posibilitatea solicitării de către procuror a revizuirii deciziilor sau hotărârilor definitive de sancționare contravențională. Încadrarea juridică greșită a faptelor nu constituie, în sine, o circumstanță excepțională, în sensul articolului 21 din Constituție. Totuși, norma în discuție ar putea fi compatibilă cu articolul 21 din Constituție dacă 363. Ce ține de propunerea de expunere în următoarea redacție a articolului 476: „(1) Procurorul poate înainta cerere de revizuire a deciziei sau hotărârii emise în cauza contravențională în cazul în care: a) constată apariția unor fapte noi ale cauzei ce i-au devenit cunoscute ce afectează hotărârea pronunțată; b) descoperirea unor fapte recente care prejudiciază rezultatul cauzei; c) identificarea unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente.” cât și completarea cu alin. (3) cu următorul cuprins: „(3) Procedura de revizuire se poate deschide în interiorul termenelor de prescripție prevăzute la art. 30, la cererea procurorului, în termen de cel mult 6 luni din momentul apariției unuia dintre temeiurile prevăzute la alin. (1).” Din textul dat deducem că norma respectivă se aplică doar când cererea de revizuire se depune în scopul îmbunătățirii situației, caz care îl considerăm corect. Este inadmisibil pornirea procedurii de revizuire în cazul

când că se constată că fapta a fost o infracțiune, dar nu contravenție precum era indicat în redacția veche. Totuși chiar dacă diferă de vechea redacție autorul nu a ținut cont de principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale, care se alinază atât procesului contravențional cât și celui penal. Respectiv, cum se va proceda în cazul când contravenientul a executat sancțiunea contravențională, iar procurorul pornește procedura de revizuire, or principiul <i>non bis in dem</i>, care reprezintă o garanție procesuală în materie penală și contravențională stabilește interdicția de urmărire, judecare, precum și pedepsire a persoanei pentru fapta pentru care anterior a fost sancționată. Esența principiului pornește de la ideea potrivit căreia fiecare infracțiune sau contravenție poate genera în sine doar o singură posibilitate de pedepsire. La fel, conform art. 4 din Prot.7 al CEDO, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit de jurisdicțiile aceleiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii aceleiași stat. În acest caz, instanța de judecată va trebui să respingă cererea ca inadmisibilă, iar normele propuse spre amendare nu-și vor produce efectul.	cererea de revizuire ar fi întemeiată pe următoarele circumstanțe excepționale: apariția unor fapte noi, descoperirea unor fapte recente sau identificarea unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente. Reieșind din circumstanțele descrise, proiectul vine cu propunerea de modificare a art. 476 din Codul contravențional în vederea remedierii carențelor depistate de Curtea Constituțională în hotărârea nr. 19/2022 și ajustarea cadrului normativ la raționamentele expuse de Curte.
364. La pct. 58 „Articolul 251. Efectele nulității ” (1) Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural.” este în contradicție logică cu Articolul 251² . Nulitățile relative ”(1) Încălcarea oricăror dispoziții legale în afara celor prevăzute la art. 251¹ , determină nulitatea actului atunci când a fost afectat caracterul echitabil al procesului penal sau drepturile părților. ”La nivel general se declară că toate încălcările atrag nulitatea, după care se menționează cele relative. De exemplu, neînținerea unui act, neînștiințarea despre emiterea unei decizii, neprezentarea materialelor pentru luarea de cunoștință, omisiuni în sentință a unor chestiuni prevăzute în art.395 alin.(1) pct.4,5,6, alin.(5), art.397pct.2-6 CPP—nu atrag nulitatea actului și nici refacerea acestuia. Urmare, propunem	364. Se acceptă. A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 280 din sinteză.

Versiunea noastră a Articolul 251. Efectele nulității „ (1) <i>Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procedurale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea celui act, fie a fost afectat caracterul echitabil al procesului penal sau drepturile părților.</i>”	365. La pct.58 de exclus „ <i>după materie și</i>” La etapa actuală CPP nu prevede competența instanțelor de judecată după materie . A fost abrogată odată cu stabilirea competenței judecătorilor să examineze toate cauzele penale în prima instanță. Respectiv urmează de exclus sintagma, „ <i>după materie sau</i>” din art.444 alin.(1) pct.1) CPP. În art.427 alin.(1) pct.1) CPP această sintagmă a fost exclusă în 2012.	365. Se acceptă Articolul 251¹ alin. (1) va avea următorul cuprins: „Articolul 251¹. Nulitățile absolute (1) Determină întotdeauna aplicarea nulității <i>încălcarea dispozițiilor</i> privind: a) compunerea completului de judecată; b) competența instanțelor judecătorești după calitatea persoanei; c) publicitatea ședinței de judecată; d) participarea părților în cazurile obligatorii; e) prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii;” La art. 444 alin. (1) pct. 1) cuvintele „după materie sau” se exclud.	366. Se acceptă parțial Articolul 271 se completează cu alineatul (10) cu următorul cuprins: „(10) Încălcarea normelor de competență teritorială, după materie sau după calitatea persoanei a organelor de urmărire penală nu atrage nulitatea actelor procedurale întocmite.” Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 375 din sinteză.
366. De stabilit clar că încălcarea normelor de competență a organelor de urmărire penală după materie sau după calitatea persoanei nu atrage nulitatea actelor procedurale întocmite. Astfel, propunem modificări la Articolul 271. Verificarea competenței, -- completarea cu un nou alineat: „ (10) <i>Încălcarea normelor de competență teritorială, după materie sau după calitatea persoanei a organelor de urmărire penală nu atrage nulitatea actelor procedurale întocmite. Procurorul sau după caz, procurorul ierarhic superior va expedia cauza organului de urmărire penală competent pentru continuarea urmăririi penale.</i>”	367. Precizare Codul de procedură penală nu utilizează noțiunea de „imperativ”, plus la toate în cazul plângerilor sau		239

termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual sau nulitatea actului efectuat peste termen. ” rezultă că toate termenele sunt imperative și atrage decăderea sau nulitatea actului procedural, fapt care nu este justificat, nici teoretic nici practice. Acest aliniat urmează a fi completat cu sintagma,, în cazurile prevăzute de lege” Art.230 se va complete cu un nou aliniat: ” (2¹)Termenele procedurale privind înaintarea plângerilor sau contestațiilor, exercitarea căilor ordinare și extraordinare de atac, aplicarea și prelungirea măsurilor preventive, sunt imperative. ” Aceste completări vor exclude încetarea nejustificată a proceselor penale privind nerespectarea unor termene. În mod special privind menținerea calității de bănuیت care încetează, dar nerespectarea acestor termene nu va atrage nulitatea actului de punere sub învinuire. 368. La pct.76 Propunerile privind art.275 le susținem , dar considerăm că sintagma de la pct.8) „ pe aceleași acuzații ” urmează a fi înlocuită cu sintagma,, pe aceeași faptă ”. Totodată menționăm că autorii proiectului au trecut cu vederea contradicția care este acum în art.284 și 285 CPP, referitor la temeiul „ fapta constituie contravenție”; Acest temei este indicat în art. 284 ca temei de reabilitare, iar în art. 285 ca temei de <u>nereabilitare</u>. Astfel propunem excluderea propoziției „inclusiv dacă fapta constituie o contravenție”; din art. 284 ali.(2) pct.2) CPP	termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual sau prelungirea măsurilor preventive, termenele instituite nu au fost obiect de „dispută”. Prin urmare, aceste termene nu duc la deficiențe în aplicare lor în practică. Mai mult ca atât, art. 234 din Codul de procedură penală acordă posibilitatea restabilirii termenului în cazul omiterii acestuia.
368. Se acceptă parțial La art. 284 alin. (2) pct. 2) textul „ , inclusiv dacă fapta constituie o contravenție” se exclude.	369. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 368 din sinteză.
370. Art 275 pnc. A fost omisă realizarea unor rațiunilor expuse de CSJ la examinarea recursului în interesul legii materializat în decizia din 7 mai 2013 . Așadar pnc 9) <i>există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. urmează a fi aplicat în cazul în care normele Codului penal prevăd eliberarea de răspundere penală în anumite situații. În practică în cazul când se constată nulități se aplică prevederea din pnc. 9) finalizându-se cu o soluție de încetare , fapt ce nu este corect în opinia CSJ : Prin urmare recomandăm a înlocui sintagma „de lege,, cu : „de Codul penal.</i>	370. Se acceptă La art. 275 pct. 9) cuvintele „de lege” se substituie cu textul „de Codul penal”.

	371. Este necesar de a asigura o unicitate a termenilor utilizați. Pe parcursul diferitor modificări în Codul de procedură penală au fost incluși termeni ca : terminarea , finisarea sau finalizarea urmăririi. Optăm pentru ultimul. 372. Art 259 din proiect intră în contradicție cu art 52 pnc 7) potrivit căruia procurorul asigură prespectarea termenului rezonabil în fiecare cauză. Prevederea actuală este justificată prin faptul că doar procurorul dispune de competențe procesuale în raport cu ofiterul de urmărire penală, în ce privește conducătorul OUP acesta dispune de competențe instituționale.	371. Precizare În lipsa unor propuneri exacte și punctate asupra articolelor unde se impune intervenție, ar face dificilă operația modificărilor.
	373. Art 274 (4/1) propus este necesar de expus într-o manieră mai clară pentru a înțelege rațiunea care este inclusă în norma propusă.	372. Precizare În contextul observațiilor prezentate, menționăm că art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că, conducătorul organului de urmărire penală exercită controlul asupra efectuării la timp a acțiunilor de descoperire și prevenire a infracțiunilor și asigură înregistrarea, în modul stabilit, a sesizărilor despre săvârșirea infracțiunilor. Astfel, obligația de exercitare a controlului conducătorului organului de urmărire penală va fi posibil de realizat prin prisma art. 259 în versiunea proiectului.
		373. Precizare Considerăm că norma introduce la art. 274 alin. (4¹) oferă suficientă claritate. Or rațiunea introducerii acesteia în proiect poate fi consultată în Nota informativă, iar potrivit art. 71 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative la interpretarea actului normativ se va ține cont de nota informativă care însoțește proiectul.
Avocat Stanislav Copețchi	374. La art.I pct. 59 din Proiect: - Dispoziția din redacția propusă a alineatului (1) art. 251¹ din Codul de procedură penală să fie expusă în următoarea redacție: <i>“Determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind: ”.</i> Argumentare: A fost omisă includerea cuvântului <i>“încălcarea”</i>, fapt ce presupune o eroare juridică, or nu dispozițiile respective ci anume încălcarea acestora atrage efectele nulității.	374. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 365 din sinteză.

375. Nu se acceptă La examinarea recursului în interesul legii, Curtea Supremă de Justiție prin Decizia sa din 7 mai 2013, a clarificat unele chestiuni cu privire la faptul care acte sunt lovite de nulitatea absolută ori relativă. Plenul CSJ a reținut că încălcarea normelor juridice privind competența după materie sau calitatea persoanei la urmărirea penală nu poate genera nulitatea tuturor actelor cauzei penale. Astfel, actele: de sesizare a organului de urmărire penală (art.262-264 CPP); de începere a urmăririi penale și cele care s-au efectuat în temeiul art. 254, 257 alin. (2) CPP se vor considera legale. Legiuitorul nu delimitează, după anumite criterii, competența organelor de urmărire penală și a procurorilor în materia începerii urmăririi penale. Potrivit art. 272-273 CPP, organele de urmărire penală, indiferent de competență, sînt în drept să dispună începerea urmăririi penale, care se confirmă de procuror. Prin urmare, dacă și a fost încălcată competența după materie sau persoană de către procuror, actul de sesizare a instanței este valabil și instanța este obligată să examineze cauza în baza probelor administrate nemijlocit în fața judecății. Nu se pot declara nule toate actele din simplu motiv că s-au încălcat normele procesuale privind competența după materie sau persoană la urmărirea penală. Totodată, din economia dispozițiilor art. 391, 275 CPP, conchidem că, cazul de încălcare a competenței de efectuare a urmăririi penale de către un alt organ decît cele prevăzute de art. 266 – 270 CPP, nu constituie temei de încetare a procesului penal. Cu afit mai mult că nici normele vizate în conținutul lor, dar și art. 271 CPP, referitor la obligarea organelor respective de a-și verifica	375. Litera b) din redacția propusă a alineatului (1) art. 251¹ din Codul de procedură penală să fie expusă în următoarea redacție: <i>“b) competența materială și competența după calitatea persoanei a organelor de urmărire penală, procurorilor sau instanțelor de judecată.”</i> <u>Argumentare:</u> Fiind inspirată din legislația României, este de interes constatărea Curții Constituționale a României din Hotărârea nr. 302 din 04.05.2017,¹⁹ prin care s-a stabilit că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.281 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură penală (al României), care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională. Având în vedere principiile statului de drept, se recomandă ca și legiuitorul din Republica Moldova să nu emită dispoziții legale ce ar putea face obiectul unui control de constituționalitate, astfel încât se propune ca încălcarea competenței după materie sau după calitatea persoanei să nu fie limitată doar la instanțele judecătorești.

¹⁹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/191291>

	competența, nu conțin indicația că o eventuală efectuare a urmăririi penale, de către un alt organ decât cel prevăzut de lege, trebuie să se soldeze cu adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal.	
376. Litera d) și e) din redacția propusă a alineatului (1) art. 251¹ din Codul de procedură penală să fie înlocuite cu următoarele: <i>„d) participarea procurorului, atunci când participarea sa este obligatorie potrivit legii;</i> <i>e) prezența bănuțului, învinuțului sau a inculpatului, atunci când participarea sa este obligatorie potrivit legii;</i> <i>f) asistarea de către avocat a bănuțului, învinuțului sau a inculpatului, atunci când asistența este obligatorie.”</i> Argumentare: Participarea interpretului nu ar trebui să atragă nulitatea absolută, având în vedere că, datorită gravității sale mai redusă în raport cu celelalte temeuri enumerate la art. 251¹, această încălcare poate fi atribuită la categoria nulităților relative. Totodată, neincluderea încălcărilor referitoare la participarea avocatului – expresie a dreptului fundamental la apărare, în categoria nulităților absolute, ar putea constitui o problemă de constituționalitate, și neincluderea nu se justifică în mod rezonabil într-un stat de drept. În plan comparat (e.g. România²⁰) regăsim un conținut similar al ipotezelor propuse.	376. Nu se acceptă Redacția alin. (1) art. 251¹ din proiect <i>„d) participarea părților în cazurile obligatorii;</i> <i>e) prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii;”</i> acoperă acele ipoteze descrise de autorul propunerilor. Nu putem fi de acord cu opina potrivit căreia participarea interpretului nu ar trebui să atragă nulitatea absolută, or art. 6 § 3 a. CEDO impune obligația statelor ca să asigure persoanei cauzate dreptul „să fie informat într-o limbă pe care o înțelege”, iar încălcarea acestora duce la condamnarea de către CtEDO a Republicii Moldova.	
377. La Art. III din Proiect: - Alineatul (2) să fie expus în următoarea redacție: <i>“La data intrării în vigoare a prezentei legi, prevederile art. 1 pct. 67-72 se aplică inclusiv cauzelor penale: (i) aflate la etapa urmăririi penale și în cadrul cărora nu a fost înaintată învinuirea – în aceste cazuri, cauzele penale se transmit organelor de urmărire penală competente conform prezentei legi pentru continuarea actelor și acțiunilor de urmărire penală;</i>	377. Precizare Dispozițiile art. 269-270² din Codul de procedură penală au fost dispersate și pomovate separat. A se vedea Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor	

²⁰ Apropo, modelul art.251¹ din proiect are drept sursă de inspirație modelul art.282 din Codul de procedură penală al României.

	sau (ii) aflate la etapa de după înaintarea învinuirii sau la etapa judecării cauzei, dacă nu a fost emisă o sentință definitivă și dacă învinuitul, inculpatul sau avocatul acestuia, până la data de 26.01.2023, în modul prevăzut de lege, au contestat încălcarea competenței după materie sau după calitatea persoanei astfel încât prevederile prezentei legi ar justifica admiterea contestațiilor respective și atunci când ele se referă la efectele nulității asupra majorității actelor sau acțiunilor de urmărire penală, probelor sau rechizitoriului – în aceste cazuri, cauzele penale se încetează sau, după caz, se emite o sentință de achitare. ”. <u>Argumentare:</u> Având în vedere importanța prevederilor referitoare la competența după materie și după calitatea persoanei în procesele penale, și ținând cont de principiul echității juridice, se recomandă atribuirea aplicabilității normelor privind competența din proiectul de lege asupra cauzelor penale nesoluționate prin sentință definitivă până la data intrării în vigoare a legii. Totodată, pentru asigurarea principiului disponibilității în drepturile procesuale, al egalității și cel al certitudinii juridice, se recomandă ca, în ceea ce privește cauzele penale aflate la etapa judecării cauzei și nesoluționate prin sentință definitivă, efectele nulității să fie aplicabile în măsura în care, până la data inițierii consultărilor publice a proiectului de lege, partea apărării a contestat în modul corespunzător încălcarea competenței materiale iar argumentele criticilor respective să se refere la majoritatea actelor/acțiunilor de urmărire penală, probelor sau rechizitoriului efectuate, administrate sau întocmite cu încălcarea regulilor de competență după materie sau după calitatea persoanei stabilite de proiectul de lege.	de corupție la nivel înalt), înregistrat în Parlament cu nr. 71 din 22.03.2023.
AO „Promo-lex”	378. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 352 din sinteză 378. La articolul 97 punctul 3¹): - sintagma „<i>Consiliului medical consultativ</i>” de substituit cu sintagma „<i>Comisiei medicale speciale</i>”. - Sintagma “ce împiedică executarea pedepsei” de exclus. <i>Argumentare:</i> pentru uniformizarea noțiunilor în actele normative, se propune substituirea vizată mai-sus. În cadrul sistemului administrației penitenciare funcționează <i>Comisia medicală specială a Administrației Naționale a Penitenciarelor</i>, care acționează în corespundere cu sarcinile	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 352 din sinteză

atribuite prin Ordinul ministrului justiției nr. 331/2006 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prezentare a condamnărilor grav bolnavi pentru liberarea de la executarea pedepsei.²¹ Totodată, se propune și excluderea sintagmei "ce împiedică executarea pedepsei, or, bănuțul, învinuțul, inculpatul nu sunt supuși unor pedepse, ci măsurilor preventive sub formă de arest.	379. La articolul 195 alineatul (3¹) după cuvintele „cauza penală dacă, ” de completat cu textul „din concluzia Comisiei medicale speciale a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau”. <i>Argumentare:</i> efectuarea expertizelor judiciare medico-legale cu întocmirea raportului, de regulă, durează o perioadă îndelungată, ceea ce în multe situații poate depăși semnificativ termenul arestului preventiv. În perioada de expertizare în instanța de judecată, poate surveni decesul persoanei grav bolnave sau starea sănătății acesteia se poate agrava înaintea finalizării expertizei. Demersurile ANP privind liberarea de la executarea pedepsei a condamnaților grav bolnavi, se examinează în termeni îndelungați de către instanță. Lipsa termenilor limită în legislația procesul-penală în acest sens permite instanței de judecată să stabilească date îndepărtate la examinarea demersului, inclusiv din motivul efectuării raportului de expertiză medico-legală. Mai mult, de obicei expertiza medico-legală numită de instanță, se efectuează în baza concluziilor medicale, investigațiilor medicale care au stat la baza elaborării <i>concluziei Comisiei medicale speciale a Administrației Naționale a Penitenciarelor</i>. Respectiv, pentru a proba starea de boală a persoanei arestate, este suficientă concluzia Comisiei medicale speciale a ANP. Potrivit datelor ANP pentru anul 2021, în conformitate cu Regulamentului cu privire la modul de prezentare a condamnaților grav bolnavi pentru liberarea de la executarea pedepsei,²² la Comisia medicală specială au fost prezentați 14 pacienți, toți au fost prezentați în instanța de judecată, din ei, 3 au fost liberați, 9 au decedat până la adoptarea
	379. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 353 din sinteză

²¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=38904&lang=ro

²² Aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. 331 din 06.09.2006

	hotărârea instanței de judecată și 2 sunt în așteptarea deciziei instanței de judecată. Astfel, completarea normei cu textul sus-menționat se propune în scopul accelerării procesului de constatare a faptului de îmbolnăvire a prevenitului de o boală gravă, acțiune care poate fi realizată în termen restrâns doar de către Comisia medicală specială a Administrației Naționale a Penitenciarelor. Or, comisia în cauză dispune de instrumente suficiente și poate cu celeritate stabili o concluzie despre starea de boală a persoanei. Respectiv, este rațională și corectă completarea normei conform propunerilor formulate, or, în caz contrar, principiul umanismului nu-și mai produce efectul. Și nu în ultimul rând, deși situația ambelor grupuri de deținuți (condamnați și preveniți) sunt similare în fapt (detenția este incompatibilă cu starea lor gravă de boală), trebuie ținut cont de faptul că liberare de la executarea pedepsei în baza art.95 Cod Penal a condamnatului și înlocuirea/revocarea măsurii preventive sub formă de arest, sunt două proceduri distincte. Astfel, recomandăm ca prezentul articol 195 alin.3¹ să fie coroborat cu art.97 punctul 3¹) în versiunea modificată propusă în această opinie juridică, care prevede că îmbolnăvirea bănuțului, învinutului sau inculpatului de o boala grava, este stabilită prin <i>raportul Comisiei medicale speciale a ANP</i>.
	380. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 354 din sinteză
	381. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 215 din sinteză

expediat pentru avizare, în parte ce vizează propunerea de abrogare a articolului 274 alin. (3¹), potrivit căruia „în cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau de constatare rezultă bătura de săvârșire a unei infracțiuni prevăzute la art. 1661 din Codul penal, procurorul urmează să decidă asupra acesteia corespunzător alin. (1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile”.

Drept absolut

Tratatele internaționale pentru Drepturile Omului consacră una dintre cele mai fundamentale valori ale societăților democratice. Interzicerea reținerii tratamentelor este o valoare a civilizației strâns legată de respectarea demnității umane. Interdicția în cauză este absolută, nicio derogare de la ea nefiind permisă, chiar și în cazul unei urgențe publice care amenință viața națiunii sau în cele mai dificile circumstanțe, cum ar fi lupta împotriva terorismului și a crimei organizate sau a afluxului migraților și solicitanților de azil, indiferent de comportamentul persoanei în cauză.

Obligația pozitivă

Articolul 3 CEDO a fost aplicat în mod obișnuit în contexte în care forma interzisă de tratament a provenit din acțiunile comise de agenții statului sau ale autorităților publice. În termeni generali, poate fi descrisă ca impunând statelor o obligație, în primul rând negativă, de a se abține de la a provoca un prejudiciu persoanelor aflate sub jurisdicția lor.

CtEDO a considerat că statele au obligații pozitive în temeiul articolului 3 din Convenție. Acestea cuprind, în primul rând, obligația de a institui un cadru legislativ și de reglementare de protecție; în al doilea rând, în anumite circumstanțe definite, obligația de a lua măsuri operaționale pentru a proteja anumite persoane împotriva unui risc de tratament inuman; și în al treilea rând, obligația de a desfășura o investigație eficientă asupra potențialelor fapte de aplicare a unui astfel de tratament. În general, primele două aspecte ale acestor obligații pozitive sunt clasificate drept „de fond”, în timp ce al treilea aspect corespunde obligației procesuale a statului.

Investigarea eficientă

În cazul în care o persoană prezintă o pretenție discutabilă că a suferit un tratament care încalcă articolul 3 CEDO din partea agenților statului, această dispoziție, citită împreună cu datoria generală a statului în temeiul

articolului 1 al Convenției de a „asigura oricărei persoane aflate în jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în ... [convenție]”, impune obligația să existe o anchetă oficială efectivă (*Asenov și alții împotriva Bulgariei, El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*). În caz contrar, interzicerea legală generală a torturii și a tratamentelor și pedepselor inumane și degradante ar fi, în ciuda importanței sale fundamentale, ineficientă în practică și ar fi posibil, în unele cazuri, ca agenții statului să abuzeze de drepturile celor aflați sub controlul lor cu ajutorul posibilei punitivități.

Curtea a subliniat că un răspuns adecvat din partea autorităților în investigarea acuzațiilor de rele tratamente din partea poliției sau a altor agenți similari ai statului, în conformitate cu standardele articolului 3, este esențial pentru menținerea încrederii publicului în statul de drept și în prevenirea oricărei aparențe de toleranță față de actele ilegale. Autoritățile au obligația de a acționa de îndată ce a fost depusă o plângere oficială. Cu toate acestea, chiar și în absența unei plângeri exprese, ar trebui întreprinsă o investigație dacă există alte indicii suficient de clari că tortura sau relele tratamente ar putea avea loc. Autoritățile trebuie să acționeze din proprie inițiativă odată ce chestiunea le-a ajuns la cunoștință (*Gldani Congregation of Jehovah's Witnesses și alții v. Georgia*).

Eficiența investigațiilor în temeiul articolului 3 din CEDO, se evaluează pe baza mai multor criterii esențiale: caracterul adecvat al măsurilor de investigare, promptitudinea anchetei, implicarea victimă în anchetă și independența anchetei. Aceste elemente sunt interdependente și fiecare dintre ele, luată separat, nu reprezintă un scop în sine. Cumulativ, criteriile permit evaluarea gradului de eficacitate al investigației (*R.R. și R.D. v. Slovakia*).

Promptitudinea investigațiilor potrivit CEDO

Articolul 3 cere ca investigațiile să fie prompte și să fie finalizate într-un termen rezonabil. Răspunsul prompt al autorităților în investigarea acuzațiilor de rele tratamente este considerat esențial pentru a menține încrederea publicului în respectarea statului de drept și pentru a preveni orice aparență de toleranță față de actele ilegale

	Curtea a constatat că autoritățile naționale, printre altele, nu au reușit să investigheze prompt și să cu finalizarea rezonabilă atunci când: > în pofda probelor abundente, reclamanții au fost aduși pentru examinare medicală peste patru zile de la incident, iar urmărirea penală a fost pornită peste o lună de la obținerea raportului medical privind constatarea leziunilor (<i>Valeriu și Nicolae Roșea c. Moldovei</i>). > lipsa de celeritate, prin faptul că plângerea a fost primită de procuror peste o săptămână, timp de 38 de zile a așteptat răspunsul de la MAI, a luat o decizie la plângere peste 14 zile de la primirea răspunsului de la MAI și a informat victima despre decizie peste 34 de zile (<i>Taraburca c. Moldovei</i>) > au existat întârzieri în interviuarea unui specialist cheie la momentul relevant, eșecul de a ajunge la semnele clare de rele tratamente, precum și o perioadă generală lungă în care nu a fost adoptată o singură hotărâre {<i>LE. c. Republicii Moldova</i>}; > au existat întârzieri nejustificate în identificarea martorilor sau în luarea declarațiilor acestora (<i>Baranin și Vukcevic împotriva Muntenegrului, și Mătăsaru și Savițchi împotriva Moldovei, 2010</i>) > au existat întârzieri în obținerea probelor orale de la reclamanți, care erau minori și victime ale unor presupuse rele tratamente motivate rasial (<i>M.B. și alții împotriva Slovaciei</i>); > în contextul relexor tratamente în închisoare, procesul gardienilor a început abia la cinci ani și opt luni de la depunerea plângerilor penale, iar procedura era încă pe rol la momentul examinării cauzei în fața Curții (<i>Indelicato împotriva Italiei</i>); > a existat o prelungire nejustificată a procedurii penale care a dus la expirarea termenului de prescripție (<i>Angelova și Iliev împotriva Bulgariei</i>; a se vedea și <i>Barovov împotriva Rusiei</i>); > mai multe investigații și procedurile penale care au urmat cu privire la acuzațiile reclamanților de agresiune, hărțuire, amenințări și rele tratamente - toate în contextul violenței domestice - au fost fie prescrite, fie au fost încă pendinte la mulți ani de la evenimente, din cauza pasivității autorităților (<i>M.S. împotriva Italiei</i>).

> s-au scurs opt ani și patru luni la trei niveluri de jurisdicție în procedurile penale privind violența domestică împotriva unui minor (*D.M.D. c. România, Y. c. Slovenia*); a trecut de la momentul în care reclamanta și-a depus plângerea privind abuzul sexual până la pronunțarea hotărârii în primă instanță);

Prin urmare, investigarea promptă a torturii este extrem de importantă din câteva motive. În primul rând, contribuie la atragerea la răspundere a făptuitorului și la asigurarea justiției pentru victimă. În al doilea rând, descurajează potențialii făptuitori implicați în acte similare. În al treilea rând, poate prevenirea a astfel de fapte prin identificarea și înlăturarea problemelor sistemice ce au contribuit la realizarea actelor de rele tratamente. Investigarea promptă a permite realizarea efectivă a Drepturilor Omului și asigură tratarea tuturor cu demnitate și respect.

Criteriile de pentru investigarea promptă a relexor tratamente, include:

1. Promptitudine: investigarea trebuie inițiată cât de curând posibil; imediat ce a intervenit o sesizare sau altfel au devenit cunoscute autorităților fapte privind relele tratamente.
2. Imparțialitate: investigarea trebuie să fie realizată de un organism independent și imparțial, neafiliat potențialului făptuitor sau victimei.
3. Minuțiozitate/Profundime/Multilateral-privitoare: investigarea trebuie să fie comprehensivă și detaliată, inclusiv să gestioneze toate dovezile disponibile, și să implice expertiza medico-legală.
4. Transparență: investigarea trebuie să fie transparentă, cu actualizări regulate acordate publicului și familiei victimei.
5. Răspundere: investigarea trebuie să conducă la responsabilizarea pentru acțiunile de rele tratamente, precum și celor grație căror au fost create condițiile pentru rele tratamente, atât prin răspunderea penală sau disciplinară.
6. Protecție a victimelor și a martorilor: investigarea trebuie să asigure siguranța și protecția victimelor și martorilor, inclusiv acordarea suportului și asistenței necesare pe întreaga durată a procesului de investigare.

Criteriul de promptitudine este crucial pentru investigarea relexor tratamente, deoarece cu cât mai mult este amânată investigația, cu atât mai mult crește riscul deteriorării sau distrugerii probelor, și prin urmare cu atât

mai dificilă devine identificarea exactă a circumstanțelor cauzei. În cazurile de rele tratamente, este esențial de demara investigarea cât de curând posibil, imediat ce faptele au intrat în atenția autorităților. Acest fapt este condiționat și de faptul că relele tratamente pot cauza prejudicii fizice sau psihice - cu cât mai mult este amânată investigarea, cu atât mai înalt este riscul de suferințe fizice și psihice pe termen lung. Investigarea promptă este necesară pentru a reduce oportunitățile făptuitorului de a dezvolta alegații evazive, menite să ocolească justiția. Dacă investigația este amânată, făptuitorul poate avea posibilitatea să distrugă probele, să intimideze martorii sau să evadeze, circumstanțe ce ar îngreuna considerabil realizarea justiției. Totodată, promptitudinea transmite un mesaj puternic împotriva torturii și faptul că relele tratamente nu sunt tolerate. Astfel, este esențial ca autoritățile să demonstreze că i-au serios orice alegații împotriva relor tratamente și că pun în față Drepturile Omului și statul de drept. Promptitudinea, este criteriul esențial pentru investigarea eficientă a relor tratamente. Abrogarea articolul 274 alin. (3¹) din CPP, privind termenul de 15 zile, cumulativ cu propunerea de modificare a alineatului 1, prin extinderea termenului general de la 30 la 45 de zile, ar reduce substanțial semnificativ din promptitudinea investigațiilor și ar reduce garanția statului împotriva relor tratamente. Articolul 54 din Constituție, interzice diminuarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar promptitudinea investigațiilor reprezintă o garanție de realizare a acestor drepturi, cu atât mai mult în cazul normelor <i>jus cogens</i>. Conducându-ne de cele menționate, abrogarea propusă la art. 274 alin. (3¹) din CPP reprezintă un regres substanțial, ce comportă riscuri emitente de condamnare a Republicii Moldova în temeiul art. 3 CEDO, sub aspect procedural. Considerăm esențial de a păstra actuala redacție a art.274 alin. (3¹) din Codul de procedură penală.	382. Se acceptă parțial Articolul 276 se completează cu alin. (1²) cu următorul cuprins: „(1²) Urmărirea penală se pornește în lipsa plîngerii victimei dacă comiterea infracțiunii prevăzută de art. 152

alin. (1) sau de art. 155 din Codul penal a fost săvârșită în locurile de detenție.”

Argumentare

Prin modificarea propusă, organul de drept va dispune de instrumentul legal de a porni, în lipsa plângerii exprese a victimei, urmărirea penală împotriva infracțiunilor prevăzute de art. 152 alin. (1) sau de art. 155 CP. Drept răspuns al statului împotriva violenței între deținuți, acest fapt va permite investigarea eficientă a acestor acțiuni, precum și va permite demararea investigării infracțiunilor de amenințare cu omor, ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Potrivit prevederilor actuale ale art. 276 alin. (1) din CPP, urmărirea penală a infracțiunilor prevăzute de art. 152 alin. (1) și 155 CP, poate fi pornită doar în baza plângerii prealabile a victimei. Condiționalitatea existenței plângerii, reduce eficiența obligației pozitive a statului și implică un obstacol factologic pentru cazurile în care victimele sunt în locurile privative de libertate.

Problema violenței și intimidării între deținuți în închisorile din Republica Moldova este de multă vreme sursă de îngrijorare serioasă pentru Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT). În raportul privind vizita ad-hoc din 2018, Comitetul a cerut autorităților moldovenești să ia măsuri hotărâte pentru a aborda problema de violență între deținuți.

Constatările delegației CPT în timpul vizitei din 2020 au arătat că problema intimidării și violenței între deținuți în rândul populației de deținuți adulți de sex masculin a rămas la fel de acută și în marea măsură este legată de ierarhiile informale bine stabilite din sistemul penitenciar. Potrivit dosarelor medicale examinate de delegație, deținuții au fost depistați în mod regulat cu leziuni indicative privind violență între deținuți. Practic toate cazurile de violență între deținuți au rămas neraportate, din cauza climatului de teamă și intimidare creat în unități de deținuți care se aflau în fruntea ierarhiei informale a penitenciarului, precum și o lipsă generală de încredere în capacitatea personalului de a garanta siguranța prizonierilor. Deloc surprinzător, mulți dintre prizonierii întâlniți de delegație au fost foarte reticenți în a vorbi despre circumstanțele în care și-au suferit rănila, iar unii erau vizibil speriați. În câteva cazuri, delegația a fost urmată de unii deținuți care au încercat să facă presiuni asupra altor deținuți pentru a-i împiedica să discute liber cu delegația.

	CPT precizează că au intrat în posesia informațiilor pertinente ce indică asupra bătailor și amenințărilor cu violență, precum și despre agresiunile sexuale. În unele cazuri, deținuții au declarat că a fost bătută violent și violată de către alți deținuți, însă fără a depune plângere din cauza fricii de represalii. Raportul Promo-LEX privind „Evaluarea Mecanismului de Prevenire și Combatere a Relelor Tratamente în Sistemul Penitenciar”, indică existența a 1280 de înregistrări în registrul de leziuni corporale, în 7 penitenciare, pe durata a anului 2021. Din numărul respectiv, doar o treime remise procuraturii și mai puțin de 4% investigate prin prisma relelor tratamente. Din interviurile cu procurorii rezultă lipsa practicii de investigare în temeiul art. 152 alin. (1) din CP. Motivul principal fiind refuzul deținuților de a depune plângere împotriva altor deținuți. Raportul OAP privind „Siguranța în Penitenciare pentru anul 2022”, la capitolul violență între deținuți indică 388 de cazuri grave – prezintă potențiale semne a acțiunilor violente. CpPT notează că existența problemei violenței între deținuți a fost recunoscută și de personalul din penitenciarele. Este de observat că prevenirea violenței în rândul deținuților deseori se reduce doar la separarea unor categorii de deținuți (deținuți cu statutul neformal de „umiliți”, deținuți cu statutul „nedeterminat” sau deținuți care s-au dezis de „legile informale”) față de masa totală a deținuților. Deținutul expus riscului de a fi agresat fizic, în mare parte, este separat de altă masă de deținuți, în conformitate cu art. 206 din Codul de Executare – la zi, sectoarele destinate acestor categorii de deținuți sunt suprapopulate. CpPT își exprimă îngrijorarea privind soarta persoanelor plasate în condiții de siguranță, în registre fiind menționat motivul – „din proprie inițiativă”. Cel mai des, aceștia sunt plasați în izolator disciplinar până la eliberare sau transfer în alte instituții, reîntoarcerea în regim comun fiind foarte rar constatată. Marea majoritate a condamnaților au invocat că motivele de sine-izolare sunt conflictele cu subcultura criminală din instituție și pericolul pentru securitatea personală. Aspectul care vine să contureze gravitatea situației deținuților, care se află sub incidența art. 206 Cod de Executare.
Ministerul Afacerilor	383. Lipsă de obiecții și propuneri

Externe și Integrării Europene		
Curtea Supremă de Justiție	384. Curtea Supremă de Justiție, în principiu, avizează favorabil proiectul remis, însă având în vedere rezultatele consultărilor publice din 03 februarie 2023 asupra proiectului nominalizat, Curtea Supremă de Justiție urmează să-și definitiveze poziția după parvenirea proiectului dat pentru avizare în varianta finală.	
Curtea de Apel Cahul	385. Lipsă de obiecții și propuneri	
Curtea de Apel Comrat	386. Lipsă de obiecții și propuneri	
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	387. Lipsă de obiecții și propuneri	
Judecătoria Comrat	388. Lipsă de obiecții și propuneri	
Obiecțiile examinate conform pct. 201 din Regulamentul Guvernului		
Judecătoria Cahul	389. Lipsă de obiecții și propuneri	
Curtea de Apel Bălți	390. Lipsă de obiecții și propuneri	
Uniunea avocaților din Moldova	391. La art. 32 ² , examinarea plângerilor împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate nu poate fi considerată drept judecare a cauzei penale. Prin urmare, pentru a nu exclude din câmpul de aplicare a art. 32 ² examinarea chestiunilor prevăzute la art. 473 ¹ Cod de procedură penală, propunem completarea după cuvintele <i>Judecarea cauzelor penale</i> cu cuvintele „și chestiunilor”. Drept	391. Precizare Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 53 din sinteză, menționăm că dispozițiile art. 32 din Codul de procedură penală reglementează judecarea materialelor și cauzelor penale. Sensul autentic al textului „judecarea cauzei” din respectivul articol urmează a fi interpretat în sens larg astfel încât aceasta să se refere, inclusiv la

exemplu a se vedea și conținutul alin. (3¹) art. 471 Cod de procedură penală, care utilizează în același sens următoarele noțiuni „(3¹) În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art. 469, 473¹ și 473² ”	aspecte care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei, or executarea este o fază a procesului penal, pentru punerea în aplicare efectivă a dispozițiilor și sancțiunilor pe care le conține hotărârea penală. Faza de executare a hotărârii penale reglementează astfel toate dispoziții procedurale penale care consacră modalitățile efective prin care se aduce la îndeplinire o hotărâre penală, indiferent de pedeapsă. Trebuie amintit faptul că etapei executării hotărârii (alături de celelalte principii de drept) îi sunt aplicabile principiul legalității care guvernează faza de urmărire penală și cea de judecată. Prin urmare, textul „judecarea cauzei” din art. 32 acoperă și ultima fază a procesului penal, fapt inoportun de a fi specificat în textul de lege.
392. La art. 68 alin. (1), p. 21) CPP 21 se propune, după cuvintele „să solcite” să se completeze cu cuvântul „gratuit” .	392. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate.</u>
393. La art. 70 alin. (4) CPP să se excludă cuvintele: „iar acesta lipsește nejustificat sau”	393. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate.</u>
394. La art. 72 alin. (4) propunem reformularea textului cu care se completează norma juridică, astfel încât să rezulte în mod cert faptul că, apărătorul înlăturat la fel este în drept să conteste hotărârea de înlăturare în mod independent. Astfel, se va asigura dreptul la un recurs efectiv împotriva abuzurilor în aplicarea temeiurilor de înlăturare a apărătorului.	394. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 55 din sinteză

395. La art. 104 alin. (2) lit. b), identificarea prin intermediul patronimicului este superfluă, în condițiile în care sunt indicate numele, prenumele, data, luna, anul și locul nașterii, domiciliul, ocupația, precum și altă informația precum ar fi IDNP sau alt număr de identificare de stat. Propunem să se renunțe la identificarea prin patronimic și indicarea acestuia în actele procesuale, or acesta nu este esențial pentru identificare și poate induce în eroare în cazul prenumelor duble, asociate numelor de familie duble, și cazurilor în care numele tatălui nu este cunoscut, nu există un tată, alte situații în care patronimic nu există din alte motive. Norma juridică de la art. 104 alin. (2) lit. b) CPP obligă identificarea bănuțului, înafara patronimicului, prin nume, prenume, data, luna, anul și locul nașterii, cetățenia, domiciliul și altă informație necesară pentru identificarea persoanei în cauză respectivă. Prin urmare, nu se poate susține că nu pot fi cunoscute alte elemente de identificare.	395. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 59 din sinteză
396. Cu referire la art. 187 alin. (2)¹) propunem substituirea cuvintelor „ori <i>apărătorul</i>” cu cuvintele „și <i>apărătorul</i>”, deoarece obligația de informare a avocatului despre depistarea bolilor grave la clientul său nu trebuie să fie alternativă în raport cu obligația de informare a procurorului sau a instanței de judecată, avocatul având un rol esențial în apărarea clientului său, inclusiv în vederea aplicării efective a măsurilor privind eliberarea înainte de termen în legătură cu depistarea unei boli grave care nu permit executarea în continuare a pedepsei sau măsurii preventive privative de libertate.	396. Se acceptă Articolul 187 se completează cu punctul 2¹) cu următorul cuprins: „2¹) să informeze imediat procurorul sau, după caz, instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza penală și apărătorul <i>acestora</i> despre faptul depistării bolilor grave la persoanele deținute;”
397. La pct. 65 din proiect, referitor la modificarea art. 260 CPP, propunem excluderea textului „la <i>alineatul (5), textul</i>”. 398. La art. 298 alin. (2) considerăm că un acces efectiv la justiție presupune că termenul de 15 zile de contestare a acțiunilor și inacțiunilor organului de urmărire penală și a organului care exercită activitate specială de investigații trebuie să curgă doar din momentul în care bănuțului, învinuitul, reprezentantul lor legal, apărătorul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora au aflat sau puteau	397. Se acceptă A fost exclusă eroarea 398. Se acceptă parțial La articolul 298 alineatul (2), după cuvintele „se adresează” se completează cu textul „în termen de 15 zile”, iar după prima propoziție se completează cu propoziția: „Termenul de adresare a plîngerii depuse de persoanele indicate la alin. (1) se calculează din momentul de cînd au luat cunoștință de act ori au aflat despre inacțiunea

256

și trebuiau să afle despre aceste acțiuni/inacțiuni și nu din momentul „efectuării” acțiunii/inacțiunii.	organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate specială de investigații.”
399. Suplimentar, atragem atenția că în privința inacțiunii nu poate fi utilizată noțiunea „efectuare”.	399. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 398 din sinteză.
400. În același sens propunem revizuirea alin. (3) art. 299¹.	400. Se acceptă Articolul 299¹ la alineatul (3) textul „din momentul efectuării acțiunii, inacțiunii sau de când s-a luat cunoștință de act,” se exclude, iar după prima propoziție se completează cu propoziția: „Termenul de adresare a plîngerii depuse de persoanele indicate la art. 298 alin. (1) se calculează din momentul de când au luat cunoștință de act ori au aflat despre inacțiunea organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate specială de investigații.”
401. La art. 300 alin. (4) examinarea de către judecătorul de instrucție, a demersurilor procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrîngere, a plîngerilor împotriva actelor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, a plîngerilor împotriva acțiunilor ilegale ale procurorului, care nemijlocit exercită acțiuni de urmărire penală, a cererilor privind accelerarea urmăririi penale, precum și a recursurilor depuse în ordinea art. 437 alin.(1) pct. 31) și 4), la sediul penitenciarului, riscă să afecteze independența judecătorului. Prin urmare, propunem excluderea cuvintelor „la sediul penitenciarului” și „la sediile instituțiilor penitenciare”.	401. Se acceptă Articolul 300 alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Demersurile, plîngerile și cererile înaintate conform prevederilor alin. (1)-(3²) se examinează de către judecătorul de instrucție la locul efectuării urmăririi penale sau a măsurii speciale de investigații și pot fi examinate prin intermediul videoconferinței, ce se dispune prin încheiere motivată, care poate fi atacată o dată cu încheierea emisă asupra fondului demersurilor, plîngerilor sau cererilor înaintate.”
402. La art. 308 alineatul (2), prima propoziție, textul „învinuitului asistat de avocat” propunem a fi substituit cu textul „învinuitului în prezența avocatului său”, or astfel se va asigura ca persoanei apărute, în prezența apărătorului său, să i se înmâneze demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta. Această măsură va	402. Precizare Textul „asistat de avocat” se interpretează că înmînarea demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu are loc în prezența avocatului, or conform DEX-ului, ASISTĂ, <i>asist</i>, vb. Intrans. 1. a fi de față, a lua parte

	disciplina procurorul de a prezenta demersul învinuitului doar în prezența apărătorului acestuia.	(la...). 2. A sta lângă cineva pentru a-l ajuta, pentru a-l apăra etc.
	403. La art. 336 alin. (3) lit. f) propunem, suplimentar rezumatului declarațiilor date de către participanți în ședință de judecată, în procesul-verbal al ședinței de judecare a cauzei să fie incluse și întrebările formulate, fie să se indice la ce întrebare anume este oferit răspunsul, or interpretarea și înțelegerea corectă a esenței declarațiilor este determinată de cunoașterea întrebărilor adresate și contextului în care a fost oferit răspunsul/declarația.	403. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 122 din sinteză.
	404. Prin amendamentul propus la alin. (3) art. 477, se propune exceptarea de la obligația de informare a procurorului, părinților sau altor reprezentanți legali ai minorului despre reținere sau arestarea minorului, în cazurile prevăzute la art. 173 alin. (4). Totuși, acest amendament nu ține cont de faptul că însuși art. 173 alin. (4) dispune că situațiile care permit neinformarea până la 12 ore nu sunt aplicabile în cazul minorilor. În rezultat, se creează o contradicție dintre cele două norme juridice. Deși în sinteza obiecțiilor și propunerilor se menționează că modificările de la art. 477 alin. (3) au fost excluse din proiect, totuși constatăm contrariul.	404. Se acceptă Modificările la art. 477 alin. (3) au fost excluse din proiect.
Inspectoratul de Național Probațiune	405. La art. I pct. 2 alin. (41) din proiect, după cuvintele „În acest caz,” se completează cu cuvintele „perioada de probațiune sau”. <i>Argumentare:</i> Conform art. 89 alin. (3) din Codul penal, persoanelor liberate de pedeapsa penală li se aplică probațiunea, iar militarilor – termenul de probă. Respectiv, la art. I pct. 2 alin. (41) din proiect, urmează a fi inclusă și perioada de probațiune.	405. Se acceptă A se vedea redacția în versiunea autorului proiectului de la pct. 439 din sinteză.
Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	406. Lipsă de obiecții și propuneri	
Curtea de apel Comrat	407. Lipsă de obiecții și propuneri	
Judecătoria Criuleni	408. Lipsă de obiecții și propuneri	

Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	409. Conform proiectului inițial, alineatul 4 a articolului 110 în redacția actuală - „<i>La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv</i>”, se abrogă. Reieșind din pct.267 a sintezei, modificările ce privesc abrogarea alin. (4) de la art.110 au fost excluse din proiect. Este de evidențiat că art.110 este aplicabil atât la audierea martorului la faza de urmărire penală cât și la judecarea cauzei în fond. Potrivit alineatelor (1) și (2) se reglementează audierea în condiții speciale de către „judecătorul de instrucție sau după caz, instanța”. Astfel, se evidențiază două situații distincte, când în cadrul urmăririi penale este audiat de judecătorul de instrucție și la judecarea cauzei de către instanța de judecată. Însă, alineatul 4, care este o norma care reglementează o procedură tehnică de audiere și care prevede că martorul <i>va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv</i>. Această reglementare creează confuzie la audierea martorului la judecarea cauzei, când martorul urmează să fie audiat de către instanța de judecată. Mai mult, articolul 4 face referire <i>la judecătorul de instrucție respectiv</i>, făcând o interpretare, reiese că judecătorul de instrucție (din alin.1) care a admis martorul să fie adiat în aceste condiții. Ca concluzie prevederile alineatului 4 în redacția actuală este aplicabil doar în cazul audierii martorului la faza de urmărire penală și lipsa unei reglementări la faza de judecare a cauzei creează dificultăți la aplicarea legii. Se propune excluderea din alineatul 4 a sintagmei „de instrucție”, urmând a fi în următoarea redacție: „<i>La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv</i>.” Operarea acestei modificări nu va genera dificultăți deoarece și în cazul audierii de către judecătorul de instrucție părțile se întrunesc în ședință iar judecătorul de instrucție este împreună cu martorul, procedură care urmează a fi aplicată și la faza de judecare a cauzei.	409. Se acceptă La art. 110 alineatul (4) cuvintele „de instrucție” se exclud;

410. Referitor la neacceptarea completării articolului 371 alin.(1) pct.2) după cuvântul bănuیت de completat cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”.

În speță consider că nu a fost percepută esența propunerii și contextual în care a fost înaintată.

Art.371 alin.(1) pct.2) reglementează citirea în ședință de judecată a declarațiilor martorului în numai două situații:

- imposibilitate absolută de a se prezenta;
- imposibilitate de a asigura securitatea.

În continuare norma mai reglementează și două condiții:

- a fost efectuată confruntarea;
- a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.

Propunerea înaintată nu intervine în reglementările ce vizează reluarea cercetărilor după redistribuirea cauzei însă în posibilitatea de a da citire declarațiilor martorului după reluarea acestor cercetări judecătorești, dacă există o situație reglementată mai sus.

Ca exemplu: într-o cauză penală la faza de urmărire penală a fost efectuată confruntarea între martor și învinuit. La judecarea cauzei martorul a fost audiat de instanță. Din careva motive cauza a fost redistribuită altui judecător. Între timp, martorul a decedat. După reluarea cercetărilor judecătorești există premise de a da citire declarațiilor martorului deoarece există confruntarea.

Aceiași situație, în lipsa confruntării, citirea declarațiilor nu este posibilă.

Nu este posibil chiar dacă martorul a fost audiat de către o instanță și apărarea/ inculpatul a avut posibilitate de a formula întrebări. În asemenea situație se acordă o mai mare valoare unei proceduri de confruntare la faza de urmărire penală în defavoarea unei audieri cu participarea tuturor părților.

Reiterăm că Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit. d dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării.

În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezența sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri

410. Nu se acceptă

A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 51 și 496 din sinteză.

	contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior²³.
Aganția de Administare a Instanțelor Judecătorești	411. La art. 344 din Codul de Procedură Penală considerăm oportun de a completa sintagma „Program Integrat” cu sintagma „Program Integrat de Gestionare a Dosarelor”. Or, potrivit pct. 8 din Conceptul Sistemului Informațional Judiciar (SIJ), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 593/2017, una din componentele SIJ este Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), care este aplicație unică de documentare automatizată, evidență și control al activității de gestionare electronică a dosarelor și altor materiale procesuale emise de instanțele judecătorești sau prezentate spre examinare în cadrul acestora.
	412. Totodată, informăm că prin scrisoarea nr. 01.1.833 din 02.12.2022, Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești în contextul acțiunii „Extinderea categoriilor de cauze examinate prin aplicația de videoconferință”, a expediat în adresa Ministerului Justiției, inclusiv propuneri de modificare a Codului Contravențional. Astfel, AAJJ a propus și susține opinia de modificare a art. 452 alin. (1) din Codul Contravențional, prin substituirea textului „Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu” cu textul: „Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, la sediul instanței de judecată, sau prin intermediul sistemului de videoconferință”.
	411. Se acceptă La articolul 344 alineatul (2) cuvintele „programul informațional automatizat” se substituie cu cuvintele „Programul integrat de gestionare a dosarelor”.
	412. Precizare Atragem atenția că proiectul actului normativ a fost transmis spre avizare autorităților publice, instituțiilor interesate și reprezentanților societății civile la 27 ianuarie 2023, care urmau să prezinte propuneri sau obiecții ulterior datei respective. Cu toate acestea, autorul proiectului a luat în considerare toate propunerile parvenite în adresa sa. Oportunitatea includerii propunerilor aparține exclusiv autorului proiectului grație competențele funcționale atribuite Ministerului Justiției prin <i>Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 698/2017</i>. Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 139 din sinteză, menționăm că art. 374 alin. (3) din Codul contravențional stabilește că, procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală, precum și al normelor dreptului

²³ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

Judecătoria Ungheni		internacional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte. Prin urmare, dispozițiile din Codul de procedură penală referitoare la aplicarea videoconferinței vor putea fi aplicate și procesului contravențional.
	413. Pct. 9 de expus într-o nouă redacție cu următorul conținut „9. La articolul 35: - alineatul (2) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut: „(2) Cererea de recuzare sau declarația de abținere se distribuie spre soluționare în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor și se examinează în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul repartizării, fără a afecta continuitatea ședinței de judecată, însă până la soluționarea cererii de recuzare sau declarației de abținere, se amână ultimul cuvânt al inculpatului. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 5 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară <i>în baza copiei materialelor relevante din dosar</i>, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea. <i>În acest caz, instanța este obligată să remită instanței competente dosarul în termen de 3 zile lucrătoare din data emiterii încheierii de admitere a recuzării sau abținerii.</i>” - se completează cu alineatul (2)¹) cu următorul conținut: „(2)¹) Dacă până la examinarea cererii de recuzare sau declarației de abținere repartizate conform alin. (2) s-a formulat o nouă cerere de recuzare sau declarație de abținere, inclusiv pentru motive diferite, acestea vor fi examinate împreună.” <i>La moment, participanții la proces pentru a tergiversa examinarea cauzei, înaintează cereri de recuzare în baza oricărei teme prevăzută la art. 33 din Codul de procedură penală și nu numai.</i> <i>În acest context, pentru a evita comiterea unor astfel de abuzuri din partea participanților la proces, care duc la tergiversarea examinării cauzelor și la creșterea duratei aflării pe rol a acestora, modificările propuse sunt oportune și imperioase.</i>	413. Nu se acceptă Dispozițiile art. 34 în versiunea proiectului stabilește că, odată cu înaintarea unei cereri de recuzare partea este obligată să indice absolut toate motivele de incompatibilitate care îi sunt cunoscute și aplicabile speței pentru a nu permite tergiversarea procesului cu înaintarea cererilor multiple pe diferite temeuri, la diverse etape ale examinării cauzei. Mai mult, judecătorul căruia I s-a repartizat o cauză spre examinare, are obligația de a își verifica compatibilitatea cu examinarea cauzei, iar în caz contrar urmează să se abțină. Prin urmare, în versiunea proiectului, circumstanțele descrise de autorul avizului nu se învederează de a fi aplicabile. În partea ce ține de prezentarea doar a copiei materialelor relevante din dosar pentru a se examina cererea de recuzare sau declarația de abținere nu se poate reține, întrucât dosarul circulă în interior instanței, și doar în situații când cnu se va putea forma un complet de judecată, atunci dosarul va fi expediat instanței ierarhic superioare. Acest „parcurs” a dosarului nu va încălca termenul rezonabil de judecare a cauzei, întrucât examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere nu poate dura în timp, or termenul de 5 zile lucrătoare este unul scurt ce nu afectează celeritatea procesului.

<i>La moment, nu este reglementată situația în care o dată cu cererea de recuzare a unui participant la proces este înaintată și o declarație de abținere sau încă o cerere de recuzare. Din cauza acestui vid legislativ cererea de recuzare sau declarația de abținere care a fost înaintată ulterior necesită a fi înregistrată și repartizată separat. Astfel, aceasta poate parveni la diferiți judecători și există riscul pronunțării unei soluții contradictorii în cazuri similare.</i> <i>La fel, în aceste circumstanțe apare un volum de muncă suplimentar, or examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere necesită intervenția altui judecător.</i> <i>Totodată, urmează a fi specificat expres că instanța ierarhic superioară urmează să examineze cererea de recuzare în baza copiilor din dosar, or circulara dosarului în original, de asemenea, duce la tergiversarea examinării cauzei.</i>	414. Nu se acceptă Importanța termenelor procedurale este justificată prin faptul că acestea stabilesc regimul temporal optim pentru realizarea justiției: pe de o parte, mobilizează cercetarea cauzei, iar pe de alta, contracarează urgența nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale. Termenele procedurale sunt o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procesuale, de asigurare a celerității înfăptuirii actului de justiție și de fortificare a securității raporturilor juridice. Dintr-o perspectivă opusă, termenele procedurale anihilează tendințele de urgență a înfăptuirii justiției, astfel că acțiunile subiecților procesuali trebuie efectuate în mod calculat și logic, fapt care presupune trecerea unei perioade de timp. Capitolul I din Titlul VIII din Codul de procedură penală reglementează termenele de procedură, iar art. 231 – calcularea termenului de procedură Astafel, art. 231 alin. (5) prevede expres că, dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare,
<i>414. După pct. 9 de introdus pct. 10 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:</i> <i>„10. La articolele 45 alineatul (5), 49 alineatul (2¹), 57 alineatul (4¹), 271 alineatul (2), 290 alineatul (1), 299 alineatul (1), 313 alineatul (4), 338 alineatul (4), 344¹ alineatul (1), 345 alineatul (1), 378 alineatul (3), 383 alineatul (2), 405 alineatul (5), 412 alineatul (2), 418 alineatul (6), 445 alineatul (4), 468 alineatele (1), (2) și (4), 516 alineatul (2), 517 alineatele (1), (2), 518 alineatul (2) după cuvântul „zile” se introduce cuvântul „lucrătoare”.</i> <i>Considerăm imperios de a stabili unele termene de procedură în zile lucrătoare, or, în condiția în care angajații organelor de executare, organelor de urmărire penală, procuraturilor și instanțelor de judecată beneficiază de zile de odihnă, stabilirea termenelor în zile calendaristice, din cauza volumului mare de lucru, fie că generează încălcarea termenelor respective, fie că impune prezentarea la serviciu în timpul lor liber a angajaților.</i>	

	415. După pct. 46 de introdus pct. 47 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: 47. Articolul 182 se expune într-o nouă redacție după cum urmează: „Articolul 182. Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport (1) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport este o măsură preventivă care se aplică persoanelor pentru săvârșirea infracțiunilor în domeniul transporturilor, precum și în cazul utilizării mijlocului de transport la săvârșirea infracțiunii. (2) În cazul unei infracțiuni pentru care se prevede pedeapsa privării de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anulării acestui drept, organul de constatare ridică permisul de conducere până la emiterea ordonanței de către procuror. În acest caz, organul de urmărire penală care efectuează urmărirea penală înaintează, în cel mult 3 zile, procurorului un demers cu privire la aplicarea măsurii preventive de ridicare provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport. (3) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se aplică ca măsură principală sau ca măsură complementară la o altă măsură preventivă și se dispune de către procurorul care conduce urmărirea penală la demersul motivat al organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală sau, din oficiu, de către procurorul care efectuează urmărirea penală. (4) Procurorul examinează, în cel mult 3 zile de la data depunerii, demersul motivat al organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport, cu emiterea unei ordonanțe motivate care va conține una dintre următoarele soluții: a) admiterea demersului și ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport; b) respingerea demersului și restituirea permisului de conducere titularului.
termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.	415. Nu se acceptă Pentru a stabili dacă un organism poate fi considerat „independent”, Curtea ia în considerare criteriile următoare (Findlay împotriva Regatului Unit, pct. 73): – modul de desemnare și durata mandatului membrilor săi; – existența unei protecții împotriva presiunilor externe; – întrebarea dacă există sau nu o aparență de independență. CtEDO verifică garanțiile împotriva presiunilor externe. La acest aspect, se menționează că, independența justiției presupune ca niciun judecător să nu fie supus unei influențe nejustificate, externă sau internă în raport cu magistratura. Independența judiciară internă impune ca judecătorii să nu se supună vreunei directive sau presiuni din partea colegilor sau titularilor de răspundere administrative din cadrul instanței, cum ar fi a președintelui instanței sau uneia dintre secțiile acesteia. Lipsa de garanții suficiente privind independența judecătorilor în cadrul magistraturii, în special vizavi de ierarhia acestora, poate conduce Curtea la concluzia că îndoielile pe care le are un reclamant cu privire la independența și imparțialitatea instanței pot fi considerate ca fiind obiectiv justificate (Parlov-Tkalčić împotriva Croației, pct. 86; Daktaras împotriva Lituaniei, pct. 36; Moiseyev împotriva Rusiei, pct. 184). Totuși, CtEDO, verificând aparența de independență menționează că, dacă în alcătuirea instanței intră persoane care se află într-o stare de subordonare de funcții și servicii față de una dintre părți, inculpații pot avea în mod

	(5) În cazul în care procurorul efectuează nemijlocit urmărirea penală, chestiunea cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport o examinează din oficiu prin ordonanță motivată. (6) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se aplică de procuror pe un termen ce nu poate depăși termenul maxim prevăzut de pedeapsa de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport. (7) Termenul executării măsurii preventive de ridicare provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se include în termenul de executare a pedepsei de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport sau de anulare a acestui drept. (8) În cel mult 3 zile de la data emiterii ordonanței, copia acesteia se expediază persoanei în a cărei privință a fost pornit proces penal și, după caz, organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală, faptul expedierii consemnându-se în dosar. <i>În jurisprudența sa (DCC nr. 161 din 02.11.2021, § 25), Curtea Constituțională a relevat că dreptul de acces la o instanță de judecată stabilită de lege, ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil, implică faptul că instanța de judecată sesizată să poată soluționa, în baza normelor de drept și a unei proceduri judiciare, orice chestiune care țină de competența sa (Argyrou și alții v. Grecia, 15 ianuarie 2009, §24). Mai mult, prin noțiunea de „tribunal”, articolul 6§1 din Convenție are în vedere nu doar o instanță de tip clasic, integrată în structurile judiciare ale unei țări. Dimpotrivă, există posibilitatea ca o autoritate investită să examineze chestiuni care țin de un anumit domeniu să respecte acest standard. Ceea ce contează sunt garanțiile, atât cele de fond, cât și cele procedurale, care sunt puse în aplicare (Rolf Gustafson v. Suedia, 1 iulie 1997, § 45).</i> <i>Având în vedere jurisprudența menționată, volumul mare de lucru al judecătorului de instrucție aflat într-o continuă creștere și că legalitatea acțiunilor procurorului și organului de urmărire penală poate fi verificată de către judecătorul de instrucție prin prisma art. 313 din Codul de procedură penală, considerăm oportun de a atribui în competența procurorului examinarea chestiunii cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport, iar acest fapt impune</i>
legitim îndoiești față de independența acestor persoane (Șahiner împotriva Turciei, nr. 45). Pornind de la acest deziderat, menționăm că art. 53¹ din Codul de procedură penală stabilește ierarhia procurorilor. În acest caz nu putem spune că procurorul se echivalează cu „un tribunal independent” în sensul art. 6 CEDO, atât timp cât se află într-o stare de subordonare de funcții. Mai mult, CtEDO poate pune problema unei lipse de imparțialitate în îndeplinirea atribuțiilor judiciare. Atunci când există situații posibile în care se pune problema lipsei de imparțialitate în îndeplinirea atribuțiilor judiciare [Kyprianou împotriva Ciprului (MC), pct. 121] este situația funcțională prin natura sa și se referă, de exemplu, la exercitarea de către aceeași persoană a unor funcții diferite în cadrul procesului judiciar sau existența unor legături ierarhice sau de alt tip între aceasta și o altă persoană în procesul respectiv.	

	<i>redarea articolului care reglementează procedura enunțată în redacția propusă.</i> 416. După pct. 56 de introdus pct. 57 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: 57. Articolul 231 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Termenul de procedură poate fi stabilit în zile calendaristice sau în zile lucrătoare.” <i>Considerăm imperios de a stabili că termenele de procedură pot fi stabilite în zile calendaristice și în zile lucrătoare, or, în condiția în care angajații organelor de executare, organelor de urmărire penală, procuraturilor și instanțelor de judecată beneficiază de zile de odihnă, stabilirea termenelor în zile calendaristice, din cauza volumului mare de lucru, fie că generează încălcarea termenelor respective, fie că impune prezentarea la serviciu în timpul lor liber a angajaților. Această modificare se impune prin prisma propunerilor de la pct. 2 din prezentul aviz.</i>	416. Precizare Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 414 din sinteză, menționăm că termenele dispozitive pot fi modificate, în caz de necesitate, de către instanța de judecată, prin efectuarea de acțiuni procesuale. Pe cînd, termenele legale sunt termenele prestabilite de către legislator, reglementate în mod exhaustiv de Codul de procedură penală, conținute în normele legislației procesual-penale și care nu pot fi modificate prin voința subiecților relațiilor procesuale. Termenele judiciare sunt termenele stabilite de instanța de judecată (judecător), la discreția sa, având în vedere circumstanțele cauzei. Echilibrul și caracterul rezonabil al termenelor judiciare reprezintă dezideratele unui proces echitabil care, pe de o parte, trebuie să fie suficient de mari pentru a permite realizarea efectivă a actelor procesuale și, în același timp, suficient de mici, pentru a nu permite tergiversarea examinării cauzei.
	417. La pct. 86 unde se propune o nou conținut al alin. (6) din art. 313 propunem substituirea cuvîntului „pronunțării” cu cuvîntul „comunicării”. <i>În Hotărârea nr. 6 din 19 martie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plîngerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni) (§ 42-45), Curtea Constituțională a reținut că dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor</i>	417. Se acceptă Articolul 313 alineatul (6) va avea următorul cuprins: „(6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării și se va judeca conform art. 447 și 448, în lipsa părților.”

aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86). Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (e.g. de cinci, de șapte sau de zece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică, per se, o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (Mamikonyan v. Armenia, 16 martie 2010, § 29; Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). **Totuși, termenul în discuție nu trebuie să fie excesiv de rigid, pentru a lipsi persoana de posibilitatea unei contestații efective.**

În Hotărârea nr. 23 din 05 august 2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 422 din Codul de procedură penală (data de la care începe să curgă termenul de declarare a recursului ordinar) (§ 54-58), Curtea Constituțională a reținut că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că Convenția Europeană a Drepturilor Omului este concepută să garanteze drepturi practice și eficiente, nu drepturi teoretice sau iluzorii. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la articolul 6 din Convenție, având în vedere locul proeminent deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil, cu toate garanțiile prevăzute la acest articol (Zhang v. Ucraina, 13 noiembrie 2018, § 59). Dreptul de acces la un tribunal este garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenție. **Efectivitatea dreptului de acces la un tribunal reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de**

	<i>drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86). Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările exercițiului accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală, care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice (HCC nr.31 din 17 decembrie 2020, § 38). În cazuri excepționale trebuie să se dea dovadă de flexibilitate, pentru a se asigura faptul că accesul la un tribunal nu este limitat prin încălcarea prevederilor Convenției (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 42).</i> <i>Este de menționat faptul că plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații se examinează de către judecătorul de instrucție în ședință închisă. Astfel, încheierile adoptate pe marginea acestor chestiuni nu se publică pe portalul instanțelor de judecată.</i> <i>În atare circumstanțe, în situația în care unul din participanți nu a fost prezent la ședința de judecată, acesta este în imposibilitate de a face cunoștință cu actul judecătoresc la data pronunțării. Pentru a exercita o cale de atac efectivă este necesar ca participantul la proces să dispună de actul judecătoresc motivat, or CtEDO a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție atunci când nu exista o hotărâre motivată în întregime înainte de expirarea termenului de recurs, menționându-se că acuzatul trebuie să dispună de informații suficiente, astfel încât să poată formula calea de atac în cunoștință de cauză (Baucher v. Franța, 24 iulie 2007, § 46-51).</i>
418. Precizare Art. 201 din Codul de procedură penală prevede sancțiunea ameninții judiciare aplicată de către instanța de judecată persoanei care a comis o abatere în cursul procesului penal. În același timp, art. 201 alin. (4) pct. 1) stabilește sancțiune pentru neîndeplinirea de către orice	418. După pct. 86 de introdus pct. 87 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: „87. La articolul 316 după alineatul (3) se adaugă alineatele (3¹) și (3²) care vor avea următorul cuprins:

„(3¹) Încălcarea prevederilor alin. (3) se sancționează cu amendă de până la 50 unități convenționale și cu confiscarea mijlocului prin care a fost efectuată înregistrarea. (3²) Dacă persoana care a încălcat prevederile alin. (3) demonstrează că înregistrarea efectuată a fost stocată pe un suport informațional detașabil, prin încheiere protocolară, mijlocul confiscat în condițiile alin. (3¹) se restituie imediat posesorului cu confiscarea suportului informațional, care se anexează la dosar.” <i>În ultimul timp se înregistrează o tendință de creștere a cazurilor de filmare a ședințelor de judecată contrar prevederilor legale, fie de participanții la proces, fie de terțe persoane.</i> <i>Pentru a stopa acest fenomen, care duce la întreruperea ședințelor de judecată și la încălcarea solemnității acestora, este necesar de a stabili niște sancțiuni mai severe.</i> <i>Confiscarea mijlocului prin care a fost efectuată înregistrarea este necesară, deoarece simpla ștergere a înregistrărilor făcute nu este de ajuns, or, la moment, sunt o multitudine de softuri care permit restaurarea informațiilor șterse de pe suporturile informaționale digitale.</i> <i>Totodată, în condiția în care se va demonstra că înregistrarea efectuată a fost stocată pe un suport informațional detașabil, mijlocul prin care a fost efectuată necesită a fi restituit posesorului, cu confiscarea doar a suportului respectiv.</i> <i>În acest sens, este de menționat că ingerința trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională.</i>	persoană prezentă la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele ședinței în conformitate cu cerințele art.334. Astfel, art. 344 alin. (1) stabilește că, președintele ședinței de judecată veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, fiind în drept de a lua măsurile necesare în acest scop. Respectiv, una dintre măsuri pe care le poate lua președintele ședinței este aplicarea amenzii judiciare pentru neconformarea celor prestabilite de președinte în ședința de judecată, inclusiv cu posibilitatea confiscării suportului informațional.
419. La pct. 87 prin care se propun modificări la art. 321 de adăugat următorul conținut: „alineatul (6) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut: „(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul va dovedi că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată se sustrage de la urmărirea penală și/sau de la judecată și, fiind efectuate măsuri în vederea căutării acesteia, a fost imposibilă stabilirea locului aflării.”	419. Se acceptă parțial Art. 321 alineatul (6) va avea următorul cuprins: „(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct. 1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată se ascunde de la judecată și, în urma măsurilor de căutare, a fost imposibilă obținerea manifestării voinței inculpatului de a se prezenta în instanță.”

	Potrivit art. 321 alin. (6) Cod de procedură penală, instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată. Prevederea în cauză literalmente face imposibilă examinarea unei cauze penale în lipsa inculpatului în cazul în care acesta se eschivează de a se prezenta în fața instanței de judecată, or norma în cauză prevede una din condițiile cumulative de a examina în lipsa inculpatului în cazul în care acesta renunță în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, ceea ce este practic imposibil de realizat în fapt în cazul în care acesta se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată, or renunțul expres presupune exprimarea în mod clar al acestuia și ar putea fi exprimat doar atunci când inculpatul este privat de libertate. În acest sens, sunt relevante constatările CtEDO în cauzele Krenzow v. Austria (hotărâre din 21 septembrie 1993, Seria A nr. 268-B) și în cauza Kamasinski v. Austria (hotărâre din 19 decembrie 1989, Seria A nr. 168), în care Curtea a reținut că prezența inculpatului la judecarea cauzei sale nu este un drept absolut.	
	420. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 418 din sinteză.	421. Nu se acceptă

„Pct. 93 Articolul 337 se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„Articolul 337. Consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată

(1) Declarațiile inculpatului, părți vătămate, părți civile, părți civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se înregistrează audio.

(2) În cauze complexe, dacă instanța consideră necesar, declarațiile inculpatului, părți vătămate, părți civile, părți civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se consemnează în scris de grefier ca documente separate care se anexează la procesul-verbal, în termen de 5 zile de la audiere în baza înregistrării audio.

(3) În cazul divergențelor între declarațiile participanților la proces consemnate în scris de grefier și înregistrarea audio, prevalează înregistrarea audio.”;

Grefierii se confruntă cu un volum foarte mare de lucru, iar pentru reflectarea declarațiilor participanților la proces în procesul-verbal, ședința de judecată uneori se transformă într-o dictare. Totodată, în cazul în care grefierul nu reușește să reflecte rezumatul explicațiilor participanților la proces în legătură cu cererile și demersurile înaintate, rezumatul dezbaterilor judiciare și alte luări de cuvânt, acesta urmează să asculte din nou înregistrarea audio a ședinței de judecată, ceea ce presupune consumarea unei mari perioade de timp.

Mai mult ca atât, la moment, nici o ședință de judecată nu are loc dacă nu se efectuează înregistrarea audio a acesteia prin intermediul SRS Femida, iar toate aceste înregistrări se salvează atât pe server, cât și pe CD care se anexează la dosar.

Este de menționat că, în situația în care ședința de judecată este înregistrată audio și această înregistrare se păstrează și poate fi oferită participanților la proces sau adusă la cunoștință, prin modificările propuse nu vor fi diminuate garanțiile procesuale ale participanților la proces.

Totodată, este necesar de adăuga faptul că nesemnarea documentelor în care vor fi reflectate declarațiile nu absolvește persoana care le-a depus de răspunderea penală conform art. 312 din Codul penal. Mai mult ca atât,

În situația în care actualmente încă este în proces de implementare a dosarului electronic, este prematur de a renunța la consemnarea declarațiilor a părților date în ședințele de judecată. Mai mult, dispozițiile art. 336 alin. (6) conform proiectului, deja conferă un grad mai înalt de veridicitate a înregistrărilor audio față de conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată.

	greșterul urmărește permanent dacă înregistrarea se efectuează corespunzător. În aceeași ordine de idei, autorul proiectului, prin prisma raționamentelor Curții Constituționale expuse în decizia nr. 73 din 14 mai 2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 92g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 337 din Codul de procedură penală (consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată), precum că legislatorului îi revine sarcina de a aprecia dacă ar trebui sau nu consemnate în scris declarațiile părților și ale martorilor în ședința de judecată, de vreme ce ședințele de judecată se înregistrează audio, și, în consecință, să facă modificările legislative corespunzătoare, nu prezintă nicio motivare în susținerea necesității consemnării în scris a declarațiilor participanților la procesul penal. La fel, considerăm învechită practica confirmării prin semnătură a declarațiilor depuse, or se reiterează că, la moment, toate ședințele se înregistrează audio.	
	422. Pct. 94 de expus într-o nouă redacție cu următorul conținut: „Pct. 94 Articolul 338 se modifică după cum urmează: - la alineatul (1) cuvântul „motivate” se exclude; - la alineatul (2) lexemul „cazul în care cauza se judecă de un complet de judecători, în” se exclude; - la alineatul (3) cuvântul „pronunță” se substituie cu cuvântul „emite”; - alineatul (4) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins: „(4) Copia de pe hotărârea motivată se expediază participanților în termen de 3 zile de la emiterea ei. În condiția în care, s-a propus abrogarea alin. (3) al art. 30 din Codul de procedură penală, adică excluderea completelor de judecată în cazul examinării cauzelor privind săvârșirea infracțiunilor excepțional de grave, considerăm oportun de a lăsa la latitudinea judecătorului dacă pronunță sentința integrală sau numai dispozitivul acesteia, or nu există o justificare în vederea acordării acestui drept doar în cazul în care cauza se judecă de un complet de judecători. La fel, este imperios de a specifica faptul că, în situația în care în privința inculpatului este dispusă măsura preventivă sub formă de arest sau	422. Precizare Conform proiectului art. 338 are o structură nouă, iar scopul urmărit prin modificările operate la art. 338, 339, 340 constă în faptul că hotărârile judecătorești trebuie emise integral, pentru a facilita calcularea termenului de atac și a spori calitatea motivării hotărârilor judecătorești, precum și instituirea publicării atât a hotărârilor cât și opiniilor separate expuse asupra cauzei.

	arest la domiciliu, iar aceasta expiră în curând, judecătorul este impus de a redacta sentința motivată până la expirarea termenului respectiv. În aceste condiții termenul de redactare a sentinței motivate prevăzut la alin. (3) nu poate fi aplicat, or arestul sau arestul la domiciliu poate fi prelungit doar pentru o perioadă de 30 de zile. Totodată, dacă a fost pronunțat dispozitivul sentinței, considerăm că nu mai este necesară și pronunțarea sentinței motivate, or acest fapt implică citarea participanților, petrecerea ședinței de judecată, întocmirea procesului-verbal, etc. La caz, expedierea sentinței motivate participanților la proces este îndeajuns. Aici este necesar de a reitera volumul mare de muncă al judecătorului, care se află într-o continuare creștere. Este de evidențiat faptul că nota informativă la proiect nu conține o motivare cu referire la modul de pronunțare a sentințelor în situația în care în privința inculpatului este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau arest la domiciliu, care nu poate dura mai mult de 30 de zile din momentul aplicării acesteia.
	423. La pct. 95 prin care se propun modificări la art. 339 de completat cu următorul conținut: „la alineatul (6) cuvântul „motivată” se exclude.” <i>Atât dispozitivul, cât și sentința integrală urmează a fi semnată de toți judecătorii în situația în care cauza a fost examinată în complet.</i> <i>Conform alin. (4) din art. 30 din Codul de procedură penală, cauzele penale deosebit de complicate, precum și cele care prezintă o mare importanță socială pot fi examinate, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.</i> <i>Astfel, completele de judecată în primă instanță nu sunt excluse definitiv.</i>
	423. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 422 din sinteză, precum și nota informativă la proiect.
	424. Precizarea A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 414 și 416 din sinteză

	<i>Având în vedere volumul mare de lucru al judecătorilor, este imposibil de a stabili ședința preliminară în toate cauzele penale înăuntrul termenului de 20 de zile. În condiția în care este prevăzut termenul rezonabil pentru examinarea cauzelor penale, nu este justificat și rațional termenul de 20 zile stabilit. Mai mult ca atât, la acest articol se propun modificări prin care este necesară prioritizarea examinării unor anumite cauze penale.</i>
425. La pct. 102 prin care se propun modificări la art. 351 de completat cu următorul conținut: <i>„la alineatul (3¹) după lexemul „numărul și posibilitatea de prezentare a părților, martorilor, reprezentanților, apărătorului, însă” de adăugat cuvintele „, în cazul inculpaților arestați”,</i> <i>Aici este relevantă motivarea expusă în legătură cu propunerile date la art. 345 din Codul de procedură penală.</i>	425. Precizarăe Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 414 și 416 din sinteză, menționăm că nu se justifică exceptarea fixării unui termen mai mare de 30 de zile în cazul când există inculpați arestați, or art. 20 alin. (3) conform proiectului, stabilește că urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție, cele conexe actelor de corupție, cele în care sînt persoane aflate în arest, precum și minori, se fac de urgență și în mod prioritar.
426. După pct. 103 de introdus pct. 104 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: Pct. 104 Articolul 364¹ după alineatul (2) se introduce alineatul (2¹) cu următorul cuprins: <i>„(2¹) Judecata poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, chiar dacă inculpatul declară că nu recunoaște încadrarea juridică a faptelor indicate în rechizitoriu, în condiția în care nu solicită administrarea de noi probe.</i> <i>Deseori sunt situații în care inculpatul recunoaște fapta săvârșită, dar nu este de acord cu încadrarea juridică a acesteia. Spre exemplu recunoaște că a sustras un bun, dar nu recunoaște agravanta stabilită de procuror „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” și nu solicită administrarea de noi probe. În această circumstanță, inculpatul nu poate beneficia de prevederile art. 364¹ din Codul de procedură penală, deși nu solicită administrarea de noi probe. Prin modificarea propusă vor fi diminuate cheltuielile procesului și volumul de lucru al judecătorilor specializați în examinarea cauzelor penale.</i>	426. Nu se acceptă Procedura simplificată de examinarea a cauzei conform art. 364¹ din Codul de procedură penală a fost modificată prin Legea nr. 83/2022. În acest sens, a se vedea rațiunile de intervenție la acest aspect. Totuși, încadrarea juridică a faptei constituie exercițiul organelor de drept de a explica inculpatului cum acestea se califică conform normelor penale, astfel încît inculpatul să înțeleagă cele comise. Mai mult, inculpatul este asistat de apărător care sarcina de a explica cum faptele sale se încadrează în normele Codului penal. Or, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea

<i>Aici este relevantă și practica Curții Constituționale (DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 34.) potrivit căreia „din analiza normelor legale citate supra (art. 364¹ din Codul de procedură penală) nu rezultă condiția că inculpatul trebuie să recunoască încadrarea juridică a faptei făcută de către procuror pentru a putea beneficia de judecarea cauzei sale într-o procedură simplificată. O astfel de condiție ar leza deplinătatea de jurisdicție a instanței de judecată care examinează cauza penală pentru că aceasta nu ar putea recalifica fapta imputată persoanei, chiar și în situația în care ar constata că calificarea faptei efectuată de procuror este una eronată. Prin urmare, Codul de procedură penală nu stabilește că pentru judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală inculpatul trebuie să recunoască și încadrarea juridică a faptei făcută de către procuror în rechizitoriu.</i>	penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme. În această ordine de idei, atragem atenția despre necesitatea asigurării stabilității legislației, ce constituie unul din elementele statului de drept și în acest sens, Comisia de la Veneția a evocat în Raportul CDL-AD (2011) 003rev din 25-26 martie 2011 privind statul de drept, că principiul certitudinii legale este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept. Pentru dobândirea acestei încrederi statul are obligația să respecte și să aplice într-o manieră previzibilă normele care au fost adoptate. Astfel, stabilitatea cadrului normativ constituie o expresie a principiului securității juridice, iar modificarea frecventă a actelor normative poate să creeze dificultăți suplimentare subiecților cărora se adresează, implicând autorităților împuternicite cu aplicarea sa, sub aspectul adaptării la procedurile noi instituite.
427. După pct. 111 de introdus pct. 112 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: „Pct. 112 La articolul 387 la alineatul (1) după sintagma „O dată cu sentința de condamnare” de adăugat lexemul „sau, după caz, de încetare a procesului penal” <i>În cazul sentinței de încetare a procesului penal, de asemenea, poate fi constatată vinovăția persoanei și, astfel, poate fi soluționată acțiunea civilă în acest sens. La moment art. 387 din Codul de procedură penală nu prevede cum trebuie să procedeze instanța de judecată cu acțiunea civilă în cazul pronunțării sentinței de încetare a procesului penal, iar această situație urmează a fi reglementată.</i>	427. Nu se acceptă Pentru survenirea răspunderii civile delictuale, fapta trebuie să întrunească mai multe condiții: existența unui prejudiciu; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; existența vinovăției celui ce a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat. Afât timp cît sentința de încetare se emite în mai multe ipoteze, inclusiv cînd nu se constată vinovăția inculpatului (de ex. art. 275 pct. 6) și 9) din Codul de procedură penală), nu se suține propunerea înaintată, or instanțele în sentința de încetarea urmează să constate vinovăția, iar partea civilă urmează să-și argumenteze mărimea pagubei în ordinea procedurii civile. În acest sens, art. 123 alin. (3) din Codul de procedură civilă prevede expres că, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se

	pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză. 428. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 426 din sinteză. Curtea Europeană îndeamnă statele să răspundă la întrebările cele mai importante pentru rezultatul procesului, însă propunerile înaintate duc la concuzia renunțării la motivarea <i>in integrum</i> a sentinței, fapt care poate genera anumite riscuri, sub formă ca persoana să nu cunoscă în esență care au fost acele rațiuni ale instanței ce au determinat-o să-l considere vinovat. Mai mult, în pofida recunoașterii benevole și cu bună știință a vinovăției, instanța nu trebuie să adopte o hotărâre de acceptare a cererii inculpatului pînă cînd nu efectuează o cercetare care ar convinge-o că există o bază faptică, pentru o asemenea declarație. Vinovăția inculpatului în săvîrșirea infracțiunii respective trebuie dovedită prin probe pertinente, concludente și utile, administrate în conformitate cu legislația procesuală penală. Simpla recunoaștere a vinovăției și faptelor descrise în rechizitoriu, fără relatarea de mai departe a circumstanțelor de fapt nu poate servi ca bază pentru acceptarea examinării cauzei în procedura respectivă. Totuși în afară de audierea obligatorie a inculpatului, sentința despre faptele recunoscute de inculpat trebuie să se bazeze și pe alte cercetări cum ar fi examinarea materialelor din cauza penală, chestionarea procurorului în privința probelor administrate. În orice caz, instanța judecătorească este obligată să pună la baza sentinței de condamnare, pe lîngă declarația de recunoaștere a vinovăției, și alte probe acceptate de inculpat. În sentință
428. După pct. 112 de introdus pct. 113 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut: Pct. 113 Articolul 392 se completează cu alineatele (4), (5), (6) și (7) cu următorul conținut: „(4) În cazul examinării cauzei în baza art. 364¹ se pronunță dispozitivul sentinței. (5) Pe lîngă conținutul sentinței prevăzut la art. 393 și 395 acesta va cuprinde descrierea faptei criminale și date cu privire la individualizarea pedepsei. (6) Participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului sentinței li se expediază copia acestuia în decurs de 3 zile. (7) Instanța de judecată va întocmi sentința motivată dacă: a) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea dispozitivului sentinței, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 15 de zile este un termen de decădere; b) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea sau comunicarea dispozitivului sentinței, o contestă. (8) În cazurile prevăzute la alin.(7), sentința motivată va fi emisă în termen de 45 zile lucrătoare de la data solicitării sau contestării, după caz.” Potrivit Recomandării nr. R (87)18 al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, acorduri de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu	

împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea Scoppola v. Italia (nr.2) [MC], hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135). Articolul 6 din Convenția Europeană obligă instanțele naționale să-și motiveze deciziile, atât în cauzele civile, cât și în cele penale, dar el nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat la fiecare argument (Van de Hurk v. Olanda, 19 aprilie 1994, paragraful 61): numai întrebările cele mai importante pentru rezultatul procesului necesită un răspuns special în hotărâre. Din aceste interpretări rezultă că instanța de judecată, odată ce nu este pusă la îndoială vinovăția inculpatului, nu este obligată motiveze sentința în această parte, ceea ce ar permite ca sentințele emise în această procedură să fie emise formă de dispozitive, în care se vor indica suplimentar descrierea faptei criminale și date cu privire la individualizarea pedepsei. Totodată, prin propunerile de lege ferenda este reglementată procedura de motivare a sentințelor.	urmează a fi descrise laonic probele învinuirii, care, în ansamblu, confirmă declarațiile inculpatului. Or, în procedura de examinare a cauzei pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală nu se poate echivala procedurii civile.
429. La art. III prin care se propun modificări la Codul contravențional: 1. La articolul 32 alineatul (2) după litera f) se introduce litera f¹) care va avea următorul cuprins: „f¹) anularea dreptului de a conduce vehicule;” 2. La articolul 35 alineatul (2) sintagma „de instanța de judecată” se exclude. 3. După articolul 35 se introduce un nou articol 35¹ care va avea următorul cuprins: „Articolul 35¹. Anularea dreptului de a conduce vehicule. (1) Anularea dreptului de a conduce vehicule constă în interzicerea conducerii oricărui tip de mijloc de transport pe drumurile publice. (2) Anularea dreptului de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată de către agentul constator sau instanța de judecată, cu redobândirea ulterioară a permisului de conducere, în modul stabilit de lege.” 4. La articolul 36:	429. Precizare Asupra modificărilor privind conducerea mijloacelor de transport a se vedea Legea nr. 35/2022²⁴⁻²⁵. Obiectul de reglementare a legii a avut drept scop stabilirea unui mecanism eficient de combatere a fenomenului conducerii mijlocului de transport în stare de ebrietate, depășirii limitei de viteze și altele. Cu referire la schimbarea conceptuală a aspectelor ce țin de atribuirea în competența agenților constatori aplicarea tuturor pedepselor nu poate fi acceptată în lipsa unor analiza și studii care ar putea oferi soluții clare și viabile de funcționare a sistemului sancționator în domeniul contravențional. În partea ce ține de vidul legislative că fapta nu întrunește elementele contravenției nu putem fi de acord,

	- la alineatul (2) lexemul „remită cauza contravențională spre examinare în instanța de judecată competentă, care,” se exclude; - la alineatul (3) lexemul „, prin hotărâre judecătorească,” se exclude; - alineatul (5) sintagma „de instanța de judecată” se exclude. 5. La articolul 37: - alineatul (3) se abrogă; - alineatul (4) lexemul „După pronunțarea hotărârii judecătorești, președintele ședinței de judecată” se substituie cu cuvintele „La aplicarea unei astfel de sancțiuni agentul constatat”, iar sintagma „al ședinței de judecată” se înlocuiește cu sintagma „cu privire la contravenție”. 6. După articolul 233 se introduce un nou articol 233¹ care va avea următorul cuprins: „Articolul 233¹. Conducerea vehiculului în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe (1) Conducerea vehiculului de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se sancționează cu amendă de la 500 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule. (2) Predarea cu bună știință a conducerii vehiculului către o persoană care se află în stare de ebrietate, dacă această acțiune a provocat urmările indicate la art. 264 din Codul penal, se sancționează cu amendă de la 500 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule. (3) Refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului vehiculului de la testarea alcoolscopică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical se sancționează cu amendă de la 750 la 1300 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule. 7. Articolul 395 alineatul (1) punctul 1) va avea următorul cuprins:	aft timp cît art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional atestă contrariul. Referitor la pronunțarea dispozitivului hotărârii în cazul unor contravenții a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 428 din sinteză. Opinia autorului avizului, precum că urmează a fi restituite contestațiile pe motivul expirării termenelor de adresare în instanță sau că acestea nu corespund anumitor criterii, nu pot fi admise afit timp cît raționamentele hotărârii Ziliberg contra Moldovei denotă că: „35. În urma analizei aspectelor variate ale cauzei, Curtea notează preeminența acelor care sugerează că acuzatiile aduse reclamantului au fost de natură penală. Deși nici una din ele nu este decisivă, cumulativ ele determină caracterul penal al “acuzatiilor” aduse reclamantului, în sensul articolului 6 § 1 al Convenției”. În partea ceține de procedura simplificată propusă, motivîndu-se sub aspectul expirării termenului de prescripție, menționăm că Guvernul a aprobat proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional), înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. unic 533/MJ/2022 (autor Ministerul Justiției), în care s-a extins termenul de prescripție pentru contravenție de la 12 luni la 18 luni, precum și instituirea unui temei de suspendare a termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională în cazul contestării deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale sau de contestare a hotărârii judecătorești de aplicare a pedepsei contravenționale. Propunerile înaintate constituie aspecte conceptuale care nu au fost puse în discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora s-au examinat propunerile inserate în proiect. În

„(1) Instanța judecă: 1) cauzele contravenționale: a) în privința judecătorilor; b) în privința minorilor; c) prevăzute la art. 317; d) în care agentul constator, procurorul propun aplicarea arestului contravențional; e) în care agentul constator, procurorul propun aplicarea unei măsuri de siguranță dintre cele care urmează: - expulzarea; - demolarea construcției neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor; - confiscarea specială.” 5. La articolul 396 alineatul (2) după cifra „336” se adaugă cifra „353” 6. La articolul 400: - alineatul (1) după cifra „54” se adaugă cifra „54¹”. Înainte de cifrele „69-71” se introduc cifrele „63-65, 65², 65³”. Cifra „69” se substituie cu cifra „67”. Cifra „78” se substituie cu cifrele „78-78²”. Cifrele „85-87, 89-91” se substituie cu cifrele „85-91”. Cifra „107” se substituie cu cifra „107¹”. Cifra „243” se substituie cu cifra „243¹”. După sintagma „art.277 alin.(1), (4) și (7)” se adaugă sintagma „art.277¹ alin.(3), (5) și (6)”. Cifrele „321, 325” se substituie cu cifrele „312¹, 316, 317, 318¹, 320-325”. După cifra „326 alin.(2)-(6)” se introduce cifra „330⁴”. Cifrele „338-341” se substituie cu cifrele „335, 337-342”. După cifra „350²” se adaugă cifrele „351, 352”. - la alineatul (4) cifrele „54¹, 63-65, 65², 65³, 67, 68, 75, 76, 78¹-78², 88, 92, 107¹, art.157 alin.(6), (9) și (10), art.165, 181, 243¹, art.277¹ alin.(3), (5) și (6), art.312¹, art.316, 317, 318¹, 320, 322-324, 330⁴, 335-337, 342, 351-353” se substituie cu cifrele „75, 76, 92, 165, 181, 227, 336, 353”. - la alineatul (5) lexemul „54¹, 63-65, 65², 65³, 67, 68, 78¹-78², 88, 107¹, art.157 alin.(6), (9) și (10), art.243¹, art.277¹ alin.(3), (5) și (6), art.312¹, 316, 317, 318¹, 320, 322-324, 330⁴, 335-337, 342, 351-353 se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente” se substituie cu lexemul „336, 353 se remit spre examinare procurorului” 7. La articolul 401:	acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, dar și cea contravențională, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor care sunt propuse de autorul avizului. Propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Ba mai mult, odată nefiind consultate public intervențiile propuse ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Cu toate acestea, propunerile respective vor putea constitui obiectul de reglementare a unui alt proiect de lege, cu respectarea tuturor rigorilor tehnicii legislative și a transparenței în procesul decizional.

	- la alineatul (1) cifrele „313¹, 313³, 313⁷, 314, 314¹” se substituie cu cifrele „264, 312, 313, 313¹, 313³, 313⁷, 314, 314¹, 315, 315^{1a}”; - alineatele (1¹), (3) se abrogă. 8. La articolul 404¹: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 9. La articolul 409: - la alineatul (1) după cuvintele „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 10. La articolul 409²: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 11. La articolul 411: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (1¹) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 12. La articolul 415¹: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

	- alineatul (3) se abrogă. 13. La articolul 417: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 14. La articolul 418: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 15. La articolul 420: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 16. La articolul 421: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 17. La articolul 423¹: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 18. La articolul 423²: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;	

	- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 19. La articolul 423²: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 20. La articolul 423⁵: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie în mod colegial procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni în mod colegial sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 21. La articolul 423⁶: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 22. La articolul 423⁷: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 23. La articolul 423⁸: - la alineatele (1), (2) și (3) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (4) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (5) se abrogă.

	24. La articolul 423⁹: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se abrogă. 25. La articolul 423¹⁰: - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”; - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”; - alineatul (3) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut: „(3) Procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la art.126¹, 134¹ alin.(2), 154, art.157 alin.(7) și (8), art.273 pct.9), 9¹), 11), 15) și 16) se remit spre examinare comisiei administrative, iar procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la art. 178 și 179 se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente, în cazul în care agentul constataitor consideră necesară aplicarea măsurii de siguranță prevăzute la art.439⁶.” 26. Articolul 423¹¹ se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut: „Articolul 423¹¹. Competența autorității tutelare (1) Autoritatea tutelară constată și examinează contravențiile prevăzute la art.66. (2) Sînt în drept să constate contravenții, să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni primarul, viceprimarul, șefii de direcții desemnate în calitate de autorități tutelare teritoriale și adjuncții lor. 27. La articolul 437 alineatul (2) sintagma „alin.(4)-(6)” se exclude. 28. La articolul 439⁸: - la alineatul (2) cuvintele „instanța de judecată, la demersul agentului constataitor,” se înlocuiesc cu sintagma „agentul constataitor”; - alineatul (3) se abrogă; - la alineatul (4) cuvintele „instanța de judecată” se înlocuiesc cu sintagma „agentul constataitor”; - alineatul (7) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„(7) În cel mult 3 zile de la data emiterii deciziei, copia de pe aceasta se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional. Faptul expedierii se consemnează în dosar.”

- se completează cu un nou alineat (8) cu următorul cuprins:

„(8) Decizia privind suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor poate fi contestată în condițiile prevăzute la art.448”

29. La articolul 441 alineatul (1) se completează cu litera a¹⁾ cu următorul cuprins:

„a¹⁾ fapta nu întrunește elementele contravenției”

30. La articolul 448:

- titlul articolului se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„**Articolul 448.** Contestația împotriva deciziei emise în cauza contravențională de agentul constator, comisia administrativă sau procuror”

- la alineatul (1) cuvintele „decizia emisă asupra cauzei contravenționale” se înlocuiesc cu cuvintele „deciziile emise în cauza contravențională”, sintagma „agentului constator” se exclude, iar cuvintele „emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art.447¹ alin.(8)” se substituie cu lexemul „aducerii acesteia la cunoștință”;

- la alineatul (2) cuvintele „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale,” se exclud;

- alineatul (3) și (7) se abrogă;

- alineatul (4) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„(4) Contestația împotriva deciziei emise în cauza contravențională se depune la autoritatea din care face emitentul, conform competenței teritoriale, care a examinat cauza. În cel mult 5 zile lucrătoare de la data depunerii, autoritatea expediază contestația și dosarul cauzei contravenționale sau, după caz, copia acestuia în instanța de judecată competentă.”

- la alineatul (8) cuvintele „de aplicare a sancțiunii contravenționale” se substituie cu cuvintele „emise în cauza contravențională”.

31. Articolul 453 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 453.** Actele preliminare

(1) În termen de 3 zile lucrătoare de la data repartizării cauzei contravenționale, judecătorul, prin încheiere, după caz:

a) remite cauza contravențională potrivit competenței teritoriale;

b) restituie cauza contravențională în cazul în care:

- nu a fost respectată competența materială prevăzută la art. 395;

- contestația a fost depusă direct în instanța de judecată;

- contestația este vădit tardivă și petiționarul nu solicită repunerea în termen;

- contestația este înaintată de o persoană neîmputernicită;

- contestația nu este semnată.

c) fixează data examinării cauzei contravenționale, dispune citarea părților și altor participanți la ședință, întreprinde alte acțiuni pentru buna ei desfășurare.

(2) Încheierea prin care judecătorul restituie cauza contravențională în temeiul alin. (1) lit. b) poate fi atacată cu recurs.”

32. La articolul 454 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere, poate prelungi termenul de judecare a cauzei a cu câte 30 zile.”

29. După articolul 456 se introduce articolul 456¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 456¹.** Judecata pe baza probelor administrate de către agentul constator

(1) Până la începerea cercetării judecătorești, persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în procesul-verbal cu privire la contravenție și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate de către agentul constator.

(2) Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate de către agentul constator, decât dacă persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție declară că recunoaște în totalitate

faptele indicate în proces-verbal cu privire la contravenție și nu solicită administrarea de noi probe.

(3) Pînă la începerea cercetării judecătorești, instanța întreabă persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate administrate de către agentul constator, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, apoi acordă cuvîntul agentului constator, părții vătămate și celorlalte părți asupra cererii formulate.

(4) Instanța de judecată admite, prin încheiere, cererea dacă din probele administrate rezultă că faptele persoanei în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție sînt stabilite, dacă sînt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse și procedează la audierea persoanei în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție.

(5) În caz de soluționare a cauzei prin aplicarea prevederilor alin.(1), hotărîrea va conține suplimentar mențiunea despre judecarea cauzei pe baza probelor administrate de către agentul constator.

(6) Persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție care a recunoscut săvîrșirea faptelor indicate în procesul-verbal cu privire la contravenție și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate de către agentul constator beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul sancțiunii cu arest contravențional, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul sancțiunii sub formă de amendă.

(7) În caz de respingere a cererii, instanța dispune judecarea cauzei în procedură generală."

30. La articolul 459 alineatul (3) se abrogă.

31. Articolul 460 va avea următorul cuprins:

„Articolul 460. Deliberarea și adoptarea hotărîrii”

(1) Instanța de judecată hotărîște asupra cauzei contravenționale în camera de deliberare.

(2) Dispozitivul hotărîrii se semnează de judecător și se pronunță în ședință publică imediat după deliberare.

	(3) După pronunțarea dispozitivului hotărârii, președintele ședinței de judecată declară ședința închisă. (4) Participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii li se expediază copia acestuia în decurs de 3 zile lucrătoare. (5) Contravenientului prezent la pronunțarea hotărârii, care a fost sancționat cu arest contravențional, precum și contravenientului reținut i se înmânează neîntârziat, contra semnătură, dispozitivul hotărârii. (6) Instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă: a) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la comunicarea dispozitivului hotărârii, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 15 de zile este un termen de decădere; b) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea sau comunicarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de recurs. (7) În cazurile prevăzute la alin.(5), completul de judecată va întocmi hotărârea integrală în termen de 20 zile lucrătoare de la data solicitării sau atacării, după caz.” 31. Articolul 463 se abrogă. 32. Capitulul VII¹ PROCEDURA SCRISĂ DE EXAMINARE A CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ se abrogă. 33. La articolul 473 alineatul (1) punctul 2) lit. c) după cuvântul „dispune” se adaugă cuvântul „doar o singură dată”, iar sintagma „dacă este necesară administrarea de probe suplimentare,” se exclude. 34. La articolul 479 se introduce alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) În cazul în care demersul prevăzut la alin.(1) este înaintat de către o persoană neîmputernicită sau nu mai este susținut de către cel care l-a înaintat, judecătorul, printr-o încheiere susceptibilă de recurs, dispune restituirea acestuia” <i>Propunerile de modificare a Codului contravențional au drept scop de a descărca instanța de judecată de examinarea cauzelor contravenționale în fond cu mici excepții.</i> <i>În jurisprudența sa (DCC nr. 161 din 02 noiembrie 2021, § 25), Curtea Constituțională a relevat că dreptul de acces la o instanță de judecată stabilită de lege, ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil,</i>

implică faptul ca instanța de judecată sesizată să poată soluționa, în baza normelor de drept și a unei proceduri judiciare, orice chestiune care ține de competența sa (Argyrou și alții v. Grecia, 15 ianuarie 2009, §24). Mai mult, prin noțiunea de „tribunal”, articolul 6§1 din Convenție are în vedere nu doar o instanță de tip clasic, integrată în structurile judiciare ale unei țări. Dimpotrivă, există posibilitatea ca o autoritate învestită să examineze chestiuni care țin de un anumit domeniu să respecte acest standard. Ceea ce contează sunt garanțiile, atât cele de fond, cât și cele procedurale, care sunt puse în aplicare (Rolf Gustafson v. Suedia, 1 iulie 1997, § 45).

De asemenea Curtea Constituțională (HCC nr.18 din 30 iunie 2020 § 108) a reținut că incriminarea faptelor, stabilirea pedepsei pentru acestea, precum și regimul executării acestora țin de competența Parlamentului și se bazează pe rațiuni de politică penală. Parlamentul posedă, în acest sens, o marjă de discreție, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei și respectă principiile constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr.49 din 31 mai 2018, § 29; DCC nr.88 din 12 septembrie 2019, § 19, DCC nr.54 din 2 iunie 2020, § 28).

Având în vedere aceste raționamente și că deciziile agentului constator pot fi contestate prin prisma art. 448 din Codul contravențional se consideră oportun de a stabili faptul că instanța de judecată să fie învestită în special cu examinarea contestațiilor și nu a cauzelor contravenționale în fond. Mai mult ca atât, este de menționat că, într-o asemenea, manieră Codul contravențional a fost modificat fiind stabilită atribuția agentului constator de a aplica confiscarea specială în cazul contravențiilor de contrabandă.

În acest context sancțiunile contravenționale sub formă de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate; privare de dreptul de a deține anumite funcții; privare de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule, dreptul de deținere sau port și folosire a armei) și muncă neremunerată în folosul comunității se propune a fi dată în competența agentului constator, după caz, procurorului și comisiei administrative.

La fel, luând în considerare că se propune excluderea din Codul penal a infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe,

Codul contravențional urmează a fi modificat în sensul stabilirii în calitate de contravenție a faptelor respective, inclusiv cu instituirea sancțiunii contravenționale sub formă de anulare a dreptului de a conduce vehicule.

În aceeași ordine de idei, se propune ca suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor, de asemenea, să fie atribuite agentului constator.

Este de menționat că, la moment, nu este prevăzut în calitate de temei de încetare a procesului contravențional situația în care fapta nu întrunește elementele contravenției, însă această circumstanță se impune a fi reglementată.

O altă propunere se referă la procedura de contestare a deciziilor emise de autoritatea competentă, și anume se specifică expres faptul că pot fi contestate toate deciziile emise de agentul constator, comisia administrativă și procuror. Aici este de menționat că articolul 448 în redacția actuală face referire doar la agentul constator, însă potrivit art. 393 alin. (1) din Codul contravențional sunt competente să soluționeze cauzele contravenționale: instanța de judecată; procurorul; comisia administrativă; agentul constator (organele de specialitate specificate la art. 400-423¹²). Astfel, prin interpretarea ad litteram a prevederilor Codului contravențional rezultă că deciziile comisiei administrative nu pot fi contestate.

Totodată, se exclud limitele circumstanțiale în privința repunerii în termenul de înaintare a contestației, or restrângerile specificate la moment atentează nejustificat la dreptul de acces la justiție.

La moment procedura contravențională nu prevede posibilitatea restituirii a cauzelor contravenționale, însă practica judiciară arată că o asemenea reglementare este necesară.

Sunt situații când sunt expediate instanței de judecată cauze contravenționale care sunt de competența materială ale altor autorități sau când contestațiile sunt înaintate contrar prevederilor art. 448 alin. (4) direct în instanța de judecată fără a fi anexate la acestea materialele dosarului contravențional. Astfel, se propune nouă redacție a art. 453 din Codul contravențional care reglementează actele preliminare ale instanței de judecată la primirea dosarului.

Subsidiar, se propune ca la faza de primire a contestației în procedură să fie posibilă restituirea acesteia când este vădit tardivă și petiționarul nu solicită repunerea în termen, și este înaintată de o persoană neîmpunernică.

În practică se întâmplă deseori ca examinarea unei contestații să fie mult mai complexă ca examinarea unei cauze penale. Tot așa, se întâmplă ca contestația să fie înaintată peste termenul de 15 zile prevăzut de art. 448 Cod contravențional și datorită complexității să fie examinată o perioadă îndelungată de timp ca ulterior să fie respinsă ca fiind tardivă, fapt ce duce la consumarea irațională de resurse.

Cum s-a menționat supra sunt cauze contravenționale care depășesc complexitatea unor categorii de cauze penale, în funcție de numărul de participanți și/sau probatoriul care urmează a administrat. Pentru soluționarea lor este necesar de mult timp și resurse, însă termenul de prescripție de atragere la răspundere contravențională de 1 an de zile calculat din ziua comiterii contravenției și până la rămânerea definitivă a hotărârii. În consecință, asemenea cauze pot înceta în legătura cu expirarea termenului de atragere la răspundere contravențională. Din aceste considerente se propune completarea Codului contravențional cu un articol nou care să reglementeze o procedură simplificată de examinare a cauzelor contravenționale similară cu cea prevăzută la art. 364¹ Cod de procedură penală. Această procedură va spori celeritatea procesului, va diminua volumul de lucru a instanțelor de judecată și va reduce numărul de ședințe în urma cărora poate fi pronunțată o hotărâre. Totodată, pentru a încuraja solicitarea unei asemenea proceduri se propune reducerea sancțiunilor similare prevederilor din Codul de procedură penală.

În aceeași ordine de idei, s-a intervenit cu propuneri și în cadrul procedurii de executare a sancțiunilor contravenționale.

O altă propunere este de a fi pronunțat dispozitivul hotărârii cu motivarea acesteia în anumite situații.

Potrivit Recomandării nr. R (87)18 al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, acorduri

de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea Scoppola v. Italia (nr.2) [MC], hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135).

Codul contravențional nu prevede expres și din natura prevederilor acestuia nu poate fi dedus faptul că instanța de recurs examinează cauzele contravenționale doar în chestiunile de drept.

Potrivit Legii nr. 208 din 17 noiembrie 2016 privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (în vigoare din 16 martie 2017) art. 473 alin. (1) pct. 2) Cod contravențional a fost modificat prin crearea posibilității instanțelor de recurs de a se expune asupra fondului cauzei, fiind stabilite expres cazurile când poate dispune rejudecarea.

În inerția prevederilor art. 473 până la intrarea în vigoare a modificărilor din 16 martie 2017, instanțele de recurs dispun rejudecarea cauzelor contravenționale pe motivul că ar fi necesară administrarea de noi probe. Prin acest temei, cauzele contravenționale pot fi trimise la rejudecare ori decâte ori instanța de recurs găsește de cuviință până când poate fi prescris termenul de atragere la răspundere contravențională.

Având în vedere cele expuse, se propune excluderea acestui temei de dispunere a rejudecării, cu posibilitatea dispunerii rejudecării doar o singură dată. Mai mult ca atât un asemenea temei pentru dispunerea rejudecării nu îl găsim nici în Codul de procedură penală.

La fel, în contextul modificărilor propuse, procedura scrisă prevăzută de Capitolul VII¹ (PROCEDURA SCRISĂ DE EXAMINARE A CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ) va deveni caducă și astfel urmează a fi abrogat capitolul menționat.

	<i>În susținerea acestor propuneri este de evidențiat faptul că nu sunt identificate anumite impedimente de promovare a acestora prin prisma prevederilor constituționale și CEDO.</i>	
Serviciul de Informații Securitate	431. în cuprinsul avizului precedent, Serviciul a menționat despre necesitatea înlocuirii sintagmei „<i>informație secretizată</i>”, prevăzută la Art. II pct. 1) din proiect, cu sintagma „<i>informații atribuite la secretul de stat</i>”, din considerentul că, în redacția propusă de către autorul proiectului, noțiunea interferează conceptului de „<i>informații atribuite la secret de stat</i>” reglementat în Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, creând în acest fel riscul unei interpretări extensive. Deși autorul proiectului, în cadrul sintezei a argumentat că termenii din Codul de procedură penală urmează a fi interpretați în sensul menționat exclusiv în cod, totuși, considerăm imperios înlocuirea sintagmei propuse cu sintagma „<i>informații atribuite la secretul de stat</i>”, întru evitarea dublării terminologiei juridice în raport cu același informații și consolidării unei	430. Precizare Conform art. 33 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, termenul de avizare a proiectelor de actele normative este de 10 zile lucrătoare. În temeiul pct. 201 și 202 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, în cazul în care o autoritate/instituție publică a exprimat obiecții în privința proiectului anunțat, autorul, după analiza acestora, transmite sinteza, cu argumentările respective, și proiectul definitiv (însoțit de nota informativă) tuturor participanților la avizare, inclusiv celor care au comunicat absența obiecțiilor. În cazul în care autorul a luat în considerare obiecțiile expuse de către participanții la avizare și, în decurs de 5 zile lucrătoare de la prezentarea sintezei și a proiectului definitiv, participanții la avizare nu înaintează nicio obiecție cu privire la acesta, proiectul este considerat ca fiind avizat. 431. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 322 și 323 din sinteză. Suplimentar menționăm că utilizarea noțiunii respective este expusă într-un sintagmă care poate fi integrat cu dispozițiile din Codul de procedură penală astfel încât să se poată interfera corespunzător cu instituțiile în care aceasta este utilizată. Mai mult, noțiunile definite în Codul de procedură penală trebuie formulate și compactate astfel încât să nu devieze de la forma sa definită în articolul 6, fiind ușor

	practici duble de exprimare. Or, în cadrul procesului penal, pot fi anexate la dosar documente care conțin informații care în afara procesului penal se consideră a fi informații atribuite la secret de stat, iar după pornirea urmăririi penale, aceasta vor fi recalificate irelevant ca fiind informații secretizate, fapt care urmează a fi evitat. Totodată, luând în considerare că noțiunea de „informații atribuite la secretul de stat” este utilizată consecvent în actele normative naționale, considerăm inoportună includerea sintagmei „informație secretizată”, chiar dacă aceasta va fi utilizată doar în cadrul procesului penal. Luând în considerare aspectele prenotate, propunem următoarea formulare pentru pct. 15¹⁾ al art. 6, expus la Art. II pct. I din proiect: „15¹⁾ informații atribuite la secretul de stat — orice informație, document sau material, indiferent de forma și caracteristicile fizice a acesteia, căreia i s-a atribuit un anumit grad de secreziare în conformitate cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat”.	folosite pentru exprimarea înțelesurilor gramaticale ale acestora.
	432. Precizare Codul de procedură penală este o lege organică, și are o forță juridică superioară Hotărârilor Guvernului. Astfel, conform tehnicii legislative, urmează ca actele normative inferioare să fie adaptate actelor normative cu forță juridică superioară, ci nu invers. Complementar celor inserate în nota informativă, subliniem că, la lucrările grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului Justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căreia au fost analizate propuneri de modificare a prezentului proiect, nu au fost ridicate obiecții referitoare la procesul de secretizare a anumitor părți din documente sau material ale cauzei penale, decât ajustarea cadrului legal în vederea excluderii pronunțării în ședință publică a unor părți din hotărârile emise în cazurile examinate în ședință închisă, divulgarea căreia ar afecta interesul respectării moralității, ordinii publice, securității naționale, când interesele	432. Reiterăm importanța reglementării în Codul de procedură penală a conceptului de „sanitizare a actelor procedurale”, ce constă în întreprinderea de măsuri în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secretul de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei „Secret de stat”. Propunerile formulate prenotate au drept obiectiv sporirea eficienței sistemului de justiție penală din Republica Moldova, prin îmbunătățirea mecanismului de asigurare a drepturilor omului în cadrul procesului penal și consolidarea statului de drept democratic și modern, or, urmare a sanitizării documentelor, părților în proces li se vor asigura la maxim dreptul la apărare, precum și prezentarea activă și în condiții egale a pozițiilor lor în cadrul ședinței de judecată (respectarea principiului contradictorialității). În această ordine de idei, propunem repetat următoarele: 1) completarea articolului 6 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 cu un punct nou, cu următorul cuprins: „sanitizarea actelor procedurale — ansamblul de măsuri întreprinse în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite

la secret de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei: „Secret de stat”; 2) articolul 18 alineatul (4) din proiect să fie expus în următoarea redacție: „(4) Hotărârile instanței de judecată se pronunță în ședință publică. Hotărârile instanței care conțin informații atribuite la secretul de stat, se pronunță public doar în urma sanitizării.” În consecință, propunem excluderea alineatului (5) al articolului 18 din proiect. 3) la punctul 96 din proiect, propunem ca articolul 340 alineatul (4) să fie redat cu următorul cuprins: „(4) Hotărârea judecătorească, după caz sanitizată, și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.” 4) completarea articolului 293 cu alineatul (3¹), cu următorul cuprins: „(3¹) Materialele urmăririi penale pe care sunt aplicate parafe de secretizare, vor fi prezentate persoanelor menționate la alineatul (1) care nu au drept de acces la secretul de stat, doar în urma sanitizării acestora de către persoanele care le-au întocmit.” 5) completarea articolului 296 alineatul (5) cu următoarea propoziție: „în cazul în care rechizitoriul are aplicată parafa de secretizare, se va ține cont de prevederile art. 293 alin. (3¹).” 6) Propunem următorul conținut pentru articolul 385 alineatul (7) expus în proiect: „(7) În cazul prezentei în dosar a informațiilor atribuite la secretul de stat, odată cu adoptarea sentinței, instanța stabilește parafa de secretizare a acestuia corespunzător gradului de secretizare al informațiilor respective, în corespundere cu prevederile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Suplimentar, în vederea asigurării respectării prevederilor art. 18 alin. (4), instanța sanitizează sentința.” 7) Propunem următoarea redacție pentru punctul 4¹ din articolul 397: „4¹) hotărârea cu privire la aplicarea parafei de secretizare, în cazul prezentei în conținutul acesteia a informațiilor atribuite la secretul de stat;” 8) Articolul 437 alineatul (1) punctul 1¹ din proiect îl propunem în următoarea redacție:	minorilor sau protecția vieții private a părinților în proces o cer, în scopul protejării informației ce constituie secret de stat, taină comercială ori a unei alte informații a cărei divulgare este interzisă prin lege. Mai mult, în grupul de lucru au participat reprezentanții mai multor instituții în care activează organe de urmărire penală care nu au obiectat la aceste intervenții. Suplimentar menționăm că intervențiile ce privesc transpunerea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, vor face obiectul unui proiect de lege separat, astfel încât să fie transpuse corespunzător dispozițiile actelor internaționale care să cuprindă mai multe acte normative și să fie aplicate concomitent, drept exemplu: Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul administrativ, Codul contarvențional.

„1¹) sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei, în partea ce vizează temeinicia secretizării și categoriile de informații atribuite la secret de stat.”

9) Articolul 444 alineatul (1) să fie completat cu punctul 3¹) cu următorul cuprins:

„3¹) hotărârea a fost secretizată neîntemeiat;”;

10) completarea articolul 449 alineatul (2) cu litera c¹), cu următorul cuprins: „c¹) desecretizează hotărârea.”

Deși autorul proiectului a refuzat propunerile prenotate, expunem următoarele aspecte cu referire la argumentele autorului din sinteză:

În corespundere cu pct. 31 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, „*Dacă unele părți ale unui document (spre exemplu, pagini, paragrafe, secțiuni, anexe) conțin informații ce se atribuie la diferite grade de secretizare, pe acestea se vor aplica parafetele corespunzătoare gradului de secretizare respectiv. În acest caz, gradul de secretizare atribuit documentului integral va fi cel al părții cu cel mai înalt grad de secretizare.*”

Astfel, constatăm că în cazul în care hotărârea instanței de judecată va conține informații atribuite la secretul de stat, întreaga hotărâre urmează a fi secretizată corespunzător gradului de secretizare al informațiilor care o conțin.

Deși autorul proiectului a menționat despre forța juridică superioară a legii organice, în raport cu Hotărârea Guvernului, este de notat, că în acest aspect, se urmărește respectarea legislației cu privire la gestionarea informațiilor atribuite la secretul de stat, care a fost detaliată prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice.

Suplimentar, este de menționat că obligația de aplicare a parafetei pe purtătorii materiali de informații atribuite la secretul de stat, este prevăzută și la art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, care este o lege organică, cu aceeași forță juridică ca și Codul de procedură penală.

În același context, Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat este o lege specială care reglementează nemijlocit procedura de secretizare și gestionare a informațiilor atribuite la secretul de stat, obligatorie în toate cazurile în care se implică lucrul cu informații atribuite la secret de stat.

Totodată, art. 14 alin. (2) din legea menționată, stipulează că „*Parafa de secretizare trebuie să fie aplicată în partea superioară a fiecărei pagini, iar fiecare pagină va fi numerotată*”, iar art. 11 alin. (4) din legea nominalizată, prevede că „*Pagini, paragrafe, secțiuni dintr-un anumit document sau din anexele la acesta pot necesita atribuirea unor grade diferite de secretizare și trebuie, în acest caz, să poarte mențiunea corespunzătoare. Gradul de secretizare atribuit documentului ca întreg coincide cu acela al părții sale căreia i s-a atribuit gradul de secretizare cel mai înalt.*”

Astfel, reiterăm despre imposibilitatea de secretizare parțială a unui document care conține informații atribuite la secretul de stat, or aceasta ar contravine prevederilor legale menționate.

Menționăm repetat, că conceptul de sanitizare este reglementat la art. 41 alin. (2) din Decizia Comisiei Europene nr. 2019/1961 din 17 octombrie 2019 privind normele de punere în aplicare pentru gestionarea informațiilor Confidențiel UE/EU Confidențial și Secret UE/Eu Secret, fiind o operațiune de creare a unui extras declasificat, urmare a declasificării parțiale a unui document secretizat.

Totodată, luând în considerare că la această etapă se reglementează secretizarea sentinței în cadrul procesului penal, urmează a fi examinate propunerile Serviciului și implementat conceptul de sanitizare, nefiind valabil argumentul autorului proiectului că transpunerea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, se va realiza ulterior.

Suplimentar, menționăm că deși unele autorități nu au obiectat referitor la procesul de secretizare a anumitor părți din document sau materiale ale cauzei penale, potrivit art. 5 alin. (5) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, „*Serviciul de Informații și Securitate elaborează, împreună cu autoritățile administrației publice și Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat, și prezintă Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative în domeniul protecției secretului de stat.*”

	Totodată, potrivit art. 22 alin. (1) lit. b) din legea nominalizată, „<i>Organele de protecție a secretului de stat sunt b) Serviciul de Informații și Securitate</i>.” Respectiv, în acest sens, solicităm luarea în considerare a propunerilor formulate. 433. Propunem modificarea primei propoziție de la articolul 213 alin. (5), astfel încât să fie redată după cum urmează: „(5) Informațiile atribuite la secretul de stat pot fi prezentate sau comunicate apărătorilor și altor reprezentanți, precum și persoanelor care în conformitate cu normele de procedură penală ar putea cunoaște aceste informații, doar după perfectarea de către persoanele respective a dreptului de acces la secretul de stat, urmată de depunerea unei declarații de nedivulgare a acestor informații.”. Propunerea enunțată este necesară din considerentul că, apărătorii în cadrul procesului penal, prin interpretarea eronată a prevederilor alin. (5) al art. 213 din Codul de procedură penală, consideră că din oficiu dețin drept de acces la secretul de stat, urmând a depune doar declarația de nedivulgare a acestor date. Cu toate acestea, alin. (1) din articolul vizat, stabilește expres că „<i>în cursul procesului penal, pentru apărarea informației ce constituie secret de stat se întreprind măsuri prevăzute de prezentul cod, de Legea cu privire la secretul de stat și de alte acte noamative</i>.”. În acest context, art. 24 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, stipulează că „<i>Perfectarea dreptului de acces la secretul de stat al cetățenilor Republicii Moldova se realizează în mod benevol, potrivit cu Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor peasoane juridice, și prevede: <u>stabilirea necesității de a lucra cu informații atribuite la secret de stat</u></i>.”. Totodată, potrivit art. 39 lit. b¹) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, „<i>Consiliul Unirii Avocaților are următoarele atribuții: b¹) asigură accesul avocaților la secretul de stat și decide asupra perfectării dreptului de acces la secretul de stat, potrivit prevederilor Legii nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat</i>.”.
433. Nu se acceptă Dispozițiile art. 213 alin. (5) asigură respectare dreptului la apărare. În acest sens, reieșind din dispozițiile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, perfectarea dreptului de acces la secretul de stat se realizează în mod benevol. Astfel, în ipoteza în care apărătorul nu va dori să-și perfecțieze dreptul de acces la secretul de stat, atunci în ipoteza propusă de autorul avizului, există riscul de a se încălca dreptul al apărare. În temeiul art. 6 § 1 din Convenție sunt permise doar măsurile de limitare a dreptului la apărare al acuzatului care sunt absolut necesare (Van Mechelen și alții împotriva Țărilor de Jos, pct. 58). De altfel, pentru ca inculpatul să beneficieze de un proces echitabil, toate dificultățile cauzate apărării de o limitare a drepturilor sale trebuie să fie suficient compensate prin procedura urmată în fața autorităților judiciare (Doorson împotriva Țărilor de Jos, pct. 72; Van Mechelen și alții împotriva Țărilor de Jos, pct. 54). Astfel, limitarea dreptului de acces la secretul de stat este compensată prin declarația depusă de apărător de nedivulgare a acestor date.	

Agencia de Guvernare Electronica	în această ordine de idei, conchidem că propunerea formulată vine să înlăture o neclaritate actuală, stabilind expres obligativitatea de perfectare a dreptului de acces la secretul de stat de către apărători, în cazul operării în dosar cu informații atribuite la secretul de stat, cu ulterioara depunere a declarației de nedivulgare. 434. Considerăm oportun la pct. 44 din proiect, sintagma „se trec la bugetul de stat”, să fie substituită cu sintagma „se restituie autorităților care le-au eliberat”, în vederea uniformizării practicii ca și în cazul hotărârii cu privire la corpurile delictate adoptate până la soluționarea cauzei penale, or, în redacția propusă, banii sau alte valori materiale vor fi trecute la bugetul de stat, și nu direct la autoritatea care a desfășurat activitatea specială de investigații. Concomitent, propunem organizarea unei ședințe interinstituționale, cu participarea tuturor subiecților cointeresați, în vederea examinării propunerilor respective și stabilirea unei formulări optime, în acest sens. 435. Pornind de la misiunea AGE de implementare a politicii în domeniul e-Transformării și interoperabilității, considerăm necesar să prezentăm unele contraargumente în privința neacceptării de către autor a obiecțiilor la Art.II din proiectul de lege, expuse de Agenție la etapa primei avizări, și anume: Cu referire la pct.84 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege, prin care Ministerul Justiției nu a acceptat propunerea AGE de completare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (în continuare – <i>CPP</i>) cu modificări ce ar permite depunerea plângerii/denunțului, cererilor de apel, de recurs și a celei de recurs în anulare în format electronic, cu aplicarea semnăturii electronice calificate, ca fiind una prematură, considerăm că argumentarea invocată este una lipsită de temei și denotă o interpretare eronată și restrictivă de către minister a acestei novații legislative. Nu negăm faptul că, în condițiile actuale, semnătura electronică calificată nu este deținută și utilizată de către toți cetățenii Republicii Moldova. Însă, considerăm necesar să clarificăm că propunerea respectivă nu se referă la utilizarea exclusivă a semnăturilor electronice calificate la depunerea demersurilor și cererilor enunțate supra, ci doar la instituirea unei
	434. Precizare Rațiunea restituirii la bugetul de stat a banilor care nu au asupra lor urme ale infracțiunii derivă din faptul că mijloacele financiare să nu fie blocate până la soluționarea cauzei penale de către procuror sau instanța de judecată, iar odată ce scoși din bugetul autorității urmează a fi introduși în circuitul bugetar. 435. Precizare Suplimentar opiniei autorului de la pct. 84 din sinteză care rămîne valabilă, menționăm că, Codul de procedură penală nu este restrictiv la aspectele privind comunicarea cererilor, demersurilor și materialelor cauzei prin mijloace de comunicare electronice ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. Mai mult, există tendința și instituită o practică la nivelul tuturor instituțiilor în care se acceptă înaintarea acestora în formă electronică. Însă, în contextul în care nu a fost implementat sistemul informational e-Dosar judiciar, este prematur de a reglementat aceste aspecte.

modalități alternative la depunere a acestora în formă fizică. Astfel, această propunere au rolul de a permite atât depunerea demersurilor și cererilor în formele deja indicate la art.263, 405, 430 și 455 din CPP, cât și, ca o opțiune, în cazul în care persoana dispune de semnătură electronică calificată, depunerea acestora în format electronic și semnate electronic. Menționăm, însă, că tocmai lipsa unei asemenea alternative ar crea o discriminare în raport cu anumite categorii de persoane care dețin semnătură electronică calificată. Mai mult ca atât, oportunitatea instituirii unei alte opțiuni de a depune cereri și demersuri, decât în formă fizică, rezidă din dreptul universal al persoanelor de a le fi asigurat accesul liber la justiție, statuat la art.20 din Constituția Republicii Moldova, cât și din realitățile sociale în care procentul populației care utilizează tehnologiile informaționale se majorează în proporție semnificativă și va deveni în viitor, indubitabil, majoritar. Concomitent, este necesar să luați în considerare și faptul că utilizarea semnăturii electronice calificate poate aduce o serie de avantaje, cum ar fi: • <i>autenticitatea și integritatea</i> – semnătura electronică calificată poate oferi o confirmare puternică a identității semnatarului și a autenticității documentului. Acest lucru contribuie la prevenirea falsificării și manipulării ulterioare a documentelor; • <i>simplificarea procesului</i> – utilizarea semnăturilor electronice calificate poate simplifica și accelera procesul de înaintare a cererilor și demersurilor. Nu mai este nevoie de imprimare, semnare manuală și trimiterea documentelor fizice prin poștă sau depune prin deplasare la sediul autorității publice; • <i>reducerea costurilor și a timpului</i> – utilizarea semnăturilor electronice calificate poate reduce costurile asociate cu gestionarea documentelor în format fizic, cum ar fi imprimarea, transportul și stocarea. De asemenea, poate scurta timpul necesar pentru finalizarea proceselor judiciare.	436. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 84 din sinteză.
436. În contextul celor invocate, AGE reiterează obiecție expusă în pt.4 din avizul său nr.3007-24 din 08.02.2023 și insistă asupra completării proiectului de lege cu modificările la art.263, 405, 430 și 455 din CPP, după cum urmează:	

1. Articolul 263 se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins: „(9) <i>Plângerea sau denunțul depuse în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalente cu documentele depuse pe suport de hârtie semnate cu semnătura olografă.</i>”; 2. Articolul 405 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) <i>Cererea de apel depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.</i>”; 3. Articolul 430: primul alineat devine alineatul (1); se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: „(2) <i>Cererea de recurs depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.</i>”; 4. Articolul 445 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) <i>Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.</i>”; 5. Articolul 455 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) <i>Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.</i>” .	437. Precizare Implementarea Sistemului informațional judiciar în activitatea instanțelor judecătorești va fi precedat de un proiect consolidat de modificare a mai multor acte normative în care se vor regăsi aspectele cu privire la extinderea utilizării semnăturii electronice calificate la un număr mai mare de acte procesuale penale, inclusiv Codul de procedură penală.
	437. În aceeași ordine de idei, reiterăm necesitatea prioritizării de către Ministerul Justiției a implementării Sistemului informațional judiciar în activitatea instanțelor judecătorești, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.593/2017 și Hotărârea Guvernului nr.794/2018 prin care au fost aprobate Conceptul tehnic al Sistemului informațional judiciar și, respectiv, Regulamentul privind organizarea și funcționarea sistemului informațional menționat. Considerăm că o abordare constructivă și susținută în acest sens va permite nu doar extinderea utilizării semnăturii electronice calificate la un număr mai mare de acte procesuale penale, dar va permite și utilizarea intensivă a sistemelor informaționale de stat partajate, instituite deja de către Guvern și puse la dispoziția autorităților publice, în special platforma de

	interoperabilitate (MConnect), serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul guvernamental de notificare electronică (MNotify), serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay). La rândul său, AGE, în calitate de posesor al sistemelor informaționale partajate, își confirmă disponibilitatea de a acordare a suportului informațional și metodologic necesar Ministerului Justiției și autorităților publice din sectorul justiției în promovarea inițiativelor menite să transpună politicile statului în domeniul modernizării serviciilor publice și e-transformării guvernării, cu asigurarea concomitentă a utilizării eficiente a resurselor financiare în beneficiul cetățeanului, mediului de afaceri și a societății în general.	
Procuratura Anticorupție	438. Art. I Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 Articolul 80 (2). (2) În cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie un acord de cooperare, iar instanța de judecată acceptă acest acord, limitele de pedeapsă prevăzute în Partea specială a prezentului cod se reduc cu o doime. Reducerea limitelor de pedeapsă cu o treime pentru încheierea acordului de cooperare, când învinutul prezintă probe și se angajează activ în descoperirea infracțiunii, nu prezintă o posibilitate atractivă de a aplica pentru această procedură, ceea ce ar genera riscuri de inaplicabilitate a acestei instituții și nemijlocit ar duce la sporirea eforturilor autorităților pentru a acumula probele necesare în vederea stabilirii adevărului, care de regulă implică resurse umane, materiale dar și durează în timp. În vederea respectării reglementărilor instituțiilor de drept penal, logicii juridice de amplasare a normelor și excluderii dublării normelor juridice, se impune ca a doua teză din art.80 alin.(2) din proiect să fie exclusă. În acest sens, se stabilește că cazurile și procedura de suspendare condiționată a executării pedepsei sau de suspendare parțială a executării pedepsei este reglementată la art.90 și 90¹ din Codul penal. Astfel, reieșind din modificările propuse în proiect, se constată că în conținutul respectivelor norme penale se reglementează posibilitatea aplicării acestor instituții penale în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare.	438. Se acceptă parțial Articolul 80 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) În cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare, iar instanța de judecată acceptă acest acord, limitele de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a prezentului cod se reduc cu două cincimi. La stabilirea pedepsei cu închisoare se aplică suspendarea condiționată a executării pedepsei sau suspendarea parțială a executării pedepsei, în modul prevăzut de lege.”; Teza a doua din art. 80 alin. (2) expune claritate în ipoteza în care se va aplica pedeapsa închisorii. În acest caz urmează a fi aplicată suspendarea condiționată a executării pedepsei (art. 90 din Codul penal) sau suspendarea parțială a executării pedepsei (art. 90¹ din Codul penal).

	439. Articolul 90. În situația existenței intenției privind reglementarea posibilității aplicării suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul infracțiunilor deosebit de grave, se consideră oportun ca în conținutul art.90 alin.(1) din Codul penal, după textul „<i>cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență</i>” să se completează cu textul „<i>sau în cazul infracțiunilor pentru care a fost încheiat acordul de cooperare,</i>”, fără a indica asupra cuantumului pedepsei stabilite, și deja la art.90 alin.(4¹) din proiect, se va indica că suspendarea condiționată a executării pedepsei se va aplica și persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave. În caz contrar, reieșind din reglementările art.90 alin.(1) din Codul penal, se stabilește că intenția respectivelor modificări nu va putea fi realizată în cazul mai multor infracțiuni deosebit de grave. În acest sens, poate fi exemplificat art.190 alin.(6) sau art.191 alin.(5) din Codul penal, care prevede pedeapsa cu închisoare „<i>de la 8 la 15 ani</i>”, respectiv, în situația reducerii cu o treime limitelor limitelor de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a Codului penal, noile limite se vor încadra între „<i>de la 5 ani și 4 luni la 10 ani</i>”, circumstanțe care ar face imposibilă aplicarea art.90 din Codul penal, prin raportare la alineatul (1) al acestui articol. De notat că, componentele de infracțiuni cu pedepse similare ar mai putea fi identificate în conținutul Codului penal. Suplimentar, urmează a se atrage atenția că teza a doua din art.90 alin.(4¹) din proiect ar intra în contradicție cu art.90 alin.(2) din Codul penal, în cazul pedepsei pentru infracțiunile deosebit de grave. În acest sens, este necesar de analizat dacă nu ar fi necesar de instituit anumite derogări de la perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă prevăzut în limitele de la 1 an la 5 ani, însă potrivit Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 533/MJ/2022 la alin.(2) termenul de probă se modifică și urmează a fi dispus pentru o perioadă maximă de până la 3 ani. Evident că termenul de probă instituit pentru alin.(4¹) este ca excepție de la norma generală, dar considerăm că nu ar trebui să fie mai mare de 5 ani pentru pedepsele privative aplicate în cadrul 439. Se acceptă parțial Articolul 90 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Prin derogare de la alin. (2), dacă a fost încheiat un acord de cooperare perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă nu poate fi mai mic decât jumătate din pedeapsa stabilită de instanța de judecată și mai mare de 6 ani. se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Prin derogare de la alin. (1) și (4), dacă a fost încheiat un acord de cooperare, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei se aplică și persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave.”;

proceduri acordului de cooperare, o variantă de reglementare ar fi de la 1 la 5 ani. Totodată, urmează a se atrage atenția autorului proiectului că în contextul reglementărilor Codului penal (a se vedea art.89 alin.(3)) legiuitorul operează cu textul „<i>termen de probă</i>” atunci când se referă la situația militarilor, în celelalte cazuri, se operează cu termenul „<i>probațiunea</i>”, sau după caz perioada de probațiune, respectiv, reieșind din cele indicate se impune modificarea textului de la art.90 alin.(4¹) din proiect.	440. Articolul 90¹. (3) Sintagma „<i>un an</i>” urmează să fie înlocuită cu „<i>6 luni</i>”. Această reglementare se propune în scopul extinderii discreției procurorului și sporirii atractivității acordului de cooperare pentru persoanele învinuite care ar putea divulga informații importante referitor la comiterea altor infracțiuni de către alți participanți.	440. Nu se acceptă În cazul în care se va diminua termenul de un an, atunci nu se va atinge scopul legii penale, iar statul prin aceste instrumente va „tolera” și „încuraja” criminalitatea în rîndul societății, fapt ce contravine principiilor unui stat de drept și democratic, iar sancțiunea nu va fi proporțională cu fapta săvîrșită pentru descurajarea de a săvîrși o altă infracțiune.	441. Se acceptă parțial Articolul 6 pct. 43¹⁾ va avea următorul cuprins: „43¹⁾ <i>suport informațional</i> – suport material ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind conținutul acțiunilor procesuale efectuate sau a probelor obținute în procesul penal.”	442. Se acceptă parțial 1. La articolul 7 alineatul (3²) va avea următorul cuprins: „(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în fond
nr.122/2003 441. Art. II Codul de procedură penală al Republicii Moldova 43¹⁾ După textul „<i>efectuate</i>” urmează a fi completat cu sintagma „<i>sau</i>”. În contextul argumentelor prezentate în avizul primar și acceptate de autorul proiectului, lecturând textul definiției pentru suportul informațional, în lipsa sintagmei „<i>sau</i>” nu se face o distincție între cele două situații ipotetice a fi posibile, pentru informațiile rezultate din acțiunile procesuale efectuate de reprezentantul organului de urmărire penală și respectiv informații obținute în procesul penal (rezultată din actele anexe la anumite adresări scrise a unei părți, fără ca organul de urmărire penală să efectueze anumite activități procesuale pentru obținerea lor).	442. Articolul 7. (3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei. Reglementarea propusă de autorul proiectului pentru dispoziția prezentului aliniat, inclusiv și cu instituirea unor termene de 5 zile, nu vine să soluționeze problemele existente la zi.			

a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, deliberarea și adoptarea hotărârii judecătorești se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.” se completează cu alineatul (3⁴) cu următorul cuprins: „(3⁴) Ridicarea excepției de neconstituționalitate în procedura controlului judiciar al procedurilor prejudiciare nu suspendă examinarea cererilor, demersurilor plîngerilor și recursurilor.”.	Instanția procesuală a ridicării excepției de neconstituționalitate în procesul penal și sesizarea Curții Constituționale considerăm cu certitudine că necesită o revizuire legislativă. Dreptul părții sau participantului la proces de a critica o normă juridică sub aspectul constituționalității ei, trebuie garantat corespunzător, prin oferirea posibilității sesizării Curții Constituționale. Procedura cu privire la formularea cererilor în acest sens, trebuie să fie una exactă și să urmărească atingerea obiectivului reglementat procesual, și nu un mecanism la care se apelează cu rea credință pentru a tergiversa termenele procesuale. Dacă pentru faza de judecată a examinării în fond a cauzei penale când doar deliberarea și pronunțarea se amână și părțile rămân în așteptarea hotărârii pe caz doar după examinarea excepției ridicate, situația se agravează pentru cauzele aflate în examinare la faza de urmărire penală unde sunt examinate anumite chestiuni la judecătorul de instrucție în ordinea art.313 din Codul de procedură penală și este ridicată o excepție de neconstituționalitate drept rezultat urmărire penală nu poate fi finalizată prin adoptarea uneia din soluțiile prevăzute de art.291 din Codul de procedură penală, iar plângeri în ordinea art.313 din Codul de procedură penală pot fi formulate nelimitat în raport cu orice act adoptat de organul de urmărire penală sau procuror și respectiv în interiorul acestor proceduri pot fi formulate și ridicate excepții de neconstituționalitate. Situația le zi indică asupra faptului că în prezent în anumite dosare de o rezonanță sporită pentru societate se apelează la aceste proceduri defectuoase permise de lege iar cauzele penale rămân blocate la faza de urmărire penală, ceea ce afectează imaginea justiției și percepțiile justițiabilului asupra procesului de efectuare a actului justiției. Soluția legislativă propusă în acest Aviz, pentru a fi implementată prin legea de modificare, urmărește pe de o parte garantarea dreptului persoanei de a formula o sesizare sau de a ridica o excepție de neconstituționalitate în raport cu o normă juridică aplicabilă procedurii lui, prin care se reglementează raporturi juridice ce cad sub imperiul drepturilor fundamentale însă construcția normei contravine prevederilor din Constituție, iar pe de altă parte procedura privind excepția de neconstituționalitate, atât la etapa ridicării ei cât și examinării în fața instanței

de jurisdicție constituțională, nu ar trebui să afecteze dreptul fundamental al celeilalte părți la un proces echitabil, în sensul art.6 CtEDO.

Cu acest prilej, trebuie reținut, în esență, că opțiunea legiuitorului în sensul eliminării măsurii suspendării de drept trebuie să se întemeieze pe faptul că invocarea excepțiilor de neconstituționalitate de către părți este folosită de multe ori ca modalitate de a întârzia judecarea cauzelor.

În condițiile în care scopul măsurii suspendării de drept prevăzut la art.7 alin.(3)² din Codul de procedură penală, a judecării cauzelor la instanțele de fond sau la judecătorul de instrucție a fost acela de a asigura părților o garanție procesuală în exercitarea dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, prin eliminarea posibilității judecării cauzei în temeiul unei dispoziții legale considerate a fi neconstituționale, realitatea a dovedit că această măsură s-a transformat, în majoritatea cazurilor, într-un instrument menit să tergiverseze soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Reglementarea a încurajat abuzul de drept procesual și arbitriul într-o formă care nu poate fi sancționată, atâta vreme cât suspendarea procesului este privită ca o consecință imediată și necesară a exercitării liberului acces la justiție.

În redacția actuală a legii procesual penale, se garantează ca soluția finală dată într-o cauză concretă, nu poate să fie fundamentată pe o prevedere normativă ce suferă de constituționalitate, atât timp cât legiuitorul național a prevăzut astfel situații de drept, în calitate de temeiuri pentru declanșarea căilor ordinare cât și extraordinare de atac, cum ar fi: art.444 alin.(1) pct.14 [Temeiurile pentru recurs: Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă] și art.458 alin.(3) pct.4 [Cazurile de revizuire a procesului penal: Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă].

Aspecte de drept comparat la acest subiect, servesc exemplele din practica judiciară a României, în care la fel au fost înregistrate multiple cazuri în care s-au făcut abuzuri de drept prin apelarea la instrumentul de verificare constituțională cu scopul de tergiversare a procedurilor pendinte.

Totuși, prin dispozițiile art. I pct.3 din Legea României nr.177/2010 au fost abrogate normele referitoare la suspendarea <i>ope legis</i> a cauzelor în care se invocau excepții de neconstituționalitate, și anume dispozițiile cuprinse în art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992, în art.303 alin.(6) din Codul de procedură penală și în art.8 alin.(7) din Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței. Cu privire la dispozițiile art. I pct. 3 din Legea nr.177/2010, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat prin Decizia nr.1.106 din 22 septembrie 2010 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.672 din 4 octombrie 2010. Cu acest prilej, Curtea a constatat că, prin adoptarea Legii nr.177/2010, voința legiuitorului a fost aceea de a elimina invocarea excepției de neconstituționalitate în alt scop decât cel prevăzut de Constituție și lege, preîntâmpinând, pentru viitor, exercitarea abuzivă de către părți a acestui drept procesual. De asemenea, Curtea a reținut că intervenția legiuitorului, prin care a fost abrogată măsura suspendării de drept a cauzelor în care se invocă excepții de neconstituționalitate, constituie tocmai expresia asumării și respectării obligației ce revine statului cu privire la crearea cadrului legislativ corespunzător prevederilor art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În redacția actuală, Codul de procedură penală a României prevede la art.367 alin.(9) Ridicarea unei excepții de neconstituționalitate nu suspendă judecarea cauzei.	443. Precizare Propunerile înaintate, în esență sunt identice cu cele care au fost prezentate de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova în cadrul consultărilor publice din 03.02.2023 asupra proiectului de lege pentru modificarea Codului de procedură penală. În acest sens, propunerile înaintate cuprind un cumul ale articolelor 46-50 din Codul de procedură penală și constituie aspecte conceptuale, care de altfel reglementează aspectele instituției stămutării
443. Articolul 46. Strămutarea cauzei penale (1) Cauza penală poate fi strămutată la o altă instanță de judecată: a) din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorului devine imposibilă; b) dacă imparțialitatea judecătorilor poate fi afectată de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces; c) în circumstanțe excepționale, instanța competentă să judece cauza nu poate funcționa timp îndelungat. (2) Strămutarea cauzei penale poate fi cerută de către președintele instanței judecătorești sau de către părți. Cererea de strămutare se înaintează de către părți la ședința	

preliminară, sub sancțiunea decăderii. În cazul respingerii cererii de strămutare, în aceeași cauză nu mai poate fi formulată o nouă cerere pentru același motiv și/sau același temei. (3) În cazul în care temeiul de strămutare apare după ședința preliminară, cererea de strămutare a cauzei penale poate fi înaintă doar de către președintele instanței judecătorești. (4) Depunerea cererii de strămutare nu amână examinarea cauzei. (5) Cererea de strămutare se examinează de către instanța ierarhic superioară în lipsa părților. Instanța ierarhic superioară stabilește un termen de prezentare a referinței, care nu poate depăși 7 zile de la recepționarea de către partea adversă a cererii de strămutare. Neprezentarea referinței nu împiedică examinarea cererii de strămutare. (6) În cazul în care consideră că cererea este întemeiată, instanța ierarhic superioară dispune strămutarea judecării cauzei cu indicarea instanței concrete. Această instanță va fi imediat înștiințată despre admiterea cererii de strămutare. (7) Instanța de judecată la care se află cauza a cărei strămutare se cere este obligată să remită dosarul, în termen de cel mult 5 zile, instanței competente. (8) Instanța ierarhic superioară hotărăște în ce măsură se mențin actele îndeplinite de către instanța la care s-a aflat cauza până la strămutare. (9) Hotărârea cu privire la admiterea cererii de strămutare ori respingerea cererii de strămutare nu se supune niciunei căi de atac.	În prezent, atât Procuratura Anticorupție cât și sistemul procuraturii de altfel, gestionează cu cauze penale în diferite faze procesuale. În practica judiciară formată la zi, sunt cunoscute cazurile de rezonanță sporită pentru societate dar și alte procese a căror soluții ținesc pedepse serioase și confiscări pe măsură, în care unii participanți ai procesualului apelează la instituțiile juridice numite, prin care urmăresc tergiversarea procesului penal, cu scopul intervenirii termenului de prescripție de atragere la răspundere penală, reluarea procedurilor, punerea în dificultate a acuzării de stat aferent asigurării probei cu martori, imposibilitatea aplicării confiscărilor etc, acțiuni care afectează scopul urmărit de procesul penal dar și diminuează considerabil încrederea comunității în procesul de efectuare a justiției. Atât în Proiectul de modificare a Codului de procedură penală, Avizul primar formulat de Procuratura Anticorupție cât și în prezenta adresare, avem o prezentare a instituției juridice puse în discuție care, înainte de toate, trebuie ajustată și clarificată tocmai pentru a realiza scopul propus și asumat în Proiectul de modificare.
cauzelor penale. Cu toate acestea, propunerile înaintate nu au fost puse în discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căruia s-au examinat propunerile inserate în proiect. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, dar și cea contravențională, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la răspunderea pentru încălcarea legislației privind publicitatea.	Propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Or, însăși autorul avizului menționează despre faptul că se impune realizarea unei analize conceptuale a instituției juridice discutate mai sus, cu accent pe proporționalitate, echilibru și eficiență pentru a asigura proceduri judiciare adecvate și veritabile. Mai mult, odată nefind consultate public intervențiile propuse ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Cu toate acestea, propunerile respective vor putea constitui obiectul de reglementare a unui alt proiect de lege, cu respectarea tuturor rigorilor tehnicii legislative și a transparenței în procesul decizional.

Asfel, se impune realizarea unei analize conceptuale a instituției juridice discutate mai sus, cu accent pe proporționalitate, echilibru și eficiență pentru a asigura proceduri judiciare adecvate și veritabile. Reglementările precum recuzarea, strămutarea cauzei și procedura privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, trebuie să fie extrem de riguroase și clare pentru a exclude orice echivoc și să nu afecteze în nici un fel scopul procesului penal.	444. Articolul 52 aliniatul (1). 16) Se propune excluderea textului „ , <i>finalizării urmăririi penale în lipsa învinutului</i> ” , or, prevederile propuse a fi instituite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale. Considerăm nejustificate explicațiile autorului din punctul 3 al Sintezei. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinutul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza. Pentru păstrarea unui raționament de abordare logică a textului de lege, fie menționăm în dispoziția art.52 alin.(1) pct.16) din Codul de procedură penală a listei integrale cu toate acțiunile procesuale și măsurile de constrângere care necesită a fi autorizate la judecătorul de instrucție, sau urmează să se indice la general „<i>acțiunile de urmărire penală sau măsuri procesuale</i>”. Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual „<i>finalizării urmăririi penale în lipsa învinutului</i>”, în textul dispoziției discutate.	444. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 3 din sinteză.
445. Articolul 58 alin.(3). 2¹) Se propune excluderea sintagmei „<i>și explicații</i>” . Informațiile și datele prezentate de victimă în cadrul unui proces penal trebuie să îmbrace forma cerută de art.93 alin.(2) pct.1 din Codul de procedură penală, și anume constituie probe- declarațiile participanților	445. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 253 din sinteză	445. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 253 din sinteză

	(inclusiv în contextul modificărilor care se propun a fi efectuate pentru art.93). La modul practic activitatea se dublează prin faptul că organul de constatare inițial audiază victima, materializând actul în forma unei explicații iar ulterior organul de urmărire penală dublează acțiunea prin procesul verbal de audiere pentru a încadra declarațiile victimei în forma cerută de legiuitor la art.93 al noimei citate pentru ai da statut de probă. Această activitate poate fi făcută inițial de către organul de constatare chiar la fața locui prin audierea sub forma actului procedural al procesului verbal de audiere a victimei, or conform art.273 alin.(2) din Codul de procedură penală „<i>Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă</i>”. Depunerea declarațiilor de către victimă este o obligație a acesteia și nu un drept (cu excepția victimei traficului de ființe umane). Se indică că, legiuitorul a prevăzut răspunderea penală la art.313 din Codul penal pentru faptele de refuz sau eschivare a martorului ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. În acest sens, având în vedere că declarațiile victimei va constitui mijloc de probă potrivit proiectului, și ținând cont de faptul că declarațiile acesteia poate constitui unul din punctele de pornire ale majorității investigațiilor penale (mai cu seamă în cazul infracțiunilor prevăzute de art.171 – 175¹ din Codul penal), precum și, de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, se consideră oportun de a completa art.313 din Codul penal, cu răspunderea penală a victimei în cazul refuzului sau eschivării de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. Neatribuirea victimei până la moment la categoria subiecților infracțiunii prevăzute de art.312 și art.313 din Codul penal, a fost rațională în condițiile în care potrivit art.93 alin.(2) pct.1) din Codul de procedură penală, declarațiile acesteia nu constituiau mijloc de probă. Astfel, având în vedere propunerea de modificare (prin prezentul proiect) inclusiv a art.93 din Codul de procedură penală, se impune intervențiile de rigoare în dispozițiile art.312 și 313 din Codul penal.	446. Articolul 60. 7) În vederea executării constatărilor Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr.31 din 29.11.2018, se propune următoarea reglementare:	446. Nu se acceptă Dispozițiile art. 60 alin. (6) coroborate cu alin. (1) pct. 7) conform proiectului, asigură un echilibru între atribuțiile

	„7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul finalizării urmăririi penale și să noteze orice informații din dosar. În cazul investigării unei presupuse infracțiuni de tortură, victimele torturii și reprezentanții acestora, sânt în drept să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; restricția se referă doar la anumite acte procedurale; și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.” Considerăm că instituirea alin.(6) pentru art.60 din Codul de procedură penală, este suplimentară, excepțiile de la regulile de bază pot fi înlocuite tot în pct.7). Mai mult, nu există o argumentare motivată din partea autorului proiectului de menținere a redacției propuse pentru pct.7) și acceptare parțială a propunerilor formulate anterior, or explicațiile anterioare au pus în evidență riscurile care pot să apară la faza de urmărire penală, astfel de propuneri generând riscuri de tergiversare a procedurilor, mai ales în situația deschiderii căilor de atac în ordinea art.313 din Cod, pentru un cerc atât de larg de subiecți și pentru astfel de temeuri. Propunerea de asigurare a accesului la materialele cauzei pentru toate părțile vătămate și la orice etapă, o considerăm nejustificată. Or, soluționarea de către procuror a chestiunilor care se propun a fi instituite, ca părți vătămate (cu excepția cazurilor de tortură) să-i fie asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei la orice etapă a procesului, presupune o activitate suplimentară unde este implicat procurorul, iar în cazul respingerii solicitării de acordare a posibilității de a lua cunoștință cu materialele cauzei, urmează a fi inițiat controlul judiciar unde urmează a fi implicat procurorul și judecătorul de instrucție ceea ce generează lucrări procesuale suplimentare inutile scopului procesului penal. Mai mult, în practica judiciară se întâlnesc situații când partea vătămată nu este tocmai de bună credință și în eventualitatea cazului luării cunoștinței cu materialele cauzei la faza de urmărire penală, ar putea comunica bănuțului, învinutului datele care i-au devenit cunoscute, ceea ce ar compromite activitatea angajaților statului la examinarea unui caz și confidențialitatea urmăririi penale.
organului de urmărire penală la respectarea confidențialității urmăririi penale, pe de o parte, și dreptul părților vătămate la accesul la materialele cauzei penale, pe de altă parte. Concluzia la care s-a ajuns versiunea acestora a derivat din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 31/2018, care au stat la baza acestora, fiind inserate în nota informativă care însoțește proiectul. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 476 din sinteză	

447. Articolul 68 aliniatul (1). 21) Se propune substituirea textului „<i>pe orice suport, referințe, copii și originale</i>” cu cuvântul „<i>copii</i>”. Varianța propusă prevede ca apărătorului să îi fie pusă la dispoziție informația căutată sau copii ale actelor (materiale procesuale). Este greu de imaginat cum urmează să fie satisfăcută cerința legală „<i>pe orice suport</i>” când există o sumedenie de astfel de tipuri de suporturi, în mare parte organul de urmărire penală nu dispune de ele (ex. bandă magnetică, USB-uri etc) și nu pot fi satisfăcute corespunzător astfel de cereri, iar referințele în procesul penal, mai ales la faza de urmărire penală nu se depun, astfel de acte se depun de regulă de partea apărării în instanța de judecată pentru rechizitoriu.	447. Nu se acceptă Sintagma „pe orice suport” se referă la ipoteza în care apărătorul poate obține aceste informații fie pe suport de hârtie, fie pe suport USB, fie în format electronic, sau alt suport durabil care ar permite înmînarea acestor infomații.
448. Nu este clară modalitatea de aplicarea a art.69 prin raportare la art.282 alin.(2) din Codul de procedură penală, în situația comiterii unei infracțiuni ușoare și mai puțin grave, prin prisma participării obligatorii a apărătorului la acțiunea de înaintare a acuzării, și respectiv, audierea învinuitului. Or, pentru înaintarea acuzării și ascultării învinuitului în cazul în care ultimul o cere, legea nu prevede drept temei de desemnare a unui apărător din oficiu lipsa resurselor financiare de către acuzat iar gravitatea infracțiunii nu atinge pragul valoric de „gravă” pentru a putea să fie desemnat un avocat din oficiu. Astfel realizarea acțiunilor procesuale de punere sub învinuire și audiere se blochează.	448. Precizare Ipoteza descrisă de autorul avizului se circumscrie dispozițiilor art. 69 alin. (1) pct. 11) conform proiectului: participarea obligatorie a apărătorului este prevăzută expres de prezentul cod. Or, art. 282 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede expres că, înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit. Mai mult, în caz de infracțiune ușoară sau mai puțin gravă înaintarea învinuirii (dar poate și alte acțiuni) se va face în prezența unui avocat. Legea cere acest lucru în mod imperativ. Totodată, în cazul acestor infracțiuni (ușoare/măi puțin grave) alte acțiuni de urmărire penală ar putea fi realizate în lipsa avocatului. De altfel, actuala redacție a art.69 cuprinde o ipoteză similară pentru cazul în care este necesară prezența apărătorului. Deci, nu este o noutate ca prezența apărătorului să fie obligatorie pentru cazurile în care persoana este învinuită de săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de

	449. Articolul 70 aliniatul (4). Se propune înlocuirea textului „de cel puțin 5 zile” cu sintagma „<i>rezonabil</i>”. Menținem argumentele invocate anterior, prin care am exemplificat că la etapa de judecare a cauzei în instanța de judecată, una din chestiunile prevăzute pentru ședința preliminară conform art.345 alin.(4) pct.6) din Codul de procedură penală, este soluționarea măsurilor preventive. Argumentele prezentate infra le considerăm justificate și le menținem în continuare și pot fi identificate o multitudine de situații practice când acest termen de 5 zile care se propune a fi instituit va fi în detrimentul procesului penal. Termenul de 5 zile propus în dispoziția aliniatului (4) pentru situația înlocuirii apărătorului inculpatului, în vederea exercitării dreptului de a lua cunoștință de materialele procesului penal, considerăm a fi unul nejustificat și ar servi drept un instrument de natură juridică de care ar abuza partea apărării pentru afectarea bunei desfășurări a procesului. Termenul acordat apărătorului care intervine în proces, în vederea realizării unei apărări eficiente, trebuie să fie corespunzător lucrărilor procesuale care se propun a fi realizate în cadrul examinării judiciare cu participarea lui și urmează să fie lăsat la discreția instanței de judecată, pentru aprecierea acestui termen reeșind din situațiile de drept și de fapt în fiecare caz în mod particular. Considerăm imperios a expune următorul exemplu de situație practică când prin acordarea termenului de 5 zile s-ar afecta interesele justiției, și anume examinarea demersului acuzatorului de stat privind solicitarea de prelungire a măsurii preventive, în interiorul termenului de 5 zile până la expirarea perioadei pentru care a fost autorizată deținerea sub măsura preventivă. Astfel, apărătorul ales sau care acordă asistență juridică, ar urma să prezinte anumite motive care face imposibilitatea participării lui la examinarea cauzei (situație care se atestă și în prezent) și în procesul	grave, și totodată, prezența apărătorului să nu fie obligatorie pentru cazurile în care persoana este învinuită de săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave. 449. Se acceptă parțial La articolul 70 Alineatul (4) va avea următorul cuprins: (4) În cazul în care interesele justiției cer participarea apărătorului la procesul penal, iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, procurorul, prin ordonanță motivată, sau instanța de judecată, prin încheiere motivată, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, pentru înlocuirea apărătorului, și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen suficient pentru pregătirea apărării.

	înlocuirii lui cu un alt apărător atât ales cât și din oficiu, instanța de judecată, reeșind din prezenta prevedere normativă, ar urma să acorde un termen minim de 5 zile pentru pregătirea apărării, ce ar depăși perioada deținerii sub măsura preventivă a inculpatului iar în rezultat, ar duce la imposibilitatea examinării în termen a demersului de prelungire a măsurii preventive și eliberarea inculpatului, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care este acuzat, cu eschivarea ulterioară a inculpatului de prezentare în instanță, ș.a. A se vedea și raționamentele legiuitorului din art.322 alin.(5) și (6).		
	450. Articolul 80. (1) pct.18) A se vedea propunerile din punctul 18 al proiectului.	450. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 446 din sinteză.	
	451. Articolul 81. Se propune completarea titlului cât și a dispozițiilor articolului 81 din toate aliniatele, după textele „<i>Succesorul</i>” sau „<i>succesor al</i>” cu sintagma „<i>victimei</i>,” Este neclară justificare de refuz indicată în textul sintezei pentru această propunere firească. Or, în redacția actuală legiuitorul în art.81 din Codul de procedură penală operează doar cu formula succesor al părții vătămate sau a părții civile, dar există situații factice când victima ar urma să aibă succesor în procesul penal, când a decedat urmare a infracțiunii. Respectiv, succesor este al victimei, al părții vătămate sau al părții civile. Necesitatea completării acestor dispoziții vine să completeze omisiunile legiuitorului la introducerea acestei instituții procesuale, care de altfel nu au fost soluționate nici prin HCC12 din 06.04.21, MO100-103/16.04.21 art.58; în vigoare 06.04.21 cu ocazia examinării sesizării nr.151g/2020. Atribuirea calității procesuale de parte vătămată sau de parte civilă se dispune prin actul de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, la cerere și cu exprimarea acordului. Există situații când victima decedează urmare a săvârșirii infracțiunii sau ca parte a procesului penal, victima nu și-a exprimat acordul și nu a formulat o cerere în acest sens de a fi recunoscută în calitate de parte vătămată.	451. Se acceptă parțial A se vedea redacția propusă de autorul proiectului de la pct. 477 din sinteză	

	În astfel de condiții, succesorul legal poate fi doar a victimei și respectiv succesor legal al părții vătămate sau părții civile când au fost recunoscute corespunzător în această calitate. 452. Articolul 274 alin.(4¹). Este necesar a fi clarificat care este termenul total care poate fi instituit de procuror organului de urmărire penală la restituirea actelor prin ordonanță, cu indicarea acțiunilor procesuale ce necesită a fi efectuate în continuarea procesului penal. Din lecturarea prezentei norme, ar rezulta că termenul urmează a fi de 45 zile plus 15 zile, în total 60 zile pentru a efectua acțiunile indicate și prezentarea repetată a materialelor către procuror, însă din lecturarea interpretării făcute în nota informativă rezultă că termenul nu ar trebui să depășească 15 zile. Considerăm că termenul suplimentar oferit organului de urmărire penală, nu ar trebui să fie mai mic decât cel prevăzut în alin.(1).	452. Se acceptă parțial Articolul 274 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) În cazul în care procurorul constată că organul de urmărire penală nu a întreprins toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cazului sesizat și nu stabilește temeiuri pentru restituirea actelor în vederea începerii urmăririi penale, el restituie actele prin ordonanță motivată, organului de urmărire penală și indică ce acțiuni procesuale necesită a fi efectuate. În acest caz, procurorul stabilește un termen care nu poate depăși 15 zile.” Pentru claritate subliniem că, termenul pentru examinarea sesizărilor urmează a fi de 45 de zile, cu posibilitatea prelungirii de 15 zile. Prolungirea termenului de 45 de zile prevăzut la alin. (1) se impune doar ca <i>ultimo ratio</i> cu încă 15 zile. Respectiv, termenul maxim pentru examinarea sesizărilor nu trebuie să depășească 60 de zile.
	453. Articolul 293. (2) Propunem excluderea textului „La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale”. Menținem în continuare poziția de excludere a acestei propuneri de modificare. Nu pot fi reținute explicațiile autorului proiectului făcute în sinteză pentru acest alineat. Aliniatul (1) din prezentul articol, garantează dreptul părților de a lua cunoștință de materialele cauzei penale în modalitatea aleasă (citire cu efectuarea notelor, foto, scanare, expediere prin poșta electronică etc.) Reglementarea propusă în proiect ar crea posibilități de a abuza de drept, în lipsa unei cereri motivate prin prisma imposibilităților părții de a se	453. Precizare Articolul 293 alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) La cererea părților și altor persoane participante la procesul penal, procurorul poate expedia prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinuitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduc la cunoștința acestuia în prezența apărătorului lui, iar la cererea învinuitului – fiecareia dintre ei, în mod separat.”;

	deplasa la sediul procuraturii, legate de starea de sănătate (locomotorii). Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat. Mai mult, sunt procese penale ale căror dosare sunt foarte voluminoase iar antrenarea procurorului la scanarea tuturor materialelor din dosar, presupune implicarea unui timp destul de îndelungat, prin care nu este angajat la efectuarea urmăririi penale propriu zise în alte cauze penale și generează premise de tergiversări.
	454. Articolul 294 aliniatul (3). (3) Se propune excluderea textului „<i>Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat.</i>” Propunerea respectivă vine să ajusteze situațiile practice apărute în cadrul procedurii de prezentare a materialelor cauzei atât pentru partea acuzării (părți vătămate, părți civile, părți civilmente responsabile și reprezentanților lor) cât și pentru partea apărării (învinuitului, reprezentantului lui legal, apărătorului). Or, reieșind din dispoziția normei care propunem a o exclude, în situația în care pentru a lua cunoștință cu materialele cauzei penale se prezintă partea vătămată cu reprezentantul ei, această acțiune trebuie materializată prin procese verbale separate pentru fiecare participant în parte, când s-ar putea întocmi un singur proces verbal al acțiunii respective cu indicarea tuturor participanților, similar cu fraza a doua din alin.(3) art.294 din Codul de procedură penală.
	455. Articolul 308. (2) Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „<i>învinuitului asistat de avocat sau apărătorului său</i>” urmează a fi substituit cu textul „<i>învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său</i>” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală). Potrivit reglementărilor Legii procesual penale, în procesul penal reprezintă interesele bănuțului, învinuitului și inculpatului doar apărătorul
	454. Nu se acceptă Ipoteza descrisă de autorul avizului se circumscriu dispozițiilor art. 294 alin. (3) din Codul de procedură penală. Rațiunea acestei reglementări asigură părțile și procurorul că fiecare persoană i s-a adus la cunoștință materialele cauzei penale, or norma respectivă nu este una restrictivă din punct de vedere a individualizării procesului-verbal de aducere la cunoștință a materialelor urmăririi penale.
	455 Se acceptă La articolul 308 alineatul (2), prima propoziție, textul „învinuitului ori avocatului său” se substituie cu textul „învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său”;

	care este de profesie avocat, reglementarea corectă este cea propusă (a se vedea prevederile alin.(1) din art.67 din Codul de procedură penală). 456. Articolul 313. (4) Textul din ultima parte „<i>dau explicații</i>” se propune a fi înlocuit cu textul „<i>prezintă poziția procesuală</i>”. Cu referire la declarații în sensul art.93 alin.(3) pct.1), se referă la fondul cauzei, obținute prin procedeele probatorii prevăzute de Cod. Nu există o modalitate prevăzută de legea procesual penală de luarea explicațiilor de la procuror sau apărător, pentru a opera cu sintagma de explicații. Pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părțile doar prezintă poziția procesuală.	465. Precizare Explicațiile sunt expunerile date oral asupra circumstanțelor invocate în plângere, inclusiv cele date de procuror. Conform DEX-ului, semnificație semantică a cuvîntului „poziție”, în sensul de aplicare și înțelegere a propunerii autorului avizului, este al 23-lea, și la figurat semnifică modul în care cineva își exprimă opinia într-o împrejurare dată. Respectiv, pentru o claritate a voinței legiuitorului este necesară utilizarea cuvintelor după semnificația semantică primară sau cel puțin mai apropiată de aceasta, utilizându-se terminologia constantă, uniformă și celei utilizate în actul normativ, circumstanțe ce denotă inoportunitatea de a interveni în dispozițiile art. 313 alin. (4) în sensul propus de autorul avizului.
	457. Procedura acordului de cooperare. Articolul 509³. (2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, între procuror și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, prin predarea benevolă a mijloacelor financiare ce constituie obiectul material al infracțiunii, precum și orice venituri din valorificarea acestor bunuri, convertite sau transformate, prin indicarea sursei de proveniență a acestor mijloace financiare, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia. Articolul 509⁴. (1) Acordul de cooperare se întocmește în scris, cu participarea obligatorie a învinuitului și apărătorului acestuia și se aprobă în scris de către procurorul șef al procuraturii specializate. Aliniatul (2) urmează să fie exclus. Articolul 509⁶. (1) Acordul de cooperare se revocă de către procuror, prin ordonanță motivată cu aprobarea în scris procurorului șef al procuraturii specializate, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedură specială în cazul în care:	457. Se acceptă parțial Intervențiile de la art. 509⁶ alin. (4) și art. 509⁹ alin. (4) au fost excluse din proiect. Propunerea de excludere din a alin.(2) art.509⁴ și alin.(3) art.509⁶ nu poate fi susținută din considerentele că pentru fiecare faptă săvârșită se aplică o pedeapsă individuală. În acest sens, acordul de cooperare trebuie să prevadă exclusiv individualizarea faptei pentru fiecare persoană, or individualizarea pedepsei reprezintă procedura de adaptare a unei pedepse la o serie de factori socioumani. Chiar dacă două persoane diferite săvârșesc același tip de infracțiune, motivele, cauzele și circumstanțele comiterii acestora sunt diferite, astfel încât fiecare situație trebuie abordată individual. În acest sens, individualizarea pedepsei o realizează instanța de judecată și se materializează prin aplicarea

	Aliniatul (3) urmează să fie exclus. (4) Informațiile obținute ca urmare a încheierii acordului de cooperare, dar care ulterior a fost revocat, nu pot fi folosite ca probe în niciun proces penal împotriva învinutului care a semnat acordul de cooperare. În motivarea propunerii de excludere din Proiect a alin.(2) art.509⁴ și alin.(3) art.509⁶, considerăm necesar a fi reținute argumentele cu privire la reducerea posibilității procurorului de a identifica potențialul învinuit care ar coopera veritabil în sensul realizării scopului procesului penal, iar în situația în care unul din participanții la comiterea infracțiunii care manifestă o rea intenție atât în raport cu organul de urmărire penală cât și față de ceilalți făptuitori, ar putea manifesta primul și în mod activ o solicitare de inițiere a procesului de cooperare, formală și necorespunzătoare, ceea ce ar pune într-o situație atât faptică cât și juridică defavorabilă atât pe procuror cât și pe ceilalți făptuitori care sunt bine intenționați și manifestă o intenție sinceră de cooperare. O situație analogică ar putea exista când acest proces de negociere în vederea semnării unui acord de colaborare ar putea fi inițiat chiar de organizatorul/autorul infracțiunii care riscă pedeapsa cea mai mare în raport cu ceilalți coparticipanți, ceea ce ar prezenta o situație procesuală defavorabilă pentru organele de drept dar ar fi și contrar scopului procesului penal. Procurorul nu trebuie să fie limitat prin reglementări imperative de a selecta oportunitățile ce le mai benefice pentru proces ale inițierii negocierilor în sensul acordului de cooperare. În partea ce ține de modificarea propusă pentru dispoziția alin.(4) art.509⁶, în varianta prezentată, considerăm că reglementarea propusă de autor este una nejustificată juridic. Propunerea prezentată conform avizului, urmărește situația restrictivă de a folosi probele rezultate dintr-un acord de colaborare semnat cu un învinuit dar care ulterior a fost revocat, în alte procese penale unde tot el este acuzat, pentru a nu-i fi încălcat dreptul la apărare. Însă, nu există nici o justificare care ar restricționa folosirea unor astfel de probe în alte proceduri și în raport cu alți participanți, decât probele care au fost acumulate cu încălcarea dispozițiilor legale.
pedepsei concrete infractorului pentru fapta comisă, în funcție de gradul concret de prejudiciabilitate al faptei, de periculozitatea infractorului, de împrejurările concrete atenuante ori agravante în care s-a săvârșit infracțiunea sau care caracterizează persoana infractorului. Mai mult, legalitatea pedepsei constituie un aspect al principiului legalității în dreptul penal și este asigurată prin cerința art. 75 alin. (1) din Codul penal care impune instanței obligația de a stabili pedeapsa în limitele fixate în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal. Prin urmare, dispozițiile art. 75 alin. (1) din Codul penal cer ca pedeapsa aplicată să fie nu numai echitabilă și legală, ci și individualizată. Individualizarea pedepsei constă în obligația instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului, necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și pedepsei penale. Urmînd aceste raționamente, dispozițiile art. 509⁴ alin.(2) și art.509⁶ alin. (3) transpun această obligație și la etapa de încheiere a acordului de cooperare. În partea ce ține de includerea Procurorului General la încheierea acordului de cooperare, menționăm că acesta urmează să participe în acest proces pentru a asigura mai multe „filtre” procesului de încheiere a acestui acord de cooperare și garanții pentru învinuit. Mai mult, pentru a nu admite acțiuni de presiune din partea procurorilor în care se „estorchează” informații pentru alte cauze, iar „învinuitul” nu va beneficia de „o recompensă” din partea statului. Mai mult, acordul de cooperare trebuie aplicat doar pentru cauze de o importanță mare, în care Procurorul General ar vrea să-și asume astfel de cooperare. Suplimentar atragem atenția că în cadrul consultărilor publice desfășurate în data de 4 mai 2023 și 8 iunie 2023 au fost discutate modificările de instituire a procedurii	

	La etapa actuală, legea procesual penală potrivit art.132⁵ alin.(9) instituie anumite restricții (doar cu autorizarea judecătorească de instrucție) de a folosi rezultatele măsurilor speciale de investigație într-o altă cauză penală decât cea în care au fost obținute. Totuși, potrivit ultimelor constatări făcute CEDO în Hotărârea din 16.05.2023 (CASE OF JANSSEN DE JONG GROEP B.V. AND OTHERS v. THE NETHERLANDS (Application no. 2800/16) se distinge o analiză clară a condițiilor în care rezultatele interceptării comunicațiilor, autorizate în cadrul unui dosar penal privind preținse acte de corupție, pot fi transmise autorităților, pentru a putea fi folosite în scopul sancționării altor persoane.²⁶ Cu titlu de recomandare, urmează a fi analizată minuțios oportunitatea includerii Procurorului General ca subiect cu drept de aprobare a acordului de cooperare. Deși modificările care se propun a fi operate nu împiedică realizarea acestei proceduri simplificate și la faza de examinare a procesului în instanța de judecată, orientăm autorul proiectului legii de modificare, spre o reglementare în sensul permisiv al aplicării procedurii până la etapa dezbaterilor judiciare a procesului de examinare a cauzei și oferirea unei tălmăciri detaliate a procedurii în nota informativă de fundamentare a proiectului. Considerăm că majoritatea acordurilor de colaborare trebuie să fie realizate la faza de urmărire penală până la expedierea cauzei în instanța de judecată, însă ar putea exista situații când la faza de judecată să fie întocmit un acord de colaborare cu inculpatul în vederea contribuției la descoperirea altor infracțiuni pendinte în examinare la organul de urmărire penală, ceea ce ar presupune un beneficiu pentru autorități și economisire de resurse, cu toate consecințele benefice ale acordului. Mai mult, la această etapă a procesului o astfel de inițiativă de încheiere a unui acord de colaborare ar putea fi refuzată oricând de acuzatorul de stat în cazul constatării lipsei de oportunitate.	acordului de cooperare în care au participat mai multe autorități, inclusiv și reprezentanții Procuraturii Anticorupție, în urmă cărora s-a ajuns la un consens din partea tuturor participanților și instituțiilor că la procedura de încheierea a acordului de cooperare urmează să participe și Procurorul General, iar obiecții la acest aspect nu au fost. Ba mai mult, toți cei prezenți au optat în favoarea participării Procurorului General, aducând propuneri și recomandări de îmbunătățire a acestei instituții, pe care autorul proiectului le-a luat în considerare. În partea ce ține de oportunitatea acordării posibilității ca la faza de examinare a procesului în instanța de judecată să se încheie un acord de cooperare, menționăm că scopul urmărit prin prezentul proiect de lege, se rezumă la aceea ca, în cazul în care este posibil „încheierea” unui proces penal, acesta să se finalizeze la o fază cât mai incipientă, încât să nu să fie „irosite” resursele statului. Mai mult ca atât, acordul de cooperare poate fi încheiat doar pentru categoriile de infracțiuni a căror competente sunt procuraturile specializate, urmărind scopul combaterii corupției și criminalitatea organizată. După o perioadă de monitorizare a acestor reglementări și o analiză a cauzelor în care vor fi aplicată procedura respective, se va decide oportunitatea extinderii acestei proceduri și la faza de examinare a cauzelor în instanțele judecătorești.
Procuratura Generală	458. Constatăm că, propunerile înaintate anterior de către Procuratura Generală în avizul nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023 au fost acceptate parțial și transpuse în proiectul definitivat.	458. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 438 din sinteză

²⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:%22document%22,%22itemid%22:%22001-224733%22}}>

	Susținem în continuare opinia instituțională pe marginea proiectului menționat <i>supra</i> și expunem următoarele obiecții și propuneri: <u>I. Pe marginea Art.1. al proiectului de Lege supus avizării – Codul penal expunem obiecțiile și propunerile indicate infra:</u> <u>La pct.1 – Articolul 80 din Codul penal</u> În vederea respectării reglementărilor instituțiilor de drept penal, logicii juridice de amplasare a normelor și excluderii dublării normelor juridice, se impune ca a doua teză din art.80 alin.(2) din proiect să fie exclusă. În acest sens, se stabilește că cazurile și procedura de suspendare condiționată a executării pedepsei sau de suspendare parțială a executării pedepsei este reglementată la art. 90 și art.90¹ din Codul penal. Astfel, reieșind din modificările propuse în proiect, se constată că în conținutul respectivelor norme penale se reglementează posibilitatea aplicării acestor instituții penale în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare. <u>459. La pct.2– Articolul 90 din Codul penal</u> Art. 90 alin.(1) din Codul penal prevede, printre altele, anumite condiții necesare a fi îndeplinite în vederea aplicării respectivei instituții penale, și anume: „<i>stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență</i>”, totodată, reieșind din conținutul alineatului (4) al aceluiași articol, se interzice suspendarea condiționată a executării pedepsei în cazul „<i>Persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și în cazul recidivei periculoase sau deosebit de periculoase, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică</i>”. Ipotețic, se constată că și în cazul infracțiunilor grave (<i>Infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv</i>) nu ar fi posibilă aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei dacă are loc stabilirea pedepsei cu închisoare pentru un termen mai mare de 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție, și corespunzător, mai mult de 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență. Reieșind din gradul prejudiciabil al faptelor, insistăm asupra inoportunității aplicării respectivei instituții procesuale în cazul săvârșirii	459. Se acceptă parțial A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 439 din sinteză.

infracțiunilor deosebit de grave (săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen ce depășește 12 ani).

Totodată, în situația existenței intenției privind reglementarea posibilității aplicării suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul infracțiunilor deosebit de grave, se consideră oportun ca în conținutul art. 90 alin.(1) din Codul penal, după textul „cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență” de completat cu textul „sau în cazul infracțiunilor pentru care a fost încheiat acordul de cooperare”, fără a indica asupra cuantumului pedepsei stabilite, și deja la art.90 alin.(4¹) din proiect, se va indica că, suspendarea condiționată a executării pedepsei se va aplica și persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave.

În caz contrar, reieșind din reglementările art. 90 alin.(1) din Codul penal, se stabilește că intenția respectivelor modificări nu va putea fi realizată în cazul mai multor infracțiuni deosebit de grave. În acest sens, poate fi exemplificat art. 190 alin.(6) sau art. 191 alin.(5) din Codul penal, care prevede pedeapsa cu închisoare „de la 8 la 15 ani”, respectiv, în situația reducerii cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a Codului penal, noile limite se vor încadra între „de la 5 ani și 4 luni la 10 ani”, circumstanțe care ar face imposibilă aplicarea art. 90 din Codul penal, prin raportare la alineatul (1) al acestui articol. De notat că, componentele de infracțiuni cu pedepse similare ar mai putea fi identificate în conținutul Codului penal.

Suplimentar, urmează a se atrage atenția că teza a doua din art. 90 alin.(4¹) din proiect ar intra în contradicție cu art. 90 alin.(2) din Codul penal, în cazul pedepsei pentru infracțiunile deosebit de grave. În acest sens, este necesar de analizat dacă nu ar fi necesar de instituit anumite derogări de la perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă prevăzut în limitele de la 1 an la 5 ani. Totodată, urmează a se atrage atenția autorului proiectului că în contextul reglementărilor Codului penal (a se vedea art. 89 alin. (3)) legiuitorul operează cu textul „*termen de probă*” atunci când se referă la situația militarilor, în celelalte cazuri, se operează cu termenul „*probațiunea*”, sau după caz perioada de probațiune, respectiv, reieșind din cele indicate se impune modificarea textului de la art. 90 alin. (4¹) din proiect.

	460. La pct.3- Articolul 90¹ din Codul penal (3) Sintagma „<i>un an</i>” urmează să fie înlocuită cu „<i>6 luni</i>”. Această reglementare se propune în scopul extinderii discreției procurorului și sporirii atractivității acordului de cooperare pentru persoanele învinuite care ar putea divulga informații importante referitor la comiterea altor infracțiuni de către alți participanți. 461. Pe marginea Art.II al proiectului de Lege supus avizării – Codul de procedură penală expunem obiectile și propunerile indicate <i>infra</i>: De completat proiectul cu un punct nou cu renumotarea ulterioară, cu următorul cuprins: ”La articolul 2 alineatul (1) după cuvintele „<i>Constituției Republicii Moldova</i>,” se completează cu sintagma „<i>Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală</i>.” Având în vedere contradicția dintre prevederile art.2 alin.(1) din Codul de procedură penală, conform căreia „<i>Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod</i>,” și art.2 alin.(4) „<i>Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod</i>” și art.531 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevede că „<i>Raporturile cu țările străine sau curțile internaționale referitoare la asistența juridică în materie penală sunt reglementate de prezentul capitol și de prevederile Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală</i>...” se impune modificarea art.2 din Codul de procedură penală.	460. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 440 din sinteză
	462. La pct.1- Articolul 6 Cod de procedură penală. Aferent art.6 pct.43¹ din proiect, se impune precizarea că, în conținutul suporturilor informaționale se poate regăsi și alte informații, or, noțiunea oferită că ar reprezenta un suport material, ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal, nu ar prevedea spre exemplu situația când organul de urmărire penală sau procurorul ridică un anumit suport informațional de la părți cu o înregistrare video, care de regulă nu este efectuată în rezultatul anumitor acțiuni procesuale. Totodată, urmează a se revedea construcția noțiunii sub aspectul clarității, or, potrivit proiectului se	461. Nu se acceptă Dispozițiile regferitoare la asistența juridică internațională în materie penală sunt reglementate în Partea specială în Capitolul IX din Codul de procedură penală. Prin urmare, odată ce art. 531 alin. (1) din Codul de procedură penală face trimitere la dispozițiile Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, completarea art. 2 din Codul de procedură penală este inoportună.
	462. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 441 din sinteză.	462. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 441 din sinteză.

	înțelege prin „suport informațional – suport material ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal”, astfel nu este clară intenția autorului atunci când a folosit textul „<u>acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal</u>”.	
	463. punctul 43¹⁾ După textul „efectuate” urmează a fi completat cu sintagma „sau”. În contextul argumentelor prezentate în avizul primar și acceptate de autorul proiectului, lecturând textul definiției pentru suportul informațional, în lipsa sintagmei „sau” nu se face o distincție între cele două situații ipotetice a fi posibile, pentru informațiile rezultate din acțiunile procesuale efectuate de reprezentantul organului de urmărire penală și respectiv informații obținute în procesul penal (rezultată din actele anexe la anumite adresări scrise a unei părți, fără ca organul de urmărire penală să efectueze anumite activități procesuale pentru obținerea lor).	463. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 441 din sinteză.
	464. La pct.2 din proiect – Articolul 7 alineatul (3²⁾ din Codul de procedură penală. (3²⁾ Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei. Reglementarea propusă de autorul proiectului pentru dispoziția prezentului alineat, inclusiv și cu instituirea unor termene de 5 zile, nu vine să soluționeze problemele existente la zi. Instituția procesuală a ridicării excepției de neconstituționalitate în procesul penal și sesizarea Curții Constituționale considerăm cu certitudine că necesită o revizuire legislativă. Dreptul părții sau participantului la proces de a critica o normă juridică sub aspectul constituționalității ei, trebuie garantat corespunzător, prin oferirea posibilității sesizării Curții Constituționale. Procedura cu privire la formularea cererilor în acest sens, trebuie să fie una exactă și să urmărească atingerea obiectivului reglementat procesual, și nu un mecanism la care se apelează cu rea credință pentru a tergiversa termenele procesuale. Dacă pentru faza de judecată a examinării în fond a cauzei penale când doar deliberarea și pronunțarea se amână și părțile rămân în așteptarea	464. Nu se acceptă A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 442 din sinteză.

hotărârii pe caz doar după examinarea excepției ridicate, situația se agravează pentru cauzele aflate în examinare la faza de urmărire penală unde sunt examinate anumite chestiuni la judecătorul de instrucție în ordinea art.313 din Codul de procedură penală și este ridicată o excepție de neconstituționalitate drept rezultat urmărirea penală nu poate fi finalizată prin adoptarea uneia din soluțiile prevăzute de art.291 din Codul de procedură penală, iar plângeri în ordinea art.313 din Codul de procedură penală pot fi formulate nelimitat în raport cu orice act adoptat de organul de urmărire penală sau procuror și respectiv în interiorul acestor proceduri pot fi formulate și ridicate excepții de neconstituționalitate.

Situația le zi indică asupra faptului că în prezent în anumite dosare de o rezonanță sporită pentru societate se apelează la aceste proceduri defectuoase permise de lege iar cauzele penale rămân blocate la faza de urmărire penală, ceea ce afectează imaginea justiției și percepțiile justițiabilului asupra procesului de efectuare a actului justiției.

Soluția legislativă propusă în acest Aviz, pentru a fi implementată prin legea de modificare, urmărește pe de o parte garantarea dreptului persoanei de a formula o sesizare sau de a ridica o excepție de neconstituționalitate în raport cu o normă juridică aplicabilă procedurii lui, prin care se reglementează raporturi juridice ce cad sub imperiul drepturilor fundamentale însă construcția normei contravine prevederilor din Constituție, iar pe de altă parte procedura privind excepția de neconstituționalitate, atât la etapa ridicării ei cât și examinării în fața instanței de jurisdicție constituțională, nu ar trebui să afecteze dreptul fundamental al celeilalte părți la un proces echitabil, în sensul art.6 CtEDO.

Cu acest prilej, trebuie reținut, în esență, că opțiunea legiuitorului în sensul eliminării măsurii suspendării de drept trebuie să se întemeieze pe faptul că invocarea excepțiilor de neconstituționalitate de către părți este folosită de multe ori ca modalitate de a întârzia judecarea cauzelor.

În condițiile în care scopul măsurii suspendării de drept prevăzut la art.7 alin.(3²) din Codul de procedură penală, a judecării cauzelor la instanțele de fond sau la judecătorul de instrucție a fost acela de a asigura părților o garanție procesuală în exercitarea dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, prin eliminarea posibilității judecării cauzei în temeiul unei

dispoziții legale considerate a fi neconstituționale, realitatea a dovedit că această măsură s-a transformat, în majoritatea cazurilor, într-un instrument menit să tergiverseze soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Reglementarea a încurajat abuzul de drept procesual și arbitrarul într-o formă care nu poate fi sancționată, atâta vreme cât suspendarea procesului este privită ca o consecință imediată și necesară a exercitării liberului acces la justiție.

În redacția actuală a legii procesual penale, se garantează ca soluția finală dată într-o cauză concretă, nu poate să fie fundamentată pe o prevedere normativă ce suferă de constituționalitate, atât timp cât legiuitorul național a prevăzut astfel situații de drept, în calitate de temeiuri pentru declanșarea căilor ordinare cât și extraordinare de atac, cum ar fi: art.444 alin.(1) pct.14 [Temeiurile pentru recurs: Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă] și art.458 alin.(3) pct.4 [Cazurile de revizuire a procesului penal: Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă].

Aspecte de drept comparat la acest subiect, servesc exemplele din practica judiciară a României, în care la fel au fost înregistrate multiple cazuri în care s-au făcut abuzuri de drept prin apelarea la instrumentul de verificare constituțională cu scopul de tergiversare a procedurilor pendinte.

Totuși, prin dispozițiile art. I pct.3 din Legea României nr.177/2010 au fost abrogate normele referitoare la suspendarea *ope legis* a cauzelor în care se invocau excepții de neconstituționalitate, și anume dispozițiile cuprinse în art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992, în art.303 alin.(6) din Codul de procedură penală și în art.8 alin.(7) din Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței.

Cu privire la dispozițiile art. I pct. 3 din Legea nr.177/2010, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat prin Decizia nr.1.106 din 22 septembrie 2010 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în Monitorul Oficial al

României, Partea I, nr.672 din 4 octombrie 2010. Cu acest prilej, Curtea a constatat că, prin adoptarea Legii nr.177/2010, voința legiuitorului a fost aceea de a elimina invocarea excepției de neconstituționalitate în alt scop decât cel prevăzut de Constituție și lege, preîntâmpinând, pentru viitor, exercitarea abuzivă de către părți a acestui drept procesual. De asemenea, Curtea a reținut că intervenția legiuitorului, prin care a fost abrogată măsura suspendării de drept a cauzelor în care se invocă excepții de neconstituționalitate, constituie tocmai expresia asumării și respectării obligației ce revine statului cu privire la crearea cadrului legislativ corespunzător prevederilor art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În redacția actuală, Codul de procedură penală a României prevede la art.367 alin.(9) Ridicarea unei excepții de neconstituționalitate nu suspendă judecarea cauzei.	465. La pct.5 – Articolul 20 alineatul (3) din Codul de procedură penală , pentru claritatea și precizia legii, se propune sintagma „ <i>cele în care sânt persoane...</i> ” de expus în redacția „ <i>cauzelor penale în care sânt persoane...</i> ”.	465. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 246 din sinteză.
466. La pct. 6 - Articolul 30 alineatul (3) din Codul de procedură penală Considerăm prematură abrogarea art.30 alin.(3) din Codul de procedură penală, pe motiv că, actualmente, mai multe studii constată motivarea necalitativă a soluțiilor date în diverse categorii de cauze. Caracterul excepțional al pedepsei penale, care poate fi aplicată în cazul condamnării pentru infracțiuni excepțional de grave, impune păstrarea acestei prevederi pentru a asigura o concurență de opinii și o mai bună motivare a sentinței.		466. Precizare A se vedea nota informativă la proiect referitor la abrogarea art. 30 alin. (3) în care sunt expuse motivele intervenției.
467. La pct.9 din proiect – Articolul 35 alineatul (2) din Codul de procedură penală Opinăm pentru substituirea sintagmei “ <i>ultimul cuvânt al inculpatului</i> ” cu sintagma “ <i>încheierea cercetării judecătorești</i> ”. Raționamentele acestei propuneri se deduc din posibilitatea reluării cercetării judecătorești, conform prevederilor art.31 alin.(2) din Codul de procedură penală, în cazul admiterii recuzării judecătorului.		467. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 249 din sinteză
468. La pct.12 din proiect – Articolul 52 alineatul (1) din Codul de procedură penală		468. Nu se acceptă

	La punctul 16) Se propune excluderea textului „, finalizării urmăririi penale în lipsa învinutului”, or, prevederile propuse a fi instituite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale. Considerăm nejustificate explicațiile autorului din punctul 3 al Sintezei. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinutul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza. Pentru păstrarea unui raționament de abordare logică a textului de lege, fie menționăm în dispoziția art.52 alin.(1) pct.16) din Codul de procedură penală a listei integrale cu toate acțiunile procesuale și măsurile de constrângere care necesită a fi autorizate la judecătorul de instrucție, sau urmează să se indice la general „<i>acțiunile de urmărire penală sau măsuri procesuale</i>”. Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual „<i>finalizării urmăririi penale în lipsa învinutului</i>”, în textul dispoziției discutate. Cu referire la punctul 24¹), în sensul utilizării corecte a anumitor termeni procesuali, se propune substituirea textului „<i>ordonața de înaintare a calității de bănuț, învinuit, de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă</i>” cu textul „<i>ordonațele privind calitățile procesuale ale părților</i>”; sintagma „<i>victimei</i>” cu „<i>părții, reprezentantului ei sau succesoriului</i>”. Raționamentul înlocuirii sintagmei „<i>victimei</i>” cu varianta propusă, ar urma să prevadă acoperirea juridică pentru realizarea drepturilor asigurate prin prezenta dispoziție, atât pentru victimă, partea vătămată, partea civilă ca părți ale procesului, cât și pentru instituția reprezentării și a succesoriului, în situația reprezentanților legali care participă la toate procedurile juridice în interesul persoanelor lipsite de o anumită capacitate și, respectiv, pentru succesorii legali ai victimei decedate urmare a săvârșirii infracțiunii, a părții vătămate sau părții civile, decesul căreia a survenit după obținerea calității procesuale.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 3 și 250 din sinteză.

	469. La pct.13 din proiect – Articolul 56 alineatul (2) din Codul de procedură penală , Propunem completarea prevederilor alin. (2) art.56 din proiectul supus avizării cu sintagma „ <i>asigură respectarea termenului de urmărire penală</i>”. Dispoziția art. 259 alin. (2) din proiect stabilește că, „ <i>Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală...</i>”, respectiv, prin norma dată se instituie o nouă atribuție a conducătorului organului de urmărire penală care nu este prevăzută în partea generală a Codului. E de subliniat că, propunerea menționată a fost stipulată și în avizul Procuraturii Generale nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023. Autorul proiectului de Lege supus avizării, în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege, a invocat că, propunerea dată nu se accepta din motiv că „<i>În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministrului Justiției din 14 martie 2022, ...la aceste propuneri nu fost ridicate obiecții</i>”. Considerăm că, motivele neacceptării propunerii indicate <i>supra</i> poartă un caracter formal și nu pot sta la baza neacceptării.	469. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 196 din sinteză. Suplimentar atragem atenția că, pentru mențiunile din sinteză în care autorul proiectului face trimitere la raționamentele din anumite pct. din sinteză, urmează ca să se rețină aceste raționamente avute în vedere la admiterea, respingerea sau precizarea chestiunilor puse în discuție. Cu alte cuvinte, autorul proiectului deja a examinat chestiunile semnalate anterior, iar din considerentul că nu au fost aduse argumente suplimentare, autorul proiectului nu învederează admiterea propunerilor în lipsa acestora.
	470. La pct.15 – Articolul 58 din Codul de procedură penală Considerăm că, textul propus spre completare - “2¹ să facă declarații și explicații” urmează a fi exclus, or, modificarea propusă este în contradicție cu art.58 alin. (8) pct. 1) din Codul de procedură penală „<i>Victimă este obligată să se prezinte la citarea organului de urmărire penală sau a instanței judecătorești și să dea explicații la solicitarea acestor organe, cu excepția victimei traficului de ființe umane</i>”. Depunerea declarațiilor de către victimă este o <u>obligatie</u> a acesteia și nu un drept (<i>cu excepția victimei traficului de ființe umane</i>). Legiuitorul a prevăzut răspunderea penală la art. 313 din Codul penal pentru faptele de refuz sau eschivare a martorului ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. În acest sens, având în vedere că declarațiile victimei va constitui mijloc de probă potrivit proiectului, și ținând cont de faptul că, declarațiile acesteia pot constitui unul din punctele de pornire a majorității investigațiilor penale (<i>mai cu seamă în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 171 – 175¹ din Codul penal</i>), precum și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, se consideră oportun de a completa art.313 din Codul penal	470. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 253 din sinteză. Suplimentar menționăm că în proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional), înregistrat la Cancelaria de Stat cu nr. unic 533/MJ/2022, a fost compeltat art. 313 din Codul penal în care subiectul infracțiunii a fost inclusă și victima.

	cu răspunderea penală a victimei în cazul refuzului sau eschivării de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. Neatribuirea victimei până la moment la categoria subiecților infracțiunii prevăzute de art.312 și art.313 din Codul penal, a fost rațională în condițiile în care potrivit art. 93 alin.(2) pct. 1) din Codul de procedură penală, declarațiile acesteia nu constituiau un mijloc de probă. Astfel, având în vedere propunerea de modificare (<i>prin prezentul proiect</i>) inclusiv a art. 93 din Codul de procedură penală, se impune intervențiile de rigoare în dispozițiile art. 312 și 313 din Codul penal.	471. La pct.17 – Articolul 60 din Codul de procedură penală În vederea executării constatărilor Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr.31 din 29.11.2018, se propune următoarea reglementare: „7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul finalizării urmăririi penale și să noteze orice informații din dosar. În cazul investigării unei presupuse infracțiuni de tortură, victimele torturii și reprezentanții acestora, sânt în drept să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; restricția se referă doar la anumite acte procedurale; și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.” Considerăm că instituirea alin.(6) pentru art.60 din Codul de procedură penală, este suplimentară, excepțiile de la regulile de bază pot fi instituite tot în pct.7). Mai mult, nu există o argumentare motivată din partea autorului proiectului de menținere a redacției propuse pentru pct.7) și acceptare parțială a propunerilor formulate anterior, or explicațiile anterioare au pus în evidență riscurile care pot să apară la faza de urmărire penală, astfel de propuneri generând riscuri de tergiversare a procedurilor, mai ales în situația deschiderii căilor de atac în ordinea art.313 din Cod, pentru un cerc atât de larg de subiecți și pentru astfel de temeuri. Propunerea de asigurare a accesului la materialele cauzei pentru toate părțile vătămate și la orice etapă, o considerăm nejustificată. Or, soluționarea de către procuror a chestiunilor care se propun a fi instituite, ca părți vătămate (cu excepția cazurilor de tortură) să-i fie asigurată posibilitatea de
	471. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 446 și 476 din sinteză	

a lua cunoștință de materialele cauzei la orice etapă a procesului, presupune o activitate suplimentară unde este implicat procurorul, iar în cazul respingerii solicitării de acordare a posibilității de a lua cunoștință cu materialele cauzei, urmează a fi inițiat controlul judiciar unde urmează a fi implicat procurorul și judecătorul de instrucție ceea ce generează lucrări procesuale suplimentare inutile scopului procesului penal. Mai mult, în practica judiciară se întâlnesc situații când partea vătămată nu este tocmai de bună credință și în eventualitatea cazului luării cunoștinței cu materialele cauzei la faza de urmărire penală, ar putea comunica bănuțului, învinutului datele care i-au devenit cunoscute, ceea ce ar compromite activitatea angajaților statului la examinarea unui caz și confidențialitatea urmăririi penale.	472. La pct.18 – Articolul 68 aliniatul (1) din Codul de procedură penală Punctul 21) se propune substituirea textului „<i>pe orice suport, referințe, copii și originale</i>” cu cuvântul „, <i>copii</i>”. Varianța propusă prevede ca apărătorului să îi fie pusă la dispoziție informația căutată sau copii ale actelor (materiale procesuale). Este greu de imaginat cum urmează să fie satisfăcută cerința legală „<i>pe orice suport</i>” când există o sumedenie de astfel de tipuri de suporturi, în mare parte organul de urmărire penală nu dispune de ele (ex. bandă magnetică, USB-uri etc) și nu pot fi satisfăcute corespunzător astfel de cereri, iar referințele în procesul penal, mai ales la faza de urmărire penală nu se depun, astfel de acte se depun de regulă de partea apărării în instanța de judecată pentru rechizitoriu.	472. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 447 din sinteză
473. La pct.19 – Articolul 69 din Codul de procedură penală Se constată necesitatea modificării art.69 pct.8) din proiect, și unificarea reglementărilor în corespundere cu art.291¹ din Codul de procedură penală, prin indicarea expresă nu doar a cazului de sustragere a învinutului, inculpatului, dar și a cazurilor când locul acestora nu a fost stabilit în urma investigațiilor de căutare ori nu a fost posibilă înaintarea acuzării în conformitate cu prevederile art. 282¹ din Codul de procedură penală. Totodată, urmează a fi prevăzute și situațiile referitoare la bănuț. Nu este clară modalitatea de aplicarea a art.69 prin raportare la art.282 alin.(2) din Codul de procedură penală, în situația comiterii unei infracțiuni	473. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 448 din sinteză	

	ușoare și mai puțin grave, prin prisma participării obligatorii a apărătorului la acțiunea de înaintare a acuzării, și respectiv, audierea învinutului. Or, pentru înaintarea acuzării și ascultării învinutului în cazul în care ultimul o cere, legea nu prevede drept temei de desemnare a unui apărător din oficiu lipsa resurselor financiare de către acuzat iar gravitatea infracțiunii nu atinge pragul valoric de „gravă” pentru a putea să fie desemnat un avocat din oficiu. Astfel realizarea acțiunilor procesuale de punere sub învinuire și audiere se blochează. 474. La pct.20 – Articolul 70 aliniatul (4) din Codul de procedură penală Se propune înlocuirea textului „<i>de cel puțin 5 zile</i>” cu sintagma „<i>rezonabil</i>”. Menținem argumentele invocate anterior, prin care am exemplificat că la etapa de judecare a cauzei în instanța de judecată, una din chestiunile prevăzute pentru ședința preliminară conform art.345 alin.(4) pct.6) din Codul de procedură penală, este soluționarea măsurilor preventive. Argumentele prezentate infra le considerăm justificate și le menținem în continuare și pot fi identificate o multitudine de situații practice când acest termen de 5 zile care se propune a fi instituit va fi în detrimentul procesului penal. Termenul de 5 zile propus în dispoziția aliniatului (4) pentru situația înlocuirii apărătorului inculpatului, în vederea exercitării dreptului de a lua cunoștință de materialele procesului penal, considerăm a fi unul nejustificat și ar servi drept un instrument de natură juridică de care ar abuza partea apărării pentru afectarea bunei desfășurări a procesului. Termenul acordat apărătorului care intervine în proces, în vederea realizării unei apărări eficiente, trebuie să fie corespunzător lucrărilor procesuale care se propun a fi realizate în cadrul examinării judiciare cu participarea lui și urmează să fie lăsat la discreția instanței de judecată, pentru aprecierea acestui termen reieșind din situațiile de drept și de fapt în fiecare caz în mod particular. Considerăm imperios a expune următorul exemplu de situație practică când prin acordarea termenului de 5 zile s-ar afecta interesele justiției, și anume examinarea demersului acuzatorului de stat privind solicitarea de prelungire a măsurii preventive, în interiorul termenului de 5 zile până la	474. Se acceptă parțial A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 449 din sinteză.

	expirarea perioadei pentru care a fost autorizată deținerea sub măsura preventivă. Astfel, apărătorul ales sau care acordă asistență juridică, ar urma să prezinte anumite motive care face imposibilitatea participării lui la examinarea cauzei (situație care se atestă și în prezent) și în procesul înlocuirii lui cu un alt apărător atât ales cât și din oficiu, instanța de judecată, reieșind din prezenta prevedere normativă, ar urma să acorde un termen minim de 5 zile pentru pregătirea apărării, ce ar depăși perioadă deținerii sub măsura preventivă a inculpatului iar în rezultat, ar duce la imposibilitatea examinării în termen a demersului de prelungire a măsurii preventive și eliberarea inculpatului, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care este acuzat, cu eschivarea ulterioară a inculpatului de prezentare în instanță, ș.a. A se vedea și raționamentele legiuitorului din art.322 alin.(5) și (6).	
	475. La pct.22 -Articolul 72 din Codul de procedură penală Propunem textul „<i>poate fi contestată numai de către persoana apărată sau prin intermediul apărătorului său</i>”, a-l substitui cu textul „<i>poate fi contestată numai de către persoana apărată, personal sau prin intermediul apărătorului său</i>” (utilizarea corectă a conjuncției „sau”).	475. Precizare Intervențiile nu suscită interpretări diferite, or textul „persoana apărată” echivalează cu cea propusă de autorul avizului
	476. La pct.24 – Articolul 80 din Codul de procedură penală Considerăm că modificarea propusă la art.80 alin.(1) pct.8) din proiect, depășește constatările stabilite în Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 29.11.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul penal și din Codul de procedură penală (accesul părții vătămate și al reprezentantului acesteia la materialele urmăririi penale), or, în respectiva speță, Înalta Curte a constatat că se recunoaște constituțional textul „din momentul terminării urmăririi penale” de la articolul 80 alin. (1) pct.8) din Codul de procedură penală, în măsura în care acestea nu se aplică victimelor torturii și reprezentanților acestora. Astfel, se stabilește că dreptul prevăzut la art. 80 alin.(1) pct.8) din proiect, și anume de a lua cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, a fost raportat de către Înalta Curte doar la o anumită categorie de infracțiuni (<i>de tortură</i>) și respectiv acest drept nu ar fi justificat în contextul altor categorii de infracțiuni, or, Curtea era în drept să extindă obiectul sesizării excepției de	476. Precizare Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 446 din sinteză, menționăm că deși Curtea Constituțională a efectuat o analiză a dreptului de acces a părții vătămate și al reprezentantului acesteia la materialele urmăririi penale prin prisma doar a categoriilor de infracțiuni de tortură, în calitate de autor a proiectului s-a decis ca accesul la materialele cauzei penale să fie asigurat tuturor părților vătămate și reprezentanților acestora indiferent de categoria de infracțiuni, asigurând în acest sens, un echilibru procedurii penale, or prin Decizia nr. 66 din 18.05.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135a/2020 privind controlul constituționalității unor dispoziții din Codul penal și din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a menționat:

	neconstituționalitate și să acorde acest drept părților vătămate și reprezentanților în toate cauzele penale, dacă ar fi constatat anumite restrângeri ale drepturilor acestora.	„24. Pe plan național, reglementarea instituției dezvăluirii probelor și a accesului acuzaților la materialele cauzei ține de competența legislativului, Curții revenindu-i sarcina să examineze dacă legislația oferă garanții suficiente care ar asigura caracterul echitabil al procedurii penale în ansamblu. Astfel de garanții au fost identificate anterior de către Curte în Decizia nr. 107 din 7 noiembrie 2017, fiind citate la §§ 15-18 <i>supra</i>.” 477. La pct.25 – Articolul 81 alineatul (2) din Codul de procedură penală Din conținutul articolului 81 alin.(1) din Codul de procedură penală desprindem că „<i>În procesul penal, succesor al părții vătămate sau al părții civile este recunoscută una din rudele ei apropiate care a manifestat dorința să exercite drepturile și obligațiile părții vătămate decedate sau care, în urma infracțiunii, a pierdut capacitatea de a-și exprima conștient voința.</i>” . Potrivit art.59 alin.(1) din Codul de procedură penală „<i>Parte vătămată este considerată persoana fizică sau juridică căreia i s-a cauzat prin infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscut în această calitate, conform legii, cu acordul victimei.</i>”. Astfel, se stabilește că pentru a recunoaște persoana în calitate de parte vătămată este nevoie de un acord al victimei (<i>calitatea de victimă nu este atribuită prin emiterea unui act procesual</i>). În cazul în care are loc comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 din Codul penal, victima nu este în viață și nu își poate exprima acordul pentru recunoașterea unei anumite persoane în calitate de parte vătămată. În situația decesului, se impune recunoașterea anumitei persoane în calitate de succesor, însă aici intervine art. 81 din Codul de procedură penală care indică asupra calității de succesor al părții vătămate, care de fapt nici nu a fost recunoscută, or, după cum a fost indicat, victima a decedat și nici nu și-a exprimat acordul. Astfel, se consideră oportun ca textul proiectului „<i>succesor al părții vătămate</i>” să fie modificat cu „<i>succesor al victimei, sau după caz al părții vătămate</i>”.
	„24. Pe plan național, reglementarea instituției dezvăluirii probelor și a accesului acuzaților la materialele cauzei ține de competența legislativului, Curții revenindu-i sarcina să examineze dacă legislația oferă garanții suficiente care ar asigura caracterul echitabil al procedurii penale în ansamblu. Astfel de garanții au fost identificate anterior de către Curte în Decizia nr. 107 din 7 noiembrie 2017, fiind citate la §§ 15-18 <i>supra</i>.”	477. Se acceptă parțial Articolul 81: în titlul după cuvântul „Succesorul” se completează cu textul „victimei, al” la alineatul (1), în ambele cazuri, după cuvântul „succesor” se completează cu textul „victimei, al”, după cuvântul „obligațiile” se completează cu textul „victimei sau”, iar după cuvintele „sau moral” se completează cu textul „victimei sau”; alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Recunoașterea rudei apropiate ca succesor al victimei, al părții vătămate sau al părții civile o decide procurorul care conduce urmărirea penală sau, după caz, ofițerul de urmărire penală ori instanța de judecată, cu condiția că ruda apropiată solicită această calitate. În cazul în care mai multe rude apropiate solicită această calitate, procurorul sau instanța de judecată recunoaște aceste persoane ca succesor al victimei, al părții vătămate sau al părții civile. Dacă, la momentul solicitării respective, lipsesc temeiuri suficiente pentru recunoașterea persoanei ca succesor al victimei, al părții vătămate sau al părții civile, hotărârea în cauză se ia imediat după constatarea acestor temeiuri.”; la alineatul (3), în ambele cazuri, după cuvântul „succesor” se completează cu textul „al victimei”, iar după

	cuvintele „Ruda apropiată” se completează cu cuvintele „a victimei”, la alineatul (4) după cuvântul „Succesorul” se completează cu textul „victimei”, iar după textul „în locul” se completează cu textul „victimei”, la alineatul (5) și (6) după cuvântul „Succesorul” se completează cu textul „victimei”.	
478. La pct.28 – Articolul 93 alineatul (2) punctul 1 din Codul de procedură penală Constatările, privind modificările incluse în proiect, sunt analogice cu cele indicate la pct.15 din prezentul aviz.	478. Precizare Obiecțiile prezentate nu sunt motivate astfel încât să se înțeleagă intenția autorului avizului, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate	
479. La pct.29 – Articolul 97 alineatul (3¹) din Codul de procedură penală Urmează a se revedea formularea „îmbolnăvirea bănuțului, învinutului sau inculpatului de o boală gravă ce împiedică executarea pedepsei”, or, pedeapsa penală se execută de către persoana condamnată (a se vedea art. 65 alin. (3) pct. 1) și art. 469-473⁴ din Codul de procedură penală).	479. Precizare Intervențiile de la art. 97 pct. 3¹) acoperă ipoteza în care condamnatul are statut de învinuit sau inculpat într-o altă cauză penală.	
480. La pct. 30 - Articolul 104 din Codul de procedură penală În alineatul (1) propunem textul „imediat după reținerea bănuțului sau” a-l substitui cu textul „imediat după reținere”, având în vedere că, în practică infractorul poate fi reținut nu doar atunci când are statut de bănuț, dar și cel de învinuit, inculpat; La alineatul (2¹) în contextul dezvoltării tehnologiilor informaționale, se atestă prezența unor neclarități în cuprinsul alineatului (2¹) propus pentru fi introdus în articolul 104, exprimat în admiterea unor declarații în scris. O atare abordare va aduce la apariția problemei de utilizare în procesul penal a declarațiilor dactilografiate și, respectiv, se impune precizarea prin completarea cu sintagma „scris olograf sau dactilografiat” în vederea alegerii formei declarațiilor făcute în scris.	480. Se acceptă parțial La articolul 104 alin. (1) textul „imediat după reținerea bănuțului” se substituie cu textul „imediat după reținere”. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 265 din sinteză	
481. La pct.33 – Articolul 110 din Codul de procedură penală	481. Se acceptă	

	Conform proiectului inițial, alineatul 4 al articolului 110 a avut următoarea redacție -, <i>La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv</i>, se abrogă. Reieșind din pct.267 al sintezei, modificările ce privesc abrogarea alin.(4) de la art.110 au fost excluse din proiect. Este de evidențiat că art.110 este aplicabil atât la audierea martorului la faza de urmărire penală, cât și la judecarea cauzei în fond. Potrivit alineatelor (1) și (2) art.110 din Cod de procedură penală se reglementează audierea în condiții speciale de către „ <i>judecătorul de instrucție sau după caz, instanța</i> ”. Astfel, se evidențiază două situații distincte, când în cadrul urmăririi penale este audiat de judecătorul de instrucție și la judecarea cauzei de către instanța de judecată. E de menționat că, alin. 4 art.110 din Cod de procedură penală, care este o normă care reglementează o procedură tehnică de audiere și prevede că <i>martorul va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv</i>. Această reglementare creează confuzie la audierea martorului la judecarea cauzei, când martorul urmează să fie audiat de către instanța de judecată. Mai mult, alin.4 art.110 din Codul de procedură penală face referire <i>la judecătorul de instrucție respectiv</i>, făcând o interpretare, reiese că judecătorul de instrucție (din alin.1) care a admis martorul să fie audiat în aceste condiții. Ca concluzie, prevederile alin.4 art.110 din Codul de procedură penală sunt aplicabile doar în cazul audierii martorului la faza de urmărire penală și lipsa unei reglementări la faza de judecare a cauzei creează dificultăți la aplicarea legii. Se propune excluderea din versiunea actuală a alin.4 art.110 din Codul de procedură penală a sintagmei „ <i>de instrucție</i> ”, urmând a fi în stipulată în următoarea redacție: „ <i>La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv.</i> ”	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 409 din sinteză

	Această prevedere este condiționată de schimbarea datelor de identitate a martorului care urmează a fi audiat pe alte date de identitate legendate și care urmează a fi păstrate în maximă siguranță a confidențialității, noțiune prevăzută de art. 2 al Legii 105/2008 <i>cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal</i> care stipulează: „<i>maximă siguranță a confidențialității</i> – asigurare a securității informației în conformitate cu Legea 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat”. 482. La pct.34 – Articolul 110¹ din Codul de procedură penală Opinăm pentru excluderea din proiectul supus avizării a textului propus la alin.(3) ”<i>în cazul în care reprezentantul legal al minorului supus audierii are calitate de bănuît, învinuit sau parte civilmente responsabilă în cadrul aceluiași proces penal, acesta de asemenea nu participă la audiere, iar în locul reprezentantului legal la audierea minorului participă o rudă a acestuia cu capacitate deplină de exercițiu, desemnată de judecătorul de instrucție</i>”. Reiterăm și insistăm în acest sens asupra faptului că, textul propus va crea situația de confuzie și de contradicție, deoarece procedura de selectare și desemnare a reprezentantului legal este deja prevăzută la art.77 alin.(1) și alin.(2) din Codul de procedură penală, iar formularea propusă redă o situație inadmisibilă în procesul penal și contrară art.77 alin. (4) pct. 1) din Codul de procedură penală, ce prevede expres că în cauza penală, persoana care se bănuiește/învinuiește de comiterea infracțiunii în privința minorului nu este recunoscută în calitate de reprezentant legal și participarea acesteia la oricare din acțiunile procesuale este interzisă. Nuanțăm că, cercul de persoane care pot fi reprezentanți legali este prevăzut de art.77 alin.(1) din Codul de procedură penală (și nu prevede oricare rudă). Astfel, în cazul în care nu este un reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) și minor, în calitate de reprezentant legal este recunoscută autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței de judecată (art.77 alin.(2) Codul de procedură penală, <i>Legea nr.140/2013 privind</i>
	482. Se acceptă parțial La art. 110¹: alineatul (3), teza a doua a fost exclusă din proiect; alineatul (7¹) a fost completat cu următoarea propoziție: „În acest caz, audierea repetată nu se admite.” În partea ce ține de art. 110¹ alin. (8) menționăm că, rațiunea acestei reglementări constă în asigurarea dreptului bănuîtului sau învinuitului de a adresa întrebări martorului minor. În acest sens, subliniem că art. 6 § 3 lit. d) din Convenție consacră principiul conform căruia, înainte ca inculpatul să poată fi declarat vinovat, toate probele trebuie să fie prezentate, în principiu, în fața acestuia în ședință publică, în vederea unei dezbateri în contradictoriu. Acest principiu nu se aplică fără excepții, dar acestea nu pot fi acceptate decât sub rezerva dreptului la apărare; ca regulă generală, acestea impun să i se ofere acuzatului o posibilitate adecvată și suficientă de a contesta mărturiile acuzării și de a-i interoga pe autorii acestora, fie la momentul depozitării acestora, fie într-o etapă ulterioară (Luca împotriva Italiei²⁷, §39) În cauza <i>Trofimov împotriva Rusiei</i>, Curtea a subliniat că, paragraful 3 coroborat cu paragraful 1 al articolului 6 din Convenție obligă statele contractante să adopte măsuri

²⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59222>

	<i>protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți).</i> Totodată, reiterăm următoarele propuneri la care autorul proiectului nu s-a expus în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege: -alineatul (7)¹ se va completa cu textul „<i>În acest caz nu este organizată o audiere repetată.</i>” -alineatul (8) propunem a-l reda cu următorul cuprins: „(8) <i>Audierea suplimentară a martorului minor este organizată în condițiile prezentului articol doar dacă apar întrebări care nu au fost adresate la audierea inițială. Audierea repetată este exclusă.</i>” În susținerea propunerilor înaintate, menționăm Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote din 25 octombrie 2007), ce orientează Statele-părți, în Articolul 35, că va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că audierile copilului au loc în spații concepute sau amenajate în acest scop și numărul audierilor este cât mai limitat posibil, menținându-se în limitele minime necesare pentru scopurile procesului penal. Deși, legislația procesual penală națională prevede evitarea victimizării secundare a minorului victimă sau martor al infracțiunii prin limitarea audierilor, practica penală demonstrează că copiii, totuși, sunt audiați multiplu, mai des decât este recomandat. În context, au fost atestate cazuri de audiere repetată a copilului în ședința de judecată, în cadrul examinării cauzei penale în fond, cu toate că aceștia au fost audiați de judecătorul de instrucție în condițiile art. 110¹ Codul de procedură penală, în cadrul urmăririi penale. Astfel, copilul a fost să în situația să relateze repetat despre abuzurile la care a fost supus. Acest lucru are impact negativ asupra copilului, fiind traumatizat în continuare. Totuși, în cazul când au apărut circumstanțe noi (în rezultatul administrării unor probe noi), în vederea completării audierii inițiale, ar putea fi organizată audierea suplimentară, doar în condiția în care să fie adresate întrebări, altele decât cele adresate la audierea inițială. Prin urmare, audierea suplimentară înseamnă completarea audierii inițiale și nu audierea repetată asupra faptelor, despre care copilul deja a relatat.
pozitive pentru a permite acuzatului să interogheze sau să obțină audierea martorilor acuzării [§ 33]. La fel, nu se poate considera că simpla vizionare a unei înregistrări video a depoziției unui martor protejează suficient dreptul la apărare în cazul în care autoritățile nu au oferit posibilitatea de a interoga martorul respective (a se vedea (D. împotriva Finlandei, § 50; A.L. împotriva Finlandei, § 41). Așadar, din propunerile înaintate se desprinde că acestea vin să extindă cercul subiecților care pot solicita audierea suplimentară a martorului minor, fapt pentru care nu este în spiritul Convenției Europene a Drepturilor Omului, coroborat cu cele din Convenția de la Lanzarote. Mai mult ca atât, suplinirea cu o propoziție a alin. (8) conform proiectului, stabilește cercul subiecților care vor participa la audierea suplimentară a martorului minor, adică urmează ca să participe aceleași persoane care au participat la prima audiere. Propunerea înaintată este acoperită de prezenta reglementare a art. 110¹ alin. (8), or la cererea bănuțului sau învinutului se poate iniția o audiere suplimentară a martorului minor, și evident „<i>doar dacă apar întrebări care nu au fost adresate la audierea inițială</i>”. În acest sens, este inoportun de a prelua propunerile autorului avizului. În partea ce ține de excluderea audierii repetate, însăși Convenția de la Lanzarote la art. 35 îndrumă Statele-părți să ia măsuri ca numărul audierilor copilului să fie cât mai limitat posibil. Astfel, teza a II-a din art. 110¹ alin. (8) stabilește în aceeași măsură că „audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil.”	483. La pct. 38– Articolul 115 din Codul de procedură penală 483. Precizare

	Considerăm oportun ca textul propus la art.115 alin.(3) din proiect „<i>poate fi reprodusă în întregime la solicitarea consensată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu</i>” să fie substituit cu textul „<i>poate fi reprodusă în parțial sau în întregime la solicitarea consensată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu</i>”, or, se pot atesta cazuri când este suficientă revenirea doar asupra anumitor aspecte care au fost declarate de către părți cu referire la circumstanțele investigate.	Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 17 din sinteză, menționăm că, intervențiile de la art. 115 alin. (3) acordă posibilitatea și dreptul organului de urmărire penală de a reproduce înregistrarea audierii persoanei doar a prilor în care apar anumite disensiuni cu privire la cele declarate de parte, or substituirea infinitivului „se reproduce” cu condiționalul perfect „poate fi reprodusă” relatează un fapt despre realitatea căruia nu există certitudine că se va produce. Respectiv, suntem în prezența unei condiționalități în care persoana audiată poate solicita reproducerea (în ntergime sau parțială) a înregistrării audierii sale.
	484. După pct.40 propunem a completa proiectul cu un punct nou cu renumeroarea ulterioară, cu următorul cuprins: ”La articolul 126: la alineatul (2) sintagma: „<i>bancar, precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice</i>” se exclude. se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins: ”<i>Ridicarea de documente ce conțin informații bancare, precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice se efectuează în condițiile Secțiunii a 5 din prezenta lege.</i>” Considerăm că, normele specificate <i>supra</i> vin să aducă o claritate în vederea aplicării lor, deoarece acțiunile în sine de urmărire penală, de ridicare a informației bancare și a convorbirilor telefonice, sânt detaliat descrise în Secțiunea a 5 din Codul de procedură penală, ca fiind măsuri speciale de investigații - <i>monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară și colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.</i> Măsurile speciale de investigații se dispun doar în cazul când pe altă cale este imposibilă realizarea scopului procesului penal și/sau poate fi prejudiciată considerabil activitatea de administrare a probelor precum și există o bănuială rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei	484. Precizare Din considerentul că în cadrul consultărilor publice din 08 iunie 2023, Procuratura Generală și-a motivat faptul că aceste intervenții au fost înănitare în contextul proiectului „mandatului de securitate”, propunerile respective vor fi analizate la etapa promovării proiectului care va avea drept obiect de reglementare aceste aspecte.

	<u>infrațiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege.</u> Măsurile speciale de investigații sânt acțiuni de urmărire penală, care vin să aducă ingerințe în drepturile omului și anume la viața privată, de familie, domiciliu, corespondență, etc., garantate de art.8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. În circumstanțele date, legea trebuie să precizeze suficient de clar domeniul de aplicare și modalitățile de exercitare ale marjei de apreciere acordate executivului sau unei instanțe, astfel încât să ofere individului o protecție adecvată împotriva ingerințelor. Specificăm că, conform alin.(3) al art.5 din <i>Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative</i>, în cazul divergențelor între o normă generală și o normă specială se aplică norma specială, în cazul dat, sânt acceptabile prevederile Secțiunii a 5 din Codul de procedură penală, care au fost adoptate mai recent și se atribuie la această categorie. Subsidiar, în practică prevederile art.126 din Codul de procedură penală, în partea ridicării informației privind convorbirile telefonice, sânt aplicate și în cazul infracțiunilor ușoare și mai puțin grave, motiv pentru care pot servi drept ingerință în drepturile persoanei, din simplu motiv că, acțiunile în cauză se află în afara sferei controlului exercitat de autoritățile judiciare. Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, o astfel de ingerință trebuie susținută de motive pertinente și suficiente și trebuie să fie proporțională cu obiectivul sau obiectivele legitime urmărite. E necesar ca, în cazul persoanelor supuse anchetei, autoritățile statului să găsească un echilibru corespunzător între cerința desfășurării unei anchete efective și protecția dreptului persoanei. Pentru a stabili dacă o ingerință a fost „necesară”, Curtea ține cont de marja de apreciere lăsată autorităților statului, însă este obligația statului pârât să demonstreze existența unei nevoi sociale imperioase, care a stat la baza ingerinței.
	485. După pct.44 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins: 485. Precizare

	"La articolul 171¹: alineatul (1) după sintagma "Reținerea persoanei" se completează cu sintagma "anunțate în urmărire interstatală sau internațională". alineatul (2) va avea o nouă redacție: "(2) Despre reținerea persoanei în vederea extrădării este imediat informată în toate cazurile Procuratura Generală. Ministerul Justiției va fi informat despre reținerea persoanei atunci când competența de soluționare a cererii de extrădare îi aparține". E de remarcat că, demersul de aplicare a măsurii preventive în vederea extrădării se depune de către procuror din cadrul Procuraturii Generale, indiferent de faptul dacă procedura de extrădare în sine este de competența Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției. Astfel, considerăm judicios de modificat prevederile alineatului (2) articolul 171¹ astfel ca Procuratura Generală să fie informată în toate cazurile de reținere a unei persoane în vederea extrădării.	Suplimentar opiniei autorului proiectului de la pct. 272 din sinteză, menționăm că, aceste aspecte nu au constituit obiectul de discuție în cadrul grupului de lucru menționat. Ba mai mult, odată nefiind consultate public intervențiile ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
	486. După pct. 55 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins: " Articolul 227 alineatul (2) se completează cu punctul 6) cu următorul conținut: "6) cheltuite de autoritățile Republicii Moldova ca urmare a preluării persoanei extrădăte. ". Necesitatea modificării legislative este dictată de optimizarea procesului penal atunci când sume mari legate de procesul de predare-primire (inclusiv tranzitare) a persoanei extrădăte sunt trecute în mod automat în contul statului și care ar trebui puse pe seama și cheltuiala învinutului/inculpatului/condamnatului ca urmare a acțiunilor intenționate de eschivare a acestuia de la răspunderea penală sau a suportării consecințelor condamnării.	486. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
	487. La pct.58 și pct.59 din proiect - Articolul 251 din Codul de procedură penală În vederea expunerii corecte din punct de vedere juridic, propunem excluderea cuvântului "propriu" din prevederile Articolului 251² alin.(2).	487. Precizare Nulitatea relativă poate fi înlăturată prin voința celui vătămat, se ia în considerație până la un anumit moment al desfășurării procesului penal și poate fi invocată numai de cel interesat, or nulitatea relativă constă în sarcina probei

	Pentru a exclude eventualele neclarități legate de invocarea nulității relative, propunem completarea Articolului 251² alin.(3) lit.b) cu sintagma ”, altele decât cele din lista probelor prezentate de acuzatorul de stat. ”	existenței unei nerespectări a normelor procesuale ce trebuie dovedită de către persoana care o invocă. Mai mult, nulitatea relativă este menită să ocrotească un interes individual (particular), dar nu unul general. În partea ce ține de propunerile de la art. 251² alin. (3) lit. b) nu pot fi reținute, deoarece se încalcă principiul egalității armelor în proces. În jurisprudența CEDO, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces. Cu toate acestea, pentru claritate, art. 251² se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) Prin derogare de la alin. (3), în cazul în care, din motive întemeiate partea nu a avut posibilitatea de a lua cunoștință de materialele urmăririi penale până la trimiterea cauzei în judecată, nulitatea relativă poate fi invocată în instanța de judecată.”
	488. La pct. 62 din proiect- Articolul 257 din Codul de procedură penală Nu susținem modificările propuse la art. 257 alin. (5) deoarece excluderea cuvintelor „și <i>adjuncții lui pot</i>” ar afecta buna funcționare a instituției în realizarea scopului procesului penal, aceste atribuții ținând în esență de activitatea nu doar organizatorică, dar și buna desfășurare a activității de urmărire penală, fiind în acord cu prevederile art.53¹ din Codul de procedură penală. De fapt, modificările propuse reprezintă o <i>interpretare restrictivă și eronată</i> a legii procesual penală în sfera competenței privind ierarhia procesuală a adjuncților Procurorului General, în condițiile lipsei, de fapt, a deficiențelor și neclarităților în normele legislative ce țin de competența funcțională a procurorului ierarhic (<i>în speță, adjuncțul Procurorului General</i>). Relevant că actualmente normele legii procesual penale referitor la noțiunea și competențele procurorului ierarhic superior, principiul	488. Nu se acceptă Obiecțiile prezentate de autorul avizului nu constituie observații de ordin legal sau constituțional, ci de oportunitate. Cu toate acestea, în opinia autorului proiectului de la pct. 281 din sinteză s-a expus rațiunea intervenirii la art. 257. În acest sens, atragem atenția că, raționamentele Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din <i>Decizia nr. 4-Iril-1/2013 din 07.05.2013</i> și <i>Decizia nr. 4-Iril-1/2014 din 27.02.2014</i> constituie o analiză de interpretare cu privire la aplicarea dispozițiilor din Codul de procedură penală în partea ce ține de atribuțiile Procurorului General și adjuncții săi la aspectele de retragere a oricărei cauze penale. La rândul ei, Curtea Constituțională în <i>Decizia nr.12 din 09.02.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr.6g/2018</i>

	subordonării ierarhice procesuale în raporturile procurorilor, sunt suficient de clare și previzibile. Modificările propuse reprezintă o <i>interpretare defectuoasă, izolată și scoasă din context</i> a prevederilor art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală. Analiza dispoziției art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală, în contextul interpretării sistemice și logice a normelor, relevă reglementări clare privind principiul subordonării ierarhice procesuale a procurorilor, precum și privind competențele funcționale ale adjunctului Procurorului General în calitate de <i>procuror ierarhic superior</i> față de procurorii din procuraturile teritoriale. La capitolul dat, se prezintă a fi relevante inclusiv statuările Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din <i>Decizia nr. 4-Iril-1/2013 din 07.05.2013</i> și <i>Decizia nr.4-Iril-1/2014 din 27.02.2014</i>, prin care au fost judecate recursurile în interesul legii, înaintate de Procurorul General, cu referire la chestiunile de interpretare a competenței organului de urmărire penală și a procurorului. Jurisprudența Curții Constituționale la subiect este reflectată în decizia nr.12 din 09.02.2018 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a articolului 53/1 alineatul (2) litera d) din Codul de procedură penală (<i>atribuțiile procurorului ierarhic superior la exercitarea controlului ierarhic</i>) și în decizia nr.30 din 29.03.2018 de inadmisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea cu privire la Procuratură (<i>independența procesuală a procurorilor</i>). De notat că, lecturând nota informativă, nu sunt prezentate argumente plauzibile privind necesitatea de pune în sarcina exclusivă a Procurorului General competența de transmitere de la un organ de urmărire penală către altul, nefiind analizată statistica unor astfel de soluții și dacă o persoană responsabilă poate să asigure de sine stătător această activitate. În concluzie, ținând cont de realități, această modificare va pune în dificultate Procurorul General să exercite celelalte competențe stabilite de Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală alte legi organice	privind excepția de neconstituționalitate a articolului 53/1 alineatul (2) litera d) din Codul de procedură penală „21. ... menționează că procurorul ierarhic superior poate anula, total ori parțial, modifica sau completa, prin ordonanță motivată, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală doar dacă normele speciale ale Codului de procedură penală nu stabilesc altfel.” Astfel, Curtea Constituțională a reiterat complementar că normele puse în discuție nu încălcă normele constituționale cu privire la atribuțiile Procurorului General și adjunctilor săi, dacă aceste atribuții sunt reglementate în Codul de procedură penală, adică aceste norme nu ridică probleme de constituționalitate, ci chestiuni de oportunitate ce aparțin exclusiv legislativului.

	și ordinare, din care raționamente opinăm asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus.	
	489. La pct.63 din proiect – Articolul 259 din Codul de procedură penală La alineatul (2) propunem textul „<i>conducătorul organului de urmărire penală</i>” de substituit cu textul „<i>ofițerul de urmărire penală</i>”. Modificarea propusă nu va putea fi aplicată în practică, or, conducătorul organului de urmărire penală nu are atribuții în cadrul unui proces penal, respectiv nu poate să răspundă de termenul rezonabil al urmăririi penale, de acest termen urmează a fi responsabil ofițerul de urmărire penală și procurorul. În context, considerând că, se propune excluderea instituției – <u>prelungirea termenului de urmărire</u>, propunem excluderea și a acțiunii de fixare a termenului de urmărire penală, acest din urmă fiind inaplicabil și lipsit de sens. E de subliniat că, propunerea menționată a fost stipulată și în avizul Procuraturii Generale nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023. Autorul proiectului de Lege supus avizării, în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege, a invocat că, propunerea dată nu se acceptă din motiv că „<i>În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministrului Justiției din 14 martie 2022, ...la aceste propuneri nu fost ridicate obiecții</i>”. Considerăm că, motivele neacceptării propunerii indicate <u>supra</u> poartă un caracter formal și nu pot sta la baza neacceptării.	489. Se acceptă parțial Articolul 259 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către <i>ofițerul de urmărire penală și procurorul</i> de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art. 20 alin. (2).”
	490. La pct.71 din proiect- Articolul 274 din Codul de procedură penală Se propune modificarea în proiect a textului „<i>cu stabilirea unui termen ce nu poate depăși 15 zile termenul de la alin. (1).</i>” cu referire la art. 274 alin. (4¹) din Codul de procedură penală, cu textul „<i>cu stabilirea unui termen ce nu poate depăși 45 zile termenul de la alin. (1)</i>”, or, aspectele formale (înregistrarea/expedierea materialelor din cancelaria expeditorului și înregistrarea în cancelaria destinatarului, transmiterea de către conducătorul organului de urmărire penală a materialelor către executor, etc.), va conduce la faptul că organul de urmărire penală va avea la dispoziție o perioadă efectivă mai mică de 15 zile în vederea înlăturării omisiunilor.	490. Se acceptă parțial A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 452 din sinteză

491. La pct.79 din proiect- Articolul 293 aliniatul (2) din Codul de procedură penală

Aferent art. 293 alin. (2) din proiect, prin raportare la pct. 28 din Sinteza obiectiilor și propunerilor la proiectul de Lege, se constată că autorul nu a reglementat în conținutul articolului indicat cu suficientă claritate condițiile de expediere de către procuror a copiei materialelor urmăririi penale. Astfel, reieșind din proiect se stabilește următoarea reglementare la art. 293 alin. (2) „La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinuțitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduce la cunoștința acestuia întocmindu-se o recipisă”, prin trimitere la argumentarea în pct. 28 din Sinteza obiectiilor și propunerilor s-a menționat că „Prezentarea materialelor urmăririi penale în formă electronică părților, va fi posibilă doar dacă procurorul va deține în formă electronică acele materiale, ba mai mult că există tendințe de digitizare a proceselor. Odată ce procurorul ar avea în format electronic dosarul penal, nu-i rămâne decât „un clic” pentru expedierea părților a materialelor urmăririi penale.”. Astfel, în vederea adaptării argumentării prezentate supra la prevederile art. 293 alin. (2) din proiect, se impune completarea dispoziției, cu condiția dacă procurorul va deține în formă electronică materialele cauzei penale. De asemenea, ar urma a fi analizată în mod suplimentar, din perspectivă tehnică, posibilitatea remiterii prin intermediul poștei electronice a materialelor cauzei penale mai mari de un volum (250 file).

Modificarea propusă la alin.(2) Articolul 293 ar condiționa în foarte multe cazuri tergiversarea procesului penal, în special când dosarul este alcătuit din mai mult de 3 volume și ar condiționa cheltuieli financiare suplimentare enorme legate de angajarea unui personal suplimentar, tehnică performantă. Oportun ar fi ca părțile în proces să facă cunoștință cu materialele cauzei penale în instanța de judecată, iar procurorul doar să înștiințeze părțile că cauza a fost remisă în instanță.

Aici sunt relevante constatările Curții Constituționale în decizia nr.22 din 22 martie 2022, în care, la pct.26, s-a constatat că „referitor la accesul acuzaților la materialele cauzei penale, Curtea Europeană a menționat că toate probele acuzaării trebuie, în principiu, să-i fie prezentate persoanei

491. Se acceptă parțial

A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 453 din sinteză

<i>învinuite într-o ședință publică, în vederea unei dezbateri adversariale (Al-Khawaja și Tahery v. Regatul Unit [MC], 15 decembrie 2011, § 118). ”.</i> Această inițiativă este una care va crea dificultăți procurorilor în cauzele cu multe volume, unde datele informatice ale materialelor scanate vor fi și ele de mari dimensiuni, dificil de transmis prin poșta electronică, unde mai apare și problema securității datelor informaționale în dependență de resursele utilizate de către solicitantul copiei scanate. Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat. Se prezintă a fi contradictorie și modificarea propusă privind prezentarea materialelor urmării penale învinuitului aflat în arest contra unei recipise, în condițiile în care art.294 prevede întocmirea în acest sens a unui proces-verbal.	492. Procpunem completarea proiectului de modificare a Codului d eprocedură penală cu un punct nou și anume pct. 79¹ - Articolul 294 aliniatul (3) din Codul de procedură (3) Se propune excluderea textului „Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat.” Propunerea respectivă vine să ajusteze situațiile practice apărute în cadrul procedurii de prezentare a materialelor cauzei atât pentru partea acuzării (părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor) cât și pentru partea apărării (învinuitului, reprezentantului lui legal, apărătorului). Or, reieșind din dispoziția normei care propunem a o exclude, în situația în care pentru a lua cunoștință cu materialele cauzei penale se prezintă partea vătămată cu reprezentantul ei, această acțiune trebuie materializată prin procese verbale separate pentru fiecare participant în parte, când s-ar putea întocmi un singur proces verbal al acțiunii respective cu indicare tuturor participanților, similar cu fraza a doua din alin.(3) art.294 din Codul de procedură penală.	492. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 454 din sinteză. Totodată constatăm că propunerile de la pct. 491 ale autorului avizului sunt în contradicție cu propunerile din prezentul pct., fapt pentru care se atestă o incoerență între propunerile înaintate de același autor.
493. La pct.83 din proiect- Articolul 299¹ din Codul de procedură penală		493. Nu se acceptă

	Propunerea de excludere a sintagmei „<i>precum și de adjuncții lor</i>” din prevederile art. 299¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, nu poate avea un impact pozitiv asupra funcționalității organelor procuraturii. Oferirea posibilității procurorului-șef al procuraturii teritoriale și specializate de a examina plângerile depuse împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorii adjuncți ai procuraturilor teritoriale și specializate, vor determina auto înlăturarea procurorului teritorial sau specializat de la o poziție activă în gestionarea activității subdiviziunii și plasarea acestuia în poziție de delegare la maxim a atribuțiilor sale adjuncților pe care îi va proteja prin intermediul mecanismului instituit în rezultatul modificării. Acest risc de corporativism excesiv sporește pe măsura în care legea organică în vigoare presupune participarea procurorului conducător la selectarea propriilor adjuncți.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 488 din sinteză
	494. La pct. 85 din proiect- Articolul 308 din Codul de procedură penală (2) Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „<i>învinutului asistat de avocat sau avocatului său</i>” urmează a fi substituit cu textul „<i>învinutului asistat de apărător sau apărătorului său</i>” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală). Potrivit reglementărilor Legii procesual penale, în procesul penal reprezintă interesele bănuțului, învinutului și inculpatului doar apărătorul care este de profesie avocat, reglementarea corectă este cea propusă (a se vedea prevederile alin.(1) din art.67 din Codul de procedură penală).	494. Se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 455 din sinteză
	495. La pct. 86 din proiect- Articolul 313 din Codul de procedură penală La art.313 alin.(4) sunt identificate dubii de interpretare la sintagma „<i>materialele corespunzătoare</i>”. Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie. Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „<i>lege</i>” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când	495. Precizare Cum au fost aplicate și interpretate de către procurori sintagma „materialele corespunzătoare” în condițiile actualei redacții ale art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală care prevede că: „(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii. Neprezentarea persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți

	oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (<i>cauza Amann v. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56</i>). În contextul celor enunțate, autorul proiectul urmează să stipuleze clar ce subînțelege prin <u>materiale corespunzătoare</u>: materialele procesului/dosarului penal sau copiile de pe acestea, <i>or</i> practica neuniformă arată că, procurorii, la examinarea plângerilor în condițiile art.313 din Codul de procedură penală, prezintă copii din materialele procesului penal/cauzei penale, iar în alte cazuri, prezintă materialele în original. Într-o altă ordine de idei, propunem la modificările din alin. (4), textul din ultima parte „<i>dau explicații</i>” se propune a fi înlocuit cu textul „<i>prezintă poziția procesuală</i>”. Cu referire la declarații în sensul art.93 alin.(3) pct.1), se referă la fondul cauzei, obținute prin procedeele probatorii prevăzute de Cod. Nu există o modalitate prevăzută de legea procesual penală de luarea explicațiilor de la procuror sau apărător, pentru a opera cu sintagma de explicații. Pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părțile doar prezintă poziția procesuală.	pot fi afectate prin admiterea plîngerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii dau explicații.” Diferența dintre redacția actuală a art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală și cea din proiect constă în ajustarea unot termene în vederea disciplinării părților la proces. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 465 din sinteză.
	496. Propunem completarea proiectului după pct.107 cu un punct nou cu următorul cuprins: ”La Articolul 371 alineatul (1) punctul 2) după cuvântul ”bănuît” se completează cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”. Referitor la neacceptarea completării articolului 371 alin.(1) pct.2) după cuvântul bănuît cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”, autorul proiectului a invocat că, ”<i>Raționamentele avute în vedere de autorul propunerii sunt acoperite de dispozițiile art. 371 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, or în cazul cînd cauza se disribuie unui alt judecător sau a fost transmisă spre rejudecare, cercetarea judecătorească se reia de la început, or art. 31 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală prevede că, după începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești. În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau</i>	496. Precizare Reiterăm aceeași opinie expusă de autorul proiectului din pct. 51 din sinteză, prin care s-a menționat despre importanța respectării principiului nemijlocirii în cadrul cercetării judecătorești. Cu toate acestea, ipoteza descrisă de autorul avizului se pot încadra în dispozițiile art. 371 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală atunci cînd există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată. Însă, subliniem importanța respectării drepturilor fundamentale consfințite în Convenție, printre care se impune a se evidenția în special dreptul la un proces echitabil, așa cum este prevăzut la articolul 6 din CEDO și interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului În această privință, reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că principiile procesului echitabil impun ca, în cazurile corespunzătoare, interesele

	din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsă lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare”. În speță considerăm că, nu a fost percepută esența propunerii și contextul în care a fost înaintată. Art.371 alin.(1) pct.2) reglementează citirea în ședință de judecată a declarațiilor martorului în doar două situații: - imposibilitate absolută de a se prezenta; - imposibilitate de a asigura securitatea. În continuare norma mai reglementează și două condiții: - a fost efectuată confruntarea; - a fost audiat în conformitate cu art.109 și art.110 din Cod de procedură penală. Propunerea înaintată nu intervine în reglementările ce vizează reluarea cercetărilor după redistribuirea cauzei însă în posibilitatea de a da citire declarațiilor martorului după reluarea acestor cercetări judecătorești, dacă există o situație reglementată mai sus. Drept exemplu poate servi următoarea situație: Într-o cauză penală la faza de urmărire penală a fost efectuată confruntarea între martor și învinuit. La judecarea cauzei martorul a fost audiat de instanță. Din careva motive cauza a fost redistribuită altui judecător. Între timp, martorul a decedat. După reluarea cercetărilor judecătorești există premise de a da citire declarațiilor martorului deoarece există confruntarea. Aceiași situație, în lipsa confruntării, citirea declarațiilor nu este posibilă. Nu este posibil chiar dacă martorul a fost audiat de către o instanță și apărarea/ inculpatul a avut posibilitate de a formula întrebări. În asemenea	apărării să fie puse în balanță cu cele ale martorilor sau ale victimelor chemate să depună mărturie (Doorson împotriva Țărilor de Jos, § 70, Marcello Viola împotriva Italiei § 51). În acest cadru, cei care au responsabilitatea de a decide cu privire la vinovăția sau la nevinovăția persoanei trimise în judecată trebuie, în principiu, să audieze martorii în persoană și să evalueze credibilitatea acestora. Evaluarea credibilității unui martor este o sarcină complexă care, în mod normal, nu poate fi îndeplinită prin intermediul unei simple citiri a conținutului declarațiilor acestuia, astfel cum sunt consemnate în procesele-verbale ale ședințelor (Dan împotriva Republicii Moldova, § 33; Loreface împotriva Italiei, § 43). Astfel, un aspect important al unui proces penal echitabil este posibilitatea pe care o are inculpatul de a fi confruntat cu martorii în prezența judecătorului care, în cele din urmă, se pronunță asupra cauzei. Principiul nemijlocirii este o garanție importantă în procesul penal, întrucât observațiile făcute de judecător cu privire la comportamentul și la credibilitatea unui martor pot avea consecințe importante pentru inculpat. Prin urmare, o modificare adusă compunerii instanței de judecată ulterior audierii unui martor important trebuie în principiu să determine o nouă audiere a acestuia din urmă (Pitkänen împotriva Finlandei, § 58; Beraru împotriva României, § 64).

	situație se acordă o mai mare valoare unei proceduri de confruntare la faza de urmărire penală în defavoarea unei audieri cu participarea tuturor părților. Reiterăm că Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit.d - dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării. În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezența sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior²⁸.	
	497. La pct. 109 din proiect - Articolul 377¹ din Codul de procedură penală Privitor la art.377¹ alin. (3) lit. b) din proiect, se propune excluderea respectivei condiții din conținutul articolului, or, constatarea de către instanța de judecată că pentru faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite au fost administrate suficiente mijloace de probă, ar putea constitui acțiuni de antepunutare din partea judecătorului, și respectiv, vor pune la îndoială rezonabilă caracterul imparțial al acestuia.	497. Precizare Interpretarea art. 377¹ (reamplasat la art. 375¹) alin. (3) lit. b) din proiect efectuată de autorul avizului prin care susține că ar pune la îndoială rezonabilă caracterul imparțial al judecătorului, este una eronată, deoarece la această etapă se verifică admisibilitatea probelor prin prisma art. 95 din Codul de procedură penală. De altfel, art. 95 alin. (3) din Codul de procedură penală stabilește sarcina de probare a admisibilității probelor, or dispozițiile acestuia reglementează că, dacă administrarea probelor a fost efectuată cu respectarea dispozițiilor prezentului cod, argumentarea inadmisibilității probelor se face de către partea care cere respingerea lor. În caz contrar, obligația de a argumenta admiterea lor revine părții care le-a administrat sau părții în favoarea căreia au fost administrate probele. Respectiv, judecătorul la această etapă nu dă o apreciere a probei prin prisma art. 101 din Codul de procedură penală, ci doar verifică chestiunea admisibilității

²⁸ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

	498. La pct. 118 din proiect - Articolul 477 din Codul de procedură penală Se menționează că, textul utilizat la art. 447 alin. (3) din proiect, și anume: „<i>consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență</i>” este una ambiguă, nu întrunește condițiile de claritate și previzibilitate a legii, și respectiv, nu permite părților să prevadă o anumită conduită din partea autorităților statului, motiv din care urmează a fi exclusă. Totodată, se insistă asupra excluderii din proiect a prevederilor art. 447 din proiect în partea ce se referă la posibilitatea judecării recursului cu participarea părților. În acest sens, judecătorii vor avea posibilitatea să se expună asupra existenței erorilor admise de către instanțele inferioare, în procedura scrisă și fără participarea părților. De notat că părțile se vor putea expune punctual și detaliat în conținutul referinței asupra recursului declarat, iar participarea acestora în ședință, nu ar contribui mai eficient la identificarea erorilor, or, având în vedere realitățile, și volumul de lucru existent pe rolul Curților de Apel, respectivele ședințe de judecată cu participarea părților au un caracter formal, iar părțile sunt constrânse din punct de vedere al timpului acordat, și implicit, limitate la expunere în fața instanței.	datelor în calitate de probe așa cum prescrie art. 95 din Codul de procedură penală, fapt ce nu poate genera imparțialitatea judecătorului. 498. Precizare Dispozițiile art. 447 din proiect reglementează modul de examinare a recursului, pornind de la aspectul aplicării instituției efectele pe care le are această cale de atac. În acest sens, art. 447 alin. (3) din proiect, acordă posibilitatea instanței de recurs să clarifice unele chestiuni în vederea aplicării efectului devolutiv al recursului. În susținerea poziției aducem raționamentele Curții Constituționale din Hotărârea nr. 4 din 07.02.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 424 alin. (2), 431 alin. (1) pct. 11) din Codul de procedură penală și articolul 3621 din Codul penal, unde: „34. Curtea notează că spre deosebire de apel, efectul devolutiv al recursului este limitat la temeiurile de <i>drept</i>, fapt determinat de natura acestei căi de atac. Totodată, potrivit art. 424 alin. (2) din Codul de procedură penală, instanța de recurs nu este limitată doar la examinarea temeiurilor invocate de recurent, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, însă fără a agrava situația condamnaților.” Prin urmare, îi revine instanței de recurs să constate dacă cauza dedusă spre judecare în ordine de recurs este sau nu de un interes deosebit pentru jurisprudență. În acest caz menționăm că prin proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 991/MJ/2022, a fost instituit un temei similar pentru ca Curtea Supremă de Justiție să examineze recursurile în ședință cu participarea părților. Astfel, în cazul în care „problema juridică invocată în recurs nu este de o

		importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței”, cererea de recurs va fi declarată inadmisibilă. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel încât schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (Unedic c. Franței, 2008, § 74; Legrand c. Franței, 2011), dacă sunt întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (Atanasovski c. Macedoniei, 2010, § 38) [§114].
	499. La pct. 133 din proiect – denumirea Capitolului III din Titlul III, Partea specială Procedura acordului de cooperare. Articolul 509³. (2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, între procuror și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, prin predarea benevolă a mijloacelor financiare ce constituie obiectul material al infracțiunii, precum și orice venituri din valorificarea acestor bunuri, convertite sau transformate, prin indicarea sursei de proveniență a acestor mijloace financiare, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia. Articolul 509⁴. (2) Acordul de cooperare se întocmește în scris, cu participarea obligatorie a învinuitului și apărătorului acestuia și se aprobă în scris de către procurorul șef al procuraturii specializate. Aliniatul (2) urmează să fie exclus. Articolul 509⁶. (2) Acordul de cooperare se revocă de către procuror, prin ordonanță motivată cu aprobarea în scris procurorului șef al procuraturii specializate, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedură specială în cazul în care:	499. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 457 din sinteză. Cu referire la art. 509¹⁰ din proiect menționăm că, împreună cu intervențiile de la art. 469 și 471, se instituie un <i>mecanism de revocare a pedepsei</i>. În acest sens, în baza demersului procurorului instanța va anula condamnarea în baza acordului de cooperare și va dispune trimiterea condamnatului pentru a executa deplin pedeapsa stabilită prin hotărârea instanței de judecată. La acest aspect, evidențiem că art. 509⁹ alin. (2) lit. d) impune instanței de judecată ca în dispozitivul sentinței de condamnare să prevadă și pedeapsa stabilită în cazul neexecutării condițiilor stabilite în acordul de cooperare. Ceea ce presupune că dispozitivul sentinței urmează să cuprindă „2 pedepse”. - 1. Categoria și mărimea pedepsei aplicată conform art. 80 alin. (2) din Codul penal, adică cea pentru care a fost încheiată acordul de cooperare;

Aliniatul (3) urmează să fie exclus. (5) Informațiile obținute ca urmare a încheierii acordului de cooperare, dar care ulterior a fost revocat, nu pot fi folosite ca probe în niciun proces penal împotriva învinutului care a semnat acordul de cooperare. În motivarea propunerii de excludere din Proiect a alin.(2) art.509⁴ și alin.(3) art.509⁶, considerăm necesar a fi reținute argumentele cu privire la reducerea posibilității procurorului de a identifica potențialul învinuit care ar coopera veritabil în sensul realizării scopului procesului penal, iar în situația în care unul din participanții la comiterea infracțiunii care manifestă o rea intenție atât în raport cu organul de urmărire penală cât și față de ceilalți făptuitori, ar putea manifesta primul și în mod activ o solicitare de inițiere a procesului de cooperare, formală și necorespunzătoare, ceea ce ar pune într-o situație atât faptică cât și juridică defavorabilă atât pe procuror cât și pe ceilalți făptuitori care sunt bine intenționați și manifestă o intenție sinceră de cooperare. O situație analogică ar putea exista când acest proces de negociere în vederea semnării unui acord de colaborare ar putea fi inițiat chiar de organizatorul/autorul infracțiunii care riscă pedeapsa cea mai mare în raport cu ceilalți coparticipanți, ceea ce ar prezenta o situație procesuală defavorabilă pentru organele de drept dar ar fi și contrar scopului procesului penal. Procurorul nu trebuie să fie limitat prin reglementări imperative de a selecta oportunitățile ce le mai benefice pentru proces ale inițierii negocierilor în sensul acordului de cooperare. În partea ce ține de modificarea propusă pentru dispoziția alin.(4) art.509⁶, în varianta prezentată, considerăm că reglementarea propusă de autor este una nejustificată juridic. Propunerea prezentată conform avizului, urmărește situația restrictivă de a folosi probele rezultate dintr-un acord de colaborare semnat cu un învinuit dar care ulterior a fost revocat, în alte procese penale unde tot el este acuzat, pentru a nu-i fi încălcat dreptul la apărare. Însă, nu există nici o justificare care ar restricționa folosirea unor astfel de probe în alte proceduri și în raport cu alți participanți, decât probele care au fost acumulate cu încălcarea dispozițiilor legale.	- 2. Categoria și mărimea pedepsei în cazul nu se va executa condițiile stabilite în acrodul de cooperare, adică aplicarea unei pedepsei ca în cazul examinării cauzei penale în ordine general. Dispozițiile art. 509⁶ și art. 509⁸ se aplică consecutiv, dar nu concomitent, astfel că în cazul în care învinuitul poate contribui cu anumite acțiuni pe care și le-a asumat prin acordul de cooperare ce pot fi efectuate până la trimiterea cauzeri în judecată, însă nu le execută, evident intervine sancțiunea revocării acordului de cooperare. În ipoteza care învinuitul va contribui cu acțiuni asumate prin acordul de cooperare după trimiterea cauzei în judecată, însă ulterior nu le va executa, survine sancțiunea anulării condamnării în baza acordului de cooperare prevăzută la art. 509¹⁰ din proiect. Dispozițiile art. 509⁶ alin. (1) lit. a) din proiect, presupune că învinuitul cu care se cooperează să nu „provoace comiterea de alte infracțiuni”, ci doar să poate declara despre cunoașterea anumitor fapte despre care organul de urmărire penală nu ar putea să le cunoască sub nici o formă absolută. În susținerea poziției, amintim jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza <i>Ramanaukas împotriva Lituaniei</i> (MC). „60. În cazul în care un inculpat susține că a fost provocat să comită o infracțiune, instanțele penale trebuie să se angajeze într-o examinare atentă a dosarului, având în vedere că, pentru ca un proces să fie echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție, orice probă obținută printr-o provocare din partea poliției trebuie respinsă. Acest fapt este valabil mai ales atunci când operațiunea poliției s-a derulat în absența unui cadru legal și a unor garanții suficiente.

	La etapa actuală, legea procesual penală potrivit art.132⁵ alin.(9) instituie anumite restricții (doar cu autorizarea judecătorului de instrucție) de a folosi rezultatele măsurilor speciale de investigație într-o altă cauză penală decât cea în care au fost obținute. Totuși, potrivit ultimelor constatări făcute CtEDO în Hotărârea din 16.05.2023 (CASE OF JANSSEN DE JONG GROEP B.V. AND OTHERS v. THE NETHERLANDS (Application no. 2800/16) se distinge o analiză clară a condițiilor în care rezultatele interceptării comunicațiilor, autorizate în cadrul unui dosar penal privind preținse acte de corupție, pot fi transmise autorităților, pentru a putea fi folosite în scopul sancționării altor persoane.²⁹ Cu titlu de recomandare, urmează a fi analizată minuțios oportunitatea includerii Procurorului General ca subiect cu drept de aprobare a acordului de cooperare. În altă ordine de idei, nu este clar momentul până când persoana cu care s-a încheiat acordul de cooperare urmează să realizeze condițiile de cooperare asumate și implicit, acțiunile pe care se angajează să le întreprindă numitul. În acest sens, potrivit art.509⁶ alin.(1) lit. a) din proiect, acordul de cooperare se revocă dacă până la trimiterea cauzei penal în instanța de judecată dacă învinutul nu a îndeplinit condițiile acceptate (nu ar presupune condiții de provocare a altor infracțiuni?) și stabilite în acordul de cooperare, însă, potrivit art.509⁸ alin.(2) din proiect, instanța de judecată trebuie să constate, dacă inculpatul înțelege consecințele neexecutării acordului de cooperare după pronunțarea sentinței de condamnare. În acest sens, ar fi rezonabil de a fi analizată limitarea în timp a acțiunilor pe care se angajează să le întreprindă învinutul, eventual, până la remiterea în instanța de judecată a cauzei penale în privința acestuia. Cu referire la art.509¹⁰ din proiect, se indică că construcția respectivei norme, ar indica indirect că în toate cazurile când se încheie acordul de cooperare (până a se constata că condamnatul nu execută condițiile stabilite în acordul de cooperare), urmează ca executarea pedepsei să fie suspendată în condiționat. Per a contrario, reieșind din art.80 alin.(2) din proiect, în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare, iar	70. În situația în care provocarea este invocată și susținută de anumite indicii, autoritățile judiciare au obligația să examineze faptele cauzei și să ia măsurile necesare pentru a stabili adevărul, pentru a se stabili dacă a existat sau nu o provocare. În cazul unui răspuns afirmativ, este angajată răspunderea acestora pentru consecințe, conform Convenției. 72. Simplul fapt că reclamantul a pledat vinovat la capetele de acuzare nu exonerează instanța de la obligația de a examina acuzațiile de provocare.”

²⁹ [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],\[%22itemid%22:\[%22001-224733%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],[%22itemid%22:[%22001-224733%22]})

instanța de judecată acceptă acest acord, limitele de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a prezentului cod se reduc cu o treime, tot în respectiva normă este indicat că, la stabilirea pedepsei cu închisoare se aplică suspendarea condiționată a executării pedepsei sau suspendarea parțială a executării pedepsei, în modul prevăzut de lege, iar prin trimitere la art.90 alin.(4¹) din proiect, executarea pedepsei stabilite în noile limite, ar putea fi suspendată condiționat. Având în vedere cele indicate, se consideră oportun ca aspectul invocat să fie reglementat într-o manieră mai clară și previzibilă în conținutul art.90 din Codul penal și secțiunii a 2-a „Procedura acordului de cooperare” din Codul penal. Deși modificările care se propun a fi operate nu împiedică realizarea acestei proceduri simplificate și la faza de examinare a procesului în instanța de judecată, orientăm autorul proiectului legii de modificare, spre o reglementare în sensul permisiv al aplicării procedurii până la etapa dezbaterilor judiciare a procesului de examinare a cauzei și oferirea unei tălmăciri detaliate a procedurii în nota informativă de fundamentare a proiectului. Considerăm că majoritatea acordurilor de colaborare trebuie să fie realizate la faza de urmărire penală până la expedierea cauzei în instanța de judecată, însă ar putea exista situații când la faza de judecată să fie întocmit un acord de colaborare cu inculpatul în vederea contribuției la descoperirea altor infracțiuni pendinte în examinare la organul de urmărire penală, ceea ce ar presupune un beneficiu pentru autorități și economisire de resurse, cu toate consecințele benefice ale acordului. Mai mult, la această etapă a procesului o astfel de inițiativă de încheiere a unui acord de colaborare ar putea fi refuzată oricând de acuzatorul de stat în cazul constatării lipsei de oportunitate.	500. Se propune de completat proiectul supus avizării cu pct. 134 cu următorul cuprins: ” 134. Articolul 533: alineatul (1) pct.2) se completează cu următorul conținut: ”, inclusiv prin teleconferință. ”; alinatul (2) se completează cu punctele:
	500. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză.

	„8³) transmiterea spontană de informații;³⁰ 8⁴) transferul de proceduri în materie penală;³¹ 8⁵) denunțul în scopul urmăririi penale.”³² Argumentarea: În vederea integrării prevederilor celui de al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957 în legislația națională, dar și reieșind din fluxul mare de cetățeni al Republicii Moldova sau/și persoane, care urmează a fi interogate în cadrul procedurilor penale din Republica Moldova care sunt stabiliți cu domiciliul peste hotare, luând în considerație urgența cazului și alte circumstanțe neprevăzute apărute în perioada de pandemie mondială, este necesar ca organele de urmărire naționale să poată beneficia de forma de interogare la distanță. Art.533 din Codul de procedură penală, care prevede volumul asistenței juridice este necesar să fie completat cu tipurile de asistență juridică internațională, prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, dar nu sunt prevăzute de Codul de procedură penală și Legea indicată supra.
	501. De completat proiectul cu pct.135 cu următorul cuprins: ” 135.La articolul 534 alineatul (1) se abrogă punctele 7) și 8)” Pentru ajustarea prevederilor Codului de procedură penală la condițiile prevăzute în Art.1 al Convenției de asistență juridică în materie penală semnată la Strasbourg în 1959, cu modificările operate prin al 2-lea Protocol adițional , care prevăd, că ”<i>Părțile se angajează să-și acorde reciproc, conform dispozițiilor prezentei convenții și în cele mai scurte termene, asistența judiciară cea mai amplă cu putință în orice procedură privitoare la infracțiuni a căror reprimare este, în momentul solicitării asistenței, de competența autorităților judiciare ale părții solicitante.</i>”, este necesară abrogarea punctelor 7 și 8 prevăzute la alin.(1) art.534.
	502. De completat proiectul cu pct.136 cu următorul cuprins:
	501. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
	502. Precizare

³⁰ Art.11 din al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957

³¹ în baza Convenției Europene privind transferul de proceduri în materie penală, din 15.05.1972, Strasbourg

³² în baza art. 21 din Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, din 20.04.1959, Strasbourg

	”136. Articolul 541, alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Dacă persoana a cărei extrădare se cere este <u>învinuită</u>, autoritatea competentă să examineze toate materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare este Procuratura Generală. Dacă persoana a cărei extrădare se cere este <u>inculpată</u> sau condamnată, autoritatea competentă este Ministerul Justiției, <u>dacă tratatele/acordurile internaționale nu prevăd altfel</u>.” se completează cu un nou alin. (3¹) cu următorul conținut: ” (3¹) Cererea de extrădare se transmite direct organului competent al statului solicitat sau pe cale diplomatică, dacă aceasta o prevede tratatul internațional.” În prezent art.541 nu prevede organul competent să examineze materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare a persoanelor, care sunt la faza judiciară a procesului penal (după finalizarea urmăririi penale, dar până la condamnare). În vederea înlăturării acestei neconcordanțe, este necesar completarea articolul 541 cu prevederile, care vor atribui această competență Ministerului Justiției. Totodată, ținând cont că cerințele față de procedura de extrădare sunt diferite în funcție de tratatul internațional pe care se bazează , dar și legislațiile naționale ale diferitor state, este necesară inserarea sintagmei „dacă acordurile internaționale nu prevăd altfel”, (exemplu – Republica Belarus, care acceptă cereri de extrădare inițiate doar de Procuratura Generală) Luând în considerare faptul că, subiectul propoziției a doua din alineatul (3) art.541 din Codul de procedură penală se referă la o altă etapă a procedurii de extrădare s-ar impune divizarea acestei prevederi într-un alineat separat.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
	503. De completat proiectul cu pct.137 cu următorul cuprins: ”137. Articolul art.544: în titlul, cuvântul „<i>Executarea</i>” se substituie prin cuvântul „<i>Examinarea</i>”. la alineatul (8) după cuvintele ”<i>dispunând totodată</i>” se completează cu sintagma ”<i>aplicarea sau</i>”. La alineatul (9) ultima propoziție va avea următorul cuprins:	503. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

	<i>”Încheierea judecătorului de instrucție, devenită definitivă, se expediază Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției pentru informarea statului solicitant și organelor de poliție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne pentru executare.”</i> Titlul art.544 din Codul de procedură penală, necesită a fi modificat deoarece autoritățile Republicii Moldova nu execută demersurile de extrădare parvenite din alte state, ci le examinează conform procedurii stabilite. Actualele prevederi ale Codului de procedură penală nu permit arestarea persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă și nu are aplicată o măsură preventivă privativă de libertate. Această modificare vine să permită faptul aplicării sau înlocuirii acesteia cu una privativă de libertate în vederea preluării persoanei extrădare de către autoritățile străine. În conformitate cu prevederile art.66 din Legea nr. 371/2006 cu privire la asistență juridică internațională în materie penală, în coroborare cu art.21 lit.k) din Legea nr.320/2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor, Poliția din subordinea Ministerului Afacerilor Interne este autoritatea responsabilă de a asigura predarea-preluarea persoanelor extrădare.
	504. De completat proiectul cu pct.138 cu următorul cuprins: ”138. La articolul 546: Alineatul (4) va avea următorul cuprins: ”În cazul în care Republica Moldova refuză extrădarea, la cererea statului solicitant, se examinează posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana a cărei extrădare a fost refuzată.” Ca urmare a modificărilor efectuate de legiuitor la <i>art.11 alin.(3) din Codul penal prin Legea nr. 316 din 17.11.2022 pentru modificarea unor acte normative</i>, în ceea ce privește aplicarea legii penale în spațiu, fiind extinse categoriile subiecților care pot fi trași la răspundere de organele de urmărire penală din Republica Moldova, se impune modificarea alin.(4) art.546 din Codul de procedură penală, care prevede posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana cetățean al Republicii Moldova sau apatrid, în cazul refuzului extrădării, însă nu prevede posibilitatea preluării urmăririi penale
	504. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

	în privința cetățeanului străin, fapt care poate duce la eschivarea persoanei de la răspunderea penală. 505. De completat proiectul cu pct.139 cu următorul cuprins: ” pct.139.Articolul 547 va avea următorul conținut: (1) După primirea cererii de extrădare, Procuratura Generală sau, după caz, Ministerul Justiției va lua neîntârziat măsuri, în condițiile prezentului cod, pentru arestarea preventivă a persoanei a cărei extrădare se cere. Termenul aflării persoanei sub arest preventiv nu poate depăși <u>12 luni</u> din momentul reținerii. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), în cazul adoptării de către instanța de judecată a unei hotărâri irevocabile de admitere a cererii de extrădare, după expirarea termenului prevăzut la alin.(1), în scopul asigurării predării persoanei extrădabile părții solicitante, aceasta poate fi arestată preventiv pe o durată ce nu va depăși 60 zile. (3) Arestul preventiv al persoanei extrădabile poate fi înlocuit printr-o altă măsură preventivă la demersul procurorului sau de către instanța de judecată din oficiu, în conformitate cu legislația procesuală în vigoare, în următoarele cazuri: a) „starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în stare de arest, fapt confirmat printr-un certificat medical. Lista bolilor grave care împiedică aflarea persoanelor în stare de arest, procedura examinării medicale ale acestora și modelul concluziei medicale se aprobă de Guvern. Măsura preventivă sub formă de arestare preventivă se înlocuiește sau, după caz, se revocă în condițiile art.195 alin.(3¹) din Codul de procedură penală”; b) persoana și familia sa își au domiciliul stabil în Republica Moldova și nu există temeiuri de a considera că aceasta se va eschiva de la procedura de extrădare. (4) În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul preventiv, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova încercând să se sustragă de la examinarea cererii de extrădare, instanța de judecată va dispune, printre altele, predarea de către persoana extrădabilă a actelor de identitate organului de poliție sau procurorului de caz.	505. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

(5) În privința persoanei în proces de extrădare procurorul poate aplica măsurile preventive prevăzute la art.178 din Codul de procedură penală, în vederea asigurării evitării sustragerii de la procedura de extrădare.

(6) În caz de urgență, persoana a cărei extrădare se cere poate fi arestată înainte de primirea cererii de extrădare, în baza unui mandat de arestare pe un termen de 18 zile, care poate fi prelungit până la 40 de zile, la demersul Procuraturii Generale sau la cererea statului străin ori a instanței internaționale sau, după caz, la solicitarea motivată a Ministerului Justiției, dacă solicitarea conține date despre mandatul de arestare ori despre hotărârea definitivă adoptată în privința acesteia și asigurarea că, cererea de extrădare va fi expediată ulterior. În solicitare se va arăta infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă infracțiunea, precum și, în măsura posibilității, semnele caracteristice ale persoanei căutate. Solicitarea arestării poate fi făcută prin poștă, telegraf, telex, fax sau prin orice alt mijloc care lasă urmă scrisă.

(7) Punerea în libertate a persoanei arestate în condițiile prezentului articol nu împiedică o nouă arestare și extrădare dacă cererea de extrădare va fi primită ulterior.

(8) Aplicarea măsurilor preventive în privința persoanei a cărei extrădare se cere, prelungirea termenului și atacarea hotărârilor corespunzătoare se efectuează în condițiile prezentului cod.

Argumentarea:

La alin.(1) art.547 din Codul de procedură penală, care prevede arestarea persoanei în vederea extrădării, urmează a fi modificat termenul maximal de ținere a persoanei în arest preventiv în vederea extrădării (actualmente este 180 zile) până la 12 luni.

Motivarea principală constă în cazurile tot mai frecvente apărute când persoanele arestate în vederea extrădării solicită azil în Republica Moldova, iar procedura examinării azilului și contestării în instanță a deciziei adoptate de către Biroul Migrație și Azil durează mult mai mult. Totodată, ținem cont și de practicile și prevederile legislației statelor europene care nu au prevăzut un astfel de termen, sau este de un an și mai mare. Concomitent, se asigură armonizarea cu prevederile art.25 alin.(4) Constituție, coroborat cu cele ale alin. (6) al art. 186 Codul de procedură penală.

	În vederea posibilității extrădării persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă, adoptată în conformitate cu prevederile art.544, art.545 sau art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală dar, nu este aplicată o măsură preventivă privativă de libertate, este necesar completarea art.547 cu un nou alineat, care să permită aplicarea sau înlocuirea acesteia cu una privativă de libertate (alin.(2)). Pornind de la faptul înaintării propunerilor privind completarea art.195 din Codul de procedură penală cu un alineat nou (3¹), se propune, de completat art. 547 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova cu alin.(3). În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova, eschivând-se de la urmărirea penală, judecarea cauzei sau procedura de extrădare, (atât și prin punctele de frontieră care nu sunt controlate de autoritățile competente ale Republicii Moldova), articolul 547 se completează cu alin.(4)). Modificările date la art. 547 urmează a fi operate în vederea acoperirii legale a situației în care competența examinării cererii de extrădare este a Ministerului Justiției, când decizia de aplicare a arestului în vederea extrădării urmează să fie la demersul procurorului, dar să se bazeze pe actele și deciziile Ministerului Justiției. Prevederile tratatelor internaționale acordă un termen maxim de 40 de zile ca cererea de extrădare să ajungă la autoritatea competentă din statul solicitat. La rândul său, autoritatea competentă, în cazul Republicii Moldova - Procuratura Generală sau Ministerul Justiției – urmează să examineze setul de acte cu primirea hotărârii de a iniția demers în instanță sau de a refuza extrădarea. Astfel, cererea de extrădare urmează să fie primită în 40 de zile nu de instanța care decide asupra admisibilității arestării persoanei, dar de Procuratura Generală sau Ministerul Justiției, după caz. 506. De completat proiectul cu pct.140 cu următorul cuprins: ” 140.Articolul 548: la alineatul (1) sintagma „<i>poate fi amânată</i>” se substituie cu sintagma „<i>este amânată</i>”.
	506. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

În vederea excluderii a dublei interpretări a prevederilor art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală, care stabilește cazurile în care persoana poate fi extrădată temporar, este necesară modificarea acestui alineat și anume înlocuirea sintagmei „<i>poate fi amânată</i>” cu cuvintele „<i>este amânată</i>”.	
507. De completat proiectul cu pct.141 cu următorul cuprins: ”141. Articolul 549 : la alineatul (1) sintagma „<i>Procurorul General, sau, după caz, ministrul justiției</i>” se înlocuiește cu sintagma “<i>Procuratura Generală sau Ministerul Justiției</i>”. <u>Argumentarea:</u> Modificarea respectivă rezultă din necesitatea debirocratizării procesului de realizare a extrădării, decise prin o hotărâre de judecată.	507. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
508. De completat proiectul cu pct.142 cu următorul cuprins: ”142. Articolul 549¹ : la alineatul (2) sintagma „<i>în modul prevăzut de art.545 alin.(1)</i>” se exclude.” <u>Argumentarea:</u> Art. 549¹ din Codul de procedură penală, în varianta în vigoare, la diferite alineate prevede diferite proceduri de examinare a cererilor de tranzit - alin. (2) prevede că cererea de tranzit urmează a fi soluționată de către instanța de judecată, ceea ce contravine prevederilor alin. (3) și alin.(4) al aceluiași articol (549¹), conform căroră competente de a examina cererea statului străin de tranzitare, este Procuratura Generală – dacă persoana a cărei tranzitare se solicită este urmărită penal, și Ministerul Justiției - dacă persoana a cărei tranzitare se solicită este condamnată. Modificarea propusă este pentru a evita ambiguități și conflicte de competență.	508. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
509. De completat proiectul cu pct.143 cu următorul cuprins: ”143. Articolul 556 : la alineatul (1) sintagma „<i>ministrul justiției, cu demersul său</i>” se substituie cu sintagma „<i>Ministerul Justiției prin demers</i>”; la alineatul (2) sintagma „<i>ministrul justiției</i>” se substituie „<i>Ministerul Justiției</i>” și după sintagma “<i>reprezentantul Ministerului Justiției</i>” de completat cu cuvântul “<i>procurorului</i>”.	509. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

	Propunerea de modificare a aliniatului (1) este operată pentru asigurarea prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate. Practica dată este și în prezent, deși Codul de procedură penală nu prevede acesta.	
	510. De completat proiectul cu pct.144 cu următorul cuprins: "144. Articolul 558: la alineatul (1) se exclude sintagma "<i>Procurorului General</i>" după sintagma "<i>ministrului justiției</i>". Menționăm că, este competența exclusivă a Ministerului Justiției de asigurare a procesului de recunoaștere a hotărârilor penale cu valoare represivă.	510. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
	511. De completat proiectul cu pct.145 cu următorul cuprins: "145. Articolul 559: la alineatul (1) sintagma „<i>sau al Procurorului General</i>” se exclude. la alineatul (2) după sintagma "<i>reprezentantul Ministerului Justiției</i>" se completează cu cuvântul "<i>procurorul</i>". Modificarea dată este operată pentru asigurarea prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate	511. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză
	512. III. Pe marginea Art.III al proiectului de Lege supus avizării – Codul contravențional expunem obiecțiile și propunerile indicate infra: Propunem introducerea unui nou punct în proiect cu renumerotarea ulterioară cu următorul cuprins: "La articolul 89: la alin.(1) sintagma "<i>satisfacerea dorinței sexuale</i>" se substituie cu sintagma "<i>prestarea serviciilor sexuale</i>". În acest sens urmează de reținut că scopul acestei norme este pedepsirea acțiunilor unei persoane care prestează servicii sexuale, dar nu a unui rezultat de satisfacere a dorinței sexuale. Mai mult, modificarea propusă rezidă și în neconcordanța dintre prevederile alin.(1) și alin.(2) ale art. 89 Cod contravențional. Astfel, la	512. Precizare În contextul în care racordarea cadrului național la Convenția de la Lanzarote necesită un studiu amplu și o analiză minuțioasă, inclusiv de drept comparat, promovarea modificărilor prezentate urmează a fi realizată prin intermediul unui alt proiect de lege, proces care va fi demarat pe platforma Ministerului Justiției. În acest sens, menționăm că propunerile prezentate vor fi examinate la etapa demarării procesului de promovare a proiectului respectiv.

	alin.(2) este prevăzută norma "beneficierea de serviciile indicate la alin.(1)", pe când în redacția actuală serviciile indicate la alin.(1) lipsesc. 513. La pct. 1 din proiect – Articolul 401 alineatul (1¹) din Codul contravențional Considerăm judicios de menționat că, art.401 alin.(1¹) deja a fost modificat prin efectul <i>Legii nr.35/2023 pentru modificarea unor acte normative</i> (în vigoare din 06.04.2023), deci modificarea repetată în sensul excluderii art.313⁷ este imposibilă. 514. De ordin general: Potrivit Sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală și Codului Contravențional, nr. 68/MJ/2023, se constată refuzul autorilor proiectului de lege de a accepta propunerile Procuraturii Generale pentru modificarea capitolului IX din Codul de procedură penală - <i>Asistența juridică internațională în materie penală</i>, motivându-se prin faptul că acest domeniu nu a constituit obiectul de discuții din cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministerului Justiției nr. 71 din 14.03.2022. Considerăm necesar de menționat că, conform Ordinului Ministerului Justiției nr. 71 din 14.03.2022, grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de lege consolidat pentru modificarea/ajustarea cadrului normativ penal și procesual-penal, a fost creat pentru identificarea soluțiilor legislative pentru ajustarea cadrului normativ penal și procesual penal, pentru elaborarea proiectului de lege consolidat pentru modificarea unor acte normative în vederea remedierii unor carențe legislative în materie penală și procesual-penală, modificări care derivă din executarea Hotărârilor Curții Constituționale, executarea unor acțiuni/măsuri din documente de politici, precum și soluționarea deficiențelor semnalate de organele de drept și societatea civilă. Astfel, vedem ca neîntemeiată decizia de a nu accepta propunerile de modificări în domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală, dat fiind faptul că potrivit Ordinului menționat, nu este specificat direct obiectul care să constituie domeniul de competență a grupului de lucru creat și modificările legislative planificate.	513. Se acceptă Intervențiile la art. 401 alin (1¹) din Codul contravențional au fost excluse din proiect 514. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 485 din sinteză

	Reiterăm în continuare și accentuăm necesitatea operării modificărilor legislative în domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală, din considerentele expuse în scrisorile anterioare, acestea reieșind din deficiențele care apar în activitatea practică intensă în domeniul dat a Procuraturii Generale. Considerăm că prin decizia respectivă, nu s-a ținut cont de principiul stabilității legislației și cel al predictibilității normelor juridice. Or, modificarea reglementărilor existente trebuie să se realizeze printr-un proces adecvat, planificat și coordonat, iar modificările frecvente ale legislației, care se propune în situația dată, nu sunt binevenite pe motivul instabilității legislative și a securității raporturilor juridice.	
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	515. Lipsă de obiecții și propuneri	
Curtea de Apel Chișinău	516. Lipsă de obiecții și propuneri	
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	517. Lipsă de obiecții și propuneri	
Ministerul Finanțelor	518. În urma examinării proiectului, se atestă faptul că propunerile înaintate nu s-au regăsit în conținutul acestuia, motiv din care reiterăm despre susținerea în continuare a propunerilor formulate prin avizul nr.04-06/145 din 23.02.2023. În aceeași ordine de idei, în urma analizei sintezei obiecțiilor și propunerilor, se constată că Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne au prezentat obiecții similare, cu referire la art. 262 și 273 din Codul de procedură penală, ce vizează procedura de sesizare a organului de urmărire penală, precum și competența și acțiunile organului de constatare.	518. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 385-360 din sinteză.

Ministerul Sănătății	519. Lipsă de obiecții și propuneri	
Judecătoria Comrat	520. Lipsă de obiecții și propuneri	
Curtea Supremă de Justiție	521. Lipsă de obiecții și propuneri	
Aurelia Cazacliu, judecător în Judecătoria Chișinău sediul Buiucani	522. În temeiul unor divergențe dintre normele procesual penale, precum și în vederea eficientizării procesului de justiție și a cheltuielilor de îndeplinire a actului judecătoresc, propun următoarele modificări: Art.31 al.(2) de modificat în sensul că "Recuzarea judecătorului din completul de judecată format de un singur judecător impune reluarea de la început a cercetării judecătorești". - art.31 al.(3) Cod de procedură penală după cuvântul " deces," de introdus sintagma recuzare, suspendare din funcție,.." - art.332 al.(1) textul " 285 al.(1) " cu textul "285 al.(2)", întrucât al.(1) din art. 285 CPP nu conține puncte.	522. Nu se acceptă Propunerile înaintate nu sunt argumentate astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate.</u>
	523. În vederea excluderii interpretărilor ambigue a prevederilor art.364/1 Cod de procedură penală consider oportun excluderea din Codul de procedură penală a acestui articol cu introducerea în Titlului III a unui capitol nou cu denumirea " Capitolul III/1 – Examinarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală." Art. 509/1 - Noțiuni generale Examinarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală este procedura penală în care inculpatul recunoaște integral fapta și probele administrate de organul de urmărire penală și indicate în rechizitoriu. Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiunea pe viață, precum și infracțiunile săvârșite de persoanele juridice nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.	523. Precizare Prin Legea nr. 83/2023³³ au fost operate modificări în vederea realizării acțiunii nr. 2.1.3 „Simplificarea și eficientizarea procedurilor judiciare” din <i>Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025</i>, ce vizează revizuirea legislației procesual penale în vederea simplificării/eficientizării procedurilor de examinare a cauzelor penale atât la etapa prejudiciară, cât și la cea judiciară, precum și revizuirea mecanismelor procesuale care ar asigura un echilibru adecvat între învinuire și apărare din perspectiva egalității armelor. În această ordine de idei, atragem atenția despre necesitatea asigurării stabilității legislației, ce constituie

³³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136756&lang=ro

unul din elementele statului de drept și în acest sens, Comisia de la Veneția a evocat în Raportul CDL-AD (2011) 003rev din 25-26 martie 2011 privind statul de drept, că principiul certitudinii legale este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept. Pentru dobândirea acestei încrederi statul are obligația să respecte și să aplice într-o manieră previzibilă normele care au fost adoptate. Astfel, stabilitatea cadrului normativ constituie o expresie a principiului securității juridice, iar modificarea frecventă a actelor normative poate să creeze dificultăți suplimentare subiecților cărora se adresează, implicând autorităților înputernicite cu aplicarea sa, sub aspectul adaptării la procedurile noi instituite.	Art. 509/2 - Condițiile de desfășurare a procedurii de examinare a cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. (1) În cadrul ședinței preliminare sau până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, acesta beneficiază de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de Codul penal, iar în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 181/1-182, 239-240, 242/1, 242/2, 256, 324-336/1, 370 Cod Penal reducerea cu o pătrime doar a limitei maxime de pedeapsă. Reducerea cu o pătrime a pedepsei complementare nu se aplică. (2) Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, decât dacă inculpatul declară că recunoaște în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și nu solicită administrarea de noi probe, iar din probele administrate în faza de urmărire penală rezultă suficiente date cu privire la vinovăția inculpatului. (3) În cazul când într-o cauză penală sânt învinuiți mai mulți inculpați și nu toți inculpații doresc examinarea cauzei în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, instanța va examina, inițial, cauza în privința inculpaților care au solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, apoi va trece la examinarea cauzei în procedură generală în privința celorlalți inculpați, după care va purcede la dezbateri judiciare în privința tuturor inculpaților cu pronunțarea unei singure sentințe. Art. 509/3-Examinarea de către instanță a cauzei în baza probelor administrate la faza de urmărire penală (1) Instanța îl întreabă pe inculpat dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, apoi acordă cuvânt procurorului, părții vătămate și celorlalte părți asupra cererii formulate. Partea vătămată este întrebată doar în partea ce ține de pretențiile ei materiale sau morale față de inculpat. Președintele ședinței explică persoanei vătămate dreptul de a

deveni parte civilă și întreabă partea civilă, partea civilmente responsabilă dacă propun administrarea de probe, după care instanța procedează la dezbateri judiciare.

(2) Instanța de judecată admite, prin încheiere, cererea dacă din probele administrate rezultă că faptele inculpatului sânt stabilite și dacă sânt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse și procedează la audierea inculpatului potrivit regulilor de audiere a martorului.

(3) Dacă după audierea inculpatului sau în camera de deliberare, instanța constată că inculpatul nu recunoaște integral fapta lui imputată sau în declarațiile acestuia și probele administrate la faza de urmărire penală există divergențe, instanța respinge cererea de examinare a cauzei în baza probelor și dispune judecarea cauzei în procedură generală.

(5) Dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și inculpatului, care pot lua încă o dată cuvântul în formă de replică. Dacă în ședință participă partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, cuvânt în dezbateri li se oferă și acestora.

Art.509/3 – Adoptarea sentinței în baza probelor administrate la faza de urmărire penală.

(1) În caz de admitere a cererii privind judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, sentința se adoptă în condițiile prevăzute de prezentul cod, cu derogările din prezentul articol.

(2) La adoptarea sentinței, instanța va încadra acțiunile inculpatului în conformitate cu prevederile art. 113-118 din Codul Penal și dispozițiile art.382-398 din prezentul cod. Partea introductivă a sentinței conține, pe lângă datele expuse la art.393, mențiunea despre judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

(3) Sentința în privința inculpaților, care au solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate la faza de urmărire poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită, iar în privința inculpaților, care au solicitat examinarea cauzei în procedură generală, va fi atacată conform ordinii generale.. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința doar în partea acțiunii civile.

	(4) Recursul se judecă de către instanța de apel în conformitate cu prevederile art.447 și 448 Cod procedură penală. 524. Pornind de la ideea că actul de amnistie este o cauză care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării și nu o cauză de liberare de pedeapsă, consider oportun: Art.338 al.(4) CPP participanților prezenți la ședința de judecată, se înmânează dispozitivul hotărârii, iar participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile. Copia de pe hotărârea motivată se eliberează la cerere, fiecărui participant la proces. - excluderea din art.389 al.(4) CPP a sintagmei ”Cu stabilirea pedepsei cu liberarea parțială de executarea ei în cazul reducerii pedepsei în temeiul amnistiei conform art.107 din Codul Penal și..”	524. Nu se acceptă În redacția proiectului, art. 338 urmărește modul de soluționare a cauzei penale și adoptarea hotărârii integrale. Expedierea copiei de pe hotărâre este reglementată în art. 340 conform proiectului. Expedierea copiei de pe hotărâre intră în obligația instanței, dar nu rămâne la discreția acesteia, reieșind din obligația pozitivă a statului ce reiese din art. 6 CEDO. În partea ce ține de recomandările privind intervenția la art. 389 alin. (4) nu pot fi susținute, deoarece efectele amnistiei reprezintă înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, argumente prezentate de însăși autorul avizului.
Ministerul Afacerilor Interne	525. La art. II din proiect, ce vizează modificarea Codului de procedură penală nr.122/2003, se înaintează propuneri și obiecții, după cum urmează. La pct. 1, se propune completarea art. 6 din Codul de procedură penală cu o noțiune nouă, cu următorul cuprins: „semnătură electronică - date în formă electronică, care sunt atașate sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care sunt utilizate ca metodă de autentificare și identificare.” Propunerea expusă derivă din necesitatea implementării dosarului electronic, iar circulația electronică a documentelor și modalitatea de autentificare a acestor documente nu este prevăzută în actuala redacție a Codului de procedură penală. Includerea acestei prevederi va asigura simplificarea circulației actelor în cadrul procesului de urmărire penală și judecări a cauzei, acordând posibilitatea părților de a aplica semnătura electronică pe documente.	525. Precizare Noțiunea de semnătură electronică este identică de noțiunea reglementată de Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere. Astfel, în cazul în care această noțiune nu are o altă semnificație decât cea reglementată de Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, noțiune este valabil aplicabilă și <i>Codului de procedură penală</i>. În altă ordine de idei, subliniem că, completarea proiectului cu anumite noțiuni conținute într-un act normativ existent nu este stringentă, având în vedere că nu se soluționează o problemă existentă în practică, care necesită o intervenție a legiuitorului. Totodată, considerăm că recurgerea excesivă la definirea unor noțiuni în actele normative creează riscul apariției unei blocaje în aplicarea normei prin neincluderea în definiții a unor situații ce pot apărea ulterior, ceea ce va implica necesitatea unor noi intervenții legislative, creând o insecuritate a cadrului normativ.

	526. La pct. 2, se reiterează faptul că amendamentul propus la art. 7 alin. (3²) nu se susține, or nu este rezonabil ca până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate să fie suspendată judecarea cauzei la etapa de deliberare și adoptare a hotărârii judecătorești. Respectiv, se reliefează că nu este relevantă și oportună desfășurarea etapei dezbaterilor judiciare dacă este pusă la îndoială constituționalitatea unei prevederi legale. Dezbaterile judiciare au drept scop de a realiza totalurile cercetării judecătorești, de a materializa, analiza și aprecia probele de către părți de pe poziția apărării și acuzării, de a prezenta judecății părerile părților asupra concluziilor juridice care decurg din materialul cercetării judecătorești, or în asemenea circumstanțe ar fi alogic ca o parte a procesului să își întemeieze alegațiile pe o normă a cărei constituționalitate este îndoielnică și precară. În acest sens, este relevantă Decizia nr. 178 din 03 noiembrie 2022 privind sesizarea nr. 176g din 3 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 7 alin.(3²) din Codul de procedură penală, prin care Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă sesizarea privind declararea neconstituțională a textului „însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă”. Curtea constată că soluția legislatorului, care a prevăzut că în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate la etapa de pregătire a ședinței de judecată, instanța poate continua judecarea cauzei până la etapa dezbaterilor judiciare, când trebuie să dispună suspendarea procesului, urmărește să excludă aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea cauzei. Pe de altă parte, se asigură judecarea cauzei într-un termen rezonabil, avându-se în vedere faptul că părțile procesului pot continua examinarea cauzei după ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin posibilitatea de a formula cereri și demersuri, de a examina probele prezentate, de a audia inculpatul și martorii etc. Curtea reține că dispozițiile contestate asigură un	526. Precizare A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 442 din sinteză. Scopul urmărit de art. 7 alin. (3²) este de a asigura respectarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, urmînd doar ca instanța de judecată să „aștepte” soluția constituantei, or în practica statuată se atestă că în majoritatea cazurilor de ridicare a excepției de neconstituționalitate nu se poate ajunge la deliberare și adoptarea hotărârii judecătorești, fiind afectată celeritatea o procesului. Cu toate acestea, în eventualitatea în care Curtea Constituțională adoptă o hotărâre prin care declară ca fiind neconstituționale normele supuse criticii de constituționalitate, faptul dat, nu afectează în esență procesul penal, întrucît instanța de judecată are obligația de a respecta hotărârile Curții Constituționale, indiferent de poziția părților. Mai mult ca atît, aplicarea legii în vederea examinării unei cauze concrete îi revine instanței de judecată care nu este ținută de poziția părților referitoare la constituționalitatea sau neconstituționalitatea unei norme, ci din oficiu are obligația să verifice, or în Decizia nr. 178 din 03 noiembrie 2022 privind sesizarea nr. 176g din 3 noiembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 7 alin.(3²) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională nu a constatat încălcarea normelor constituționale referitoare la suspendarea procesului penal în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

	echilibru just între interesele concurente, precum și legalitatea procesului și judecarea cauzei într-un termen rezonabil³⁴. 527. La pct. 13, ce vizează amendarea art. 56 alin. (2) din Codul de procedură penală, se insistă asupra includerii propunerilor prezentate în cadrul grupului de lucru ce țin de extinderea spectrului de atribuții pentru conducătorii organului de urmărire penală și acordarea pârghiilor legislative pentru a asigura efectuarea urmăririi penale sub toate aspectele, completă și obiectivă. Odată cu excluderea prin lege a unor atribuții procesuale ale conducătorului organului de urmărire penală, se relevă mai multe probleme de ordin procesual care afectează grav activitatea de urmărire penală, în special procesul de administrare a probatorului și generează încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale ale părților și altor participanți la procesul penal. Pentru a soluționa aceste probleme, se propune completarea proiectului de lege cu amendamente la art. 56 din Codul de procedură penală, după cum urmează: 1) alin. (2) se completează cu textul „, ia măsuri pentru a asigura efectuarea sub toate aspectele, complet și obiectiv a urmăririi penale.”; 2) se completează cu alin. (22), cu următorul cuprins: „Indicațiile conducătorului organului de urmărire penală în cauzele penale se dau în scris ofițerului de urmărire penală, sau după caz, conducătorului organului de urmărire penală ierarhic inferior, poartă caracter obligatoriu și sunt executorii, cu excepția cazurilor în care au fost contestate imediat sau au fost anulate de către procurorul care conduce urmărirea penală sau de către procurorul ierarhic superior.”; 3) la alin. (2³), după cuvântul „metodică” se introduce sintagma „și ajutor practic”; 4) se completează cu alin. (2⁴), (2⁵) și (2⁶), cu următorul cuprins: „(2⁴) Conducătorul organului de urmărire penală ierarhic superior este în drept, în baza sesizării procurorului sau a petițiilor părților în proces, să solicite organului ierarhic inferior cauzele penale pentru control.	527. Se acceptă parțial La articolul 56 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Conducătorul organului de urmărire penală exercită controlul asupra efectuării la timp a acțiunilor de descoperire și prevenire a infracțiunilor, asigură înregistrarea, în modul stabilit, a sesizărilor despre săvârșirea infracțiunilor și asigură respectarea termenului de examinare a acestora.”; alineatul (2¹) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins: „f¹) dispune efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală, în cazul unor cauze complicate sau de mari proporții.”.

³⁴ <https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d 178 2022 176g 2022 rou.pdf>

	(2⁵) Conducătorul organului de urmărire penală ierarhic inferior este obligat, în baza sesizării procurorului sau a petițiilor părților în proces, să pună la dispoziția conducătorului organului de urmărire penală ierarhic superior cauza penală pentru control, comunicând acest fapt procurorului care conduce urmărirea penală. (2⁶) Dacă nu este de acord cu decizia adoptată de către procuror în cadrul urmăririi penale, conducătorul organului de urmărire penală este în drept să o conteste la procurorul ierarhic superior, înaintând în scris obiecțiile și argumentele sale, însoțite de materialele aferente.”; 5) alin. (5) se abrogă.” Propunerile expuse se argumentează prin faptul că, în mare parte, anume conducătorul organului de urmărire penală are tangență directă cu ofiterii de urmărire penală și asigură efectuarea sub toate aspectele, complet și obiectiv a urmăririi penale, precum și acordă ofiterilor de urmărire penală ajutorul practic și asistență metodică la efectuarea urmăririi penale, inclusiv cel de urgență (în timpul serviciului nocturn). Mai mult ca atât, se comunică că ofiterii de urmărire penală care au un stagiul de muncă până la 3 ani, în unele cazuri, pot admite abateri procesuale din lipsă de experiență profesională. Or, conducătorii organelor de urmărire, la moment, nu au dreptul să dea indicații în procesul penal, iar procurorii, în special pe timp de noapte, sunt în imposibilitate de a asigura efectuarea urmăririi penale sub toate aspectele, complet și obiectiv și pentru a acorda ajutor practic sau asistență metodică de urgență ofiterilor de urmărire penală. Totodată, este de menționat că conducătorul organului de urmărire penală ierarhic superior pe de o parte este lipsit de dreptul de a lua cauzele penale la control, iar pe de altă parte, are obligația de a examina procedurile disciplinare pornite de către procurori. Astfel, se creează confuzii și impedimente grave în exercitarea atribuțiilor de serviciu. În același context, se reliefează că conducătorul organului de urmărire penală ierarhic superior nu își poate executa atribuțiile sale directe stabilite la art. 56 Cod procedură penală, deoarece i se interzice să ia cauzele penale la control. Prin urmare, este în imposibilitate să acorde asistență metodică ofiterilor de urmărire penală dacă nu are acces la materialele cauzei penale.

	528. La pct.16, se comunică despre o neclaritate în partea ce se referă la mecanismul instituit prin amendarea art. 59 alin. (2) și (3), prin care recunoașterea ca parte vătămată să fie realizată prin încheierea instanței de judecată. Autorul proiectului menționează în Nota informativă la proiect că, în ipoteza în care victima în ședința de judecată solicită instanței recunoaștere ei în calitate de parte vătămată, soluția instanței, evident va fi emiterea încheierii de recunoaștere a victimei în calitate de parte vătămată, cu explicarea drepturilor și obligațiilor pe care le are. Totuși, art. 58 din Codul de procedură penală nu reglementează dreptul victimei de a participa la judecarea cauzei, respectiv, nu este posibil și realizabil ca victima să solicite recunoașterea ei în calitate de parte vătămată în cadrul unei ședințe de judecată. Este de menționat că Titlul II, Capitolul I din Partea Specială din Codul de procedură penală care reglementează condițiile generale ale judecării cauzei nu prevede participarea victimei la judecarea cauzei, fiind indicat doar la art. 323 participarea părții vătămate la judecarea cauzei și efectele ne reprezentării ei.	528. Precizare Abordarea descrisă de autorul avizului este distorsionată și nu corespunde ordinii juridice trasate în Codul de procedură penală, or art. 58 alin. (3) pct. 4) prevede expres că: Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 4) să fie informată de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanța de judecată despre soluționarea plîngerii sale, despre toate hotărârile adoptate care se referă la drepturile și interesele sale; să primească gratuit copii de pe acestea, precum și de pe hotărîrea de încetare sau de clasare a procesului penal în cauza respectivă, de începere a urmăririi penale, copia de pe sentință, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă. În acest sens, intervențiile la art. 59 alin. (2) și (3) sunt concludente.
	529. La pct. 17, se reiterează argumentele potrivit cărora nu se susține modificarea art. 60 alin. (1), or prin oferirea posibilității părții vătămate de a lua cunoștință cu materialele dosarului la orice etapă a procesului penal se încalcă principiul confidențialității urmăririi penale. Restricțiile privind accesul la materialele cauzei penale la etapa începerii urmăririi penale și pe durata acesteia sunt justificate de necesitatea păstrării confidențialității datelor deținute de către autorități și a protejării drepturilor altor persoane (Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin împotriva Ucrainei, 24 iunie 2010, § 72)³⁵. În același context, nu se susține amendamentul propus la pct. 24, în partea ce ține de completarea alin. (1) art. 80 din Codul de procedură penală cu subpct. 8). Astfel, se remarcă că această normă afectează grav confidențialitatea urmăririi penale. Mai mult, ținându-se cont de faptul că	529. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 446 și 476 din sinteză. Suplimentar subliniem că prin Decizia nr. 66 din 18.05.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135a/2020 privind controlul constituționalității unor dispoziții din Codul penal și din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a trasat: „24. Pe plan național, reglementarea instituției de zăvăluirii probelor și a accesului acuzaților la materialele cauzei ține de competența legislativului, Curții revenindu-i sarcina să examineze dacă legislația oferă garanții suficiente care ar asigura caracterul echitabil

³⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113679&lang=ro

	această posibilitate nu este prevăzută pentru bănuț/invinuit sau reprezentantul legal al acestuia, pot fi create premise de încălcare a principiului contradictorialității procesului penal, care prevede expres că părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. Aditional, se menționează că potrivit Deciziei Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 135a/2020 privind controlul constituționalității unor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală (confidențialitatea urmăririi penale), Curtea nu a constatat existența unei restricții <i>cvasiabsolute</i> de acces la materialele urmăririi penale conform art. 60 alin. (1) subpct. 7).	al procedurii penale în ansamblu. Astfel de garanții au fost identificate anterior de către Curte în Decizia nr. 107 din 7 noiembrie 2017, fiind citate la §§ 15-18 <i>supra</i>. 28. [...] Curtea observă că în unele state, e.g. Letonia, Bulgaria, Italia, materialele cauzei i se prezintă acuzatului după finalizarea urmăririi penale. În alte state, e.g. România și Germania, avocatul are dreptul să solicite consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal, însă acest drept îi poate fi restricționat de către procuror. 29. În consecință, alegerea unei opțiuni ține de competența legislatorului și nu constituie o problemă de constituționalitate în măsura în care există suficiente garanții apte să asigure caracterul echitabil al procedurilor penale.”.
	530. La pct. 18, se comunică despre dezacordul cu privire la modificarea art. 68 alin. (1) din Codul de procedură penală, or norma propusă va genera interpretări, întrucât nu este clar care informații sau copii la documente pot fi eliberate apărătorului și la care etapă a procesului penal. Astfel, se prezumă că apărătorul va putea să aibă acces la toate materialele cauzei penale până la terminarea urmăririi penale, fapt care va fi în contradicție cu prevederile art. 293 din Codul de procedură penală. Prin urmare, se impune clarificarea aspectelor ce țin de actele procesuale ce pot fi eliberate apărătorului la etapa procesului penal. De altfel, art. 68 alin. (1) subpct. 10) din Codul de procedură penală prevede expres că apărătorul are dreptul să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul terminării urmăririi penale și să noteze orice date din dosar, să facă copii. Din motivele de drept și de fapt, se comunică dezacordul în privința pct. 24, ce se referă la completarea art. 80 alin. (1) din Codul de procedură penală cu subpct. 18).	530. Precizare Solicitarea de informații nu constituie accesul la toate materialele cauzei penale, ci se trasează un drept pe care apărătorul urmează să-l poată valorifica la etapa urmăririi penale. Deci, se urmărește acordarea asistenței juridice efective pentru persoana în interesele căreia acționează apărătorul. Restricția apărătorului de acces la materialele cauzei penale prevăzută la art. 68 alin. (1) pct. 10) nu exclude și dreptul acestuia de a solicita informații sau copii la documente ce se află în dosar, or dispozițiile art. 68 alin. (1) pct. 21) sunt condiționate de faptul că informațiile sunt necesare în vedea acordării asistenței juridice pentru persoana în interesele căreia acționează apărătorul. Aceleași raționamente sunt valabile și pentru intervențiile de la art. 80 alin. (1) pct. 18) din proiect. 531. Precizare
	531. La pct. 19, se propune ca la art. 69 alin. (1) din Codul de procedură penală, să fie menținută inclusiv norma actuală din Codul de procedură	

	penală cu privire la obligativitatea participării apărătorului la procesul penal în cazul în care bănuitul, învinuitul, inculpatul nu cunoaște limba în care se desfășoară procesul. Prin prevederea propusă se va acorda posibilitatea părților alolingve să își exercite pe deplin dreptul la apărare, or lipsa interpretului/traducătorului în procesul penal este recunoscută ca o eroare gravă care duce la nulitatea absolută a actelor procesuale. 532. La pct. 30, în conținutul amendamentului propus la alin. (1) art. 104 din Codul de procedură penală, se propune ca audierea bănuितului să fie înregistrată prin mijloace audio și video în condițiile art. 115 din Codul de procedură penală. Se precizează că aceste norme sunt în contradicție, or pe de o parte, norma vizată supra prevede că audierea se înregistrează prin mijloace audio și video în condițiile art. 115, adică norma este obligatorie, iar pe de altă parte, art. 115 din Codul de procedură penală prevede că la audierea bănuितului, pot fi aplicate înregistrări audio și video, adică legiuitorul lasă la discreția bănuितului sau organului de urmărire penală de a decide înregistrarea audierii. Astfel, pentru a exclude această contradicție, este necesar ca teza a 4-a din alin. (1) art. 104 din Codul de procedură penală să fie expusă într-o nouă redacție, cu următorul conținut: „Audierea bănuितului, învinuitului, inculpatului poate fi înregistrată prin mijloace audio și video în condițiile art. 115, iar suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul verbal al audierii.” Suplimentar, se comunică că subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne nu sunt dotate cu echipament pentru înregistrarea audio și video, fapt care ar putea genera încălcarea legii, în cazul adoptării ei în varianta propusă.	A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 199 din sinteză. 532. Se acceptă parțial La articolul 115 la alineatul (1) textul „pot fi aplicate, la cererea acestora sau din oficiu,” se substituie cu textul „se aplică”; Însăși în nota informativă care însoțește proiectul este menționat că, adoptarea proiectului nu impune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului public național, însă ulterior, avînd în vedere prevederile <i>Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Parlamentului nr. 89/2018</i>, va fi necesară alocarea graduală a resurselor financiare pentru acoperirea necesităților de dotare cu mijloace de înregistrare video și audio, instruire, altele, pentru a aplica deplin prevederile actelor normative. Mai mult, din practica aplicată de organul de urmărire, pe care și avocații recunosc că, fiecare audiere a persoanelor în cadrul urmăririi penale este înregistrată audio și video, fiind păstrată în memoria computerului ofițerului organului de urmărire penală. Totodată, menționăm că, prin proiectul de lege se urmărește înregistrarea audio și video a audierilor, în vederea realizării Obiectivului II: <i>Asigurarea respectării drepturilor omului pentru persoanele aflate în custodia statului</i>, Ținta strategică B: <i>Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură</i>, Acțiunea 6, Subacțiunea 6.1 <i>Revizuirea cadrului normativ, inclusiv a prevederilor Codului de procedură penală, în vederea</i>

		introducerii obligativității de înregistrare audio și video a audierilor, cu simplificarea procedurii, din Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 89/2018 ³⁶ .
	533. La pct.34, care vizează modificarea art. 110¹ alin. (1¹) lit. a), se propune ca sintagma „1 oră” să se substituie cu sintagma „2 ore”, iar sintagma „2 ore” cu sintagma „3 ore”. Reieșind din faptul că audierea martorului minor implică aplicarea unor proceduri speciale de audiere care durează în timp, este necesară extinderea termenului pentru efectuarea acțiunii în cauză. 534. La pct. 44, în contextul amendării art. 167 din Codul de procedură penală, se insistă repetat asupra stabilirii termenului de până la 6 ore pentru întocmirea procesului verbal de reținere și pentru situația în care persoana este reținută într-o regiune îndepărtată de sediul organului de urmărire penală care gestionează cazul, iar pentru escortarea persoanei reținute este necesar un termen mai mare de 3 ore. Termenul de 3 ore de la momentul privării ei de libertate reprezintă în sine un vacuum juridic absolut or, reținerea faptică include nu numai „prinderea fizică” a bănuțului și privarea acestuia de dreptul de a se deplasa liber, dar și aducerea acestuia la organul de urmărire penală pentru întocmirea „reținerii procesual-penale”. Se constată că termenul de 3 ore este unul prea limitat pentru ca organele statului să își poată îndeplini cu diligență obligațiile pozitive privind protecția persoanei în cazul privării ei de libertate or, acestea ar trebui să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru a proteja toate persoanele aflate sub jurisdicția sa împotriva oricărei ingerințe ilegale în exercițiul acestui drept (El-Masri împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei [MC], § 239). Reieșind din cele expuse, se propune ca după textul „frontierei de stat” să fie completat cu textul „sau în altă regiune îndepărtată, dacă pentru escortarea persoanei reținute către organul de urmărire penală care examinează cazul este necesar mai mult de 3 ore.”.	533. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 204 și 268 din sinteză. 534. Nu se acceptă Repetat facem trimitere la explicațiile detaliate din nota informativă ce însoțește proiectul în care este descris cu lux de amănunte ipotezele în care urmează să se aplice dispozițiile art. 167 alin. (1²). Nu se învederează nici o ipoteză care ar exclude ca în cazul reținerii persoanei într-o regiune îndepărtată de sediul organului de urmărire penală, ultimul să delege în condițiile art. 258 din Codul de procedură penală, efectuarea acestor acțiuni organului care a reținut persoana.

³⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110031&lang=ro

	535. Punctele 51, 78, 85, 87, care se referă la amendarea art. 199 alin. (3), art. 288 alin. (2), art. 308 alin. (7) și art. 321 alin. (5) din Codul de procedură penală sunt inoportune, deoarece actualmente, în cazul în care persoana se eschivează de la primirea citației sau nu poate fi identificată de către organul de urmărire penală sau de instanță, există deja un mecanism viabil ce constă în instituirea consensului la frontieră. Respectivul mecanism a fost deja stabilit prin Acordul de cooperare nr. 3619 din 05 martie 2021 încheiat între Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Inspectoratul General al Poliției ale Ministerului Afacerilor Interne. Urmare interoperabilității între Registrul informației criminalistice și criminologice (RICC), gestionat de către Serviciul Tehnologii Informaționale al Ministerului Afacerilor Interne și Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră (în continuare - SIIPF) are loc schimbul zilnic al sintezelor operative ale situațiilor pentru 24 ore, conform domeniului de competență. La fel, urmare schimbului de date în SIIPF în mod automatizat, în privința persoanelor declarate în căutare, inclusiv cele în privința cărora a fost emisă ordonanța de aducere silită, se instituie consenme cu sarcina „RETINUT”, fapt ce presupune, reținerea persoanei de către polițiștii de frontieră și transmiterea către organul de urmărire penală.
	536. La pct. 57, nu se susține amendamentul propus la art. 241¹, în modalitatea în care acesta presupune citarea persoanelor. Propunerea dată nu este justificată și provoacă neclaritate, prin faptul că urmează să distorsioneze în totalitate definirea consensului de informare, fiind limitat considerabil caracterul conspirativ și posibilitățile organelor de stat implicate în procesul vizat, în special a angajaților cu atribuții în activitatea specială de investigații. Se specifică că consensul de informare, presupune de fapt, informarea inițiatorului consensului la frontieră despre faptul traversării frontierei de stat a persoanei/mijlocului de transport (cu furnizarea datelor despre punctul de trecere, direcția de deplasare, data, ora etc.), fără a deconspira intenția de a realiza în privința persoanei anumite măsuri. Posibilitățile acestui tip de consenme este utilizat la momentul actual de către organele de urmărire penală, în vederea descoperirii acțiunilor ilegale în cadrul cauzelor penale în
	535. Precizare Chiar dacă este încheiat acel acord de cooperare între instituțiile statului, <i>deși în virtutea atribuțiilor conferite prin lege organele statului trebuie și sunt obligate să coopereze între ele fără un oarecare „acord de cooperare”</i>, aceste relații juridice nu au acoperire procesual-penală, or art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală care prevăd că normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod, impun ca aspectele cu privire la instituirea consensului pentru anumite acțiuni procesuale să fie reglementate în Codul de procedură penală. 536. Precizare Dispozițiile art. 241¹ constituie modalitatea de informare a persoanei care a fost citată, însă din varii motive nu a putut fi informată. Pentru aceste situații, a fost instituit consensul de informare în Codul de procedură penală, or Faptul că consensul de informare este utilizat clandestin, fiind camuflată activitatea specială de investigații prin această metodă, poate constitui o ingerință a dreptului la viața privată, fapt ce poate genera condamnarea Republicii Moldova la CtEDO. Mai mult, art. 2 alin. (5) din Codul de procedură penală prevede că, în desfășurarea procesului penal nu pot avea putere juridică legile și alte acte normative care anulează sau limitează drepturile și libertățile omului,

	modalitatea în care se întreprind măsuri de conspirație pentru nedivulgarea verbală sau sub altă formă a informației. 537. Subsidiar, alin. (3) al aceluiași articol contravine activităților efectuate în vederea realizării pct. 13.2.3 din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2018. Este de menționat că în acest sens a fost constituit un grup de lucru din care fac parte reprezentanții Procuraturii Generale, Ministerului Justiției și Ministerului Afacerilor Interne, care au realizat o analiză în luna aprilie 2022, în acest sens. Astfel, se comunică că primul executor al activității menționate din Plan (reprezentantul Procuraturii Generale) urma să prezinte rezultatele analizei efectuate și soluțiile identificate în comun cu toate instituțiile responsabile, fapt care a fost realizat parțial. Se atrage atenția asupra nerespectării prevederilor art. 28 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit cărora în temeiul prevederilor documentelor de politici, al propunerilor inițiale, al studiilor de cercetare, precum și în baza analizei <i>ex ante</i>, persoana responsabilă de elaborarea proiectului actului normativ sau, după caz, grupul de lucru determină conceptul și stabilește categoria și structura actului normativ. Prin urmare, propunerile înaintate nu pot fi acceptate până la înlăturarea deficiențelor indicate. Concomitent, pornind de la definiția consemnului la frontieră, enunțat la art. 3 din Legea nr. 215/2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, coroborat cu pct. 7 subpct. 3) din Anexa nr. 7 (Regulile privind instituirea consemnului la frontieră) la Hotărârea Guvernului nr. 297/2017 pentru implementarea Legii nr. 215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, se constată următoarele. Consemnul la frontieră se consideră instituit din momentul introducerii informației din actul de dispoziție în SIIPF. Astfel conform pct.7 subpct.3) din actul normativ prenotat, actul de dispoziție va conține măsurile ce	încalcă independența judecătorească, principiul contradictorialității, precum și contravin normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. 537. Precizare Scopul art. 241¹ alin. (3) din proiect se reduce la ipoteza în care se informează persoana despre citarea sa la organul de urmărire penală sau instanța de judecată, atunci când accesează serviciile publice sau trecerea controlului de frontieră. Autorul proiectului nu se poate opune unor documente strategice, cu atât mai mult când face parte dintr-un grup de lucru pentru implementarea unor acțiuni din el, însă obiectul de reglementare a art. 241¹ din proiect, a fost propus de către Procuratura Generală prin avizul său din 26 ianuarie 2023. Mai mult ca atât, Procuratura Generală și-a motivat propunerea înaintată în vederea realizării pct. 13.2.3 din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2018. Aceste propuneri au fost acceptate și incluse proiect. A se vedea în acest sens redacția de la pct. 142 din sinteză.

	urmează a fi luate în privința persoanelor, în timpul efectuării controlului la trecerea frontierei de stat. În această ordine de idei, se menționează că, în ipoteza operării amendamentelor propuse în prezentul proiect, sunt instituite reguli corespunzătoare efectuării procedurii de citare la frontiera de stat, care urmează a fi întreprinse de către polițiștii de frontieră. Pe cale de consecință, se atestă riscul exercitării unor atribuții improprii de către angajații Poliției de Frontieră, care în mod vădit, le depășesc pe cele atribuite în mod legal prin prisma art. 6 din Legea 283/2016 cu privire la Poliția de Frontieră. Or, datorită rigorilor aferente citării, de către polițiștii de frontieră nu va putea fi asigurată eficiența efectuării procedurii din speță, precum și va amplifica considerabil volumul de muncă, care în perioada actuală, este unul exorbitant din motivul implicării în procesul de gestionare a fluxului de migrație. Totodată, se remarcă că proiectul nu include prevederi clare în partea ce ține de delimitarea caracterului măsurilor impuse prin consenmul la frontieră, fapt ce creează confuzii în ceea ce privește acțiunile necesare care trebuie să fie întreprinse de către angajații Poliției de Frontieră, în vederea instituirii conforme a consemnului la frontieră în SIIPF, precum și executarea sarcinii consemnului, urmare declanșării acestuia. La fel, se comunică că, în cazul în care persoana se eschivează de la primirea citației sau nu poate fi identificată de către organul de urmărire penală sau de instanță, există un mecanism viabil ce constă în instituirea consemnului la frontieră, fapt ce presupune, reținerea persoanei de către polițiștii de frontieră și transmiterea către organul de urmărire penală. Astfel, se remarcă că, mecanismul menționat constituie o acțiune ce urmează a fi realizată după epuizarea tuturor căilor legale de citare a persoanei. În urma celor expuse, în vederea valorificării corespunzătoare a consemnului, ca parte componentă a procesului penal, se insistă asupra continuării realizării activităților și implicarea tuturor autorităților ce au în componență organe de urmărire penală pentru a lua de comun acord o decizie în vederea executării pct. 13.2.3 din Planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2018. Acest fapt va asigura elucidarea multiaspectuală a

	subiectului supus examinării și promovarea unui proiect de act normativ, care nu va fi în contradicție cu cadrul normativ național. 538. La pct. 63, ce se referă la amendarea art. 259 alin. (2) din Codul de procedură penală, se propune ca respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă să fie asigurată de către conducătorul organului de urmărire penală. Luându-se în considerare atribuțiile limitate ale conducătorului organului de urmărire penală în ceea ce privește competența sa de a interveni în procesul de urmărire penală, se precizează că acesta nu poate da indicații, nu poate stabili termeni de executare a unor acțiuni în cauza penală, respectiv nu are pârghii legale de a asigura respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă. În context, pentru a asigura respectarea termenului de urmărire penală se impune aprobarea propunerilor înaintate pentru modificarea art. 56 din Codul de procedură penală. Subsidiar, pentru a se putea asigura respectarea termenului de urmărire penală de către conducătorul organului de urmărire penală, acesta ar trebui să cunoască în totalitate toate datele din dosar, în special complexitatea cazului, comportamentul participanților la proces etc. În reflecția celor expuse supra, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului specifică că autoritățile statului, au o responsabilitate deosebită în ceea ce privește asigurarea respectării duratei rezonabile a procedurii penale, întrucât acestea sunt considerate în primul rând, responsabile pentru aplicarea efectivă a dispozițiilor Convenției în dreptul intern iar în aceste împrejurări, acestea poartă răspunderea de rigoare. 539. La pct. 66, nu se susține abrogarea art. 262 alin. (1) subpct. 3¹) din Codul de procedură penală, or din reieșind din argumentele invocate de către autor în conținutul Sintezei obiecțiilor și propunerilor, se concluzionează despre confundarea instituției denunțului cu cea a sesizării organului de urmărire penală prin procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii întocmit de către organele de constatare. Atribuirea statutului de organ de constatare organelor prevăzute la art. 273 alin. (1) s-a efectuat pentru a nu se pierde momentul operativ al documentării faptelor comise de către o anumită persoană. Adicional, se comunică că scopul instituirii unei asemenea modalități de sesizare este de a administra toate probele necesare pentru stabilirea adevărului, rapiditatea	538. Se acceptă parțial A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 489 din sinteză. 539. Nu se acceptă Odată cu abrogarea art. 262 alin. (1) pct. 3¹) au fost operate modificări la art. 273 alin. (6) prin care s-a specificat că proces-verbal cu privire la constatarea infracțiunii este asimilat unui denunț. Nu se contrazice faptul că procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii constituie mijloc de probă (fapt expres prevăzut de cod), însă modalitățile de sesizare a organului de urmărire penală printr-un proces-verbal de constatare are aceeași similitudini ca și denunțul, doar că primul provine ca urmare a administrării unor probe, însă

investigării circumstanțelor cazului și ulterior pomiri urmăririi penale, or art. 273 alin. (2) din codul vizat reglementează faptul că organele de constatare au dreptul să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictive, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să dispună efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amânare, cu întocmirea proceselor-verbale, în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă. Este de reliefat că, în cazul în care se va admite abrogarea subpct. 3¹) din articolul enunțat, organele de constatare prevăzute la art. 273 alin. (1) ar trebui să denunțe de fiecare dată când dețin informații cu privire la o infracțiune, conform domeniului de competență. Prin urmare, se remarcă că drepturile acordate organelor de constatare conform Codului de procedură penală nu sunt identice cu drepturile pe care le are un denunțator, din aceste considerente nu se susține opinia autorului proiectului potrivit căruia procesul verbal cu privire la constatarea infracțiunii întocmit de către organul de constatare este identic cu procesul verbal în care se consemnează denunțul făcut de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni. Astfel, în cazul sesizării organului de urmărire penală conform art. 262 alin. (1) subpct. 3¹) din Codul de procedură penală, sesizarea are loc numai după ce datele despre săvârșirea unei infracțiuni au fost verificate și consemnate într-un proces-verbal de către organul de constatare, conform competenței. În această ordine de idei, existența acestei forme de sesizare, respectiv a procesului – verbal în care se materializează această manifestare de voință a organului de sesizare, reprezintă condiția <i>sine qua non</i> pentru ulterioara începere a urmăririi penale, astfel cum rezultă din prevederile art. 274 alin. (1) din Codul de procedură penală, și anume că organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute în art. 262 și 273 dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din	nu poate exclude <i>ipso facto</i> organul de urmărire penală. Or, organul de urmărire penală după ce este sesizat prin unul din modalitățile de la art. 262 și 273 urmează să verifice acele fapte descrise dacă întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii. Mai mult ca atât, în virtutea atribuțiile organelor de constatare conferite de art. 273 din Codul de procedură penală, acestea pot să efectueze mai multe acțiuni, însă organul de urmărire penală trebuie să verifice dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală. Respectiv, asimilarea procesului-verbal cu privire la constatarea infracțiunii cu denunțul, nu privează organele de constatare prevăzute la art. 273 de dreptul de a desfășura acele acțiuni pe care Codul de procedură penală i le acordă. Asimilarea procesului-verbal cu privire la constatarea infracțiunii cu denunțul presupune că aceste acte au caracteristici asemănătoare, atât după efecte cât și după modul de depunere, fapt pentru care nu este necesar de a se specifica separate.

	circumstanțele care exclud urmărirea penală, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv. 540. La pct. 79, nu se susține modificarea alin. (2) art. 293 din Codul de procedură penală, în partea ce ține de expedierea păților, prin intermediul poștei electronice, o copie scanată a materialelor cauzei penale. Această sarcină presupune tergiversarea termenului de urmărire penală, în special în cazurile în care cauza penală conține mai multe volume. De asemenea, nu este clară modalitatea de funcționare a acestei norme, precum și necesitatea includerii acesteia, în eventualitatea în care urmează a fi implementat dosarul electronic. 541. La pct. 133, care vizează includerea procedurii acordului de colaborare în Partea Specială din Codul de procedură penală și per ansamblu, amendamentele din proiect care se referă la procedura prenotată, necesită a fi revizuite în totalitate, deoarece procedura în cauza este confuză, echivocă și lasă loc de interpretări. Nu se neagă oportunitatea reglementării procedurii privind acordul de cooperare, însă nu este concis care sunt acțiunile care trebuie să le întreprindă învinuitul pentru executarea acordului de cooperare la faza de urmărire penală și care sunt acțiunile care trebuie să le întreprindă inculpatul la faza de judecare a cauzei. Mai mult ca atât, nu este explicit reglementat care sunt acțiunile care trebuie să le execute inculpatul după pronunțarea sentinței de condamnare, or autorul proiectului prevede la art. 509⁸ alin. (2) din proiect că instanța de judecată trebuie să constate, pe lângă datele prevăzute la art. 509 din Codul de procedură penală, dacă inculpatul înțelege consecințele neexecutării acordului de cooperare după pronunțarea sentinței de condamnare. Rațional, în asemenea circumstanțe, judecătorul până la pronunțarea unei sentințe și stabilirea unei pedepse ar trebui să se bazeze în primul rând dacă au fost executate prevederile acordului de cooperare or, autorul proiectului instituie la art. 509³ alin. (2) din proiect că acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, la propunerea procurorului, între procurorul șef al procuraturii specializate și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia.
540. Precizare A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 453 din sinteză 541. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 457, 499 și 523 din sinteză, precum și explicarea acestei proceduri din nota informativă la proiect.	

	Subsidiar, nu este pregnant rolul instituirii art. 509¹⁰ din proiect privind anularea condamnării în baza acordului de cooperare în cazul în care condamnatul nu execută condițiile stabilite în acordul de cooperare or, însăși noțiunea de condamnat presupune faptul că în privința acestuia a fost emisă o sentință definitivă, parțial sau integral, de condamnare. Totodată, nu este evident în ce mod se va anula o hotărâre a instanței de judecată, în cazul în care condamnatul nu execută condițiile stabilite în acordul de cooperare or, legislația penală nu prevede o asemenea instituție. Suplimentar, nu este clar în ce modalitate procurorul va urmări executarea condițiilor stabilite în acordul de cooperare de către condamnat. Se evidențiază că la art. 509⁵ din proiect, este reglementat faptul că acordul de cooperare va cuprinde și elementele prevăzute la art. 506 alin. (1), <i>per a contrario</i>, art. 506 alin.(1) din Codul de procedură penală prevede doar faptul că instanța de judecată examinează acordul de recunoaștere a vinovăției în ședință publică, cu excepția cazurilor în care, conform legii, ședința poate fi închisă. Art. 509⁹ alin. (1) din proiect reglementează că după examinarea acordului de cooperare, instanța de judecată adoptă una din soluțiile prevăzute la art. 509¹ sau art. 509², însă este de menționat că nici în prevederile actuale din Codul de procedură penală și nici în cele ale proiectului nu se regăsesc art. 509¹ și 509². Pe cale de consecință, se recomandă amendarea proiectului cu prevederi comprehensibile ce vor delimita clar procedura de implementare a acordului de cooperare la faza de urmărire penală, atunci când făptuitorul are calitatea de învinuit, la faza de judecare a cauzei, când făptuitorul are calitatea de inculpat și inclusiv la faza de executare a pedepsei, atunci când făptuitorul are statut de condamnat or, o lege trebuie să fie clară, accesibilă, previzibilă și redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o anumită normă (Silver și alții împotriva Regatului Unit, pct.88). 542. Suplimentar, este necesară îmbunătățirea proiectului supus avizării la capitolul ce vizează amendarea Codului de procedură penală, prin prisma propunerilor ce urmează.	542. Nu se acceptă Cu toate că propunerile înaintate nu sunt argumentate în sensul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire

	1) La art. 40, alin (4) va avea următorul cuprins: „Demersurile cu privire la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și autorizarea măsurilor supuse controlului judiciar se examinează de instanța din circumscripția organului de urmărire penală care exercită urmărirea penală.”. 2) La art. 257: a) alin. (1) va avea următorul cuprins: „Urmărirea penală se efectuează de către organul de urmărire penală din raza teritorială de acțiune, unde a fost săvârșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, de către organul de urmărire penală din raza de acțiune de unde a fost descoperită infracțiunea ori de unde se află bănuitul, învinuitul sau majoritatea martorilor.”. b) alin. (4) va avea următorul cuprins: „Procurorul ierarhic superior procurorului care participă la urmărirea penală în cauza respectivă poate dispune, motivat, transmiterea cauzei la un alt sector.”. Aceste propuneri derivă din necesitatea includerii unor reguli ce țin expres de efectuarea urmăririi penale de către organul de urmărire penală din raza de activitate în care acesta își desfășoară atribuțiile de serviciu.	la actele normative, totuși menționăm că, rațiunea art. 40 alin. (4) din Codul de procedură penală în actuala redacție constă în operativitatea examinării acestor demersuri de către judecătorul de instrucție, în care participarea procurorului în ședința de judecată este obligatorie, or circumscripția organului de urmărire penală nu de fiecare dată coincide cu circumscripția teritorială a procuraturii care conduce sau exercită urmărirea penală. Cu referire la propunerile de la art. 257 nu poate fi susținută atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În altă ordine de idei, pentru a asigura o unitate și practică uniformă cu privire la retragerea sau transmiterea materialelor și cauzelor penale repartizate organului de urmărire penală, subliniem că criteriile respective sunt reglementate în art. 53¹ alin. (3) din Codul de procedură penală. Astfel, retragerea materialelor și cauzei penale trebuie efectuată în condițiile art. 53¹ alin. (3) din Codul de procedură penală, care prevede următoarele criterii: a) transferului, delegării, detașării, suspendării sau eliberării din funcție a procurorului, potrivit legii; b) absenței procurorului, dacă există cauze obiective care justifică urgența și care împiedică prezentarea acestuia; c) năntreprinderii acțiunilor necesare pe cauza penală în mod nejustificat mai mult de 30 de zile; d) constatării, din oficiu sau la plângere, a unei încălcări grave a drepturilor persoanelor participante la procesul penal sau în cazul admiterii unor omisiuni ireparabile în procesul de administrare a probelor.

	543. La art. III din proiect ce vizează modificarea Codului contravențional nr. 218/2008, se comunică că nu se susține modificarea propusă la pct. 7, ce prevede amendarea art. 443 alin. (6), or această prevedere va pune în dificultate activitatea agenților constatați, întrucât aceștia nu sunt dotați cu mijloace tehnice audio/video, în sensul propus în proiect. Cu toate că în cadrul Notei informative, autorul proiectului argumentează modificarea art. 443 alin. (6) din Codul contravențional, se menționează că amendamentul propus este arbitrar și imposibil de aplicat în practică.	543. Precizare Actualmente, practica demonstrează că agenții constatați dispun și utilizează pe larg mijloacele tehnice de înregistrare audio/video, fapt confirmat și de către avocați. Respectiv, nu putem spune că suntem în prezența unor circumstanțe care nu vor putea fi efectuate.
	544. Suplimentar se propune amendarea la Codul contravențional, în sensul îmbunătățirii proiectului de lege supus avizării, după cum urmează: 1) Se propune ca în tot conținutul Codului contravențional, textul „Biroul migrație și azil” să se substituie cu textul „Inspectoratul General pentru Migrație”, or potrivit pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 16/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație, denumirea Biroului migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne s-a modificat în Inspectoratul General pentru Migrație. Totodată, din motivul expus supra, se propune ca la art. 400 alin. (3⁶) cuvântul „directorul” să se substituie cu cuvântul „șeful”, iar sintagma „director adjunct” să fie substituită cu sintagma „șeful adjunct”.	544. Se acceptă Articolul 400: la alineatul (3⁵) textul „Biroul migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne” se substituie cu textul „Inspectoratul General pentru Migrație”; la alineatul (3⁶) cuvântul „directorul” se substituie cu cuvântul „șeful”, cuvintele „director adjunct” se substituie cu cuvintele „șeful adjunct”, iar textul „Biroul migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne” se substituie cu textul „Inspectoratului General pentru Migrație”. La articolul 433 alineatul (1) litera d) textul „Biroul migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne” se substituie cu textul „Inspectoratul General pentru Migrație”.
	545. 2) Completarea art. 45 din Codul contravențional, cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „(3) În cadrul procesului contravențional, autoritatea competentă să adopte decizia se pronunță cu privire la cheltuielile judiciare (de procedură), cu titlu executoriu, aplicând regulile și criteriile privind eligibilitatea acestora prevăzute la articolul 227- 229 din Codul de procedură penală.” Propunerea menționată oferă posibilitatea părților implicate în procesul judiciar de a solicita despăgubiri pentru cheltuielile suportate în cadrul procesului (cum ar fi onorariile avocaților, taxele de judecată, costurile de expertiză etc.). Pentru a face acest lucru, autoritatea competentă să ia decizie	545. Precizare Cheltuielile aferente procesului contravențional sunt reglementate la art. 383 din Codul contravențional. În acest sens, această dispoziție este aplicabilă întregului proces contravențional, indiferent de agentul constatare care a „documentat” cauza contravențională. Mai mult, dispozițiile art. 383 din Codul contravențional reglementează expres că, plata cheltuielilor judiciare se efectuează în conformitate cu art. 229 din Codul de procedură penală.

pe caz, aplică regulile din Codul de Procedură Penală referitoare la recuperarea cheltuielilor judiciare. Aceste reguli sunt prevăzute în articolele 227-229 din Codul de procedură penală și definesc cheltuielile judiciare eligibile pentru recuperare și procedurile pentru a le recupera. Prin urmare, în procesul contravențional, autoritatea competentă poate să decidă, la cererea părților sau din proprie inițiativă, să recupereze cheltuielile judiciare suportate de acestea, dacă acestea sunt eligibile în conformitate cu regulile din Codul de procedură penală. Această decizie trebuie să fie justificată și să ia în considerare circumstanțele cazului.	Cu toate acestea, art. 229 din Codul de procedură penală exceptează încasarea de la condamnare a sumelor plătite interpretelor, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Respectiv, ipoteza descrisă de autorul avizului nu se pliază cu cele reglementate de dispozițiile actuale, ci constituie o concepție nouă de încasare a cheltuielilor în procesul contravențional, și nu poate fi susținută atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
546. 3) La art. 382, se propune la alin. (2) după cuvintele „sau se expediază prin poștă” se completează cu textul „prin serviciul de trimiteri recomandate, cu recepționarea avizului de recepție”.	546. Precizare Art. 382 alin. (2) din Codul contravențional acoperă toate ipotezele de citare a persoanelor, fapt inoportun de a interveni, or propunerea nu este argumentată astfel încât să se întâlnească intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>.
547. 4) La art. 382, textul „în conformitate cu art. 229 din Codul de procedură penală”, se substituie cu cuvintele „în mod corespunzător cu art. 227-229 din Codul de procedură penală”.	547. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se întâlnească intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>.
548. 5) Se completează cu un articol nou 387¹ cu următorul cuprins : „Articolul 387¹. Partea civilmente responsabilă	548. Nu se acceptă În dreptul procesual penal, instituția prin intermediul căreia este angajată răspunderea civilă a unei persoane

(1) Parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul contravențional, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele contravenientului. (2) Recunoașterea ca parte civilmente responsabilă se face prin hotărâre a agentului contravențional sau a instanței. (3) În cazul în care se constată că, după recunoașterea părții civilmente responsabile, persoana respectivă nu poartă răspundere materială pentru prejudiciul material cauzat de către contravenient sau că din alte motive lipsesc temeiuri pentru ca persoana să fie în calitate de parte civilmente responsabilă, agentul constatatator sau instanța, prin hotărâre motivată, încetează participarea persoanei la proces în calitate de parte civilmente responsabilă.”. Astfel, completarea Codului contravențional cu articolul 387¹ are ca scop reglementarea situațiilor în care o persoană fizică sau juridică poate fi considerată parte civilmente responsabilă într-un proces contravențional. Acest articol servește la clarificarea și stabilirea răspunderii materiale a unei astfel de părți pentru prejudiciul material, prejudiciului patrimonial și moral cauzat de faptele contravenientului. Prin identificarea și recunoașterea unei părți ca civilmente responsabilă, se creează cadrul legal și procedural pentru solicitarea despăgubirii sau compensației pentru prejudiciul suferit de către persoanele afectate de contravenție. Astfel, acest articol are rolul de a asigura că victimele sau părțile lezate pot acționa legal pentru recuperarea daunelor în cadrul procesului contravențional. În același timp, articolul 387¹ va încorpora principiul justiției și echității în procesul contravențional, întrucât persoanele care au contribuit la cauzarea prejudiciului material pot fi identificate și pot fi implicate în procesul de răspundere și despăgubire, în conformitate cu legea și cu hotărârile instanței. Prin urmare, acest articol este necesar pentru a reglementa și clarifica statutul părții civilmente responsabile și pentru a oferi o cale de acțiune pentru persoanele afectate să obțină repararea daunelor suferite în urma unei contravenții.	pentru pagubele pricinuite prin fapta învinutului sau inculpatului poartă denumirea de parte responsabilă civilmente. Aceste aspecte nu se regăsesc în procedura contravențională. Cu toate acestea, răspunderea civilă este reglementată în Codul contravențional la art. 45, care prevede că, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. De altfel, propunerea înaintată vine cu unele aspecte conceptuale care nu au fost puse în discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căruia s-au examinat propunerile inserate în proiect. Discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la răspunderea civilă în procesul contravențional. Propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

	549. 6) La art. 393, în titlu, textul „Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale” se substituie cu textul „Competența autorităților în cauzele contravenționale”.	549. Precizare Nu se atestă nici o diferență dintre actuala redacție a art. 393 din Codul contravențional și cele înaintate de autorul avizului, or propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>.
	550. 7) La art. 394, se propune completarea cu un nou alineat, cu următorul cuprins: „În ordinea prevăzută de art. 448 din Codul contravențional, instanța de judecată examinează contestația și se expune doar asupra temeiniciei deciziei, în limitele probelor administrate.”.	550. Nu se acceptă Dispozițiile art. 448 din Codul contravențional asigură respectarea dublului grad de jurisdicție în materie penală, obligație a statului impusă prin art. 2 Protocolul 7 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, reieșind din jurisprudența Curții Europene din cauza Ziliberberg contra Moldovei. Cu toate acestea, propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>.
	551. 8) La art. 425 alin. (7), textul „, în partea ce ține de declarații,” se exclude.	551. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize cu obiecții și propuneri motivate</u>. Cu toate acestea, menționăm că dispozițiile art. 425 alin. (7) din Codul contravențional fac trimitere la modul de reglementarea în Codul de procedură penală a mijloacelor de probă și la procedeele probatorii referitoare la declarații, adică în procesul contravențional se aplică în modul corespunzător dispozițiile art. 102-115 din Codul de

		procedură penală cese referă la declarații, cu excepțiile prevăzute în Codul contravențional.
	552. 9) La art. 431 alin. (2 ¹), cuvântul „reținut” se substituie cu cuvântul „ridicat”.	552. Se acceptă La articolul 431 alineatul (2¹) cuvântul „reținut” se substituie cu cuvântul „ridicat”.
	553. 10) Articolul 437 se completează cu alin. (4) cu următorul cuprins: „(4) În vederea executării încheierii judecătorești de aducere silită, pentru intrarea în domiciliul persoanei, însăși încheierea judecătorească privind aducerea silită reprezintă act care încuviințează căutarea și intrarea în domiciliu, chiar dacă o asemenea dispoziție nu este expusă în mod expres”.	553. Nu se acceptă Cu toate că propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, în sensul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, menționăm că intrarea în domiciliu contrar voinței persoanei afectează inviolabilitatea domiciliului persoanei. Cu toate acestea, este necesar de a se delimita anumite acțiuni procesuale în sensul acumulării probatoriului (percheziția, cercetarea la fața locului, cercetarea domiciliului, etc) în condiții ce afectează inviolabilitatea domiciliului persoanei, unde se impune concursul judecătorului pentru autorizare și situația aplicării unei măsuri procesuale de constrângere, când este vizat strict subiectul căutat, care se ascunde de a se prezenta în fața organului de drept care la citat.
	554. 11) Articolul 439 se modifică după cum urmează: a) La alineatul (2): După cuvintele „poate fi” se completează cu sintagma „ridicat și”; Se completează cu litera e) cu următorul conținut ”e) în cazul în care de către executorul judecătoresc este emisă încheiere despre darea în căutare a vehiculului în condițiile articolelor 72 și 175 ale Codului de executare”; Se completează cu litera f) cu următorul cuprins: „f) în cazul în care vehiculul este recunoscut drept corp delict;”; Se completează cu litera g) cu următorul conținut: „g) în cazurile prevăzute de literele a)-c) vehiculul este supus ridicării și aducerii la parcare doar dacă nu este prezent proprietarul, posesorul sau reprezentantul lor, sau nu poate fi predat acestora, iar în cazul prevăzut”.	554. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avice cu obiecții și propuneri motivate. Mai mult, propunerea înaintată vine cu unele aspecte conceptuale care nu au fost puse în discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul cărora s-au examinat propunerile inserate în proiect. Discuțiile s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal.

		În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la ridicarea vehiculelor în procesul contravențional. Propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Ba mai mult, odată nefind consultate public intervențiile propuse ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. De altfel, propunerile respective vor putea constitui obiectul de reglementare a unui alt proiect de lege, cu respectarea tuturor rigorilor tehnicii legislative și a transparenței în procesul decizional.
	555. Articolul 439: b) Alineatul (3) va avea următorul conținut: „ (3) Dispunerea ridicării și aducerii vehiculului la stația de parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție, se consențează prin decizia agentului constator. În decizia de ridicare și aducere la parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție pe lângă alte date relevante cazului, în mod obligatoriu se indică: a) data, ora și locul întocmirii deciziei; b) numele, prenumele, funcția și semnătura agentului constator care a decis ridicarea și aducerea vehiculului la parcare	555. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiectii și propuneri motivate. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 554 din sinteză

	c) tipul, modelul vehiculului, numărul de înmatriculare, iar în cazul în care vehiculul nu dispune de număr de înmatriculare, alte indice identificatorii; d) persoana de la care se dispune efectuarea ridicării vehiculului, dacă aceasta este prezentă; e) decizia (dispoziția) de ridicare și aducere la parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție a vehiculului, temeiul de fapt și temeiul de drept care au determinat ridicarea și aducerea vehiculului. f) locul (adresa poștală) unde urmează a fi adus vehiculul la parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție. Decizia de ridicare și aducere la parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție se întocmește în patru exemplare, dintre care unul se remite persoanei de la care s-a efectuat ridicarea, iar câte unul persoanelor care asigură transportarea și depozitarea vehiculului ridicat. Despre aducerea vehiculului la parcare, agentul constator informează neîntârziat serviciul de gardă al poliției.” 556. Articolul 439: c) Se completează cu alineatul (31) cu următorul conținut: „(31) Dispunerea restituirii vehiculului ridicat de la locul ridicării, de la stația de parcare specială sau de pe teritoriul subdiviziunii de poliție are în condițiile alineatului (5) al prezentului articol, după achitarea cheltuielilor de procedură în legătură cu aplicarea măsurii de ridicare și aducere la parcare specială a vehiculului și se consențează prin decizia agentului constator. În decizia de restituire a vehiculului, pe lângă alte date relevante cazului, în mod obligatoriu se indică: a) data, ora și locul întocmirii deciziei; b) numele, prenumele, funcția și semnătura agentului constator care a decis restituirea vehiculului la parcare c) tipul, modelul vehiculului, numărul de înmatriculare, iar în cazul în care vehiculul nu dispune de număr de înmatriculare, alte indice identificatorii; d) referința la actul care confirmă achitarea cheltuielilor de procedură legate de aplicarea măsurii de ridicare și aducere a vehiculului la parcare specială;	556. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiectii și propuneri motivate. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 554 din sinteză

	e) decizia (dispoziția) de restituire, după caz, de la locul ridicării, de la parcare specială sau de pe teritoriul subdiviziunii de poliție a vehiculului, temeiul de fapt și temeiul de drept care au determinat restituirea, cu indicarea cui îi este restituit vehiculul. f) locul (adresa poștală la parcare specială sau a locului aflării vehiculului pe teritoriul subdiviziunii de poliție) de unde urmează a fi preluat vehiculul ridicat. Decizia de restituire a vehiculului ridicat se întocmește în trei exemplare, dintre care exemplarul doi pentru persoana împuternicită de a prelua vehiculul ridicat, iar exemplarul trei pentru persoana care asigură depozitarea vehiculului ridicat. Pentru aceasta agentul constatator transmite persoanei împuternicită de a prelua vehiculul ridicat exemplarul doi și trei, iar aceasta prezintă persoanei care asigură depozitarea vehiculului ridicat, pentru a confirma restituirea.”.	
	557. d) Alineatul (4) al articolului 439 va avea următorul conținut: „(4) Transmiterea vehiculului ridicat către persoana care urmează a efectua transportarea vehiculului ridicat la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție, transmiterea vehiculului ridicat la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție, transmiterea vehiculului ridicat de la parcare specială sau de la subdiviziunea de poliție, se efectuează în baza actului de transmitere a vehiculului ridicat. În fiecare caz, actul de transmitere a vehiculului ridicat v-a fi întocmit în cel puțin două exemplare, a câte unul pentru fiecare din părți și semnat de către reprezentanții părții care transmite și care recepționează vehiculul. Actul de transmitere trebuie să conțină: a) Data, ora și locul întocmirii actului de transmitere a vehiculului ridicat; b) Denumirea (numele), după caz funcția, sediul (domiciliul), numărul de telefon și semnătura persoanei care a transmis vehiculul ridicat; c) Denumirea (numele), după caz funcția, sediul (domiciliul), numărul de telefon și semnătura persoanei care a recepționat vehiculul ridicat	557. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului <u>avize</u> cu <u>obiecții</u> și <u>propuneri</u> motivate. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 554 din sinteză

d) tipul, modelul vehiculului, numărul de înmatriculare, iar în cazul în care vehiculul nu dispune de număr de înmatriculare, alte indice identificatorii ale acestuia; e) alte mențiuni.”.	558. Articolul 439: e) Alineatul (5) va avea următorul conținut: „(5) Vehiculul ridicat se restituie proprietarului, posesorului sau reprezentantului lor legal imediat după încetarea temeiurilor pentru aplicarea măsurii de ridicare și aducere la parcare a vehiculului, prevăzute la alin. (1) și (2). Cheltuielile de procedură legate de aplicarea măsurii de ridicare și aducere la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție, așa cum și de depozitare a vehiculului sînt reparate în ordinea prevăzută de articolul 45 al Codului contravențional. Persoana care asigură transportarea și depozitarea vehiculului la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție este îndreptățită de a solicita compensarea cheltuielilor legate de aplicarea măsurii de ridicare și aducere a vehiculului la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție, dacă astfel de împuterniciri sunt delegate de către organul de poliție al cărui agent constator a aplicat măsura de constrângere în cauză.
f) Se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut: „(7) Nu constituie măsură procesuală de constrângere și nu se aplică regulile prevăzute de prezentul articol, inclusiv și cele legate de compensarea cheltuielilor, ridicarea vehiculului în calitate de corp delict pe marginea unei cauze contravenționale sau penale. De asemenea, nu se aplică regulile cu privire la compensarea cheltuielilor legate de aducere și depozitare la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție din momentul recunoașterii vehiculului drept corp delict, chiar dacă vehiculul anterior a fost supus ridicării în temeiurile prevăzute de prezentul articol. În asemenea situație, persoana care a dispus recunoașterea vehiculului drept corp delict este obligat în cel mai scurt timp, dar nu mai târziu de 24 ore de la dispunere să asigure preluarea vehiculului din parcare specială. Obligațiile autorității, angajatul căruia a dispus recunoașterea vehiculului drept corp delict devine	559. Articolul 439: f) Se completează cu alineatul (7) cu următorul conținut: „(7) Nu constituie măsură procesuală de constrângere și nu se aplică regulile prevăzute de prezentul articol, inclusiv și cele legate de compensarea cheltuielilor, ridicarea vehiculului în calitate de corp delict pe marginea unei cauze contravenționale sau penale. De asemenea, nu se aplică regulile cu privire la compensarea cheltuielilor legate de aducere și depozitare la parcare specială sau la subdiviziunea de poliție din momentul recunoașterii vehiculului drept corp delict, chiar dacă vehiculul anterior a fost supus ridicării în temeiurile prevăzute de prezentul articol. În asemenea situație, persoana care a dispus recunoașterea vehiculului drept corp delict este obligat în cel mai scurt timp, dar nu mai târziu de 24 ore de la dispunere să asigure preluarea vehiculului din parcare specială. Obligațiile autorității, angajatul căruia a dispus recunoașterea vehiculului drept corp delict devine

	debitorul obligației în legătură cu depozitarea vehiculului, și suportă cheltuielile de depozitare în raport cu persoana care asigură depozitul vehiculului până în momentul preluării vehiculului din parcare specială, potrivit tarifelor convenite de către autoritatea care a adus vehiculul la parcare specială.”. 560. Articolul 439: g) Alineatul (9) v-a avea următoarea redacție: „(9) Modul de aplicare a măsurii de ridicare și aducere la parcare sau la subdiviziunea de poliție a vehiculelor ridicate, precum și de restituire a acestora se stabilește de către Guvern.”.	560. Nu se acceptă Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înțeleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 554 din sinteză
	561. 12) În vederea asigurării aducerii în concordanță a prevederilor Codului contravențional cu exigențele din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, se propun amendamente, după cum urmează. La art. 228 alin. (2), textul „, precum și amplasarea neautorizată pe vehicule a publicității” se exclude.	561. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 562 din sinteză
	562. Se completează cu art. 228², cu următorul cuprins: „Articolul 228² Afișarea ilegală a imaginilor publicitate pe/în vehiculele (1) Afișarea fără actele prevăzute la art. 40 alin. (1) și (2) din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, a imaginilor publicitate pe/în vehiculele aflate în trafic interrațional sau internațional, de pasageri sau de mărfuri, taximetre sau vehiculele destinate publicității, se sancționează cu amendă de la 10 la 15 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei juridice. (2) Încălcarea restricțiilor privind afișarea imaginilor publicitate pe/în vehicule stabilite la art. 40 alin. (3) și (4) din Legea nr.62/2022 cu privire la publicitate, se sancționează cu amendă de la 10 la 15 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale	562. Nu se acceptă Propunerea înaintată constituie aspecte conceptuale care nu au fost puse în discuții în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căroră s-au examinat propunerile inserate în proiect. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, dar și cea contravențională, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, însă fără a fi aduse discuții cu privire la deficiențele de aplicare a normelor cu privire la răspunderea pentru încălcarea legislației privind publicitatea. Propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, aflî timp cît nu au fost efectuate anumite

	aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 35 la 65 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.” Amendamentele înaintate derivă expres din exigențele stabilite în prevederile art. 40 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.	studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Ba mai mult, odată nefiind consultate public intervențiile propuse ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Cu toate acestea, propunerile respective vor putea constitui obiectul de reglementare a unui alt proiect de lege, cu respectarea tuturor rigorilor tehnicii legislative și a transparenței în procesul decizional.
	563. La denumirea art. 326, se propune revizuirea sintagmei „publicitate imobiliară”, or în cuprinsul normativ al Legii nr. 62/2022 nu se regăsește o asemenea noțiune. Mai mult, deși denumirea articolului se referă expres la încalcarea prevederilor imperative legate de publicitatea imobiliară din alte acte normative, în cuprinsul normativ al articolului prenotat nu se regăsește o componentă de contravenție, în acest sens.	563. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 562 în sinteză.
	564. La art. 400 alin. (1), textul „364 alin. (2), (21), (5), (6) și (10), art.365” se substituie cu textul „364 alin. (10)”.	564. Precizare Propunerea nu este argumentată astfel încât să se înăleagă intenția operării acestor modificări, or art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative impune autorităților avizatoare de a expedia autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate. Suplimentar a se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 562 din sinteză
	565. Se propune revizuirea art. 423¹⁰, în ordinea argumentelor ce succed. Se remarcă faptul că potrivit art. 400 alin. (4) din Codul contravențional, Poliția examinează și constată contravențiile prevăzute la art. 364 alin. (2), (2¹), (5), (6), (10) și 365. Totodată, în conformitate cu art. 35 alin. (1) din Legea nr. 62/2022 este interzisă amplasarea dispozitivelor publicitare fixe:	565. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 562 în sinteză.

	a) pe imobilele muzeelor; b) pe arbori și/sau prin vătămarea/distrugerea de arbori; c) în interiorul rondurilor cu circulație în sens giratoriu; d) pe partea carosabilă a drumurilor publice, indiferent de categoria acestora; e) pe monumente de importanță națională sau locală, precum și în zonele de protecție a acestora; f) pe monumentele istorice, cu excepția firmelor și a mesh-urilor publicitare amplasate pe perioada efectuării lucrărilor de consolidare/restaurare în condițiile legii prenotate; g) în incinta și pe elementele de împrejmuire ale cimitirelor și ale lăcașurilor de cult; h) pe planșeele (acoperămintele) pasajelor pietonale subterane; i) pe pilonii de susținere a elementelor de semnalizare rutieră sau de circulație, cu excepția publicității temporare; j) al căror aspect poate fi confundat cu indicatoarele rutiere și cu alte mijloace de semnalizare rutieră; k) pe instalațiile de semaforizare sau astfel încât să fie redusă vizibilitatea semafoarelor și a indicatoarelor rutiere; l) pe rețelele subterane de apă, gaze, telefonie și canalizare. Prin urmare, în vederea respectării rigorilor art. 35 - 38 din Legea nr. 62/2022, este necesară expunerea art. 364 alin. (2) din Codul contravențional într-o nouă redacție, prin care să fie instituită o nouă componentă de contravenție, care să reglementeze sancționarea contravențională pentru încălcarea tuturor interdicțiilor și cerințelor privind amplasarea dispozitivelor publicitare fixe stabilite de Legea nr. 62/2022. Reieșind din cele expuse, se comunică despre necesitatea abrogării unor norme juridice tangențiale obiectului de reglementare a noii componente de contravenție (de exemplu, alin. (21) și (51) din art. 364 din Codul contravențional).
	566. Nu se acceptă A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 562 în sinteză.

	menționat faptul că potrivit legii vizate, autoritățile administrației publice locale, urmează să adopte Regulamentul cu privire la publicitatea exterioară. Cu referire la alin. (5) și (6) din art. 346 din Codul contravențional, se remarcă că în lumina prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 și art. 50 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 62/2022, potrivit căreia controlul privind respectarea legislației cu privire la publicitate se realizează de către Consiliul Audiovizualului – în limita atribuțiilor sale prevăzute de codul nominalizat pe domeniul publicității și al altor forme de comunicări comerciale audiovizuale, difuzate de serviciile media audiovizuale liniare și serviciile media audiovizuale neliniare, se consideră că este de competența Consiliul Audiovizualului tragerea la răspundere contravențională pentru comiterea ilegalităților stipulate la alin. (5) și (6) din art. 346 din Codul contravențional. Așadar, se pledează pentru abrogarea alin. (5) și (6) din art. 346 din Codul contravențional și amendarea Codului serviciilor media audiovizuale, prin prisma reglementărilor Legii nr. 62/2022, în partea ce se referă la publicitate, inclusiv stabilirea sancțiunilor de rigoare.	
	567. La art. IV alin. (1), se propune ca textul „la expirarea a 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” să fie substituit cu textul „până la asigurarea de către Guvern a dotării tehnico-materiale necesară organelor de urmărire penală”. Este de precizat că la moment, organele de urmărire penală nu sunt asigurate cu tehnica necesară pentru a efectua acțiunile de urmărire penală, ce implică înregistrarea audio și video. La fel, nu este clar mecanismul efectuării acțiunilor de urmărire penală în afara sediului organului de urmărire penală, precum și existența altor probleme legate de asigurarea tehnico-materială, inclusiv modul de instruire a ofițerilor de urmărire penală cu privire la aplicarea mijloacelor tehnice. În final, se atrage atenția asupra exigențelor de tehnică legislativă statuate în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	567. Precizare În nota informativă care însoțește proiectul este menționat că, adoptarea proiectului nu impune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului public național, însă ulterior, având în vedere prevederile <i>Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Parlamentului nr. 89/2018</i>, va fi necesară alocarea graduală a resurselor financiare pentru acoperirea necesităților de dotare cu mijloace de înregistrare video și audio, instruire, altele, pentru a aplica deplin prevederile actelor normative. Totodată proiectul corespunde exigențelor de tehnică legislativă, or odată ce de către autorului avizului nu au fost punctate acele neregularități, se prezumă că proiectul respectă dispozițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Centrul Resurse Juridice Moldova	568. A prezentat opinia juridică asupra proiectului de lege³⁷ și versiunea proiectului asupra căruia a fost consultat în cadrul evenimentului din data de 03 februarie 2023.	568. Se acceptă parțial O parte din propunerile înaintate se regăsesc în proiectul de lege transmis spre avizare prin scrisoarea nr. 03/821 din 30 ianuarie 2023, precum și prin scrisoarea nr. 03/4090 din 17 mai 2023. În acest sens, au fost preluate propuneri cu privire la: compunerea instanței, abținerea și recuzarea judecătorului, strămătare cauzei, partea vătămată, probele, audierea părților, corpurile delictive, temeirile pentru aplicarea măsurilor preventive, obligarea de a nu părăsi localitatea sau obligarea de a nu părăsi țara, suspendarea provizorie din funcție, contestarea aplicării sechestrului, scoaterea bunurilor de sub sechestru, accelerarea urmăririi penale și judecării cauzei, nulitățile, sesizarea organului de urmărire penală, obligativitatea primirii și examinării plîngerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni, circumstanțele care exclud urmărirea penală, punerea sub învinuire, prezentarea materialelor urmăririi penale, participarea inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui, procesul-verbal al ședinței de judecată, procedura de deliberare și emiterea hotărârii etc. Mai mult, în cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza ordinului ministrului Justiției nr. 71 din 14 martie 2022, în cadrul căroră s-au examinat propunerile inserate în proiect au participat și reprezentanții Centrului de Resurse Juridice din Moldova. Discuțiile din grupul de lucru s-au axat în mare parte pe propunerilor prezentate de către diverse instituții care au semnalat deficiențe și lacune ale cadrului normativ procesual-penal. În acest sens, modificările din proiect au fost operate în vederea asigurării calității legii procesual penale, cerință ce urmărește protecția persoanei împotriva

³⁷ <https://crim.org/opinie-juridica-la-proiectul-legii-cu-privire-la-modificarea-unor-acte-normative-codul-de-procedura-penala/>

		arbitrarului, cu excluderea interpretărilor abuzive și extensive, acordându-se dreptul fiecărui participant dreptul de a-și expune părerea. La fel, în data de 03 februarie 2023 a fost organizată de către Ministerul Justiției împreună cu Centrul de Resurse Juridice din Moldova, consultarea proiectului Codului de procedură penală, la care reprezentanții Centrului de Resurse Juridice din Moldova, împreună cu ceilalți participanți la eveniment și-au expus poziția vizavi de propunerile prezentate. Cu toate acestea, propunerile autorului avizului nu pot fi acceptate la această etapă, atât timp cât nu au fost efectuate anumite studii sau analize care să arate problemele ce trebuie soluționate și aspectele de bază ce trebuie incluse în proiect, în sensul art. 25 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Ba mai mult, odată nefind consultate public intervențiile propuse ar aduce atingere transparenței în procesul decizional, fapt inacceptabil prin prisma Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, coroborate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. De altfel, propunerile respective vor putea constitui obiectul de reglementare al unui alt proiect de lege, cu respectarea tuturor rigorilor tehnicii legislative și a transparenței în procesul decizional.
Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	569. În legătură cu solicitarea Ministerului Justiției, nr. 03/4090 din 17 mai 2023, (<i>număr unic 68/MJ/2023</i>), primită și înregistrată la data de 17 mai 2023 cu nr. 91, privind avizarea repetată a proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative(<i>modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional</i>). Vă informăm că, în urma examinării repetate a proiectului, venim cu următoarele comentarii:	569. Precizare A se vedea opinia autorului proiectului de la pct. 184 din sinteză

	Autorii modificărilor propun ca pct. 10 alin. 1)) art. 69 CPP să fie expus în următoarea redacție: 10) instanța de judecată apreciază că, în cazul inculpatului, interesele justiției cer participarea apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs, ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac; De aici rezultă că, invocarea acestui motiv de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal o va putea face doar judecătorul, la faza judecării cauzei, în interesul inculpatului, atunci când nu se vor regăsi alte temeuri specificate expres în alin. 1). Însă, același lucru nu îl va putea face procurorul, la faza de urmărire penală, chiar dacă circumstanțele în care se află învinuitul sunt aceleași, care vor fi și atunci când va avea calitatea de inculpat. Cu atât mai mult că, celelalte temeuri de participare obligatorie procurorul le poate invoca la faza de urmărire penală. Solicităm examinarea acestei oportunități a procurorului, din perspectiva asigurării dreptului la apărare a cetățeanului la faza de urmărire penală. 570. De asemenea, autorii modificărilor propun un nou conținut al aliniatului (4) art. 70 CPP, și anume: "În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, organul de urmărire penală sau instanța de judecată solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, pentru înlocuirea apărătorului, și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen de cel puțin 5 zile pentru pregătirea apărării." Rezultă că norma data se va aplica inclusiv și în cazul avocaților aleși, care vor lipsi nejustificat sau vor refuza să exercite apărarea și că avocatul desemnat de coordonatorul Oficiului teritorial va înlocui definitiv apărătorul ales. Considerăm că o asemenea chestiune de ordin procesual urmează a fi decisă de către instanța de judecată sau procuror, ci nu de organul de urmărire penală, fapt care impune înlocuirea sintagmelor în noul text propus. Totodată, în legătură cu aceasta, se impune și emiterea obligatorie a
	570. Se acceptă parțial A se vedea redacția autorului proiectului de la pct. 449 din sinteză.

	unei ordonanțe sau încheieri, în care să fie reflectate și motivate circumstanțele de fapt și de drept cu privire la înlocuirea avocatului. Considerăm că, este foarte important ca din textul Codului de procedură penală să rezulte că, aplicarea prevederilor din art. 70 alin 4) să fie precedată în mod obligatoriu de emiterea unei ordonanțe sau încheieri motivate, care urmează a fi expediată în adresa Oficiului Teritorial al CNAJGS. Aceste încheieri sunt necesare pentru motivarea deciziei coordonatorului de desemnarea a avocatului în vederea acordării AJGS, în contextul în care ulterior anume decizia coordonatorului este contestată de beneficiar și avocatul care a participat anterior, iar coordonatorul nu are acces la dosar și nu cunoaște toate circumstanțele cauzei. Încheierea urmează a fi anexată la solicitarea cu privire la desemnarea avocatului în vederea acordării AJGS. Acest lucru este necesar pentru a exista o claritate pentru Coordonatorul Oficiului teritorial al CNAJGS și alte persoane interesate despre necesitatea desemnării/substituirii apărătorului care a participat anterior și pentru a combate practica vicioasă de abuzare de această normă de către judecători/procurori. Este foarte important de a avea prevederi clare în art. 70 CPP care se referă la substituie avocatului, în condițiile în care, potrivit art. 24 alin.1 lit. e) persoanei nu i se acordă AJGS dacă: solicitantul deja beneficiază în aceeași cauză de asistență juridică calificată garantată de stat sau de asistență juridică acordată de un avocat în bază de contract, cu excepția cazului de înlocuire a apărătorului conform art. 70 din Codul de procedură penală nr.122/2003.
	571. O problemă nesoluționată rămâne a fi cea legată de situația în care: nu este caz de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal, persoana nu întrunește condițiile de eligibilitate pentru AJGS, dar nu dorește să își angajeze un avocat din cont propriu, refuzând să întreprindă careva măsuri în acest sens. Excluderea pct. 1 alin. 1) din redacția actuală a art. 69 CPP, de fapt, nu rezolvă problema în esență, în condițiile în care, la marea majoritate a acțiunilor procesuale, chiar și pentru infracțiunile ușoare, participarea avocatului este obligatorie.
	571. Nu se acceptă În ipoteza descrisă de autorul avizului asigurarea cu un apărătorul nu va afecta dreptul la apărare în sensul Convenției, deoarece din condiții cumulative desprindem că: - Participarea apărătorului nu este obligatorie; - Persoana nu dorește să își angajeze un avocat; - Persoana nu întrunește condițiile pentru asistența juridică garnată de stat.

	Refuzul de angajare a unui avocat, pe de o parte, și imposibilitatea de a desemna legal un avocat de către coordonatorul Oficiului teritorial, duce la blocarea procesului penal, determinând organul de urmărire penală/judecătorul să invoce eronat careva motive de participare obligatorie a apărătorului sau să emită încheieri prin care obligă coordonatorul la desemnarea avocatului. O soluție în acest sens ar fi, solicitarea desemnării unui avocat în vederea acordării AJGS, dar cu obligațiunea de a restitui cheltuielile suportate în legătură cu acordarea acestor asistențe, în caz de condamnare a persoanei. Această soluție pare a fi mai democratică, în raport cu alta, care ar decădea persoana din dreptul la apărător ales, în caz de neexercitare a acestuia într-un anumit termen. Indiferent de soluția aleasă, cert este că ea trebuie oglinduită în Codul de procedură penală.	Cu toate acestea, chiar dacă i se va desemna un apărător pentru asistența juridică garantată de stat, cheltuielile pentru această asigurare de către stat, vor putea fi recuperate ulterior, or prin Legea nr. 6/2023³⁸ a fost instituit un mecanism de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat.
	572. O problemă care urmează a fi soluționată la nivel legislativ ține de dreptul condamnărilor la AJGS, or cazurile de participare obligatorie a apărătorului specificate în art. 69 CPP se referă la bănuți, învinuți, inculpați, nu și la condamnați. În practică, la examinarea plângerilor și cererilor condamnărilor, judecătorii solicită desemnarea avocaților în vederea acordării AJGS, invocând că "interesele justiției cer", odată ce sunt aplicabile normele codului de procedură penală.	572. Precizare Deși dispozițiile art. 69 în redacția proiectului, nu se referă la situațiile când condamnărilor le este necesară asigurarea asistenței juridice garantate de stat, art. 69 alin. (1) pct. 11) coroborat cu dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală acoperă situațiile în care este necesară de a asigura condamanatul cu un apărător.
	573. O altă remarcă ține de actuala prevedere a alin. 2) art. 72 CPP, care stabilește: (2) Avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat va fi înlăturat din procesul penal dacă persoana pe care o apără are temeiuri reale de a pune la îndoială competența sau buna-credința a avocatului și va depune o cerere pentru înlăturarea acestui apărător din proces. Considerăm că prezența sintagmei "care acordă asistență juridică garantată de stat" impune stereotipul precum că doar avocații care acordă AJGS ar putea eventual să presteze servicii de proastă calitate, punând la îndoială competența sau buna sa credință, iar avocații aleși nu ar putea-o face. Din acest considerent, propunem excluderea acestei sintagme.	573. Precizare Propunerile înaintate nu constituie o problemă de legalitate ci una de oportunitate. Mai mult, această motivare a autorului avizului constituie o prejudecată care nu poate fi pusă la baza operării modificărilor.

³⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135534&lang=ro

	574. O altă remarcă ține de acordarea AJGS persoanelor juridice. Potrivit art. 20 lit. alin. (1) din Legea 198/2007 sunt eligibili pentru a beneficia de asistență juridică garantată de stat persoanele juridice prevăzute la art. 521 alin. (2/2) din Codul de procedură penală. La rândul ei, norma din art. 521, alin. (2/2) din CPP prevede că „în lipsa persoanelor care gestionează persoana juridică, procurorul sau instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat care să acorde asistență juridică garantată de stat”. În practică se atestă cazuri când în calitate de solicitanți sunt reprezentanți ai organelor de investigație (inspectori fiscali și ofițeri de urmărire penală din cadrul PCCOCS și Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă a SFS). Conform textului actual al normei menționate supra, cei din urmă nu ar fi în drept să solicite acordarea AJGS persoanelor juridice, pentru că nu au statut de procuror sau instanță de judecată. Deși conform prevederilor art. 56, 253, 269/2 CPP al RM Serviciului Fiscal de Stat i s-au atribuit statut de organ de urmărire penală și anume Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă. Astfel, se pune în discuție necesitatea completării normei sus menționate cu subiecții autorizați să solicite Oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat în vederea acordării AJGS persoanelor juridice conform art. 521 alin. (2/2) CPP al RM sau substituirea sintagmei "procuror" cu "organul de urmărire penală".
	Constatarele raportului de expertiză anticorupție EL023/8760 din 05.06.2023
Centrul Național Anticorupție	575. La art.II pct.30 și 31 din proiect „Articolul 104: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) [...] <u>Audierea bănuțului, învinutului, inculpatului se înregistrează prin mijloace audio și video în condițiile art.115, iar suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal al audierii.</u>”; [...] Articolul 105 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) <u>Declarațiile martorului se înregistrează prin mijloace audio și video în condițiile art.115, fapt despre care este informat înainte de începerea audierii, iar suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal al audierii.</u>”.” Obiecții:
	574. Precizare Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional), înregistrat în Cancelaria de Stat cu nr. unic 68/MJ/2023, a fost transmis spre avizare repetată prin scrisoarea nr. 03/4090 din 17 mai 2023, în care intervențiile la art. 521 alin. (2²) erau incluse, ca urmare a acceptării propunerilor înaintate tot de Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. A se vedea în acest sens redacția autorului proiectului de la pct. 190 din sinteză.
	575. Se acceptă parțial A se vedea redacția și opinia autorului proiectului de la pct. 532 din sinteză.

	Normele examinate, care stabilesc obligația organului de urmărire penală și a instanței de judecată de a înregistra audio și video audierea bănuțului, învinuțului, inculpatului, martorului vin în contradicție cu reglementarea de la art.115 alin.(1) din Codul de procedură penală, care prevede înregistrarea audio și video ca opțiune, care poate fi aplicată la cererea bănuțului, învinuțului, inculpatului, părții vătămate, a martorilor sau din oficiu. Conflictul de norme este un impediment în aplicarea corectă a prevederilor normative și creează premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei „<i>convenabile</i>” care se va aplica într-o situație concretă. În rezultat, există riscul apariției mai multor plângeri din partea bănuților, învinuților, inculpaților, părților vătămate, martorilor privind activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești în această privință. Ori viceversa, activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești riscă să fie periclitată din cauza lipsei mijloacelor tehnice care să asigure executarea obligației înregistrării audio și video a audierilor. Reiterăm că desfășurarea licitațiilor publice, în cazul de față pentru achiziționarea tehnicii speciale, este un proces anevoios care poate dura și ani de zile, de unde rezultă că după expirarea celor trei luni, de la data publicării proiectului în Monitorul Oficial, organele de urmărire penală și instanțele judecătorești riscă să intre în impas în ceea ce privește executarea obligației de înregistrare audio și video a audierilor. Referindu-se la necesitate modificărilor examinate, în nota informativă autorul aduce drept argument beneficiile pe care le vor avea înregistrările audio și video a audierilor pentru procesul penal și cel judiciar care, însă, în coraport cu pericolul subminării activității organelor de urmărire penală și instanțelor judecătorești, sunt premature și inoportune pentru moment. Recomandări: <i>Redactarea art.II pct.30 și 31 din proiect în vederea concretizării dacă înregistrarea audio și video a audierii bănuțului, învinuțului, inculpatului și martorului este obligatorie sau opțională.</i>
	576. La art.II pct.63 din proiect 576. Se acceptă parțial La articolul 259:

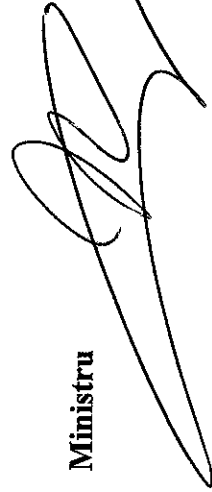
	„La articolul 259: alineatul (2) și (3) va avea următorul cuprins: „(2) Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală și/sau procurorul de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art.20 alin.(2). [...]” Obiecții: Competența conducătorului organului de urmărire penală de a asigura respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă este ambiguă. În acest context, prevederea examinată vine în contradicție cu normele art.56 din Codul de procedură penală, care stabilesc rolul și atribuțiile conducătorului organului de urmărire penală. Mai mult ca atât, alin.(5) de la art.56 stabilește expres că: „Conducătorul organului de urmărire penală nu are dreptul să dea indicații privind efectuarea acțiunilor procesuale, privind deciziile pe caz sau să se implice într-un alt mod în desfășurarea urmăririi penale”. În aceste condiții, este neclar cum va fi executată obligația conducătorului organului de urmărire penală de a asigura respectarea termenului de urmărire penală în lipsa unor pârghii corespunzătoare. Totodată, obligația respectivă este pusă, simultan, și în sarcina procurorului de caz, creând o confuzie și mai mare prin faptul că admite dublarea competențelor, care generează conflicte de competență între subiecții investiți cu atribuții paralele sau declinări de competențe de către ambele persoane responsabile. Cu totul alta este situația procurorului care, potrivit art.52 alin.(1) subpct.3) din Codul de procedură penală, conduce personal urmărirea penală și controlează legalitatea acțiunilor procesuale efectuate de organul de urmărire penală. Totodată, alin.(4²) și (5) ale art.52 stabilesc că: -) indicațiile scrise ale procurorului date ofiterului de urmărire penală în cadrul procesului penal sunt obligatorii pentru executare; -) în cadrul urmăririi penale, procurorul dispune și de alte drepturi și obligații prevăzute de cod. Recomandări:	alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către ofițerul de urmărire penală și procurorul de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art. 20 alin. (2)”

	<i>Excluderea din proiect a textului „conducătorul organului de urmărire penală și/sau”.</i> 577. La art.II pct.71 din proiect <i>„Articolul 274: [...] se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) În cazul în care procurorul constată că organul de urmărire penală nu a întreprins toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cazului sesizat și nu stabilește temeiuri pentru restituirea actelor în vederea începerii urmăririi penale, el restituie actele prin ordonanță motivată, organului de urmărire penală și indică ce acțiuni procesuale necesită a fi efectuate, cu stabilirea unui termen ce nu poate depăși 15 zile termenul de la alin.(1).”.</i> Obiecții: Din conținutul reglementării analizate este clar că în cazul constatării neîntreinderii, de către organul de urmărire penală, a tuturor măsurilor necesare prevăzute de lege pentru cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cazului sesizat, procuror nu va restitui actele în vederea începerii urmăririi penale. Astfel, prevederea dublează norma de la alin.(4) al aceluiași articol, potrivit căruia: „[...] Dacă procurorul consideră că nu sunt circumstanțe care împiedică urmărirea penală, el restituie actele, cu ordonanța sa, organului menționat pentru începerea urmăririi penale”. Dublarea normei prenotate va crea mai multe confuzii decât claritate, ori art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr. 100/2017 prevede că la elaborarea textului proiectului de act normativ „conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc [...]”. Cu referire la termenul stabilit în cazul restituirii actelor, prin ordonanță motivată, și indicării acțiunilor procesuale necesare a fi efectuate de către organul de urmărire penală, menționăm că nu este clar care este acesta – 15 zile sau 45 zile. Necesitatea efectuării acțiunilor procesuale suplimentare, care pot implica și solicitarea informațiilor de la diverse entități publice/private, iar în condițiile art.60 din Codul administrativ, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, cu posibilitate	577. Se acceptă parțial Articolul 274 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins; „(4¹) În cazul în care procurorul constată că organul de urmărire penală nu a întreprins toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cazului sesizat și nu stabilește temeiuri pentru restituirea actelor în vederea începerii urmăririi penale, el restituie actele prin ordonanță motivată, organului de urmărire penală și indică ce acțiuni procesuale necesită a fi efectuate. În acest caz, procurorul stabilește un termen care nu poate depăși mai mult de 15 zile.”.

	fi prelungirii acestuia cu cel mult 15 zile, considerăm că termenul rezonabil pentru efectuarea acțiunilor procesuale suplimentare urmează să fie de 45 zile. Recomandări: 1) <i>excluderea din proiect a textului „și nu stabilește temeiuri pentru restituirea actelor în vederea începerii urmăririi penale”;</i> 2) <i>substituirea textului „15 zile termenul de la alin.(1)” cu textul „45 zile”.</i>	
	578. La art.II pct.133 din proiect <i>„Articolul 509³. Dispoziții generale [...]</i> <i>(2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, la propunerea procurorului, între procurorul șef al procuraturii specializate și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia. [...]</i> <i>Articolul 509⁴. Condițiile de încheiere a acordului de cooperare [...]</i> <i>(2) În cazul în care infracțiunea a fost comisă în participație, acordul de cooperare poate fi semnat doar cu o singură persoană, participant la săvârșirea infracțiunii care prima a inițiat acordul de cooperare și prezintă informații pertinente și utile. [...]</i> <i>Articolul 509⁶. Revocarea acordului de cooperare</i> <i>(1) Acordul de cooperare se revocă, la propunerea procurorului, de către procurorul șef al procuraturii specializate, prin ordonanță motivată cu aprobarea în scris a Procurorului General, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedura specială în cazul în care: [...]</i> Obiecții: Deși prevede dreptul procurorului de caz de a propune procurorul șef al procuraturii specializate încheierea/revocarea acordului de cooperare cu învinuitul, din conținutul normelor analizate nu poate fi dedusă modalitatea materializării acestei propuneri: în formă verbală sau scrisă (prin ordonanță). Totodată, nu poate fi dedusă modalitatea identificării/alegerii, de către procurorul de caz, a învinuitului care primul a inițiat acordul de cooperare și cum vor fi soluționate situațiile în care toți participanții la săvârșirea	578. Precizare În partea ce ține de forma actului prin care procurorul propune încheierea/revocarea acordului de cooperare menționăm că, în conformitate cu art. 255 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, în desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Fiecare dintre acțiunile sau măsurile procesuale dispuse de către organul de urmărire penală se motivează, obligatoriu, în mod separat. (2) Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță. Reținem că, propunerea procurorului de caz de a încheia sau revoca acordul de cooperare îmbracă forma unei ordonanțe motivate. Referitor la identificarea persoanei care prima inițiază acordul de cooperare subliniem că, art. 509⁴ alin. (2) din proiect stabilește 2 criterii pentru „selectarea” persoanei cu

	infrațiunii vor dori să inițieze acorduri de cooperare, inclusiv de la etapa în care li-au fost înaintate bănuielele. Reglementarea insuficientă sau ambiguă a procedurilor administrative creează condiții prielnice pentru apariția discreției periculoase a agentului public responsabil, de a dezvolta reguli procedurale convenabile propriilor sale interese, contrare interesului public. Recomandări: <i>Redactarea prevederilor enunțate în vederea stabilirii procedurilor clare, care să excludă posibilitatea aplicării lor discreționare de către procurori.</i> care să se încheie acordul de cooperare: (i) atunci când persoana prima inițiază intenția de a încheia acordul de cooperare; (ii) și când aceasta prezintă informații pertinente și utile. Astfel, procurorul care exercită/conduce urmărire penală are discreția de a alege cu care dintre persoane va încheia acordul de cooperare, parcurgând aceste două criterii. Chiar dacă sunt mai multe persoane care concomitent doresc inițierea procedurii de încheiere a acordului de cooperare, procurorul urmează să treacă informațiile prin filtru pertinente și utilității acestora, adică dacă persoana va prezenta informații care au legătură cu cauza penală, influențează asupra și sunt necesare soluționării acesteia. O remarcă importantă trebuie trasată, și anume că acordul de cooperare urmează a fi inițiat după ce persoanei i se înaintează învinuirea. Astfel, în ipoteza mai multor învinuiți care doresc să inițieze procedura de încheiere a acordului de cooperare pe aceeași cauză penală, procurorului îi sunt stabilite criterii obiective prin care poate determina cu care dintre persoane poate determina încheierea acordului de cooperare.

Ministru

Veronica MIHAILOV-MORARU